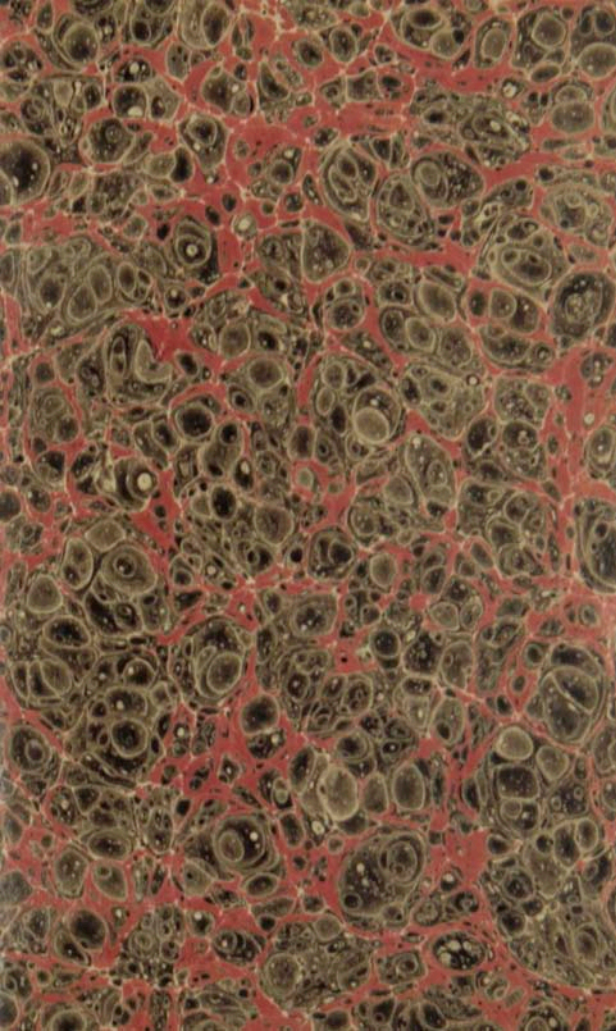

910.4(38)

B-36

2-29

ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

ԿՐՏՍԵՐՈՅՆ ԸՆԸՔԸՐՍԵԼՅ

ՅԵՂԵՂԵ

ՀԱՏՈՐ Զ.

Handwritten scribbles or marks at the top of the page.

mirrored text from the reverse side of the page, appearing as bleed-through. The text is mostly illegible but includes words like "PUBLISHED" and "BY".

2004

910.4(38)

2214

Մատենադարանի գրքագրարան

P-36
պ.

391-ԱԿ

ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

ԿՐՏԱԼՐՈՅՆ ԸՆԵՔԸՐՄԵԼՅ ՅԵՂԵԳԱ

ԳՐԵՆԼ ԳԻՄՆՈՎՈՒԹՅԱՆ

Ի Յ Յ ՊԸՐԹԵՆԻՐՄԵԼՅ

ՆԻ ԲԵՐԳՄԱՆԵՆԼ

Ի Հ Ե Գ ՈՒՆՐԳԱՅ Վ Հ Ի Ր Մ Ի Զ Ե Ա Ն

Ի Մ Ի Թ Ա Ր Ե Ա Ն ՈՒ Ի Տ Ի Ն

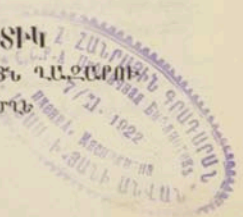
1004
18046

Ի Վ Լ Ե Ն Տ Ի Կ

Ի Տ Պ Ա Ր Ա Ն Ի Մ Ր Բ Ո Յ Ն Վ Ա Չ Ա Ր ՈՒ

1846 . Ռ Մ Ա Ն

1180
9(38)

180HP

1001

1910
1001
180HP

ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

ԿՐՏՍԵՐՈՅՆ ԸՆԸՒԲԸՐՍԵԼՅ

ՅԵՂԵՂԵ

ԳՎՍԻՍ Հ.Օ.

Ի Դեղոս և ՚ի Բոլոր կղզիս :

Ի ԲԱՐԵՐԱՍՍ նահանգիս ուր կամն, զաչալըրջոց զեղածիծաղ աւուրց բերէ: զարունն զնմանութիւն. զի որովք մատուցանէն և որովք խտտանայն, երկաքանչիւրովքն բերկրէ զսիրտս բարեօք: Ղառազայթք արեգական ոչ ևս ՚ի գոլորշեաց թանձունց նսեմացեալ, և չև ևս արծարծեալք յերեսաց բոցակէզ չնկանն, լոյս ջինջ և անայլայլակ հանգչի հեզաբար զերևելեօքս առ հասարակ, հանգոյն այնմ որով յԱղլմնպոս ճառազայթեն զիքն լուսապսակք:

Ի ծագել ծայրակարմիր ճառազայթից նորա ընդ որորտս՝ տատանին ծառոց տերևք նորընծիւղք,

հնչեն քաղցրաձայն ափունք Վղիսեայ 'ի յերգս
 Թռչնոց, և յԱմեա լերին գեղջուկ սրնգաց հնչեն
 արձագանք: Այ իբրև հանդերձի 'ի մայրն իւր
 մտանել, ծածկին երկինք աստեղազարդ քողովն,
 և յաւերժահարսունք Մտօրիկեայ ելանեն երկրն-
 չոտ ոտիւք կայթս տալ Թեթևս 'ի դալարւոջ:
 Այլ ընդ հուպ ծագէ նա անդրէն, և ոչ ևս իւրն-
 դրի զովն ցայգական և երիկեան պայծառութիւն-
 զի գողցես իմննոր արեգակն ընդ նորաստեղծեալ
 տիեզերս սփռեալ ծաւալի, և յերանգս անծա-
 նօթս մահկանացուաց գունազեղէ զարևելս:
 Այրկեան 'ի վայրկեան յաւելու բնութիւնն
 'ի գեղ, և բոպէ 'ի բոպէ նկրտի 'ի կատարումն
 բոլորից էիցս ցուցակութեան գործ մեծ:

Աւուրք գեղապայծառք, ո՛ր գիշերք զուար-
 ձալիք, որպիսի յոյզս յիս ներգործէին տպաւո-
 ռութիւնքն անդուլ ազդեցեալք 'ի ձէնջ 'ի ըզ-
 գայութիւնս իմ: Այլ դէք բերկրութեանց, ո՛վ
 գեղ գարնայնոց, յամենայն 'ի փառս քո տեսա-
 նեմ՝ զայս ամ զարդարեալ զքեզ: Այու յաղ-
 Թանակաւ ընդ դաշտս Ալլադայ ձեմ առեալ, և
 'ի վարսիցդ զծաղիկս քակեալ սփռէիր նոցին 'ի
 զարդ. և յերևելքո 'ի հովիտս, հովիտք 'ի դա-
 լարագեղ փոխէին 'ի մարգս. և 'ի լերինս երևեալ
 քո, ծոթոր և Թիւմ բուրէին բիւր ազգի ազգի
 անուշահոտութիւնս. և ընդ օդս սաւառնեալ,
 զզուարթութիւն երեսաց քոց անդ ծաւալէիր:
 Այր 'ի բարբառ քո դիմեալ, Թօթափեր շուր-

Ձանակի զնետան հրավառս , և երկիրն 'ի նոցունց վառեալ բորբոքէր : Մենայն ինչ ծնանէր վերբատին առ 'ի զարդարել , և ամենայն ինչ զարդարէր առ 'ի հաճոյ լինել : Մյսպէս երևեցաւ աշխարհ յելանէն 'ի համապարփակ վճէն , 'ի բարեբաստ պահուն՝ յորում մարդ շլացեալ 'ի պայծառութենէ օթեանին իւրոյ , և ապշեալ և հաճ ընդ գոյութիւն իւր , ոչ առ այլ ինչ թուէր ընկալեալ զմիտս՝ բայց առ 'ի ճանաչել զբարեբաստութիւն իւր , ոչ առ այլ ինչ զսիրտ՝ բայց առ 'ի ցանկալ այնմ՝ , և ոչ առ այլ ինչ զհոգի՝ բայց առ 'ի զգալ զայն :

Վեղեցիկս այս եղանակ գեղեցկագոյն ևս առեալ բերէր տօնս՝ որպէս այն՝ որ 'ի լրումն չորից ամաց կատարի 'ի Վեղոս 'ի պատիւ ծննդեան Մրտեմեայ դիցն և Մպողոնի² : Ի բազմահոլով դարուց և այսր պաշտօն դիցս 'ի կղզեոջ անդ պաշտի . այլ զի սկսանէր թողանալ , աթեհասցիք յաւուրս պեղոպոնեսական մարտին սահմանեցին անդ տեսիլս խաղուց , որ շարժեալ ձգեն անդր զբազմութիւն ազգաց : Մանկուոյն աթե-

1 Գիտնս . Տիեզերագր . առջ 528 : Յիշատ . բանաս . կաճառ . հտ . 27 . էջ 211 :

2 Քորսիմի . տարեգր . առ տիկ . հտ . 2 . էջ 326 :

* Ի վեցերորդ առուր թարգեղիտնի ամսոյն աստիկեցւոց կատարէր տօն ծննդեան Արտեմայ , և յեօթներորդումն

Մպողոնին : Արդ յերրորդում ամի 109 ոգիմպիադին սկիզբն թարգեղիտնի անկանէր յերկրորդ օր մայիսի 341 ամին Կ . Ք . ապա վեցերորդ և եօթներորդ օր թարգեղիտնի հանդիպէին յաթերորդ և յիններորդ օր մայիսի :

նացւոց եռային ողիք հանդիսանալ անդ, և քաղաքն առ հասարակ յուզեալ դղրդէր: Պատրաստէր և հանդէս հրեշտակութեանն, որ գնաց ամի ամի մատուցանել 'ի մեհենին Ղեղեայ գոհութիւն վասն յաղթութեանն՝ զոր տարաւ Սեւէոս ընդդէմ մարդացլուն: Ի նախն նաւու, որ զգիւցաղնն ած 'ի Արետէ, չու առնէ հանդէսն. և վաղ խի քրմին Մարդոնի սրբազան աջովն ըղխելը նաւին պսակեալ էր: Իջի ես 'ի Պիրէոն ընդ Փիլոտայ և ընդ Սիւսեայ. և ահա ծածկեալ էր ծովն նաւօք, որ ձգէին առազաստ՝ դէմ եղեալ 'ի Ղեղոս: Ըեղև մեզ պարապ ընտրութեան, զի յախշտակեալ բարձին զմեզ նաւատիք. որոց բարձրագոյ աղաղակ ցնծութեանն ընդ աղմուկ բազմամբոխ ժողովրդեանն խոնելոյ 'ի ծովէզր անդր խառնեալ թանձրանայր: Պարզեցին զառազաստս, մեկնեցաք 'ի նաւահանգստէն, և հասաք ընդ երեկո 'ի Վէոս կղզի՝:

Ի վաղիւ անդր քերեալք առ Պիրեաւ, և թողեալ զՏէնոս յահեակ, մտաք 'ի կիրճն՝ որ բաժանէ ը Ղեղոս և ընդ հռենէ կղզի: Եւ ահա երևեցաւ մեհենն Մարդոնի, զոր ցնծութեամբ բազմաւ ողջունեցաք: Ղեղոս գրեթէ առհասարակ յանդիման աչաց մերոց կայր. և յածէաք զաչս մեր անյազ ընդ հոյակապ շինուածսն, ընդ կամարակապս գեղեցկակերտս, և ընդ անտա-

1 Թուկիդ. գիրք Գ. էջ 104:

2 Եսթին. թուղթ 1. 'ի գործս Դեմոսթ. էջ 205:

ուսմէ բազմութիւն սեանցն՝ որովք քաղաքն զարգարի : Այլ 'ի տեսարանն յայն զբաղեալք, որ ըստ մատչել մեր անդր այլակերպէր, չկամէաք իմն հասանել անդր :

Հասեալք 'ի ծովեզրն, փութացաք 'ի մեհեան անդր՝ որ հեռի է 'ի ծովէ քայլս իբր հարիւր : Այրիսիքթոն որդի Աեկրոպայ, յառաջ քան զամս աւելի քան զհազար, արկ զհիմունս նորա՝, և պետութիւնք Այլադայ ոչ դադարէն 'ի զարդարելոյ զայն : Հիւսք և բոլորք ծաղկանց խիտ առ խիտ կախեալ զորմոց, զանազանեալ երանգօքն յաւելուն զպայծառութիւն պարոսեան կճին՝ որով մեհեանն կառուցեալ է՝ : Տեսաք 'ի ներքս անդ զպատկեր Մարդնի, հնութեամբն առաւել քան ճարտարութեամբ գրօշուածոյն հռչակաւոր : Յաջում զաղեղն կալեալ, և 'ի ձախում զերեսին Շնորհս՝ առ 'ի ցոյց երաժշտութեն 'ի նմանէ ունելոյ զսկիզբն և զգեղգեղանս իւր . 'ի ձեռն առաջնոյն քնար, երկրորդին սրինգ, և երրորդին երգիոն :

Սերձ 'ի պատկեր անդր կայ բազինն, որ ընդ հրաշակերտս աշխարհի 'ի համարի է՝ : Այլ ոսկի 'ի նմա, և ոչ կիճ՝, ածէ զարմացումն . այլ եղջիւրք

1 Թուրքիոյ, ուղևոր. հտ. 2. էջ 1136 :

հտ. 1. էջ 300 :

5 Պլուտ. յղ. հանձար .

2 Եւստեր. քրոնիկ. գիրք Բ. կենդան. հտ. 2. էջ 983 :

3 Սփոն, ուղևոր. հտ. 2. Մարտիազ. վերտառ. 1 : էջ 1136 :

4 Պլուտ. յղ. երաժշտ. յոգ. 13 :

կենդանեաց, որ բռնի կորացեալ, և արուեստաբար ընդ իրեարս խառնեալ առանց շաղախոց, կազմեն զկերտուածն հաստատուն և համեմատ: Վարմք պարապեալք ՚ի զարդարել զայն ծաղկամբք և սաղարթիւք¹, ցուցանելին մեզ զճարտար խառնուած մասանցն. և մի ՚ի մանկապունից անտի պաշտօնելից ասէ. Մպողոն ինքնին ՚ի մանկութեան իւրում հիւսեաց զգոսա. և եղջիւրքդ այդոքիկ ահագինք, զորս տեսանէքդ կախեալ զորմոց և յորոց բազինա այս կազմեալ է, վրիժակք են այժից վայրենեաց ճարակաւորաց ՚ի Անթուս լէրին, որք ընդ հարուածովքն Մլատեմեայ անկան տապաստ²: Մտանօր ամենայն ուրեք աչք սքանչելիս տեսանեն. արմաւենիդ, որոյ զմեօք սաւառնին ուղէչք, է նոյն այն՝ յոր յեցաւ Ատոնէ յերկնել զգիւն զորս պաշտեմք³: Ինդիր ինչ երկրաչափական, որոյ լուծումն ճշգրիտ ոչ տացի թերևս մինչ ՚ի սպառ, արար անուանի զձև բազնիս: Ի ժամանակի յորում ախտ ժանտ ՚ի կղզւոջս ճարակէր, և պատերազմ պառակտէր զԱլլադա, հարքն մեր հարցին զգիս, և հրաման պատասխանոյ եղև նց, դադարել պատուհասին՝ եթէ երկպատիկ զբազինն գործեսցեն⁴: Աոյա

¹ Սփանհ. ՚ի Կալլիմ. հտ. 2. էջ 97:

² Կալլիմ. տաղ յԱպողոն, տող 62:

³ Հոմեր. Ոգիս. գիրք 2. տող 162: Կալլիմ. ՚ի Իւեղոս. տող 208: Թէոփր. բուսաբան

գիրք Դ. գլ. 14. էջ 489: Կիկեր. յԳ. օր. գիրք Ա. հտ. 3. էջ 115:

⁴ Պլատ. յԳ. գիւին Սոկր. հտ. 2. էջ 479: Վաղ. Մտքս. գիրք Ը. գլ. 12:

Թուեցաւ կրկնապատկել զայն ըստ ամենայն կողմանց . այլ 'ի կառուցանելն զայն՝ յապուշ եղեն ընդ անհեթեթ մեծութիւնն , զի ութապատիկ գտաւ մեծ քան զսա՝ զոր տեսանէքդ : Աւ բազում ինչ փորձս ընդ վայր փորձեալ , հարցին ապազ՝ Պղատոն՝ որ դառնային յայնժամ՝ Այդիպտոսէ : Ապատասխանի ետ որոց առաքեցանն , զի կամէր աստուածն հրամանաւ պատասխանուոյն խաղ առնել զտղիտութիւն Հուսաց , և յորդորել զնոսա 'ի պարապումն չափական գիտութեց՝ վախճան առնելով անդադարելի հերձուածոցն : Աւ եցոյց նոցա հնարս պարզ և զործնական 'ի լուծումն խնդրոյն . այլ մինչև հասեալ պատասխանուոյն , դադարեաց ախտ սրածութեանն : Հայնժամ Փիլոսոս ասէ ցիս . Օայդ խակարդեօք զուշակէր հարցուկն :

Աւ թէպէտ դաշն ձայնիւ բարբառէր , լուաւ զայն մի ոմն 'ի դեղոսացւոց անտի , և մատուցեալ առ մեզ՝ եցոյց բազին մի ոչ որպէս զմիւսն բազմազարդ , և ասէ . Օբազինս զայս ոչ եթաց արիւն զոհից , և ոչ փայլեաց 'ի սմա բոց ողջակիզի . աստ Պիւթագոր ըստ օրինակի ամբոխին մատուցանէր կարկանդակս և զարի և ցորեան՝ , և ոչ ինչ երկբայելի է զի զիտնական նուերք առնն մեծի աստուածահաճոյք էին քան զնախճիրս արեանցն , որ ողողեն հանապազօր զբազինս մեր :

1 Աղեմ. աղեքս. յաճախատ. յղ. Ժուժկալ. կերակր. գիրք գիրք է. էջ 848 : Պորփի. ը Բ. էջ 153 :

Եւ ապա եցոյց մեզ զամենայն որ ինչ 'ի ներքս 'ի մեհենի անդ էր . և լեւաք նմ' պատկառանօք , և զարմանայաք ընդ իմաստուն բանս նորա , ընդ քաղցր հայեցուած նորա , և ընդ գութն՝ զոր առ նէր ընդ մեզ : Ը՛յլ իբրև ծանեաք խօսակցութեամբ ընդ միմեանս՝ զի Վիլրկղէս էր նա , հիացումն կալաւ զմեզ : Օ՛ ի էր նա մի յերևելէաց 'ի Վեղոս մեծութեամբքն և իշխանութեամբ , և էր նա հայր չքնաղագեղին Վամենեայ՝ զորմէ տիկնայք Ելլազայ առ հասարակ ճառս արկեալ խօսէին . և էր նորա ընկալեալ թուղթս ընծայականս յաթենացւոց , ասանջականել զմեզ : Արոյ բազում անգամ գիրկս արկեալ մեզ , և ապա ասէ . Փութայք եկայք ողջունել զթերափս իմ , տեսանել զՎամենէ և զօծնս հարսանեաց նորա , տեսանել զԱ եւկիպպէ զմայր նորա բարեբաստիկ , և խնդակից լինել նմա : Այ իբրև զօտարս ընկալցին նոքա զձեզ , այլ որպէս զբարեկամս իւրեանց 'ի վերայ երկրի , և զորս երկինք 'ի բազում ժամանակաց սահմանեալ էին նոցա : Եւ կալեալ զձեռանէ մերմէ յաւել . Ը՛յո , երգուեալ 'ի գիս , ամենեքին որ սիրեն զառաքինութիւն՝ սիրելի լիցին Վիլրկղէայ և ընտանեաց նորա :

Եւ այնպէս փութացուցանէր զմեզ , զի յերանէն 'ի մեհենէ անտի՝ հազիւ 'ի հարեանցի ինչ եզև մեզ ակնարկել 'ի բազմութի անդրեացն և բազնաց , որ շուրջ գնուլաւ կան : Ի մէջ արձանացս

այսոցիկ ամբառնայ պատկեր Մարտիրոսի իբր քսան
և չորս ոտնաչափ 'ի բարձրութի' . երկայնահեր
հիւսք վարսից զուսովքն ծածանել, և զանգրաձև
խորշաբաղ փութուած վերարկուին 'ի ձախուսն
թուի տատանել 'ի զեփիւռ քաղցրաշունչ : Պատ
կերն և պատուանդան նր անդատին 'ի նմին կճէ
միապաղաղ դրօշեալ, զոր Վաքսեցիք նուիրեցին
զպատկերն զայն 'ի մեհեան անդր : Մընթեր
հսկայաձև պատկերիս Վիկիաս զօրավար աթե
նացւոց ետ կանգնել արմաւենի պղնձի¹, ըստ ազ
նուութեան նիւթոյն և ճարտարագործ : Մնոր
ևս 'ի բացէ բազում ուրեք 'ի ներքոյ անդրեաց
դրոշմեալ կայր արձանագիրս այս մեծապանծ² .
Վիտա աշխի - գիւնեօքն հուշահատոր, Յեռակերպօքն
Լուսադէայ և Մեխերմեայ հուշակեացի առ յաղայս :
Ճարտարքս այսոքիկ կացին յառաջ քան զեր
կուս դարս . այլ զհետ նոցա կացեալ Փիղիաս և
Պրաքսիտեղէս մթացուցին զփառս նոցա : Մյս
պէս որք զփառս իւրեանց կամին յաւերժացու
ցանել, զննափառութեան իւրեանց թողին ան
մահ զյիշատակ :

Վաղաքին զեղոտացւոց ոչ աշտարակք են և
ոչ պարիսպք, և չիք նորա պատսպարան այլ բաց
յերեսաց Մարտիրոսի³ : Տունք 'ի նմա աղիւսեայք

1 Թուրքիոյ, ուղևոր .
հա. 1. էջ 301 : Միոն, ուղևոր .
հա. 1. էջ 107 :

2 Թուրքիոյ, անդ :

3 Պլուա. 'ի նիկ. հա. 1.

էջ 525 :

4 Պլին. գիրք Լ. 2. գլ. 5 .
հա. 2 :

5 Կալլիմ. 'ի Գեղոս, տող
24 : Կիկեր. Ճառ վասն հրեշա-

Մանիլ. գլ. 18. հա. 5.

էն, կամ՝ի պիտակ յանհարթ կճէ՝ որ առատ է ՚ի կղզւոջն՝ : Փիլոկղէայն առ եզր ծովակի միոջ կառուցեալ էր՝, և ծովակն ծածկեալ ՚ի կարապից՝, և շուրջանակի գրեթէ յամենայն կողմանց պատեալ արմաւենեօք :

Ըզզ եղև Վեւկիպպեայ դարձ առն իւրոյ, և եկն ընդ առաջ մեր. մեք համարէաք զնա զՎամենէ, այլ ոչ յամեաց զհետ նորա և նա ինքն, և թուէր յաչս մեր նոյն ինքն Ըստղիկն : Այսոր գորեաց զմեզ Փիլոկղէս համարձակել ը միմեանս. և անդ զնորասէր բարեկամութեանն կրից և ըզվաղեմի մտերմութեանն բերկրանաց միանգամայն առաք զփորձ :

Ղոխութիւն փայլէր անդ ակներև, այլ այնու խոհական իմաստութեամբ սահմանեալ ՚ի պէտս, զի ոչ ինչ ՚ի կարևորայն թերի, և ոչ յաւելորդս ինչ թուէր անդ ծախեալ : Ստրուկք, բարեբաստք ՚ի ծառայութեան, կանխէին քան զակնարկութիւնս մեր. կէսք վճիտ քան զբարեղարկանէին ջուր ՚ի լուացումն ձեռաց և ոտից մերոյ՝, այլք միրգս ՚ի վերայ սեղանոյ զեղուին ՚ի պարտիզին ՚ի մէջ մրտենեաց : Վախ քան զամենայն հեղաք նուէրս գիցն ասպնջականութեան :

Այս ապա հարցանէին զմեզ վասն իրաց ու-

1 Թուրքն շոր ուղևոր. հտ. սող 7 :

1. էջ 305 :

3 Եւրիպիդ. ՚ի Յովն, սող

2 Երոզոս. գիրք Բ. գլ. 167 : Նոյն յՎիկիդ. ՚ի Տար. 171 : Կալլիմ. յԱպոլոն, սող 1103 :

սող 59 : Թէոգն. առածք :

ղեորութեանս , և Վիլոկղէս գորովէր ստէպ 'ի յիշատակ բարեկամացն իւրոց՝ զորս թողեալ էր յերկիրն Ալլադայ : Աւ յետ վայրիկ մի զբօսանաց զրուցատրութեան , ելաք ընդ նմա տեսանել զարատրաստութիւն տօնիցն :

Օ ի 'ի վաղիւ անդր սկիզբն լինէր նոցա * , այն օր 'ի պատիւ ծննդեանն Աբտեմեայ սահմանեալ 'ի 'Աեղոս ' : Անոյր տակաւ կղզին յեկաւորաց , զորս կրօնք , շահ և զբօսանք ձգէին անդր : Չմնայր նոցա տեղի բնակութեան 'ի տունս , կանգնէին վրանք 'ի քաղաքամիջի , կանգնէին և 'ի դաշտս . ծանօթք 'ի բազում ժամանակաց մեկնեալք 'ի միմեանց , դիմեալ գիրկս արկանէին իրերաց : Ատեսարանս յայտօսիկ խանդաղատելիս այսր անդր 'ի կղզւոջն ձգեալք գեգերէաք . և ոչ ինչ նուազ քան 'ի տեսեալս ուշ եգեալ բանիցն Վիլոկղէայ , ուսանէաք զբնութիւն և զհանգամանս երկրին՝ որ անուանին էր ընդ ամենայն Ալլադայ :

'Աեղոս շրջաբերի իբր ութ հազար քայլ . և լայնութի նորա է իբր երկր մասն երկայնութեանն ² : Աեառն Անթուս ձգեալ 'ի հիւսիսոյ 'ի հարաւ սահմանէ զդաշտն , որ տարածանի ընդ արեմուտս մինչև 'ի ծովեզր . 'ի դաշտի անդ քաղաքն կառուցեալ է ³ : Ասկ այլոց կողմանց կղզւոյն առա-

* Եւթերորդ օր մայիսի ամին 341 Ն . Ք . :

¹ Դիտք . լայերս . դիրք Բ . յօդ . 44 :

² Թուրքիոյ , ուղեոր . հա . 1 . էջ 287 :

³ Սարաբ . դիրք Ժ . էջ 285 :

պար է երկիրն և անբեր, և 'ի հարաւակողմն և եթ
կազմեն բլուրք զեղեցկանիստք հովիտս զուար-
ճակս¹: [Բայ յ]նոպայ այլ զեւտ ոչ բղխեցոյց
անդ բնութիւնն, այլ ջրամբարք և լիճք 'ի նմա
բազումութեք պահեն զանձրեւջուրս ընդ ամիսս
բազումս:

[Գեղոս քրմապետք ոմանք 'ի սկզբանէ թա-
զաւորեալ², ապա աթենացիք կալան զկղզին, և
սրբեցին զայն յաւուրս պեղոսոնեսական մար-
տին³: Գերեզմանք հին բնակչաց նորա փոխե-
ցան 'ի հռենէ կղզի. անդ յաջորդք նոցա զառա-
ջինն տեսին զոյս, և անդ վերջինն ծագեսցէ նո-
ցա օր: Բայց թէպէտ և զրկեալք 'ի հայրենի
խանձարրոցն և 'ի գերեզմանաց⁴, կեան անդ 'ի
խոր խաղաղութեան: Սոլեզնութիւն խուժայ-
նոց⁵ մախանք ազգաց, և թնամութիւնք մարդ-
կան լուծանին յերեսաց սրբոյ երկրին. նժոյգք ա-
մեհիք Բրեսին ոչ առնեն զերկիրն սմբակակոխ
արիւնաթաթաւ ոտիւք. և ամենայն որ ինչ զնըշ-
մարանս բերէ մարտի, տարամերժեալ է անտի.
և ոչ հաւատարմագոյնն մարդկան 'ի կենդանեաց
դտանէ անդր մուտ, զի մի 'ի տկարագոյնսն և
յերկչոտս քան զամենայն կենդանիս լիցի վնասա-

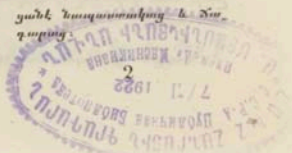
¹ Եւրիպիդ. Իփիգ. 'ի
Տաւր. տող 1235: Թուրնը
Ֆոր ուղեւոր. հտ. 1. էջ 311:
² Վիրգիլ. Ենեակ. գիրք
Գ. տող 30: Ովետ. ալլարան.
Գիրք ԺԳ. տող 632:

³ Թուկիդ. գիրք Գ. գլ. 104:
⁴ Եսթին. Թուղթ առ Փի-
լոկր. էջ 205: Պլուտ. առակ.
լակոն. հտ. 2. էջ 230:
⁵ Երոդոտ. գիրք 2. գլ. 97:

կար* : Ասողալու թիւն ընտրեաց իւր յօթեան
 զՎեղոս, և յարքունիս իւր զառն Վիլոկղեայ :
 Այս իբրև մերձեցաք անգր, ընդ առաջ եղև
 մեզ պատանի մի՝ որոյ գնացք և հասակ և կերպա-
 րան գերքան զմարդոյ էին : Այս ասէ Վիլոկղէս
 ցմեզ . թէ ազենէս է դա, այն որ զգուսար իմ
 զՎամենէ առնոց է՝ ի հարսնութիւն, և արդ իսկ
 Ակիպպէ սահմանեաց զօր հարսանեացն : Ասկ
 թէ ազենէս գիմեալ՝ ի զիրկս Վիլոկղեայ, ասէ .
 յամ՝ ի ժամ յաւելուն ինձ գոհութեան առ
 քեզ պարտք, հայրիկ : շուրջ անուակիսնք հա-
 ճեցին կցորդել ինձ՝ ի շորհակալութիւն . դոքա
 բարեկամք իմ են, զի սիրելիք ենքո . արդ այժմ
 զփորձ առնում, զի և առաւելութիւն ինդու-
 թեան հանգոյն վշտաց՝ կարօտի կարեկցութեան :
 Այս դարձեալ առ մեզ, յաւել . Աթէ երբէք ի-
 ցէ՝ ի սիրտ ձեր անկեալ սէր, ներիցէք ինձ զա-
 ռաւելութիւն ինդութեանս . իսկ եթէ չիցէ,
 տակայն ի տեսանել զՎամենէ՝ դարձեալ ներես-
 ջիք : Այս ի ինդակիցն լինել մեր ընդ նմա, թուէր
 հանդարտել իմն զգայութեանցն նորա ազմուկ,
 և սփոփէր սիրտ նորա ընկձեալ ի բարեբաստու-
 թեանէն :

Այս ընկալան Ակիպպէ և Վամենէ զՎիլոկ-
 զէս, որպէս Մարտիանք ընդունելն զԱկտոր ի

* Այս էր օրէն պահել շունս
 ի Դեղոս, (Սարգս. զիրք ժ.
 էջ 486.) զի վտանգ էր ի նո.

դառնալ մտանել նորա 'ի պարիսպս Վիլինի : Այս պատրաստեցան ընթրիք 'ի սրահի ուրեք , որ անդրեօք և նկարագործ պատկերօք զարդարեալ էր . և սիրտք մեր զեղեալ 'ի վայելուչ խնդու[թիւնն , զմայլէին 'ի բերկրանս մտերմու[թեան և համարձակու[թեան :

{ Կայնժամ Փիլոկղէս եղ 'ի ձեռս Վամենեայ քնար , և յորդորէր զնա նուագել զօրհնու[թիւնս ծննդեան Ղրտեմեայ և Ղսողոնի : Այդեա դրստրիկ իմ , ասէ , որ ինչ վաղիւ 'ի մեհենին Վեղեայ 'ի կայ[թս [թե[թե զարշապարացն ձեացուցեն օրիորդք . որպէս զի հիւրքս մեր Ղսաքարսիս և Փիլոտաս տեղեկագոյն լիցին սկզբման տօնիցս մերոց , և ճշմարտու[թեան տեսարանին՝ որում կալոց են 'ի զնին :

Այս առեալ Վամենեայ զքնարն , էած նախ իբր վարկպարագի հնչմունս ինչ գորովականս և խանդաղատելիս՝ որ չեղեն անլսելի թէագեներեայ , և ապա յանկարծ յարդարեալ զմատն 'ի նուագ դորացի՝ նկարագրեաց բոցատիպ զցասումն Հերայ անողոքելի ընդդէմ ատելոց նախանձորդին՝ ,
 “ Ի զուր է Վատոնայ խուսափել 'ի վրէժխնդրու[թենէ Հերայ . դէպք 'ի չարիս ելին նմա հաճոյ լինել Ղրամազդայ , հարկ է արգասեաց սիրոյն լինել գործի պատուհասի նորա , և 'ի միասին ընդ նմա կորնչել : Հերա յերկինս կայր , Ղրէս

1 Կալլիմ. 'ի Իեզոս , տող 40 :

Մասնա լերին 'ի լծարակիա, և Վրիս 'ի մի 'ի լե-
րանց մերձ 'ի ծով. յերեսաց նոցա զարհուրին
օգբ և երկիր և կղզիք : Վատոնայ յերկունս գողով
զգողանի հարեալ և խոռվեալ, դիմէ այսր անդր
բազմոյած՝ մինչև հասանէ 'ի թեւսաղիա, յեզր
դետոյն որ զաշխարհն ոռոգանէ : Ոսնակառեանց
վայրիկ մի, ստէ, ո՛ր Պենէնն. և ընկալ 'ի խաղաղ
ալիս քո գորդիս Ղարամազդայ, զորս 'ի ծոցի խնամ
կրեմ : Յաւերժահարսունք թեւսաղիոյ, դատերք
աստուածոյն առ որ պաղատիմ, օգնեցէք ինձ առ
'ի դու թ ածել զնա : Ղընա զսէ ինձ, և 'ի ձայն
մաղթանաց խնոց սրբն թաց և ս գնան ալիք նորա :
Ո՛վ Պեղիոն, ո՛վ լերինք ահագինք, դուք միայն ինձ
ասպատանք. բարէ, և հրաժարիցէք տալ ինձ 'ի
նաեմաստուեր խոռոչս ձեր խշտեակ ինչ, զոր ոչ
զլանայք առիւծու ծննդականի :

Ըստանօր Պենէնն խանդաղատեալ, նահան-
ջէ զփրփրադէզ ալիան : Տեսանէ զայն Ղընս, և
մոնչէ առ ցաման. և սպառնայ ընդ ծխաշունչ փլա-
տակօք Պանգէննի ծածկել զգեան : Հնչեն օգբ 'ի
գոլուն սպառնալեաց նր և 'ի շկահիւն տիգին ընդ
ասպար : Ընկնոյն հանգոյն բանակի դորդէ զգաշ-
տրս թեւսաղիոյ, և շարժեալ դողացուցանէ զլեռն
Ոսա, և 'ի հեռաստան վայրս ձգեալ մոնչմամբ՝
թաւալի 'ի քարանձաւս Պինդեայ խորինս : Պե-
նէննի անշուշտ 'ի վերայ կայր կորուստ, եթէ Վա-
տոնէ ոչ 'ի բաց մեկնէր 'ի վայրացն՝ ուր զցասու մն
երկնից ընդ իւր ձգէր : Վայ նա 'ի կղզիս մեր 'ի

ինդիբր ասրատանի, և մերժի 'ի բաց. զի սպառնալիք Երեայ ընուն զնոսա արհաւրօք:

Ի Վեղոս միայն յաղթանակէ գութ ընդդէմ երկիւղի. Վեղոս քարաժայռ էր յայնժամ անբեր և անապատ, հողմունք և ալիք բաղխէին զնա յամենայն կողմանց: Եւ իբրև մղեալ ընկեցին զնա 'ի մէջ Արևկաղայցն, լուաւ զկահան Ատոնայ և զկայ էառ, և ընկալաւ զնա յամայի եզերս Ենոպայ: Ետուածուհին լի գոհութեամբ անկանի առ արմին միոյ 'ի ծառոց, որ սիռէ զնովաւ հովանի, և միշտ դալարադեղ ընդ բարերարութեանն իւրում վայելեացէ նա գարուն: Ենդ վաստակաբեկ 'ի դժնդակ երկունան բանայ զառկայծեալ աչս իւր՝ յորս փայլէ ուրախութիւն յեռեալ 'ի տիարս ցառոց, և տեսանէ զգրաւահանս ցանկալիս զայնքանոյ սիրոյն, զմանկունս՝ որ յետ այնքան արտասուաց զերկունս նորա լուծին: Եւ Երժահարսունք Ենոպայ, ցնծութեան նորա ականատեսք, ազգ առնեն զայն ընդ տիեզերս երգովք օրհնութեան. և Վեղոս ոչ ևս խաղալիկ անկայուն կոհակաց, այլ 'ի սիւնս հաստատունս յեցեալ կայ 'ի խորս ծովու', և 'ի հիմունս երկրի խարխիք սեանցն յեցեալ: Վառք նորա համասփիւռ ծաւալին, և յամենայն կողմանց զիմեն ազգք 'ի հանդէս տօնից նորա աղերսաւորք աստուածոյն՝ որ 'ի ձեռն նորա ընկալաւ զկեանս, և զոր տեսիլ երեսայ նորա երանաւետէ .:

Այս իբրև զվերջինս զայս նուագէր Ամենէ զբան-
 դարձոյց զաս իւր 'ի Սէպտեմբր, և եղև մեզ ու-
 զի առնուլ . բայց դեռ ևս յուզէին սիրտք մեր
 'ի ծուփս երկիւղի և գթութեան : Այ որփէական
 քնար և ոչ յուշկասպարեաց զայլայլիկք հնչմունս
 այնպիսիս աղիողորմն ուրէք երբէք լսելի արարին :
 Այինչդեռ Ամենէ նուագէրն , Փիլոտաս և ես
 ձայնս հրաշականս ստէպ արկանէաք՝ բռնազբօ-
 սեալք իմն 'ի զարմացմանէ . Փիլոկղէս և Ալկիսպ-
 պէ յաճախէին յորդորակս գորովականս , ընդ
 որս Ամենէ առաւել քան ընդ գովութիւնս մեր
 բերկրէր . իսկ Սէպտեմբր ունկն զնելով , լուռ
 և եթ կայր :

Ահաս անազան ուրեմն օրն ցանկալի . և մինչ
 դեռ արշարոյսն ծագէր աղօտաջահ ընդ ոլորտս ,
 նախաշաւիղ արեգական , հասաք մեք 'ի ստորոտ
 Աինթայ : Այ յոյժ բարձրաբերձ է լեառն՝ , այլ
 բլրաձև քարաժայռ պիտակ . երփն երփն զերանգան
 շրջ շրջելով . և մանաւանդ շողշողեն 'ի նմա մասն-
 կունք գորշախայտք , բազմախայք , խաւ 'ի խա-
 ւոյք : Ա բարձանց բլրոյն ակնարկեալ տեսանէաք
 բազմութիւն յոյժ կղզեաց մեծամեծաց և մա-
 նունց սիւռեալ ընդ ալիս գեղեցիկ անկարգու-
 թեամբ որպէս աստեղք յերկինս : Այսին ընդ
 նոսա աչք անյագաբար , կորուսանեն զնոսա և
 դարձեալ հետազօտեն . մերթ ընդ կամակորկիրձն

1. Թուրքիոյ . ուղևոր . զևոր . հտ . 1 . էջ 111 : Աւե-
 հտ . 1 . էջ 307 : Սփոն . ու . լըր . օրագր . գիրք Ա . էջ 58 :

անցանելով՝ որ անջրպետեն ընդ նոսա, և մերթ
դեգերեալ ընդ լինն որ ՚ի նոսա, և ընդ լոյծ դաշ-
տրս: Օ ի ոչ է անդ տեսանել ծով մեծ անողորտ,
ուր ընկձին միտք և հիանան, և սիրտ անհանգիստ
խնդրէ անդորր ՚ի նմա այսր անդր, և ոչ այլ ինչ
բւրեք գտանէ՝ բայց ամայի ընդարձակատարր և
տարածութիւն անսահման, յոր խորասուզեալ
կորնչի: Այլ անդանօր ալիք ՚ի ծոց իւրեանց աս-
պընջականեն զմարդիկ. քաղաք իմն է տեսանել
անդ ցան և ցիր ընդ մկանուէս ծովու սիռեալ. նոյն
և զինքն իսկ աշխարհին եգիպտացւոց է տեսանել
անդ, յորժամ՝ Աեղոս ծովացեալ ընդ դաշտս,
Թուի իմն ՚ի վերայ ալեացն բարձեալ բերել
զբուրս՝ յորս ասպատանին բնակիչք՝:

Հորովք ՚ի կղզեացս, ասէ Փիլոկղէս, կոչին
Բորթք* . զի շուրջ զՎեղեաւ բոլորեալ կան՝:
Սեսոսար արքայ եգիպտացւոց զկէսս ՚ի սոցանէ
զինուք նուաճեաց՝. զայլս Սինուլս արքայ կրե-
տացւոց ընդ օրինօք իւրովք կացոյց՝. և փիւնի-
կեցիք՝, կարիացիք՝, սարսիկք, Հոյնք՝, և ա-
մենայն ազգք՝ որք տիրեցին ընդ ծով՝ կալան զսո-
սա ՚ի միմեանց, կամ յաւելան ՚ի բնակիչս սոցա՝:

1 Երոզոս. գիրք Բ. ԳԼ. 97:

Դիոգ. գիրք Ա. էջ 33:

* Κυκλος բորթ, յորմէ կիւկ

լադայքն Բորթ կղզիք ըստ մե.

բուսն պատշաճեալ լեզուի:

2 Պլին. գիրք Դ. ԳԼ. 12.

հա. 1. էջ 111:

3 Դիոգ. գիրք Ա. էջ 51:

4 Թուկիդ. գիրք Ա. ԳԼ.

4: Դիոգ. գիրք Ե. էջ 349:

5 Պոլար, աշխարհագր. էջ

405:

6 Թուկիդ. անդ: Դիոգ.

անդ:

7 Երոզոս. գիրք Ը. ԳԼ. 46:

Բայց զաղթականք Յունաց անտես արարին զօտարացն, և օգուտք կարևորք զբախտ Բողոքից կղզեացս կցորդեցին ընդ Ալլադայն անբաժանելի:

Ահաք 'ի սկզբանէ կացուցին իւրեանց Թագաւորս, այլոց կացուցին յաղթականք'. այլ սէր ազատութեան ընդաբոյս 'ի Յոյնս, և ս առաւել 'ի կղզայինս, եբարձ 'ի նոցանէ զուծն՝ ընդ որով հեծէին: Այլ կազմեցան կացին բնակիչք կղզեաց իւրաքանչիւր 'ի հասարակապետութիւնս սակաւաւորս, բազմագոյնք 'ի նոցանէ ինքնիշխանք, նախանձընդդէմք միմեանց. որով ջանային 'ի կշիռ ունել զմիմեանս, խնդրելով զնիզակահցութիւն և զպաշտպանութիւն բնակչաց ցամաք երկրի: Սինչ դեռ վայելէին նոքա յերանաւէտ խաղաղութեան, զոր անփառունակ նսեմութիւն հայթայթէ ազգաց, զումարեցաւ Բսիա ընդդէմ Աբրուպայ, և ծածկեցին պարսիկք բազմութեամբ նաւաց զծով: Աղ զիք սասանեալ, տկարացան պառակտմամբ. կէսք վատութեամբ ձեռն ետուն Թշնամւոյն, այլք արիութիւն զդէմ կալան: Այլ յետ պարտութեան նորա, խորհուրդ կալան աթենացիք նուաճել զկղզիս առ հասարակ. և իբր անխտիր զմարտակցութիւն և զմատնութիւն 'ի մեղս համարեալ, մի ըստ միոջէ հնազանդեցուցին զնոսա պատճառանօք՝ որ աւելի և որ նուազ զիպաւորօք:

Ըթէնք ետ նոցա զօրէնս խւր, և հարկս ըստ
խրաբանչխւր զօրու թեանն սահանջի: Ի նոցանէ:
Ընդ հովանեաւ նորա բարդաւաճեն Ի նտա վա-
ճառականութի, երկրագործութի, և արուեստք-
և բարեբաստք արդեօք գտանելին, եթէ մար-
թէր նոցա մոռանալ՝ զի եղեն երբեմն ազատք:

Այ ամենեքին բազմաբերք են, այլ ոմանց Ի
նոցանէ հաղիւ Ի սէտս բնակչացն բաւեն բերք:
Արպէս Սիկոնեայն՝ զոր տեսանես Ի բացէ յա-
րեւելից Վեղոսի, ոչ ինչ աւելի քան զաստարեզս
քսանեչորս հեռի Ի նմանէ՝: Այ անկանին անդ
Ի փեղկից լեբանց վտակք, արգասաւորել զգաշ-
որս՝ անդ երկիրն մասնեալ Ի բոցակէզ տապ
արեգական, ցանկաց հանապաղ օգնականութեան
երկնից. և տաժանաւոր երկամբք ընծիւղեն Ի
ձոց նորա ցորեան և այլ արմախք կարեօրք Ի
սարէնս մշակին: Թուի ամենայն զօրութի նորա
ժողովեալ Ի նօրաստ այգեաց և թղենեաց, որոց
ստուղք՝ անուանի են յոյժ: Ապրաւ, լրտամարդի
և այլ ևս թռչունք անցաւորք բազումք են անդ՝:
Ըստ այս ամենայն, որ և Ի մերձաւոր կղզիս
գտանին, սակաւ ինչ օգնեն բնակչացն. զի ընդ
ամլութեան երկրին, և օդք անդ անհարթք են:
Վլուխք նոցա վաղ Ի բնական զարդուցն կողոպ-

1 Թուրնըֆոր, ուղեօր. հտ. 1. էջ 278:

2 Սփոն, ուղեօր. հտ. 1. էջ 115: Ուելք, օրագր. գեղք Ա. էջ 65:

3 Թուրնըֆոր, անդ, էջ 281:

4 Նոյն անդ: Սփոն, ուղեօր. հտ. 1. էջ 115: Ուելք, օրագր. գեղք Ա. էջ 65:

տին՝ . և գանդուրք վարտից որ վայելուչ յօրինեն զգեղ՝ ոչ առ այլ ինչ թուին սարգևեալ մանկաւոյն միկոնացւոյ, բայց ՚ի արամութիւն նոցա ընդ վաղանցիկ կորուսան:

Սիկոնացիք բամբասին աղահօր և սատառաբոյժք՝ . և ոչ այնպէս բամբասէին, եթէ շոպիք էին ՚ի մեծութեան և մնախառք: Օի կարօտութեան այն խի չարագոյն աղէտք են, ծնուցանել զախտս, և չկարել առնել զնոսա ներքի:

Փորբագոյն այլ բերրի քան զՍիկոն Հուենէ, զոր անսանես ընդ արեմուտս ոչ ինչ հեռագոյն քան զբայլս հինգ հարիւր՝, նշանաւոր է ճոխութեամբ բլրոյն և դաշտաց: Ինդ կիրճն, որ բաժանէ զերկոսին կղզիսդ, շղթայ երբեմն ձգեալ կցորդէր զնոսա . քանզի Պողիկրատ բռնաւոր սամեցւոց՝ խորհէր սովին հնարիւք սրբութեան միոյն հազորդ առնել զմիւսն՝: Իսլ Հուենեայ իրաւացի ևս սրատճառք են մեծարեցոյ ՚ի մէնջնա զաճիւնս հարցն մերոց սահէ, և զմերսն սաւ

1 Պլին. գիրք ԺԱ. ԳԼ. 37. հտ. 1. էջ 615: Ստրաբ. գիրք Ժ. էջ 487. Թուրք. խոր. ու. զեօր. հտ. 1. էջ 280:

2 Աթեն. գիրք Ա. ԳԼ. 7: Ստրաբ. ՚ի բառն Μυαώγ.

3 Թուրք. խոր. անգ. էջ 315:

4 Թուրք. գիրք Ա. ԳԼ. 13. գիրք Գ. ԳԼ. 104:

5 Չայնու ժամանակաւ կրեստս սրաշարեաց զԵփեսոս քա.

զաք. բնակիչք քաղաքին առ ՚ի գտանել օգնականութիւն յԱրտեմայ, որ վեհագոյն ՚ի դիւն նոցա էր, ձգեցին չուան ՚ի սարսպաց իւրեանց մինչև ՚ի մեհեան աստուածուհւոյն եօթն աստարիչաւ հեռի: (Երոզոս. գիրք Ա. ԳԼ. 26: Պողիկն. ՚ի մարթանան, գիրք Զ. ԳԼ. 50: Եղիան. զան. սատմ. գիրք Գ. ԳԼ. 26.)

Հեսցէ : Ի բլուր անդր, որ հանդէպ մեր կայ, փոխեցան գերեզմանք որ էին 'ի Վեղոս'. և օրրսօրէ բազմանան հրաժարեցելովքն 'ի մէնջ, և ամբառնան 'ի ծոցոյ երկրի որպէս ակոյեանք՝ զորս սպառնող հովանեաւն ծածկէ մահ :

Վարձո՞ զաչս քո ընդ հիւսիսային արեւմտակողմն, ահա ծովեղերք Տենեայ կղզւոյ : Աքտաքոյ մայրաքաղաքին է մի 'ի դիցանուէր անտառաց՝ զորս յաւերժացուցանեն կրօնք, և 'ի զուր ժամանակն շեղջակուտէ 'ի վերայ նոցա ձմերուես : Վսեմաստուեր ուղիք ածեն 'ի հոյակապ մեհեանն, զոր բնակիչք ըստ պատգամաց Ապողոնի կանգնեցին երբեմն Պիսիդոնի. և է դա մի 'ի վաղնջուց ասպատանաց Ալլադայ՝ շուրջանակի կանգնեալ կան շինուածք մեծամեծք, յորս պատրաստին ճաշք հասարակաց, և համախմբի ժողովուրդն 'ի տօնս աստուածոյն : Ինդ օրհնութիւնս նորա նուազի և խափանել նորա կամ փարատել զհիւանդութիւնս 'ի մարդկանէ՞, և զսատակել զօձս՝ որ անբնակ առնէին երբեմն զկղզին՞ :

Արք նախ մշակեցինն զկղզին, երկիր նոր կա-

1 Թուկիգ. գիրք Գ. գլ. 104 : Սորաբ. գիրք ժ. էջ 486 : Թուրնըֆոր, ուղևոր. հտ. 1. էջ 316 :

2 Սորաբ. գիրք ժ. էջ 487 :

3 Տակիտ. տարեգր. գիրք 4. թիւ 63 :

4 Սորաբ. գիրք ժ. էջ 487 :

5 Փիլոքոր. առ Կղեմ. աղեքս. յորդոր առ հեթ. էջ 26 :

6 Պլին. գիրք Գ. գլ. 12 :

հտ. 1. էջ 211 : Ստեփ. բիւզանդ. 'ի բառն Դիյոս.

ցուցին զայն . երկիր որ հատուցանէ վարձս քրրտանց մշակին , և կանխէ խոկ քան զվաստակս նորա : Սատուցանէ 'ի լիութի պիտոյից նորա զազնուագոյնս 'ի պտղոց , և զարմտիս աղբի աղբի : Աքբերք յաճախաւորք բղխեն յամենայն կողմանց ' . և դաշտք 'ի հարկատուութենէ նոցա դալարացեալ գեղեցիկք ևս ներհակօքն երևին , անջրդի և ամայի լերամբք՝ յորոց շուրջ պատինն՝ : Մոգ Տենոս և ընդ Մոզրոս բաժանէ կիրճ՝ , երկուտասան ատպարիզաց լայնութեամբ՝ :

Երկնք դալարագեղք են և յՄոզրոս որպէս 'ի Հռենէ , և աղբիւրք անդ առատահոսք քան 'ի Տենոս , հովիտք զուարճալիք որպէս 'ի թուսաղիա , և պտուղք պարարիչք աչաց և քմաց՝ : Ալ է նա հոչակաւոր վասն դժուարամարտ պատերազման նուաճելոյ զայն աթենացւոց , և սպանդարամետական պաշտամամբքն՝ որ անդ մեծահանդէս կատարին :

Տեսի զխրախունս որ 'ի տօնս անդ կատարին՝ , և տեսի զայնոսիկ 'ի տիս՝ որոյ տպաւորութեցն յիշատակք ոչ առանց բերկրութեան զարթնուն 'ի միտս : Ալի էս 'ի նաւ մի՝ որ դառնայր յԱլբիոյ , և մինչդեռ պշուցեալք ընդ արևելք՝

1 Պլին . գիրք Դ . գլ . 12 . հտ . 1 . էջ 211 : Եւստատ . 'ի Դիոնիս . տիեզերագր . տող 526 :

2 Թուրնըֆոր . ուղևոր . հտ . 1 . էջ 357 :

3 Սկիւլաքս . առ աշխարհա

գիրս , հտ . 1 . էջ 55 :

4 Թուրնըֆոր . անդ . էջ 348 :

5 Պաւսան . գիրք 2 . գլ . 26 . էջ 518 : Փելլոսոր . պատկեր . գիրք Ա . գլ . 25 . էջ 799 :

զարմանայաք ընդ գեղանշոյլ հանդերձանս ծնին
 դեան աւուրն, բարձրագոյ ազաղակ բիւրա-
 ւոր մարդկան՝ ձգեցին զաչս մեր յԱնդրոս:
 Մկզբնածագ շող արփւոյն հարկանէր 'ի մի 'ի
 բլրոց պսակեալ հոյակապ մեհենաւ. յամենայն
 կողմանց դիմէր անդր ամբոխն, և շուրջ զմեհե-
 նաւն խոնեալ ամբառնային զձեռս 'ի վեր, ընդ
 երկիր տարածանէին, անձնատուրք 'ի զառան-
 ցանս ցնծութեան: Մատուցեալ 'ի կղզի անդր,
 ելաք 'ի բլուրն. և հնչէր յունկն մեր խառնա-
 ձայն բարբառ. Ակայք, տեսէք, ճաշակեցէք զի
 ուղի գինւոյ՝ որ գունդագունդ 'ի մեհենէ աստի
 Վիտնիսեայ բղխէ, ջուր էր ահանակիտ երէկ և
 յայտմ՝ իսկ գիշերի և յառաօտուս. սքանչելիք
 են աստուծոյն, ամի ամի 'ի սմին աւուր 'ի սմին
 ժամու գործեալ. նոյն և առ վաղիւ և յերիր
 աւուր և զաւուրս եօթն անընդհատ գործեցի՝:
 Աւ զհետ հատուկտիր բանիցն լուաք երգ քաղ-
 ցրածայն և ցանկալի, բերելով զիմաստս զայս.
 Իցէ Լքբեղոյոս անուանի շամբիւք եղեգանց,
 և Պենէոն փառաւորեալ հովտին զոր ուողանէ,
 և Պակտողոս ծաղկամբք որ զեզերս նորա ծած-
 կեն. այլ աղբիւրն զոր նուագեմք՝ քաջս զմար-
 գիկ և ճարտարախօսս յարդարէ, ինքն Վիտ-
 նիսոս բղխեցոյց զայն՝:

1 Պեն. գիրք Բ. ԴԼ. 103.
 հա. 1. էջ 121. գիրք ԼԱ.
 ԴԼ. 2. հա. էջ 549:

2 Փիլոսոփ. պատկեր. գիրք
 Ա. ԴԼ. 25:

Սինչ դեռ քուրմք մեհենին զգեանափոր ուղիսն ունելով, ուստի վտակն բղխէր, զմիամտութեամբ ժողովրդեանն խաղ առնէին, կամէի իմն խնդակից լինել նոցա ընդ յաջողութիւն հնարիցն. բայց խաբէին նոքա զամբոխն ՚ի բարեկենդանութիւն նորա :

Վրեթէ նովին հեռաւորութեամբ ՚ի բացեայ է յԱնդրոսէ և ՚ի Արոսէ կղզեակն Վիարոս, անմարդաբնակ և ժայռիք սեսպացեալ. զոր արժան էր աւազակաց առնել բնակութիւն, սրբեալ ՚ի նոցանէ զերկիր : Յամենայնէ զրկեաց զնա բնութիւն, ճոխացուցեալ գոզցես ամենայնիւ զԱրոս :

Հովիւք կէացիք աստուածական ընծայէն պաշտօն և նուիրեն զհօտս իւրեանց Մրիստեայ հովուի, որ նախ գաղթականս ՚ի կղզի անդր էած : Եւ համարին դառնալ նմա երբեմն և բնակել ՚ի խաղաղաւէտ անտառս, պահպանելով ՚ի խորոց անտի մայրեաց զարջառս իւրեանց քան զձիւն սպիտակս :

Վուրմք կէացիք ամի ամի ՚ի ծագել չնիկ ատեղն ելանեն ՚ի լեառն մի բարձր, մատուցանել զոհս նմա և Մրամազդայ, և խնդրել ՚ի նոցանէ զգարձ աջողակ հողմոց, որպէս զի զաւուրս քա-

1 Տակիտ . տարեգր . գիրք Գ . ԳԼ . 69 : Յորնազ , երգիծ . 10 . սող 170 :

2 Վիտոգ . գիրք ՚Ի . հա . 1 . էջ 325 : Վերգիլ . մշակ . գիրք

Ա . սող 14 :

3 Հերակլ . պոնգ . առ Կիկեր . յԳ . բզճ . գիրք Ա . ԳԼ . 57 . հա . 3 . էջ 47 : Ագոզ . նիտս սրգոնաւ . սող 535 :

ուսումն բեկցին նորօր բոցակէզ ճառագայթք արեգական , և զովացին օգր :

Աէացիք կառուցին մեհեան Մարդնի , և զԱ¹ թե՛նասայն սահեն մեծարամօր , զոր կանգնեաց Վեստոր 'ի դառնայն իւրում 'ի Տրուլագայ , և զսպանդարամետական տօնա ընդ սաշտամունս պլոց զից կատարեն² : Արօնասիրութիւն նոցա ձգէ 'ի նոսա զինամն զից . առատարեր է կզ զին և սարարտարօա³ . բնակիչք նորա կորովի մարմնով , և զօրաւոր մտօք 'ի բնէ . և բազմութիւն յոյժ է նոցա , մինչև հարկ լինել նոցա բաժանել 'ի չորս քաղաքս⁴ . յորոց զիսաւօր է Հուղիս , կառուցեալ 'ի վերայ միոյ 'ի բլրոց , և կալեալ զանունս յառատահօս աղբերէն⁵ որ 'ի ստորոտ բլրոյն բզիսէ⁶ : Արեւոս քսան և հինգ ասպարիզս հեռի 'ի տեղւոջէն⁷ նաւահանգիստ է նորա , և աղիստնդիսիւք վաճառաց մեծացուցանէ զնա :

Կերունիս բազմամնակեաց ալեօք զարդարեալս մարթեր տեսանել 'ի Հուղիս⁸ , եթէ սովորութիւն կամ օրէնք չթողացուցանէին զանձնասարանութիւն վաթմնամենից⁹ որոց ոչ և ս է վայելել զկենցաղս , և ոչ սպասաւորել հայրենեաց¹⁰ : Վանգի աւօթ համարին յերկարակեաց

1 Աթեն . զերբ յ . ԳԼ . 22 . էջ 456 :

2 Վերդել . մշակ . զերբ Ա . սող 14 :

3 Սորաք . զերբ յ . էջ 486 :

4 Թուրքիոյ , ուղեօր . հա . 1 . էջ 332 :

5 Հերակիզ . պոնա . յլ . քաղաքով :

6 Սորաք . անդ . Ազիան . զան . պատմ . զերբ Դ . ԳԼ .

37 : Վաղ . Մոքս . զերբ Բ . ԳԼ . 6 :

քան զինքեանս լինել, և ունել 'ի վերայ երկրի տեղի՝ զոր չկարեն խուլ, և գրաւել անձանց զկեանս՝ զոր վասն հայրենեաց ընկալան։ ( )¹ Ե ցնծութեան է նոցա օր վախճանին . հրաւիրեն զբարեկամս իւրեանց, և սրահաւորք արբեալ զբաժակ զեղց՝ ընկզմին տակաւ 'ի քուն յաւերժական։

Մ. յարան յանդուզն արիութի յամենայն ինչ խիզախէ առ 'ի սրահել զազատութիւն։ Պաշարեալք երբեմն յաթենացոց, և ստիպեալք առ ստիցն վասնզի լինել անձնատուր, սպառնացան նոցա խողխողել զամենայն ձերս՝ որ էին 'ի քաղաքին, եթէ ոչ մեկնէին 'ի բաց՝։ Մ. աթենացիք ստկացեալք թէ 'ի գութ շարժեալք կամ թէ առ երկիւղի և եթէ ոչ զխտեմ, թողին 'ի խազազութեան զազգն՝ որ ընդդէմ բնութեան և մահու խիզախէր։ Մ. յլ յեա ժամանակաց նուաձեցին զնա, և զգծնացուցին ծառայութեամբ և արուեստիւք։ Քաղաքն հոյակապ շինուածովք զարդարեալ է, և սրբիսպք նորա յանհեթեթ 'ի մեծամեծ փրմաց կերտեալ. և ուղիք բարձրա կառոյցք ընդ զառ 'ի վեր բլրոց մերձաւորաց զիրամատոց առնեն զնա՝։ Մ. յլ քան զամենայն ինչ առաւել յաճախեն նմա պարծանա արք երեւելիք, որք կացին անդ . ընդ որս Սիմոնիդէս, Քարիդիդէս և Պրոդիկոս՝։

¹ Սարաբ . գիրք ժ . էջ 486 . հա . 1 . էջ 332 և 333 .

² Թուրքիոյ . ուղեոր . ³ Սարաբ . անդ .

Սիմոնիդէս՝ որդի Վէտարեպեայ, ծնաւ յերրորդում ամի յիններորդի հինգերորդի ողիմպիադին՝¹։ Օսա մեծարեցին թագաւորք և իմաստունք և արք աւագք ժամանակին։ Որպիտի որ Վպարքոնն էր, զոր պաշտէին արդեօք Ղթէնք՝ Եթէ Ղթէնք կարէին կալ ընդ տերամբ՝²։ Որպիտի որ Պաւսանիանն էր արքայ սպարտացւոց, զոր յաղթուածինք ընդդէմ Պարսից ամբարձին ՚ի ծայր փառաց և ամբարտաւանութեան՝³։ Որպիտի որ Ղըլեւանն էր արքայ թեսաղացւոց, որ մթացոյց զփառս նախորդաց իւրոց, և յաւել պայծառացուցանել զազգն՝⁴։ Որպիտի որ Հերոնն էր, որ բռնաւորութիւն սկսեալ թագաւորել ՚ի Սիրակուսա, եղև ասպա հայր սիրակուսացւոց՝⁵։ Որպիտի որ և Թեմիստոկղէսն էր, թէպէտ և ոչ թագաւոր՝ այլ ՚ի վերայ մեծազօր թագաւորաց յաղթանակեալ՝⁶։

Թագաւորք ըստ սովորութեան՝ որ և ցարդ պահի, հրաւիրէին յարքունիս իւրեանց զարս բազմահմուտս և զերահանձարս։ Եւ էր զի կացուցանէին զնոսա ՚ի պայքար հանձարաբանու-

¹ Փարրիկ. մատենագ. Յու. նաց. հտ. 1. էջ 591: Յիշատ. բանաս. կաճառ. հտ. 13. էջ 250:

² Ա. Ք. 558 ամօք:

³ Պլատ. յիպպարք. հտ. 2. էջ 228:

⁴ Եղիան. զան. պատմ. Գիրք Թ. ԳԼ. 41:

⁵ Թեոփր. ՚ի գեղոնն, 16.

տող 44: Պլուտ. յղ. եղբայր. սիր. հտ. 2. էջ 491: Սողամ. պատմ. Եկեղեց. Գիրք Ա. էջ 322:

⁶ Քսենոփ. ՚ի Հերոնն. էջ 901: Եղիան. զան. պատմ. Գիրք Ե. ԳԼ. 15:

⁷ Պլուտ. ՚ի Թեմիստ. հտ. 1. էջ 114:

Թեանց՝ որ փայլեն քան լուսաւորեն . և էր դարձեալ՝ զի խնդիրս առնէին նոցա զգաղտնեաց բնութեան , զօրինաց բարոյականին , և զկարգաց անշութեան . և սարտ էր նոցա տալ պատասխանի բացայայտ , արագ և ճշգրիտ , զի առաջի կայր նց ուսուցանել զայր Թագաւոր , հաճել զղբանիկս , և յամօթ առնել զոտիս : Բազմագոյնք ՚ի պատասխանեաց նոցա ընթանային ընդ ամենայն Ալլադա , և աւանդեցան իսկ յետնոց , այլ ոչ ևս յարգին առ սոսա . զի կէսք ակնարկէն յիրս անծանօթս , և կէսք ՚ի ճշմարտութիւնս կարի ծանօթս առ մեօք : Ի պատասխանիս Արմենիդեայ են ինչ ինչ , որք ընդ յարակից հանգամանացն եղեն հրօշակաւորք :

Ի ճաշել նորա երբեմն՝ ընդ արքային սպարտացւոց , աղաչեաց զնա Թագաւորն՝ տալ հանձարեղ բանիւ առհաւատչեայ բարձր կարծեացն՝ որով իմաստասիրութիւն նորա մեծարէր : Իսկ Արմենիդեայ խելամուտ լեալ ամբարտաւան խորհրդոց Թագաւորին և դժնդակ ելից նոցա , ասէ . Յիշեա զի մարդ ես : Պաւսանիաս մնտտի իմն և սովորական զպատասխանիս զայս վարկանի . այլ նա անկամամբն ՚ի չնորհաց Թագաւորին՝ եցոյց ՚ի նմա ճշմարտութիւն իմն նոր , և կարեւորագոյն ՚ի ճշմարտութիւնս անծանօթս Թագաւորաց :

Այլ երբեմն՝ եհարց զնա զչիտոյն սիրակուսա-

1 Եղիան . զան . պատմ .
ԳԼՈՒԽ 41 :

2 Արիստոտ . ճարտ . գիւրգ
Բ . ԳԼ . 16 . հտ . 2 . էջ 586 .

յւոց, որ լաւ իցէ, գիտութիւն թէ մեծութիւնք :
 Այլ էր հարցուածն այն յորոգայթ Սիմոնիդեայ .
 զի վասն գիտութեանն ցանկալի էր ամենեցունց ,
 իսկ ինքն ցանկայր մեծութեանց , և հարկ էր նմա
 կամ կրիցն իւրոց մատն լինել , և կամ դատա-
 պարտել զգնացս իւր . նմին իրի 'ի հեզնութիւն
 լեալ ապաստան , ասէ . Այլ թէ ոչ լաւագոյնք էին
 մեծութիւք , յաճախէին 'ի տունս մեծատանց
 իմաստասէրք : Ալ լուծումն խնդրոյս այսորիկ՝ յա-
 ճախադոյն ևս պարծանս արար իմաստասիրութե-
 ՛ք իստիպպոս . քանզի հարցեալ 'ի Սիմոնիդեայ
 արքայէ, թէ ընդէր իմաստունք՝ թէ պէտ և անտես
 լեալ 'ի մեծատանց՝ մեծարէն զնոսա հանապաղ՝ ,
 ասէ . Օ ի նորա ճանաչէն զկարօտութիւն իւ-
 րեանց , իսկ սոքա զիւրեանցն ոչ ևս :

Այլ էր Սիմոնիդէս քերթող, նոյն և իմաստա-
 սէր՝ . և զեղեցիկ զուգաւորութիւն երկոցունց
 աջողութեանցս արար սիտանեզոյն զհանձար
 նորա , և զիմաստութիւն նորա ցանկալի : Այլա-
 նակ բանից նորա քաղցր է և պարզ , ներդաշնա-
 կաւոր և յընտրութիւն և 'ի կարգ բառիցն
 զարմանալի : Առազէ օրհնութիւնս դից, զյաւ-
 թութիւնս (Նունաց ընդդէմ Պարսից , և զմիցա-
 նակս գուպարայաղթ նահատակաց : Ակարա-

1 Գիող. լայերոս. գիրք Բ. 22. հտ. 2. էջ 415:

յոգ. 69 :

3 Գիտնիս. աղիկ. յգ. բնն .

2 Պղատ. յղ. հաս. գիրք Կոստենագր. հտ. 5 .

Ա. հտ. 2. էջ 331 : Կիկեր. էջ 420 : Կուրնաիլ. գիրք Ժ .

յղ. բն. գից. գիրք Ա. ԴԷ. ԴԷ. 1. էջ 631 :

գրեաց նա 'ի չափ տաղի զԹագաւորութիւն Վաւ
բիւսեայ և զՎարեհի, և պարապեալ գրեթէ յա
մենայն աղգս քերթութեանց՝ յաջողեցաւ առա
ւել յեղերերգութիւնս և յերգս կեղերջականս՝¹
Այ ոք հմուտ քան զնա գտաւ վսեմ և բերկրալի
արուեստին յուզելոյ զկիրս և խանդաղատելոյ, և
ոչ ոք ճարտարագոյն քան զնա նկարագրեաց զդէպս
և զաղէտս աղիողորմն՝: Այ ինքն լեւելի լինի 'ի տաղ
սըն, այլ ողբք և հեկեկանք. մերթ տառապելոց
ընտանեաց կոծ չէ մահ հօր կամ որդւոյ՝. մերթ
հեծութիւնք Վանայեայ գորովագութ մօր, որ
մանկամբն 'ի գրկի մաքառի ընդ ամեհի ալիս, և
անդունդս շուրջանակի բիւրս տեսանելով բա
ցեալ՝ մահունս բազմաբիւրս կրէ 'ի սրտի՝. և
մերթ բարբառ Մքիլեայ, որ 'ի խորոց շիրմին ե
լեալ գուժէ Յունաց հանդերձելոց մեկնել 'ի
ծովեզերացն Իղիոնի զարկածս անբաւս՝ զոր եր
կինք և ծով պատրաստեն նոցա՝:

Վկարագիրքս այսոքիկ զորս Վիմնիդէս յօ
րինէ հոգեշարժս և գորովականս, պարզեք են
կարևորք մարդկան: Օ ի բարերարութիւն մեծ
է քամել յաչաց նոցա զցանկալի արտասուանս՝ զոր
ցօղեն մտադիւր, և տածել 'ի սիրտ նոցա զկարե
կցութիւնն սահմանեալ 'ի բնութենէ առ 'ի համ

1 Փարբիկ. մատենագ. Բու.
նաց, հտ. 1. էջ 592:

2 Դիոնիս. աղիկ. յղ. քնն.
նախն. մատենագր. հտ. 5.
էջ 420:

3 Հարպոկր. իբրան. Ταμύν.

4 Դիոնիս. աղիկ. յղ. շա
րագր. բառից, էջ 221:

5 Ղանգին. յղ. վսեմի.
դԼ. 15:

բոլորս նոցա ընդ միմեանս, և որ միայն կարօղն է միաբանել զթշուառս :

Այս քանզի բարբ մարդկան ազդեն և 'ի միտս նոցա, 'ի դէպ է կարծել՝ զի և իմաստասիրութի Սիմոնիդեայ էր քաղցր և առանց գոռութեանս : Այս դասակտութիւնս նորա, որչափ ինչ 'ի սակաւ մասենից նորա, և յիմաստից բազմաց մարթ է 'ի միտ առնուլ, բովանդակի յայտոսիկ :

“ Սի հետազօտեսցուք զանհուն խորս գերաբուն էին¹. շատ լիցի մեզ գիտել որ ինչ 'ի հրամանէ նորա գործին², և զի նորա միայնոյ է զօրութի³: Իսկ մարդկան զօրութի զոր 'ի նմանէ ընդունին, է իբրև կաթիլ մի յաղբերէ⁴: Սի որ պարծեսցի 'ի կատարելութիւն, յոր ժամանակ ոչ կարէ⁵: Բարբինութիւնս 'ի գահաւանդս սեպացեալս եղ զկայեան իւր⁶. զհասեալն անդր բազմաշխատ ճգամբք, բիւր դէպք դժնդակք գահավիժեն 'ի վայր : Այս զի կեանք նոցա խառն է 'ի բարւոյ և 'ի չարէ, բազում ուրեք դժուարին է գոլ առաքինի, և անհնարին յարատեւել 'ի նոյն⁷: Յանկալի լիցի մեզ գովել զառաքինութիւնս. իսկ զհակառակսն անտես արասցուք ըստ պարտեաց՝

1 Կեկեր. յղ. բն. դից. գիրք Ա. գլ. 22. հտ. 2. էջ 415 :

2 Սիմոնիդ. առ Թէոփ : Անտիոք. առ Աւսուլ. գիրք Բ. էջ 256 :

3 Պղատ. 'ի Պրոտագ. հտ. 1. էջ 344 :

4 Սիմոնիդ. անդ. : Անտիոք. անդ, էջ 108 :

5 Պղատ. անդ, էջ 344 :

6 Կղեմ. աղեքս. յառա. խապ. գիրք Դ. էջ 585 :

7 Պղատ. անդ. : Ստրաբ. էջ 560 :

եթէ յանցաւորն այլովք մասամբք սիրելի իցէ մեզ¹, և ըստ հեզու[թեան՝ եթէ անծանօթ որ իցէ : Ս²ի խստիւ զայլս դատեսցուք . յուշ լիցի մեզ զի մարդիկ տկարք են³, սահմանեալք կալ սուղ ինչ ՚ի վերայ երկրի, և ՚ի ծոց նորա մինչև ՚ի սպառ⁴ : Արանայ ժամանակն, և դարք բիւրաւորք են կէտ մի առ յաւիտենիւ, կամ խուն ինչ մասն անհատին⁵ : Ի կիր արկցուք զվայրկեանքս երազասահս ՚ի վայելլս բարեաց որ անկ են մեզ⁶, յորոց գլխաւորք ՚ի նոցանէ են առողջութի, գեղ և մեծութիւնք ստացեալք արդարութեամբ⁷ . և վայելլութեամբ սոցա բերկրեսցուք զցանկալի բերկրութիւնն, որ առանց նորա կեանք և մեծութիւն և անմահութիւն իսկ չեն ախորժելի⁸ . :

Օ իմաստքս զայսոսիկ վնասակարս, որ լքուցանեն զսիրտս առաքինեաց, և զյանցաւորաց բառնան զխէթ մտացն խղճի, ՚ի դէպ էր համարել մորրութիւնս և եթ մտաց, եթէ Սխմնիդէս ՚ի ներելն այլոց յաւերջր առնել ընդ անձին իւրում խստութիւն : Եւ յլնա յանդգնեցաւ սաղրել լմեմիստոկղեայ զանիրաւութիւն, և ոչ ամօթ համարեցաւ զովել զսպանողս Վապարքեայ՝ յորմէ զլաւում բարերարութիւնսն ընկալեալ էր : Եւար-

1 Պզատ . ՚ի Պրոտագ . հտ . 2 . էջ 111 :
 1 . էջ 346 : 5 Ստոր . ճառ . 96 . էջ 531 :
 2 Պլուտ . յլ . միսիթ . հտ . 6 Վզեմ . աղեքս . յաճախ .
 2 . էջ 107 : խապ . գիրք Դ . էջ 574 :
 3 Ստոր . ճառ 120 . էջ 608 : 7 Աթեն . գիրք ԺԲ . էջ
 4 Պլուտ . յլ . միսիթ . հտ . 512 :

ձեալ բամբասի նա յոյժ և յազահուծիւն , որպէս զի և ոչ առատաձեռնութիւն Հերոնի կարէր յազեցուցանել զայն , և ըստ բնաւորութեան ախտին օր ըստ օրէ յաւելոյր յանցազութիւն ¹ : Այս նախ նուաստացոյց զբերթութիւն , վաճառական լինելով գովասանական տաղից անարգ վարձկանութեամբ : Ասէր իսկ պարծելով , զի այլոյ իրիք ցանկութեան չէր բաւական յայնմ հասակի՝ բայց մթերից ընչից ² . և զի լաւ էր նմա մեծացուցանել զթշնամիս իւր յետմահու , քան կարօտել բարեկամաց իւրոց ՚ի կենդանութեան ³ . և զի չիք որ ազատ ՚ի թերութէ , և անստգտանելի զոր՝ ասէր՝ եթէ գտանէի , աշխարհաբարող առնէի զնա : Այց ջատագովութիւնքս այսորիկ անտեղիք ոչ արդարացուցին զնա առաջի հասարակաց , որոյ վճիռք անյեղ լիք չներեն երբէք ախտից՝ որ ՚ի նուաստութենէ սրտի քան ՚ի տկարութենէ գան յառաջ :

Այս մեռաւ Սիմոնիդէս ամաց իբր իննանից ⁴ : Ի պարծանս համարին նմա , զի յաճախեաց ՚ի Աէոս զսոյժառութիւն տօնից դիցն ⁵ , և զի զութերորդ լարն յաւել ՚ի քնար ⁶ , և զի արուեստա-

¹ Աթեն . գիրք ժ . Դ . 74 . 21 . էջ 656 : Եղիան . զան . պատմ . գիրք Ը . 74 . 2 :

² Պլուտ . յղ . ծերոյ տըն . տեսել զհաս . հտ . 2 . էջ 786 :

³ Ստոր . ճոռ . 10 . էջ 132 :

⁴ Աբսոնեան վէճք , գար

58 : Սուիդ . ՚ի Σιμων . 7 . 4 . կիան . ՚ի Մակրոր . հտ . 3 . էջ 228 :

⁵ Աթեն . գիրք ժ . 74 . 22 . էջ 456 :

⁶ Պլին . գիրք է . 74 . 56 . հտ . 1 . էջ 416 :

կանին յիշողութեան ինքն եղև հնարագիւտ¹ :
 Բայ անուհի նորա փառք այն են՝ զի խրատս
 օգտակարս թագաւորաց ետ, և զի բարեբաստ
 զՍիկիլիա արար՝ ՚ի զգաստութիւն ածեալ
 զՇերոն, և սախալեալ զնա խաղաղութեամբ կալ
 ընդ սահմանակիցս և ընդ ժողովուրդ իւր և ընդ
 ինքն իսկ :

Ըզգատոհմն Սիմոնիդեայ էր մի յայնցանէ,
 յորս է քրմութիւն Սուսայից մշտնջենաւոր :
 Թոռն նորա համանուն զրեաց զազգարանու-
 թեանց և զգիւտից, որ յաճախեն փառս մարդ-
 կեղէն մտաց² : Բաբիղիդէս եղբօրորդինորա զոգ-
 ցես իմն կենդանացոյց զնա ՚ի քնարերգական տաղս :
 Յստակութիւն բանից, կարգաւորութիւն իմաս-
 տից, և զեղեցկութիւնք պատշաճք և մինչև ՚ի
 սպառ անուաղելիք³, ետուն Բաբիղիդեայ յաղ-
 թանակս՝ նախանձեղիս Պինդարեայ⁴ : Արկոբին
 սորա հաւասարապէս զտին շնորհս առաջի շերո-
 նի արքայի առ ժամանակ մի, և զարքունեացն
 Սիրակուսայ բաժանեցան զվարկս. այլ իբրև ոչ ևս
 պաշտպանութիւն թագաւորին խափանէր զնո-
 սա ՚ի պատշաճ կայիցն . Պինդարոս ամբարձաւ
 գեր ՚ի վեր, և Բաբիղիդէս եկաց յերկիր ՚ի խո-
 նարհ :

¹ Սիկեր . յղ . ճարտ . գիրք
 Բ . գլ . 86 . հտ . 1 . էջ 137 :
 Պլին . գիրք 1 . գլ . 24 . էջ
 387 :

² Սուիդ . ՚ի Σίμων .

³ Գոնգին . յղ . վտե մի .
 գլ . 33 :

⁴ Պարտալ . Պլին . ՚ի սիւթ .
 2 . տող 175 :

Մինչդեռ սա մշանջենաւորէր 'ի Սիկիլիա զփաւ
 ուր Տայրենեացն, Պրոդիկոս խմաստակ պայծա-
 ռացուցանէր զայն յայլ և այլ քաղաքս Ալլադայ՝
 արտասանելով ճառս քաջարուեստս, յեռեալս
 հանձարեղ այլաբանութեամբք, ինքնազարդ՝ վեհ
 և ներդաշնակաւոր ասացուածով: Այլ թէպէտ
 ճարտարխօսութիւն նորա էր վարձկան անարդ,
 և ամայի 'ի գեղեցկութիւն ձայնի՝. այլ զի 'ի տիպս
 կերպարանաց զօշոտիչս յանդիման առնէր զառա-
 քինութիւն, զարմանալի եղև թեբացւոց, գովելի
 աթենացւոց, և մեծարոյ սպարտացւոց՝: Բայց
 սարա 'ի յառաջ բերել խմաստս կործանիչս կրօ-
 նից՝, անարգեցաւ յաթենացւոց որպէս զեղծուցիչ
 մանկուոյն, և դատապարտեցաւ 'ի մոլեխինդ:

Այնչհետի 'ի Աէայ է Աիւթնոս կղզի, հըռ-
 չակաւոր արօտիւքն՝. և այսր ևս մօտ առ մեզ եր-
 կիրն զոր տեսանես լը արեմուտս՝ է Սիկիրոս կղզի
 արգաւանդահող՝, ուր մի յերիցագունից խմաս-
 տասիրաց ծնաւ՝. ասեմ'իսկ զՍերեկիդէս, որ ե-
 կաց յառաջ քան զամս երկերիւր՝, և արար յե-
 ղափոխութիւն մեծ յիմաստասիրութեան: Այլ 'ի

1 Պայլ. բառգիրք արհ.՝
 'ի բառն *prodicus*. հտ. 21.
 էջ 167: Յիշատ. բանաս. կա-
 ճառ: Տէս և որ ինչ 'ի ԾԼ.
 գլուխ գրոցս ասացեալ է զՊրո-
 դիկայ:

2 Փիլոսար. յղ. վարուց
 իմաստակ. գիրք Ա. էջ 496:

3 Նոյն անդ, էջ 483:

4 Սիկեր. յղ. բն. գից, գիրք
 Ա. գլ. 42. էջ 432:

5 Եւստատ. 'ի Դիոնիս.
 տիեզերագր. տող 526:

6 Հոմեր. Ողիս. գիրք ԺԵ.
 տող 405:

7 Դիոդ. լայերոս. գիրք Ա.
 յօդ. 116:

8 Նոյն անդ, յօդ. 121:

Հիւանդանալ նորա , իբրև ոչ ևս էր ասարանաց ,
Պիւթագոր աշակերտ նորա մեկնեալ յԱտալիոյ
եկն ժողովել զնորա շունչ վախճանին¹ :

Վարձո՞ զաչս քո՞ ՚ի հարաւ , և տե՛ս ընդ ոլորտս
զգողորչին թանձր և նաեմ՝ որ աղօտացուցանէ
զարիիասկիզբն ճառագայթս . անդ են Պարոս և
Նաբսոս :

Մաջնոյն զրեթէ երեքարիւր ասպարէզ շրջա-
պատ է՝ . անդաստանք բերրիք , հօտք բազմա-
հոյք² , նաւահանդիստք կրկին ասպահովք՝ , և զաղ-
թականք ՚ի նմանէ ՚ի հեռաստան վայրս սրի-
ռեալք³ տացենքեզ ՚ի միտ առնուլ ընդ աղօտ զգօ-
րու թիւն բնակչաց նորա : Նա ՚ի դուզնաբեայ բա-
նից աստի խելամուտ լիցիս բուսոյ բարուց նոցին ,
զոր դէպք յերևան ածին :

Միլէտոս քաղաք Յոնիոյ պառակտեալ յու-
ղէր ՚ի դժնեայ հերձուածս⁴ . և քան զամենայն
ժողովուրդս հռչակաւորս իմնասու թիւ , դիպողա-
գոյնք թուեցան նմա պարոսացիք ՚ի դարձուցա-
նել առ ինքն զխաղաղութիւն : Նստրեաց նա ՚ի
նոցանէ իրաւարարս . որոց ոչ կարացեալ միաբա-
բանել զպառակտեալն , որ դառնացեալ էին
ատելութեամբ ՚ի բազում ժամանակաց , ելին ՚ի

1 Դիոգ . ՚ի ծագկաք . վա-

ղեսի . էջ 242 : Յամբղիկ . վարք

Պիւթագ . գլ . 35 . էջ 202 :

2 Պլին . գիրք Դ . հտ . 1 .

գլ . 12 :

3 Թուրնքֆոր ուղևոր . հտ .

1 . էջ 203 :

4 Սկիւլաքս յաշխարհագիրս .

հտ . 1 . էջ 22 :

5 Սարաք . գիրք ժ . էջ 487 :

6 Երոզոս . գիրք Ե . գլ . 28 :

քաղաքէն և անցին ընդ դաշտս, և գտին զայնս սիկ խոպան և ամայի, բաց 'ի վիճակաց ինչ՝ զորս սակաւք ոմանք 'ի քաղաքայնոց դեռ և ս մշակէին :
 Օ արմացեալք ընդ անխուով խաղաղութիւննոցա, կացուցին զնոսա՝ առանց ինչ ընդ բանս ածելոյ՝ 'ի տեսչութիւն իրաց հասարակաց, և վաղ ընդ փոյթ բարեկարգութիւն և առատութիւն գարձան 'ի Միլետոս :

Զարչաւել Վարեհի յԱլլադա, միաբանեցին ընդ նմա պարոտացիք, և նախատանաց պարտութեան նորա 'ի Մարաթոն եղէն կցորդք՝ Վաստիպեալք ամրանալ 'ի քաղաք իւրեանց պաշարեցան անդ 'ի Միլտիադեայ՝ Վա ընդ երկար դիմամարտեալք, ինդրեցին ապա խօսել 'ի խաղաղութիւն. և իբրև պայմանք դաշանցն երկուստեք եղէն ընդունելի, բոց 'ի կողմն Միկոնեայ ամբառնայր յօդս, դէպ լեալ հըոց ընդ անտառս ճարակել : Վա որք 'ի բանակին էին և 'ի քաղաքի, նշաննառատորմին Պարսից զհօրն զայն կարծեցեալ, իբր թէ յօգնութիւն գային կղզոյն, ժպրհեցան դրժել բանից դաշանցն, և Միլտիադ գարձաւ յետս : Վա 'ի խիստ բանափայրն զարմանալի զձախողութեան իրացն ելոյժ զվրէժ. բայց խստագոյն և ս պարոտացիք ընկալան պատուհաս, յաւերժացեալ դրժողութեան նոցա յառակս :

1 Երոզոտ. գիրք 2. գլ. 133 :

2 Եփոր. առ Սակեփ. 'ի Ոգր. նեպոս 'ի Սիլտիադ, գլ. 7 :

Իսկ յարշաւանս Վսերբսեայ, մատնիչք եղեն
 Համազգեացն՝ կացել ՚ի նիզակակցութեան Պար-
 սից, և մատնեցին զՊարսս անգործութեամբ :
 Եւ աւատորմ նոցա կայր ՚ի նաւահանգստին Վիւթ-
 նեայ պարսպորդ, գէտակն ունելով ելից մար-
 տին՝ առ ՚ի յաւելուլ ՚ի կողմն յաղթականին :
 Այլ զմտաւ ածին, զի վերջացեալք յօգնականու-
 թենէ յաղթութեան նորա՝ ձգէին յանձինս
 զչրէժինդրութիւն . և զի տկար պետութեան,
 ՚ի ստիպել յերեսաց երկուց մեծազօր պետու-
 թեանց՝ որ զսահմանս միմեանց ջանայցեն հա-
 տանել, բազում այն է՝ զի չիք այլ ապաստան,
 բայց ընդ հոսանս ուղիսիցն աղխաղխեալ գնալ, և
 դիմել ՚ի փառս՝ ողբալով զազատութիւն : Օայ-
 սորիկ վաղ զփորձ առին պարոսացիք . զի թէպէտ և
 զառաջինն զօրութեամբ հարկաց զյաղթօղս ճա-
 կատամարտին Սաղա մեայ նահանջեցին³, այլ ա-
 պա նուաճեցան ընդ լծով նոցա զրեթէ անդի-
 մագարձ :

Իսկ զինք են Շ նորհաց ՚ի Պարոս . և Մինուսց
 արքային կրետացւոց զոհ երբեմն մատուցանելով
 անդ², գոյժ եհաս նմա զի Մնդրոզէոս օրդի նու-
 բա սպանեալ էր յԱտտիկէ ՚ի պատերազմի : Եւ
 վախճան արարնա զոհին, արկեալ ՚ի բաց զպսակն
 սարդենի՝ որով պսակեալն էր . և հեկեկելով
 հրաման տուեալ նուազածուին, լուեցոյց զսը-

¹ Երոզոս . գիրք Ը . ԴԷ . 67 :

³ Ապողոդ . գիրք Գ . ԷԶ

² Նոյն անդ , ԴԷ . 112 :

րինգն : Այլ քրմաց զիրաւացի սղոյն պահեալ զյիւ-
շատակ , 'ի հարցանել ուրուք՝ թէ ընդէր պսակս
և նուագարանս ոչ 'ի կիր արկանեն 'ի պաշտա-
մունս զոհիցն , ասեն . Օ՛ր 'ի սմին պաշտամանս ,
առ սովին բազնաւ , բարեբաստագոյնն 'ի հարց
լուա զգոյժ մահու որդեկին սիրով սիրեցելոյ ,
և գտաւ թշուառագոյն քան զամենայն մարդ :

Բազումք 'ի քաղաքաց պարծին խանձարուք
լեալ հոմերի , այլ ոչ ոք վիճի յափշտակել 'ի
Պարոտէ զպարծանս կամ զամօթ 'ի լոյս ածելոյ
նորա զՎրբիղորոս՝ : Վերթոզս այս , կացեալ յա-
ռաջ քան զամս իբր երեքարիւր և յիսուն՝ , էր
յազնուական ազգատոհմէ . և նախապատմեաց
հարցուին դեղփական զծնունդ նորա , և զհան-
դերձեալ փառսն՝ : Յոյք պատրաստեալք պատ-
գաման՝ զարմանային ընդ զօրութիւն բացատրու-
թեան տաղից նորա և ընդ վեհ իմաստս՝ . յար-
տուղութիւնսն իսկ եցոյց նա զարիական կորով
հանձարոյն՝ , ընդարձակեաց զսահմանս արուես-
տին , յաւել զնոր չափ տաղի և նորանոր գեղգե-
ղանս յերաժշտութիւն՝ : Ար ինչ հոմերոս 'ի
դիւցազնականին արարքերթութեան , զնոյն Վր-

¹ Փարր . մտտենագ . Յուն .
հա . 1 . էջ 572 : Յիշատ .
բանաս . կաճառ . հա . 10 .
էջ 36 :

² Երոզոս . գիրք Ա . ԴԼ .
12 : ԱԼ . ԳԵԱ . գիրք ԺԷ .
ԴԼ . 21 : Կիկեր . տուսկուլ .
գիրք Ա . ԴԼ . 1 . էջ 234 :

³ Եւսեք . պատրաստ . ա-
ւեա . գիրք Ե . ԴԼ . 33 . էջ 27 :

⁴ Կուրնաիլ . գիրք Ժ . ԴԼ . 1 :

⁵ Ղոնգին . յԴ . վտեմի ,
ԴԼ . 33 :

⁶ Պլուտ . յԴ . երաժշտ .
հա . 2 . էջ 1140 :

քիղոքոս արար 'ի քնարականին . երկոքին առ
 հասարակ յիւրեանցն կարգի կացին նախատիւք¹,
 երկաքանչիւրոցն քերթածք ընթերցան յաշխար-
 հաժողովն Ալլադայ², և երկոցունցն իսկ տօնա-
 խմբի ծնունդ³ : Այց թէպէտ և անուանք նո-
 ցա հաւասարեալ՝ այլ կարգք նոցա չեղէն ան-
 խտիր, չնորհապարտ մեծարանաց տալով պա-
 րտացւոյն զերկրորդ տեղին⁴ : Այլ որ քան զՏո-
 մերոս և եթ գտանի ստորադաս, նա զառաջինն
 ժառանգէ տեղի :

Իսկ ըստ բարուց և ըստ ուղղութեան կենաց
 պարտ էր ընդ անարգագոյնս 'ի մարդկանէ կալ
 Աբբիղոքեայ : Այլ երբէք հանձար այնպիսի վսեմ
 կցորդեցաւ ընդ բարս դժնդակս և յոռիս որպէս
 զնորայն : Պղծէր նա զտաղս իւր բանիւք ցոփու-
 թեան և խենէշ նկարուք⁵. զեղոյր 'ի նոսա յա-
 ճախութեամբ զլեղի դառնութեան, որով պա-
 րապէրն սիրտ նորա⁶ : Արեկամք նր և թշնամիք
 և սիրուհիք վատշուէրք նշաւեք էին առ հա-
 սարակ արիւնուշտ նեախց երգիծանաց նորա .
 և այն ևս նորանշան, ինքն իսկ զայս ամենայն
 աւանդէ⁷. զի ինքնին զիւր կեանս նկարագրեալ,

1 Վէլլ . Պատերկուղ . գիրք Ա . ԴԼ . 5 :	5 Ենոմ . առ Եւսեբ . 'ի պատրաստ . աւետ . գիրք Ե . ԴԼ . 32 :
2 Քամեւ . առ Աթեն . գիրք ԺԴ . ԴԼ . 3 . էջ 620 :	6 Պինդ . սիւլթ . 2 . տող 100 :
3 Ծագկաբաղ . գիրք Բ . ԴԼ . 47 . էջ 173 :	7 Եղիան . զան . պատմ . գիրք 2 . ԴԼ . 13 :
4 Վաղ . Մաքս . գիրք 2 . ԴԼ . 3 :	

ոչ ամաչէ նկատել զայս ամենայն ոճիրս, և ժպրհի
խակ յանդիման աննել տիեզերաց :

Վեռարողըօջ գեղ մանկութեան՝ Աեորուղեայ
դատեր Վիկամբեայ գերեալ էր զսիրտ նորա՝ և
իրբև խոստմունք երկուստեք թուէին աներկեան
առնել զբարեբաստութիւն իւր և զկատարումն
հարսանեացն, ցանկութիւն շահից ՚ի ներքս ան-
կեալ՝ ետ նախամեծար առնել զոսոխ նորա :
Հայնժամ քերթողն, առ զայրոյթ քան առ վիշտ
սրտին, յուղեալ տատանեաց զօձս՝ աւանդեալս
ի ձեռս նորա ՚ի ժանտիցն դժոխոց, և այն-
պիսի նախատանօք երզիծոյց զԱեորուղէ և
զազգահանս նորա, մինչև անձնամահ զբաւել
նոցա ՚ի կենաց՝ զոր թունիւքն դառնութեան լը-
ցեալ էր նորա անխնայ :

Ղա կարօտութեան մեկնեալ ՚ի հայրենեացն,
չոգաւ ընդ գաղթականս պարտացիս՝ ՚ի լճատոս :
Ղնդ այլ իմն ճարակ մնլեգնութե իւրում եզիտ,
և զրգուեաց ընդդէմ իւր զցասումն հասարակաց :
Ղնդ հուպ ՚ի վերայ հասին դէպք ցածուցանե-
լոյ զայն : զի պատերազմէին թասեցիք ընդ ազգս
մերձաւորս, և չոգաւ նա ընդ զօրս . այլ ընդ տե-
սաննել զթշնամիս՝ վահանընկէց դարձաւ ՚ի փա-
խուստ : Ղն ելլադացւոյ չիք մեծ ևս քան զայս
նախատինս, այլ նախատինք զտարապարտ նա-

1 Պարսպ . Ովբաա . տաղ .
երգ . 6 . տաղ 13 :

2 Ծաղկաքաղ . դիրք 7 .
7Լ 25 . էջ 271 :

3 Կղեմ . աղեքս . յաճա-
խապ . դիրք Ա . էջ 358 :

4 Եղիան . զան . պատմ .
դիրք Վ . 7Լ 13 :

խառնարան և եթ ամաչեցուցանեն . իսկ Մ. քրի-
զորոս համարձակ 'ի միում ուրեք 'ի տաղիցն
խոստովան լինելով զվատուծիւն իւր , սակ .
Թողի զասպար իմ , բայց զտից միւս այլ . սա-
կայն զկեանս իմ ասրեցուցի ' :

Մ. յսպէս խիղախէր նա ընդդէմ կշտամբու-
թեան հասարակաց , զի սիրտ իւր զնա ոչ կշտամ-
բէր . և այսպէս առ ոտն կոխեալ զօրէնս լաւու-
թեան , յանդգնեցաւ երևել 'ի Սպարտա : Մ. յլ
զինչ մարթէր նմա ակն ունել 'ի ժողովրդէնէ ,
որ ոչն երբէք զարմանայր ընդ այն ինչ՝ զոր ոչն
յարգէր : Արամեցան սպարտացիք 'ի տեսանել
զնա 'ի քաղաքամիջի իւրեանց , և վարեցին զնա
անդէն 'ի բաց՝ , և զգիրսնորա տարադրեցին յա-
մենայն սահմանաց տէրութեան իւրեանց՝ :

Մ. յլ 'ի ժողով աղիմակիական խաղուցն մտիթա-
րեցաւ նա 'ի վերայ նախատանացն : Վանդի ար-
տասանեաց անդ 'ի պատիւ Հերակղեայ զհռչա-
կաւոր օրհնութիւնն , որ նուագի ցարդ յամե-
նայն հանդէս յաղթանակի գուպարայաղթ նա-
հատակաց՝ : Վազմութին շուայլեաց նմա դրուա-
տիս , և դասաւորք սահմանեցին նմա պսակ՝ յայտ
արարեալ , զի չիք քերթած արժանաւորագոյն
գոհութեան քան զայն՝ որ ուսուցանէն զպարտս
մեր :

1 Արխատոսի . 'ի խաղաղ .
տող . 1296 :

2 Պլուտ . կարգադր . լա-
կան . հտ . 2 . էջ 239 :

3 Վազ . Մաքս . 71րբ 2 .

71 . 3 :

4 Պլենդ . ողիմոյ . 9 . տող 1 :

Եւ սպանաւ Մըքիղորոս 'ի Վալլանդայ նաքսեցոյ, զոր 'ի բազում ժամանակաց հետէ հալածէրն: Հարցուին զեղփական համարեցաւ զմահ նորա 'ի թշնամանս քերթողութե, և սաստեալ սպանողին ասէ՝. Ե՛լ 'ի բաց 'ի տաճարէս որ զձեռն քո մխեցեր 'ի սիրելին Մուսայից: Բայց Վալլանդաս եցոյց աղերսանօք ոչ ինչ արտաքոյ օրինաց պաշտպանութեան անձին գործեալ: Ե՛լ Հարցուին թէպէտ և ողորեալ յաղերսանաց նորա, ստիպեաց զնա հեղուլ նուէրս հաշտարարս զայրացերոյ ստուերին Մըքիղորեայ՝: Ե՛ս վախճան եղև առն, որ աջողութեամբք մտացն զարմանալի, յոռութեամբքն նախատելի, և ժպլը հութեամբն լեալ էր երկիւղալի:

Ոչ իբրև զնա երևելիք լեալ, այլ արգոյքքան զնա, Պողիգնոտ, Մըկեսիղայոս և Միկանովր պարոսացի վաղվաղեցին զզարգացումն այրեցականին նկարչութեան՝: Եւ այլ ոմն 'ի ճարտարաց պարոսացւոց եղև անուանի օտար վաստակովք: Ե՛ս ինքն է Մգորակրիտոս, զոր Պիղիայ աշակերտեալ իւր՝ զուր ջանացաւ ամբառնալ զնա 'ի կարգ ոստիսաց իւրոց՝. փառակից իւր առնէր զնա, և դրոշմէր զանուն նորա 'ի քանդակս իւր, ոչ զմտաւ ածեալ՝ զի գրոցին ճարտարութիւն նշաւակեր

1 Պուլա. յգ. յամբ վեր. հա. 2. էջ 703:
 Ժուց գից, հա. 2. էջ 560: 4 Նոյն, գերք 1, 2. ԴԼ. 5.
 2 Սուիգ. 'ի բառն Արչմ. հա. 2. էջ 725:
 3 Պլեն. գերք 1, 6. ԴԼ. 11.

զիսարէութիւնն , և մասն լինէր բարեկամութեանն :

Մ.ՅԼ փոխանակ նախատպաց մատոյց Պարոս ճարտարաց նիւթ առատ : Նաճկէն զերկիր վէմք կոխածոյք քարահատիցն Սարպէսեայ լերին ¹ : Մնդ ընդ գետնափոր շաւիղս 'ի լոյս աղօտաջահ լապտերաց ² խէ վշտագին ամբոխ ստրկաց զհատորս վիմաց մեծամեծս՝ որ փայլէն 'ի վսեմագոյն շինուածս Ալլաղայ , ևս և 'ի ճակատ եգիպտական բաւղին ³ : Մազումք 'ի մեհենաց կճիւս այսուիկէն դրուագեալ , զի գոյն նորահայն համարի անմահից ⁴ : Ար երբեմն զի անդրիագործք ոչ ևս զայլ վէմ քանդակէին . և արդ իսկ խնդրէն ⁵ զայն անձկանօք ⁶ , թէպէտ և ոչ միշտ ըստ ըզձից նոցա պատահէ . քանզի ստուար մասունք բիւրդեայք՝ յորոց է կազմած նորա՝ պատրէն խաբուսիկ ցուլիքն զաչս , և ցայտեն ընդ գրչաւ ճարտարին 'ի տաշեղս : Մ.ՅԼ թերութեանն յաղթեն առաւելութիւնք , և մանաւանդ ձիւնափայլ սպիտակութիւն նորա , յոր յաճախ ակնարկէն քերթողք , և երբեմն 'ի ճահ նկարագրի քերթութեանն : Պինդարոս զմիօջէ 'ի տաղիցն իւրոց ասէ . Վալափայլ քան զկիճ՝ պարտեան կանգնեմ անդրի :

1 Ստեփ. 'ի Մաթ. Վերգիւ. Ենեակ. գիրք 2. տող 471 : 2 Պլին. գիրք 12. ԳԼ. 3. հտ. 2. էջ 725 : Աթեն. գիրք Ե. էջ 205 : 3 Պլին. անդ. ԳԼ. 13. հտ. 5. հտ. 2. էջ 725 : 4 Պլատ. յղ. օր. հտ. 2. գիրք ԺԲ. էջ 936 : 5 Սարաբ. գիրք Ժ. էջ 487 : Պլին. գիրք 12. ԳԼ. 3. հտ. 2. էջ 725 :

Եւ Մնակրէոն գոչէ՝ Ո՛վ վեհո նկարաց, առ զերանգս վարդի և զկաթին և զպարոսեան կձի՛ի կենդանագիր սիրուհւոյն իմոյ :

Մնդ Վաքսոս և ընդ Պարոս բաժանէ կիրճ անձուկ. չիք ՚ի Ռորր կղզիա հաւասար ընդարձակութեան Վաքսեայ, և առատութեամբն մրցի ընդ Սիկիլիոյ՝ Ռայց գեղ նորա ծածկի յաչայ ուղևորին մատուցելոյ ՚ի ծովեզր նորա՝ զի ոչ ինչ տեսանեն անդ աչք, բայց լերինս անմատոյցս և ամայիս : ՄԼ լերինքն այնոքիկ ամբարտակք ընդդէմ ստահակ հողմոց ՚ի բնութի՛ կանգնեալք, պատսպարեն զդաշտս և զհովիտս՝ զորս համասփիւռ գանձիւքն ծածկէ՝ : Օ ՚ի անդ նա հանդէս առնէ ամենափարթամ առատութեանն. անդ աղբիւրք անսպառք զկարկաջահոս և զլճիտ ալիսն ՚ի բիւր ազգի ազգի կերպարանս բղխեն, և խաչինք ՚ի խիտ դալարիսն մորրին ճարակաւորք : Մնդ, ոչ ինչ հեռի ՚ի գեղեցիկ փանց Ռիբլինեայ՝, ժամանեն անձեռնհաս ՚ի յափշտակողաց թուզք քաղցրահամք՝ զորս Վիոնիսոս բնակչաց կղզւոյն ծանոյց, և ուկոյզք հռչակաւոր գինեայն՝ որ քան զամենայն ազգս գինւոյ գրեթէ առհասարակ մեծարին : Վոնենիք, նշենիք՝ և ձիթենիք աձեն

1 Անակր. տաղերգ. 28. տող 27 :

2 Ագաթեմ. գերբ Ա. ԳԼ. 5 : Պլին. գերբ Դ. ԳԼ. 12. էջ 212 :

3 Թուրնըֆոր, ուղևոր. հա.

1. էջ 213 :

4 նոյն անդ :

5 Ստուգար. մատեան ՚ի բառն Βίβλιος.

6 Աթեն. գերբ Բ. ԳԼ. 12.

էջ 52 :

և բազմանան անաշխատ ընդ դաշտս, զորս ամի ամի ծածկեն հունձք առատք: Ստրուկք անդ ժիրաժիրք ոչ դադարեն 'ի ժողովելոյ զգանձան', և հոյք նաւաց 'ի կրելոյ զնոսա 'ի տար աշխարհս:

Սակայն յառատութեան անդ բնակիչք կղզւոյն քաջք են և արիք և նախանձաւորք յոյժ ազատուէ իւրեանց: Յառաջ քան զամս երկերիւր, հասարակապետութիւննոցա ժամանեալ 'ի ծայր մեծութեան իւրոյ, ութ հազար այր կարող էր զինուորել¹: Արար իւր պարծանս քաջութեան, զդէմ ունելով Պարսից՝ նախ քան զնուաճելն 'ի նոցանէ², և թօթափեալ զլուծնոցա 'ի պահուն՝ յորում դիմեալ զնային նորա բոլորումն տիրել Ալլադայ³: Օրութիւնք նորա ընդ ծով և ընդ ցամաք գումարեալ ընդ Յունացն առհասարակ, նշանաւորք ցուցան 'ի ճակատամարտս Սաղամինայ և Պղատեայ • այլ նովին իսկ խորհուրդ 'ի միտս արկին աթենացւոց՝ չթողացուցանելոյ զօրանալ պետութեան, որ զայնպիսի հզօր օգնականութիւնսն մատուցանէրնոցա: Ամին իրի յորժամ Վթէնք խորհեցան ընդդէմ դաշանցն նուաճել զնախնի նիզակակիցս իւրեանց, նախ 'ի Աքսոս ածին զհարուածս⁴, և ոչ այլ ինչ թողին նմա՝ բայց զանդորր ժառանգութիւն տօնիցն իւրոց և զխաղուց:

1 Երոզոս. գերք Ե. գլ. 31:

2 Նոյն անդ. գլ. 30:

3 Նոյն անդ:

4 Գիոգ. գերք Ե. գլ. 325:

5 Թուկիդ. գերք Ա. գլ.

38 և 137:

Պիտնիսոս իշխան է կղզւոյն, նոյն ինքն և իննամակալ նորա . և ամենայն ուրեք են անդ պատկերք բարերարութեան . և գոհութեան : Բնակիչք նորա փութան ցուցանել օտարաց ըզվայրն, ուր յաւերժահարսունք դայեկեցին աստուածոյն¹ : Պատմեն զսքանչելիան զորս գործէ նոցա, զի նովաւ ժառանգեն զմեծութիւնան, և զի մեհեանք և բազինք իւրեանց ծխին նմա զցայգ և զցերեկ : Ըստ ուղերձի պաշտօն ուսուցողին մշակել զձիթենի², և անդ զիցն՝ որ հեղու յողկոյզս զօշարակն աստուածըմպելի³ : Օ ի յայլ և այլ դէմս պաշտեն զնա, առ ՚ի յաճախել զհաւճոյական իւրեանց զպարտս :

Ը ուրջ զՊարոսիւ կան կղզիք երեք, Սերիփոս, Սիփնոս, և Սելոս : Օ Սերիփոս այսպէս ՚ի միտս քո նկարեցիր⁴ . լերինս բազումս սեպացեալս անջրդիս, և ՚ի լերանցամէջս անդ վիհս անդրնդախորս՝ յորս մարդիկն թշուառ տեսանեն հանապազ զգլխով իւրեանց ՚ի կախ զժայռան ահազինս, վրէժխնդրութեանն Պերսէոսի արձանս : Վանզի զրոյցք իմն ծաղրալիցք, այլ բնակչաց կղզւոյն ահարկուք, ունին զնոցանէ այսպէս . Պերսեայ սպառազինեալ ՚ի կառափն Սելուսայ, և ՚ի ժայռան ստակալիս երբեմն զնախնիս

¹ Դիոգ. գերք Ե. էջ 325 : Ա. ԴԼ. 24. էջ 30 :

² Աթեն. գերք Գ. ԴԼ. 5 .

⁴ Տակիտ. տարեգր. գերք

էջ 78 :

Դ. ԴԼ. 21 : Պլուտ. յԷ. ար-

³ Արքիլ. առ Աթեն. գերք

սոր. հտ. 2. էջ 602 :

նոցա այլակերպեալ ¹ :

Անտի սուղ ինչ ՚ի բացեաց ընդ յարազուարճ երկնաւ նկարեալ ՚ի մտի դաշտս ծաղկաւէտս և միշտ ծածկեալս բերովք, վայր փափկու թեան, ուր օղբ անասական անդրքան զսովորականն սահման երկարաձգեն զկեանս մարդկան . այս է գեղեցկու թեանցն Սիփնեայ պատկեր ընդ աղօտ ² : Բնակիչք նր էին երբեմն փարթամագոյնք ՚ի կղզայինս մեր ³ : Արկիրն պեղեալ ՚ի նոցանէ , ամի ամի մատուցանէր նոցա հարկս ամբառ ոսկւոյ և արծաթոյ : Օտասանորդ գանձուցն նուիրէին Ապողոնի ՚ի Աեդիփա , և ՚ի նուիրաց անտի մթերեցան առաւելագոյն գանձք մեհենին : Այլ ապա ծով զայրազնեալ յորդեաց ՚ի բովն փաստակարս , և չմնաց ինչ նոցա ՚ի նախնի մեծութեանցն՝ բայց մորմոք կորստեանն , և որ առ ՚ի նոցանէ յուսութիւնքն ⁴ :

Մի յարգաւանդագոյն կղզեաց եզէական ծովուն է Սեղոս ⁵ : Ածումբն , և որ այլ ևս ՚ի ծոց երկրի նիւթք հրավառք , պահեն ՚ի նմա ըզերմութիւն ստածիչ , և համեղաճաշակ զբերս երկրին պատրաստեն :

Մինչ գեռ ժողովուրդն կայր անդ յազատութեան , զոր ժառանգէրն ՚ի բազում դարուց հե-

¹ Սարաբ . գիրք ժ . էջ 497 : Ապող . հոգ . գիրք Գ . սող 1515 :

² Թուրնըֆոր , ուղևոր . հո . 1 . էջ 172 :

³ Աբողոս . գիրք Գ . գլ 57 :

⁴ Պաւսան . գիրք ժ . գլ .

11 . էջ 823 : Հիւսիք . և Սու-

իդ ՚ի բառն Տիֆուսի :

⁵ Թուրնըֆոր , անգ . էջ 148 :

տէ, աթենացիք 'ի պեղոպոնեսական մարտին խորհեցան հնազանդեցուցանել զնա, և ստիպեցին ձեռն տալ 'ի մի կողմն, զի նա անմէտ յերկաքանչիւր կողմանս կայր ընդ Մթէնս և ընդ Սպարտա՝ ուստի բնիկն էր: Այլ 'ի չառնուլ նորա յանձն՝ զրդուեալք, յարձակեցան 'ի կղզի անդր բազում անգամ. և վանեալք 'ի բաց, դարձան ապա անդր միահամուռ ամ զօրութեամբ իւրեանց: Առաջեցաւ կղզին, այլ 'ի նախատինս յաղթողացն. զի անիրաւութեամբ սկիզբն արարեալ մարտին, անգթութեամբ արարին վախճան նմին: Թման պարտեալքն գերի յԱտտիկէ, և սաղրանօք Մկիբիադեայ սպանան առ հասարակ որք միանգամ զէն առնուլ կարող էին՝. իսկ այլք հեծէին 'ի շղթայս մինչև զօրութիւն սպարտական ստիպեաց զՄթէնս՝ արձակել զնոսա անգրէն 'ի Սեղոս՝:

Եւստասէր ոմն մեղոսացի, ականատես լեալ ամենայն չարեացն՝ որ հասին հայրենեաց իւրոց, համարեցաւ 'ի միտս իւր՝ զի թշուառականաց, որոց չիք յոյս 'ի մարդկանէ, ոչ ևս պարտ է չափով բարեպաշտել առ դիւս: Օգիտագորայ ասեմ, յորմէ մանտինեացիք ընկալան զօրէնս և զբարեբաստութիւնն զոր ժառանգեն: Առանդուն

1 Թուկիդ. գիրք Ե. գլ. 85:

2 Նոյն անդ. գլ. 116:

Սորաբ. գիրք Ժ. էջ 484:

Պլուտ. Մկիբի. հտ. 1. էջ

3 Պլուտ. 'ի Լիսանդր.

հտ. 1. էջ 441:

4 Եղիան. զան. պատմ.

գիրք Բ. գլ. 23:

մտօքն զակատեալ նորա 'ի ցնորս երկդոնենին տաղից, զառածաւ 'ի ծառայական երկիւղ դից, և յաւել 'ի պաշտօն իւր հոյլ իմն արարողութեանց', և շրջէր ընդ Ալլադա նուիրիլ 'ի խորհուրդս : Բայց իմաստասիրութիւն նորա անսասան յանհարթութեանց, որ ընդ տիեզերս լինին, նկուն եղև յանիրաւութենէ՝ զոր եհաս նմա կրքել : ( ) 'ի մի 'ի բարեկամաց նորա ժխտեաց նմա զաւանդն, և 'ի հաստատութիւն ժխտութեանն երգումն առաջի բազնաց ետ : Առութիւն դիցն ընդ ստերդմնութիւն նորա, և ընդ անդթութիւն՝ զորս աթենացիք արարին 'ի Սեղոս, ապշեցոյց զիմաստասէրն, և 'ի կարի երկիւղածութենէն գահալիժեցաւ յանաստուածութիւն : Յարոյց 'ի վերայ իւր զքուրմն՝ նշաւակելով 'ի գիր և 'ի բան զգաղտնիս դիւցական խորհրդոց, զժողովուրդն՝ խորտակելով զպատկերս դից¹*, և զԱլլադա առհասարակ՝ ուրանալով զգիս համարձակ² : Բողոք բարձին ամենեքեան, և անուն

1 Սեքս . Եմպիրիկ . ընդդ . րնարան . գիրք Թ . էջ 561 :
 2 Հիւսիք . Մելէս . 'ի բառն λισσαρ .
 3 Լիւսիաս յԱնդոկ . էջ 111 : Տասիան . ճառ ընդգէմ յուն . էջ 95 :
 4 Պարսպ . Արխատի . յԱմպսն , սող 828 : Ազէմ . սղէքս . յորդ . առ հեթ . էջ 21 :
 * 'ի պանդոկի ուրեմն դէպ լեալ նմա չգտանել ինչ փայտ,

արկ զպատկեր Հերակլեայ 'ի հուր, և ակնարկելով յերկստասան նահատակուին դիւցազինն, ասէ . Մնայ քեզ արդերեքասաներորդն , եփել զճաշ իմ : (Պարսպ . Արխատի . յԱմպսն , սող 828 :)
 5 Աիկեր . յղ . բն . դից . գիրք Ա . գլ . 23 . հա . 2 . էջ 416 : Սեքսս . Եմպիրիկ . պիւռոնական կարծ . գիրք Գ . գլ . 23 . էջ 182 :

նորա եղև 'ի սոսկումն¹ : Այլակող յատենէ ա-
թենացուոց եհաս նման , և քաղաք 'ի քաղաքէ հա-
լածական շրջէր² . սակ հատաւ զլիտոյ նորա քան-
քար մի , և երկու՝ որ որ կենդանւոյն կալցի զնա .
և առ 'ի յաւերժացուցանել զյիշատակ հրու-
վարտակին , 'ի սիւն պղնձի ետուն քանդակել
զայն³ : Առ ոչ ևս ուրեք յԱյլադա գտեալ⁴ Ախա-
գորայ ապաստան , 'ի փոխչէլն ընդ ծով՝ կորեաւ
նաւաբեկութեամբ⁵ :

Առք յաճեալք ընդ մարդս , չտեսանեն ոչ զխո-
տրն փնասակար՝ որ խառնէ զթոյնան ընդ ծաղ-
կունս , և ոչ զցածուն ծաղիկն՝ որ ծածկի ընդ
դալարւով այսպէս 'ի նկարագրել զվայրս որ շուրջ
զ'Աղէաւ գործեն պսակ , պարտ է ինձ անտես
առնել զժայռս՝ որ խառն ընդ նոսա ուրեք ուրեք
գտանին , և ոչ զկղզեակս բազումն՝ որ ոչ առ այլ
ինչ աստանօր պիտանացու են , բայց 'ի զարդա-
րել զտաստակ նկարուն՝ զոր ընծայեմ 'ի տեսիլ :

Սով բաժանէ զմարդիկն , այլ զբօսանք կցոր-
դեն զնոսա . են նոցա տօնք հասարակաց , որք մերթ-
այսր և մերթ անդր զնոսա համախմբեն . բայց դա-
դարեն ամենեքին 'ի սկսանել մերոցն : Արպէս
հոմերոս զգիցն ասէ⁶ , թէ դագարին 'ի խորին

¹ Արխատի . յԱմսոն , էջ 828 : պիան . գիրք Բ . հատ . 2 . էջ 493 :

² Պարսպ . Արխատի . 'ի Գորաս , տող 323 : ⁴ Աթեն . գիրք ԺԳ . գլ . 9 . էջ 611 :

⁵ Արխատի . 'ի Հաւան , տող 1073 : Յովսէպ . յԱղ . ⁶ հոմեր . յԱգոզոն , տող 4 :

խորհրդոյն և յառնեն յաթողոց՝ յերևել Մարզնի՝ ՚ի մէջ նոցա : Մնայանան մեհեանք մերձակայք, և որ ՚ի նոսա երկրպագեալ զիք թողուն ածել ՚ի Վեղոս զխունկս պատրաստեալս ՚ի պաշտօն իւրեանց : Վուրակու թիւնք մեծահանգէսք կամ թափօրք առաքին առ այս, բերելով ընդ իւրեանս պարս պատանեաց և օրիորդաց . և պարբս այսօրիկ են յաղթանակ զեղեցկութե, և երևել լազոյն զարդ տնիցս մերոց : Յամենայն կողմանց զիմեն այօր, ՚ի ծովեզերաց Մոխոյ, ՚ի կրղզեաց եղեական ծովուն, ՚ի ցամաք երկրէն Վլադայ, և ՚ի դաւառաց ևս հեռաւորաց : Հասանեն այսր ՚ի ձայն նուազարանաց, ՚ի բարբառ ցրնծութեան, և ամենայն պերճ և շքեղ սպասուք : Վաք նոցա ծաղկազարդք, և նաւաստիք ծաղկապսակք, և ցնծութիւն նոցա այնչափ առաւել երևելի, որչափ զի համարի առ նոսա ՚ի կրօնս մոռանալ զամենայն վիշտս և զհոգս, որ խափանեն կամ աղմկեն զայն :

Վս մինչ դեռ խօսերն Փիլոկղէս, արագ արագ այլակերպէին տեսարանք՝ ևս քան զևս յաւելեալ ՚ի զեղեցկութիւն : Սեկնեալ գային ՚ի նաւահանգստից Սիկոնեայ և Հռենեայ չու նաւատորմից փոքրկանց, որ ածէին նուէրս ՚ի Վեղոս : Վս այլ նաւատորմք ՚ի հեռաստանէ նշմարէին . և

1 Թուկիդ . գիրք Գ . ԳԼ . 4 . էջ 287 :
 104 : Վաղլիմ . ՚ի Վեղոս , առջ 2 Սփանհ . ՚ի տաղան Գեղոս .
 273 : Պաւտան . գիրք Դ . ԳԼ . 4 . էջ 488 :

բազմութիւն անթիւ և բազմակերպ նաւաց սահեալ գային ընդ ալիս, երբն առեալ բիւր ազգի ազգի երանգոց: Անդ էր տեսանել զնոսա մերթ ընդ միջնաշաւիղս կղզեացն՝ ՚ի դուրս յարձակեալ, մերթ խոտորնակի զմիմեամբք անցեալ, մերթ զհետ միմեանց մտեալ, և մերթ ՚ի միասին խումբ գործեալ: Հողմ քաղցրասիւք փարէր զծիրաներփնեալ առագաստիւք նոցա, և ընդ ոսկեզօծ թիակօքն ալիքն փրփրադէզ յարփիասկիզբն ճառագայթից հրափայլ ցոլանային:

Երեսարհագոյն ՚ի ստորոտ լերինն ամբօխ ծովածաւալ ողողանէր զգաշտ. և կարգ կարգ բազմութեանն կուռ զմիմեամբք մածեալ՝ ծածանէին, տատանեալք որպէս զհունձս հողմակոծեալս. և շուկ շփոյթ և խառնածայն ՚ի հրճուանաց ձայնից նոցա գողցես իմն ծփայր ընդ ծովն ծայրածաւալ:

Եւ մինչ դեռ սիրտք մեր յուզէին սաստկապէս ընդ տեսիլն, և չյագէին աչք մեր, մրրիկ ծխոյ ծածկեաց զգմբէթ մեհենին՝ ՚ի վեր ընդ օդս զիզացեալ: Հայնժամ Քիլիկիէս ասէ ցմեզ. Սկիզբն է տօնից, ահա այրին խունկք ՚ի բազնին: Եւ վաղվաղակի ընդ քաղաքն և ընդ դաշտ և ընդ ծովէզր բարբառ եղև. Տօնք են, ելցուք ՚ի մեհեանն:

Տեսաք և ահա էին անդ օրիորդք դեղոսացիք ծաղկապսակք, ՚ի հանդերձս շքեղաշուքս, և ամենայն զարդուք մանկութեան և զեղոյ պճնեալք:

Խամենէ պարագլուխ նոցին կացեալ յօրինէր զկա-
քաւս աղէտից Լատոնայ¹, 'ի տեսիլ ածելով
զոր աուրբ առաջ երգեացն 'ի լուր մեր: Եւ
պարակիցք նորա յարմարէին կայթից նորա
զՏնչմունս ձայնիցն և զքնարաց, այլ նուազք
նոցա ոչ լսելի լինէին, և նուազածուք իսկ ստէպ
դադարէին, զմայլեալք 'ի տեսիլ Խամենէայ:

Եւ զի խուսէր նա 'ի ցամանէ Հերայ, և
թուէր սրանալ օդաթուիչ. և էր զի զկայ առ-
նոյր, և հանգիստ նորա յայտնագոյն զսրտին ցու-
ցանէր տազնապ: Ի՞նչ ազէնէս բերէր անդ զգէմս
Լըեայ, և պարտ էր նմա սպառնալեօք մերժել
յափանցն Պենէոնի զԼատոնէ. այլ նա իբրև ե-
տես առ ոտս իւր զԽամենէ բազկատարած աղա-
ջաւոր, զկարաց առնել այլ ինչ քան զաչսն 'ի բաց
դարձուցանել: Եւ Խամենէայ 'ի կերպարանաց
անտի խստութեան զահի հարեալ, նուազեցաւ
անկաւ 'ի վերայ բազկաց պարակցացն իւրոց:

Եւ մենքեան որ անդն կային՝ 'ի գութ խան-
դադատեցան, այլ ոչ խափանեցաւ կարգ պաշ-
տամանցն: Եւ սելի եղև անդէն պարերգութիւն
մանկաւոյ, որ Լըշալուսոյն թուէին որդիք՝ ա-
ռոյգք և գեղանշոյլք: Եւ 'ի նուագել նոցա զօրհ-
նութիւն Լըտեմեայ, օրիորդք դեղոսացիք յօ-
րինէին կաքաւս զուարթս և թեթեւս²: Տնչմունք,
որ զկայթս ոտից նոցա ուղղէին, զեղուին 'ի սիրտ

¹ Ղուկիան. յգ. կաքաւ. հատ. 2. էջ 291:

² Վաղլիմ. 'ի Դեղոս, տող
303:

նոյ քաղցր զմայլումն : Լորրա ծաղկանց բարձեալ բերելով նոցա , արկանէին գողգոջուն ձեռամբ զվազեմի դրօշերովն Լստղկան՝ զոր Լրիադնեայ բերեալ էր 'ի Արեաեայ , և Թեոսի 'ի մեհեան անդր նուիրեալ զայն՝ :

Լնդուստ և այլ քաղցրաձայնութիւն լինէր լեւի , և այն էր հանդիսիցն եկաւորաց 'ի Հոռնեայ և 'ի Միկոնեայ : Սպասեալ մնային նորա 'ի կամարահապ գաւթին , ահն ունելով մտիցն 'ի սրբութիւնն : Տեսաք զնոսա , և թուէին յաչս մեր յամբ և Աղանակք առ դրան սպարանից Լրեգահանն կացեալք :

Տեսաք և զԹափօրս Աէոսի և Լնդրեայ . և տեսիլ նոցա թուէր տեսիլ Շնորհաց և Տարփանաց , որ գային տիրել 'ի մի Արանելեաց կղզեացն :

Յամենայն կողմանց հասանէին Թափօրք , հըն չեցուցանելով զօղս նուագօք օրհնութեց՝ : Արոց կարգեալ և յօրինեալ անդէն 'ի ծովեղերին զհանդէս չուոյն , խաղային հանդարտաբայլ՝ դէմ եղեալ 'ի մեհեան անդր , 'ի բարբառ ցնծութեան ժողովրդեանն , որ զնորօք խոնեալ զեղոյր : Ամատուցանէին նորա աստուածոյն հանդերձ երկրրպագութեամբ , զերախայրիս բերոց երկրի՝ :

1 Կալլիմ. 'ի Դեղոս , տող 306 : Պաւսան . գիրք Թ . էջ 393 : Պլուտ . 'ի Թեոսի , հտ . 1 . էջ 9 :

2 Պլուտ . 'ի Արիկ . հտ . 1 . էջ 535 :

3 Կալլիմ . անդ , տող 278 :

և սրաշտամունքս այսօրիկ, և այլն ամենայն որ սրաշտեր 'ի Վեղոս, կատարելին սրարուք և երգովք և նուազարանօք¹ : Այլ յեկանել թափօրացն 'ի մեհենէն, գնային յապարանս պատրաստեալս 'ի գանձուց քաղաքացն՝ զորոց բերելին զնուէրս² :

Արևելագունից յարդի քերթողաց յօրինեալ էր օրհնութիւնս վասն տօնին . այլ յաղթանակք նոցա ոչ նսեմացուցանելին զփառս երիցագունիցն քան զնոսա զարդարողաց զտօնն : (Սուէին անդր իսկ ոգիք քերթողացն հասեալ . աստ Աղէնեայ Ա իկիացւոյ լսելի լինելին քաղցրաձայն նուազք, այն որ ընդ առաջինսն 'ի քերթողաց նուիրեաց զտաղս 'ի սրաշտօն դից³ . անդ Սիմօնիդեայ երգք աղիողորմք խանդաղատելին զլսօղս⁴ . և անդր ևս 'ի բացէ հնչելին Վաքիդիդեայ ներդաշնակութիւնք զմայլեցուցիչք⁵ , և կամ Պինդարեայ ստահակ աշխոյժք⁶ . և Հոմերոնի 'ի միջոյ վսեմ ոլորակաց նհնչեալ բարբառ , սրտկառանօք լինելի լսելի⁷ :

Ամարեաք յայնմ վայրի 'ի հեռուստ զթափօր աթենացւոց : Հանդոյն դատերացն՝ Աերեայ, որ զհետ կառաց տիրուհոյն ծովուց գնան ընդ ալիս, ամբոխ թեթեւնթաց նաւաց խաղային

¹ Առկիան . յղ . կաքու . հա . 2 . էջ 277 :

² Երոցոս . գիրք Դ . ԳԼ . 35 :

³ Նոյն անդ : Վալլիմ . 'ի Դեղոս , տող 305 : Պաւսան . Գիրք Թ . ԳԼ . 27 . էջ 762 :

⁴ Սուիդ . 'ի Σιμωνιδ .

⁵ Պարսապ . Վալլիմ . 'ի Դեղոս , տող 28 :

⁶ Պինդար , իսթմ . 1 . տող 4 :

⁷ Թուկիդ . գիրք Գ . ԳԼ . 104 :

չուրջ զորբազան պատերազմիկ նաւան : Մա-
 գաստքն՝, պայծառագոյնք քան զձիւն , փայլէին
 իբրև զկարասս՝ որ թեւածեն զջուրք Վայխտ-
 րեայ և Սենանդրի : Ի տեսիլն յայն ծերք
 յամբաքայլ ՚ի ծովեզրն հասեալք՝ անձկային ա-
 ւուրց մանկութեան իւրեանց , յորժամ՝ Վիկիաս
 զօրավար աթենացոց առաջնորդէր հանդիսինս
 Վառչ ՚ի Վեղոս , ասէին , զհանդէսն ած , այլ
 լուէլեայն ՚ի Հուկէն , որ աստ հանդէպ մեր կայ՝ :
 Մնդ գիշերն ամենայն կազմեցաւ զկրճիւս կա-
 մուրջ , որոյ ատաղճք վաղու ևս պատրաստեալ
 էին գունազեղք և ոսկեճամուկք , և ոչ այլ
 ինչ մնայր աշխատութիւն՝ բայց ընդ իրեարս
 զօղեալ պատշաճել զնոսա : Մսպարեղք իբր
 չորք էին երկայնութիւն կամրջին . և ազնիւ
 գորգովք էր ծածկեալ՝ և զարդարեալ բոլորիւք
 ծաղկանց : Իսկ ՚ի վաղիւ անդր ընդ այգանալ ա-
 չարջոցն՝ անց հանդէսն ընդ ծով . ոչ որպէս բա-
 նակն Վսերքքսեայ յաւեր ազգաց , այլ ՚ի բեր-
 կրութիւն նոցա . և առ ՚ի տալ նոցա կանխաւ
 զճաշակ , եկաց հանդէսն ընդ երկար ՚ի վերայ
 ալեացն ՚ի թռիչս , նուագելով զօրհնութիւնս , և
 պակուցանելով զաչս ամենեցուն ՚ի տեսիլ՝ որպի-
 սի ոչ ևս տեսցի ընդ արեգակամբ :

(Ընամօրն , զոր տեսաք հասեալ անդր , գումարէր
 գրեթէ առհասարակ ՚ի վաղնջուց ազգատոհմիցն

աթենացոց՝ և էին ՚ի նմա բազումք ՚ի քաղաքայնոց՝ զորս կոչելին՝ Վուխրակս՝ և սարք կրկին՝ սատանեաց և օրիորդաց՝, երգել զօրհնութիւնս և յօրինել կաքաւս. և յաւազանւոյն ոմանք՝ ժողովել զտուրս, և խնամել զսկստ հանդիսին՝, Վին և տեսուչք տասն ընտրեալք վիճակաւ ՚ի վերակացութի զոհիցն՝. զի զտեսուին զայն յիւրեանս զբաւեցին աթենացիք, ՚ի զուր քրմաց և աւազանւոյն՝ Վեղոսի բողոք բարձեալ՝ պահանջելով զիրաւունս, զոր չկարեն առնուլ ուժգին՝:

Ըստ ծայրայեղ սերձութեան քաղաքին աթենացոց երեւեր հանդէսն ամենայն շքով: Ար ՚ի յանդիման վինել աստուածոյն, նուիրեաց նմա սրակ ոսկի՝ հազար և հինգ հարիւր դրամակշռոց. և ապա լուաք զբառաչ եզանցն հարիւրոց, որ ՚ի սայր սրոյ քրմացն տապաստ անկանելին: Օհետ զօհիցն յօրինեցան կաքաւք. յորս աթենացիք յանդիման արարին զարշաւանս և զչարժմունս կղզւոյն Վեղեայ, մինչ դեռ խաղալիկն էր հողմոց, և վարէին զնա մըրիւք ընդ երեսս ծովու՝:

1 Երոզոս. գիրք 2. ԴԼ. գիրք 9. էջ 765:

87:

* Θεωρός Թեորոս, այսինքն է նուիրակ, որում յանձն էր մատուցանել զօհս ՚ի գիմաց քաղաքայնոցն իւրոց: Θεωρία Թեորիա՝ նուիրակութիւն կամ հանդէս սուրբ, թագօր: (Սուխգ. ՚ի Θεωր.)

2 Պղատ. ՚ի Փեգ. հտ. 1. էջ 58: Վսենոփ. յիշատ.

3 Թէյլեր ՚ի Սանտուիկեան վէմն, էջ 50:

4 Պողիտակ. գիրք Ը. ԴԼ. 9. յօդ. 107: Վաղէս, ՚ի Հարպոկր:

5 Իւսմսթ. յգ. պսակ. էջ 495: Պլուտ. առակ. լակոն. հտ. 2. էջ 230:

6 Ղուկիան. յգ. կաքաւ. հտ. 2. էջ 291:

Եւ 'ի կատարել պարուն, մանկախն դեղոսացի խառնեցաւ ընդ 'նոսա՝ ձեացուցանել զչրջանս կրետական բաղին 'ի նմանութիւն (Թ)եսեայ, որ 'ի յաղթահարել զմարդացուն զկարաւս զայս առ բազնին յօրինեաց՝: Նարտարագոյնք 'ի նոցանէ ընկալան 'ի պարգև եռոտանիս մեծագինս՝, զորս նուիրեցին աստուածոյն. և քարոզք երկու որ գային զՏէտ Հանդիսին՝, կարդացին 'ի լուր ամենեցուն զանուանս նոցա:

Վանքարք աւելի քան զչորս են ծախք աթեւնացւոց 'ի բաշխս մրցանակաց յաղթողացն, 'ի մատուցումն նուիրաց և զոհոց, և 'ի չու և 'ի հայթայթանս պիտոյից հանդիսին՝: Եւ կալուածք մեհենին 'ի Հռենէ և 'ի Վեղոս և 'ի ցամաք երկիրն Ելլադա անտառք և տունք, դարբնոցք պղնձոյ, և բաղանիք, 'ի կրօնասէր ժողովրդոց թողեալք նմա 'ի ժառանգուի: Եւ յս առաջին գանձք մեծութեանց նորա. իսկ երկրորդ, շահ արծաթոյն՝ որ 'ի կալուածոց աստի մթերեալ յԱրտեմիսին*, տուան ապա ոմանց ոմանց 'ի մերձաւոր քաղաքաց 'ի վաշխի: Յայտոսիկ յաւելեալ և տոյժք ըմբռնելոցն յամպարչտութեան՝ որ մե-

1 Կալեիմ. 'ի Վեղոս, տող 312: Պրուտ. 'ի Թեսեոս, հտ. 1. էջ 9: Պողոտակ. գիրք Դ.

2 Թէլլեր 'ի Սանտուիկեան վէմն, էջ 68:

3 Պողոտակ. գիրք Թ. 74.

6. յօդ. 61: Աթեն. գիրք Զ. 44. 6. էջ 234:

4 Թէլլեր, անգ.:

* Խորան նուիրեալ Արտեմայ:

5 Թէլլեր, անգ.:

Հենին են անկ , գումարին 'ի լրումն քառից ամաց միահամուռ իբր քսան քանքար . զորս Մինիկտիոնք երեք կամ՝ գանձաւորք ընտրեալք յաւազանոյն աթենացւոց ժողովէն , և անտի առնուն զճախս հանդիսի նուիրակութեանն՝¹ :

Ար իբրև կատարեաց զարշտամունս՝ վասն ուրոյ 'ի բազին անդր եկեալն էր , ածին զմեզ 'ի ճաշ՝ զոր աւագանին ղեղոսացւոց տայր բնակչաց կղզւոյն² : Այսոն 'ի խուռն բազմեալ էին յեզր գետոյն Անուպայ ընդ ծառովք , որոց սաւառնէին զնորօք ուղէչք : Մենեքին անյազարար անձնատուրք 'ի բերկրանս՝ բիւր ազգի ազգի բանս զմոյլանաց բարբառէին , յայտ առնելով որ 'ի նոսա կրէր բարեբաստութի : Արախութիւն անասակ 'ի միաբարբառ աղաղակ ցնծութեան ընդ սաղարթախիտ հովանեան յաճախէր . և 'ի փրփրաղէզ սղալջակել նաքսեան գինոյն 'ի բաժակս , ամենայն ուրեք հնչէր բարձրաձայն անուն՝ Արկիասայ՝ որ նախ ղժողովուրդն 'ի գեղեցիկ վայրս անդ համախմբեաց , և սահմանեաց զանձս 'ի վայելումն բարերարութեանն մինչև 'ի սպառ :

Հայլ իմն տեսարան զմնացուած աւուրն եղև մեզ անցուցանել : Արգիչք գեղեցիկաձայնք կացին 'ի սպքար երաժշտութեան³ , և բազուկք զինեալք 'ի դաստապանս պղնձիս մատեան յլմբ-

¹ Վէճ՝ Սանտուիկեան :

ԿՂ 525 :

² Յետ կոյս մասենին 'ի տեղեկութիւնսն . Թիւ Ը :

³ Թուկից . գիրք Գ . ԴԼ . 104 :

⁴ Պլուտ . 'ի 'նիկ . հա . 1 .

շամարտ՝ : Բռնամարտութիւն, վաղք և արշաւք մի ըստ միտջէ ածան՝ի զնին . և յիշեցաք որ ինչ ամօք յառաջ յողիմպիական խաղսն տեսեալ էր* : Բնդ հարաւակողմն կղզւոյն գծեալ էր ասպարէզ . և առ նովաւ բազմեալ կային հրեշտակք աթենացոց , աւագանին դեղոսացոց , և ամենայն հանդիսականք թափօրոցն շքեղ զգեստութն : Հոյք չքնաղ մանկտւոյն զզիցն համախմբելոց յողիմպոս բերէին ճշգրիտ զպատկեր : Չիք ամեհիք ածեալք ՚ի լուսագեներեայ և յոսոխաց նորա յարձակեցան ընդ ասպարէզն՝ . և ՚ի դարձադարձ ընթացս նց՝ կայր մարտն ընդ երկար անսպարտելի : Բայց լուսագենէս հանգոյն աստուածոյն , որ ՚ի միջոց ամպոց երասանակեալ զկառսրն՝ սլանայ հասանէ յարեմուտս , ոստեաւ փայլակնաբար ՚ի միջոց ոսոխացն , և եհաս ՚ի նպատակ անդր ՚ի վայրկենի՝ յորում արեգակն հասանէր յիւրն : Եւ ստակեցաւ առաջի բազմութեան խոնելոցն ՚ի զնին ՚ի մերձակայ բլուրս , յանդիման գրեթէ ամենայն դատերաց Ելլադայ՝ և ակներև Եամենեայ , որ առաւել յորդորէր զնա քան զտեսիլ ամենայն մարդկան և զզից :

Ի վաղիւ անդր կատարէր տօն ծննդեանն Եպողմնի** : Բնդ կաքաւս որ անդ յօրինեցան ,

1 Հոմեր . յԱպոլլոն . տող 107 . 2 :

149 :

* Տես ՚ի ԼԸ գլուխ գրոցս :

2 Թուկիդ . գերք Գ . գլ 104 :

3 Դիոդ . լայերա . գերք Գ .

** Յեօթներորդ աւուր թար .

գեզիոնի ամեանն , որ հան .

դիպի յիններորդ օր մայիսի :

տեսար և զպար նաւորդաց ոմանց՝ որք զբազ-
 նաւ ուրեք կայթիւ տալով, գանաճեճ առնէին
 զայն խարազանօք՝ 1 յւ յետ նորանշան արարո-
 ղութեանն, զորոյ ոչ կարացար գուշակել զխոր-
 հուրդ, յանդիման արարին զխաղս մանկականս՝
 որովք աստուածն ՚ի մանկութեան զբօնոյր :
 2 Զեռս յետս կապեալ կաքաւելով պարտ էք նո-
 ցա խաճանել զկեղև զիցանուէր ձիթենւոյն . ուր
 զլորումն նոցա ստէպ և քայլափոխք անսովորք
 շարժէին զտեսօղս ՚ի ծաղր անհեթեթ՝ որ ոչ ՚ի
 ճահ թուէր, այլ նորա ոչ ինչ անարգութիւն
 համարէին զայն շքոյ սրբազան պաշտամանցն :
 3 Կանգի այսպէս համարին 4 յոյնք, զի ոչ է մարթ-
 ըստ արժան բաւականին մերժել ՚ի բաց ՚ի պաշ-
 տամանէ զից զսուգ և զարտմութիւնս՝ . նմին իրի
 և ՚ի տեղիս տեղիս օրէն է արանց և կանանց կա-
 տակել զմիմեանս առաջի բազնաց, և չիք իսկ
 սահմանեալ չափ համարձակութեան և թան-
 ձրութեան կատականացն :

Կաւորդքս այսօրիկ էին վաճառականք տարաշ-
 խարհիկք՝ զորս բարեպատեհ վայր բնակութեան
 կղզւոյն, ազատութիւնն որ անդ, և բազմախնամ
 փոյթ աթենացւոց և պայծառութիւն տօնիցն
 աճեալ ձգեն բազմութեամբ ՚ի 5 Կեղաս : 6 Կային
 նորա անդր փոխանակել զմեծութիւնս իւրեանց

1 Կալլիմ. ՚ի Գեղաս, տող
 321 : Սփանճ. ՚ի Կալլիմ. հտ.
 2 . էջ 520 :

2 Սփանճ . անդ . էջ 521 :
 3 Սարաբ . զիրք յ. էջ 486 :

ընդ ցորենոյ և ընդ գինւոյ և ընդ այլ ազգի ազգի պարէնս՝ ՚ի կղզիս շուրջանակի. ընդ պատմութեանս՝ որ յԱմորդոս գործին՝ ՚ի կարմրոյ¹, ընդ ճոխ ծիրանիս՝ որ ՚ի Այով կղզւոջ կազմին², ընդ պաղլէղն հռչակաւոր՝ որ ՚ի Մեղոս³, և ընդ պղինձն աղնիւ՝ որ ՚ի սկզբանէ և այսր հատանի ՚ի բովուց Գեղոսի, և ճարտարութիւն արուեստի գործէ զնոսա յանօթս ընտիրս⁴: Շտեմարան իմն դանձուց ազգաց թուէր կղզին. և մերձ ՚ի տեղի անդր՝ ուր մթերէին գանձքն, դեղոսացիք՝ որոց օրէնք ՚ի վերայ կային տալ ջուր բազմութեանն⁵, տարածանէին ՚ի վերայ երկայն սեղանոց բլիթս և համադամն ափ յափոյ գործեալ⁶:

Ստաղիւրագոյնս հետազօտէի զկիրս, զորս փարթամութիւն և կարօտութիւն ծնանէին ՚ի վայրս ոչ ինչ հեռաւորս ՚ի միմեանց. զի համարէի՝ թէ չիք ինչ դուզնաբեայ ընդ տիեզերս, զոր չիցէ արժան ուչիւ նկատել: Գեղոսացիք եղեն հնարագիւտ պարարելոյ զհաւս, և էնոցս անտի շահ մեծ⁶: Տեսի զոմանս ՚ի նոցանէ, զի ՚ի վերայ

¹ Հիւսիք. և ստուգար. մնտեան, ՚ի բառն Ա'բօրդ. Թուր. նըֆօր, ուղեւոր. հա. 1. էջ 233:

² Ովրատ. գիրք Դ. տաղ. էրդ. 13:

³ Դիոգ. գիրք Ե. էջ 293: Պլին. գիրք 15. գլ. 15. հա. 2. էջ 714:

⁴ Պլին. գիրք 17. գլ. 2. հա. 2. էջ 640:

⁵ Աթեն. գիրք Դ. գլ.

22. էջ 173:

⁶ Թուի իմն ՚ի բանից Աթենէոսի, զի յաւուրս տօնիցն ՚ի Գեղոս գնէին ՚ի շուկայն ՚ի վաճառ միս գատին և խողենի, ձկուռնս, և բլիթս գործեալ չամանով որ է հատ հանգոյն սամթի:

⁶ Պլին. գիրք Ժ. գլ. 50. հա. 1. էջ 574: Կոլումէլ. յղ. գլ. 2. իրաց. գիրք Ը. գլ. 2:

աստիճանաց կարով՝ զձու 'ի ձեռին կալեալ, և 'ի տեսիլ ամբոխին գուշակէին 'ի ձեռոյ 'նորա ըզմարին՝ որոյ զայն ածեալ էր : Այն ինչ զայս 'ի վեր առեալ կայի 'ի զնին 'նորանշան տեսարանին, և ահա խթեր զիս ոմն ուժղին արմկաւ . և էր նա մի յիմաստակաց աթենացոց՝ ը որում լեալ էր ինձ բարեկամութիւն, և ասէ ցիս . (Ծնող անդր 'ի բաց, Անաբարսիս, ոչ են իրքդ այդ արժանի աչաց իմաստասիրի . էկ, և յաղնուականագոյն փոյթ և 'ի բարձրագոյն տեսութիւնս զվայրկեանս քո պարապեցո : Այ տարաւ զիս 'ի տեղի ուրէք բարձր, ուր ժողով իմաստակաց պայքարեալ վիճէին՝ յուզեալ ինդիրս դժուարիմացս զմեզարեան ազանդոյն : Պարագլուխ 'նոցին Աբողիդէս միլետացի, այր բուն և սաստիկ՝ զոր 'ի Սեզարա տեսեալ էր իմ զնա*, վիճաբանէր այսպէս . Որ էն 'ի Սեզարա, յԱթէնս ոչ է . արդ են մարդիկ 'ի Սեզարա, ապա մարդիկ յԱթէնս ոչ են : Այ 'ի սնտլաստակ լինել լսողաց 'ի լուծումն դժուարին ինդրոյն, յանկարծակի եղև բարբառ հասանելոյ հանդիսի Տենտացոց, որք ընդ 'նուէրս իւրեանց և զխերբորէացոցն բարձեալ բերէին :

Իպերբորէացիք բնակեն 'ի հիւսիսակողմն Այլ

1 Կիկեր . 'ի Ղուկուղղ . 44 .
18 . հտ . 2 . էջ 26 :

* Գլտ 'ի Այլ գլուխ գրոցս :
3 Գիոգ . լայերտ . անդ .

2 Գիոգ . լայերտ . գիրք Բ . յօդ . 107 :
յօդ . 106 :

Եպոսոյ՝, ջերմնագոյնք՝ ի սրաշուն Մշոպոնի. և Է
 ցարդ ի Վեղոս չիբա՛ կրկուց ի բրնձհեաց նա-
 ցա, որք չոգան երբեմն անդր՝ յաւելուլ արարո-
 զութիւնս ի սրաշուն աստուածոյն: Պահի անդ
 ի մեհենի ուրեք Մրտեմեաց և ամիւն նուիրա-
 կայն, որ յառաջ քան զայն եկեալ յերեսաց ի-
 պերբորեացոց ի կղզի անդր՝՝ եղեն չարա-
 մահ, և յայնմհեակ ի ձեռն այլոց յղեն նորա
 զերախայրիս հնձոյն ի նուէր: Սի ի ցեղեց
 բնակեալ մերձ ի Վկիւթս, ասնու ի նոցանէ
 զնուէրն, և աւանդէ այլոց ազգաց՝ որք ամեն
 զայն յեզերս ազրիական ծովուն. և անտի ի-
 ջեալ Աշպիրոս, անցեալ ընդ Ալլադա, և հա-
 սեալ Արբիս, ամին ի Տենու՝:

Ի տեսիլ սրբազան նուիրայն՝ ճառք զգարմն-
 նալեաց աշխարհին իպերբորեացոց անկան: Օ ի
 անդ արիւն հանապազ գարուն և անձերանալի
 մանկութիւն և ասողջութիւն, և անդ բնա-
 կիչք երկրին ի հազար ամաց հեակ ի տօնս և
 ի զբօսանս անցուցանեն զաւուրս սրայծառս՝:
 Մի զաւատս այս բարեբատ ի մի ի ծագաց
 երկրի բնակէ, սրպէս երեկօրնական սարակգրն
 ի միւս նորին ծայր. զի շեղև հնար մարդկանս

1 Յիշատ. բանաս. կածառ.
 հա. 7. էջ 113 և 127:

2 Երոզոս. գերք Դ. ԳԼ. 35:

3 Նոյն անդ. ԳԼ. 33. Կաշ
 լիմ. ի Վեղոս, սոզ 283:

4 Պինգ. սիւթ. սապերդ.
 10. սոզ 53. Նոյն. ի Սիւննիդ.

սա Սարար. գերք ԺԵ. էջ
 711. Պլին. գերք Դ. ԳԼ. 12.
 հա. 1. էջ 219:

'ի դիւրամնատոյց վայրս զբարեբաստում թեան հաստատել օթեան :

Ս'նը զեռ եռանդն Յունաց 'ի վէստ առասպելեաց պտոցիկ վառեալ բորբոքեր , զիտեի ես զբազմութիւն կայմիցն կանդնաւորաց 'ի նառահանդիսան Վեղոսի : Օ 'ի նաւատորմք նախարաց շրջէին զառաջս խրեանց 'ի ծովեզր . ե յառաջս անդ զեղայօրէն զարդարեալս՝ էին նշանք ազգաց խրայքանչիւր սեփականք : Վերեայք փթ խովտացոյցն , ե աթեանացոյց կառք վարեալ 'ի Պաղատայ , ե բխովտացոյց սրասիկեր Վաղմեաց օձ 'ի ձեռին : Վէսք 'ի նաւատորմից անտի չու առնէին . այլ ընդ զեղեցկութեանցն , զբոս դարձուցանէին 'ի հայրենիսն , այլք փոխանակէին . սրախս յերկայն ե 'ի խաղաղաւեա զիշերի ընդ կորուսելոց յարեմուստ ստակոյց՝ այլք յարեւելից ծագեն յերկինս :

Վըրկարաձգեցան տօնքն զաւուրս բազումն , ե բազումք եղեն ձիրնթացք . ե եղև մեզ յաճախ կալ 'ի ծովեզր անդր 'ի վնին լուղորդացն հոչաւ կաւորաց զեղոսացոյց՝ , որ հոսեալ միջէին զանձինս 'ի ծով , ե մերթ մխիրձս հարեալ ծածկէին 'ի խորն , մերթ 'ի վերայ ջուրցն երեւաց թեթեացեալ կային , ե մերթ ճակատամարտ յալիս անդ գործէին , զհաւաստիս համբաւոյն՝ որ վնցէ ընթանայր՝ ճարտարութն խրեանց տալով :

1 Աւրիտիդ . Իփիդ . ՄՆԷ .
տող 240 :

2 Դիոդ . լայերոս . զերբ Բ .
յոդ . 22 : Սուիդ . ի բառն ձն :

ԳՎ ՈՒՅԻ ՏԼԻ .

Կարծեալ 'ի Գեղոս վասն հարսանեկան հանգիսից :

Ի ՏՕՆՍ անդ 'ի Գեղոս յաղթանակէր սէր ,
 և հոյք մանկաւոյն խոնեալ անդր այլ ինչ քան
 զնորայն ոչ զխտէին օրէնս : Այր զի միաբանու-
 թեամբ ընդ հիմենեաց զհաւատարիմ ամուսնաց
 պսակէր նա զհաստատութիւն , և էր զի արկա-
 նէր աղմուկ և նուազումն 'ի սիրոս անխորձս . և
 յաճախութեամբ յաղթանակացն պատրաստէր
 'ի պայծառազոյն յաղթանակ հարսանեացն Ա-
 մենեաց և ժեպեկենեաց :

Բնաստես լեալ արարողութեանցն , որ 'ի
 հարսանիս նոցա կատարեցան , պատմեմ աստանօր
 որ ինչ տեսի . նկարագրելով զամենայն՝ զոր օ-
 րէնք , սովորութի և մնասպառութի մուծին յան-
 երկեանութիւն և 'ի բարեբաւտութի սրբազու-
 նին 'ի դաշինս : Այս եթէ մնտի ինչ 'ի սոսա զբա-
 ցի մանրատրամ արարեալ , պարզութիւն ժա-
 մանակին յորում այնոցիկ եղև սկիզբն՝ ազնուա-
 ցուցեն զայն :

Առութիւն և խողաղութիւն դառնացին 'ի
 Գեղոս . հոսէր ամբօրին 'ի բաց օրակս զգեա ,
 որ սղողեալ զգաշտա՝ 'ի ձոր իւր տակաւ ամիտիցիս
 լճակիչք կղզոյն վաղայարօցք քան զարշարցան ,
 ծաղկատրակք մատուցանելին անդազար 'ի մեհէ-

նին և առ տամբք խրեանց զոհս , մաղթելով 'ի զից յաջողութիւնն հարսանեացն Իամենեաց , յամ էր կապանացն զօղելոյ , և էսք մեք ժողովեալք յապարանս Փիլոկղեայ . բացաւ զունն բնակութե Իամենեայ , և ելին հարսն և փեսայն , և ծնողք նոցա ընդ նոսա , և պաշտօնեաց պետութեանն հաստատիչ ուխտի զաշինն : Պարզք էին արցմանք ուխտին . չգոյր 'ի նմա կասկած ինչ երկիւղի՝ թէ զուցէ վէճք շահուց 'ի մէջ ինսամեաց ծնանիցին , կամ պատճառք սպասհարզանի 'ի մէջ ամուսնաց . այլ վասն օժտին , քանզի կցորդութիւնն ինէր արեանն (Սեւաղենեայ և Փիլոկղեայ , օրէնքն և եթ Սողանի յիշատակէին . որ միամօր դստեր սահմանէր ընդ մերձաօրայունի ազգականին իւրում ամուսնանալ , զի մի մեծութիւնք ազգատոհմին օտարացին :

Իմենեքին զգեցեալ էսք զգետոս մեծագինս , զոր Իամենէ ետ մեզ՝ . իսկ զգետոք փեսային նորին իսկ Իամենեայ էին ձեռագործք : Իսկ հարսինն զարդ՝ էր քառամանեակ ընդերուզեալ ահամբք պատուականօք , և հանդերձ ծիրանի ոսկեթել , յորում երբին կարմրոյ չ սակոցն խառնէր ձաճանչ , Սեկոն և կնճիթն , խառն ընդ այլ բոցս նուիրականս Իսողկան՝ , սրակէին զվարսրս երկապանջիւրոցն զեղածփեալս և խղա-

1 Երխտոփ . 'ի Պլուտ . սող 671 :

սող 529 : նոյն . 'ի հուսն . 2 նոյն 'ի Պլուտ . անդ :

Թուրան¹ : Ի սպասս յայտոսիկ հանդերձանաց
 հեծեալք ՚ի կառս², վարեցին ՚ի մեհեանն կոյս :
 Բնդ աջմէ հարսինն բազմէր փեսայն, և յահե-
 կէ մի ՚ի բարեկամաց (Ս)էադենեայ՝ առննթերա-
 կաց հանդիսին³ : Եւ ամբոխն աճապարեալ
 սփռէր ծաղիկս, և խունկս անուշունս բուրէր
 յանցս նոցա, և աղաղակէր : Ալ մահահանացուք
 սոքա, այլ Բարդոն և Արոնիս, այլ Բարեմիս և
 Ենդիմիսն, այլ Բարդոն և Բնահիս են սոքա :
 Եւ հմայս աւետաւորս կանխէին սլատմել մեզ
 առ ՚ի խափանել զչարագոյժ հմայս : Ամն ստէր
 Տեսի այգուն զոյգս տաարակաց սաւառնեալ յօդս
 ընդ երկար, և հանգուցեալ յուղէշ ծառոյս ՚ի
 միասին : Եւ այլ ոք անդուստ : Հարածեա զճննճ-
 ղուկղ մենակեաց, հեծել այլուր ընդ կորուստ
 ժուժկալ վարուժանին. զի չիք ինչ չարագոյժ քան
 զտեսիլ դորա⁴ :

Վուրմ առ դրան մեհենին ընկալաւ զամուս-
 նաւորսն, մատուցեալ երկաքանչիւրոցն ոստ բա-
 ղեղան՝ ՚ի նշանակ անմեկնելի կցորդութեան նո-
 ցա. և ած զնոսա ՚ի բազին անդր, ուր պատրաս-
 տեալ էր երինջ ՚ի զոհ Բարեմեայ⁵ ողջախոհին,

¹ Եւրփայլգ. Իփիգ. յԱԷԼ. սող 903 : Պարսապ. Արխատոփ. ՚ի խաղաղ. սող 869 : Նոյն, ՚ի Հաւան, սող 159 :

² Եւրփայլգ. ՚ի Հեղինէ, սող 728 : Ղուկիան. յԷ. խը. բախճ. հա. 3. էջ 450 :

³ Սուրգ. ՚ի Ζεϋτος. Պոզի. տեկ. գիրք Ժ. գլ. 7. յօդ. 33 :

⁴ Եղիան. յԷ. կենդան. գիրք Գ. գլ. 9 :

⁵ Եւրփայլգ. Իփիգ. յԱԷԼ. սող 1110 :

հաշտ առնել զնա և զՎՊԹ ենաս՝ և որք միան-
 զամ՝ ՚ի դից չէին լեալ ընդ լծով Հիմենեայ: Պա-
 ղատանք մատուցան և առ Վիտս և Հերա, որոց
 միութիւն և սէր կացցէ անբակ մինչև ՚ի սպառ՝ .
 առ երկինս և առ երկիր, որոց ընդ միմեանս զու-
 զակցութեամբ գործի առատութիւն և արդա-
 սաւորութիւն՝ . առ Պարկայս, որ իշխեն կենաց
 մահկանացուաց՝ . առ Շորհոս, զի սպայծառա-
 ցուցեն զաւուրս բարեբաստիկ ամուսնացն . և
 առ Մատղիկ՝ որ ծնան զՍէր, և զբարեբաստու-
 թիւն ետ մարդկան՝ :

Վրմաց զընդերս զոհիցն հետազօտեալ, յայտ
 արարին զկամս երկնից ընդ հարսանիսն: Այլ առ
 ՚ի լրումն արարողութեանցն անցաք յԱրտեմի-
 սիոն ՚ի խորան Մարտեմեայ . և անդ փեսային և
 հարսին հատեալ գիտակս ՚ի վարսիցն, եղին ըզ-
 շիրմաւ յետնոց նուիրակացն Վաբբորէացոց .
 լծեազենեայն զհետկաւ դաւարոց ածեալ էր, և
 Սամենեայն զիլով՝ : Մյս ստիօրութիւն յուշ ա-
 ծէր ամուսնաց զսկիզբն սահմանի ամուսնու-
 թեան, զաւուրս՝ յորս մին զերկրագործութիւն
 և միւսն զառանին հոգս նախամեծար առնէր
 քան զամենայն պարապումն:

1 Պատտեր . հնախօս . յուն .
 գիրք Դ . գլ . 11 . էջ 610 :

2 Արիստոփ . ՚ի Թեամփ .
 սոց 982 : Սուիգ . ՚ի Τελεία .

3 Պրոկզ . ՚ի Տիմ . գիրք Ե .
 էջ 293 :

4 Պողոտեկ . գիրք Գ . գլ . 3 :

5 Սուսգար . մատեն , ՚ի
 բառն Γαμηλ .

6 Երողոս . գիրք Դ . գլ .

34 : Վալլիմ . ՚ի Գեղոս , սոց
 296 :

Յայնժամ Փիլիպղեայ առեալ զձեռն (Թէազենեայ եղ յաջ Իսմենեայ, և ասէ. Տամ քեզ զդուստր իմ՝ի կնութիւն, զի ծնջիք քաղաքացիս պետութեան ըստ օրինաց՝: Աւ երդուան միմեանց հարսն և փեսայն հաւատարմութիւն անլուծանելի. և ծնողք նոցա ընկալեալ զերդմունան, զոչ՝ի հաստատութի նոցա մատուցին՝:

Ղգեր ընդ երկինս քօղ զիշերոյ, և մեք մեկնեալք ՚ի մեհենէն գնայաք ՚ի տուն (Թէազենեայ) Բազմութիւն ջահից լուսաւորէին զլուսն, և սարք երաժշտաց և կաքաւչաց էին ուղեկիցք՝. և տունն բորբիւք ծաղկանց և լուսով ծածկեալ էր՝:

Ի մուտս սեմոցն եղան վայրիկ մի՝ի զլուխ փեսային և հարսին կողովք լի պտղով՝, ՚ի նշանակ հանդերձեալ բազմաճնութեան նոյ. և լեղի լինէր ամենուստ անուն Հիմենեայ՝ պատանւոյն արգիացոյ, որ դարձոյց երբեմն ՚ի հայրենիս իւրեանց զօրիորդս աթենացիս յափշտակեալս ՚ի հինից արչաւելոյ, և ընկալաւ ՚ի վարձ զմի ՚ի գերելոյ անտի դատերաց՝ որում տարփացեալն էր, և յայնմ հեռէ յիշի անուն նորա յամենայն

1 Մենանգր առ Կղեմ. ազեքս. յաճախապ. գիրք Բ. էջ 502:

2 Մեօրս. աստիկ. ընթերց. գիրք Գ. ԳԼ. 1:

3 Հոմեր. Եղիակ. գիրք ԺԸ. տող 491: Եսիոգ. ՚ի վահանն հերակղ. տող 275:

4 Հեղիոգ. Եթիոպ. գիրք 2. էջ 278:

5 Սթօշ, արձանագր. պատկ. 70:

6 Հոմեր. անգ: Անակր. տաղերգ. 18: Կալլիմ. ՚ի Դեզոս, տող 296:

Հարսանիս Յունաց՝ Եւ այս բարբառք ձգեցան ընդ մեզ մինչև ՚ի տաճար խնջոցիցն, և տեւցին մինչև ՚ի վախճան ընթրեացն, և ապա քերթողք ոմանք զհետ մեր ՚ի ներքս սարդեալ, նուազեցին երգս առադաստի :

Ընդ պատանեակ սաղարթապատ ՚ի թեղօջ և ՚ի կաղնի՝ երևեալ ՚ի մէջ, բարձեալ կողով հացալից, սկսաւ նուազել երգ՝ որոյ սկիզբն էր .

Օ առաջինն իմ կենցաղ

Փոխեցի ՚ի չքքնաղ՝ :

Օ որ աթենացիք երգեն ՚ի մի ՚ի տօնից ՚ի հռչակել զօրն, յորում նախնիք նյ մինչև ցայնժամ կերակրեալք վայրի ստղովք, սկսան վայելել ՚ի միասին ՚ի պարգևս Վեմետրեայ: Եւ խառնեն զայս ՚ի հանդէս հարսանեաց, վասն զի մարդիկ յանտառաբնակ կենացն ՚ի բաց կացեալ, ապա զբերկրանաց սիրոյ զփորձ առին : Վատերք պարաւորք զգեցեալք բեհեզս՝ մտին անդր, և ՚ի կաքաւս յանդիման արարին զհրճուանս, զնուազումն և զզմայլմունս ախորժագունին ՚ի կիրս :

Ի վախճան պարուն Եւ կիսպէ երոյց զջահն հարսանեկան՝, և աժ զդուստր իւր ՚ի բնակարանն պատրաստեալ նմա : Ղանակք բազումք ՚ի գէմն ածէին Վամենեայ զպարտս, որ երբէմն կցորդք էին ընդ հարսնութեան. զի բերէր նա

1 Յիշատ . բանաս . կաճառ . բառն ΕΨΟΥΣ.

հա . Գ . էջ 307 :

3 Եւրիպիդ . յիփիդ . յԱԷ

2 Հիւսիք . և Սուիդ . ՚ի տող 732 :

անօթ խեցեղէն՝ յորում աղանձէն դարի, և մի
 'ի հարսնաւիրաց բարձեալ բերէր նբոյր, և 'ի
 վերայ դրանն կախեալ կայր ծեծիչ ցորենոյ՝: Աւ
 ետուն ճաշակել փեսային և հարսին պտուղ
 քաղցր 'ի նշանակ միութեան նոցա՝:

Հայնմ վայրի զեղեալք խնդութեամբ՝ ամբօխ
 աղաղակի առնէաք առ դրանն, որում 'ի պահ
 կայր մի 'ի հաւատարիմ բարեկամաց (Թ)էագե-
 նեայ՝. և հոյք մանկտուոյ պարէին 'ի ձայն նուա-
 գարանաց բազմաց: Այլ լռեաց ամբօխ աղա-
 ղակին 'ի հասանել հանդիսի կորնթացոց, ու
 բոց յանձն էր նուագել զերեկորին երգ հարսա-
 նեացն: Արք զհետ բերկրական ողջունին ուղեր-
 ձերոյ առ (Թ)էագենէս, կցորդէին՝:

“Ատիրք 'ի դատերաց Արնթոսի չքնաղագե-
 ղից ծաղկիմք 'ի գարնան տիոցս՝, ո՛ր Ամենէ. այլ
 չէր որ 'ի մեզ, որ ոչ տացէ զեղոյ քում տեղի:
 (Թ)էթւընթաց քան զերիվար թեսաղացի, և որ
 պէս շուշան զարգ բուրաստանի բարձրացեալ 'ի
 մէջ ընկերաց իւրոց՝ գործէ Ամենէ շուք Հունա-
 ստանի: Աէր յաչս նորա բունեալ և ճարտարու-
 թիւն 'ի մատունս նորա հանգչի: Ա՛ դատրիկ, ո՛ր
 հարսն չքնաղագեղ. իջցուք 'ի վաղիւ յարօտ,
 հաւաքել ծաղիկս, յօրինել պսակ, կախել զգե-

1 Պողոտակ. գիրք Գ. ԳԼ. հտ. 2. էջ 138:

3: յօդ. 37:

5 Պողոտակ. անդ:

2 Պլուտ. 'ի Սողոն, հտ.

4 Թէօկր. գեղոն 18:

1. էջ 89: Նոյն, յօր. ամուսն.

5 Անակր. ասղերգ. 32:

ղանուոյն 'ի մերձակայից աստի սօսեաց : Բնդ հո-
վանեաւ դեռափթիթ սաղարթաց նորա բուրեւ-
ցութք քեզ անուշունս , և 'ի կեղև նորա քանդա-
կեսցութք . Սօսի եմ Բամենեայ , մատո ինձ խունկս :
Խնդա ո՛հ հարսն երջանիկ , խնդա փեսայդ բարե-
բաստիկ . ձեզ Վատոնէ տացէ որդիս ձեզ նամնիս .
և միշտ 'ի ձեզ վառ պահեսցի բոց Բստղիան . և
Բրամազդ մինչ 'ի վերջին թողունս ձեր տացէ
լինել ձեզ բարեբաստ : Սայելեօջիք 'ի բերկրու-
թեան . և մի լիցի ինչ յայսմհետէ ձեզ ցանկալի ,
բաց յանձկաւէտ սիրոյն ըղձից : Բնդ արշաղցսն
այսրէն դարձցութք երգել զքեզ վերստին , ո՛հ շի-
մենէ , հարսանեաց իշխեցող . :

Եւ կանխեալ ընդ առաւօտն 'ի տեղի անդր՝
լուաք , և ահա երգէին դատերք կորնթացւոց ըղ-
հարսանեկան զերգս զայս՝ .

“ Եւ ազեմք քեզ երգս , ո՛հ Բստղիկ զարդ Ո-
ղիմպեայ , ո՛վ Սէր՝ ուրախութիւն երկրի , և քեզ
ո՛հ շիմենէ , աղբիւր կենաց . նուազեմք ձեզ երգս ,
Սէր , շիմենէ և Բստղիկ : Օարթիր (ժէազե-
նէս , տէս զցանկալին քո . սիրեցեալդ Բստղիան ,
երջանիկդ և արժանի փեսայդ Բամենեայ ո՛հ (ժէա-
զենէս , զարթիր և տէս զհարսն քո շքեղաշութք ,
տէս զգեղ առոյդ մանկութեան նորա : Սարդ
դշխոյ ծաղկանց , և Բամենէ դշխոյ գեղաւորաց :
Բրտեւանունք նորա թերաբացք ահա խոտողին 'ի

ճառագայթից արեգական. զարթիր բարեբաստիկդ և արժանի փեսայդ Խամենեայ ո՛ր (Թ)էազենէս ։

Օայն օր, որ թուէր ամուսնացն առաջին յաւուրս կենաց իւրեանց, անցուցին զրեթէ 'ի բուն՝ յընդունել զսիրայիր ինդակցութիւն բնակչաց կղզւոյն ընդ Հարսանիս իւրեանց, և զընծայաբերութիւն բարեկամաց : Եւ միմեանց իսկ ամուսինքն մատուցին ընծայս, և Փիլոկղէս Հայր (Թ)էազենեայ մատոյց երկաքանչիւրոցն՝ ածեալ զընծայսն Հանդիսիւ : Մանուկ պայծառազգեաց, ջահ 'ի ձեռին, կարապետէր Հանդիսին. զհետ նորա 'գայր օրիորդ, կողով 'ի գլուխ իւր բերելով. և զհետ նոցա գային սպասաւորք բազումք, բարձեալ շիշա 'ի քարէ պատուականէ և տուփս ինկոց և ազգի ազգի օճանելեաց, և խառնս իւղոց անուշից, և որ ինչ ընտիր և կիրթ ախորժակք յաւելին 'ի պէտս կենաց :

Եւ ընդ երեկս ածաւ Խամենէ 'ի տուն Հօր իւրոյ, և 'ի սրտէ անկեղծիկ քան ըստ պատշաճից սովորութեան տրտմեալ կայր ընդ մեկնել իւր 'ի Հայրենի տանէ. և 'ի վաղիւ անդր դարձաւ առ այր իւր, և յայնմ հետէ կացին բարեբաստք 'ի միասին մինչև 'ի սպառ :

1 Հարպոկր. 'ի բուն Անա- զիակ. գիրք ԻՂ. հտ. 2. էջ
 չձ. Հիւսիք. և Սուիդ. 'ի 1337 :
 բուն Επαύλ. Եւստաթ. յԵ.

ԳՎ ՈՒՅՈ ՏՐ:

Դարձեալ 'ի Գեղոս վան երանելի կենաց:

ՓԻԼՈՎՊՆԵՍ ընդ բարեգորով սրտի բերէր միտս
 հանձարեղս և գիտութիւն բազմահմուտ: Յա-
 ճախեալ նորա 'ի մանկութենէ առ երեւելագոյնս
 յիմաստասիրաց Ալլաղայ, և ճոխացեալ գիտու-
 թեամբք նոցա, և ս առաւել խելամտութեամբքն
 իւրովք, վարէր կեանս այնպիսի՝ որ զեղոյր խա-
 զաղութիւն 'ի սիրտ նորա, և ամենեցուն որ
 շուրջ զնովաւ կային: Հանապազ 'ի զնին կայսք
 առնն զարմանալոյ, որոյ վայրկեանք իւրաքան-
 չիւր էին վայրկեանք բարեբաստիկք:

Ի դեգերել մեր երբեմն 'ի կղզւոջն, գտաք
 զարձանագիրս զայս 'ի մեհենեակ մի Ատոնայ
 'ի վերայ որմոյն գրուեալ. Չիք ինչ գեղեցիկ
 քան զարդարութիւն, չիք ինչ լաւագոյն քան
 զառողջութիւն, և ոչ քաղցրագոյն ինչ քան զսի-
 րելոյ ժառանգութիւն: Այս ասեմ. Մճաւասիկ
 զոր երբեմն Մըխատուել հերբէր 'ի լուր մեր, ան-
 մեկնելի 'ի միմեանց համարեալ զհանգամանս
 զայսոսիկ, և բարեբաստութեան և եթ կցորդս՝
 Այս յիրաւի իսկ բարեբաստութիւն սարառու-
 թի է գեղեցկագունին, լաւագունին և քաղցրա-

1 Արիստոս . յղ . բարոյ . 11 : նոյն . յԵւգեմ . 7իւք Ա .
 7իւք Ա . 7Լ . 9 . հտ . 2 . էջ 7Լ . 1 . էջ 195 :

գունին . այլ զինչ շահ 'ի նկարագրելոյ զարդա-
սիան, հարկ էր յաղբիւր անդր նոցին 'ի վեր մատը
չել : Վիլոկդէս ասէ . 'Վժուարահաս է աղբիւրն ,
և առ 'ի մատչել անդր այլ զք ընդ այլ ընթա-
նայ ուղի , և զծայրագոյն բարւոյն պառակտին
կարծիք : Ս'երթ համարի այն 'ի վայելս ամենայն
հաճոյից , և մերթ յազատութեան յամ վշտաց ' :
Լ,դէն որք 'ի սուղ ինչ ձև բանի զնկարագիր նորա
ջանացան տալ , որպէս զոր այժմդ տեսեր զվճիռդ
'ի վերայ մեհենին . և որպէս միւսն այն զոր 'ի
կոչունս յաճախ նուագէն , կացուցանելով զծայր
բարեբաստութեան 'ի պարառութիւնս առողջու-
թեան , գեղոյ , արդար մեծութեանց , և մանկու-
թեան զարգացելոյ 'ի ծոց բարեկամութեան ' :
Լ,յէք 'ի վերայ ցանկալի հանդամանացս այսո-
ցիկ յաւելին խնդրել և զկորով մարմնոյ , զարիու-
թիւնս սրտի , զարդարութիւնս , զխոհեմութիւնս ,
զժուժկալութիւնս , և համառօտիւ իսկ ասել՝ ըզ-
ժառանգութիւնս ամենայն բարեաց և ամենայն
առաքինութեանց * : Լ,յլ զի զյոյրովս 'ի ցան-
կալեաց աստի ոչ 'ի մեր կամս է ժառանգել , և
զի դարձեալ 'ի ժառանգելն իսկ զամենայն՝ մար-

1 Արիստոս . աւագ բարոյ .
գիրք Բ . գլ . 7 . էջ 180 : Գի-
մոկր . աս . Գիոգ . լայերտ .
գիրք Թ . յոգ . 45 :

2 Պլատո . 'ի Գորգ . հո . 1 .
էջ 451 : Կզեմ . ազեքս . յա .
ճախապ . գիրք Գ . էջ 574 :

3 Պլատո . յղ . օր . գիրք Բ .

հո . 2 . էջ 661 : Արիստոս .
յղ . ճարտ . գիրք Ա . գլ . 5 .
հո . 2 . էջ 522 :

* Պլուտարքոս զՎկոպայ ու-
մեմնէ ասէ , զի զծայր բարե-
բաստութեան գնէր 'ի ժա-
ռանգութիւնս աւելորդաց : (Ի
Կատ . հո . 1 . էջ 346 .)

Թի դեռ ևս չատանալ սրտի, յայտ ուրեմն է զի ոչ յայնպիսի ինչ ցանկալիս է իսկապէս բարեբաստութիւն իւրաքանչիւր ուրուք :

Եւստի չհանդուրժեալ ուրուք 'ի մէնջ, գոչեաց և ասէ . Իսկ յինչ ասպա հաստատեալ է բարեբաստութիւն, և որպիսի այն կեանք իցեն մահկանացուաց, եթէ ստիպին գիմել 'ի բարեբաստութիւն անգէտք ուղոյն : Փիլոկղէս ասէ . Արբի իսկ աւաղելի են կեանք մահկանացուաց : Հայեաց շուրջ գբե, և ամենայն ուրեք յամենայն կարգս մարդկան լուիցես հեծութիւն և աշխար . ոչ տեսցես զայլ ոք, բայց կարօտեալս բարեբաստութեան, և տանջեալս 'ի կրից՝ որ խափանեն զայն . տազնապեալս 'ի զբօսանս, և անզօրս 'ի վիշտս . ընկձեալս զբեթէ անխտիր 'ի զրկանաս և 'ի վայելից, տժգոհս հանապազ ընդ բախտ իւրեանց, և անկարողս լքանել զկեանս՝ որ բեռն է նոցա անբերելի :

Սիթէ 'ի ծածկել զերկիր տառապելովք եղև ազգ մարդկան, և զբօսնուցուն զիք 'ի հալածել զհոգիս մեր ապիկարս : Ինձ ոչ բնաւ այս կարծիք, այլ մերոց չարեացս մեք եմք պատճառք : Հարցցուք զանձինս մեր, թէ զինչ համարիցիմք բարեբաստութիւն . և զինչ այլ, բայց զի անդադար ծնանիցին 'ի մեզ իղձք և լցցին, զանազանեալք ըստ հանգամանաց և երկարատեք ըստ հաճոյից՝ :

Ըստ առ 'ի ժառանգել զայս միումումեք 'ի մէնջ, հարկ էր մշտնջենաւոր կարգի տիեզերացս փոփոխել: Օր որ անյեղլի և անտրտմական բարեբաստութեան ցանկայ, անհասից ցանկայ, և անհասութեամբն առաւել գրգռողաց զիղձս 'ի ցանկութիւն. զի չիք ինչ առաւել ցանկալի մարդկան, քան յաղթել խափանաց՝ որ անյաղթելի թուին:

( )ըէնք հաստատունք, և որոց խորութիւն անհետազօտելի է 'ի մէնջ, ընդ կուղս բարեաց հիստեն անդադար զչարիս ընդ համայն տիեզերս. և պարտ է էից, յորոց յօգի բողորս այս մեծակաւոյց՝ զարմանալի 'ի բողորումն, և անհասանելի 'ի մասունան, է զի և զարհուրելի, կրել դժնդակս 'ի խառնուածոց անտի, և յար ընդ փոփոխութիւնք կալ: Սովին պայմանաւ տուեալ են մեզ կեանքս. 'ի վայրկենէ յոր սկսանիմքս կեալ, դատապարտիմք հորովել ընդ անիւս բարեաց և չարեաց, հաճոյից և վշտաց: Եթէ զչարամասնութեանս այսորիկ զվասն էրն հարցանիցես, թերևս այլք տացեն պատասխանի, զի զբարին և եթ պարտ է դից տալ մեզ և ոչ զհաճոյն, և զի զհաճոյն ոչ առ այլ ինչ տան մեզ՝ բայց առ 'ի ստիպել զմեզ յընդունելութիւն բարւոյն. և զի բազմագունից 'ի մարդկանէ յոյժ առաւել գտանելին բարեկրութիւնք քան զչարակրութիւնս, եթէ գոյր նոցա հանձալ համարելոյ ընդ բարիս և զզգայութիւնս ախորժականս, և զվայրկեանս ազատս յազմիէ և 'ի

վշտաց : Մարթէր այտմ՝ ոչ սակաւ ուրեք խափանել զտրտունջ մեր , այլ պատճառք տրանջանացն ոչ բառնային 'ի միջոյ 'ի բաց . զի են խակ վիշտք ճմարտապէս 'ի վերայ երկրի : Վազմաց 'ի մարդկանէ լի են կեանք վշտօք . և թէպէտ մի ոք գտանէր վշտակիր , և նա արժանի վշտացն , և ոչ աւելի քան զվայրկեան մի կենացն վշտանայր , սակայն սուղ ինչ վշտակրու թիւնն այն գտանէր անհասանելի քան զամենայն գաղտնիս՝ զոր ընծայեն մեզ տիեզերք :

Եւ զինչ յայտցանէ մնայ մեզ 'ի միտ առնուլ անկանիցիմք ապա խառն 'ի խուռն յանդգնաբար յուղիս , որ աղիսաղիսելով մղեալ տանին ընդ հոսանան և եղծանեն տակաւ զէքս առհասարակ : Ենձնատուրք առանց ընդդէմ դառնալոյ և ինքնանուէրք լինիցիմք ճակատագրին , կրել զհարուածսն զոր սպառնայ : Եւ հրաժարիցեմք 'ի յուսոյ , որ մեծագոյն և միայն բարին է յոլովագունից 'ի մարդկանէ : Վաւ , և մի լիցի . կամիմ զի իցես բարեբաստ , այլ որչափ մարթ իցէ քեզ բարեբաստու թիւն . ոչ մտացած ինն այն՝ որոյ յուսոյն թշուառանան մարդիկ , այլ որ մերում պայմանիս է անկ , և այնչափ հաստատագոյն՝ որչափ մարդ է մեզ զերծ յարկածից և 'ի չարութենէ մարդկան կացուցանել զայն :

Վնաւորութիւն ոմանց դիւրէ զժառանգութիւն նորա . և 'ի դէպ է խակ ասել , զի են՝ որք 'ի ծնէ ունին զբարեբաստութիւն : Եւ չկա-

րեն ընդդէմ բնաւորութեան իւրեանց և ներ-
հակացն արտաքնոց միանգամայն մղել պատե-
րազմ առանց երկար և անդադար ջանից . զի որ-
պէս ոմն 'ի հնոց իմնատասիրացն ' ասէր , զիք
զբարեբաստութիւն ընդ վաստակոց վաճառեն
մեզ : Ըջ ջանքս այս ոչ առաւելագոյն ձգանց
կարօտին քան զխորհուրդս և զգործս՝ որ հանա-
պազ յուզեն զմեզ , և որ քաջ կշռեալ՝ ոչ այլ ինչ
են , բայց իննդիր մտացածին բարեբաստութեան :

Եւ զայս իբրև ասաց Փիլոկղէս , լռեաց . քան-
զի ասէր՝ թէ զիք ինձ պարապ և ոչ զխուժիւն
բաւական առ 'ի բովանդակել 'ի կարգ , որ ինչ
զկարևոր իրացն են իմտեսութիւնք : Յայնժամ
ասէ ցնա Փիլոտաս . Ըջխատութիւն յանձն ա-
ռեալ , գէթ խառն 'ի խուռն և առանց կարգա-
ւորութեան՝ որ ինչ 'ի միտս քո գայցեն՝ ցոյց մեզ .
և մի դանդաղիր պատմել մեզ , որպէս 'ի խաղաղդ
յայդ կենցաղ հասեր , զոր ոչ արդեօք առանց բա-
զում փորձոյ և վրիպակաց ժառանգիցես :

Ընդուստ և ի իւսիս ձայն բարձեալ , ասէ .
Օ եփիւոք զսօսեալս պարեն , ո՞ Փիլոկղէս . օգբս
բուրեն անուշահոտութեամբ ծաղկանց՝ որ փու-
թան 'ի փթիթս . այգիք պատեն զբարունակս իւ-
րեանց զմրտենեօքս , և ոչ թողցեն զնոսա . հօտքս
որ խայտան յարօտս , թռչունքս որ երգեն զերգ
սիրոյ , ձայնք նուագարանացս որ հնչեն ը հովիտս ,

ամենայն՝ զոր տեսանեմն և որ ինչ լսեմ՝ ազդեն յիս հրձուանս և զմայլումն : Սիրեցեալդ իմ Փիլիպոս , 'ի բարեբաասութիւնն ծնեալ եմք . զայս աստէն իսկ 'ի քաղցր և 'ի խորին յոյզս կրկես զգամ . եթէ գիտիցես դու զհնարս մշտնջենաւորելոյ զսա , անիրաւիս 'ի ծածկել զայն 'ի մէնջ :

Փիլիպոս ասէ . Դու զաւուրսն իմ զառաջինս ինձ յուշ ածես . ցանկալի ինձ աւուրքն այնոքիկ , յորս զուարճանայի զմայլեալ 'ի տպաւորութիւնս զգալեաց էկցս : Ինութիւնն , յոր չե ևս սովորեալն էի , նկարէր յաչս իմ 'ի տիպս զօշոտիչս . և սիրտ իմ , նորաբողբոջ և ամենազգայ , մերթ զմերթայր և մերթ բորբոքէր :

Եւ ևս ճանաչէի զմարդիկ . տեսանէի 'ի բանս նոցա և 'ի գործս զանմեղութիւնս և զանկեղծութիւնս սրտի իմոյ . համարէի զամենեւինս արդարս , ճմարտախօսս և արժանիս բարեկամութեան՝ որ պէս պարտն էր նոցա լինել , և որպէս էի իսկ ես . և մանաւանդ մարդասէրս համարէի զնոսա , զի ոչ իսկ է մարթ գիտել առանց փորձոյ՝ թէ չիցեն այնպիսիք :

Ի պատրանօքս այսոքիւք մտի յաշխարհ . բարեձեռութիւնն՝ որ յակումբս աթենացւոց սրայ ծառագոյնս փայլէ , մեծարանաց բանք՝ զորս թելադրեն իղձք հաճոյ լինելոյ՝ , զեղումն սրտի դիւրապատրաստ և ախորժելի , այս ամենայն

խաբուսիկ երևոյթք որսացան զսիրտ իմ անխորձ .
 դիմեցի 'ի հրապոյրս անդր, և մատուցեալ յախորժ
 կապանան զիրաւունս և զախորժակս բարեկամու .
 թեան՝ եղէ անձնատուր 'ի բերկրանս սիրոյ և սի-
 րելի լինելոյ : Ատորուծիւնք իմ անխորհուրդք ե-
 ղեն ինձ յաղէտս . առաւելագոյնք 'ի բարեկա-
 մաց իմոց թողին զիս, կէսք 'ի խնդիր շահու, այլք
 ըստ մոլենախանձ կամ ըստ յեղ յեղուկ բարուցն .
 և դէպքն յեղակարծք և կսկիծ քամեցին յա-
 չաց իմոց արտասուս դառինս : Վարձեալ և ան-
 իրաւութիւնս դժոխքմբերս և նենգութիւնս
 չարաչարս կրեալ, ստիպեցայ յետ երկար ընդան-
 ձին ոգորելոյ՝ հրաժարել 'ի քաղցր վստահութե-
 նէ իմմէ 'ի մարդիկ՝ : Վժնդակագոյն եղև ինձ
 հրաժեշտս այս քան զամենայն դժնդակս կենաց
 իմոց, և տակաւին յիշատակաւ նորս սասանիմ . և
 այնչափ բուռն եղև ինձ այն, զի 'ի միօջէն 'ի
 միւսն ծայրայեղ անկայ յանչափութիւն՝ : Վառ-
 նացուցի զսիրտ իմ, տածէի 'ի նմա մտադիւր ըզ-
 կասկածանս և զատելութիւն . և գտայ թշուա-
 րացեալ : Այլա ածի զմտաւ, զի 'ի բազում յայլ
 և այլ կարծեաց հաւատարմագոյնքն թուեցեալք
 դնեն զբարեբաստութիւն 'ի հեշտութեան կամ
 յառաքինութեան և կամ 'ի հրահանգս ուղիղ
 բանին՝ . այլ ես եղի 'ի մտի գտանել 'ի բեր-

1 Արխատոս . յղ . ճարս . 1 . էջ 89 :

Գիրք Բ . ԳԼ . 12 . էջ 564 :

3 Արխատոս . բարեբաղդ .

2 Պղտոս . 'ի Փեղոն . հտ .

Գիրք Ա . ԳԼ . 1 . հտ . 2 . էջ 105 .

կրանս զբարեբաստու թիւն իմ :

Այ մանրտպատում առնեմ զղառանցանս մանկու թեան իմոյ , այլ մատչիմ 'ի տիս ուր զկայ առ ռին այնորիկ : Ա'ինչ էի ես 'ի Աիկիլիա , չոգայ առ մի ոմն յերևելեաց անտի սիրահուսացոց՝ որ բարեբաստագոյն քան զամենայն ժամանակա կիցս իւր համարէր : Այ սակեայ 'ի տեսիլ երեսաց նորա . զի թէպէտ և տակաւին 'ի տիս զօրութեան էր , այլ թուէր զառամեալ : Շուրջ ակըմբեալ զնովաւ երաժշտաց , աշխատ առնէին զնա հռչակաւ առաքինութեցն . և գեղեցիկ սպար նաժըշտաց 'ի կայթս ոտին վառէր յաչս նորա բոց նսեմ և առկայծեալ : Այ իբրև եղաք առանձինն , ասեմ ցնա . Այնդա ո՛վ դու , որ զբերկրանս անմեկնելի ունիս զքե : Ասկ նա ասէ ցիս դառնացեալ . Այ զոր բերկրանս , անց այն յինէն , մնայ ինձ արդ թախիծ և եթ կորստեան նորա . զայս միայն զգամ , և այս մաշէ 'ի սպառ զմարմին իմ ընկճեալ 'ի ցաւոց և 'ի վշտաց : Աամէի քաջալերել զնա , այլ միտք նորա անբանացեալ էին յիմաստից և վերջացեալ յամենայն հնարից սիտիանաց : Այ ապա 'ի միտ առի՝ զի ոչ ինչ ամօթ համարէր նա զանիրաւութի , և անմիտ շուայլութեամբ օրրստօրէ զօրդիս իւր 'ի չբաւորութիւն հասուցանէր :

Արատեալ յօրինակէ աստի , և 'ի դառնութեանց՝ զորոց տակաւ առնուի զճաշակ , սթափեցայ յարբեցութենէ՝ յոր յամաց հետէ՝ կայի , և հարկ եղև ինձ ինդրել զխաղաղութիւն 'ի

գործս առաքինութեան և 'ի բանականութեան : Պարապեցի յերկաբանչուրն խնամով , այլ և անդ յանչափն ձգտեալ . առաքինութիւն՝ կարի խըստակրօն , ընդդ զիս երբեմն ցասամամբ ընդգէժմամարդկան . և միտք իմ դժնեայք առնէին զիս անխտիր առ ամենայն ինչ : Վ . յլ դէպք փարատեցին զերկասին և ս զառանցանս իմ :

Նանեայ 'ի (ձեբէ զմի յաշակերտացն Սոկրատայ , զորոյ զովութիւնս բազումն լուեալ էր իմ զլաութենէն . և հիացայ ընդ մեծախոհ միտս նորա և ընդ բարեկարգ կենցաղ : Վ . յլ նորայնքան սնապաշտութիւնս և նախանձ զրախնդիր յառաքինութիւն անդր տակաւ յաւելեալ էր , զի թուէր նա անգութ ընդ անձին , և աններող առ այլս . և էր նա դժուարաբարոյ , կասկածոտ , և բազում ուրեք անիրաւ իսկ : Վ . մին իրի մեծարէին ամենեքեան զուղղութիւն սրտի նորա . այլ յերեսաց նորա խոյս տուեալ փախչէին :

Յետ սակաւ միոյ երթեալ 'ի Վեդփիս 'ի տօնս ողիմպիական խաղուց , տեսի 'ի ծառայարդար նսեմաստուեր ուղւոջ այր մի համարեալ ամենիմաստ , այլ թուէր 'ի սուգ համակեալ , և ասէցիս . Յրեցի բանիւ զպատրանս իրաց կենցաղոյս զի էին ինձ 'ի ծնէ ամենայն բարեմասնութիւնք՝ ցանկալիք սնափառութեան , այլ ես փոխանակ սնափառելոյ յայնս՝ 'ի քննութիւն նոցին պարապեցի . և ճոխութիւն , ազնուականութիւն և գեղ թուեցան յաչս իմ պիտակ անուանք ըստ

դիպաց բաշխեալք մարդկան : Աացի 'ի բարձրագոյն աւագութիւն աշխարհի , և տաղտկացայ . զի դժուարին էր ինձ առնել զբարի , իսկ զչար գործել՝ դիւրին յոյժ : Անդրեցի զփառս 'ի սպատերազմունս , միտցի զձեռն յարիւն եղկելէաց , և սոսկացայ 'ի մոլեգնութեանց իմոց : Պարապեցի 'ի գիտութիւն և յարուեստս , իմաստասիրութիւն յաճախեաց ինձ վարանս , ճարտարիտօսութիւն թուեցաւ ինձ արուեստ նենգութեան և խաբերոյ զմարդիկ , իսկ բանաստեղծութիւն , երաժշտութիւն և նկար՝ խաղք տղայականք զբօսացուցիւք նոցին : Այրհէցայ 'ի մեծարանս մարդկան հանդէլ . այլ տեսի առ ինև առաքինիս կեղծաւորս՝ որք յախշտակէին անխտիան զվարկ նոցա , և տաղտկացայ 'ի մարդկանէ և 'ի մեծարանաց նոցա : Այլ չմնաց ինձ այլ , բայց կեանք առանց սիրտիանաց և անխրախոյս , բերելով զնոցին գործոց և զնոցին պիտոյից ծանրատաղտուկ դարձ :

Պարտասեալ այնուհետև 'ի կենաց , ձգեցի զայն 'ի տար աշխարհս : Արդունքն եգիպտականք պակուցին զիս 'ի նախկին տեսիլն . և ապա զամբարտաւանութիւն կանգնողայն զայնոսիկ թագաւորաց համարեցայ հանգոյն մըրջման , որ հատս ինչ աւագոյ կուտիցէ յուղոջ՝ առ 'ի թողուլ զինեաց զհետս անցից իւրոց : Արքայն մեծ Պարսից ետ ինձ 'ի դրան իւրում իշխանութիւն , որ զպարսիկս յոտս իմ խոնարհեցոյց . այլ յառաւելութենէ վատութեան նոցա

գուշակէի զսպաշնորհութեան նոցա զառաւելու-
թիւնս: Վարձայ 'ի հայրենիս իմ, և ոչ ինչ այ-
նուհետեւ զարմանալի էր ինձ, և ոչ արգոյ ինչ
ամենեւին, նմին իրի և ոչ ինչ սիրելի: Վնագան
յայնժամ 'ի միտ առի զսխալանս իմ, մինչ ոչ ևս
գոյր հնար ուղղութեան. բայց թէպէտ և չիք
յիս մարդասիրութիւնս, այլ ցանկամ զի խրատես-
ցիս դու ինեւ. զի չիք ինձ վտանգ երկիրդի 'ի
քէն, և չեմ իսկ հասեալ 'ի թշուառութիւն սպա-
սաւորելոյ քեզ: Տեսի զոք 'ի քրմաց յԱզիպտոս,
որոյ զամենայն աւուրս կենաց իւրոց սարսափեալ
էր 'ի ինդիր սկզբման և կատարածի իրաց աշ-
խարհիս, և նա ասաց ցիս հառաչելով. Վայ
յանդգնելումն մերկանալ զքոզ բնութեանս: Վե-
ես քեզ ասեմ. Վայ որ մերկանայ զքոզ միաբա-
նութեան մարդկանս. վայ որ հրաժարէ 'ի թա-
տերական սպտրանաց, զորս կանխակալ կարծիք
և պէտք ածին զզգալեօքս առ հասարակ. թա-
լուկ և նուաղումն զսրտիւ նորա գայցեն, և 'ի ծոց
ոչընչի գտցի կենդանի, որքան զամենայն տանջանս
դժնդակագոյն է: Վա զայս արտասուելով ասա-
ցեալ, խոյս ետ 'ի մայրիս մերձակայ անտառին:

Վու ինքնին գիտես քանի զգուշութիւնս խու-
սափեն նաք 'ի ժայռից, որք նաւաբեկութեամբ
այլոց լեալ իցեն նշանաւորք: Վյսպէս յուղեո-
րութեանս իմում զտոյժս այլոց յօգուտ ինձ 'ի
կիր արկանէի: Վորա ուսուցին ինձ որ ինչ դոյզն
խելամուռութեամբ մարթէր ինձ ուսանել, այլ զի

ուչ ինչ որ ուտանի՝ առանց առնելոյ զփորձ , և զի անչափութի բանին իսկ և առաքինութեան գրեթէ որպէս զըւերկրութեանցն է վտանգաւոր՝ . և զի բնութիւնն ետ մեզ ախորժակս , և է առհասարակ շնասակար խափանել զայնոսիկ ՚ի սպառ և յախրացուցանել . և զի իրաւունք էին մարդկանս սրահանջելոյ յինէն վաստակս , և ինձ ՚ի նոցանէ մեծարանս . և զի դարձեալ առ ՚ի հասանել ՚ի կատարած անգր ցանկալի՝ որ հանապազ յանդիման և անտես լինէր աչաց իմոց , պարտ էր ինձ հանդարտել զանհանգստութիւն հոգւոյ ի մոյ՝ որք յանձնէ ՚ի բաց կացուցանէին զնա :

Էր իմ հետազօտեալ երբէք զանհանգստութեան պստորիկ զկիրս : Ախտացի զի յանբանս ՚ի սրահանութիւն և եթ կենաց իւրեանց և ՚ի սերունդ ազգաց նոց իւրաքանչիւր սահմանի այն . այլ ՚ի մարդիկ , յետ կարեւորագունիցն լրմանս պիտոյից , տակաւին հանդարտէ . և յազգս բարգաւաճեալս զիտութեամբք առաւելագոյն է անհանգստութիւնն այն քան ՚ի տգէտս , և յոյժ դժնդակագոյն և բռնաւորագոյն ՚ի մեծատունս քան յազքատս : Ապա ուրեմն յաճախութի խորհրդոց և ըղձից դառնացուցանէ զկեանս մեր , և յաճախութիւնս այս անյագ տազնապի յանգործութեան , և առ ՚ի կալ աննուազելի՝ ճարակի ախտիւքս մերովք , գրգռէ զայնոսիկ անդադար ,

և կթէ 'ի նոցանէ պատուքս դատինս : Այլ ընդէր իցէ չմատուցանել նմա սնունդ օգտակար , ընդէր զանհանդատութիւնս զայս՝ զոր և 'ի յղիութեան ընչից և հաճոյից կրեմք՝ չհամարիցիմք ազդեցութիւն բնութե տարւորեալ 'ի սիրտս մեր առ 'ի ստիպել զնոսա կցորդել ընդ միմեանս , և 'ի միաբանութեան անդ գտանել զհանդիստ իւրեանց :

Այլ մարդասիրութիւն , իղձ ազնուական և վսեմ , որ 'ի մանկութեանս մերում յայտնիս 'ի գորովս բնականս , յերիտասարդութեան մերում 'ի յանդգնութիւն միառիտ վստահութեան , և յամենայն կեանս մեր 'ի յօժարութիւնս յաճախելոյ զկապս կցորդութեան : Այլ բարբառ բնութեան , որ հնչես ծագաց 'ի ծագս երկրի , և հարկանես զմեզ խղճիւ մտաց՝ 'ի զրկել մեր զայս , և զեղուս 'ի մեզ անասակ բերկրութիւն՝ յօժանդակել մեր այլոց : Այլ սէր , ո՛վ բարեկամութիւն , ո՛վ բարերարութիւն աղբիւրք անսարաք բարեաց և բերկրութեանց . ոչ վասն այլ իրիք թշուառականք են մարդիկ , բայց զի ոչ ունինդիր լինին ձեզ : Այլ դիք , տուիչք մեծամեծ պարգևացս . այն , կարէր բնաւոր բերումն 'ի կցորդել զէակս աղջաւորս և ընկճեալս յաղետից՝ մատուցանել տկարութեան նոցա նեցուկ առժամանակեայ . այլ անասման բարութեան ձերում էր խորհել խայծիւ մտաց կցորդել զմեզ , և ընդ բազմաժողով միաբանութիւնս որ ծածկեն զերկիր՝ սփռել եռանդն , որով կարասցեն յարատեւել մինչև 'ի սպառ :

Մ. յԼ մեք փոխանակ արծարծանելոյ զհօրս զայս, տեղի տամք մնտի հերձուածոց և չարաշահութեան շիջուցանել զայն: Աթէ երկուց ոմանց անծանօթից գէպ լինէր անկանել 'ի կղզի ուրեք անապատ, և անդ 'ի սէր միմեանց գտանել զբերկրութիւն՝ որ սիրտէր զայլ ամենայն կարօտութիւնս նոցա, և թէ գոյր ազգատոհմ՝ որ զկցորդութիւն արեան կապանօք բարեկամութեան հարստէր, և թէ գտանէր յանկեան ուրեք երկրի ազգ՝ որ այլ օրէնս բաց 'ի սիրոյ չճանաչէր, և ոչ այլ անօրէնութիւն բաց յանսիրելութեանէ, ո՞ որ 'ի մէնջ յանդգնէր աւաղել զբախտ երկուց անծանօթիցն, ո՞ ոչ ցանկայր կցորդել յազգատոհմ անդր, և ո՞ ոչ 'ի ծայր անդր երկրի գիմեալ երթայր: Մ մահկանացուք անմիտք և անարժանք բախտին ձերոյ. ոչ է հարկ զծովս հատանել անցանել 'ի գիւտ բարեբաստութեան, յամենայն սրայմանս կենաց է ձեզ գտանել զայն, յամենայն ժամանակս, յամենայն տեղիս, 'ի ձեզ շուրջ զձեօք, և ամենայն ուրեք՝ ուր է սէր:

( ) րէնքս այս բնութեան, անտես լեալ յիմաստասիրաց մերոյ, ոչ ծածկեցան յօրէնսդրէ ազգի միօջ հզօրի: Վսենոփոն զմանկուոյն Պարսից խօսելով երբեմն առ իս, սպատմէր՝ 'ի վարժօցրս հասարակաց ատեան հաստատեալ նոցա, ամբաստանել մանկանց զյանցանս միմեանց. և զի ապերախտութիւն անդ խօտագոյնս պատուհասէր: Այլ զարձեալ, զի առ սրարսիկս յապերախ-

տուժիւն համարին ամենայն որ ընդդէմ զից
 և ծնողաց և հայրենեաց և բարեկամաց գործին
 յանցանք՝ ( ) ընք արդարեւ զարմանալի, որ ոչ
 միայն հրամայեն զամենայն որ ինչ պարտն է,
 այլ և սիրելի առնեն զամենայն՝ ՚ի սկիզբն անդր
 նոցա մատուցեալ : ( ) ի եթէ ոչ է մարթ առանց
 ապերախտուժեան յանցանել յայնոսիկ, ապա
 պարտ է վասն շնորհակալութեան ընուլ զօրէնսն .
 և ստոխ յառաջ զայ իմաստն պարզ և բազմաբե-
 ղուն, զի ՚ի սերտ սրտէ պարտ է գործել զամե-
 նայն :

Սի զայսպիսեաց ինչ ճառիցես այնոցիկ, որք
 ՚ի բռնաւոր ախտից վարեալ զնան անսանձ . և ոչ
 անկարեկիր մարդկան, որ առանձին և եթ պի-
 տանիք՝ զւրեանցն միայն զզան զաղէտս : Մշա-
 զելի առաջինքն, զի ՚ի թշուառութիւն այլոց սահ-
 մանեալ են քան ՚ի բարեբաստութիւն անձանց :
 Իսկ յեանոցն բախտ ցանկալի իմն թուի . զի ե-
 թէ մարթէր մեզ ընդ մեծութիւնս և ընդ առող-
 ջութիւն բերել յանձինս զընաւ անկարեկցու-
 թիւն առ մարդիկ հանդերձ կերպարանօք կարե-
 կցութեան, ժառանգէաք բարեբաստութիւն իմն
 հաստատեալ ՚ի հաճոյս զգայութեանց պատշաճս,
 և թերևս ապահովագոյն ՚ի դժնդակ արկածից
 յեղափոխութեան : Մյլ իցէ՞ արդեօք ՚ի կամս
 մեր լինել անկարեկիցս : Վթէ ծնեալ էաք առ

'ի կեալ ամայի 'ի Վովկաս լերին կամ յանապատս Վերիկեայ , մարթէր բնութեան չտալ մեզ սիրտ կարեկից . այլ զի ետ մեզ զայն , դիւրին է սմա ընդ վագերս ընդերակցիլ և զսարառաժս ածել 'ի կենդանութիւն քան չտրել ինչ :

Վացցուք սպա 'ի մերում պայմանիս . և զի հարկ է սրտիս մերոյ զեղուլ , մի խափանեցուք զայն , այլ մանաւանդ հնարեցուք յաւելուլ յեռանդն և 'ի ժրութիւն՝ ուղղելով զնա անարտուղելի :

Այլ զանձն յօրինակ ընծայեմ . այլ զի ուսանել խնդրես , զկարգ կենաց խնոց , ինձ ոչ այլազգ յաջողեցաւ ընուլ զպարտս պայմանի խնոց և զպէտս հոգւոյ , բայց խոկալով յօրէնս Վարսից , և ևս քան զևս հարստելով զկապանս՝ որով կցորդիմքն ընդ դիս , ընդ ծնօղս , ընդ հայրենիս և ընդ բարեկամս : Սովաւ ուսայ և զայն , զի որչափ առաւել ոք վասն այլոց կեայ , նոյնչափ ևս առաւել կեայ վասն անձին՝ :

Այլ սպա եցոյց Փիլոկղէս երկայն ճառիւք , զի հարկ է կոչել յօգնութիւն բանականիս մերոյ և առաքինութեանց զգօրութի՝ որ պատասպարանն է տկարութեան նոցա . և զի ցօր վայր արիութեան մարթ է ամբառնալ հոգւոյ , որ զպատահարս կենցաղոյս համարելով օրէնս 'ի վեհադունէն և յամենիմաստ օրինադրէն սահմանեալ , ստիպի

մրցել ընդ թշուառութիւն կամ ընդ յաջողութիւն :
 Եւ յաւելեալ 'ի բանս իւր , ստէ . Պիտանի լիցիս
 մարդկան , եթէ յորդորմամբ եւթ մտաց բա-
 րեպաշտիցես . իսկ եթէ յաջողեսցի քեզ բնա-
 կաւոր ունել զբարեպաշտութիւն , առաւել ևս
 բերկրեսցիս 'ի բարերարել նոցա , և առաւելա-
 գոյն գտցես սփոփումն 'ի կրել 'ի նոցանէ չարիս :

Եւ մինչ դեռ յաւելոյր նա պարզաբանել զի-
 մաստս զայսոսիկ , Վեմոփոն պատանի կրետացի՝
 բարեկամ մեր , որ 'ի ժամանակաց ինչ կրելով
 զանուն իմաստասիրի՝ մեծարէր , 'ի վերայ հա-
 սեալ արգել զբանս նորա , և զգէմ կալեալ այ-
 նու մոլէնախանձ արհամարհանօք խօսեցաւ ըզ-
 կրօնից , մինչև Փիլիկղեայ պարտ համարել 'ի ըզ-
 րաստութիւն ածել զնա : Բայ ևս 'ի յաջորդ
 գլուխ անգր զվիճաբանութիւնս զայս թողում :

Եւ ապա յաւել Փիլիկղէս , և ստէ . Իմաս-
 տութիւն ազգաց առաջնոց 'ի հասարակաց պաշ-
 տամունս գոզցես իմն իսառնակեալ շփոթեաց
 զարարիչս մեր զգիս , և զծնօղս մեր զկենսատուս :

Օ ի որ ինչ առ երկաքանչիւրս պարտք են մեր ,
 անլոյծ ընդ միմեանս կցորդին 'ի մատեանս օրէնս
 դրաց , 'ի գիրս իմաստասիրաց , և 'ի սովորութիւնս
 ազգաց :

Բարի կալաւ առ պիտիզացիս սրբազան սովո-
 րութիւնն , զի 'ի բազմեւն 'ի ճաշ՝ հեղուն նուէրս
 ծնողաց իւրեանց : Բարի պղատոնականն գեղե-

ցիկ խնատ, զի Աթէ ընդունի անձ զխունկս զոր
 դրօշերոց նորա մատուցանես, որչափ ևս առաւել
 հաճոյ իցեն յաչս նորա և քեզ պաշտելիք պատ-
 կերքն՝ որ զնա առանին քեզ յանդիման առնեն,
 զհայրքո ասեմ և զմայր և զնախածնօղս, որք եր-
 բեմն իշխանութեան նորա և այժմ բազմագութ
 խնամակալութենն են տիպք կենդանիք՝ : Աիրէնա
 զմեծարիչս նոցա, և պատուհասէ զապախտաւորս
 և զանարգիչս . ընդ այս մի ինչ երկբայեսցիս՝ : Ա-
 թէ զրկիցիս ՚ի նոցանէ, մինչև բողոքեալ յի-
 շեա որ ինչ ասացն Պիտտակոս ցպատանին, որ
 զհայր իւր ածէր ՚ի դատաստան . Աթէ անիրա-
 ւիս, ասէ, դատապարտեսցիս . իսկ եթէ տացին
 քեզ իրաւունք, արժանի լիցիս դատապարտելոյ՝ :

Այլ առանց յամելոյ ՚ի մեծարանս զոր պարտ
 է մեզ մատուցանել ծնողաց, ցուցից քեզ ընդ ա-
 ղօտ զանդիմանդարձ ձգումն՝ զոր յաւելու բնու-
 թիւնն ՚ի յօժարութիւնս կարեօրս սու բարե-
 բաստութիւն մեր :

Ա տղայութեան, յորում ամենայն ինչ պարզ
 է, զի է ամենայն ինչ ՚ի նմա ճշմարիտ, գութ առ
 ծնօղս այնպէս կրի ՚ի մարդիկ՝ զի տկարանայ ար-
 դարե ՚ի սպրդել ՚ի ներքս ախորժակաց հաճոյից
 և ազատութեան, այլ դժուարաւ լուցիկիք նորա
 շիջանին : Ա տունս իսկ, յորս յակնածութիւն
 և եթ ամիտիս այն, յայանի դարձեալ ներելովն

1 Պատմ. յղ. օր. գիրք
 ի. Լ. հտ. 2. էջ 931 :

2 Ստոր. ճառ. 77. էջ 454 :
 3 Նոյն անդ, էջ 456 :

և կարեկցու[թեամբ՝ որ պարտ համարի առ նոսա, և ստէպ դարձիւն 'ի սէր՝ յոր և դոյզն ինչ դէպք յորդորեն զնոսա: Այրևի դարձեալ և 'ի տունս, որ 'ի հերձուածս դժնդակս պառակտին. զի ատելու[թիւն անդ ոչ վասն այլ իրիք զայրանայ, բայց վասն մասնու[թեան վստահու[թեանն, և վասն ակնկալու[թեան սիրոյն 'ի դերև ելանելոյ՝: Ասն որոյ ոչ միշտ նկարագրու[թք բուռն և ասկերատան կրից հնարի ողբերգու[թի աղմկել զսիրտս մեր, այլ բազում այն է՝ զի հակառակամարտ կրիք գորովանաց ընդ ազգականս ընկձեալս յաղէտից, յորոց 'ի տեսիլ նկարագրու[թեն չկարէ ժոյժ ունել արտասուաց ազգ աջողակագոյն 'ի լսել և 'ի [թարգմանել զբարբառ բնու[թեան:

Վոհանամ զզից, զի ոչ երբէք քաղցր և յորդորական բարբառոյս գտաւ դատրիկն իմանլուր. գոհանամ զնոցանէ, զի ետուն ինձ միշտ բան 'ի բանալ բերանոյս 'ի խրատել զնա 'ի պարտախւր, և զի միշտ [թուեցայ նան բարեկամ անկեղծ, կարեկից, անաչառ արդարև՝ այլ փու[թաջան քան զինքն 'ի յառաջադիմու[թիւն իւր, և ամենևին արդար: Առ արդարու[թեանս այսորիկ առաւելագոյնք եղեն 'ի սիրտ նորա արգասիք. քանզի տեսանելով նորա զի զխորհուրդս մտաց իմոց յեղանակաւ իմն ներքոյ արկանէի դեռակիր[թ բա-

նին նորա, 'ի միտ էառ զյարգ անձին իւրոյ, և զկարծիս՝ զոր հասակ և հմտութիւն իմ ետուն նմա զառաւելագոյն զիտութենէ իմմէ : Այս պահանջեցի 'ի նմանէ զսէր, այլ ջանացայ սիրելի լինել նմա . զգուշացեալ 'ի նմանութենէ հարց և բարերարաց՝ որք խստիւ պահանջելով ըզնորհակալութիւն՝ զրգուն զապահնորհութիւն :

Օնոյն հնարս և ընդ Ալեկիսպլեայ մօր նորա 'ի կիր արկի : Այլ երբէք այնպէս վստահ եղէ 'ի սիրտ իմ, մինչև ապախտ առնել զցոյցս սիրոյ . այլ դեռ ևս սկսեալ ճանաչել զնա, ջանացայ հաճոյ լինել նմա . և իբրև քաջ ծանեայ զնա, ոչ դադարեցի 'ի ջանից հաճոյ լինելոյ նմա : Այլ ևս այն որ զօգեացն 'ի մեզ զառաջին զօդն, այլ ծայրագոյն մեծարանք և սէր անապակ կցորդեն զմեզ : Ասկզբանէ կենակցութեանս մերոյ չհամարձակեր նա վարել 'ի տան իմում զիշխանութիւն, զոր առանին իրաց հոգք պահանջեն 'ի ժրագլուխ տիկնոջէ՝ . այլ արդ յօժարագոյնս վարէ զիշխանութիւնն, ընկալեալ զայն 'ի ձեռանէ իմմէ : Օ ի յոյժ իսկ քաղցր է լինել ընդ ձեռամբ սիրելոյն, զՏէա երթալ կամաց նորա, և հրաժարել վասն նր յամենայն ախորժակաց : Առէրքս այսօրիկ զորս առնեմք միմեանց, քաղցրացուցանեն զկեանս մեր անպատում բերկրութեամբ . զի յորժամ յայտնի լինին, առնուն զվարձս իւ-

րեանց. իսկ անյայտ լեալ, քաղցրագոյն ևս
թուին :

Ի պարսպումն օգտակար և յարափոփոխ ան-
ցանեն աւուրք մեր ըստ հաճոյից մերոց : Այե-
լեմք ՚ի խաղաղաւէտ բարեբաստութեան, որ յա-
մենայն կողմանց յորդէ զմեօք. և միայն վիշտ է
ինձ, զի ոչ ևս որպէս ՚ի մանկութեան իմում
կարեմ սպասաւորել հայրենեաց իմոց :

Հայրենասիրին անկ է զամենայն ջան ՚ի մէջ
առնուլ, զի հայրենիք իւր ահարկու իցեն ար-
տաբոյ և խաղաղ ՚ի ներքս* : Հաղթութիւնք և
դաշինք, յօգուտ աշխարհին կռեալք, պատկա-
ւելի զնա կացուցանեն առաջի ազգաց՝. պահ-
պանութիւն օրինաց և ուղղութիւն բարուց սոքա
միայն հաստատեն ՚ինմա զխաղաղութիւնս : Ամն
որոյ ՚ի կացուցանել ընդդէմ թշնամեաց աշխար-
հին զօրաւարս և պատգամաւորս քաջս, պարտ է
ընդդէմ ապերասան համարձակութե և ախտից՝
որ նկրտին ՚ի կործանել զամենայն, կացուցանել
զօրէնս և զառաքինութիւնս՝ որ կանգնեն զամե-
նայն : Այլ աստի քանի բազում պարտք կարեւորք

* Յոյնք զամենայն գործ
վական բառս ՚ի կիր արկին առ
՚ի նշանակել զքաղաքաժողով
միարանութիւն, որոյ իւրա-
քանչիւր ոք է մասն : Հայրե-
նիս կոչելին զայն այլք առ
հասարակ, իսկ կրե տացիք
մայրենիս կոչեցին զայն : (Պը-
լատ. յԷ. հաս. գիրք Թ. հա.

2. էջ 575 : Պլուտ. յԷ. ծերոց
տնտեսել զհաս. հա. 2. էջ
792 :) Երևի ուրեք ուրեք կռ-
չեցեալ նոցա զայն և գայեակ :
(Իսոկր. ՚ի ներքող, հա. 1.
էջ 130 :)

1. Քսենոփ. յԷստ. գիրք
Դ. էջ 813 :

և անհրաժեշտք յաճախեն կարգաց իւրաքանչիւր քաղաքայնոց , և քաղաքայնոց իւրաքանչիւր առանձինն :

Արդ լուարուք ինձ դուք՝ զորոց բանքս են , և որոց վասն ցանկալի է ինձ բարբառ ազգողական առ ՚ի բացատրել ը վայելուչն արժանեաց զճըմարտութիւնս՝ որոց եմս խելամուտ . դուք՝ յորս կամէի բորբոքել զհուր պատշաճից սիրոյ , որով բարեբաստագոյնք լինէիք : Յիշեցէք զի իրաւունք անպարագրելիք և սրբազանք են հայրենեացդ ՚ի վերայ աջողութեանց ձերոց և առաքինութեց և ըղձից և գործոց առ հասարակ . և զի յոր կարգ կենաց և իցէք , զինուորք նորա էք պահակերք , և պարտ է ձեզ հսկել միշտ նմա , և դիմել յօգնութիւն ՚ի շուկ ինչ վտանգի : Այ է ձեզ բաւական առ ՚ի գոլ վայելուչ ՚ի վեհ վիճակիդ ձերում կատարել և եթ զյանձնեալ ձեզ ՚ի նմանէ գործըս , պաշտպանել օրինաց նորա , խնդրել զօգուտ նորա , և հեղուլ իսկ զարիւն ձեր ՚ի բանակի կամ ՚ի քաղաքամիջի վասն նորա : Եւ է թշնամի փնասակարագոյն նմա քան զնիզակակցութիւնս ազգաց և քան զհերձուածս քաղաքայնոց , պատերազմն յամբ և աներևոյթ՝ այլ սաստիկ և յարատե , զոր մղեն հոյք ախտից ընդդէմ ուղղութեան բարուց . պատերազմ այնչափ առաւել դժնդակագոյն , որչափ զի չիք հնար հայրենեացդ խափանելոյ զայն իւրովի կամ ժուժկալելոյ նմին : Թոյլ տուք ինձ , զի ըստ օրինակին Սոկրատայ

տաց նմա բարբառել՝ որ ինչ անկ է նմա ասել
առ որդիս իւր՝ 1 :

Յինչն ընկալայք դուք զկեանս , և իմաստուն
սահմանադրութիւնք հրահանգեցին աստ զմիտս
ձեր : ( ) րէնք իմ հսկեն յասպահոյութիւն տրուպ
քաղաքացոյն , և ամենեքին դուք երդուայք
յայտնի կամ լռելեայն նուիրել զկեանս ձեր ինձ՝ ի
ծառայութիւն : Մ. յորքիկ են իրաւունք իմ . իսկ
դուք որով իրաւամբք խախտէք զուղղութիւն բա-
րուց , որ հաստատագոյն քան զօրէնս հիմունք են
պետութե իմոյ : Չգիտիցէք զի եղծումն բարուց
թոյնք են աշխարհաւեր , և միում և եթ օրինակի
ցոփութեան մարթ է ասականել զազգ մի ողջոյն ,
և ինել նմա փաստակարագոյն քան զպարտու-
թիւն պատերազմի : Ա. թէ արիութեան պէտք
էին առ ՚ի խիզախել ընդդէմ պատշաճից հասա-
րակաց , մեծարէիք արդեօք զայնոսիկ . չգիտիցէք
զի սնափառ պերճանքդ , որով հանդէս առնէք ան-
պատու հաս զեղիտութեանցդ ձերոց , է վատու-
թիւն գորովելի և ապիրատ :

Մ. յլ դուք խորեալ անձանց զփառս իմ , իշխէք
ամբարտաւանել առաջի օտարաց 2 , զի էք ծնեալք
՚ի քաղաքի՝ ուր կացին Սողոն և Մ. թիստիգէս , և
սերեալք ՚ի դիւցազանց՝ որ յայնչափ ՚ի բազում
պատերազմունս ետուն զինուց իմոց յաղթանա-
կել : Մ. յլ զինչ բաժին ընդ իմաստունսն ընդ այ-

1 Պատմ. ՚ի Վրիտ . հտ . 1 . էջ 30 :

2 Թուկեզ . գիրք Դ . գլ . 95 :

նոսիկ և ընդ ձեզ, մանաւանդ թէ զի կայ ձեր և հարցն ձերոց : Վիտիցէք զքեզ ևն հայրենակիցք և որդիք աւագ որերոյն այնորիկ . քաղաքացիք առաքինիք, յորում սպայմանի և յորում ժամանակի և ծնեալք իցեն¹ :

Արանի էր հայրենեաց նոցա, եթէ ընդ առաքինութիւնս իւրեանց ոչ բերէին յանձին զձախողակի ներողամտութիւնն նպաստամտոց ՚ի կործանումն նորա : Առարնք և դուք ձայնի իմում, դուք որք դարուց ՚ի դարս մշտնջենաւորէք զկենցաղօգուտ ազգ մարդկան : Ասմանեցի օրէնս հակառակս անիրաւութեանց, այլ ընդդէմ փոտից ոչ ևս . զի ձեզ և եթ մարթ է լինել իմ վրէժինդիր, և հալածել զնոսա հզօր թշնամութեամբ² : Ա՛ի շիջցի զայրոյթ ձեր, այլ բորբոքեսցի ՚ի վերայ ցոխութեան՝ որ խանգարէ ըզբարս, ՚ի վերայ բռնութեանց, անիրաւութեանց և նենգութեանց՝ որք թագչին յերեսաց օրինաց, և ՚ի վերայ կեղծ լաւութեան, վեր ՚ի վերոյ սարկեշտութեան, սուտ բարեկամութեան, և ՚ի վերայ ամենայն անարդ խաբէութեանց՝ որք գողանան զմեծարանս ՚ի մարդկանէ : Ա՛ի ասիցէք՝ թէ փոխեցան ժամանակք, և սարտ է զգուշնալ յերեսաց զօրութեան յանցաւորաց . առաքինութիւն անազգական, է առաքինութիւն անհիմն .

¹ Իփիկր . առ Արիստոս .   ² Պղատ . յղ . հաս . դիրք
Տարս . դիրք Բ . ԳԼ . 23 . հա . Ա . հա . 2 . էջ 334 .
2 . էջ 376 :

զի ուր ոչն մանչէ նա 'ի տեսիլ յառութեանց ,
չազատի 'ի նոյնս :

Արպիսի հուր ոչ 'ի սիրտս ձեր բորբորէր , եթէ
յանկարծ հասանէր գութկան՝ թէ զէն առեալ
թշնամիք 'ի սահմանս այսր 'ի դրունս ձեր հա-
սեալ են : Իսկ արդ ոչ եթէ 'ի դրունս , այլ 'ի մի-
ջի ձերում կայ թշնամին , յատեան աւազանուոյդ ,
'ի ժողովս ազգիդ , 'ի դատաստանարանս և 'ի
տունս ձեր : Ի՞նչպէս արագ յառաջ խաղայ չարն ,
զի եթէ ոչ դիր և ջանք առաքինեաց խափանեցեն
զնա՝ բարձցի ընդ հուպ ամենայն յոյս հնարից
ուղղութեան բարուց և փրկութեան աշխարհիդ :

Եթէ կշտամբանքս այսոքիկ զորս լուաք՝ աղ-
ղէին 'ի մեզ , ժողով մարդկան՝ առաւելազանց
հեզութեամբս մերով լեալ կայեան վաղերց և օ-
ձից՝ փոխէր յօթեան խաղաղութեան և բարե-
բաստութեան : Ի՞յլ մի յուսացուք տեսանել
զփոփոխութիւնս զայս . զի թէպէտ և բազումք
իցեն 'ի քաղաքայնոց առաքինութեամբք զարդա-
րեալ , այլ չիք ինչ չքնազազիւտ քան զայր առա-
քինի . զի ճշմարիտ առաքինին այն է , որ յա-
մենայն ժամանակի և յամենայն դէպս ընդդէմ
ամենայն խափանաց և հակառակ ամենայն հրա-
պուրանաց է առաքինի :

Իսկ եթէ չիշխեն բարեսէրք գումարել ընդ-
դէմ ստոյ և կամակորաց , գէթ միաբանեցին

յօզնու թի լաւաց, բերելով յանձին զմարդասիրութիւնն ընդակից բնութեան, զոր 'ի դէպ խակէր արդ դարձուցանել 'ի ժողով մարդկան, ուստի հալածեցին զնա մտահաճութիւնք մեր և ախար : Ի նմանէ խրատեաք դադարել 'ի սպաւերազմելոյ ընդ միմեանս, չառնուլ այլ ընդ այլոյ զխօթամտութիւն ընդ չարասրտութեան, ներել թերութեանց, և մերժել յանձանց զկանխակալ կարծիս և զկասկածանս՝ որք են աղբիւրք դժնդակք հերձուածոց և ստերութեանց բազմաց : Ի նմանէ դարձեալ ուսանեաք, զի քան զհզօր պաշտպանութիւն և քան զառատածեռն սարդ և ծմեծ և ս բարերարութիւն այն է՝ կարեկից լինել թշուառաց :

Տեսանես հանապազ զլազու մն 'ի քաղաքայնոց՝ որք հեծեն 'ի թշուառութե, և զայլ՝ որ սփոփանաց և եթ կարօտին բանից և կարեկցութեան այլոց, և հարցանես՝ թէ զխորդ մարթիցէ օգտու կար լինել մարդկան, և թէ բնութիւնն ընդ վիշտս զոր ածէ զմեօք՝ յաւելցէ՞ արդեօք զփոխարէնան : Յանկարծ զխտելի թէ քանի բերկրութիւնս զեղու նա 'ի սիրտս հնազանդելոց ազդեցութեան իւրոյ : Այլ թէ երբէք զոք 'ի լաւաց՝ զերձուցանիցես 'ի կարօտութենէ կամ 'ի մահուանէ և կամ 'ի նախատանաց, վկայեն ինձ կիրք սրտիք՝ զի 'ի միտ առնուցուս, թէ են 'ի կենցաղս յայս վայրկեանք գորովանաց՝ որ զվշտալից ամաց հատուցանեն զփոխարէնս : Այլ յայնժամ

ողորմեացիս 'ի վերայ այնոցիկ՝ որք դժկամակին ընդ առաքինութիւնս քո, կամ որք յետ վայելելոյ յարգասիս նոցա մոռանայցեն զնոսա: Մի լիցի քեզ երկնչել 'ի նախանձոտաց, կրեսցեն նոքա զարժանին պատուհաս յանկարեկիր սիրտս իւրեանց. զի նախանձն է ժանդ, որ ուտէ զերկաթ՝: Մի զանդիտիցես յերեսաց ապաշորհաց. նոքա յերեսաց քոց փախիցեն, կամ մանաւանդ 'ի խրնդիր քո շրջեցին, եթէ ընդ բարերարութեն զոր ընկալան 'ի քէն՝ եղեն կցորդ մեծարանք և շահ՝: Օ ի եթէ պարծանօք բարերարութեանդ եղծանիցիս, յանցաւոր ես, և եղկելի բարերարեալն 'ի քէն: Օ ի, որպէս ոմանք ասացին, պարտ է բարերարին մոռանալ զբարերարութիւն իւր, և ընդունողին յիշել զայն՝. և ես քեզ ասեմ, զի եթէ առաջինն մոռացի զայն, երկրորդն յիշեցէ: Այլ զի փոյթ թէ խաբիցիմ. մի թէ առ շահ ինչ օգտի պարտ իցէ բարերարել:

Օ գոյշ լեր մի ընդ պաշտպանութեամբ լինել այլոց, և մի զոր պաշտպանեան խոնարհեցուցանել: Այլ առ այս գուն գործեսջիր առանց պահանջելոյ փոխարէնս՝ նպաստամատոյց լինել այլոց, յակամայ խակ նոցին, և զանխուլ 'ի նոցանէ՝ որքան է հնար՝, առ ոչ ինչ համարելով զոր առ-

1 Մեն. Կարկին. և Պեր. էջ 517:

առ Ստոր. ճառ 38. էջ 222 3 Խտկր. 'ի Դեմոն. հտ. և 225:

1. էջ 31:

2 Դեմոսթ. յղ. պատկ.

նիցեան նոցա , և մեծ յոյժ որ ինչ ընդունին 'ի նոցանէ ' :

Իմաստասէրք բազմահմուտք յետերկարախորհուրդ քննութեան ետուն վճիռ , զի որովհետև բարեբաստուի ամենեկին ազդումն է և բողոքովին ներգործութիւն , ոչ ուրեք գտանի՝ բայց 'ի հոգւոջ , որոյ շարժմունք ուղղեալք 'ի բանէն և յառաքինութենէ՝ յոգուտ և եթ հասարակաց իցեն նուիրեալ՝ : Եւրդ համաձայն մտաց նոցին յաւելում և ես , զի ոչ այլով իւրք կցորդիմք մեք ը դիս և ընդ ծնօղս մեր և ընդ հայրենիս , բայց բազմապատիկ պարտեօք՝ զորս յօգուտ իսկ մեր է կատարել 'ի սերտ սրտէ , զի բնութիւնն զայնոսիկ ետ մեզ առ 'ի կիր արկանել 'ի նոսա զգօրութիւն հոգւոյս մերոյ և օգնել սմա նոքօք : Եւ 'ի կատարումն այնոցիկ է իմաստութիւնն , որոյ եթէ հոլանի էր գեղ՝ որպէս Պղատոն ասէ , հարկանէաք 'ի սեր նորա՝ : Եւ յորպիսի սէր . 'ի սէր անսպառ : Վիտութեանց և արուեստից և բերկրութեանց ախորժակք սպառին տակաւ . և ո՞րպէս յագեցի հոգի , որ սովորութեամբն 'ի կենցաղօգուտ առաքինութիւնս՝ կարօտի այնոցիկ , և զօրհանապաղ նորանոր բերկրութիւնս 'ի կատարումն նոցին գտանէ :

1 Պղատ . յղ . օր . գիրք 'Նոյն . աւագ . բարոյ . գիրք Ա . Ե . էջ 729 :

ԴԼ . 4 . էջ 150 :

2 Արիստոս . յղ . բարոյ . 3 Պղատ . 'ի Փեղր . հտ . 2 . գիրք Ա . ԳԼ . 6 . հտ . 2 . էջ 9 :

էջ 250 :

Մի կարծիցես եթէ բարեբաստութիւն նորա սահմանիցի ՚ի բերկրութիւնսն՝ զոր առաքինութիւնք զեղուն ՚ի սիրտ նորա . են նմա և այլ աղբիւրք բարեբաստութեան , ոչ ինչ ընդհատ առատագեղք , և ոչ նուազ տեւականք : Արախի ինչ են մեծարանք հասարակաց , այն՝ որ անհրաժեշտ ցանկալին է որոց չիցենն այնմ անարժանք վկայութեամբ իսկ մտաց իւրեանց , և որ առաքինութեան և եթէ անկ , և վաղ կամ անագան հատուցանի նմա , և որ նուիրացն նորա փոխարէն է և զօրավիզն նմա յարկածս թշուառութեան : Արախի ինչ են մեծարանք մտաց իւրաքանչիւր , չքնաղագոյնն ՚ի շնորհաց պարգևելոց աղգի մարդկան , կարիք անախտականք սրտի բարւոյ , կարիք մեծազօր զգայուն սրտի , որ առանց նորա չմարթի բարեկամ գոլ անձին , և նովաւ մարթի շատանալ յանիրաւել այլոց և ՚ի ժխտել զվկայութիւն մտաց իւրեանց : Մ. յսպիսի ինչ է դարձեալ և սէրն այն սահմանեալ ՚ի վայելութիւն կենաց մերոց , զորոյ մնայ ինձ արդ տալ ընդ ազօտ զկերպարանս : Մ. յլ և աստ ոչ ինչ աւելի քան զլայտնի ճմարտութիւնս յաւելից ասել . զի որք չիցենն այնպիսի , և ոչ արդեօք օգտակարք իցեն :

Ի միում ուրեք ՚ի կղզեաց եգէական ծովուն , ՚ի ներքոյ հինաւուրց կաղամախեաց , նուիրեալ կայր երբեմն բազին բարեկամութեան . և բուրէր ՚ի նմա զտիւ և զգիշեր խունկ սուրբ և հա-

ճոյ աստուածուհւոյն : Ար ապա շուրջ պատեալ
 'ի վարձկան երկրպագուաց , իբրև ոչ այլ ինչ տե-
 սանէր 'ի սիրտս նոցա՝ բայց չարաշուք կնճիոն
 զօշաքաղութեան , 'ի միում աւուրց ասէ ցմի 'ի
 բարեկամաց Արեւեայ . Տար զնուէրսդ 'ի բաց ,
 զի առ Ռախան և ոչ առ իս ուղերձեալ են : Այս
 աթենացւոյ ումեմն , որ ուխտս մատուցանէր վասն
 Սողոմոնի՝ բարեկամ նմա զանձն կոչելով , ետ հրա-
 ման պատասխանուոյ . Ռաբեկամութեամբ ընդ
 իմաստնոյն ինդրես փառակից զոչ նմա , և ծած-
 կել զյոռութիւնս քո : Այս առ կանայս երկու սա-
 մեցիս , որք առ բազնաւն նորա գիրկս արկանէին
 միմեանց սիրով , ասէ . Ռաբեկամութեամբ 'ի վերոյ
 'ի համբոյր եկեալ , սիրտք ձեր կեղեքեալ են
 նախանձու , և ընդ հուպ կեղեքեսցին ատելու-
 թեամբ :

Ռայց ապա իբրև Ռամոն և Փինտիաս սիրա-
 կուսեցիք՝ վարժեալք յուսումն Պիւթագորայ՝
 եկին երկիր պագանել նմա , ասէ ցնոսա . Ռնդունե-
 լի է ինձ պաշտօն ձեր , և այսուհետև հրաժա-
 բեմ 'ի բազնէս՝ զոր կարի ընդ երկար շաղախեցին
 զոհք թնամանագիրք ինձ . ոչ և ս պէտք են ինձ
 զոհից , բաց 'ի սրտից ձերոց : Արթայք ցուցէք
 բնաւորին Սիրակուսայ , և աշխարհի , և յետ-
 նոց առհասարակ , որչափ ինչ կարէ բարեկամու-
 թիւն 'ի սիրտս վառեալ զօրութեամբ իմով :

Ի դառնալ նոցա անտի , զէպ եղև Ռիոնիսեայ
 ամբաստանութեամբ լոկով զատապարտել զՓին-

տիաս 'ի մահ: Իսկ մահապարտն խնդրեաց պա-
րայ, մինչև երթեալ 'ի քաղաք մի որ մերձ էր
անդր՝ հրամանն տացէ վասն իրաց իւրոց կարևո-
րաց. և խոստացեալ դառնալ ըստ ժամադրու-
թեանն, մեկնեցաւ՝ թողեալ երաշխաւոր իւր
զ՝) ամոն 'ի վտանգ մահու:

Արկարած գեցան իրք Փինտիասայ, և ժամա-
նեաց օրհաս սպանու թեանն. ամբոխն խոնեալ,
կէսք պարսաւէին զ՝) ամոն, և կէսք աւաղէին
զնա. իսկ նա խաղաղութեամբ երթայր 'ի մահ,
վտահ 'ի դարձ բարեկամին իւրոց, և յօժա-
րագոյն ևս 'ի տալ զանձն փոխանակ նորա: Այս
իբրև եկն եհաս ժամն դառնու թեան, ահա ամ-
բոխ աղաղակի ազդ առնէր զգալուստ Փինտիայ,
'Վիմեաց սրացաւ նա 'ի տեղի պատուհասին, մինչ
չողայր սուսեր զգլխով բարեկամին. և զրկախառն
արտասուակցորդք վիճէին ընդ միմեանս, յա-
փըշտակելով յիրերաց զբախտ մեռանելոյ ընդ
սիրելոյն: Կնդ որ տեսողացն ամենեցուն յար-
տասուս հարեալ, և նոյն ինքն բռնաւորն վաղեալ
յաթուոյն՝ խնդրեաց չքնաղ բարեկամութեանն
նոցա լինել հաղորդ:

Յետ այսր տեսարանի, զոր 'ի տիպս բոցեղէնս
պարտ էր նկարագրել, աւելորդ ինձ թուի յա-
մել 'ի բանս գովեսից բարեկամութեան, և նպաս-
տից՝ զոր կարող է նա մատուցանել յամենայն
պայմանս և յամենայն դէպս կենաց՝:

1. Քսենոփ. յիշատ. գիրք Բ. էջ 746: Արիստոտ. յը-
բարոյ. գիրք Ը. դԼ. 1. հա. 2. էջ 101:

Արք միանգամ զսիրոյս զայսմանն է խօսին, գրե-
թէ ամենեքին այլ ընդ այլոյ առնուն զսա ընդ
պատահական սիրելու թիւս կցորդեալս առօրին՝ ,
Յեռանդն դեռահաւակ կցորդութեանցս այսոցիկ
այնպիսիք թուին բարեկամք՝ որպիսիք ենն ցան-
կալիք , այլ ապա ընդ հուպ որ ինչ ենն երևին՝ ,
Վարձեալ և այլ ընտրութիւնք ոչ ինչ առաւել
յաջողէն , մինչև լուծանել բարեկամութեանն
'ի սպառ , և կամ որ ոչ ինչ ընդհատն է յայնմա-
նէ՝ այլ յայլմէ փոխել անդադար՝ : Այս քանզի
սովորութիւն է մարդկան առհասարակ զառա-
ւելագոյն մասն կենաց իւրեանց անխորհրդաբար
կեալ , և զսակաւ զայն մասն յորում խորհինն՝
յայլս մանաւանդ քան յանձինս իւրեանց խոր-
հել , չգիտեն իսկ գրեթէ բնաւ որպիսի ինչ սի-
րելութիւնքն այնոքիկ իցեն՝ որովք կցորդինն ընդ
միմեանս : Այժմէ արխանային հարցանել զանձինս
զխուռն բազմութենէ կարծեցելոց բարեկամացն՝
յորոց երբեմն շուրջ պատին , 'ի միտ առնուին զի
ոչ այլ ազգ կցորդին նոքա ընդ իւրեանս՝ բայց 'ի
վերին երեսս : Այս խելամոռութիւն կարելիք
հարկանէր զնոսա 'ի սիրտ , զի առ ինչ իցէ կեալ
առանց բարեկամի՝ . այլ խրատէին այնուհետև
առնել ընտրութիւն , զի մի ևս լինէր նոյն ամաչել :

1 Արխանայ . յղ . բարոյ .

1 . էջ 30 :

Գրեթէ Ը . ԳԼ . 4 . էջ 104 :

4 Արխանայ . յղ . բարոյ .

2 Նոյն անդ , Գրեթէ Թ . ԳԼ .

Գրեթէ Ը . ԳԼ . 1 . հտ . 2 . էջ

3 ի էջ 118 :

101 :

5 Իսակար . առ Դեմոն . հտ .

Հանձար, աջողութիւնք մտաց, ախորժակք արուեստից, և չքնաղ բարեմանութիւնք ախորժելի են յոյժ 'ի կցորդութիւն կենաց. և շուք և կենդանութիւն ընծայեն բարեկամութեան՝ յետ կերպարաներոյ նորա, այլ երկարաձգել զայն ոչ կարեն: Բարեկամութեան չիք ուրեք հաստատութիւն՝ բայց 'ի սէր առաքինութեան՝, 'ի համբոյր բարս, 'ի համախոհութիւն մտաց, և 'ի յօժարութիւն իմն կանխեալ քան զմտածութիւն և հաստատեալ ապա 'ի մտաց: Ամենք զորս մարթէ ինձ տալ քեզ առ այս, ոչ այնչափ օգնեն առ անսխալ ընտրութիւն, որչափ խախտեն զսխալականն:

Վրեժէ անհնարին է բարեկամութեան առնուլ հաստատութիւն 'ի մէջ տարակարգ և անհամեմատ ընդ միմեանս մարդկան: (1) Կազաւորք կարի բարձունք են, և չիք նոցա բարեկամ. իսկ որք զթագաւորօքն կան՝ ոստիս և եթ առ իւրեանս տեսանեն, և փաղաքուշս 'ի վայր քան զիւրեանս: Սովոր են մարդիկ ընտրել իւրեանց բարեկամս 'ի խոնարհագունից, վստահագոյնք արդեօք 'ի զիջումն նոցա, և կամ յուսացեալ՝ առաւելագոյն 'ի նոցանէ գտանել սէր: (2) Բանջի բարեկամութիւն զամենայն ինչ առնէ հասարակաց և

1 Պղտտ. թուղթ 7. հա. էջ 103:
 6. էջ 332. Բսկնոփ. յիշատ. 2 Արիստոտ. անդ. 4Լ. 9.
 7Իբք Բ. էջ 731. Արիստոտ. էջ 108:
 3Լ. Բարոյ. 7Իբք Բ. 7Լ. 4. 5 'Աոյն անդ, 4Լ. 9 և 10:

պահանջէ՛ հաստատութիւն, խնդրեցես զուքեղ բարեկամն ոչ զեր 'ի վերոյս քան զքեզ և ոչ կարի 'ի խոնարհ՛ :

Յաճախեցիր 'ի փորձ մինչև մաերմացեալ ընդ մարդկան, որոց նոյն խնդիր աւագութեան, փառաց և մեծութեանց է՛ : Անհարին ճգանց պէտք են, զի սիրելութիւնք՝ որ միշտ 'ի վտանգ նախանձու կան՝ կարացեն երկարատեւել . և չէ պարտ վտահանալ մեզ յառաքինութիւնս անձանց, և հաստատել զբարեբաստութիւն մեր յանդադար պատերազմունս և 'ի յաղթութիւնս :

Ասկածեսցիր զկարի իմն փութոյ և զյաճախաւոր խոստմանց . զի բոլսն յաղբերէ ստութեան, որ սարսուցանէ զճշմարտաւէր ոգիս : Ազգիւնդ չիցեն այնոքիկ կեղակարծք 'ի յաջողութեան, որք և 'ի թշուառութեան իսկ կասկածելիք են : Օ՛ր բազում այն են, որ 'ի վերին երեսս կարեկից լինին թշուառաց՝ առ 'ի գտանել մուտս առ բարեբաստիկս :

Ասկածեսցիր և ընդ տիպս բարեկամութեան, զոր երբէք երբէք յանձին բերէ սիրտ՝ անարժան այնմ : Անութիւնն խառն 'ի խուռն իմն և ներհակս ընծայէ աչաց վեր 'ի վերոյ . այլ 'ի նո-

1 Պիւթադ . առ Դիոդ . Բ . էջ 76 : Արիստոս . յԷ . լայերտ . գիրք Ը . յօդ . 10 : Ճարտ . գիրք Բ . դԼ . 10 . էջ Պլատ . յԷ . օր . գիրք Զ . հա . 362 :

2 . էջ 757 :

3 Արիստոս . Եւգեմ . գիրք

2 . Քսենոփ . յիշատ . գիրք Է . դԼ . 1 . հա . 2 . էջ 270 :

ցունց յառաջ ածէ օգուտս մեծամեծս : Վ սիրտ
ընկղմեալ յանիրաւութիւն , տեսցես նշոյլս ար-
դարութեան փայլեալ , 'ի միտս մասնեալս յա-
ճախ 'ի ցնորս՝ նշոյլս իմաստութեան , և 'ի բարս
խիստս և անհամբոյրս՝ նշոյլս մարդասիրութեան :
Մասունքս այսոքիկ առսքինութեանց , հատեալք
յարմատոց իւրեանց , և խառնեալք ճարտարու-
թեամբ ընդ յոռութիւնս , բողոքեն անդադար
առ կարգն՝ զոր բերեն միշտ ընդ իւրեանս : Վ բա-
րեկամութեան խնդրի , ոչ եռանդն երեւակայու-
թեան՝ որ ընդ ծնանեւն ծերանայ՝ , այլ եռանդն
սրտի յարատե . որպէս զի ուր երկար փորձք՝ ա-
ռուել ևս արծարծանիցեն զայն և ազդողագոյն
յարդարեսցեն , անդ յաջողեալ է ընտրութիւնն ,
և 'ի միւս այլ ինքն սկսանիցի ոք կեալ :

Վ յուհետե նուազեն չարիք՝ զոր կրեմքս , և
բարիք յոր վայելեմքս՝ յաճախեն¹ : Հայեաց 'ի
վշտակիր ոք , և տես ժողովեալ զնովաւ սիոփիչս՝
զորս սպառչաճքն ականայ ձգեն անդր . քանի՛ բըռ-
նազբօս կերպարանք են նոցա , քանի՛ կեղծաւոր
բարբառք : Վ յլ արտասուք , և բարբառ կամ
լուռութիւն կարեկցութեան սիոփեն զվշտակիրն :
Վ արձեալ և 'ի հակառակէն առ երկուս ոմանս ,
որ ճմարխտ բարեկամք իցեն , 'ի գաղտագողօնս

¹ Եւրեպիդ. 'ի հերակլ . սող 104 :
1223 :

³ Քսենոփ . յշատ . գիրք

² Արիստոս . յլ . բարոյ . Բ . էջ 747 :

Գիրք Ը . ԳԼ . 4 . հա . 2 . էջ

Համարի զանխուլ 'ի միմեանց վայելել 'ի բերկրանս . և իբրև Հասանէ նոցա Հարկն այն նախկին բարբառ սրտի նոցա է աւաղել զտարակայու թիւն բարեկամին , որ կցորդու թեամբ բերկրութեան իւրեանց՝ ազգողագոյն ևս և տպաւորագոյն գործէր զայն : Ա՛յսպէս և ոչ աւաղութեանց և ոչ փառաց պարտ է ախորժեղի լինել մեզ , բայց այնու զի զարդարութիւն մեծարանաց բարեկամացն մերոց յայտ առնեն :

Այն նոցա և ազնուականագոյն իմն արգասիք , հրահանգել և պատուել զմեզ առաքինութիւնք իւրեանց : Օ՛րի եթէ արդարև յաճախելով որ ընդ առաքինիս՝ լինի առաքինի՝ , որպիսի նախանձ , որպիսի զօրութիւն ոչ ազգեսցեն 'ի մեզ օրինակքն ցանկալիք . զոր բերկրանս ոչ յանձին բերիցեն 'ի տեսանել զի ընդ շաւիղսնոցա գնամք . և քանի հրճուանս և գորով չյաճախեսցեն 'ի մեզ , յորժամ զարմանալի ամենեցուն վարուքն իւրեանց կացցեն՝ :

Իսկ որք բարեկամութիւն ընդ ամենայն մարդկան կամիցին առնել , ոչ ումք են բարեկամ , այլ սիրելի և եթ ամենեցուն ջանան լինել՝ : Այրանելի լիցիս , եթէ իցեն քեզ սակաւք ոմանք բարեկամք՝ , մանաւանդ թէ և մի որ բարեկամ , ե-

1 Գեոգն . առ Արիստոտ . 3 Արիստոտ . յղ . բարոյ . յղ . բարոյ . Գերբ Թ . ԳԼ . 9 . Գերբ Թ . ԳԼ . 10 . էջ 127 :
 2 Քսենոփ . յԷրաս . Գերբ Բ . ԳԼ . 16 . էջ 194 :
 3 Էջ 126 :
 4 Նոյն աւագ բարոյ . Գերբ Բ . էջ 753 :

Թէ՛ ՚ի գեղեցիկ կցորդու թէնէ՛ անտի խնդրիցես զամենայն բարեմասնու թիւնս՝ որ անկէն նմա՛ :

Եւ թէ՛ զամենայն խնդիրս իմաստասիրաց զւարեկամու թէնէ՛ առաջի առնէր որ ինձ՝, և խնդրէր կանոնս առ ՚ի գիտել զպարտս բարեկամու թէան և առ ՚ի մշտնջենաւորել զայն, ասէ՛ի . Վաջ ընտրեա, և ասպա վտաահ լեր յիղձս քո և յիղձս բարեկամիդ քո . զի արագագոյնք էն և պարզագոյնք վճիւթ սրտի քան զմտաց :

Սաղու ևս արդեօք սպականեալ էին բարբազգին, որ իշխեացն ասել . Սիրեա զբարեկամ քո, որպէս թէ՛ առաջի կայցէ քեզ ատել զնա՛ : Եւ մնատ դժնգակ, ընդ որում ՚ի դէպ է փոխանա կէլ զսփոթելին և թերևս զերիցագոյնն քան զայն . Մտեա զթնամիս քո, որպէս թէ՛ առաջի կայցէ քեզ սիրել զնոսա՛ :

Եւ մի՛ որ համարիցի, թէ՛ բարեկամու թիւն ՚ի սահման անդր ածեալ՝ լիցի ՚ի տանջանս, զի շատ խկէն իւրաքանչիւր վիշտք մեր առանց վշտակից գոլոյ այլոց : Օ՛ի որ յարգասեաց սիրելու թէանն այնորիկ զանգիտէ, տպէտ է այնմ . այլոց ըղձից կցորդ էն տանջանք, խկ բարեկամու .

1 Արիստոս . յԼ . բարոյ . 4երբ Ը . 4Լ . 7 . էջ 106 :

2 Նոյն անդ . 4Լ . 2 . էջ 102 : Նոյն աւագ բարոյ . 4երբ Բ . 4Լ . 11 . էջ 187 :

3 Սոփոկլ . 1 . աս . տող 690 : Կիկեր . յԼ . բարեկամ . 4Լ . 16 :

հա . 3 . էջ 341 : Աւ . Գեւ . 4երբ ԺԵ . 4Լ . 14 :

4 Զեւեւ . առ Գեոդ . 4երբ ԺԲ . էջ 85 : Արիստոս . յԼ . ճորտ . 4երբ Բ . 4Լ . 21 . էջ 572 :

Թեան են վիշաք՝ որ ամրագոյն ևս հարստեն զգօղ նորա : Օ ի եթէ մահ . . . Եւ թողցուք անդր զարտմարիս . մանաւանդ ՚ի ճահ առեալ զայնս , խելամուտ լիցուք ճշմարտութեանցս այսոցիկ կարևորաց . զի պարտ է մեզ ՚ի կենդանութեան բարեկամաց մերոց բերել զկարծիս՝ զոր ՚ի մահուն նոցա մնայ մեզ բերել : Եւ զի դարձեալ , որ առաջնունն զհետ գնայ , պարտ է մեզ յիշել զնոսա ոչ միայն յորժամ ՚ի բացեայ իցեն , այլ և յորժամ մերձ կայցեն :

Սուլաւ զթերահոգութիւն մերժեսցուք ՚ի բաց զծնօղն կասկածանաց և երկիր զի . սուլաւ անցցեն անխռով վայրկեանքն բարբառսք , գեղեցկագոյնք ՚ի կեանս մեր , յորս սիրտք մեր ակներևք գիտեն մեծարգել զխուն ինչ ինսամս , և յորս լուութիւնն իսկ յայտ առնէ՝ զի մարթ է սրտից մերձաւորութեամբ և եթ միմեանց գոլ բարբառստ : Բանդի լուութիւնն այն ոչ անախորժ ինչ . և ոչ զտաղտուկ ածէ . կան անբարբառ , այլ կան ՚ի միասին :

Եւ և այլ զօղք կցորդեալք հանապազօր ՚ի ժողով մարդկան , որոց օգուտ իսկ է յաճախութիւն . որպէս որք ՚ի յարգ և յախորժակս հաստատին : Օ ի թէպէտ և ոչ նոյն առաւելութիւնք բարեկամութեան են սոցա , այլ հզօր զօրաւիզն լինին մեզ ՚ի տանել զլեւն կենացս :

Եւ արինութիւն քո մի զրկեսցէ զքեզ ՚ի պատշաճ բերկրութեանց վայելչականաց հասակի քո

և հանգամանաց կենացդ : Եմաստուածիւն անդ է սիրելի և հաստատուն, ուր բարեխառնի ընդ սփոփանա՝ զոր ներէ անձին, և ընդ սպարտս՝ զոր հրամայէ իւր :

Եթէ 'ի հնարս, զորս ասացի, յաւելցես և զյոյս՝ որ և 'ի վշտակրուածիւնս մեր 'ի ներքս խառնի, 'ի միտ առցես, ո՛վ Ելևսիս, զի բնուածիւնն ոչ այնպէս խօտիւ վարի ընդ մեզ՝ որպէս ամբաստանեմքն զնա : Ել գու մի այլ ինչ զամենայն զբանս իմ զայստիկ համարեցիս, բայց մեկնուածիւն վճռոյն . Երդ 'ի սիրտ իւր սահմանի, և անդ գտցէ զհանգիստ իւր և զբարեբաստուածիւն :

ԳՒՍՈՒԽ ՏԹԻ .

Դարձեալ 'ի Դեզոս վեճարանուածիւն զերօնից :

ԴԵՄՈՓՈՆ, որպէս ասացի, 'ի վերայ հասեալ խափանեաց զճառս Փիլոկղեայ : Տեսաք մեք զնա 'ի հեռուս, զի խօսէր ընդ իմաստասիրի ումեմն յեղէական աղանդոյն . և 'ի նմանէ տեղեկացեալ վասն որոյ իրաց ճառս արկանէաք, եհաս առ մեզ և ասէ . Ե 'ի այլ ուստեք իւրաքանչիւրոք ակն կայցի բարեբաստուածեան, բայց յանձնէ : Եին և ինձ երբեմն երկբայք, այլ արդ լուսացաւ ինձ ամենայն : Գիտացի, զի ոչ գոն դիք . կամ թէ գուցեն իսկ, զստորայնոցս չէ ինչ նոցա փոյթ :

Պատասխանի ետ Փիլոկղէս և ասէ . Ս'ի որդեակ , տեսի զբազումս 'ի տիս քո զառաժեալ 'ի մոլորութիւնդ յայդ , որք սպա հերբեցին զայդ՝ յորժամ ոչ ևս ցանկալի էր նոցա այդմ այդպէս գոլ՝ : Նայց Վեմոփոն վիճեալ սնդէր չհրաժարել 'ի սպառ 'ի խորհրդոցն , և բանիւք բազմօք զպաշտամունս կրօնից ցուցանէր անտեղի . անգոսնելով արհամարհանօք զտղիտութիւն ժողովրդոց , և ծաղր առնելով զխաբէութի մտաց մերոց՝ : Արբեհնեալ անդրէն Փիլոկղեայ , ասէ . Այս ինձ որդեակչէն ինչ մեզ աստ խնդիրք պարծանաց , և ընդէր յամօթ առնես զմեզ : Աթէ մոլորեալ իցեմք , պարտ է քեզ խելամուտ առնել զմեզ կամ աւաղել . զի ճմարիտ իմաստասիրութիւն հեզ է և գթած , և մանաւանդ ցածուն : Այսուեաց համարձակ , զինչ 'ի բերանոյ նորա ուսուսցես մեզ :

Վեմոփոն ասէ . Օայն իսկ , զի բնութիւն և դէպք կազմեցին զտիեզերս , և քաղաքավարութիւն օրէնսդրաց կացոյց զժողովս մարդկան ընդ օրինօք՝ : Վաղտնիքս այսոքիկ յայտնեցան այժմիկ :

Փիլոկղէս . Թուի թէ պարծանս քեզ զիրսդ համարիցիս :

Վեմոփոն . Այս կարի իսկ քաջ :

Փիլոկղէս . Չհաւատալի ինձ այդ . զի թէպէտ և

1 Պատմ . յղ . օր . գիրք ժ .
հտ . 2 . էջ 888 :

2 Նոյն անդ . էջ 888 :
3 Նոյն անդ . էջ 889 :

անօրինացն խիղճ՝ մտաց խաղաղացին դովաւ ,
այլ առն բարւոյ չիցէ մարթ անվիշտ ընդ իրաց
լինել :

Վէճո՞քն . Վ. զինչ կորուսանիցէ նովաւ :

Վիւ՞նչէս . Վ. թէ գտանէր ուրեք ազգ աստուած-
անգէտ , և այլազգւոյ ուրուք մտեալ 'ի ժողով
անդր նորա , ասէր . Վուք աւագիկ զարմանայք
ընդ սքանչելիս տիեզերաց , անգէտք արարչին .
այլ գիտասջիք , զի դոքա արարածք են գերիմաց
էին՝ որ սաճսանէ զգոսա , և խնամէ զձեզ հայ-
րաբար : Վուք զառաքինութիւնս անցայտս հա-
մարիք ընդունայն , և զյանցանս որ անպատիժ
մնան՝ ներելիս . այլ գիտասջիք , զի գոյ դատա-
ւոր աներևոյթ և անսեկնելի 'ի մէնջ , և որ ինչ
անվարձ և անպատու հաս մնան առ մարդիկ՝ ոչ
անտես լինին 'ի նմանէ : Վուք զգոյութիւն ձեր
սահմանէք 'ի սակաւ ինչ վայրկեանս՝ որ անցա-
նեն 'ի վերայ երկրի , և արհաւրօք սրտի զվախ-
ձան նոցա նկատէք . այլ գիտասջիք , զի օթեանք
փափկութեան և տանջանաց մնան յետ մահու
առաքինեաց և չարագործաց : Օխորդ թուի
քեզ , Վեմոփան , ոչ ապաքէն լաւք 'ի նոցանէ խո-
նարհեալ առաջի նորաձայն օրէնսդրին՝ ընդու-
նէին մտադիւրագոյն զվարդապետութիւնս նորա ,
և դառն թուէր նոցա՝ եթէ սախլէին հրաժա-
րել 'ի յուսոյ անտի :

Վէճո՞քն . Վ. յնչափ թուէր նոցա դառն , որ-
չափ զարթուցեցոց երազք ախորժելիք :

Փիլիշէն . Մ. յդպէս իցէ : Մ. յԼ 'ի փարատել
քո զերազն զայն՝ ոչ ապաքէն ստգտանելի լինելի ,
բաւնալով 'ի վշտացելոցն զվրիպակ կարծիան՝ ու
րով սփոփէրն 'ի վիշտս իւր . ոչ և ինքն իսկ բո-
ղոքէր , անպատասպար մնալով ընդդէմ՝ Հարուածոց
բախտին և չարութեան մարդկան :

Դ. Ե. Դ. Դ. Դ. Մ. յԼ ամբառնայի զսիրտ նորա , ըզ-
միտան զօրացուցանելով : Խեղամուտ առնէի զնա ,
զի ճշմարիտ արիութիւն այն է , մասն և տուր լի-
նել յանդգնաբար բախտին :

Փիլիշէն . Խ նորանշան սփոփումն , զոչէր նա .
կաշկանդեալ կամ շղթայիւք 'ի ժայռ Պրովե-
թեայ , և 'ի կեղեքել անգեղ զընդերս իմ՝ խրա-
տիմ չհեծել : Բաբէ . եթէ ձեռն որ հարկանէ
զիս վշտօք՝ չիցէ ինձ սիրելի և պաշտելի , խաղալիկ
այնուհետև համարեցայց զիս բախտին և այսն
կատականաց բնութեան . () 'ի գէթ որդն անարգ
'ի վշտակրելն ոչ կորանայ ընդ յաղթանակաւ
թնամեայն , և ոչ ընդ ոտնհարութիւն տկարու-
թեան իւրոյ կրէ զամօթ : Մ. յԼ ինձ զվիշտս՝ զոր
ընդ նմա կրեմ , անողորմագոյն քան զամենայն
միտք իմ դառնացուցանեն տեսութեամբ հան-
դերձելոցն , և համեմատութեամբ կենաց իմոց
ընդ այլոցն :

Իմաստասիրութիւնն , զոր դու թանձրամու-
թի՛ համարիս , գիտիցես քանի՛ նուազ առնէ զողբս
իմ՝ ուսուցանելով զի ոչ ինչ 'ի վերայ երկրի պա-
տահէ առանց հրամանի կամ ներելոյ գերաբուն

էին՝ Օ ի թէպէտ և ոչ զիտիցեմ թէ ընդէր նշաւակ զիս հարուածոցն իւրոց եղ, այլ զի որ վշտացուցանէն զիս՝ նոյն և արարիչ կենաց իմոց է, յուսալի էինձ զի քաղցրացուցէ զգաւնութիւնս իմ զայս ՚ի կեանս կամ ՚ի մահու՝: Օ ի զի արդ մարթի ընդ իշխանութեամբ արդարագունին ՚ի տերանց լինել յուսապատար և թշուառ: Ընդէ ասա ինձ, սիլ Ղեմուիոն, ոչ անգթութիւն համարիցիս առ բողոքս տառապելոցն ոչ այլ ինչ ՚ի դէմն ածել՝ բայց արհամարհանս թշնամանալիցս և զծաղր անկարեկիր:

Ղեմուիոն. Օ իմաստասիրացն ՚ի դէմն ածից նոցա զօրինակ, որք յանձն առին զատելութիւն մարդկան և զքաւորութիւն և զաքսորանս և զամենայն ազգի ազգի հալածանս, և ոչ մատն եղէն ճմարտութեան:

Փիլիղէս. Երբա ՚ի լոյս տուրնջեան ՚ի թատր մեծ, յանդիման աշխարհի և յետնոց նահատակէին. և քաջ խրախուսէր զնոսա տեսարանն՝: Եւ որ հեծէն ՚ի խաւարի և ողբայ անտես, զնա գործ է քաջալերել:

Ղեմուիոն. Հաւանիմ ներել, զոր կամիադ, վատասրտաց ՚ի քաջալերութիւն:

Փիլիղէս. Երբա կարօտին այնմ և առ ՚ի դիմամարտել ախտից իւրեանց:

1 Թէոգն. ՎՃԻՌ, տող 165: յղ. օր. գիրք Ե. էջ 732: 1

2 Պղատ. յղ. հաս. գիրք 3 նոյն. յղ. հաս. գիրք Ժ. հաս. 2. էջ 613: նոյն. Ժ. էջ 604:

Պէտք է, իցէ և այդ քայց այր քաջասիրտ, առանց երկիւղի դից և գովութեան մարդկան, կարող է համբերել դժնդակաց ճակատագրին, և զխտակրօն առաքինութեան բերել յանձին զվիշտս տաժանակիրս :

Փիլիշէ . Հաւանիս ուրեմն, զի խաբէութիք մտաց մերոց կարևոր են առաւելագունից ՚ի մարդկանէ, և ՚ի մասինդ յայդմիկ գտանիս օրէնսդրաց ամենեցուն համախոհ՝ : Տեսցուք արդ զի ոչ արդեօք կարևոր իցէ և քաջայն բարեմասին հասելոց, որ յառաքինութիւնս և եթ իւրեանց անպարտելի յուսան գտանել զօրութիւն : Այլ դու արդեօք ընդ նոսա ՚ի համարի իցես . և զի պարտ է քեզ քոյոց բանիցդ դալ զՏեա, համեմատեսցուք նախ զվարդապետութիւնս մեր ընդ քոյսդ :

Սեք ասեմք, զի են ՚ի վերայ մարդկան օրէնք երկիցազոյնք քան զամենայն սահմանադրութիւնս մարդկան՝ : Այլ օրէնքս այտօքիկ յառաջ ածեալք ՚ի մտաց, որ հաստեալ և պահպանեն զտիեզերս, են պարտք մեր առ նոյն ինքն և առ նմանիս մեր : Այլ որ անիրաւին՝ լուծանէ զօրէնս զայսոսիկ, և ապստամբէ ՚ի միաբանութենէ և ՚ի հաստողէն զկարգն՝ որ զմիաբանութիւնն զայն պինդ ունի : Իսկ դու զհակառակն այսոցիկ ուսուցանես,

1 Խաղտոգ . յղ . հաս . առ
Ստոր . գիրք ԽԼ . էջ 250 .
Երմիայ . առ Պորփիր . յղ .
ժուժկալ . գիրք Դ . յօդ . 22 :

2 Քսենոփ . յիշատ . գիրք
Դ . էջ 807 : Արիստոս . բա .
բոյ . աւագ . գիրք Ա . գլ . 34 :

զի ոչ այլ ինչ զիտու թիւն ապաւորեալ է ՚ի սիրտս մեր ՚ի բնութենէ, բայց յիրաւանց հզօրագունին՝ իսկ զիտիր զանազանութեան արդարոյն յանիրաւէ և լաւին ՚ի չարէ ոչ բնութեան, այլ գրական օրինաց սահմանեալ է: Վործք մեր ոչ բարի և ոչ չարք են ՚ի բնէ, այլ լինին այնպիսիք կամայական գրիւ մարդկան՝:

Ըրդ մատիցուք երկաքանչիւր ըստ հաւատոցս մերոց ՚ի գործ. և համարեսցուք հասեալ մեզ գէսս, յորում առաքինութիւն շուրջ պատեալ ՚ի հրապուրանաց՝ ստիպի զամենայն զօրութիւնս իւր ՚ի կիր արկանել: Եստի փառք, մեծութիւնք, համբաւ և ազգի ազգի պատիւք, և անտի վտանգ կենաց, կարօտութիւն ընտանեաց, և նախատինք յաւերժականք առաջի կան: Ենտրեա արդ, ո՛վ Վեմոփոն. զի գործ մի անիրաւ, և ոչ այլ ինչ ինդրի ՚ի քէն: Եւ զիտեա, զի գիւղեան մատանեաւ սպառազինեսցիս անտեսանելի՝. զի պատճառ և կցորդ անիրաւութեանդ յոյժ առաւել քան ըզքեզ լիցի ՚ի ինդիր ծածկութեան իրացն ՚ի սպառ: Եայց ՚ի յայտնել ևս այնց, ուստի իցէ քեզ երկիւղ. յօրինաց, այլ հարկ լիցի նոցա լուել. ՚ի դատաստանէ՞ հասարակաց, այլ զայն զիմադարձութեամբ մանաւանդ ոսոխ ընդդէմքո ձգեսցես:

1 Ա՛ Պղատ . յղ . օր . հո . բառն Տօպօ .

2 . էջ 890 .

3 Պղատ . յղ . հոս . գիրք

2 Թեոզ . առ լայերա . գիրք ժ . էջ 612 :

Բ . յօդ . 99 : Ա՛ Սուիդ . ՚ի

'ի կապանաց միաբանութեան մարդկան, այլ նոքա ինքնին խզեն զայն 'ի մասնել զքեզ 'ի հալածանա հզօրին . 'ի խզալ մասաց բոց , այլ այն կանխակալ կարծիք տղայութեան փարատեսցին 'ի բաց՝ յածել քո զմտաւ զիմաստ մատենագրացդ ձերոց և զքաղաքավարաց , զի ըստ արդասեայն և եթ օգտակարաց դատելի են արդարն և անիրաւ :

ՎԵՏՆԻՆ . Պատճառք ազնուականագոյնք հրաժարեցուսցեն զիս յանիրաւութենէ . սէր բարեկարգութեան , գեղ առաքինութեան և վարկ անձին :

ՓԻԼԻՂԷՍ . Եթէ պատճառքդ այդոքիկ չիցեն գերաբնաբարկազգութեալ գիտիցեսքանի վտանգ է տկար եղեգանց բեկանելոյ ընդ ձեռամբն՝ որ յենու 'ի նոսա : Ստղ անդր 'ի բաց . կարծիցես անլուծանելի զըթայս՝ զորս քեզէն դարբնեալ , և զբանալին և ս առ քեզ ունիցիս : Փոխանակիցես ընդ ցնորից մտաց և ընդ կամահաճոյ խնայտից զկեանս քո և զամենայն ցանկալիս : Ի նուաստութիւնդ յայդ իջեալ , ստուերդ , և հող և մոխիր , և որդն անարգ , ընդ որոյլ յայդցանէ կերպարանաւ համարիցիս ինչ զառաքինութիւնս քո , կամ պիտոյ զվարկ անձին , և կամ զկարգ տիեզերաց 'ի քո կամն հաստատեալ Խաբիս , զու ոչ կարիցես մեծացուցանել զօջինչն ամբարտաւանութեամբ . չմարթի ճշմարիտ սիրոյ արդարու :

1 իւտանդր , առ Պլուտ . առակ . լակոն . հտ . 2 . էջ 229 :

Թեան փոխանակել ընդ յեղյեղուկ նախան-
ձայուղուԹեան . և օրէնք մեծասաստ , որ հար-
կաւորեն զանբանս նախամեծար առնել զպահ-
պանուԹիւն կենաց իւրեանց քան զտիեզերս առ-
հասարակ , ոչ խափանեցին և ոչ տեղի երբէք
տայցեն՝ եԹէ ոչ սաստկագոյն ևս օրինաց :

Իսկ առ մեզ ոչ երբէք արդարացի անկեալն .
զի պարտք մեր չեն հակառակք ճշմարիտ մերոյ
օգտիս : ԱԹէ նուաստուԹիւն 'ի խորս երկրի
ծածկեցէ զմեզ , կամ Թէ զօրուԹի՛ յերկինս 'ի
վեր ամբարձցէ զմեզ՝ , շուրջ պատիւք յերեսաց
դատաւորին՝ որ տեսանէ զգործս մեր և զխոր-
հուրդս՝ , և 'ի նմանէ առնու կարգ զհաստատու-
Թիւն , առաքինուԹիւն զյանկուցիչ հզօր զօրու-
Թիւնն , մարդ զիսկապէս փառան , և անձն յար-
գուԹիւն նորս պատճառս օրինաւորս : Պաշտելի
ինձ օրէնք դրականք , զի յառաջ բղխեն 'ի բնա-
կանացն՝ զորս աստուած տպաւորեաց 'ի սիրտ իմ .
ցանկալի ինձ հաւանուԹիւն մարդկան , զի և նու-
քա իբրև զիս բերեն 'ի միտս իւրեանց զնոյլ
լուսոյ նորս , և 'ի սրտի զբողբոջս առաքինուԹեց՝
զորոց ազգէ նա 'ի նոսին զիղձս . և զարհուրելի
ինձ խիղճ մտաց , զի մղէ զիս 'ի բարձրուԹենէ՝
յոր գերակայիմն համակամուԹեամբ ընդ նմա :
Աւահա ամենայն կշռորդք կամացդ , որ յետս
ձգեն զքեզ 'ի վախիցն դահավիժուԹենէ , նոյնք

1 Պատմ . յղ . Կր . գիրք Ժ .
հտ . 2 . էջ 908 :

2 Քսենոփ . յիշատ . գիրք
Ա . էջ 728 :

և ինձ հասարակաց են . և ՚ի վերայ այնոցիկ է ինձ զօրութիւն գերագոյն, որ ուժգին ևս յաւելու ՚ի նոսա գիմակալութիւն :

Պէ՛տքն . Տեսի ես արս վերջացեալս յամենայն հաւատոց, որ մինչև ՚ի սպառ բերին յանձինս զուղղութիւն կենաց և զլաւութիւն անբաւգտանելի ¹ :

Փիլի՛ղի . Եւ ես բազմագոյնս ևս տեսի, որ հանդերձ հաւատովքն՝ եղեն մինչև ՚ի սպառ ապիրատք : Իսկ այն զի՛ առնէ . երկաքանչիւր հակառակ իւրեանց մտացն, մին զբարի և միւսն ըղչար զործեն . և ոչ անտեղութիւնքս այտօրիկ իցեն մեզ կանոնք : Օ՛ ՚ի աստանօր խնդիրք են, եթէ արդեօք առաքինութիւն հաստատեալ յօրէնս՝ զոր միտք յերկնից հաւատայցեն իջեալ չիցէ՛ յստակագոյն և հաստատագոյն, և առաւել յորդորական և զիւրին, քան զառաքինութի հաստատեալ ՚ի յեղյեղուկ կարծիս և եթ մարդկան :

Պէ՛տքն . Եւ ես արդ քեզ հարցանեմ՝ կարիցեն ողջամիտ օրէնք բարոյականին միաբանել երբէք ընդ կրօնս՝ որ յեղծումն բարուց նկրտին . և շեղակոյտ անիրաւ և անողորմ՝ զից չիցեն այլանդակագոյն քան զամենայն ցնորս բանդագուշանաց մարդկան : Մեք ասեմք թէ՛ ոչ գոն զիք, դուք ախտս ամօթապարտս ածէք զնորօք, ամպարշտագոյնք քան զմեզ ² :

¹ Պղատ . յղ . օր . գիրք ժ . հտ . 2 . էջ 908 :

² Պղուտ . յղ . աւելորդապաշտ . հտ . 2 . էջ 169 :

Փիլիշէս . Վիրս այսօրիկ ձեռագործք մեր են ,
 ընդ ախարք մերովք զբաւեարք . և մեք ծան-
 րացասումն ևս քան զձեզ զչարիւնք ընդ յուռ-
 թիւնս ամեալս զնորօք : Վ՝ յԼ եթէ յաջողէր մեզ
 սրբել զկրօնս 'ի զրահեղեղ սբաշտամանց՝ որ ա-
 պականեն զայն , սատրաստագոյն գտանելիր 'ի
 մատուցանել աստուածութե՛զ զսարտական սբաշ-
 տօնն :

ՎԵՏՈՒՄ . Յից ինձ եթէ գոյ աստուած . և
 զի խնամ ունի զմէնջ , և երկիր սագից նմա :

Փիլիշէս . Վ՝ եզ անկ է ցուցանել՝ թէ ոչ գոյ
 աստուած , զի դու հերքես զհաւատս՝ զոր ազգք
 և ազնւք 'ի սկզբանէ ժամանակաց և այսր կա-
 լան : Իսկ ես խափանել և եթ կամէի զճաղը և
 զթշնամանս քո , որովք հասերն 'ի վերայ մեր . և
 բաղդատեցի զվարդապետութիւն քո ընդ մերս ,
 որպէս օրէն է զխնաստասիրացն համեմատել զա-
 ղանդս : Եւ արդ ըստ այսմ՝ համեմատութեան
 հարկ է ասել , զի որովհետև ըստ ձերոյ ուսմանդ
 կանոն ամենայնի է մարդն , զամենայն ինչ սարտ
 է ուղերձել առ նա՝ . իսկ ըստ մեզ՝ քանզի աստուած
 է կանոն ամենայնի՝ , նովաւ սարտ է մեզ ուղղել
 զամենայն զխորհուրդս մեր և զգործս՝ :

Հաւաստիս խնդրես գոյութեանն աստուծոյ .
 ահա աիեզերք , լոյս ակնախափիղ , և մեծաւայե-

1 Պրտտոպ . առ Պղտա . 'ի հտ . 2 . էջ 716 :

Թեկա . հտ 1 . էջ 167 և 170 . 5 'նոյն , թուղթ 3 . հտ . 1 .

2 Պղտա . յգ . օր . զերբ Դ . էջ 334 :

լուչ ընթացք աստեղաց, կազմած մարմնոց գեղեցկակերտեալ, համեմատութիւն ընդ միմեանս անբաւից էիցս, և զի մի մի թուիցեմ, բոլորս այս և մատունք սորա զարմանալիք, յորում ամենայն ինչ զգրուած աստուածային ձեռին բերէ յինքեան, և ամենայն ուրեք 'ի օմն փայլէ մեծութիւն, իմաստութիւն, չափ և յարմարութիւն: Յաւելում յայտոսիկ և զմիաբանութիւն ամենայն ազգաց¹, ոչ առ 'ի նուաձել զմիտս քօ վկայութիւն, այլ զի խելամոտութիւն նոցա անխոփոխ պահեալ նովին իսկ՝ որով եղենն խելամուտ, է անժխտելի վկայութիւն ազգեցութեն՝ զոր յամենայն ժաւանակի ներգործեաց 'ի սիրտս նոցա բնութեանն գեղ զօշոտիչ²:

Կարձեալ և միտք, միաբան ը զգայութիւն իմ: ցուցանեն զգերագոյակ արարիչն յևս մեծագործն յարարածս իւր: Տեսանեմ զմարդ, զի շրջի. և 'ի միտ առնում, զի է ինչ 'ի ներքս 'ի նմա զօրութիւն ազգիչ. ոտք նորա ածեն զնա ուր և կամի, և 'ի միտ առնում՝ զի զօրութիւնն այն պատշաձէ զհնարս առ որ ինչ ուշ ունի: Արդ ըստ ամին օրինակի, ամենայն տիեզերք յար 'ի շարժման կան, ապա է 'ի նոսա առաջին շարժիչ: Շարժումն նոցա ընդ հաստատուն կարգաւ է, ապա

¹ Պղատ. յԷ. օր. Գերք ժ. հտ. 2. էջ 411:

հտ. 2. էջ 886: Արիստոտ.

² Պղատ. անդ. Արիստ. առ

յԷ. երկնից, Գերք Ա. ԳԼ. 3.

Կիկեր. յԷ. ԲՆ. ԳԼ. Գ, ԳԼ. Գ

հտ. 1. էջ 434: Կիկեր. յԷ.

Բ. ԳԼ. 37. էջ 464:

ԲՆ. ԳԼ. Գ, ԳԼ. 17.

է ինչ իմացական զօրութիւն գերապոյակ : Այտանօր զկայ առնուն միտք իմ. զի եթէ անդր ևս զնա մղեցից, անկայց ընդ բազումս յիմաստասիրաց յերկբայս զգոյութենէ իմմէ : Արքին իսկ յիմաստասիրաց՝ որք զաշխարհս մշտնջենական ասեն լեալ, խոստովանին զառաջնոց պատճառին՝ ՚ի յախտենից ազգումն ՚ի նիւթն : Օյ չէ իսկ հնար, ասեն, կարգաւոր և յարմարաւոր ներգործել շարժմանց՝ առանց իմացական շարժողի՝ :

ՂԵՏԻՒՆ . Այս ընդէր հակառակ հաւաստեացող այդոցիկ զօրացեալ կալաւ ՚ի միջի մերում անասուածութիւն :

ՓԻԼՈՂԷՍ . Այսան յանդգնութեան և տգիտութեան՝ :

ՂԵՏԻՒՆ . Ղոգջիր մանաւանդ, վասն մատենագրութեանց իմաստասիրացն . զի զիտես իսկ զաղանդս նոցա զգոյութենէ և զէութենէ աստուածութեան* :

ՓԻԼՈՂԷՍ . Այսկածք և ամբաստանութիւնք անաստուածութեան՝ են զնոցանէ, վասն ոչ պատկառ կալոյ նոցա ՚ի կարծիս ամբոխին, վասն իշխելոյ նոցա տալ վճիռս՝ զօրոց ոչ դուշակելին զհետեանան, և վասն ախտարակաց և եթ օրինօք մեկնելոյ նոցա զլինելութիւն և զկազմած աշ-

1 Արիստոտ . բնազանց . զերբ ժ. Դ . ԳԼ . 7 . էջ 1000 :

2 Պլատո . յԳ . օր . զերբ ժ . հա . 2 . էջ 886 :

* Յետկոյս մատենիս ՚ի տեղեկութեան . թիւ Բ :

3 Պլատո . անդ . էջ 902 :

խորհիս՝ առանց պատճառս զերբնականս՝ ի ներքս մուծանելոյ : Այլեն և նուազունք ոմանք , որք ուրացան զաստուած ՚ի սպառ . այլ ճառք նոցա անխմանալիք են և անբաւականք ՚ի հաստատել զազանդ նոցա :

Վեճո՞ւն . Այլեն այնչափ անխմանալիք , որչափ զխուժիւնս մեր զաստուածութենէ . էութիւն նորա անծանօթ է ՚ի մէնջ . և զխորդ յոր չգիտեմն հաւատացից :

Փիլի՞ղէս . Սորորական ետուր վճիռ . ոչ ապաքէն գաղտնիս անհասանելիս առաջի առնէ մեզ բնութիւնն հանապազ : Վու հաւատաս՝ եթէ գոյ նիւթ , այլ էութիւն նորա անհաս է ՚ի քէն . դու գիտես՝ զի ձեռնքո հնազանդի կամացդ , թէպէտ և զեղանակ ազդեցութեան շարժողնն ՚ի գործն չգիտիցես :

Վեճո՞ւն . Սերթ զմիտջէ և մերթ զբազում աստուածոց լեւմ ճառս , և թերութիւնս ոչ ինչ նուազ քան ներհակս ՚ի ստորոգելիս աստուածութեանն գտանեմ : Հարկ է իմաստութեան նորա պահել զկարգ ՚ի վերայ երկրի , և անկարգութիւն բարձր ՚ի գլուխ ՚ի սմա յաղթանակէ . արդար է , և տարապարտուց կրեմ վիշտս :

Փիլի՞ղէս . Ի սկզբանէ ՚ի ժողովել մարդկան առ միմեանս , եղեն առ նոսա կարծիք՝ թէ իցեն իմանալիք յաստեղս տեսուչք տիեզերաց : Աւ վասն հզօր զօրութեանցն ՚ի նոսա երեւեցելոյ , պաշտեցան ՚ի մահկանացուաց . և յաճախու-

[Թեամբ պաշտամանն սպասաւորացն, [Թաղաւորին գրեթէ 'ի սպառ անտես եղև պաշտօն :

[Նայց յիշատակ նորա եկաց առ ամենայն ազգրս¹. գտցես դու զՏէտս նորա 'ի վաղնջուց աւանդս, ուր առաւել և ուր նուազ երևեալ. և յայտնագոյն ևս վկայութիւնս 'ի դիրս արդի իմաստասիրաց : Տէս զի Հովերոս գահերէց 'ի դիւզմի որ կացուցանէ, զԱրամազդ Հայր աստուածոց և մարդկան : Անց ընդ Ալլադա, և տեսցես երկրպագեալ յարկադացւոց զմիակ էն² աստուած բարի ըստ առաւելազանցութեան 'ի նոցանէ յորջորջեալ³, և յայլս 'ի քաղաքաց՝ ուրեք բարձրեալ⁴, և ուրեք ամենամեծ⁵ զնոյն կոչեցեալ :

[Եւ ապա ընդ Տիմէի, Անաքսագորայ, և Պղատոնի, զի ասէն. [Ըր էն միայն աստուած, զնիւթն 'ի յարդ ածեալ՝ ստեղծ զաշխարհ⁶ : [Ուր Անտիսթենեայ աշակերտին Սոկրատայ. [Նազումք երկրպագին աստուածք, այլ զմի աստուած ցուցանէ մեզ բնութիւնն⁷ : [Ուր դարձեալ և աշակերտացն Պիւթագորայ, որք բանակ իմն զօրաց

¹ Գործք առաքելոց, ԳԼ. 10, 17: Թուղթ Պողոտի առաք. առ հռոմ. ԳԼ. 1: Պրոսէքք. պատմ. իմաստաս. հո. 1. էջ 469:

² Պաւսան. գիրք Ա. ԳԼ. 36: Մակրոբ. յանուրջն Սկիւ. գիրք Ա. ԳԼ. 2:

³ Պաւսան. գիրք Ա. ԳԼ. 26. էջ 62:

⁴ Նոյն. գիրք Ժ. ԳԼ. 37. էջ 893:

⁵ Տիմ. յԳ. հոգւոյ սիեղեր: Պղատ. 'ի Տիմ. Անաքսագ. առ Պլուտ. յԳ. խաղաղ. իմաստաս. գիրք Ա. ԳԼ. 7:

⁶ Կիկեր. յԳ. բն. ԳԼ. 3, գիրք Ա. ԳԼ. 13. էջ 407: Լակասան. կարգադր. աստուածային. գիրք Ա. ԳԼ. 5:

զարեզերս համարին վարեալ 'ի հրամանէ զօրավարի, և որպէս տէրութիւն լայնածաւալ 'ի միա հեծան իշխեցողէ¹ :

Մ. յԼ ընդէր իցէ զիմանալիս զարբանեակս նորանհազորդական անուամբն նորին յօրջորջել : 'Կժպառէհս այս 'ի բազում ժամանակաց յամենայն բարբառս լեալ սովորութիւն, սաստիկ և սաստիկայն բազում ուրեք ոչ այլ ինչ ցուցանեն՝ բայց զգերակայութիւն և զառաւելութիւն վաստակոց, և ընծային պիտակաբար թագաւորաց՝ որք զիշխանութիւն նորա բերեն յանձինս, իմանալեաց՝ որք առ 'ի նմանէ լուսոյն ճառագայթեն, և արարածոց նորա և մերոց իսկ ձեռագործաց : 'Բանզի այնքան է նորա մեծութիւն, զի համեմատութեամբ և եթ ընդ նմա մարդկայինքս փառաւորին մեծութիւնք, և դարձեալ դժուարահաս թուի՝ կարել կամ հաճել այնքանոց մեծութեանն խոնարհեցուցանել զաչս իւր մինչև 'ի նուաստութիւնս մեր :

Ս'վ դու, որ զանբաւութիւն նորին ժխտես, խորհիցին երբէք քանի բազմութիւն իրաց միտքքո և զգայութիւնք գրաւեն : Մ'ըէ, տեսութիւնքո ձգի անաշխատ ընդ բազում ասպարէզս, և

¹ Աբբիտ . յգ բարոյ . վար . զապետ . առ Ստոր . ճառ 1 . էջ 15 : Սնատ . առ Ստոր . ծաղկաբազ բնարան . գիրք Ա . ԳԼ . 3 :

² Մենանդ . առ Ստոր .

ճառ 32 . էջ 513 : Կղերիկ . արուեստ բնարան . յօդ . 1 . գլ . 3 . հտ . 1 . էջ 2 : Մօշեմ . առ Քուսովորթ , գլ . 4 . յօդ . 5 . էջ 271 :

նորայն ոչ կարիցէ ձգիլ ընդ անբաւս : Սուքո 'ի միում գողցես վայրկենի անցանէ ընդ Ալլադա , ը Սիկիլիա և ընդ Ադիպոսս , և նորայն ոչ ընդ տիեզերս առ հասարակ կարիցէ ընդարձակել' :

Այս դու որ բարութեան նորա դնես սահման , իբր այն թէ մեծութիւն առանց բարութեան մարտիցի 'ի նմա , կարծիցես թէ ամաչեսցէ նա երբէք ընդ գործս ձեռաց իւրոց , և որդն իսկ անարդ կամ ծիլ մի խոտոյ արհամարհ թուիցի յաչս նորա , և չքնաղ բարեմասնութեամբք ճոխացուցեալ զմարդ' և 'ի սիրտ նորա եղեալ զիդձս , զպէտս և զյոյս ճանաչելոյ զինքն , մերժիցէ՞ զնա յերեսաց իւրոց : Քան լիցի ինձ կասկածել' թէ հայր մոռանայցէ զորդիս իւր , և անխնամութե' որ ոչ 'ի ձահ պատահէ կատարելութեանցն իւրոց' չհսկիցէ կարգաց , զորս եղ յիւրում պետութեանն :

Վեճո՞րն . Աթէ 'ի նմանէ կարդ ընդ տիեզերս սահմանեցաւ , ընդէր եղերունք և չարիք այսքան պատահեն 'ի սմա . զի' կայ զօրութիւն նորա , եթէ խափանել զնոսա կարէ . զի' արդարութիւն նորա , եթէ չհաճի ընդ նոսա :

Փիլո՞ղէս . Սոյի հինիցդ այգոցիկ յարձակման . միշտ իսկ մղեցաւ մարտդ այդ , և մղեսցի մինչև 'ի սպառ . և այդ միայն ձգնէ զմեր կողմն : Աթէ ամենայն մարդիկ բարեբաստք էին , ոչ որ

1 Քսենոփ . յիւստ . գիրք 2 Նոյն անդ . գիրք Ժ . էջ
Ա . էջ 728 :

ընդդէմ արարչին իւրոյ ապստամբէր. այլ բազումք տուայտին 'ի վիշտս, և նա տեսանէ, և թուի անխոյթ առնել: Աստանօր միտք իմ վարանեալ, հարցանեն զաւանդութիւնս հինս, և աւանդութիւնք զինամահարութիւն հաստատեն: Հարցանեն զիմաստունս¹, և իմաստունք գրեթէ առ հասարակ միաբանեն զկարևոր մասանց նորա, այլ 'ի մեկնել և եթ զայն՝ երկբային և սխալատինս: Ազգմաց 'ի նոցանէ խելամուտ լեալ, զի որ սահման դնէ արդարութեան կամ բարութեանն աստուծոյ՝ բառնայ զայն 'ի սպառ, լաւագոյն համարեցան կարողութեան նորա դնել չափ: Ահաք ասեն. Ամենայն զոր ինչ և գործէ աստուած՝ բարի են. այլ նիւթն ընդակից յոութեանքն իւրով՝ ի ներքս մուծանէ զչար, անաստեալ կամաց գերաբուն էին²: Այլ այլք, թէ ազգեցութիւն աստուածային հասանէ ընտ զսարունակ լուսնի. այլ 'ի լուսնոյ և 'ի վայր նուազ ներգործէ³: Այլ այլք դարձեալ, թէ զկարևորաց ինամ կալեալ՝ անտես առնէ զզուգնաբեայս⁴: Իսկ այլք աղօտ ինչ նշոյլ 'ի խաւար մտաց իմոց ծագեն. Օ գոչ լեր, ասէ, մահկանացուդ տկար, և մի իսկապէս համարիր չարիս զազբատութիւն,

1 Կիկեր. յԷ. բն. գից, Գերբ. Ա. ԴԼ. 2. հտ. 2. էջ 398:

2 Պղատ. 'ի Տիմ. հտ. 3.

և այլուր:

3 Ակեղ. Ղուկան. ԳԼ. 2:

Արիստոտ. յԷ. երկնից. Գերբ. Բ. ԴԼ. 1. էջ 453:

4 Առ Պղատ. յԷ. Գր. Գերբ.

Ժ. հտ. 2. էջ 901: Առ Ա.

րիստոտ. յԷ. երկնից, ԳԼ. 6.

հտ. 1. էջ 611:

զհիւանդութիւն և զաղէտս եկամուտս 'ի քեզ. զի պատահարքդ այդոքիկ, զորս համբերութիւն քո փոխէ 'ի բարիս, արգասիք են օրինաց կարեւորաց 'ի սրահայանութիւն տիեզերաց: Առ 'ի կարգ էիցս առհասարակ դասեալ, մասն ևեթ ես նորին. դու 'ի կազմած բոլորին սահմանեցար, և ոչ բոլորն վասն քո՝:

Ս անս որոյ բարի է ամ ինչ առ հասարակ ընդ տիեզերս, այլ էից իւրաքանչիւր մարթեր լինել լաւագոյն: Անկենդանք անդիմանդարձ հնազանդին տպաւորելոյ 'ի նոսա շարժմանցն: Անդանիք անբանք բերին անխիղճ՝ յազգմունս, որ ձգեն զնոսա: Արդիկ ևեթ զանազանին ըստ ախտիցն և ըստ իմացականութեան: Հնազանդիցին արդեօք և նոքա հարկին, որպէս զայլս յէից, և ընդէր կարեն հակառակ յօժարութեանցն կալ. առ ինչ իցեն 'ի նոսա նշոյլքն՝ որովք մոլորին, հիմցանկութիւն ճանաչելոյ զարարին, առիմէ գիտութիւն բարւոյն, ընդէր արտասուքն պանծալիք՝ զոր առաքինութիւն քամէ յաչաց նոցա, և էր վասն սարգեն այն դժնդակ, կամ մանաւանդ քան զընաւս գեղեցիկ, սարգեն ասեմ կարեկից լինելոյ յաղէտս նմանեաց մերոց: Ատեսիլ այսքանեաց յառաջամասնութեանց, որ են կարեւոր տիպք նկարագրին նոցա, չիցէ՞ սարտ 'ի միտ առնուլ՝ զի աստուած անհետագօտելի խորհրդովք

կամի 'ի հանդէս մատուցանել զխոհականն նոցա
 և զընտրողական զօրութիւն : Մ. յո , եթէ գոյ
 յերկրի առաքինութիւն , գոյ յերկինս արդա-
 րութիւն . որ ոչն մատուցանէ զհարկ կարգին ,
 հատուցէ նմին զսակն ' : Սկսանի նա կեալ յաշ-
 խարհիս յայսմիկ , և ոչ դադարեսցէ 'ի կենաց
 անդ՝ ուր անմեղութի ընդունի զվարձս վշտացն ,
 և մեղապարտն տացէ զվրէժ մինչև քաւեսցին
 մեղքն :

Մհաւասիկ , ս՛վ Ղեմոսին , այսպէս խնա-
 տունքն մեր արդարացուցանեն զինամակալու-
 թիւն : Ղիք ինչ ըստ նոցա չար բաց 'ի յոռու-
 թենէ , և ոչ այլ ինչ առ 'ի նմանէ արգասեացն
 ելք՝ բայց հանդերձեալքն , ուր ամենայն ինչ
 կաջի զիւր կարգ : Մ. յսուհեաւ որ հարցանէն՝
 թէ ընդէր ոչ արդել աստուած 'ի սկզբանէ զյո-
 ոութիւն , ոչ այլ ինչ հարցանէ՝ բայց թէ ընդէր
 աստուած ըստ խորհրդոց իւրոց և ոչ ըստ մերոցս
 արար զաշխարհ :

Ղեմոսին . Օ ինչ են կրօնք , բայց հիւսք սնտաի
 խորհրդոց և ճղճիմ պաշտամանց : Արպէս թէ
 չիցեն որ յերկրի բռնաւորք բաւական , ընդք և
 զերկինս բռնաւորք . շուրջ կացուցանէք ինձ տե-
 սուչս , նախանձորդս միմեանց , պահանջողս յի-
 նէն նուիրաց . որոց զհարկ և եթ ծառայական
 երկիւղի մարթ է ինձ մատուցանել : Մ. և տուր

ամօթապարտ է պաշտօնն , զոր պահանջեն . զի մեծութիւնս տան , և առնուն զոհս ' : Ըյր ան զգայեալ սնապաշտութեամբ անարգագոյն քան զամենայն ստրուկս գտանի . և իմաստասէրքդ իսկ ոչ հարկ համարեցան բերել յանձին առաքինութիւնս նախ քան զլինելն յանդիման ատուածութեան , և ոչ խնդրել զայն 'ի նմանէ ' :

Փիլիպի . Ըսացի իսկ , զի թանձրամտութե խանգարեալ է զպաշտօն հասարակաց . և ես ոչ զնոցայն , այլ զիմաստասիրացն յառաջ բերեմ զկարծիս՝ որք խելամուտ եղեն պարտեաց մերոց առ աստուած : Արկրայեսցիր զայնցանէ , եթէ իցես կոյր և չտեսանիցես զնոսս . այլ մի ասիցես՝ թէ իցէ նուաստութիւն հոգւոց մերոց բաժանել 'ի խռանէ համագոյից , և ունել պայծառագոյն սկիզբն և վիճակ , և ընդ գերաբուն էին հազորդ զո՛ր ընդունելով բարիս և մատուցանելով շնորհակալութիւն :

Ամիցիս օրէնս անապակ և երկնակրօն բարուց , որ զմիտս քո և զզգայութիւնս 'ի վեր ամ բառնայցեն . ուսիր զվարդապետութիւն և զվարս Սոկրատայ , որ ոչ այլ ինչ 'ի դատապարտելն իւրում և 'ի մասնել 'ի բանտ և 'ի մահ տեսանէր բայց զվճիռս անսահման իմաստութեան . և ոչ յանձն էառ բողոքել զանիրաւութենէ ոսոխացն :

Կարձեալ և ը Պիւթագորի նկատելով զօրէնս

1 Պղատ . յԵւթիփր . հտ . 1 . էջ 14 :

2 Պայլ , խորհրդած . հասարակաց , հտ . 3 . յօդ . 31 :

տիեզերական ներդաշնակութեան¹, զիր զպատկերս զայս առաջի աչաց քոց : Կարգ դասաւորութեան աշխարհաց, և կարգ դասաւորութեան երկնային մարմնոց . միաբանութիւն ամենեցուն կամաց յիմաստուն հասարակապետութիւն, և միաբանութիւն ամենայն շարժմանց յառաքինի հոգւոջ . էից առ հասարակ ճիգն 'ի պահել զկարգ, և կարգին պահել զտիեզերս և զմասունս նորա իւրաքանչիւր զմանունս . աստուած արարիչ յօրինուածոյն մեծի, և մարդիկ սահմանեալք առ 'ի լինել առաքինութեամբքն արբանեալք նորա և զործակիցք : Մի վարդապետութիւն զերահանձար քան զամենայն վարդապետութիւնս, և որ բարձրագոյն ընծայէ իմաստ զմեծութենէ և զարժանապատուութենէ մարդոց :

Անսա ինձ վայրիկ մի ևս . և քանզի դու պատերազմ 'ի վերայ իմաստասիրացս մերոց յարուցանես, սարտ է ինձ պաշտպան կալ նոցա : Ի իւսիս պատանեակ հմուտ է վարդապետութեան նոցա, վարժեալ 'ի մանկութենէ առ ոստ քաջաց վարժապետաց : Հարցից մի ըստ միջէ զամենայն՝ զորոց եղեն մեզ բանք, և դու լուիցես 'ի նմանէ զպատասխանիսն . և համօրէն տեսեալ զբովանդակութիւն կարծեացս մերոց, 'ի միտ առցես՝ թէ բանականին իւրով և եթ զօրու-

¹ Թեագ . առ Ստոր . ճառ 1 . էջ 11 : Կրետոն , անդ , ճառ 3 . էջ 43 : Ոկեզ . անդ , ծագկաբաղ բնաբան . գիրք Ա . էջ 32 :

Թեամբն շմարթէր իմանալ իմաստս պատշա-
 ճազոյնս աստուծոյ և օգտակարս մարդկան՝ :

Փէլիղէս . Լսա ինձ | իւսիս , ո՞ ստեղծ զաշ-
 խարհս :

| Էստիս . Լստուած՝ :

Փէլիղէս . Լս իմէ ստեղծ :

| Էստիս . | ՚ բարութենէ իւրմէ՝ :

Փէլիղէս . Օ ինչ է աստուած :

| Էստիս . || րոյ չիք սկիզբն և ոչ վախճան՝ . որ
 էն 'ի յաւիտենից՝ , հարկաւոր , անխոփոխելի , և
 իմացական՝ :

Փէլիղէս . | ՚ արթիւն նորա իցէ՞ մտաց մերոց
 հասանելի :

| Էստիս . Լսհասանելի է և անձառ՝ , այլ 'ի
 գործս իւր բարբառի յայտնապէս . և բարբառս
 այս զմեծամեծ ճշմարտութեանց բերէ զախպս
 յինքեան , ամենեցուն զօրով զիւրահաս : Պայ-
 ծառազոյն գիտութիւն աւելորդ էր մեզ , և ոչ
 արդեօք 'ի ձահ , ոչ խորհրդոց իւրոց և ոչ տկա-
 րութեանս մերոց : || զիտէ զի և ցանկութիւնս
 մեր հասանելոյ առ նա չիցէ նշանակ ինչ բախ-

* Եկեղոյս մատենիս 'ի տե. զեկութիւնսն . Թիւ . 9 :	3 Թաշ առ Դիող . լայերա- գիրք Ա . յօդ . 36 :
1 Տիմ . 1 յկր . յղ . հոգւոյ տիեզեր . առ Պղատ . հա . 3 .	4 Տիմ . 1 յկր . անդ . էջ 36 :
էջ 94 : Պղատ . 'ի Տիմ . անդ , էջ 30 : Կեկեր . յղ . բն . գից ,	5 Արիստոս . յղ . բն . լսե- լեաց . գիրք Ը . գլ . 6 . հա . 1 . էջ 416 : Նոյն . բնագանց . գիրք
գիրք Ա . գլ . 8 . հա . 2 :	ԺԴ . գլ . 7 . էջ 1001 :
2 Պղատ . 'ի Տիմ . հա . 3 . էջ 29 :	6 Պղատ . 'ի Տիմ . հա . 3 . էջ 28 :

տին՝ որ մնայ մեզ, զի եթէ արդարեւ երանելի է նա, որպէս ասեն, տեսուածեամբ եւ եթէ կատարելու թեանցն խրոց՝, ապա որ ցանկայն հասու լինել այնոցիկ՝ երանուածեան նորա ցանկաց հաղորդ լինել:

Փետիղէս. Ինձամակալու թիւն նորա հասանէ առ ամենեւին:

Իտսիս. Ըմենեին իսկ մինչև ՚ի արուստ յէրց՝:

Փետիղէս. Կարիցեմբ ծածկել ինչ յերեսացնը:

Իտսիս. Եւ ոչ զխորհուրդս մեր՝:

Փետիղէս. Իցէ արարիչ չարեաց աստուած:

Իտսիս. Ըր էն բարի, բարեաց եւ եթէ աւրարիչ՝:

Փետիղէս. Օ ինչ բաժին է քո ընդ նմա:

Իտսիս. Ի նմանէ ստեղծեալ եւ նորին իսկ եմ, եւ նա խնամէ զիս՝:

Փետիղէս. Ըրպիսի վայելէ նմա պաշտօն:

Իտսիս. Ըր ինչ ՚ի հայրենեաց սահմանեալ, զի չէ խնաստուածեան մարդոյ զխտել ինչ զայսմանն հաւաստեալ՝:

1 Արիստոս. յղ. բարոյ. զիրք ժ. զԼ. 8. հո. 2. էջ 139: Նշմ. յղ. հաս. զիրք է. զԼ. 1:

2 Պղատ. յղ. որ. զիրք ժ. հո. 2. էջ 900:

3 Եպիքարմ. առ Կղեմ. Ազեքս. յաճախապ. զիրք է. էջ 708: Եպիգ. առ Թէոփիլ:

առ Աւստլիկ. զիրք Ա. յօդ. 54:

4 Պղատ. ՚ի Տիմ. հո. 3.

էջ 30: Նշմ. յղ. հաս. զիրք Բ. հո. 2. էջ 379:

5 Պղատ ՚ի Փեղոն. հո. 1. էջ 62:

6 Պղատ. յԵպիքարմ. հո. 2. էջ 985:

Փիլիպիքս . Չիցէ՛ բաւական պաշտել զնա պատարագօք և շքեղ հանդիսիւք :

Ի իսիս . Այ :

Փիլիպիքս . Օհնչ ևս պիտոյ է :

Ի իսիս . Արբու՛թիւն սրտի՛, զի ընդունելի է նմա առաքինութիւն քան զնուէրս զոհից՝ . և քանզի չիք և ոչ մի ինչ հազորդութիւն անիրաւութեան ընդ նմա՝, պարտ իսկ համարին ոմանք յափշտակել ՚ի բազնացնորա զչարագործս ապաւինեալս անդր՝ :

Փիլիպիքս . Արդապետութիւնդ այդ, զոր ի մաստասէրք ուսուցանեն, իցէ՛ ընդունելի քրմաց :

Ի իսիս . Վրոյմեալ իսկ է նոցա ՚ի վերայ դրան մեհենին յԱպիղարոս . Այ՛ ոք, Բայց Բայն սորբէք սրտիւ ճոյղեն այսր՝ : Օնայն և ՚ի պաշտամունս կրօնից հռչակաւ քարոզեն . զի իբրև պաշտօնեայն բազնին ձայնէ, Այ՛ էն աստ . ամենեքին որ շուրջն կան՝ միաբան աղաղակեն . Իստ աս Կասարակ՝ :

Փիլիպիքս . Ինդրիցես զբարիս երկրաւորս յաղօթս քո :

Ի իսիս . Այ, զի գուցէ մնասակարք իցեն ինձ,

1 Չալեք . առ Ստոր . էջ 279 :	Ճառ 42 . էջ 289 :
2 Չալեք . յԱզիկեր . 2 . հա . 2 . էջ 149 : Խոսկր . առ 44 . էջ 307 :	4 Եւրիպ . առ Ստոր . Ճառ . 5 կզեմ . աղերս . յաճախայ . գիւրք Ե . էջ 652 :
Նիկիոկ . հա . 1 . էջ 61 :	6 Արիստոփ . ՚ի խաղաղ . սող 435 և 967 :
2 Չալեք . առ Դիոզ . գիւրք ԺԲ . էջ 34 : Բսենոփ . յԷլաստ . գիւրք Ա . էջ 722 :	
5 Բարոնգ . առ Ստոր .	

և բարկացի աստուած ընդ տարապարտ հայ-
ցուածս իմ, և ոչ լուիցէ ինձ¹ :

Փիլիպի . Իսկ զինչ խնդրիցես :

Ի Խ-սիս . Փրկել զիս յախտաւոր կրից², պար-
գեւել ինձ զճշմարտան գեղ զհոգւոյ³, զգիտու-
թիւնս և զառաքինութիւնս որոց կարօտիմ⁴,
զզօրութիւն առ 'ի չգործելոյ զանիրաւութիւն,
և մանաւանդ զարիութիւն համբերելոյ⁵ եթէ
հասանիցէ ինձ կրել զայն յայլոց⁶ :

Փիլիպի . Օ ինչ պարտ է գործել առ 'ի լի-
նել աստուածահաճոյ :

Ի Խ-սիս . Ունել միշտ զաստուած առաջի ա-
չաց⁷, մի 'ի գործ ինչ ձեռնարկել⁸ մինչև խնդրեալ
զօգնութիւն 'ի նմանէ⁹. բերել զնորայն ընդ
ազօտ ինչ զնմանութիւն¹⁰ արդարութեամբ և
սրբութեամբ¹¹. զամենայն զգործս ուղերձել
առնա¹², կատարել հաւատարմութեամբ զպարտս
խրաքանչիւր պաշտաման, կարեւորագոյն 'ի նոսա
համարեալ զլինելն պիտանի մարդկան : Օ ի որ-
չափ առաւելագոյն որ գործէ բարիս, այնչափ ևս

¹ Պղատ . յԱղկիր . 2 . հա .
2 . էջ 138 :

² Չալեւք . առ Ստոր .
ճառ 42 . էջ 279 :

³ Պղատ . 'ի Փեղր . հա . 3 .
էջ 279 : Նոյն . յԱղկիր . 2 .
հա . 2 . էջ 148 :

⁴ Նոյն . 'ի Մեն . հա . 2 .
էջ 100 :

⁵ Պղատ . կարգագր . լա-
կան . հա . 2 . էջ 239 :

⁶ Քսենոփ . յԼատ . գիրք
ԺԴ . էջ 728 :

⁷ Քարոնդ . առ Ստոր .
ճառ 42 . էջ 289 : Պղատ . 'ի
Տիմ . հա . 3 . էջ 27 :

⁸ Պղատ . 'ի Թէեա . հա . 1 .
էջ 176 :

⁹ Բիաս, առ Դիոդ . լայերա-
գիրք Ա . յօդ . 88 : Պրուքք .
պատմ . իմաստաս . հա . 1 .
էջ 1072 :

առաւել գտանի արժանաւոր դասերոյ ընդ սրղիս նորա և ընդ սիրելիս¹ :

Փիլիշէ . Ս' արթ իցէ պահպանութեամբ պատուիրանացս այսոցիկ լինել երանելի :

Լէ-սի . Ս' բո ոչ . զի երանութիւն իմաստութեամբ յաջողի , և իմաստութիւն աստուած . զիտութեամբ² :

Փիլիշէ . Ս' յլ թերի է յոյժ գիտութիւնդ այդ :

Լէ-սի . Ս' ստ նմին օրինակի և երանութիւնս մեր լիցի թերի , մինչև յայլ կեանս զկատարեալն լիցի ժառանգել մեզ³ :

Փիլիշէ . Ս' ել թէ հոգիք մեր յատեան ճշմարտութեան ելցեն 'ի մահուն , և տայեն համարս զկենաց իւրեանց անողորելի դատաւորաց , և սպա կէսք 'ի դաշտս զուարճալիս ածեալ՝ կեցցեն խաղաղութեամբ 'ի տօնս և 'ի զեղասարութիւնս , և կէսք մղեալ 'ի Աստազեաց հոսեցին 'ի դժոխս՝ մատնել 'ի բոց հրոց և 'ի կեղեքումն ամեհի գազանաց :

Լէ-սի . Ս' զիտեմ զայդ :

Փիլիշէ . Ս' զէս իցէ կարծել , զի երկարանչիւր կացեալ զամս աւելի քան զհազար 'ի տանջանս կամ 'ի բերկրութիւնս՝ զգեցցին դարձեալ

¹ Պղատ . յլ . հաս . գիրք հա . 1 . էջ 176 :

Ժ . հա . 2 . էջ 612 : 'նոյն .

յլ . օր . գիրք Գ . էջ 714 :

² Թեազ . առ Ստոր . ճառ

1 . էջ 11 : Պղատ . 'ի Թեեա .

³ Պղատ . յԱպրիմ . հա .

2 . էջ 992 :

⁴ Աբսիդ . առ Պղատ . հա .

3 . էջ 371 :

մարմին մահկանացու զմարդկան կամ զկենդանեաց, և վերկենցաղեսցեն¹. և զի յանցանաց ինչ անտխսճան իցեն պատիժք²:

Եւսիս . Չգիտեմ և զայդ . զի չիք աստուծոյ յայտնեալ թէ որպիսի ինչ պատիժք և վարձք մնան մեզ յետ մահու : Եւ չաւաստի զայս ինչ գիտեմ, որում երաշխաւորեն կարգ և արդարութիւն, և կարծիք կալեալ առ ամենայն ազգս յամենայն ժամանակի³, զի իւրաքանչիւր որ ընկալցի հասուցումն ըստ գործոց իւրոց⁴, և զի արդարք ՚ի խաւարէ կենացս⁵ փոխեալք ՚ի լոյս անասպական և անստուեր նորոյ կենաց, ժառանգեսցեն զերանութիւն անփոփոխելի՝ որոյ ստուերք և եթ աղօտք գտանին ՚ի կենցաղումն⁶:

Փիլիպէս . Օ ինչ պարտք իցեն մեզ առ անձինս :

Եւսիս . Յետ աստուծոյ մեծարել զանձինս մեր . մի վարակել զայն ախտիւք և խղճիւ չարեաց, մի վաճառել զայն ընդ ոսկւոյ, մի մատնել ՚ի հրապոյրս գրգանաց . և մի երբէք ուրեք նախամեծար առնել զմարմին երկրաւոր և եղծական քան զգոյացութիւն, որոյ սկիզբն երկնաւոր

1 վերգիւ . Ենեակ . գիւրք հա . 2 . էջ 120 :
 2 . սող . 748 : 4 Պղատ . յղ . օր . գիւրք ժ .
 3 Պղատ . յԵպիմ . հա . 3 . հա . 2 . էջ 905 :
 էջ 615 : Նոյն . ՚ի Գորգ . հա . 5 Նոյն . յղ . հաս . գիւրք է .
 1 . էջ 525 : հա . 2 . էջ 521 :
 5 Նոյն . ՚ի Գորգ . հա . 1 . 6 Նոյն . յԵպիմոմ . հա . 2 .
 էջ 523 : Պղատ . յղ . միթի . էջ 973 և 992 :

է, և վախճանն նմա չիք¹ :

Փիլիպոս . Այլ զինչ առ այլ իցեն մեզ պարտք :
 Աբստիս . Ամենայն 'ի վճիռս յոյս բովանդա-
 կի . Ա'ի, զոր չկամիմքն թէ արասցեն մեզ մար-
 դիկ, առնել այլում² :

Փիլիպոս . Այլ չիցես զու աւաղելի՝ եթէ այդ
 ամենայն վարդապետութիւնք պատրանք իցեն,
 և ոչ երկարակեաց քան զմարմինդ լիցի հոգիդ :

Աբստիս . Այլ ինչ աւելի պահանջեն կրօնք քան
 զիմաստասիրութիւնս : Այլ միայն չհրամայեն ա-
 ռարինսոյն հրաժարել ինչ յիմեքէ՝ ընդ որ առա-
 ջի կայցէ նմա զեղջ, այլ և բերկրանս իմն զաղտ-
 նիս ընդ պարտս նորա խառնեն, և երկուս պատ-
 րաստեն նմա օգուտս անկշռելիս, խորին խա-
 զաղութիւն 'ի կեանս, և յոյս քաղցր 'ի մահու³ :

ԳՎ ՈՒՄ Զ .

Ի նոյն մատենագարանն Եւկղիզեայ, յաղագս քերթողութե՛,

Այլ ԱԾԻ ես զմանուկն Ալուսիս զորդի Այո-
 ղողորայ առ Ալկղիզէս, և մտաք 'ի կողմն մի
 մատենագարանին՝ ուր էին քերթողական և եթ
 և բարոյական մատեանք, քերթողականքն բա-

¹ Պղատ . յղ . օր . էջ 727 :   ³ Պղատ . 'ի Փեղոն , հտ .

² Խաղր . 'ի 'նիկոկղ . հտ . 4 . էջ 91 և 114 :

1 . էջ 116 :

զումք յոյժ , իսկ բարոյականքն սակաւք : Այլ 'ի զարմանալ Ա իւտեայ ընդ կարի անհաւասարութիւնն , սակցնա Ալկիդիդէս . Սակաւուց կարօտի մարդ գրեանց յուսումն , այլ բազմազունից յոյժ առ 'ի զբօսանս : Սահմանաւ են պարտք մեր , այլ բերկրութիւնք մտաց և սրտի անասմանք . երևակայութիւն՝ որ տածէ զնոսս , առատաձեռն է և բազմաբեզուն : } որչափ բանականութիւնս մեր աղքատ և ամուլ՝ աղօտ և եթ ընծայէ լոյս կարօտութեանս մերում , և ըստ զգայութեք քան ըստ խորհրդոց մտաց բերիմք 'ի գործ , աջողութիւնք երևակայութեան հզօրագոյն ձգեսցեն զմեզ յիւրեանս քան զխրատս բանականին՝ որ ոստին է նորին :

Օ որութիւնս այս մտաց գեղախայլ առաւել քան յիրականն պարապէ 'ի կարելին՝ որոյ ընդարձակագոյն են սահմանք քան զիրականին . և քան զկարելին ևս նախամեծար առնէ յաճախ զկեղծիս , որոց չիք սահման : Նարբատ նորա բնակեցուցանէ զանապատս , կենդանացուցանէ զանզգայագոյնս յէից , փոփոխէ այլ յայլմէ զհանգամանս և զգոյնս՝ որովք զանազանին , և կուռ զհեա միմեանց այլակերպութեամբք՝ ձգէ զմեզ 'ի կայս կախարդանաց յաշխարհն մտացածին , ուր քերթողք մոռացեալ զերկիր մոռացեալ զանձինս՝ ընդ իմանալիս և եթ գերակայս հաւորդք գտանին :

Անդ զտաղս իւրեանց 'ի բուրաստանաց Սու-

սայիցն ծաղկաբաղ առնեն¹, և վտակք խաղաղա-
ւէտք մատուցանեն նոցա ալիս կաթին և մեղու²,
և Վարդոն իջանէ յերկնից՝ աւանդել նոցա զքնար
իւր³, և յանկարծակի շունչ աստուածային շի-
ջուցեալ զլոյս մտաց նոցա՝ արկանէ զնոսա ՚ի
ցնորս սաստիկս, և բռնադատէ խօսել ՚ի բար-
բառ զիւցական՝ որոյ այնուհետև զործարան
և եթ գտանին ինքեանք⁴:

Այլ յաւելեալ Այլ կղիղեայ ՚ի բանս իւր, ասէ.
Օպղատոնականն, որպէս տեսանես, երկրոր-
դեմ զբանս: Օ ի այսպէս ծաղր առնէր նա
ստէպ զքերթողս, որք ցրտագին բանիւք բողոք
ունին զբողբոքելոյ յիւրեանս հրոյ: Վալ են ՚ի
նոսա և վարեալք ՚ի խանդից, որ աստուածա-
բուծիւնն կոչի կամ աւիւն քերթողական⁵: Այ-
քիղ, Պինդար և այլք առ հասարակ ՚ի քերթո-
ղաց մերոց երևելիք այնու հրոջի վառէին, որ և
՚ի գիրս նոցա փայլէ արդ: Այլ զի՞ զնոցանէ ասեմ.
Ղեմոսթենէս ՚ի բեմի, և աննշանաւորք ոմանք
յակումքս ցուցանեն զայն հանապաղ: Այլ դու
ինքն եթէ նկարագրել կամիցիս զբռնութիւն և
զաղէտս, որք ՚ի ծայրագոյն սաստիութեան ոչ ևս
բերեն յիւրեանս զնշմարանս ազատութեան,
բոց ՚ի շրթանց և յաչաց քոց հատանիցի. և ցոլք

1 Պղատ . ՚ի Յոմն, հտ . 1 . էջ 534:

էջ 534:

5 Պղատ . ՚ի Փեղբ . հտ . 3 .

2 Նոյն անդ:

էջ 245: Նոյն . ՚ի Գեմոսթեն .

3 Պինդ . սիւլթ . 1 . տող 1:

առ Վիկեր . յղ . ճարտ . զԼ .

4 Պղատ . անդ:

46 . հտ . 1 . էջ 237:

բանից քոյ զկատարութեան և զլառանցանայ
բերցեն զնմանութիւն : Ը՛յլ զու ոչ ինչ աւելի
բան զբնութեանն բերես բարբառ :

Հուրս այս , որում պարտն է կենդանացուցա-
նել զամենայն արգասիս մտաց , արծարծանի 'ի
բանաստեղծութեան' առաւել կամ 'նուազ սաստ-
կութեամբ ըստ պահանջելոյ իմաստիցն առաւել
կամ 'նուազ շարժումն , և ըստ առաւել կամ
'նուազ վսեմութեան հանձարոյ քերթողին' որ
բնաւորութեան կրիցն պատշաճիցի , և տալաւ
լսողոյն զգացման' որ յանկարծ 'ի սիրտ 'նորա
զարթուցեալ , և անդէն 'ի մերս ազգիցի' :
Ը՛յլ ոչ միշտ երկօքին բարեմասնութիւնքս այսու
քիկ . պատահեն 'ի միասին : Տեսի ես քերթող
զոմն սիրակուսացի , զի ոչ երբէք տաղս այնպիսի
դեղեցիկս յօրինէր , որպէս յորժամ խանդք
սաստիկք զառանցուցանէին զնա' :

Եւ ապա հարցուածս ինչ մատոյց Վիւսիս Վալ-
զիդեայ , զորս 'ի պատասխանելոյ բանիցն 'ի միա-
տոցես : Բանաստեղծութեան , առ Վալզիդէս ,
զնացք և բարբառ առանձինն է . 'ի դիւցազներ-
զութեան և յողբերգութեան յանդիմանն առնե-
նա արութիւն ինչ քաջայաղթ , կապակցելով ըստ
հաճոյից զմասունս 'նորա , փոփոխելով զծանօթ
հանգամանն և յաւելլով առաւել հոգեշարժս ,

¹ Կիկեր . տուսիու . Գերք ԳԼ . 17 . հտ . 2 . էջ 665 :

Ս . ԳԼ . 26 . հտ . 2 . էջ 234 :   ³ Կոյն , տաջարկ . հտ .

² Արիստոս . յղ . քերթ . 2 . էջ 817 :

և սայժառայուցանելով զայնոսիկ մերթ գրուա-
գօք զարմանալեօք, և մերթ բազմայեղանակ ա-
սացուածոյն վայելչութեամբ, կամ գեղով իմաս-
տիցն և ազդեցութեանց: Մազում այն է, զի
վէպքն՝ այս ինքն է եղանակ յօրինուածոյ գործո-
ղութեանն՝ առաւել աշխատ առնէ զքերթողն,
և յաճախէ նմա փառս քան զյօրինուած տա-
ղիցն¹:

Այլոց ազգի ազգի բանաստեղծութեանց
կազմութիւնն ոչ այնչափ տաժանելի է քերթո-
ղին. սակայն պարտ է նմա գիւտս իմն ամենայն
ուրեք. յանդիման առնել, և նորանոր կեղծեօք
կենդանացուցանել զամենայն՝ զորմէ բուռն հար-
կանէ, զջերմութիւն բոցոյ իւրոյ ազդել՝ ի մեզ,
և յուշի ունել հանապազ՝ զի որպէս Միմոնի-
դէս ասէ², քերթութիւն է նկար խօսուն, և
նկար է քերթութիւն համր:

Այա ուրեմն ոչ զք տաղաչափութեամբ և եթ է
բանաստեղծ. զի Արողոտեայ պատմութիւն թէ
պէտ և տաղաչափիցի, ոչ ինչ աւելի է քան
զպատմութիւն³, զի ոչ վէպք պաճուճեալք և
ոչ կեղծիք ՚ի նմա գտանին⁴: Այա ուրեմն և ոչ
վճիռք (Վեոգնեայ և Փոկիղիդեայ և այլոց, և ոչ

1 Արիստոտ. յղ. քերթ. սիոս, յղ. արհեստի քերթ.
դԼ. 6. էջ 656: էջ 6:

2 Նոյն անդ, դԼ. 9. հա. 4 Արիստոտ. անդ:

2. էջ 659: 5 Պլատ. ՚ի Փեդոն, հա.

3 Պլատ. յղ. ունկնդր. 1. էջ 61:

քերթ. հա. 2. էջ 17: վոս.

Պարմենիդէայ և Վանկեղոկղի վարդապետութիւնք զտիեզերաց ընդ քերթութիւնս համարելի են¹, թէպէտ և Պարմենիդէս և Վանկեղոկղ ուրեք ուրեք ՚ի զիրս իւրեանց յեռուն նկարագրութիւն զեղեցիկս² և հանճարեղ այլաբանութիւնս³ :

Վանաստեղծութեան, որպէս ասացի, է լեզու առանձինն : Վ բաժանել քերթութեան և շարագրածոյ յիւրեանս զբարբառ, բաժին ել նմա երևել միշտ ՚ի ճոխ կամ յընտիր սաճունանս, և աւանդեցան նմա ամենայն երփն երփն երանգոց էից, հարկ ՚ի վերայ եղեալ վարել նոքօք անխափան, և ՚ի զեղծանելն նոքօք՝ զուանասգիւտ :

Ղրկնա ընդ իշխանութեամբ իւրով զբազմութի յոյժ բառից, որ արգելեալ են շարագրածոյ և զյուրվս ևս ՚ի բառից ելբեմն ձգտէ իբրև զերկարս և երբեմն զսպէ իբրև զսուղս՝ յաւելմամբ կամ բարձմամբ տառից կամ վանկից : Նշխանութի է նմա և նորս ստեղծանելոյ, և ազատութի պահեալ նմա ՚ի կիր արկանելոյ զխափանեալս կամ որ յօտար գաւառս ուրեք վարին⁴, համանշանակս զբազումն գործելոյ, և նորաձև իմն դասակարգելոյ զնոսա⁵, և վարելոյ ամենայն համարձա-

¹ Արխտոս . յղ . քերթ . զԼ . 1 . էջ 653 :

² Նոյն, առ Դիող . լայերտ . գիրք Ը . յօդ . 58 : Եմակեղոկղ, առ Պլուտ . յղ . զգ . 2 : յօտարին ընցից . հտ . 2 . էջ 830 :

³ Սեբոս . Եմակեղ . ընդդ . արամաբան . գիրք Է . էջ 392 :

⁴ Արխտոս . յղ . քերթ . զԼ . 21 . հտ . 2 . էջ 669 :

⁵ Նոյն անդ, զԼ . 20 . էջ 668 :

կութեամբ՝ որովք քերթողականն պերճախօսու-
թութիւն զանազանի՝ ի հասարակաց բարբառոյ :

Վիւրութեցն շնորհելոց հանձարոյ հաղոր-
դին և նուագարանք առ հասարակ, որ օգնեն
նմա : Ըստի տաղիցն այլաչափութիւնք ազգի ազ-
գի, զանազանեալք ՚ի բնէ ՚ի տիպս կերպարա-
նացն : Վանդի դիւցազնականն չափ ստին ահա-
ւոր իմն ձեռով և մեծաւայելուչ ձեմի, և սահ-
մանեցաւ այն յերգս վիպասանականս . մեծա-
վերջն ՚ի ձահ պատահէ խօսից, և թատերա-
կանն քերթութիւն յաջողի նովաւ : Իսկ այլք
՚ի չափուց պատշաճին ՚ի պարերգութիւնս* . և
վարին անաչխատ ՚ի տաղս և յօրհնութիւնս :
Ըստ օրինակաւ յաճախեցին քերթողք զհը-
նարս ախորժելի առնելոյ զերգան :

Եւ վախճանն առնելով բանիցն, եցոյց մեզ
Եւկղիզէս զգիրս յօրինեալս յայլեայլ ժամա-
նակս, զԱրփեսոսի, զԴուսեայ, զԹամիրեայ¹,
զԼինոսի, զԿնթեայ², զՊամիրեայ, զՈղենի³,
զԲարեայ, զԿալիմենիդեայ⁴, և զայլոց : Յօ-
րոց կէսք օրհնութիւնք են դից և եղերերգու-
թիւք, այլք զգոհից, զպատգամաց, զբառութեց և
զհմայից երգք : Եւ ոմանք, մանաւանդ պարունակն

* Զազգի ազգի սագաչա-
փութեանցն Յունաց գոցեն
ինգրողք ՚ի Իւ գլուխ գրոցս
սասցիալ :

¹ Պղատ . յղ . հաս . գիրք
Ի . հա . 2 . էջ 364 . նոյն . յղ .

օր . գիրք Բ . հա . 2 . էջ 829 :

² Հերակղ . առ Պղտա .
յղ . երաժշտ . հա . 2 . էջ 1132 :

³ Երոգոս . գիրք Գ . գլ . 35 :

⁴ Գիտգ . լայերտ . գիրք Ը .
յօգ . 111 :

վիպասանական՝ որ է խմբագիր առասպելապատում աւանդութեանց, ուստի բազումք յողբերգակ քերթողաց առին զպատճառս քերթութեցն իւրեանց՝, վիպէն զծննդաբանութիւն զից, զճակատամարտն հսկայից, զարշաւանս արգիական նաւորդացն, և զպատերազմունս թերացւոց և տրովացւոց՝ : Յայտոսիկ առաւել եղև բանասիրաց սարապումն ընդ դարս բազումս : Ը. Ե. քանզի բազմագոյնք՝ ի գրոց աստի ոչ յորոց համարինն զրեալ են* , Աւելղիղեայ խառն ի խուռն զնոսա զետեղեալ էր :

Օ հետ այնոցիկ Ասիողեայն և հոմերի գային զիրք . բայց ընդ հոմերական զիրսն էր յոգնախուռն բազմութիւն թարգմանաց և մեկնաց՝ : Բնութերցեալ իսկ էր իմ՝ ճանճրութեամբ զմեկնութիւնս Ստեսիմբերոտեայ և Գլաւկոնի՝ , և ծիծաղեալ ընդ վաստակս Ստորոգորայ լամիսակեցւոյ՝ որ զՂիլիական և զՂիսական զիրս համարի այլաբանութիւն ծայր ի ծայր՝ :

Բազումք ի քերթողաց ըստ օրինակին հոմերի ձեռն արկին երգել զպատերազմն Տրովագայ . ընդ որս և Ըրկտինոս , Ստեսիքոր՝ , Սա

1 Կասաւք . ԵԱԹԵՆ . էջ 301 :

2 Փարբիկ . մատենագ . Յուն . գիրք Ա . գլ . 17 :

* Յեակոյս մատենիս ի տեղեկութիւնսն . թիւ Դ :

3 Փարբիկ . անդ :

4 Պղատ . ի Յոմէր . հտ . 1 . էջ 530 :

5 Պղատ . անդ . Տասիան . ընդդ . հեթ . յօդ . 37 . էջ 80 :

6 Փարբիկ . անդ . էջ 9 և 597 :

կազատ¹, և լեւորէս², որ կոկողարանելով իմն այսպէս զգիրսն սկսանի. (Պրեհմո-երգիւմ շքախարչն, և զդասերազնն հուշակատար . . . : Սա ինքն լեւորէս յԱղիականն փոքրիկ³, և Վիկէոզեն⁴ ի Արարիականն իւր⁵, նկարագրեցին զամենայն զէպս սատերազմին այնորիկ : Աւ ի Հերակղեան և ի Սեւեան քերթածս ամենայն արութիւնք երկոցունցն ևս զիւցազանց բովանդակին⁶ : Բայց քերթողքս այսորիկ չեղէն հասու իսկութեան վիպասանականին երգոց, և դասակարգեալ զհետ Հովերի⁷ խաւարէին ի ճառագայթից նորա որպէս աստեղք յարեզակնայիցն :

Այլ զիդեայ պէտ արարեալ ի հաւաքումն ամենայն ողբերգական, կատակերգական և սատիրական քերթութեանց՝ որք յամաց իբր երկերիւրոց և այսր ի տեսարանս Ալլազայ⁸ և Վիկիլիոյ ի տեսիլ ածեալ էին, ժողովեալ էր իբր երկս հազարս⁹ . այլ չև ևս էին ջանք նորա կատարեալ : Քանի բարձր կարծիս զմատենագրու-

1 Աթեն. զիբք ժԳ. զԼ. 9. էջ 610 : Մեօրս. մատենագ. Յուն. զԼ. 1 :	10 Աթեն. զիբք ժԵ. զԼ. 8. էջ 682 :
2 Պաւսան. զիբք ժ. զԼ. 25. էջ 860 :	6 Արխատոս. յԼ. քերթ. զԼ. 8. հտ. 2. էջ 658 :
3 Ովորոս. յԼ. արհ. քերթ. տող 137 :	7 Եղբին. յԼ. վրէպ հրէշտ. զԼ. 8. հտ. 2. էջ 398 :
4 Փարբիկ. մատենագ. Յուն. զիբք Ա. էջ 280 :	8 Մեօրս. մատենագ. յուն. և սատիրկ. Փարբիկ. մատենագ. Յուն. :
5 Երոզոս. զիբք Բ. զԼ. 117 : Արխատոս. յԼ. քերթ. զԼ. 16. հտ. 2. էջ 664 : Ա.	9 Եկեղոյս մատենին ի տեղեկութիւնն. Թիւ. Ե :

Թե՛նէ : Յունաց և զբեղնաւորութե՛նէ : Հանձա-
րոյ նոցա ոչ ընծայէր հաւաքումն այն : Ի Թիւ
արկեալ զվաստակս միոյ միոյ 'ի քերթողաց ,
գտանէ՛ի բազմաց 'ի նոցանէ աւելի քան զհարիւր
յօրինեալ քերթուածս : Այցոյց մեզ Աւկղիղէս
ընդ զարմանալիս և զՉիացուն կոչեցեալ զողբ-
երգութի՛ յորում Քերեմանի յառաջ քան զժա-
մանակս ոչ բազումն ընդդէմ հասարակաց սովո-
րութե՛ մուծեալ էր զամենայն ազգի ազգի չափս
տաղից՝ . որ չեղև ընդունելի նորաձևութի՛ն այն :

Սնջկատակք 'ի սկզբանէ ծաղրածութիւնս
խենէչս կամ՝ երգիծականս լուկեայն յանդի-
ման առնէին 'ի տեսարանս : Յանուն նոցա կո-
չեցան ապա քերթուածք համառօտք , որ զդէպս
ինչ աննչանս 'ի տեսիլ ածեն՝ : Օ ի Թէպէտ և
լատ առաջարկութեանն նմանք են կատակեր-
գութեան , այլ պակասէ 'ի նոսա կնձիոն վիպաց ,
և կէսք ծայրայեղ համարձակութեամբն զանա-
զանին : Ան ևս , յորս յաղթանակէ ընտիր և
վայելուչ զուարճախօսութիւն : Բնդ մնջկատակ
քերթութիւնս , զորս հաւաքեալ էր Աւկղիղէայ ,
գտի զՔսենարքեայն և զորս Սոփրոնի սիրակու-
սեցւոյ է յօրինեալ՝ , յորս զուարճանայր յոյժ

1 Արիստոս . յղ . քերթ .
հտ . 2 . գլ . 1 . էջ 653 :

2 Վոսս . յղ . կարգաւոր .
քերթ . գիրք Բ . գլ . 30 . էջ
150 :

3 Պլուտ . իրախճ . գիրք

է . խնդիր 8 . հտ . 2 . էջ
712 : Դիոմեդ . յղ . ճարտ .
գիրք Գ . էջ 488 :

4 Արիստոս . յղ . քերթ .
գլ . 1 . հտ . 1 . էջ 653 :

Պղատոն, և ածեալ զայնոսիկ 'ի Սիկիլիոյ՝ եմոյժ առ աթենացիս. և 'ի մահուն նորա գտան այնոքիկ 'ի սնարս մահճաց նորա՝¹ :

Եւ յաւելասել մեզ Եւկղիդէս. Եսիս քան զթատրերգական արուեստին հնարս, քերթողք՝ որոց շնորհեալ էր 'ի բնէ սիրտ զիւրագորով և արգելեալ 'ի նոցանէ հանճար վիպասանական տաղից, մերթ գծադրէին 'ի նկարս իւրեանց զարկածս ուրուք յազգաց կամ զթշուառութիւն ուրուք 'ի նախնի արանց աւագաց, և մերթ ողբային զմահ ազգականաց իւրեանց կամ զըարեկամնց, և սիտիէին զսուգ իւրեանց ողբովքն : Երգք նոցա ողբականք, որոց գրեթէ միշտ կցորդէր սրինգ, կոչէին եղերերգութիւնք՝ :

Եւ յապգ քերթութեան կարգաւոր իմն անկարգութեամբ յառաջ խաղայ, փոխառութեամբ վէցոտնեան և հնգոտնեան տողից՝ : Աերպարան բանից նորա պարզ է, զի սիրտ խկասկէս վշտացեալ ոչ ինչ աւելի խնդրէ. պարտ է ասացուածոց նորա գոլ ուրեք ուրեք ջերմ որպէս զգազաղ՝ բնգ որով ծածկի հուր ծախողական, այլ չէ պարտ նոցա 'ի վէպս անդ բրդիլ յանէծս կամ 'ի

¹ Գիտգ. լայերտ. գիրք Գ. յօդ. 18 : Վոսս. յգ. կարգաւոր. քերթ. գիրք Բ. գլ. 33. էջ 161 :

² Ի գէոյ է կարծել զի ոմանք 'ի քերթութեանց տասի՝ որ մնջկատակքն կոչէին՝ էին հանգոյն իմն վիպասանուէցն

Ֆոնթենի :

² Պրոկղ. ծաղկաբազ առ Փոսայ մասենագ. էջ 384 : Վոսս. անդ, գիրք Գ. գլ. 11. էջ 49 :

³ Ովրատ. յգ. արհ. քերթ. տող 75 :

դասնութիւն : Չիք ինչ գորովական քան զճայ-
րագոյն հեղութիւն կցորդեալ ընդ ծայրագոյն
վշտակրութեան . կամիցիս տեսանել զօրինակ
սուղ ինչ և խանդաղատելի եղերերգութեան .
գացես զայն ՚ի տաղս Աւրիպիդեայ : Անդրո-
մուքէ ածեալ յԱլլադա , անկանի յոտս պատկե-
րին (վ)եռեայ մօր Աքիլլեայ , և ոչ ինչ բողոքէ
զգիւցազնէն . այլ յիշատակաւ դժնդակ աւուրն ,
յորում ետես զԱկիտոր ընդ քարչ ածեալ շուրջ
զարովական օբարսագօքն , աչք նորա խուն արտա-
սուօք . զհեղինէ և եթ ամբաստանէ ամենայն
ազեօիցն պատճառ , և ՚ի մէջ բերէ զանգթու-
թիւնս՝ զորս Ալքմիոն արար ընդ նա . և միւս ան-
գամ զանուն առն իւրոյ յիշատակեալ , յորդա-
գոյն և ս իջուցանէ յաչացն վտակս արտասուաց՝ :

Մարթ է եղերերգութեան ախօփել զմեզ
յաղէտս . և յորժամ մերձ եմք յանկանել ՚ի
նայնս , պարտ է նմա քաջալերել զմեզ : Ազգողա-
գոյն աւնու նա յայնժամ բարբառ , և հզօրա-
գոյնս ՚ի կիր արկեալ օրինակս ամուչեցուցանէ
զմեզ ընդ վատութիւն մեր , և յորդորէ ՚ի նա-
խանձ արտասուաց ցօղելոյ ընդ մահ՝ զիւցազանց՝
որոյ ՚ի վերայ հայրենեաց զկեանս փոխանա-
կեալ իցէ :

Այսպէս Տիրատես արժարձեաց զեռանդն
սպարտացւոյ շիջեալ՝ , և Վալլինոս զեփեսա-

1 Աւրիպ . Անդրոմ . սուղ 103 :

2 Ստոր . Տառ 49 . էջ 353 :

ցւոյն¹. ահաւասիկ եղերերգութիւն նոցա : Ահա
և Սաղաթին, զոր արար Սողոմ առ ՚ի խրախոյս
աթենացւոց նուաձեւոյ զկղ զին Սաղամինա² :

Այլերերգութիւն պարտասեալ ապա ՚ի հե-
ծութեանցն ընդ աղէտս մարդկան իրականս,
զսիրոյն էառ ողբալ զանձկութիւնս³ : Այլաւ
բազմաց ՚ի քերթողաց պայծառացան տարիա-
ւորք : Սիմներմ կողտիոնացի, մի յերևելազու-
նից քերթողացն մերոց, զՎաննուլայ հռչակեաց
զգեղ⁴. զՆատեայն հռչակէ հանապազ Փիղե-
տաս կովացի՝ աստտին ՚ի մանկութենէ ստա-
ցեալ իրաւապէս զհամբաւ : Արուս՝ այնպիսի
նիհար և հողմաւար ասէն ունել մարմին, զի առ
՚ի կալ ընգդէմ բռնութեան հողմոց՝ հարկ է նմա
առնել զներբանս կօշկացն կապարեայս, և կամ
գնտակս կապարեայս ածել զնորօք⁵ : Այլացիք
պանծացեալ ընդ յաղթութիւնս նորա, կանգնե-
ցին նմա ընդ սօսեաւ պատկեր պղնձի⁶ :

Այլ ՚ի բուռն հարկանելն իմ զմիոջէ ՚ի գրեանցն,
որ մակազրէրն ի իզգական, ասէ ցիս Ալիլի-
զէս. Անտիմաքեայ կողտիոնացւոյ է զիրդ, որ
յառաջքան զգարս զայս եկաց⁷, նոյն ինքն որ և

¹ Սաղմ. ճառ 49. էջ 355 :

² Պլուտ. ՚ի Սող. հա. 1. էջ 82 :

³ Ովրաս. յղ. արհ. քերթ. տող 76 :

⁴ Քամէլ. առ Աթեն. գիրք ժ. Գ. ԳԼ. 3. էջ 620 : Սուրբ. ՚ի բառն Միմքեր.

⁵ Աթեն. գիրք ժ. Բ. ԳԼ. 13. էջ 552 : Սուրբ. ՚ի բառն Փիլոթ.

⁶ Հերմեսիան. առ Աթեն. գիրք ժ. Գ. ԳԼ. 8. էջ 598 :

⁷ Պարասպ. Պինգ. պիւթ. 4. տող 398 :

զ[ժ]եբայիդն յօրինեաց : Հարեալ էր նա 'ի սէր չքնաղագեղին Վրիսեայ, և չոգաւ զհետ նորա 'ի Վիւզիա . ուր ծնեալ էր Վրիսէիս, ուր և մեռաւ 'ի մէջ բաղկաց նորա : Այլ իբրև դարձաւ նա 'ի գաւառ իւր, չեզիտ այլ սփոխումն վշտացն՝ բայց զեղուլ զայն 'ի զիրա, և կոչել զեղերերգութիւնն յանուն սիրուհոյն՝ :

Բսեմ . Այն անձանօթ է ինձ թեբայիդն . որ թէպէտ և չէ ինչ բարւոք կարգաւորեալ, և սողք հոմերականք ուրեք ուրեք 'ի նմա գտանին յար և նման գրեթէ ըստ վանկիցն 'ի կիր առեալ՝, այլ թուի ինձ զի ըստ բաղում մասանց արժանի է քերթողն գովութեան : Բայց կուտական 'ի նմա բանք՝ և կարի սաստկութիւն, և եթէ ոչ որ զչարեսցի՝ ասեմ թէ և հիւծութիւն ոճոյ՝, տան կարծել՝ զի ոչ գեղ հանձարոյ և ոչ սիրտ գորովական էր նմա առ 'ի կարեկից առնել զայլս ընդ մահ Վրիսեայ : Բայլ արդերկբայք իմ լուծցին : Այլ մինչ Ալիզիդէս ցուցանէր Վիսեայ զեղերերգութիւն Վրբիդդեայ, զՎիմնիդեայ, զՎրոնասայ, զՎրոնեայ և զայլոց, ընթերցայ ևս զՎիւզականն : Այլ յաւարտեն

1 Հերմասիան . առ Աթեն . Գիբք ժ. Գ . ԳԼ . 8 . էջ 598 : Պլուտ . յԳ . մտիթ . հաս . 2 . էջ 106 :

2 Պորֆիր, առ Եւսեբ . պատրաստ . աւետ . Գիբք ժ . էջ 467 :

3 Կատուղ . յԳ . Կիննայ և Վոլուս . երգ 87 :

4 Դիոնես . աղիկ . յԳ . շաբադր . բառից . հաս . 3 . էջ 160 : Նոյն . յԳ . քնն . նախնի մատենագր . ԳԼ . 2 . էջ 419 :

զայն, ասեմ. Չգտանիմ խաբեալ. զի ահա Մնդրունքէ հանդէս առնէ վշտաց իւրոց, և ոչ ածեալ զմտաւ զի որ խնդրէն օրինակս առ 'ի սփոփումն՝ սփոփեալ իսկ է, համեմատէ զվիշտս իւր ընդ վիշտս նախնի զիւցազանցն Ալլադայ՝, և նկարագրէ երկայն բանիւք զտաժանաւոր ճգունս՝ զոր արգիական նաւաստիքն կրեցին յարչաւանս իւրեանց՝ :

Աւ իւսիս ասէ. Մըքիղորքոս պատշաճագոյն ևս ելա վշտաց իւրոց հնարի առնել զինեաւ. Քանզի քեռայր նորա ծովահէղձ լեալ էր, և քերթողին յօրինելով յայնժամ տաղս ինչ, ողբայ վայրիկ մի զմահ նորա, և փութայ հանդարտել զսուգն՝ ասելով. Օի ոչ դարձուսցեն զնա արտասուք մեր 'ի կեանս, և ոչ խաղք և զիներբուք յաւելցեն զդառնութիւն բախտի նորա՝ :

Աւ եցոյց մեզ Աւկղիղէս, զի խառնումն վեց ոտնեան տողից ընդ հինգոտնեանս բնոյն և եթեղերերգութեան էր երբեմն պահեալ, այլ ասոս յազգի ազգի քերթութիւնս 'ի կիր արկաւ : Աւ մինչդեռ օրինակս 'ի վերայ բերէր՝, ածառ նմանատեան մի՝ որում 'ի բազմաց հետէ ակնկալեալ մնայր. և էր այն Վղիականն փոխեալ 'ի չափ եղերերգական, զհետ համերական տողիցն իւրա

1 Պլուտ. յղ. միթիթ. հա.

2. էջ 160 :

2 Պարսպ. Պինդ. սիւթ.

4. տող 398 :

3 Պլուտ. յղ. ունկնդր.

քերթ. հա. 2. էջ 33 :

4 Յիշատ. բանաս. կաճառ.

հա. 7. էջ 383 :

քանչիւր յանդգնեալ քերթողին յաւելուլ մէն մի տող սղագոյն ըստ իւրոց ախորժակացն : Աւ քերթողն էր Պիկրէս եղբայր Աբտեմիսեայ , որ մեռան , գշխոյին Վարիոյ տիկնոջն Սաւտղեայ¹ . և ոչ ինչ խափան եղև նմա ազնուականութիւն ազգատոհմին չածել 'ի լոյս զայլանդակ գիրան , և թերևս գլոտեգոյն քան զամենայն գիրս :

Աւ էին դարանք մատենից բազումք , յորս էին օրհներգութիւնք դից , տաղք զուպարայաղթ նահատակաց Ալլաղայ , գեղծք հովուականք , զանձք , և բազմութիւն հատուկտիր նուագաց : Աւ ասէ Աւելիդէս . հովուերգութեան սարտ է զհովուական կենաց նկարագրել զբերկրութիւնս , խաշնարածս բազմեալ 'ի դալարւոջ յեզր վտակի 'ի զառ 'ի վայր բլրի ընդ հովանեաւ վաղեմի ծառոյ , մերթ զհնչմունս եղեգանց խառնելով ընդ մրմունջ ջուրց և Օ եփիւռոյ , և մերթ զսէր երգելով կամ զհակառակութիւնս իւրեանց անակղս կամ զհօտս և կամ որ ինչ զնորօք տեսիլ զուարճալիք :

Այս ազգ քերթութեան ոչ ինչ զարգացաւ առ մեզ , և սկիզբն իսկ 'ի Սիկիլիա էառ² : Օ ի անդ , որպէս պատմեն , 'ի մէջ լերանց պսալելոց կահնեօք ձգի հովիտ մեծ՝ ուր զգանձս իւր շռայլեալ զեղու բնութիւնն . անդ ծնաւ հովիւն Վափնիա յանտառի ուրեք սարդենեաց³ , և զիք

¹ Սուխ . 'ի բառն Սոյր .

³ Նոյն անդ :

² Ի տղ . գիրք Դ . էջ 283 :

փութացան ընդ հակառակս միմեանց ըսուլ զնա պարզեօք: Յաւերժահարսունք վայրացն դայեկեցին նմա. շնորհս և զեղ Մտողիկն ետ նմա, և հերմէս զբարբառ համողիչ շրթանց նորա. Պան զմատունս նորա կրթեաց 'ի սրինգ եօթնփող, և Սուսայք զորրակս խանդաղատելի ձայնին: Եւ հովիւք վայրացն ժողովեալ անդէն զնովաւ, ուսան երանելի զբախտ իւրեանց համարել. և սուրակք եղեգանց փոխեցան 'ի նուազարանս քաղցրաձայնս: Եւ զուպար ևս եղ Ղափնիս, ուր զոյգ պատանեաց ոտիւք միմեանց կացեալ՝ վիճէին վասն մրցանակի երդոց և զործիական երաժշտութեան: Մրձադանգք կենդանացեալք 'ի ձայնէ նոցա, հնչէին այնուհետե զաւետիս խաղաղաւէտ և յարատե բարեկենդանութեան: Բայց Ղափնիս ոչ ընդերկար վայելեաց 'ի տեսիլ բարերարութեանցն իւրոց. քանզի մատնեալ 'ի վրէժինդրութիւն սիրոյ, մեռաւ 'ի ծաղկի հասակին՝. այլ սանք նորա ոչ զազարեն ցարգ՝ 'ի հռչակելոյ զանուն նորա, և յողբալոյ զչարատանջ մահ նորա՝: Օ հովուերգութիւն, որոյ նա ինքն համարի հաւակ, զարգացուցին ապա քերթողք երկու սիկիլացիք, Ստեսիքոր հիմերացի և Ղիումն սիրակուսեցի՝:

1 Վոսս. յղ. կարգադր.

քերթ. գիրք Դ. գլ. 8: Յի-

շատ. բանաս. կաճառ. հոս.

հ. էջ 85:

2 Դիոգ. գիրք Դ. էջ 283:

3 Եղիան. զան. պատմ.

գիրք ժ. գլ. 18: Թէոկր. գե-

ղօն, 1:

4 Նոյն անգ. Աթեն. գիրք

ժ. Դ. գլ. 3. էջ 619:

Ի իւսիս ասէ . Վիտեմ՝ զի արուեստս այս տե-
սիւք չքնաղս զզուարձալի վայրաց յանդիման
առնէ , այլ տգեղացուցանեն զնոսա յոյժ որ
անդր՝ ՚ի ներքս ածեալ անշուք դէմքն : Օ ի զինչ
զուարձութիւն իցէ տեսանել անդէ, որդս բիրտս
սարապեալս ՚ի գործ անարդ : Աւելիդէս ասէ .
Աչ էր երբեմն օրէն ստրկաց արածել զխաչինս .
այլ տեարք հօտից իւրովի հովուէին զնոսա ,
զի բաց ՚ի նոցանէ ոչ գոյին մեծութիւնք :
Այսմ՝ վկայէ աւանդութիւն , որ հովիւ նախ
և ապա երկրագործ ասէ զմարդն լեալ . վը-
կայեն և քերթողացն զրոյցք , որ բազում այն
է՝ զի և յառասպելն անդ բերեն զյիշատակ
նախնեացն բարուց՝ : Հովուին Անդիմիոնի տար
վացաւ Աքտեմիս . ՚ի լերին Վդա զհօտս Պրիա
մու հօր իւրոյ արածէր Պարիս . և Ապողոն զԱք-
մետայ արքային հովուէր զխաչինս :

Այս ուրեմն մարթ է քերթողի առանց եղ-
ծանելոյ զկարգս սատշաճից ՚ի վաղնջուց դարս
անդր ՚ի վեր ընթանալ , և ածել զմեզ յանա-
սատս՝ ուր կէին զերծք ՚ի խղճէ չարեաց , որք ՚ի
լիութիւն բաւականի պիտոյիցն իւրեանց ժառան-
գէին ինչա՝ ՚ի հարցն , սարապեալք յանդորրու
՚ի խաղս , մշանջենաւորելով իմն մինչև ՚ի վախ-
ձան կենաց զմանկութիւն :

Սարթ է նմա յաւելուլ ՚ի դիւցազունս իւր

զնախանձ նմանութեան, որ յարժման կաղցի զսիրտս նոցա. և տացէ նոցա զգալ առաւել քան խորհել: Կօսք նոցա լիցին միշտ սարգ, բնական, այլասացիկ և առաւել կամ նուազ պերճ՝ ըստ իւրաքանչիւր պայմանի, որով ՚ի հովուական կենցաղն ըստ չափոյ ստացուածոցն զանազանէին: Օ ՚ի վեհազոյնք ՚ի մեծութիւնս համարէին յայնժամ արջառք, և յետ նոցա խաչինք և այծք և խոզեան՝: Բայլքանզի սարտ է քերթողին տալ հովուացն իւրոց կիրս մեղմն և ախտս թէթեւ, սակաւ ինչ տեսարանս մարթ է նմա յանդիման առնել մեղ. որոց միօրինակ և ծանրատաղտուկ տեսիլ ձանձրալի թուի, որպէս զծով միշտ անշարժ, և զերկին անամպ միշտ:

Բն ՚ի չոյէ փոփոխութեան և այլակերպութեան ոչ երբէք հովուերպութիւն լիցի ախորժեղի որպէս զքերթութիւնս, յորս ընդարձակի սիրտ ՚ի կրից բերկրութեան և վշտաց: Օ տաղիցն ասեմ, զորոց զիտես զայլևայլ տեսակս. այլ իմ յերկուս դասս բաժանեալ է զնոսս. յերգս բաժակի, և որ ընդ գործս ինչ կցորդին նուազք, որպէս ընդ հունձս և ընդ կուծս, ՚ի հոսել զցորեան և յաղալ, ՚ի կտուրս խաշանց, և օստայնանկացն և դայեկաց երգք, այլովքն հանդերձ²:

Բռաջնոյն նկարագիր՝ զմայլումն գինւոյ,

1 Յիշատ. բանաս. կաճառ.
հտ. 4. էջ 534:

2 Նոյն անդ, հտ. 9. էջ
347:

սիրոյ, բարեկամութեան, ուրախութեան, և
 Հայրենասիրութեան: Ը որս խնդրի Հանձար
 պատկանաւոր, և որ ունին զայն 'ի բնութենէ՝
 ոչ կարօտի կանոնաց, իսկ որոց չունին՝ կա-
 նոնք ինչ ոչ օգնեն: Ան և Պինդարայ երգք
 բաժակաց՝, այլ Կնակրէնին և Կլեայ նուա-
 դեացին միշտ: Յերկրորդ ազգ նուագայն ակոր-
 ժելի գործեն զսրատմութիւն վաստակոյն յիշա-
 տակք Հանդամանաց ինչ նորա կամ օգտոյն՝ զոր
 ածեն: Վէպ եղև ինձ լսել զգինուորի ուրումն
 զմայլելոյ գինուլ զերգ պատերազմական, զորոյ
 ածից այսր զիմաստս քան թէ զյօրինուած .
 “ Վիզակ սուսեր և ասպար, ահա ամենայն
 դանձք իմ՝ նիզակաւ, սուսերաւ և ասպարաւ
 ժառանգեմ զանդաստանս, զհունձս և զգինի:
 Տեսի խոնարհեալ առ ոտս իմ զազգս, թաղա-
 ւոր զիս կուէլով և տէր . զի ոչ զոյր նոցա նիզակ,
 սուսեր և ասպար ”¹:

Վանի սիրելի իցէ բանաստեղծութեան բնա-
 կել ուր բնութիւնն և սահմանադրութիւնք յորդո-
 րեն անդադար զցնորս մտաց աշխոյժս և զուարթս
 զէղուլ յորդառատ: Օ ի ոչ միայն 'ի վիպասա-
 նական և 'ի թատերական քերթութիւնս նշա-
 նաւորացն սահմանեալ է մրցանակ՝ անդրի, կամ
 ցանկալի ևս քան զայն վարկ քննողաց, այլ և սը-
 սակք գերապանծք ամենայն ազգի ազգի քնարա-

¹ Աթեն . գիրք ժ . ԴԼ . 7 .
 էջ 427 : Սուիդ . ՚ի Ունծ .

² Աթեն . գիրք ժԵ . ԴԼ .
 15 . էջ 695 :

կան քերթութեանց սրահին մրցանակք: Չիք քաղաք՝ յորում ընդ ամն բովանդակ չիցեն տօնք յաճախաւորք զից, և չիք տօն՝ զոր նուազք նորանորք չզարդարեցեն, և չիք նուազ՝ որ ոչ ՚ի լուր ամենայն բնակչաց ՚ի սարուց տոհմիկ մանկըտւոյն երգեսցի: Արդ տէս ինձ քանի եռանդն ածիցէ այս քերթողին, և քանի յաճախեսցեն նմա փառք ՚ի շնորհակալութենէ համազգեսաց զուարայաղթ նահատակացն՝ զորս երգէ: Աճցուք զնա ՚ի գեղեցիկ ևս տեսարան, ուր առաջիկայցէ նմա վախճան առնել երգովքն իւրովք ողիմպիական տօնից և կամ այլոց բազմահանդէս տօնախմբութեանց Այլադայ. որպիսի ինչ թուիցի նմա ժամն այն, յորում երկուց կամ երից բիւրուց հանդիսականաց՝ ՚ի լուր ներդաշնակութեան տաղից նորա զմայլելոց՝ ամբառնայ մինչև յերկինս աղաղակ ցնծութեան և զարմանաց: Այլ և չէ հնար ևս մեծազօր պետութեանց երկրի տալ հանձարոց այսքան մեծարգի մրցանակ:

Ամին իրի մեծարին յոյժ առ մեզ քերթողք՝ պայծառացուցիչք տօնիցս մերոց, մանաւանդ որք ՚ի քերթութիւնս իւրեանց սրահեն զնկարագիրս սեփականս գիցն՝ զորս նուագեն: Օյլ ամենայն ազգի ազգի նուագաց պարտ է ըստ պատշաճի նուագելոց իրացն այլևայլ բերել ազգս եղանակի և երաժշտութեան: Աթէ զվեհագոյնն զից երգես, կալ զաստիճան ծանր և մեծաստտ. իսկ

էթէ զ]] ուսայս, քաղցր և ներդաշնակաւոր յօրինեսցիլը նուազս : Նախնիք զգուշութեամբ զպատշաճ՝ համեմատութիւնս զայս սրահէինս . այլ բազմազոյնք յարդեաց, զանձինս առ իմաստնազոյնս ունելով այնու՝ զի են զխոնազոյնք, արհամարհէն զայն անպատկառ՝ :

Իսկ ես յաւելի . Օ պատշաճսդ զայդոսիկ և ՚ի դուզնաբեայ սովորութիւնս ձեր գտանեմ, սուղ ինչ ՚ի վեր յառաջին ժամանակս մատուցեալ . և զարմանամ ընդ նախնի օրէնսդիրս ձեր, որք անդստին կանխաւ ՚ի միտ առին՝ զի լաւ էր կապել զազատութիւն ձեր արարողութեամբք ինչ քան բռնադատութեամբ : Օ նոյն և ՚ի հետազօտել զսկիզբն ազգաց՝ տեսի, զիշխանութիւնս սովորութեանց կանխեալ քան զօրինացն : Օ ՚ի սովորութիւնք հանգոյն առաջնորդի կալեալ զձեռանէ ածեն զմեզ ընդ ուղիս, ընդ որս բազում անգամ երթևեկեալ է նոցա . իսկ օրէնք զտեղացոյց պատկերաց բերեն զնամուտութիւն, ուր ուղղագիծ ձգին ուղիք առանց աղամողութեցն :

Եւ սպա յաւել Եւկղիղէս . Ոչ ընթեռնում ձեզ ՚ի տաղտկութիւն զցուցակ քերթողաց, որք յաջողեցան ՚ի քնարական բանաստեղծութեան . բայց երևելիք ՚ի նոսա են յարանց՝ Ստեսիքոր, Իբիկոս, Իշկէոս, Իցկման, Սիմոնիդէս, Իսաբիղիդէս, Ինակրէոն և Պինդար . և ՚ի կա-

1 Պրատ . յղ . օր . գիրք Գ . հտ . 2 . էջ 700 : Պրոտ . յղ . երաժշտ . հտ . 2 . էջ 1133 :

նանց, քանզի և 'ի նոցանէ յաջողեցան բազումք 'ի քերթուածիւնս յոյս գիւրընկալ գեղոյ, եղևն երևեալք Սախիսալ, Լըրիննա, Տելեսիլա, Պարս սիլա, Սիրտիս և Կորիննա¹ :

Ըստանօր, մինչև յառաջ ևս անցեալ, 'ի դէպ համարիմ յիշատակել միւս ևս ազգ քերթուածեան՝ յորում յաղթանակէ աւիւն բանաստեղծական : Օրհնութիւնն ասեմ Սպան զարամեաին² Վիոնիսեայ, որ կոչին երկդոնենին երգք : Պարտ է ցնորել իմն քերթողին՝ որ յօրինէ զայնս, և երգեցողացն առ հասարակ³ . զի նորօր ուղղին կաքաւք հրճուողականք, բազմամբոխք, որ շրջադարձք ըն յաճախ սովորութե յօրինին⁴ :

Տաղքս այսորիկ 'ի տիպս առանձին կերտարանացն զիւրաւ ընտրին յայլոց⁵ : Ըն 'ի նկարագրել զհանգամանս և զհամեմատութիւնս իրաց ընդ միմեանս, օրէն է ասա քերթողին կցորդել ստեպ զբազում բառս 'ի մի, որով կազմին երբեմն բառք այնպիսիք երկայնաձիգք՝ որ սարտասեցուցանեն զսելիս, և բազմաձայնք սասանեցուցիչք երևակայութեան⁶ : Ըլ յլարանութիւք,

¹ Վաս . յղ . կարգագր . տող 25 : Պարսպ . Արիստոփ . քերթ . գերք Գ . ԳԼ . 15 . 'ի հաւան , տող 1403 :
Էջ 80 :

² Պղատ . 'ի Յոնե , հտ . 1 . հտ . 10 . էջ 307 :
Էջ 534 : 'նոյն , յղ . օր . գերք ³ Արիստոփ . 'ի խաղաղ . Գ . հտ . 2 . էջ 700 : տող 831 : Արիստոս . ճարտ .

⁴ Պրոկղ . ծաղիտարալ , առ մատենագ . Փոտայ , էջ 985 : գերք Գ . ԳԼ . 3 . հտ . 2 . էջ 587 :
⁵ Պարսպ . Պինգ . յոյնոյ . 13 .

որ թուին անպատկանաւորք ընդ իրեարս , կուռ զհետ միմեանց յաջորդեն 'ի նոսա . այլ քերթողն սաստկապէս վազիւք յառաջ խաղացեալ , նշմարէ զկապակցութիւն իմաստիցն , այլ անտես առնէ :
 Սերթ 'ի կանոնաց արուեստին ապստամբէ , և մերթ զազգի ազգի չափս տաղից 'ի կիր արկանէ և զբազմայեղանակ ներդաշնակութիւն ' :

Բայց ուր քերթողական հանձարոյն ունակ , օգնականութեամբ աղատութեանցս սլարդէ առաջի աչաց մերոց զբանաստեղծութեանն բազմափարթամ ճոխութիւնս , նմանողքնորին ապիւհարք սնտիառ պերճութեանց հանդէս առնեն : Յուրտք և անախորժք և նսեմք վասն խորիմնցք երևելոց , զգուհիկ իմաստիւք գուհիկադոյն ածեն երանգս : Աւ բազումք այնորիկ են՝ որ 'ի սկզբանէ տաղիցն իւրեանց հնարին շլացուցանել զմեզ ճառանչիւք նմանութեց , զորս յորտընդոստ ամբաւ հարութեց և յարկայնոց երևութեանց առնուն 'ի կիր : Ի սոյն Արիստոփանեայ ակնարկեն կատականք . զի 'ի միում ուրեք 'ի կատակերգութեանցն իջուցանէ յերկնից այր մի : Հարցանենցնս այլք . Օհնչ 'ի բարձունս անդ տեսեր : Անաս առէ . Վերթողս երկու կամ երկու երկզրունենին տաղից , որ ընդ ամպս և ընդ հողմն ընթանային թողովել զողորջիս և մրրիկս՝ առ 'ի կազմել յայնցանէ զնախերգանս տաղից իւրեանց ' :

1 Դիոնես . աղիկ . յղ . 2 Արիստոփ . 'ի հաւսն ,
 շարագր . բառ . յօդ . 13 . հո . տող 1383 .
 5 . էջ 131 :

Եւ այլուր զերգս քերթողացս այսոցիկ նմանեցուցանէ պղպջակաց օդոյ, որ ցնդին՝ հերձեալ շառամամբ զպարունակ իւրեանց՝ 1 :

Ի սմա և ցարդ իսկ է տեսանել զպատկանաւոր ազգի ազգի իրաց զաւիւն : Օ ի քերթող, որ ՚ի նուագել զԱպողոն՝ հանդարտէ զմիտս իւր, նոյն ինքն ՚ի սկսանել զներբող Վիոնիսեայ յուզի սաստկապէս, և ՚ի յասպղել երեակայութեանն վառմանն՝ արծարծանէ զնա զինէհարութեամբ՝ 2 : Հարեալ անապակաւս * որպէս որոտընդոստ շանթիւ, ասէ Լըբիղըբոս, մտանեմ յասպարէզ՝ 3 :

Եւ կղիղեայ ժողովեալ էր ոչ միայն զսորատաղս սպանդարամետականս՝, այլ և զԱրիոնին՝, զԱսոսի՞, զՎինդարայ՝, զԵլանիպպիղեայ, զՓիլըքսենեայ, զՏիմնթեայ, զՏելեստեայ, զՊոզիւիտեայ, զՅոնեայ, և զայլոց բազմաց՝ յորոց առաւելագոյնք կացին յաւուրս մեր : Օ ի այս ազգ քերթութեան, որով ՚ի վսեմն բերի, բըռնագոյնս ձգէ յինքն զքերթողս աննշանս : Օ ի

1 Արիստոփ. ՚ի Գորաս, ատղ 251 : Վոսս. յլ. կարգադր. քերթ. գիրք Դ. ԴԼ. 16. էջ 88 :

2 Փիլըք. և Եպիբարմ. առ Աթեն. գիրք ԺԴ. ԴԼ. 6. էջ 628 :

* Բնագիրն ասէ. Ամպա. հարեալ ՚ի գինւոյ :

3 Երբիւ. առ Աթեն. գիրք

ԺԴ. ԴԼ. 6. էջ 628 :

4 Աթեն. անգ :

5 Երոգոս. գիրք Ա. ԴԼ. 23 : Սուիգ. ՚ի բառն Արլոն.

6 Կլեմ. աղեքս. ծագկաբաղ. գիրք Ա. էջ 365 : Եղիան. զան. պատմ. կենդան. գիրք Է. ԴԼ. 47 :

7 Սարաբ. գիրք Թ. էջ 404 :

որպէս ամենայն որ 'ի ժամանակիս յայսմիկ 'ի վեր քան զիւրն նկրտի սրայման, այսպէս և քերթողք ձգտին 'ի գեր 'ի վերոյս քան զիւրեանցն հանձար :

Տեսի ապա խմբազիր մի՛, յորում էին տողք ափ յափոյ յօրինեալք, և որ 'ի սկզբնատառս տողիցն յօդէին անուանա, և առակք և առեղծուածք աղգի աղգի՞* : Այլ յետիոյս մատենին նկարեալ էր ձու, բազին, տասպար երկսայրի, և թւէք Սիրոյ : Օ որս մօտ ևս մատուցեալ, տեսի զի էին քերթուածք՝ որոյ տողք այլաչափք յան զիման առնէին զիրն առաջարկեալս առ 'ի խաղ : Օ որ օրինակ 'ի ձուն՝ երկու առաջին տողք էին եռալանկք, իսկ 'ի յաջորդն յաւելլով վանկիցն տակաւ՝ ապա ըստ նմին համեմատութեան նուազէին, աւարտեալ 'ի կրկին տողս եռալանկս հանգոյն առաջնոցն : Սիմիլիաս հոդացի յաւել 'ի բանասիրութիւն զարգասիս զայսոսիկ մտաց մանկականս և տաժանաւորս :

Բայց Վիւսիս, քանզի սիրէր յոյժ զբանաստեղծութիւն, երկնէր միշտ զի մի գուցէ ընդ սնտափ զըօսանս համարեսցի այն . և 'ի կրկնել և յերեքկնել Ալկիդիդեայ, զի անմարթ է յաջողել քերթողի՝ որում չիցէ հանձար հաճոյ լինելոյ, ոչ ևս համբերեալ 'ի վերայ էած և ստէ . Բանա-

1 Սիմեն . առ Աթեն . դերք յ . 41 . 20 . էջ 453 :
 Գ . 41 . 35 . էջ 125 : * Յետիոյս մատենիս 'ի տե .
 2 Կալլ . առ Աթեն . գերք զեկութիւնն . թիւ 2 :

ստեղծութիւն զմարդիկ էած ՚ի քաղաքականութիւնս զմանկութիւնս իմ՝ հրահանգեաց, նա զխրատութիւնս խրատուց ամօքէ, նա սիրելի առնէ զառաքինութիւնս՝ հաղորդեալ նմա զչորհոյս իւր, նա զմիտս իմ կրթէ ՚ի վիսպասանականն, գորովէ ՚ի թատերականն, ըստ երկիրդածութեամբ ՚ի պաշտամունս կրօնից, յորդորէ յուրախութիւնս, ՚ի ճաշս, և ազգէ ՚ի նա եռանդն ազնուական ընդդէմ թշնամեաց: Այլ թէպէտ ոչ այլ ինչ արգասիք էին կեղծեաց նորա՝ բայց խաղաղել զտազնապս երեւակայութեան մերոյ, ոչ ապաքէն օգուտ մեծ էր հայթայթել զբօսանս ինչ անխառ սակարս ՚ի մէջ այնքան թշուառութեանց՝ զորոց լսեմ անդադար խօսելոյ բազմաց:

Եւստեցաւ Աւիղիդէս ընդ աշխոյժս նորա, և առ ՚ի զրգուել զայն և ևս՝ ասէ. Վիտեմ զի առ ոտս Պղատոնի աշակերտեցար. արդ մոռացեալ իցես զի նա զկեղծիս զայտոսիկ քերթողականս համարէր պատկերս խաբուսիկս և փաստակարս, որք նուաստացուցանեն զգիս և զգիւցազունս, և խուճապս և եթ առաքինութեան առաջի առնեն մեզ ՚ի նմանութիւնս՝:

Արկնեալ անդրէն Ալեսեայ, ասէ. Աթէ մարթէր ինձ մոռանալ զայն, մտտեանք նորա վերջստին զայն ինձ յուշ ածէին. այլ խոստովանիմ, զի ուր ուրեք թուի ինձ զօրութեան փաստից նորա յախշտակել զիս, գտանիմ ՚ի քերթողա

1 Պղատ. յղ. հաս. զերբ Դ. հտ. 2. էջ 387:

կան կերպարանաց բանից նորա ձգեալ . և ՚ի դարձուցանել նորա ընդդէմ երեւոյցութեան զզէնսն հօրս ընկալեալս առ ՚ի նմանէ , ամբաստանեն զնա միտք իմ՝ յապերախտութիւն և ՚ի դրժանս : Այս ասոյա դարձեալ ասէ ցիս . Օ խորհրդութի քեզ , ոչ առաջին և կարևոր գործ է քերթողի ուսուցանել մեզ զպարտս մեր խայծիւ զբօսանաց : Եւսեմ . Յորմէհետէ ընդ գիտունս կալով ՚ի միտ առի զգնացս հետամտելոցն համբառոյ , ոչ ևս զառաջին պատճառս գործոց նոցա՝ այլ զերկրորդն հետազօտեմ . զի առաջինն զքերթէ միշտ շահու կամ փառաց է խնդիր : Այլ առանց ՚ի քնին այսոցիկ զեզերելոյ , ասացից քեզ որ ինչ ինձ թուի . (Թ)Վէսէտ և քերթողք հաճոյ և եթ խնդրեն լինել , այլ քերթութեան մարթ է օգտակար լինել :

ԳԼՈՒԽ ԶԲ :

Ի նոյն մատենագարանն Եւկղիզեայ յազագս բարոյականին գիտութեան :

ՊԱՐԶԵԱԼ խօսեցաւ ընդ մեզ Աւիղիզէս , և ասէ . Բարոյականին գիտութիւն ՚ի հիւսս իմն վճնոց երբեմն սահմանէր : Պիւթագոր և առաջինք յաշակերտաց նորա , փոյթք յամենայնի ՚ի

1 Արիստոս . յղ . քերթ . գլ . 9 . հտ . 2 . էջ 659 : Վրոսս . յղ . արհ . քերթ . գլ . 8 . էջ 42 :

սկզբնապատճառս իրաց մատչել, կապեցին զայն ընդ իմաստս բարձունս գեր 'ի վերոյս քան զմիտս հասարակաց մարդկան՝, դասեալ զայն ընդ գիտութիւնս. և մարդ այնուհետև, գէթ որչափ մարթէրն, ծանուցաւ: Ըստ ասպա դարձեալ գտաւ նա անճանօթ, 'ի սիւռել իմաստակաց զերկբայս իւրեանց 'ի վերայ օգտակարագոյն իսկ ճշմարտութեանց: Սոկրատայ ածեալ զմտաւ՝ զի 'ի գործել սահմանեալ եմք քան 'ի խորհել, առաւել 'ի հրահանգս քան 'ի տեսական գիտութիւն բարոյականին սարսապեաց: Ընտես արար զիմա նալի տեսութիւնս, և ըստ այսմ 'ի դէպ է ասել՝ զի իջոյց զիմաստասիրութիւն յերկնէ՝ 'ի յերկիր՝: Ըշակերտք նորա բացատրեցին զվարդապետութիւն նորա. բայց կիսոց 'ի նոցանէ այնպէս այլայլեալ զայն վսեմ՝ իմաստիւք՝ մինչև անդրէն յերկինս վերամբառնալ զբարոյականին գիտութիւն: Իսկ պիւթագորեանք սարտ համարեցան ուրեք ուրեք 'ի բաց դնել զառակաւոր բարբառ իւրեանց, առ 'ի տալ մեզ 'ի միտ առնուլ զկիրս մեր և զպարտս. որպէս (Սէնագէս, Սեոսպոս և Ըբքիտաս արարին և յաջողեցան՝:

Ղստք 'ի նոցանէ շարագրեալ ոչ սակաւք էին մատենադարանին Ալկիդիդեայ, զետեղեալք նախ քան զբարոյական գիրս Ըբխատտելի: Օտորա

1 Արխտոտ. բարոյ. աւագ. 4. հտ. 2. էջ 362:

2 Կիկեր. տուսկուլ. 74. 3 Ստոր. 'ի բազում ուրեք:

2 Կիկեր. տուսկուլ. 74.

վարդապետութիւնն 'ի ճառս դաստիարակութեան
աթենացւոց բացատրեցի, և ցուցի զայն յար
և նման առաջնոցն վարդապետութեան: Սնայ
ինձ արդ յաւելուլ զտեսութիւնս ինչ Աւիզի-
գեայ, զորս վերծանութեամբ յորով մատենիցն
ժողովելոց առեալ էր 'ի միտ:

Մաքիմութիւնն 'ի սկզբանէ ոչ այլ ինչ նշա-
նակէր, բայց միայն զզօրութիւն և զկորով մար-
մնոյ¹: Ստ այսմ Հովերոս առաքիմութիւն կոչէ
զզօրութիւն ձիոյ². և այլուր առաքիմութիւն
երկրի դարձեալ փոխանակ զօրութեան գտանի
ասացեալ³: Մյլ ապա որ ինչ յիրս իւրաքանչիւր
սրատուականագոյն էր, առաքիմութիւն կոչէր:
Իսկ այժմ բարեմասնութիւնք մտաց, և մանա-
ւանդ սրտի, կոչին առաքիմութիւնք⁴:

Սարգոյ մենաւորի չիք այլ զգացումն բաց 'ի
բաղձանաց և յերկիւղէ, և ոչ այլ շարժումն
բաց 'ի դիմելոյ և 'ի խորշելոյ⁵: Սայց 'ի ժողով
մարդկան զգացմունքս այսօրիկ երկու 'ի բազում
իրս սփռեալ՝ բաժանին յայլեայլ տեսակս, 'ի
փառասիրութի, յատելութիւն, այլովքն հան-
դերձ, օրովք շարժեալ յուզի հոգին: Աւ քանզի
բաղձանք և երկիւղ 'ի սրահարանութիւն և եթ-
անձին տուան նմա, սրարտ է զի ամենայն իղձք

¹ Հովեր. Եղեակ. զիրք
Եւ. սող 642:

² Նոյն անգ. զիրք Եւ.
սող 374:

³ Թուկիդ. զիրք Ա. 74. 2:

⁴ Արիստոտ. բարեբաղդ.
զիրք Բ. 44. 1. հա. 2. էջ 202:

⁵ Նոյն. յղ. հոգւոյ. զիրք
Գ. 44. 10. հա. 1. էջ 657:

նորա արդ միաբանեցեն ՚ի պահպանութիւն իւր
և այլոց: Արդ ուր սոքա վարեալք յուղիղ բանէն
զգեղեցիկ արգասիքս յառաջ բերեն, առաքի-
նութիւնք են:

Չորք ՚ի նոցանէ գլխաւորք ճանաչին. արիու-
թիւն, արդարութի, խոհականութի և ժուժկա-
լութի: Այս զանազանութի՝ որ անցն է յայտ,
խորազնին իմաստութիւն ՚ի զանազանօղն ցու-
ցանէ լեալ: Արկու առաջինքն, պատուականա-
գոյնք առաւել կենցաղօգտութեանքն, բերին ՚ի
պահպանութիւն մարդկան. արիութիւն ՚ի պա-
տերազմի, և արդարութիւն ՚ի խողաղութեան:
Իսկ վերջինքն բերին յօգուտ մեր առանձինն.
՚ի նահանգի՝ ուր վառ են երևակայութիւնք, և
կիրք բորբոք, առաջին կարևոր մտաց է խոհա-
կանութիւն, և սրտի՝ ժուժկալութիւն:

Ի իւսիս ասէ. Առ տարածայնիցին իմաստասէրք
ի մասունս ինչ բարոյականին: Առ կղիղէս ասէ.
Իւրեք ուրեք. զոր օրինակ սահմանեցաւ ՚ի նախ-
նեաց, զի չիք առաքինութիւն կամ՝ յորութիւն
առանց կամաւորութեան. և արդ խնդիր է՝ թէ
արդեօք գործիցեմք ինչ անբռնադատ: Առ են
դարձեալ՝ որք զյանցանս սիրոյ և զբարիութեան
անբառիր առնեն, համարելով զկիրս զայստօխկ
հզօրագոյնս քան զմեզ: Արթիւնը նոցա պատրս-

1 Արքիա. առ Ստոր. ճառ. 2. էջ 14: Պղատ. յղ. օր. Ե. 42. 9. հա. 2. էջ 531:
7 կրք ժ. Բ. հա. 2. էջ 964:

պարան կարծեաց իւրեանց ածել զնորանշան վճիռն տուեալ 'ի միում ուրեք յատենից մերոց : Օ ի որդի հարկանող հօր իւրոյ ձգեալ 'ի դատաստան , էած 'ի ջատագովութիւն իւր զայն՝ զի և հօր իւրոյ զհաւ իւր հարեալ էր : Այ դատաւորացն զբռնութիւն բարուց համարեալ հայրենի ժառանգութիւն ազգատոհմին , ոչ իշխեցին դատապարտել զյանցաւորն՝ : Բայց խոհականագոյնք յիմաստասիրաց ընդդէմ դառնան վճռոյս , ասեն՝ թէ չիք ախտ բռնադատիչ կամաց մերոց , այլ ամենայն բռնադատութիւն արտաքոյ մեր է և օտար՝ :

( ) րէն իցէ ինդրել վրէժս 'ի թշնամեաց : Աէսք պատասխանեն . Այո ամենեւին , զի է ըստ արդարութեան թշնամանս ընդ թշնամանաց հատուցանել՝ : Բայց անասակ առաքինութիւն մեծախոհագոյն ևս զանյիշաչարութիւն համարի : Աորին են թելադրութիւնք և վճիռքն , զորս բազումք 'ի մատենագրաց աւանդեն . Մի չարախօսեր զթշնամոյ՝ , այլ փոխանակ նիւթելոյ նմա չար՝ ջանա փոխել զատելութիւն նորա 'ի բարեկամութիւն՝ : Ասաց ցոմն՝ Վիտգենէս . Աամիմ՝

1 Արիտոտ . աւագ . բարոյ . գիրք Բ . գլ . 6 . հտ . 2 . էջ 178 :

2 Նոյն , յլ . բարոյ . գիրք Գ . գլ . 3 . հտ . 2 . էջ 30 :

3 Նոյն , ճարտ . գիրք Ա .

գլ . 9 . հտ . 2 . էջ 531 :

4 Պիտոսակ՝ . առ Դիոդ . լայերտ . գիրք Ա . յօդ . 78 :

5 Կզերուզ . առ նմին , գիրք Ա . յօդ . 91 : Պլուտ . առակ .

Լակոն . հտ . 2 . էջ 218 :

խնդրեւ զվրէժ , ուսո ինձ հնարս : Այս նա ասէ .
 1 Եր առաքինագոյն ¹ :

Օխրատս զայս փոխեաց Սոկրատ 'ի պա-
 տուիրան խիստ . զի 'ի բարձուէ , քան զոր 'ի վեր
 ևս հասանել իմաստութեան մարդոյ ոչ է կար ,
 աղաղակէր . 2 Է ումեք երբէք օրէն չար ընդ
 չարի հատուցանել ³ :

Ըն ոմանս յաղգաց օրէն համարի անճնա-
 սպանութիւն . բայց Պիւթագոր և Սոկրատ , որոց
 դատաստան վեհագոյն է քան զաղգացն այնոցիկ ,
 ասեն՝ թէ չէ ումեք օրէն լքանել զկայս , յոր
 կացուցին զնա դիք 'ի կեանս յայս ⁴ :

Բնակիչք վաճառական քաղաքաց զարծաթ 'ի
 վաշիտ տան , այլ 'ի հասարակապետութիւն հի-
 մնեալ յառաքինութեան օրինադրէ Պլատոն
 փոխատուին մի պահանջել տոկոսիս ⁵ :

Յամենայն ժամանակի գովելի եղեն լաւութի ,
 ամբժուութի բարուց և բարերարութիւն . և յա-
 մենայն ժամանակի պարսաւելի գտան մարդա-
 սպանութիւն , չնութիւն , երդմնազանցութիւն ,
 և ամենայն ազգի ազգի յոռութիւնք : Այս կարի
 իսկ եղծաբարոյք 'ի մատենագրաց ստիպեցան
 յողջամիտ վարդապետութիւն , և յանդգնա-
 գոյնք 'ի նոցանէ 'ի մերժել զհետեւանս թիւր

1 Պլուտ . յղ . ունկնդր . 1 . էջ 62 : Վիկեր . յղ . ծե-
 բերթ . հա . 2 . էջ 21 : բութեան , գլ . 20 . հա . 3 .

2 Պլատ . 'ի Վրիտ . հա . 1 . էջ 318 :

էջ 49 :

4 Պլատ . յղ . օր . գիլք Ե .

5 Նոյն , 'ի փեգան , հա . հա . 2 . էջ 742 :

սահմանաց իւրեանց : Այլ ումեք 'ի նոցանէ իշխեալի եղև ասել, թէ լաւ իցէ անիրաւել քան կրել զանիրաւութիւն ' :

Օ՛ի օրէնք և մատենագիրք մեր առաջի առնեն մեզ զսարտս մեր , ոչ ինչ են զարմանք . այլ զարմասցիս դու ընդ դիտաւորութիւն սահմանագրութեանցս մերոց : Տօնախմբութիւնք , տեսարանք և արուեստք առ մեզ 'ի սկզբանէ սահմանեցան առ բարոյական կենցաղօգտութիւն , որում դիւրին իսկ է հասու լինել :

Սովորութիւնք որ վայրասպար ինչ թուին , է ուրեք՝ զի ազգողագոյն ընծայեն խրատ : Վ վայրս երևելիս կանգնին մեհեանք Շնորհաց , զի ոչ իսկ է մարթ շնորհակալութեան աւելի քան զարժանն յայտնի գոլ՝ : Այլ 'ի կազմած իսկ բարբառոյս մերոց ազգումն բնութեան կամ բանին թելազրութիւն եմոյժ ճշմարտութիւնս պաշտելիս : Վնդ հին կարգս բարեձևութեան , որովք 'ի սկիզբն նամականոց և յայլ և այլ դէպս վարիմք , են ինչ ինչ արժանի տեսութե : Օ՛ի փոխանակ ասելոյ Խնդալ , ասեմք Բարեբարել * 3 . և չիք մեծ ևս քան զայն օրհնութիւն : Վովին միով ահուամբ ** կոչեմք զզօրաւորն և զառաքինի , զի եր-

1 Արխտոս . պերճախօս .
Դիրք Ա . ԳԼ . 9 . հտ . 1 . էջ
275 :

2 'Նոյն , յգ . բարոյ . Դիրք
Ե . ԳԼ . 8 . հտ . 2 . էջ 64 :

* Εὐ πράττειν .

3 'Նոյն , բարոյ . աւագ .
Դիրք Ա . ԳԼ . 4 . հտ . 2 . էջ
149 :

** Ἀριστος . բաջ . ազնիւ :

կարանչիւր արիութեամբ յաջողին: Այս առ 'ի ցուցանել զկատարեալ առաքինին, ընծայեմք նմա զգեղեցկութիւն և զլաութիւն՝*, զի երկօքին բարեմասնութիւնքս այսօրիկ առաւելապէս ձգեն յիւրեանս զզարմացումն և զխտասուութիւն:

Այնչ չե աւարտեալ զճառս, մնայ ինձ ասել և զայն՝ յոր 'ի ժամանակաց ինչ հետէ սարապէն մատենագիրք մեր. ասեմ իսկ զնկարագիրս բարուց՝: Տես ինձ որպիսի երանգովք նկարագրէ՝ Արիստոտէլ զմեծութիւն հոգւոյ՝:

Ա՛նձանձն կոչեմք կամ մեծահոգի, որոյ միտք մեծախոհ՝ի բնէ՝ ոչ 'ի յաջողութեանց շլանան, և ոչ ընկձին յարկածից՝: Ա՛րհամարհէ նա զամենայն արտաքին բարիս, բաց 'ի մեծարանաց՝ որ 'ի լուաց ընծայի և լաութեամբ տոացանի: Այլ թուին ինչ յաչս նորա սրտիւք մեծամեծք, զի անկ իսկ են նմա. և յօժարէ հրաժարել յայնցանէ քան ընդունել զայնոսիկ առ դոյզն իրաց, և 'ի մարդկանէ՝ զորս առ ոչ ինչ համարի՝:

Այս քանզի աներկիւղ է, ատելութիւն նորա և բարեկամութիւն և ամենայն գործք և բանք

1 Արիստոտ. բարոյ. աւագ. գիրք Բ. գլ. 9. հա. 2. էջ 186:

* Καλός καγαθός գեղեցիկ և բարի:

2 Արիստոտ. Թէոփր. և այլք:

3 Արիստոտ. յղ. բարոյ. գիրք Դ. գլ. 7. հա. 2. էջ 49:

4 Նոյն անգ, էջ 50:

5 Նոյն, բարոյ. աւագ. գիրք Ա. գլ. 26. հա. 2. էջ

162:

ակներև են : Մայց ատելութիւն նորա ոչ է երկարատև . զի գիտելով թէ թշնամանք չկարեն ինչ ստնանել նմա , սուրբ է անտես առնել զայնսիկ , և 'ի մուացօնս արկանել¹ :

Մխորժէ առնել իրս , որ մնան յետ իւր . այլ ոչ պարծի ամենեւին , զի չսիրէ զգովութիւնս : Հանկայ բարերարել քան ընդունել բարիս . և դուզնաքեայ խի գործք նորա բերեն զպրօշմ մեծութեան : Այլ թէ ստանայ ինչ , և թէ զախորժակս ինչ իւր ընու , գեղեցկութիւնս առաւել քան օգուտ ձգէ զնա յինքն² :

Խիկ իմ ընդմիջեալ զբանս Աւելիդեայ , ասեմ . Հաւել և զայն , զի յանձին բերելով զհոգ պետութեան մեծի՝ յանդիմանս առնէ նա 'ի պատերազմունս և 'ի դաշինս զազնուականութիւնս հոգւոյն . և զի առ 'ի պահել աննուազելի զիստս աղղին՝ ոչ զհնարս դուզնաքեայս 'ի կիր արկանէ , այլ արիութիւնս , համարձակութիւնս և միտս գերասանձար . և ասա զծաղրեացես զկենդանս զիր Մըշամայ , ընդ որում զբարեբաստիկ աւուրնս կեցի 'ի Պարսս , և որ 'ի բնիկ պարսկաց նա միայն չորամեցաւ ընդ արկածս իւր :

Վծաղրեցի ապա Աւելիդեայ և միւս ևս կենդանագիր՝ զոր տեսեալ էր իմ անդ 'ի Պարսս , և զտիպս և եթ զայստսիկ յուշի կալեալ : Օ՛ի պարս է ինձ մատուցանել տիկնոջն Մըշամայ զհարկ

¹ Երիտտոս . բարոյ . Գիլգ

² Նոյն անդ :

մեծարանաց , զոր ճշմարտութիւն պարտի առաքինութեան : Ան 'ի յանդիման առնել բանիւ զհանձար նորա , պէտք են հանգոյն նմին հանձարոյ . իսկ առ 'ի յանդիման առնել զսիրտ նորա , և ոչ նորայն բաւեսցէ հանձար , այլ զհոգի նորա պարտ է յանձին բերել :

Վեղիման 'ի քթթեղ ահան 'ի միտ առնու զամենայն այլևայլ հանգամանս իրաց , և 'ի մի բարբառ բացատրէ զայնս . և է ուրեք՝ զի թուի յիշատակել իրս , զոր ուսեալ նորա չիք : Վիւրին է նմա սուղ ինչ փորձիւ առնել ճառս զզառանցանաց մտաց , այլ զզառանցանաց սրտի ոչ ևս , թէ պէտ և յաճախ զփորձ առեալ . զի սիրտ նորա կարի պարզ է և ուղիղ , և ոչ բաւական 'ի միտ առնելոյ զայնս :

Սարթ է նմա զմտաւ ածել առանց ամաչելոյ զամենայն զխորհուրդս և զկիրս , որ յամենայն կեանս իւր լեալ 'ի նմա : Աեանք նորա վկայեն զի առաքինութիւնք 'ի կցորդելն ընդ միմեանս , ոչ ևս այլ և այլ՝ այլ մի ինչ են . և զի պարառութիւն առաքինութեանց առաւել քան զամենայն հնարս յինքն ձգէ զմեծարանս ամենեցուն , և ոչ զոք զրգուէ 'ի նախանձ :

Ինդ անվեհեր արիութեան՝ որ բնաւորական զօրութեանն է , յանձին բերէ զբարութիւն ժիր և անխոնջ . հոգի նորա յաւէժ կենդանի ոչ առ այլ ինչ թուի կրել զկենդանութիւն , բայց 'ի բարեբատութիւն այլոյ :

Չիք նորա այլ ցանկութիւն, բայց հաճոյ լինելոյ առն իւրում. եթէ 'ի մանկութեան նորա գուկէր որ զգեղ կերպարանաց նորա, և զբարեմասնութիւնսն՝ զորոյ համառօտագիծ ետու զպատկեր, ոչ այնպէս հաճոյ թուէր նմա որպէս որ զԱրշամայ խօսէր ինչ :

ԳԼՈՒԽ ԶԲ .

Վասն վերտին յարձակմանցն Փիլիպոսեայ, և առ Քերոնեա ճակատամարտին . և նկարագիր Ազեքսանդրի :

ԵՂԼԱԴԱ 'ի ծայր բարձրութեան փառաց էր հասեալ, նմին իրի և հարկ էր նմա 'ի խորս կորանաց իջանել՝ բախտին անդադար փոփոխելով զկշիռ պետութեանց : Օ առաճումն նորա 'ի բազմաց հետէ գուշակելի, յայտնագոյն ևս յաուրս դեղերելոյ ինոյ 'ի Պարսս երեւէր, և ամօք ինչ յետոյ սաստկագոյն ևս գլորմամբ վայրաբերեալ : Օ յեղափոխութիւնս զայս մեծ առաջի կայ ինձ յանդիման առնել . այլ համառօտեցից զպատմութիւն իրացն, ուրեք ուրեք ծաղկաբաղ և եթառնելով յորագրութենէ ուղևորութեանս ինոյ :

Ընդամենը 109 ողբերգություններ

Յերեսներորդ օրէ յունիսի 341 ամին, մինչև ցիննետանե-
րորդ օր յունիսի 340 ամին Ն. Ք.:

ՓԻԼԻՊՊԵԱՅ վերստին խորհուրդ կալեալ է նուաձել ՂԱԵԲԻԱ կղզի խորամանկուք, և ՂԱԵԳԱՐԱ քաղաք զինուք նիզակակցացն իւրոց բիւլտացւոց: Եւ եթէ նուաձէր զայնօրիկ, հասանէր ընդ հուսյ յԱթէնս: Փոկիոն միւսանգամ դիմեալ ՂԱԵԲԻԱ, հալածեաց անտի զբռնաւորս կացուցեալս ՚ի Փիլիպպեայ. և ապա եհաս յօգնութիւն մեզարացւոց, և ՚ի դերե եհան զխորհուրդս բիւլտացւոց, և կացոյց ՂԱԵԳԱՐԱ յահաստանի¹:

Եթէ հնազանդեցուցանէր Փիլիպպոս զքաղաքս Յունաց սահմանակիցս աշխարհին իւրոց ըկողմն Ելլեսպոնտեայ և Պրոպոնտեայ, կարէր խտրանել զցորեան՝ զոր աթենացիք ածեն յեւրսինեանն Պոնտոսէ, և առանց այնորիկ ոչ է մարթ գտանել նոցա պաշար². նմին իրի յարձակեցաւ նա ՚ի վերայ ամուր քաղաքին Պերինթեայ: Բաղաքացիք զդէմ կալան քաջութեամբ,

¹ Դիոդ. գիրք ԺԶ. էջ 446: Պլուտ. ՚ի Փոկ. հա. 1. էջ 487.
² էջ 748:

արժանի ամենայն գոլութեան . սպասեալ մնային նորա օգնականութեան յարքայէն Պարսից , և ընկալան 'ի բիւզանդացոց անտի ' : Նորա ծանրացասումն լեալ Փիլիպպեայ , երոյժ զպաշարումն Պերինթեայ , և երթեալ բանակեցաւ առ սարիսար Նիւզանդեայ : Այս պնդադեսպանս արարեալ քաղաքացոցն յԱթէնս , Վալէս նաւատորմաւ և զօրօք եհաս 'ի Նիւզանդիոն ' :

Ընդ իշխանութեամբ (Թ)էոֆրաստեայ յառաջնութեան ամի 110 ողիմպիադէն :

Յիննետասներորդ օրէ յուլիսի 340 ամին մինչև յութեւորդ օր յուլիսի 339 ամին Ն . Վ . :

ՅԵԼԼԱԴԱ յաւուրս իմ բազումարք երևելիք կացին , որ յաճախեն նմա սարծանս . և մանաւանդ երէք ոմանք , յորս մարթ է նմա խրոխտադոյնս սանձալ . Ապամինոնդաս , Տիմոլէոն , և Փոկիոն : Օ առաջինսն զերկոսին հազիւ եղևինձ տեսանել , այլ երրորդն ծանօթագոյն է ինձ : Տեսանէի զնա ստէպ յանձուկ ուրեք տան , յորում բնակէր 'ի թաղն Սելիտա ' . և թուէր ինձ միշտ աննման այլոց և նման իւր միշտ : Ի տրամեւ

1 Դիոդ . գիրք ժԶ . էջ 3 Պլուտ . 'ի Փոկ . հտ . 1 . 446 : էջ 750 :

2 Նոյն անդ . էջ 468 :

խնամ՝ ՚ի տեսիլ անիրաւութեանց բազմաց և պղծութեանց՝ որ անարդէն զազգ մարդկան, զնայի տիրօրէլ առ նմա վայրիկ մի, և դառնայի ՚ի նմանէ յաւելեալ ՚ի խաղաղութիւն և յառաքինութիւն :

Յատար 13 անլեարբիոնի աժառն * . Արէկ մինչ դեռ ՚ի զնին կայի նորոյ ողբերգութեան ՚ի տեսարանի՝, և ահա յանկարծ խափանեցաւ այն : Օր որ ՚ի զշնոյ կերպարանեալն էր, չառնոյր յանձն ելանել ՚ի տեսարան՝ զի ոչ գոյր նմա հանդէս նաժշտաց : Աւ իբրև կարճամտէին ժողովեալքն ՚ի զնին, Ս՝ ելանտիտ հանդիսադիր տեսարանին ՚ի մէջ անդր եկեալ՝ ասէ բարձրաձայն . Ղու նաժիշտս խնդրես բազումս, տիկնոջն Փոկիոնի միով և եթ երևեալ նաժշտաւ ՚ի քաղաքամիջի աստ՝ : Աւ զոյգ ընդ բանին որ ամենեցուն եղև լսելի՝ այնպիսի կայթք եղէն ծափաձայն դրուատեաց, զի ոչ ևս մնալով իմ վախձանի տեսարանին՝ հասի փութապէս առ Փոկիոն : Աւ հանէր նա ջուր ՚ի ջրհորոյ, և կին նորա թրէր հաց ՚ի պէտս առանին՝ : Յնծացայ ՚ի տեսանել զայն, և առաւելազոյն ևս եռանդեամբ պատմեցի նմա որ ինչ անցք անցին ՚ի տեսարանին : Արցա ոչ ինչ փոյթ եղև ընդ բանս իմ՝ որ-

* Ի 23 փեարուարի 339 ամին . Ն . Բ :

1 Յիշատ . բանաս . կաճատ . հտ . 39 . էջ 176 :

2 Պլուտ . ՚ի Փոկ . հտ . 1 . էջ 750 :

3 Նոյն անդ, էջ 749 :

պէս պարտ իսկ էր ինձ գուշակել յառաջագոյն . քանզի Փոկիոնի ոչինչ ցանկալի էին զովութիւնք աթենացւոց, իսկ կնոջ նորա առաւել հաճոյ էին առաքինութիւնք առնն քան զհասուցումն՝ որ անկ էր նոցա՝ :

Փոկիոն դժկամակեալ էր յայնժամ ընդ յեղ-
յեղուկ բարս ժողովրդեանն, և առաւել ևս
զայրացեալ ընդ վատութիւն ճարտարախօսաց
աշխարհին : Այս մինչ դեռ խօսէր նա ընդ իս զը-
շաքաղութենէ նոցա և զժողովրդեանն սնտիա-
ռութենէ, եմուտ անդր Ղեմոսթենէս, և խօ-
սեցան ընդ միմեանս զառժամայն իրացն Ալլա-
դայ : Ղեմոսթենէս կամէր՝ զի համարձակեսցի
ընդդէմ՝ Փիլիպպեայ պատերազմ . իսկ Փոկիոն
կամէր ընդ խաղաղութիւն, ածեալ զմտաւ՝ զի
պարտութիւն ճակատամարտին զկորուստ Ղթե-
նայ զհետ իւր ձգէր, իսկ յաղթութիւն երկա-
րաձգէր զպատերազմն՝ որում ոչ կարէին ժուժ-
կալել աթենացիք, զի ապականեալք էին : Այսն
որոյ փոխանակ զրդուելոյ զՓիլիպպոս և տալոյ
նմա պատճառս մտից յԱտտիկէ՝ պարտ համա-
րէր սպասել պարտասելոյ նորա ՚ի տարաշխար-
հական պատերազմունս, և հանապազորդելոյ ՚ի
վտանգս կենացն՝ որոյ վախճան փրկութիւն էր
աշխարհին իւրեանց :

Իայց Ղեմոսթենէս չկարէր հրաժարել ՚ի

1 Պլուտ . ՚ի Փոկ . հա . 1 . էջ 750 : նոյն . յը . երաժշտ .
հա . 2 . էջ 1131 :

պայծառ պաշտամանէն, որով փառաւորի: Յաւուրց վերջին խաղաղութեանն արքերկու զանազանեալք հանձարով, այլ յամառք հաւատարապէս, մաքառին ընդ միմեանս՝ զամենայն Այլադայ յիւրեանս ձգելով զտեսանելիս: Աստի թագաւոր ոմն հէտամուտ տիրելոյ աղգաց ամենեցուն, որ զկէսս զօրութեամբ զինուց նուաճէ, զայլ ՚ի ձեռն պատգամաւորաց ահաբեկէ, և պարածածկեալ սպեօք դիմէ անդադար ՚ի վտանգս, մատնեալ բախտին զոր ՚ի մասանց մարմնոյն և կամիցի՝ առ ՚ի կեալ մնացելովքն ՚ի պատիւ և ՚ի փառս: Իսկ աստի այր մի սոսկական՝ որ մենամարտի զօրութեամբ ընդդէմ՝ յուրութեան ամենացոց, ընդդէմ կուրութեան նիզակակցաց նոցա, և ընդդէմ նախանձայուզութեան ճարտարախօսաց նոցա, զգուշութիւն հակառակ դաւոյ ՚ի կիր արկեալ, զճարտարխօսութիւն հակառակ ճամբարաց, հնչեցուցանելով զԱյլադա ՚ի բարբառ իւր, և ազգ առնելով դէտ կալ խլրամանց թագաւորին¹, արձակելով ամենայն ուրեք հրեշտակս և զօրս և նաւատորմն ընդդէմ հնարից նոցա, մինչև լինել ահարկու ահաւորագունին քան զամենայն աշխարհակարս²:

Իայց Ղեմսութենէս զփառասիրութիւնն, զոր ոչն կարէր ծածկել ՚ի Վոկիոնէ, պատրուակէր

1 Դեմոսթ. յղ. պատկ. էջ 483:

3 Ղուկիան. ՚ի Դեմոսթ. էջ 37. հտ. 3. էջ 518:

2 Նոյն անդ, էջ 480:

պատճառանօք՝ որ յորդորէին զաթենացիս ՚ի զէն, որպէս ցուցի խակ ուրեք ուրեք զայնոսիկ: Օրս և դարձեալ վերստին առին ՚ի քննութիւն ճարտարախօսքն երկօրէին ՚ի ժողովի ուրեք, յորում և ևս գտայ: Իյօսեցան երկաքանչիւր սաստկապէս. Վեմոսթենէս մեծարանօք միշտ, խակ Փոկիոն ուրեք ուրեք դառնութեամբ: Եւ իբրև չեղև նոցա հնար միաբանել, Վեմոսթենէս ՚ի մեկնէն իւրում ասէ. Բթենացիք ՚ի ցնորել յանկարծ մտաց իւրեանց՝ զքեզ ՚ի մահ մասնեցեան: Եւ Փոկիոն ասէ. Եւ զքեզ ՚ի դառնալ յանկարծ մտաց իւրեանց ՚ի զգաստութիւն՝:

Յատր 16 անիւտերիոնի ամոն՝: Պատգամաօրք չորք ընտրեցան այսօր գնալ յամիթիտիոնեան աշխարհաժողովն, որ յառաջիկայս գարնայնի գումարեցի ՚ի Վեղփիս՝:

Յատր . . . ** : Յայսմ վայրի աշխարհաժողով գումարեցաւ . աթենացիք խռովեալք ՚ի սաշարմանէ Վիզանդեայ, և թուղթ և ս այն ինչ ՚ի Փիլիպպեայ էր առեալ նոյ, յորում բողոքէր նա զլուծանելոյ պայմանաց բազմաց ուխտին խաղաղութեան, և դաշանց նիզակակցութեանն՝ զոր յառաջ քան զամս եօթն եղեալ էր նոցա ընդ միմեանս՝: Իյօսել կալաւ Վեմոսթենէս . և ա

¹ Պրուտ . ՚ի Փոկ . հտ . 1 . 446 : Վեմոսթ . ՚ի Կտես . էջ էջ 745 :

^{*} Ի 26 փեարուարի 339

ամին Կ . Բ :

² Եսրին . ՚ի Կտես . էջ

498 :

** Ընդ այն ժամանակս :

5 Գիոնես . ազիկ . թուղթ

առ Բեմ . հտ . 6 . էջ 740 :

Թէնացիք ըստ խրատու նորա, որում ՚ի զուր ընդդէմ դարձաւ Փոկիոն, պատուէր ետուն խորտակել զսիւնն՝ յորում արձանագրեալ կային դաշինքն, սպառազինել նաւս, և կազմել ՚ի սպատերազմ՝:

Աւուրբք յառաջ ազդ լեալ յԱթէնս՝ զի բիւզանդացիք ըստ համարելին անօգնական լինել, քան զօրս ընդ Վարեայ այնպիսում ատելոյ զօրավարի ՚ի սրբիսպս իւրեանց մուծանել, կացոյց ժողովուրդն փոխանակ նորա զՓոկիոն:

Յառաջ 30 ելաքէքոշիոնի աճառն* : Ի վերջին աշխարհաժողով Ամփիկտիոնաց մի ոմն յԱմփիսայ մայրաքաղաքէ լոկրիսացոց Ողոլաց, որ է վաթսուն ասպարիզաւ հեռի ՚ի Վեղփեայ, զգայուէր Թնամանս դժնդակս ընդդէմ աթենացոց, և ցուցանէր զնոսա արժանի դատապարտութեան ՚ի տուգանս յիսուն քանքարաց վասն կախելոյ նոցա երբեմն ՚ի մեհենին ասպարս ոսկեզօծս ՚ի յիշատակ յաղթութեանց իւրեանց ՚ի վերայ մարաց և Թերացոց : Աբինէս առ ՚ի ցրել զամբաստանութին, եցոյց զի ամփիսացիք յառնուլ զնաւահանդիստն Վիուայ և զմերձակայ դաւառն՝ որ նուիրեալն էր երբեմն մեհենին՝ արժանի լեալ էին սխալոց սեղանակապտու Թեան :

1 Դեմոսթ. Թուղթ ՚ի Փիլ. Կ. Բ. :

էջ 117 : Փիլոք. առ Իխմեւս.

ազիկ. հա. 6. էջ 741 :

* Ի 10 սպրիլէ 339 ամին

2 Եպին. ՚ի Կտես. էջ

446 : Պաւսան. զիլք ժ. ԴԸ.

19. էջ 843 :

Եւ 'ի վաղիւ անդր հրեշտակք ամփիկտիոնեան նիզակակցութեանն բազմութեամբ գեղջիացւոց իջին 'ի դաշտն , հուր հարին զտանց , և լցին զմասն ինչ նաւահանգստին : Եւ ամփիխացիք 'ի զէն ընթացեալ , հարածեցին գյարձակեալնն մինչև 'ի դրունս Գեղջիեայ :

Եւ Եւփիկտիոնացն զայրացեալ , խորհուրդ կալան 'ի վրէժխնդրութիւն մեծ , որ յայտնեսցի 'ի ժողովն (Ուերմոսպիլեայ : Յաշնայնի սուլորութիւն է զուամբել ժողովոցս , այլ զայս ամ կանխեսցէ : Եւ նախնկալ էր սպատերազմն այս , կասկած է ձեռին Փիլիպպեայ գոլոյ 'ի նմա . կէսք և զԱսքինէս համախոհ ընդ նմա ամբաստանեն :

Յառաջ . . . * : Փոկիոն երթեալ բանակեցաւ առ սարսալօքն Բիւզանդեայ , և աւագորեար քաղաքին վասն համբաւոյ առաքինութեան նորամուծին զգօրսն 'ի քաղաքն : Հրահանգք նոցա և քաջութիւն յապահովեցին զբնակիչս քաղաքին , և ստիպեցին զՓիլիպպոս 'ի լուծանել զպաշարումն : Եւ առ 'ի ծածկել զամօթ փախըստեանն , համբաւեաց զի փառք իւր կոչէին զնա 'ի վրէժխնդրութիւն թշնամանաց՝ զոր միոյ ուրուք յազգացն սկիւթացւոց արարեալ էր նմա : Եւ յնախ քան զմեկնելն անտի՝ նորոգեաց զուխտ խաղաղութեանն ընդ աթենացիս , որք իսկոյն մո-

1 Եսքին . 'ի կտես . էջ 447 :

* Ի մայիսի կամ 'ի յունիսի

2 Դեմոսթ . յԷ . ստակ . էջ 497 :

339 ամին 'ն . Բ :

3 Դիոդ . գիրք ժ. 2 . էջ 468 :

ուսոյան զհրովարտական և զսպառազինութիւնս՝ զոր արարեալ էին ընդդէմ՝ նորա :

Յառաջ... * : Հրովարտակէ կրկին ընթերցան 'ի համնխումբ ժողովի, մին բիւզանդացոց, և միւսն քաղաքաց ոմանց Ալլեսպոնտեայ : Առջինք ընդ պերինթացիս 'ի Հնորհակալութիւն օգնականութեանն զոր ընկալան յաթենացոց, սահմանեն առնել նոցա 'ի քաղաքս իւրեանց զիրաւունս քաղաքացոց, առնել խնամութի, ստանալ անդ երկիր և տունս, 'ի զնին կալ տեսարանաց, և այլ ազատութիւն բազումս : Այլ զարձեալ կանգնել 'ի Առաջոր անդրիս երիս վեշտասան կանգնաչտիս իւրաքանչիւր, յանդիման առնելով զԱթենս ստակեալ 'ի բիւզանդացոց անտի և 'ի պերինթացոց : Ասկ երկրորդի հրովարտակին այս խնաստք էին . չորք 'ի քաղաքաց թրակեանն Վերսոնի, պաշտպանեալք ընդդէմ Վիլիպպեայ բարերարութեամբն աթենացոց, սահմանեն նոցա ստակ վաթսուն քանքարաց ** և բազինս երկու, զմին Շնորհակալութեան, և զմիւսն ժողովրդեանն աթենացոց :

* Ի նոյն աւուրս :

1 Դեմոսթ . յղ . ստակ . էջ 487 :

** Վարի բողոճութուն ինձ

զինքս, և կասկածեմ թէ վերստակ 'ի բնագիրն իցէ սղբրդեալ :

2 Դեմոսթ . անդ . էջ 488 :

Լ. Իշխանա-Լեւոնի Լ Իսթիմարիդեայ յերկրորդում
ամի 110 ողիմարիին :

Յութերորդ օրէ յուլիսի 339 ամին մինչև Իքսաննութե
րորդ օր յունիսի 338 ամին Կ . Բ :

Յառար . . . * : Ի ժողովուն գումարեալ Ի
ձեռնուպիլէ սահմանեցին Լ միխիտիոնք խաղալ
Ի վերայ ամիխասացոց , և կացուցին զՎստտիփոս
զօրավար նիզակակցութեն : Բայց աթենացոց
և թեբացոց , որք ոչ կամին ընդ պատերազմն ,
չէր առաքեալ հրեշտակս Ի ժողովն : Փիլիպպոս
դեռ ևս Ի Սկիւթս է , և ոչ վազվազեացէ Ի
դարձ . այլ ստեն Ի տար աշխարհաց անտի ուղ-
ղեալ նորա զսահմանս ժողովոյն :

Յառար . . . * : Իսկ ամիխոացիք հէքք և
թշուառականք պարտեալք յառաջնուն ճակա-
տամարտի , յանձն առին պայմանս լի կորանօք .
բայց ոչ միայն դրժեալ պայմանացն , այլ և միւսն
գամ ճակատամարտիւ վանեցին զբանակ նիզա-
կակից ազգացն , և զզօրավար նոցա վերաւորեցին :
Լ յս անցք սուղ ինչ յառաջ քան զվերջին աշ-
խարհաժողովն Լ միխիտիոնաց անցին , որ գու-
մարեցաւն Ի Ղեղփիս : ձեւաղացիք կաշա-

* Յամնեան Օգոստոսի 339
ամին Կ . Բ :

** Ի դարնայնի 338 ամին
Կ . Բ :

1 Եզրին . Ի կտես . էջ 448 :

ուեալք 'ի Վիլիպեայ՝ այնու ճարտարութեամբ վարեցան 'ի ժողովի անդ¹, զի նոցա յանձն եղև հոգ վրէժխնդրութեան թշնամանացն գործեցելոց մեհենին Ղեղփեայ² : Ի ձեռն առաջնոյ մեհենական պատերազմին յաջողեցաւ նմա մտանել 'ի դաս Լմիիկտիոնաց . և արդ երկրորդս այս կացուցէ զնա մշտնջենաւոր զօրավար նիզակակցութեանն՝ որում ընդդէմ դառնալ ամաբաշտութի է : Եւ ևս օրէն է թեբացւոց արգելուլ առաջի նր զմուտս լուրմովիլեայ . սակայն սկսանին նորա հասու լինել խորհրդոց նորա : Եւ քանզի կասկածէ նա զնոցանէ, հրաման ետ ազգաց պեղոպոնեսացւոց՝ ժողովակցաց ամիիկտիոնեան ժողովոյն՝ գումարել 'ի բոյեղրոմիոնի* ամեան զզօրս իւրեանց, պաշարապինդք քառասնօրեայ պարէնիւք³ :

Ի ըթմնջիւն է ընդ ամենայն Ելլադա . Եւ պարտա կայ 'ի խոր լուութեան . Եւ թէնք 'ի վարանս և 'ի դողումն սրտի . կամի սա ընդ համարեալ սեղանակապուտսն գումարել, և ոչ իշխէ : Ի միում ուրեք 'ի ժողովոց նորա եղև խորհուրդ խնդրելոյ հրաման պատասխանոյ 'ի դեղփական հարցկէն, և 'ի գուլել անդ Ղեմոսթեանեայ՝ թէ հարցուին Վիլիպեայ⁴, արգելաւ խորհուրդն :

1 Գեմոսթ . յղ . պսակ . Ն . Ք :
 էջ 498 : 3 Գեմոսթ . անդ :
 2 Նոյն անդ , էջ 499 : 4 Եսթին . ի Կաես . էջ 449 :
 * Սկիզբն ամսոյս հանգիպի Պլուտ . ի Գեմոսթ . հա . 1 .
 ի 26 սղոստոսի 338 ամին էջ 854 :

Եւ յայլում ուրեք ժողովի պատմեցաւ , զի 'ի հարցանել նոցա զբրմուհին՝ զայս արարեալ էր նորա պատասխանի , զի աթենացիք առ հասարակ համախոհք են բաց 'ի միոջէ : Վանդի կուսակիցք Փիլիսպեայ թելադրեալ էին նմա զպատգամն , առ 'ի դժպհի առնել ժողովրդեանն զՂեմոս թենէս . բայց Ղեմոս թենէս 'ի վերայ Եսթի- նեայ շրջէր զայն : Իսկ Փոկիոն առ 'ի խափանել զնոտի վէճն , ասէ . Սին այն զոր խնդրէք՝ ես եմ , որ հաւանիմ ընդ գործս ձեր :

Հատար 25 ելաթեբողիոնի ամոյն * : ( ) Ըրստօրէ զայրանայ վտանգն , և յաճախեն տակաւ ար- հաւիրք : Եթենացիք որք 'ի հերուն խորհուրդ կարան լուծանել զգաշն խաղաղութեան՝ զոր ե- դեալ էր նոցա ընդ Փիլիսպեայ , յղէն արդ առ նա հրեշտակս՝ աղերսելով յերկարաձգել զայն մինչև ցթարգեղիոն ** :

Հատար 26 հատար հռնիսիոնի *** : Եւ իս- հրեշտակք 'ի նոյն խնդիր արձակեալք առ թա- դաւորն , ածին պատասխանի : Եւ զրէր 'ի թղթին այսպէս . « Այ ինչ զանխուլ է յինէն , զի աթե- նացիք ջանայք սարտուցանել յինէն զթեսաղա- ցիս , զբիովտացիս և զթեբացիս . սակայն յանձն առնում զաղերս ձեր՝ դուլ առնել մարտի , բայց

1 Պրուտ . 'ի Փոկ . հտ . 1 . էջ 500 :

էջ 745 :

* Ի 27 մարտի 338 ամին

Ն . Բ :

2 Ղեմոս թ . յղ . պսակ .

** Սկիզբն ամոյն հանդիպի

յ 30 ապրիլի 338 ամին Ն . Բ :

*** Ի մարտի 31 :

միայն զի մի ևս լուիցէք դժնդակ խրատուց ձարտարախօսացն ձերոց ,¹ :

Յառաջ 15 սկիբոփորինի տճեան * : Փիլիսպեայ անցեալ ընդ թերմոպիլէ , և մուտ 'ի փովկիս . և շուրջանակի զարհուրեցան ազգք : Եւ քանզի 'ի լիբրիսացուոց և եթ ասէր խնդրել զվրէժ , ոգի առեալ քաջալերեցան : Եւ եհաս նա յանկարծակի 'ի վերայ Եղատեայ² , միոյ 'ի քաղաքաց՝ յոր խնայեաց յառաջագոյն 'ի զբաւ առնել պատերազմին ընդ փովկիսացիս : Խորհի նա տիրել անդ և ամրանալ . թերևս և այսր իսկ յառաջ խաղայ : Եթէ թերացիք նիզակակիցք նորա ոչ խափանեցեն զնա , տեսցուք զնա յետ երկուց աւուրց առ պարսպօք Եթենայ³ :

Եւր առմանն Եղատեայ եհաս այսօր , մինչ դեռ նահապետք ** յընթրիս բազմեալ կային . և յարեան վաղվաղակի : Խորհին ժողով կոչել առ վաղիւ . կէսք ազգ առնեն զօրագլխաց և փողարաց , այլք 'ի հրապարակ անդր դիմեալ 'ի բաց վարեն զվաճառօղս , և հրձիգ առնեն զկրպակս⁴ : Կորդի քաղաքն ամենայն , և արհաւիրք մահու ունին զտիրաս ամենեցուն :

1 Դեմոթ . յլ . պսակ . էջ 501 :

* Յերկոտասաներորդ աւուր յունիսի 338 ամին՝ Ն . Ք :

2 Դեմոթ . անդ . էջ 498 :

3 Դիոդ . գիրք ժ. 2 . էջ 474 :

** Մոքա էին դատաւորք

յիսուն , բնակեալք 'ի նահապետանոցն , տեսուչք կարնօր իրաց աշխարհին , որք և դամարէին ժողով համախաւսք լի պետոյից :

4 Դեմոթ . անդ . էջ 501 :

Դիոդ . գիրք ժ. 2 . էջ 474 :

Գառար 16 սկիբոփորիոնի ամսեան* : Հասին զի-
 շերայն զօրավարք յամենայն կողմանց , և փողք
 ընդ փողոցս առհասարակ հնչեցին : Ի ծագել ա-
 ռաւօտու ժողովեցաւ աւաղանին ամենայն , և ինչ
 ոչ սահմանեցաւ 'ի խորհրդեանն : Ետղովուրդն
 դէտակն կալեալ սպասէր նոցա 'ի հրասպարակի .
 նահապետք ազդ արարին զլուրն , և սուրհանդակն
 հաստատեաց զայն լու 'ի լու զօրավարաց և ճար-
 տարախօսաց : Եւ քարոզ 'ի մէջ անցեալ , հարցա-
 նէր՝ Թէ իցէ որ ելանել կամիցի 'ի բեմ . և եղև
 լուծիւն ահեղ : Արկնէր քարոզն և երեքկնէր ,
 և զնոյն հրաւէր կարդայր անդադար . բայց ա-
 մենեքին 'ի լուծեան , դարձուցանէին զաչս իւ-
 բեանց ստէպ 'ի ԱեմոսԹեանէս : Հայնժամ 'Աե-
 մոսԹեանեայ յօտն կացեալ , ասէ . Եթէ Թեբա-
 ցիք համախոհք էին Փիլիպպեայ , նա արդ ևս 'ի
 սահմանս Բտտիկեայ գտանէր : Ալ վասն այլ իրիք
 կալաւ նա զքաղաքն մերձ 'ի սահմանս նոցա , բայց
 առ 'ի միաբանել ընդ իւր զերկոսին խումբս՝ յորս
 երկպառակեալ են նոքա , քաջալերելով զկուսա-
 կիցս իւր և ահացուցանելով զհակառակորդս : Աս
 'ի խափանել զմիաբանուծիւնս զայս , պարտ է
 Եթեանայ մոռանալ զամենայն պատճառս քինու՝
 զոր 'ի բազում ժամանակաց և այսր մԹերեալ
 պահէ ընդդէմ ոսոխին իւրոյ Թեբայ , ցուցանել
 նմա զվտանգն եկեալ հասեալ , ցուցանել նմա

* Յերեքոսաներորդ աւուր : Դիող . գիրք ԺԶ . էջ
 յունիսի 338 ամին Ն . Բ : 474 :

բանակ սպառազէն յօգնականութիւն, և միաբանել ընդ նմա՝ թէ է հնար՝ երդմամբք ՚ի նիզակակցութիւն, որ յապահովեցէ զփրկութիւն երկաքանչիւր պետութեանց և Ղլլադայ առհասարակ:

Եւ ասա խրատ ետնոցա առնել հրովարտակ, որոյ գլխաւոր պայմանք այսօրիկ են. Յետ կարդալոյ զօգնականութիւն դից իննամակալաց Մտտիկեայ, սպառազինել նաւս երկերիւր. ածել զօրագլխաց զզօրս Ղլլեւսիս. արձակել հրեշտակս յամենայն քաղաքս Ղլլադայ, և վաղագոյն ՚ի (ժ)եբէ, առ ՚ի յօրդորել զամենեսին ՚ի պահ ազատութեան. տալ նոցա զէն, զօր և արծաթ, և յայտ առնել նոյ, զի Մթէնք՝ որ ցարդ փառս իւր համարէր վիճել ընդ նոսա զգահերիցութենէ՝ համարի արդ նախատինս իւր և (ժ)եբայ և բողորումն իսկ Ղլլադայ մտանել ընդ լծովօտար պետութեան:

Հաճոյ թուեցաւ ամենեցուն հրովարտակս այս, առանց ուրուք ընդդէմ դառնալոյ. և ընտրեցան հրեշտակք հինգ, ընդ որս Վեմոսթենէս և Վպերիդէս ճարտարախօս. և փութապէս անկցին յուղի՝:

Յետոյ... հրեշտակք մեր պատահեն ՚ի (ժ)եբէ պատգամաւորաց ազգացն նիզակակցաց նորա. որոց լցեալ զ(Փ)իլիպպոս գովութեամբք, և զաթե-

Նայիս պարսաւանօք, խրատ տան թերացւոց՝ ՚ի շնորհակալութիւն բարերարութեանց թաղաւորին տալ նման անցս ընդ աշխարհ իւրեանց՝, և գումարեալ իսկ ընդ նման դիմել յԱտտիկէ՝ Յաւելուն ևս ազդ առնել նոցա, զի կամ Վթէնք լիցին յաւար թերացւոց, և կամ Թեբէ լիցի բաժին մակեդոնացւոց՝ : Օայս ամենայն յորդորակս և սպառնալիս հզօր բանիւք խօսեցաւ Պիւթոն բիւզանդացի, մի յերևելի ճարտարախօսաց ժամանակին, ՚ի դիմաց Փիլիպպեայ՝ : Բայց Վեմոսթենէս այնչափ հզօրագոյն ետ զպատասխանին, զի թերացիք առանց ընդ բանս ինչ ածելոյ ընկալան ՚ի ներքս զզօրս աթենացւոց, որոց զօրավարք են Վարէս և Սորատոկղէս՝* : Խորհուրդ միաբանելոյ զՎթէնս ընդ Թեբէ համարեցաւ քաջութիւն հանձարոյ, և յաջողութիւն իրացն յաղթանակ ճարտարխօսութեան :

Յաւար . . . : Փիլիպպեայ պատեհագոյն մնալով ժամանակի, խորհուրդ կալեալ էր առ ժամն կատարել զվճիռ Վմիկտիոնաց, և դիմել ՚ի վերայ քաղաքին ամիխացւոց : Վյլ առ ՚ի մատ-

1 Արիստոտ. Ճարտ. գիրք Ա. գլ. 23. հտ. 2. էջ 575 :
 2 Վեմոսթ . յղ. պսակ . էջ 509 :
 3 Դիոգ. գիրք Ժ. 2. էջ 475 :
 4 Նոյն անդ .
 * Դիոգոր կոչէ զնա Վիսիկէս, բայց Եպիֆնէս (յղ.

վեկայ հրեշտ . էջ 451 .) և Պոզիկնոս (՚ի մարթանսն, գիրք Դ. գլ. 2. յօդ. 2 .) անուանեն զնա Սորատոկղէս : Վ կայութիւն Եպիֆնեայ գլխոխնս զայս ընթերցուած ընտրելե առնէ :

չեւ անդր, հարկ էր նմա անցանել ընդ կիրճ՝ մի որում պահ ունէին Վարէս և Պրորսէն. առաջինն գնդաւ թերացոց և աթենացոց, իսկ երկրորդն օգնական գնդաւ՝ զոր ամբիսացոց ՚ի վարձու կալեալ էր՝ Փիլիսպոս ընդունայն ՚ի վերայ պահակին զուն զործեալ, ապա հասոյց ՚ի ձեռս թշնամեաց նամականի՝ յորում գրէր Պարմենեայ, զի աղմուկք յանկարծակի յարուցեալք ՚ի Թրակիա կոչէին զնա անդր, և հարկ էր յապաղել զպաշարումն Վամբիսայ: Հնարք նորա յաջողեցան, և Վարէս և Պրորսէն թողին ըզպահակն և մեկնեցան. իսկ թաղաւորն կալաւ զայն անդէն, և հարեալ զամբիսացիս՝ տիրեաց քաղաքին նոցա՝:

Ընդ իշխանութեամբն Վարանդայ յերբորդում ա
 Բ 110 ողիմպիսային:

Ի բան և ութերորդ օրէ յունիսի 338 ամին մինչև
 յեօթն և տասներորդ օր յունիսի 337 ամին Ն. Վ.:

Յառաջ . . . : ԹՈՒԻ Թէ զբաւ առնել պատերազմին կամիցի Փիլիսպոս, զի պատրաստի առաքել պատգամաւորս: Օջրազուխք թերացոց սկսան խօսել ընդ նմա ՚ի խաղաղութիւն,

1 Կարին. ՚ի կտես. էջ 454: Գերբ Դ. ԳԼ. 2. Եօդ. 8:
 Դեմոսթ. յղ. պատկ. էջ 509: * Յառաջին աւուրս յունիսի 338 ամին Ն. Վ.:

և մերձ են 'ի հաստատել զայն : 'Նորա ծա-
նուցին մեզ զառաջարկեալ 'ի նմանէ պայմանա ,
և յորդորեն յանձն առնուլ զայնտսիկ¹ : Քաղ-
մաց աստ բարւոք թուի ըել խրատուց նոցա .
բայց 'Վեմոսթենեայ համարելով զթագաւորն
կորացեալ , կամի զգեանել զնա և խորտակել :

'Սերկեան ժողովի խօսեցաւ համարձակ , և
խրատ ետ յառաջ վարել զպատերազմն : 'Իսկ
Փոկիոն հակառակ կայր . եհարց զնա 'Կերիդէս
ճարտարախօս , և ասէ : 'Երբ ապա կամիցիս ընդ
պատերազմ : 'Եւ նա ասէ . 'Յորժամ մանկաին
զգոյշ կացցէ հրահանգաց , ճոխք ձեռնտու լիցին
արծաթով , և ճարտարախօսք դադարեցեն 'ի
սպառելոյ զգանձս² : 'Ս'ի ոմն 'ի փաստաբանից ,
որք զամենայն կեանս իւրեանց պարապեն 'ի դա-
տախազել յատեանս , աղաղակեաց և ասէ . 'Կա-
միցիս աղէ Փոկիոն , մինչ աթենացիք զէն 'ի ձե-
ռին կան , զէնընկէց առնել զնոսա : 'Եւ Փոկիոն
ասէ . 'Ս'ո , կամիմ . զի է ինձ իշխանութիւն 'ի
վերայ ձեր 'ի սպատերազմի , որպէս ձեզ 'ի վերայ
իմ 'ի խաղաղութեան³ :

'Խօսեցաւ ապա Պողիկտոս ճարտարախօս . և
զի յոյր է նա մարմնով , և տօթ իսկ սաստիկ էր
քրտունք ոլոռն ոլոռն հօսէին 'ի նմէ , և ոչ կարէր
զճառն յառաջ բերել՝ առանց ըմպելոյ ստէպ
ջուր , ասէ Փոկիոն . 'Երբ աթենացիք , բարւոք ըէք

¹ Երբին . 'ի Ատեա . էջ 451 : էջ 752 :

² Պլուտ . 'ի Փոկ . հտ . 1 :

³ Նոյն անդ , էջ 748 :

ճարտարախօսացայդպիսեաց. զի որ բարբառս ինչ
 հազիւ առաջի ձեր յօդէ առանց հեղձամղձուկ
 լինելոյ, զարմանալիս արդարև գործեսցէ զբահա-
 ւոր և ասպար 'ի ձեռին կացեալ առաջի թշնա-
 մեաց¹: Այլ 'ի վիճել 'Վեմոսթենեայ' օգտա-
 կարագոյն ցուցանելով փոխել զպատերազմն 'ի
 Տիտովտիա հեռի յԱ՝ տաիկեայ, ասէ Վոկիտոն. Սի
 ուր պարան իցէ տալ պատերազմ՝ զայն խորհես-
 ցուք, այլ թէ ուր մարթ իցէ մեզ կանգնել զյաղ-
 թութիւն²: Այլ յաղթեաց խորհուրդն 'Վեմոս-
 թենեայ. և 'ի լուծանել ժողովոյն, մեկնեցաւ նա
 զնալ 'ի Տիտովտիա:

{ } * * * : 'Վեմոսթենէս հարկեցոյց զթե-
 բացիս և զբիւլտացիս վախճան առնել քանից հաշ-
 տութեան ընդ Վիլիպպեայ. և չիք այսուհետև
 յոյս խաղաղութեան³:

{ } * * * : Վիլիպպոս յառաջ խաղայ երիւք
 բիւրուք հետևակօք, և աւելի քան զերիս հա-
 զարս հեծելովք⁴. և հասեալ կոյ 'ի Վերոնէա
 քաղաք Տիտովտոյ, հեռի յԱ՝ թենայ ասպարէզս
 աւելի քան զեօթն հարիւր⁵:

'Վեմոսթենէս հասանէ ամենայն ուրեք, զա-
 մենայն ինչ գործէ. վաղվաղէ նա զժողովս բիւլ-
 տացոց և զխորհուրդս զօրավարաց⁶: Ոչ ուրեք

¹ Պլուտ. 'ի Փոկ. էջ 746: 475:

² Նոյն անդ, էջ 748:

³ Ի նոյն աւուրս:

⁴ Եւսթին. 'ի Վտես. էջ 451:

⁵ Վիտոզ. գերք ԺԶ. էջ

⁵ Վեմոսթ. պատկ. էջ 511:

⁶ Եւսթին. անդ, էջ 452:

Պլուտ. 'ի Վեմոսթ. հտ. 1.

էջ 854:

Ճարտարխօսութիւն մեծամեծս որպէս աստ գործեաց. աշխոյժս՝ ի սիրտս ամենեցուն վառեալ բորբոքէ, և եռանդն պատերազմի։ Ի ձայն մեծասաստ բարբառոյնորա դիմեն՝ ի Վիտլտիա գունդք յաճախաւորք արայեցւոց, կորնթացւոց, լեկադացւոց և այլոց ազգաց բազմաց։ Ալլադայ հիացեալ, գողցես իմն յոտին կայ՝ ակնկաւոյց ի Վիտլտիա, դէտակն ունելով գողութեամբ ելից իրացն՝ որ զբախտ նորա սահմանեցեն։ Մթէնք երերեալ տատանի, ընդ ամենայն կիրս յուսոյ և երկիւղի անցեալ։ Վոկիոն կայ անխուով. աւաղ, զի ես չկարեմ կալ. Վիլտասս ի բանակի անդ է։ Հորագոյն զբանակ մեր քան զՎիլիպպեայն սսեն գոլ՝։

Պարտեցաւ ճակատամարտն, անկաւ Վիլտասս, չիք ինձ այսուհետև բարեկամ, չիք Ալլադայ, դառնամ ի Սկիւթս։

Մտանօր սպառի օրագիրն իմ, զի ոչ ևս գոյր յիս գորութիւն շարայարելոյ զայն։ Կորհէի մեկնել վաղվաղապի, այլ չկարացի մերժել զթախանձանս քեռն Վիլտայ և զառն նորա Մպողդորայ. և կացի անդ ամ մի ևս, ողբակից լինել նոցա։

Մոդ այժմ յաւելից որ ինչ յիշեմս յիրաց ճակատամարտին. յեօթներորդում աւուր մետազխանիոնի ամսոյն մղեցաւ այն²։

1 Պլուտ. ի Դեմոսթ. հտ. ծննդ. աւուր Պղաստ. հտ. 6. 1. էջ. 854. էջ 95.

2 Պլուտ. ի Կամիլլ. հտ. * ԅերրորդում աւուր Օ. 1. էջ 138. Քորսիկի. յղ. գոստոսի 338 Ն. Ք.

Առբերեք աթենացիք և թերացիք արիութիւնս որպէս ՚ի տեղւոջ անդ ցուցին : Ընաջինք և ըզփաղանդն իսկ մակեդոնական բեկին , այլ զօրավարքնոցա ոչ գիտացին յօգուտ ՚ի կիր արկանել զյաղթութիւնն : Օ որ լուեալ Փիլիպպեայ , աւել անխուով . Ըզիտեն յաղթել աթենացիք : Այլ յարդարեաց անդրէն զկարգ բանակին : Ինքն յաջում թևի անդ զօրավարէր , և ըզբասանոր որդի նորա ՚ի ձախում , երկոքին ևս քաջութեամբ մեծաւ պատերազմեալք : Գեմոսթենէս ընդ առաջինս ՚ի փախստէից եղև դասալիք : Այլ անկան յաթենացւոց անտի փառօք արք աւելի քան զհազար , և աւելի քան զերկուս հազարս ՚ի գերութիւն վարեցան : Այլ թերացւոց ոչ ինչ ընդհատ ՚ի նոյանէ եղև կորուստ :

Թագաւորն ՚ի սկզբան անդ ետ զանձն յանձահ ինդութի : Արչունս արարեալ բարեկամաց իւրոց որք հանգոյն նմին զեղիւեցան , ել ՚ի տեղի ձախատամարտին . և ռանհար լեալ անպատկառ քաջաց պատերազմողացն՝ որ առ ոտս իւր տապաստ անկեալ կային , արտասանէր ՚ի նուազաւոր բաղխիւն ռաին զհրովարտակն՝ զոր Գեմոսթենէս ետ հանել ՚ի իրախոյս ազգացն : Յունաց ընդդէմ նորա : Ընդ Գեմադէս ձարտարախօս , թէ-

1 Պոպեկն . ՚ի մարթանան ,
 71րք Դ . 71 . 2 :

2 Պլուտ . ՚ի Գեմոսթ . հա .
 1 . էջ 855 :

3 Գիոգ . զերբ ժ . 2 . էջ
 476 :

4 Եոյն անդ :

5 Պլուտ . անդ :

պէտ և գերի 'ի կապանս , ասաց . Օ լեւրսի-
տեայ բերես զգէմն Վիլիսպէ , դու որ կարողդ ես
բերել զ՝ քամեմնեայն ¹ : Օ քաստացաւ թաղա-
ւորն 'ի բանից անտի . և առեալ ընկէց 'ի զլիսյ
իւրմէ զբողորս ծաղկանցն՝ որովք սոսակեալն էր ,
և զ՝ Եմագէս արձակեալ յաղատութիւն , խոս-
տովան եղև զքաջութիւն սարտելոցն ² :

Եստագոյն ևս դատեցաւ զլեւրէ վասն ապա-
շնորհութեանն . նստոյց պահակապանս 'ի միջնա-
բերդին , զկէսս 'ի զլիսաւորաց քաղաքայնոցն սք-
սորեաց , և զայլս 'ի մահ մատնեաց ³ : Եւ խստու-
թիւնքս այսոքիկ , զորս կարևոր համարեցաւ ,
չիջուցին 'ի սպառ զվրէժինդութիւն նորա . և
յայնմհետէ քաղցրութիւն առնէր ընդ սար-
տեալն : Արոց խրատէինն զնա նուաձել զքաղաքս
Ելլաղայ ամուրս , ասէր . Եւ համարիմ՝ զհամ-
բաւ զթութեան երկարատե , քան զվաղանցուկ
փառս տիրապետութեան ⁴ : Եւ որոց հրասլուրէինն
զնա չինայել յաթենացիս որ զայնչափ աղմուկսն
յարուցին 'ի վերայ նորա , ասէր . Բաւ լիցի ինձ
կործանել զտեսարանն փառաց , ինձ որ վասն փա-
ռաց վաստակեմն ⁵ : Եւ թոյլ ետ աթենացոց
բառնալ զգիակունս անկելոց իւրեանց , և զգե-
րին դարձոյց 'ի նոսա : Բայց գերին համարձա-

¹ Գիող . Գիող Ժ. Զ. էջ 477 :

⁴ Պլուտ . առակ . հտ . 2 .

² Պլուտ . ի Պեղոսպիգ . հտ .
էջ 287 :

էջ 177 :

⁵ Կոյն սնդ . էջ 178 :

³ Յուստին . Գիող Թ . ԳԼ 4 :

կեալ 'ի մարդասիրութենէ նորա, զառաժա-
յանչափութիւն և 'ի ծանծաղամտութիւն, որ
բնաւորութեան ազգին է ստգիւտ, և ժպրհեցաւ
զկարասին ևս խնդրել, և զսպայիցն մակեդոնա-
ցւոց բողոք ունել: Փիլիսպոս զիջաւ 'ի կամն նո-
ցա, այլ ծիծաղելով ասէ. Իբր այն թէ ոչ 'ի
պատերազմի, այլ 'ի լիցս յաղթեալ իցեմք
դոցա:

Յետ ոչ բազում ժամանակի, մինչ աթենա-
ցիք պատրաստէին ժուժկալել պաշարման, եկն
եհաս Մղեքսանդր Մնտիպատրեաւ հանդերձ,
հրաւիրել զնոսա յուխտ խաղաղութե և նիզա-
կակցութեան: Մնդ տեսի զՄղեքսանդր, զայն
որ ապա ելից զերկիր զարմացմամբ և սգով: Մին
նր ամբ ութևտասն, և անդստին 'ի բազում պա-
տերազմունս պայծառացեալ էր. և 'ի Վերոնեայ
ճակատամարտին բեկեալ և 'ի փախուտ դար-
ձուցեալ էր զաջոց թև բանակին թնամեաց. որ
ի գեղ դիմաց նորա շուք մեծ յաւելոյր յաղթու-
թիւնն այն: Տիպք կերպարանաց նորա համե-
մատք, գոյն երեսացն պայծառ և կարմիր, ար-
ծուունգն, աչեղ և հրաչեայ, հերք նորա խար-
տեալ և գանգուր, բարձրապարանոց, և փոքր ինչ
յահեակ կոյս գլուխ նորա հակեալ, հասակ
միջասահման՝ նրբաւարտ և ուղղորդ, մարմին

1 Պլուտ. առակ. լակոն. մտթ. յղ. պտակ. էջ 614:
էջ 177:

3 Յուստին. գիրք Թ. գԷ4:

2 Իկուրդ. էջ 153: ԴԿ

բարեյօղ և 'ի հանապազօր հրահանգս կազդուրեալ¹ . այլ և [Թեթևընթաց զնա ստեն գոլ, և կազմիկ յոյժ 'ի հանդերձս : Այլ եմուտ նա յԱթէնս հեծեալ 'ի ձի ահաբարանոց , որ ցլազլուխն կոչէր, ոչ ուրուք յառաջ քան զնա նուաձեւ կարացեալ զերիվարն զայն² , և որոյ երեք տասան քանքար էին զինք :

Ամենայն ուրեք այնուհետև զԱջէքսանդրէ ճառս արկեալ խօսէին . տրտմութիւն չեթողինձ անձամբ հետազօտել զնա , այլ հարցի զնմանէ զոմն աթենացի՝ որոյ բազում ժամանակս լեալ էր 'ի Սակեդոնիա , և ասաց ցիս .

Անդ բազում հանձարոյ և աջողութեան մտաց բերէ նա յանձին ուսումնասիրութիւն անյագ³ , և ախորժակս արուեստից՝ որոց նպաստէ անծանօթ իրացն : Սիրելի է կենակցութիւն նորա, հեղ և հաւատարիմ բարեկամութիւն⁴ , և իղձք նորա և խորհուրդք ազնուականք : Անութիւն տնկեալ 'ի նմա զբողբոջս ամենայն առաքինութեանց, Արիստոտէլ ուռձացոյց զնոսա իմաստիւք : Այլ ընդ այս ամենայն բարեմասնութիւնս բռնանայ 'ի նմա ախտ աղիտաբեր նմին , զուցէ թէ և բոլոր ազգի մարդկան . զփառամոլ իշխանասիրութիւնն ա-

1 Արրիան . յԷ . արշաւ . Ե . ԳԼ . 2 :
 Աղէքս . զերք Ե . էջ 309 : 3 Իսկիւր . Թուղթ առ Ա
 Պլուտ . յԱղէքս . հտ . 1 . էջ զէքս . հտ . 1 . էջ 466 :
 666 : 4 Պլուտ . յԱղէքս . հտ .

2 Պլուտ . յԱղէքս . հտ . 1 . էջ 667 : ԱԷԼ . ԳԵԱ . զերք

սեմ, որ տազնապէ զնա զցայգ և զցերեկ: Այսպէս
 ակններև 'ի հայեցուածս նորա, 'ի շարժուածս,
 'ի խօսս և 'ի վարկարարազի իսկ գործս երևեալ,
 զի զմատուցելոցն առ նա պատկառանք և երկիւղ
 գրաւեն զոգիս¹: Յանկայ նա միահեծան իշխել
 ընդ տիեզերս², և զգիտութեանց մարդկայնոց
 յինքն և եթ բովանդակել զգանձս³: Տենչ փա-
 ռաց, և բնաւ ամենայն պայծառ բարեմասնութիւք
 հօրն զարմանալիք, երևին յորդին . այլ այս և եթ
 ընտրութիւն կայ 'ի միջի, զի 'ի մին բարեխառնին
 այլովք բնաւորութիւքն, իսկ 'ի միւսն հաստատու-
 թիւն զառածանի 'ի յամառութիւն, փառասիրու-
 թիւն 'ի խելայեղութիւն, և արիութիւն 'ի կա-
 տաղութիւն: ( ) 'ի ամենայն կամք նորա անդարձք
 իբրև զճակատադրին սահման, խուժեն ընդդէմ
 խախտանաց՝ հանդոյն ուղիսից յարուցելոց ահազին
 խոխոջիւք զժայռիւ՝ որ ընդդէմ հոսանաց նոցա
 կայցէ:

Փիլիսոսոս այլևայլ հնարս 'ի կիր արկանէ
 առ 'ի հասանել յուշ նպատակին, իսկ Աղէքսանդր
 զսուսեր միայն . Փիլիսոսոս ոչ ամօթ համարի
 'ի խաղս ողիմսլիականս յաղթել սինլքոր ոսո-
 խաց, իսկ Աղէքսանդր ընդ թագաւորս և եթ կա-
 մի անդ ոսոխել⁴: (Թուի բնութեանն իսկ ազդել

¹ Եղիան . զան . պատմ . Արիստոտ . ճարտ . յԱղէքս .
 գիրք ժԲ . գԼ . 14 :

² Պլուտ . յԱղէքս . հտ . 1 . և Պլուտ . անդ . էջ 680 :

³ Եջ 680 : 5 Նոյն անդ . էջ 666 : Նոյն .
⁴ Նոյն անդ . էջ 668 : Առ առակ . հտ . 2 . էջ 179 :

առաջնումն՝ զի ճգամբք յայն բարձրութիւնն հասեալ է, իսկ երկրորդին՝ զի ՚ի ծոց մեծութեան է ծնեալ * :

Վախանձաւոր հօրն, ցանկայ գերազանցել զնովաւ . և ՚ի նմանութի Մքիլէայ նկրտեալ, ջանայ հաւասարել նմա՝ : Օ Աքիլէս համարի վեհ ՚ի զիւցազունս, և զհոմերոս վեհ ՚ի քերթողս՝ այնու զի անմահացոյց զզիւցազնն : Օ նախատպին զոր ընտրեաց իւր, զբազում ինչ տիպս նմանութեբերէ նա յանձին . զնոյն բռնութիւնն բարուց, ըզնոյն սաստկութիւնն ՚ի մարտս պատերազմի, և նոյն զգացումն սրտի : Արանէր նա ուրեք զՄքիլէս քան զամենայն մարդիկ զի բարեկամ՝ այնպիսի եղև նմա Պատրոկղ, և զովասան այնպիսի հոմերոս՝ :

Այ յերկարաձգեցան պատգամաւորութիւնք Մղեքսանդրի . աթենացիք յանձն առին զխաղաղութիւնն, և պայմանք խաղաղութեանն չէին ինչ խիտք : Փիլիպպոս եթող ՚ի նոսա և զՍամոս՝, զոր յառաջագոյն կալեալ էր . բայց միայն պահանջեալ յանդիման լինել հրեշտակաց նոցա ՚ի ժողովի, զոր գումարէրն ՚ի Վորնթոս՝ խորհել վասն հասարակաց օգտի աշխարհին Ալլադայ՝ :

* Տես ՚ի զուղակչիւնն Փիլիպպեայ ընդ Աղեքսանդրի ՚ի հրաշազան պատմութեանն, զոր Օլիւիէ մատիլիպպի ՚ի լոյս էած զՓիլիպպեայ, յամին 1740 . հտ . 2 . էջ 425 :

1 Պլուտ . յԱղեքս . էջ 667 :
2 Նոյն , յԷ . զօրութեան

Աղեքս . ճառ . 1 . հտ . 2 . էջ 327 :
3 Պլուտ . անդ , էջ 672 :
4 Նոյն , յԱղեքս . հտ . 1 . էջ 681 :
5 Պլուտ . ՚ի Փոկ . հտ . 1 . էջ 748 :

Ընդունանուխեամբն Փրինիբեայ 'ի շորբորդոմ
ամի 110 ողբի մարտին :

Յեօթնևտասներորդ օրէ յուլիսի 337 ամին մինչև ցեօթն
յուլիսի 336 ամին Ն. Ք. :

ԲԱՅՅ սպարտացիք չառին յանձն գալ 'ի Ժո-
ղովն 'ի Արնթոս : Այլ 'ի բողոքել Փիլիպպեայ
խրոխտանօք, ետուն պատասխանի. Աթէ մեծա-
ցեալ յաղթուածքդ կարծիցես զանձն, չափեա
զստուերքո, և ոչ գծաչափ մի գտցես յաւելեալ
յայն : Բնդ որ ծանրացասումն լեալ Փիլիպպեայ,
գրեաց առ նոսա՝ զի եթէ մտից 'ի Ակոնիա,
հալածեցից անտի զձեզ առ հասարակ : Այլ նորա
ետուն պատասխանի. Աթէ³ :

Բայց կարևորագոյն ինչ արգել զկատարումն
ստառնալեաց նորա : Հրեշտակք գրեթէ յամե-
նայն Ալլադայ Ժողովեցան. և նախ յորդորեաց
զնոսա 'ի բաց դնել զամենայն հերձուածս՝ որովք
մինչև ցայնժամ պառակտեալ էին, և հաստատել
ատեան մշտնջենաւոր 'ի պահպանութիւն հասա-
րակաց խաղաղութեան : Այլ ապա առաջի արար
նոցա, զի ժամանակ էր խնդրելոյ զվրէժ թշնա-
մանացն՝ զոր կրեաց Ալլադա 'ի Պարսից, և ա-

1 Պրոտ. առակ. լակոն.
հտ. 2. էջ 218 :

2 Նոյն, յղ. շաղկապի.
հտ. 2. էջ 511 :

Ծել պատերազմ՝ ի սահմանս արքայից արքային՝ :
 Հաճոյ Թուեցան երկոքին ևս առաջարկու թիքն .
 և ծախաձայն դրուատեօք ամենայն ժողովն միա-
 բարբառ ընտրեցին զՎիլիսլապոս սպարապետ ա-
 մենայն բանակին : Յունաց լիով իշխանութեամբ :
 Սահմանեցին և զզորապահանջ ըստ ազգաց իւ-
 բաքանչիւր , որոց միահամուռ թիւ զօրացն զու-
 մարէր քսան բիւր հետեակաց , և հնգետասան
 հազար հեծելոց . թող զզօրս մակեդոնացւոց , և
 զայլոց խուժադուժ ազգաց՝ որ ընդ ձեռամբ նո-
 ցա են : Այլ յետ այսորիկ դարձաւ նա յաշխարհ
 իւր , պատրաստել ՚ի պատերազմն պանծալի :

Յայնժամ վախճան եղև ազատուէ Ալլադայ՝ .
 և երկիրն բերրի աւագորերոյ՝ ծառայեսցէ այսու
 հետև ժամանակս բազումն Թագաւորացն մակե-
 դոնացւոց : Յայնժամ և ես ելի յԱթենայ , թէ-
 պէտ և դարձեալ խափանէին զիս : Այլ դարձայ
 այսրէն ՚ի Սկիւթիա , զերծեալ ՚ի պատրանացն՝
 որով ատելի էր ինձ կալ ՚ի բնիկ աշխարհիս :
 Ուր պատսպարեալ առ ազգն բնակեալ յեզր
 Բորիսթենեայ , մշակեմ զփոքրիկ անդաստանն
 իմ՝ որ երբեմն վիճակնախնոյն իմոյ Մնաքարսեայ ,
 և վայելեմ աստ ՚ի խաղաղութիւն միայնու-
 թեան : Ո՛ր տայր ինձ յաւելուլ , թէ և ՚ի բեր-
 կրութիւնս բարեկամութեան , այլ չիք ինձ հնար

1 Դիոդ. գիրք ԺԶ. էջ 44. 5. Արոս. գիրք Գ. 44. 14՝
 478 :

3 Արոս . անգ. 44. 13 :

2 Յուստինոս , գիրք Թ .

ամոփել 'ի վերայ հրաժարելոցն : Ի մանկութեան
 ինդրէի զբարօրութի առ ազգս բարգաւաճեալս ,
 այլ յաւազոյթ տիոցս գտի զհանգիստ յազգի՝
 որ այլ ինչ բաց 'ի բարեաց բնութեան չգիտէ
 բարի :

Գրութիւնք ի Գրաւորաց Գրութիւնք Գրութիւնք
 Գրութիւնք Գրութիւնք Գրութիւնք Գրութիւնք
 Գրութիւնք Գրութիւնք Գրութիւնք Գրութիւնք
 Գրութիւնք Գրութիւնք Գրութիւնք Գրութիւնք

ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆԻՔ

Ա. Յուզեպիէ Էնի Դէղանէան Գօնան պատմաւոր :
(Էջ 65):

Յամին 1739 Սէնտուիչ երէր յԱթենայ 'ի Ղանդինոն վէմ մի, յորում գրոշմեալ կայ արձանագիր երկայն՝ բերելով զհամար գանձուն, զոր իւրաքանչիւր ոք կամ քաղաքք առ հասարակ պարտասպանք էին մեհենին Դեղոսի: Կշանակեալ կան 'ի նմա մանրամասնաբար հատուցեալքն և չև ևս հատուցեալ պարտք. դարձեալ և ծախք հանդիսին կամ նուիրակութեանն աթենացւոց, այս ինքն են գինք պսակին ոսկւոյ զոր նուիրեցին գինն, հանդերձ ծախք գործածոյն, հազար և հինգ հարիւր գրամակչիս. գինք եռոտանեացն որ ընծայեցան յաղթողաց, դարձեալ ընդ ծախս գործածոյն, հազար գրամակչիս. վարձք նուիրակասպետացն քանքար մի, և նաւապետին որ էած զնուիրական՝ եօթն հազար գրամակչիս. գինք հարիւր և ինն եզանց 'ի զենուամն՝ ութհազար չորեքարիւր և հնգեասան գրամակչիս, այլովքն հանդերձ: Չքացատրութիւն արձանագրիս այսորիկ արարին Թէյլըր 1 և Քորսինի 2. և կանխէ թուաբերութիւն նորա 373 կամ 372 ամօք քան զթուականութիւն փրկչին, ոչ ինչ աւելի քան զամս երեսուն և երկու յառաջ քան զուղևորութիւն Անաքարսեայ 'ի Դեղոս:

Բ. Յուզեպիէ Էնոյ Իմաստաբարոյն Յուանոյ Էնի Հասարակի Գրքի:
'ի Քասարսի: (Էջ 132):

Կախնի ջատադուլք բրիտոնեական կրօնից, և բազումք յարդի մատենագրաց ըստ օրինակի նոցա վիճեալ պնդին թէ զմի աստուած դաւանելին նախնի իմաստասերք: Իսկ այլք

1 Մասհեմ. 'ի Քուսովորթ, 2 Արիստոտ. ընազանց.
ԴԼ. 4. յօդ. 26, հա. 1. էջ Գիրք Ա. ԴԼ. 4. հա. 2. էջ
684: 844:

յարդեաց զամենայն վկայութիւնս նպատամատոյցս այնմ հարծեաց համարելով ասացեալ զբնութեանն, զհոգւոյ փեղերացս, և զարեգակնէ, զխմաստասէրսն զայնոսիկ զրեթէ առ հասարակ դասն ընդ սպինոսեանս և ընդ անաստուածս : Ապա 'ի յեփն ժամանակս կացին հանձարեզ քննողք, որք յեաբազում գիշերաջան տքնութեանց 'ի քննութիւն նախնեացն իմաստասիրութեան՝ կշիռ 'ի միջասահմանին երկոցունց կարծեացն զկայ առին . ընդ որս և Պրուքքէր և Մոսհեմ, որոց ատեութիւնք եղեն ինձ յոյժ պիտանի :

Բազում ինչ իբք զինդիրս զայս կարևոր դժուարացուցանեն՝ յորոց զամանս ցուցից : Այլ կանխեմ զեկուցանել . զի աստանօր առաւելապէս զխմաստասիրաց երիցագունից քան զԱրիստոտէլ և զՊլատոն է խնդիրս . զի զուցանէ և եթ են 'ի բնագրիս բանք :

Ա . Բազմագոյնք 'ի նոցանէ զլինելութիւն և զպահպանութիւն փեղերացս մեկնելին որակութեամբք և եթ նիւթոյ . և այնպէս հանրական էր կարգս այս, զի Անաբազոր մերթ պարսաւի՝ զի ոչ յամենայնի զնոյն կարգ կալաւ, և մերթ զի ոչ ամենեկն եթող զայն 'ի բաց : Զի վասն սպաստանելոյ նորս մերթ 'ի բնական սպառնաւս՝ 'ի մեկնել զգործս իւրաբանչիւր, և մերթ յիմացութիւնն՝ զոր համարի փեղերաց յօրինիչ . Արիստոտէլ էպերէր զնա՝ զի ըստ պիտոյից աստուած զմն իջուցանէ 'ի թատրնս, և Պլատոն՝ զի ոչ յամենայն արգասիս բնութեան ցուցանէ նա զհնարս աստուածային իմաստութեանն : Ապա ուրեմն ոչ է օրէն 'ի լուծենէ առաջնոց բնաբանից գուշակել թէ չգաւանիցեն զմի աստուած, և ոչ 'ի բանից ինչ նոցա իմաստասիրել թէ զամենայն կատարելութիւնս աստուծոյ տայցեն նիւթոյն :

Բ . Յամենայն իմաստասիրական գրեանց, որ էին յաւուրս Արիստոտէլի, չէհաս ինչ առ մեզ ամբողջ բաց 'ի գրոց ինչ նորս և Պլատոնի . և 'ի համառօտ ճառէն Տիմէի Լոկրեցւոյ պիւթագորականի զփեղերական հոգւոյ, և 'ի ճառէն Ոկեղեայ լուկանացւոյ զփեղերաց, որ և սա աշակերտ էր Պիւթագորայ : Ոկեղոս 'ի համառօտ յայտ ճառի կամելով առաւել ցուցանել զյաւիտենականութիւն աշխարհիս քան զլինելութեան նորս յեղանակ, չհարկաւորի զաստուածութիւն 'ի ներքս մուծանել : Բայց այլուր 'ի միում ուրեք գրոց իւրոց, յորմէ Ստրէոս հաստուած ինչ աւանդեաց մեզ,

1 Պլատոն . 'ի Փեղոն, հտ .

1 . էջ 98 :

2 Պրուքք . հտ . 1 . էջ 469

և 1174 :

ներդաշնակութեամբ ասէ կալ աշխարհիս, և ներդաշնակութեանն զաստուած զնէ արարիչ¹ : Այլ էս ոչ 'ի վկայութիւն նորա յենում. զի Տիմէոս, Պղատոն և Արիստոտէլ յայննապէս իսկ հաստատեն զթիութիւն աստուծոյ, ոչ 'ի հարեանցի ինչ ճառեալ՝ այլ 'ի ճառս երկայնս, և 'ի բացատրել զազանդ իւրեանց հաստատեալ 'ի վարդապետութիւնս յայս :

Իսկ զիբբ այլոց իմաստասիրաց չեն 'ի միջի, այլ հաստուածք և եթ 'ի նոցանէ պահին. յորոց կէսք հաստատեն յայննապէս զվարդապետութիւնս զայս, և սակաւք ոմանք թուին եղծանել. ևն՝ զորս մարթէ յայլեայլ միտս առնուլ, և ևն՝ զորս մատենագիրք այլազանգք համառօտեալ այլայլեն. որպէս վեբլէոս, զոր Վիկերոն 'ի գիրսն որ յազադս բնութեան գից մուծանէ, ամբաստանի զբազմաց 'ի հնոց մատենագրաց այլայլեալ զկարծիս² : Արդ որ ըստ այսոցիկ անզոր վկայութեանց կամիցի որ գուշակել զկարծիս նախնի իմաստասիրաց, անկցի 'ի վստանգ վիտայնացն՝ յոր անկաւ Հայրն Հարտուէն, ըստ հատուկտիր և կամակորեալ վկայութեանց ինչ ամբաստանելով յանաստուածութիւն զՎարդէտիոս, զՄալէսորանչ և զԱրնոյ, այլովքն հանդերձ :

Գ. Նախնի իմաստասէրք համարելին օրէնս անյեղ լի, զի 'ի չգոյէ ոչ ամի ինչ 'ի գոյ³. ուստի իմաստասիրեցին՝ զի աշխարհս կամ էր միշտ որպէս էն, և կամ գէթ նիւթն էր մըշտակաց⁴ : Դարձեալ և հին աւանդութիւն էր, կիցս առ հասարակ 'ի գերբարուն էէն 'ի կարգ ամեալ⁵ : Վասն որոյ բազմաց 'ի նոցանէ ոչ կամելով՝ ոչ յօրինաց անտի 'ի բաց կալ և ոչ յաւանդութենէն, Զանացան միաբանել զերկոսեան : Վէսք, ընդ որս և Արիստոտէլ, ասեն՝ թէ էն այն 'ի յաւիտենից կազմեաց զաշխարհս⁶. և այլք, ընդ որս և Պղատոն, ասեն՝ 'ի ժամանակի կազմեալ զայն 'ի յառաջակաց յանկերպարան նիւթոյ, որ թափուրն էր յամենայն կատարելութեանց պա-

1 Ստոր. ծաղկաբաղ բնաբան. գիրք Ա. ԳԼ. 16. էջ 32 :

2 Պրուքք. հա. 1. էջ 738 : Մոշեմ. 'ի Քուսովորթ, ԳԼ. 1. յօդ. 7 :

3 Արիստոտ. յղ. բն. լսելեաց, գիրք Ա. ԳԼ. 5. հա. 1. էջ 316 : Դեմոկր. առ Դիոգ. լայերտ. գիրք Թ.

յօդ. 44 :

4 Մոսհեմ. 'ի Քուսովորթ, ԳԼ. 1. յօդ. 31. էջ 64 :

5 Յղ. օրիգեն. առ Արիստոտ. ԳԼ. 6. հա. 1. էջ 610 :

6 Արիստոտ. յղ. երկնից, գիրք Բ. ԳԼ. 1. հա. 1. էջ 452 : Նոյն, բնազանց. գիրք ԺԴ. ԳԼ. 7. էջ 1001 :

հեղոյ գերաբուն էին 1: Եւ երկարանցիւք այնչափ 'ի բացեաց էին յերկեանաց անասուածութեան, զի Արիստոտէլ ոչ ինչ երկրայի սկզբնապատճառ շարժման գնել զասուած 2, և Պլատոն զնոյն ինքն միայն անօրէն տիեզերաց 3: Վասն որոյ բազմահմուտ քննիչք ասեն՝ թէ չէ օրէն ընդ անասուածս գասել զնախնի խնաստասերս այնու, զի ոչ ծանեան զլինելութիւն աշխարհիս տիրապէս ստեղծմամբ 4:

Դ. Նախնիք գրեթէ առհասարակ յայլ միտս առնուն զբառքս անբռն, անխի-բ, պարզ 5: Ապաքէն թուի ոմանց 'ի նոցանէ համարել զասուած գոյացութիւն անբաժանելի անքանակ և անխառն 6, այլ հողեղէն գոյացութիւն բազմագոյնք ոչ այլ ինչ իմանային՝ բայց նիւթ ամենանուրբ 7: Վրիպակս այս կարծիք տեսաց ընդ գարս բազումս 8, և առ մատենագիրս իսկ՝ զորս մեծարէ եկեղեցի, և ըստ տեսութեան գիտնոց ոմանց, մարթ է զկարծիս զայս բերել առանց անասուածութեան:

Ե. Բաց 'ի կորսանէն գրեանց, զորոց վերագոյն ասացի, աւաղելի է և գերութիւնն՝ յոր անկեալ կային նախնի իմաստասերք: Զի թէպէտ և ծաղր ասներ ժողովուրդն զգիս, այլ չառնոյր յանձն հրաժարել 'ի նոցանէ: Անաբաղորդարեգակն համարեալ վէճ՝ կամ թիթեղն շանթացեալ, արժանի էր դատապարտութեան որպէս մոլար բնարան, այլ նա ամբաստանեցաւ յամպարչտութիւն: Եւ այլովք ևս հանդոյն ամին օրինակիք 'ի բազում ժամանակաց հեռէ խրատեալ էին իմաստասերք 'ի զգուշութիւն: Այս պատճառք էին դաղանի վարդապետութեան նոցա, զոր ոչ էր օրէն յայանել արտաբնոց: Դժուարին է յոյժ, ասէ Պլատոն 9, 'ի միտ առնուլ զհաւաստի կերպարան հասացին տիեզերաց. և եթէ մարթէր իսկ, սակայն ոչ էր պարտ պատմել զայն համարձակ: Աստի յառաջ

1 Պլատ. 'ի Տիմ. հտ. 3. էջ 31: Կիկեր. յղ. բն. զից, զիբբ Ա. գլ. 8. էջ 403:

2 Արիստոտ. բնազանց. զիբբ ԺԴ. գլ. 7. հտ. 2. էջ 1000:

3 Պլատ. 'ի Տիմ:

4 Պրուքք. պատմ. իմաստաս. հտ. 1. էջ 508:

5 Նոյն անդ, էջ 690: Մաշեմ. 'ի Քուտլորթ, գլ. 4.

յօդ. 24. էջ 630:

6 Անաբաղոր. առ Արիստոտ. բնազանց. զիբբ Ա. գլ. 7. էջ 851:

7 Պողոսոր, պատմ. Մանիք. զիբբ Գ. գլ. 1. էջ 474:

8 Մոսհեմ. անդ, գլ. 5. յօդ. 26. էջ 434:

9 Պլատ. 'ի Տիմ. հտ. 3. էջ 28:

էկին այն ամենայն երկրիմի բանք, որք զմուրբութիւն ընդ ճշմարտութեան յեղանակաւ իմն միարանեն. որպէս և անուանն իսկ աստուծոյ երկրիմութիւն: Զի ՚ի վաղնջուց ժամանակաց զեղծմամբ ընդարձակեալ նշանակութեան նորա, ցուցանէ զամենայն որ ինչ ընդ տիեզերս են զարմանալիք, և որ ՚ի մարդիկ գերազանցութեամբ վաստակոց և իշխանութեան երևելիք: Որպէս և առ բարեպաշտադոյնս իսկ ՚ի մատենագրաց գասանի, ուրեք եղակի և ուրեք յողմակի վարեալ 1: Արդ երկրիմութիւնս այս մերթ ընդ միով և մերթ ընդ միւսով կերպարանաւ երևեալ, հաճոյ թուէր առ հասարակ ուսմիկն և գիտնոց. վասն որոյ ՚ի կոչել ուրուք ՚ի մատենագրաց աստուած զբնութիւնն կամ զհողի տիեզերացս և կամ զաստեղս, օրէն է քննել թէ յինչ միաս կոչիցէ այնպէս, կամ թէ ՚ի վերքան զայնոսիկ չգնիցէ զմի աստուած արարիչ ամենայնի:

Զ. Ըստ այսմ տեսութեան իմանալի է մանաւանդ զերկուս կարծիս յաճախեալս առ հին ազգս: Առաջին զայն, թէ իցեն ՚ի վերոյ քան զմեզ իմանալիք, ուղղիչք շարժմանց տիեզերացս: Եթէ կարծիքս այս չիցեն հին և սրբազան աւանդութեան հետք, աներկբայապէս առեալ իցեն սկիզբն յաշխարհի՝ ուր թագաւոր զհողս տերութեանն յանձնէ ՚ի տեսութիւն պաշտօնից իւրոց: Զի որպէս թուի, ընկալան զայն Յոյնք յազգաց՝ որք ընդ միահեծան պետութիւն կային 2. և դարձեալ զի ՚ի գիրս ուրեք որ թէպէտ և վրիպակաւ համարի Արիստոտելի՝ բայց հնադիր է յոյժ, յաւելու մատենագիրն. Եթէ ոչ է արժան թագաւորին Պարսից պարսպել ՚ի հոգ գուշնաքից իրաց աշխարհին, որչափ ևս առաւել չիցէ արժան հոգս այս գերաբուն էին 3:

Իսկ երկրորդ կարծիքն են զանգագար առ ՚ի միմեանս ազգեցութենէ էիցս առ հասարակ: Քանզի համարեցան հոգի ՚ի խանդումանդն 4, և յամենայն իսկ մարմինս՝ յորս շարժումն ինչ կամ կայծակն կենաց նշմարէր: Համարեցան հոգի ՚ի տիեզերս համապիւռ ընդ մասունս մեծի բոլորիս: Այս կարծիք չէին ինչ հակառակ ողջմտութեան. զի ոչ ինչ արդէլոյր նոցա ասել էրեալ աստուծոյ ՚ի նիւթն շարժիչ աներևոյթ կամ կենդանական ինչ զորութիւն, որ ուղղիցէ զնա 5: Բայց զեղծմամբն,

1 Քսենոփ. Պղատ:
2 Պլուտ. յղ. թեբութեց
պատգամ. հտ. 2. էջ 415:
3 Յղ. աշխարհի, առ Արիստոս. զլ. 6. հտ. 1. էջ 611:

4 Թաղէս, առ Արիստոս.
յղ. հոգւոյ. գիրք Ա. գլ. 2.
հտ. 1. էջ 620:
5 Քուսովորթ, գլ. 3. յոյ.
2. հտ. 1. էջ 99:

զորմէ ասացի . խմանալի զօրութիւնքս այսորիկ և հոգի տիեզերաց աստուածք կոչեցան . և աստի յաճախեցին ամբաստանութիւնք զբազմաց յիմաստասիրացն , մանաւանդ զՊղատոնէ և զՊիւթագորայ :

Զի որովհետև Պղատոն , որպէս ասացի , մերթ եզակի 'ի կիրարկանէ զանունն աստուծոյ և մերթ յոգնակի¹ , ամբաստանեցաւ ինքն իւրոց բանիցն հակառակել² : Այլ զիւրին էր առայս պատասխանի . զի 'ի Տիմէի տրամախօսութեանն բացատրելով նորա կարգաւ զմիտս իւր , ասէ՝ թէ աստուած կազմեաց զտիեզերս , և թէ ուղղիչս նմին կացոյց զաստուածս 'ի ձեռանէ կամ խմանալի զօրութիւնս , ստեղծուածս ձեռաց իւրոց , աւանդապահս իշխանութեան իւրոց և հնազանդս հրամանաց իւրոց : Ուր զանազանութիւն միայնոյն աստուծոյ յայլոցն այնպէս յայանի է , զի անմարթ է չտեսանել զայն . և մարթէր Պղատոնի նովին զիտաւորութեամբ զնոյն շնորհս հայցել 'ի թագաւորէն և 'ի պաշտօնէից նորա : Ապա յայտ է՝ զի ուր ուրեք աստուած կոչէ զտիեզերս կամ զերկինս կամ զատտեղս կամ զերկիր այլովքն հանգերձ , ոչ այլ ինչ խմանայ՝ բայց զիմանալի զօրութիւնս և զհոգիս սփռեալս յաստուծոյ յայլևայլ մասունս տիեզերաց , ուղղել զարժմունս նոցա : Ընդ ամենայն գիրս նորա անցեալ , չգտի ինչ հակառակ վարդապետութեանս այսմիկ :

Վերաստանութիւնքն զՊիւթագորայ՝ ոչ ինչ ընդհատ ծանունք , չերևին աւելի ինչ ունել հաստատութիւնս : Դներ , ասեն , հոգի համասփիւռ ընդ տիեզերս , և կարևոր կցորդեալ ընդ էիցս առ հասարակ՝ զորս շարժէ , պահպանէ և նորոգէ անգագար , էակ անսկիզբն՝ յորմէ հոգիք մեր գոյացան . և զհոգին զայն անուանէր աստուած³ : Եւ յաւելուն , թէ զի այլ աստուած բաց 'ի սմանէ նա ոչ ճանաչէր . ապա ընդ անաստուածս գասելի է :

Բայց հանճարեղ քննիչք զգեմ կալան այսմ ամբաստանութեան , որ հաստատի 'ի սակաւ ինչ վկայութիւնս նպատամատոյցս կարծեաց նոցա երկրայտկանս : Գժուարաւ ոք 'ի մատանս ամբողջս բովանդակել կարացէ որ ինչ 'ի ջատագովութիւն և հակառակ իմաստասիրիս այսորիկ են ճառք . այլ ես շատ համարիմ տալ զնմանէ անստութիւնս ինչ :

¹ Պղատ . 'ի Տիմ . հա . 3 .

էջ 27 : Եւն . յղ . օր . դիւք
Դ . հա . 2 . էջ 716 :

² Վիկեր . յղ . բն . զից ,
գիւք Ա . զլ . 12 . էջ 406 :

3 Եոյն անդ . զլ . 11 . էջ
405 : Վղեմ . աղեքս . յորդօր
առ հեթ . էջ 62 :

⁴ Պողոսար , պատմ . Մանեք .
գիւք Ե . զլ . 2 . էջ 172 :

Ոչ է մարթ ցուցանել, թէ Պիւթագորայ զաստուած ընդ փեղերական հոգւոյ շփոթեալ իցէ, այլ ամենայն ինչ միաբանին 'ի ցուցանել՝ զանազանեալ նորա զնոսա 'ի միմեանց : Եւ վասն զի չէ մարթ գատել մեզ զկարծիս նորա, բայց միայն 'ի կարծեաց աշակերտաց նորա, տեսցուք թէ զինչ ոմանք 'ի նոցանէ ասիցեն 'ի հատուկաբր բանն՝ որ պահին 'ի գրոց նոցա :

Աստուած ոչ միայն ստեղծ զամենայն՝ որ ինչ ենն, այլ և պահէ և ուղղէ զամենայն¹ : Զօրավար հրամայէ բանակի, նաւուղիղ նաւաստեաց, և աստուած աշխարհի² : Իշխէ նա փեղերաց, որպէս թագաւոր իւրում տէրութեան³ : Ոչ էր մարթ փեղերաց կալ, եթէ ոչ ուղղէր 'ի ներդաշնակութէ և 'ի խնամակալութենէ⁴ : Աճ բարի է և իմաստուն և երանելի իւրե⁵ . համարի նա հայր աստուածոց և մարդկան, զի զպարգևս տփռէ 'ի վերայ ամենայն հնազանդեւոց իւրոց : Օրէնսգիր արդար և հրամանատու իմաստուն, ոչ երբէք անփոյթ առնէ զհոգս պետութեան իւրոյ : Պարտ է մեզ առաքինութեանցն մերոց զնորայն առնուլ նախատիպ, որ անապակքն են և անխառն յամենայն աղցաւոր ըզձից :

Թագաւոր որ ընու զպարտս իւր օրինակ է աստուծոյ⁶, որ ինչ կցորդութիւն է ընդ նա՝ և ընդ հպատակս իւր, նոյն է ընդ աստուած և ընդ փեղերս⁷ :

Աստուած մեծ, բարձրեալ, և ուղղիչ ամենայն փեղերաց, նա միայն է աստուած . զի թէպէտ և իցեն և այլք՝ որոց այլևայլ կարգք իշխանութեանց են, այլ ամենեքին հնազանդին հրամանաց նորա . որպէս պար ընդ պարագլխաւ, և զօրք ընդ զօրագլխաւ, այսպէս և նորա ընդ նովաւ են⁸ :

Արգ հատուածքս այտղբիկ այնպէս հակառակք են ամբաստանութեանցն զՊիւթագորայ, մինչև ոմանց 'ի քննաբանից⁹ զհարազատութիւն նոցա արկանել յերկբայս . այլ այս ոչ կարկեցոյց զգիտունս հանգոյն նոցին կիրթս 'ի դատողական

1 Սթենէիգ. առ Ստոր .

Ճառ 46 . էջ 332 :

2 Արքիտ. անդ, Ճառ 1 .

էջ 15 :

3 Դիոտոգ. անդ, Ճառ 46 .

էջ 330 :

4 Իսպոսգ. անդ, Ճառ 101 .

էջ 555 :

5 Սթենէիգ. անդ, էջ 332 :

6 Նոյն անդ :

7 Դիոտոգ. անդ, Ճառ 46 .

էջ 330 :

8 Ոնատաս, առ Ստոր .

Ճաղկաբաղ բնաբան . գիրք Ա .

դւ . 3 . էջ 4 :

9 Կոնրինդ . և Թոմաս առ

Պրոբք . հա . 1 . էջ 1040 :

քննութիւն 1 : Զի վարդապետութիւնս այս աւանդեալ 'ի հաստատածս բանիցս յար և նման է վարդապետութեն Տիմէի, որ զանազանէ յայնմպէս զգերաբուն էն 'ի փեղեբակիան հոգւոյ՝ զոր 'ի նմանէ համարի ստեղծեալ 2 : Արդ և թէ 'ի դատապարտութիւն Պիւծագորայ բաւականք իցեն վկայութիւնք ինչ մատենագրաց հնգօք և վեցհարիւրովք ամբ կրտսերագունից քան զնա, որոց մարթիսկ է թէ չիցեն հասու լեալ խնաստից նորա, իսկ առ 'ի ջատագովութիւն նորա չիցեն բաւական հոյք վկայութեանցս՝ որ աւանդին 'ի նպատա նորա . մանաւանդ վկայութիւն միոյ յաշակերտաց նորա՝ որ գրեթէ ժամանակակից նմին եկաց, և 'ի միում ուրեք 'ի գրոցն՝ որ պահի ամբողջ՝ աւանդէ զվարդապետութիւն նորա կապակցեալ ամենայն մասամբք :

Բայց սակայն մարթի և ըստ քննարանից բազմաց միարանել զվկայութիւն Տիմէի ընդ հակառակսն : Պիւծագոր ճանաչէր զստատած գերաբուն, արարիչ և պահպանիչ փեղեբաց, էակ ամենարարի և ամենխնաստ, որոյ խնամակալութիւն հասանէ ամենայն ուրեք . զայս այսպէս վկայեն Տիմէոս և այլք 'ի պիւծագորեանց, զորոց զհատուկաբ բանսն ամի : Պիւծագոր համարէր եզեալ յաստուծոյ 'ի փեղեբոս հոգի կենդանութեան անմեկնելի կցորդեալ ընդ նիւթոյ : Արդ զհոգիս զայս մարթ է համարել հուր նուրբ և կամ բոց յստակ . և ոմանք 'ի պիւծագորեանց կոչէին զայն աստուած, զի և ամենայն արարածոց գերաբուն էին տային զկոչումն զայն : Այսու եւեթ օրինակաւ, թէ ոչ սխալեմ, մարթ է մեկնել զվկայութիւն՝ որք զողջմտութիւն Պիւծագորայ յերկբայս արկանեն :

Գարձեալ և զայն մարթ է ասել, զի ոմանց 'ի պիւծագորեանց կամելով աալ պատկեր զգալի սոցեցութեանն աստուծոյ 'ի փեղեբոս՝ համարեցան զնա ամենայն ուրեք բովանդակ ներգոյ, կենդանացուցանելով զփեղեբոս՝ որպէս հոգիս մեր զմարմին : Զայս կարծիս թուի քրմապետին Գեմետրեայ վարդապետել նոցա յերեսներորդ գլուխ բնագրիս : Անդ զայն 'ի կիր արկի առ 'ի չտոտորելոյ 'ի բանից ներքնագրոյմ՝ մատենագրացն, և առ 'ի չտալոյ վճիռ զինգրոց՝ զորս դժուարին է և անօգուտ իսկ քննել : Զի ոչ է թէ ըստ երկգլխի բանից ինչ, և 'ի հանգէս առաջարկութեանց և հետևանաց զմիմասմբք կուտակելոց պարտ է գուշակել զկարծիս Պիւծագորայ, այլ ըստ բարոյականին նորա՝ զոր յանձին երեր, և մա-

1 Փաբրիկ . մատենագար . 2 Պրուբք . հտ . 1 . էջ 1093 :
Յուն . հտ . 1 . էջ 529 :

նաւանգ ըստ ազանգոյն՝ զոր սահմանադրեաց, որոյ մի ՚ի կարևորագոյն պարտուցն էր պարտալել յաստուածային տեսութիւնս 1, ունել միշտ առաջի աչաց զաստուած, և հաճոյ լինել նմա պահովք և աղօթիւք և խոկմամբք և սրբութեամբ սրտի 2: Որ այս հրահանգք երկիւղածութեան ոչ ՚ի ճահ պատահեն սպինոսեանց:

Է. Լուիցուք արգ որ ինչ մատենագիրն տեսութեանց զվարսամէն ասիցէ. « ԅորժամ զմիութենէն աստուծոյ խնամտասիրել զքեզ կամիցի՝ զինչ խնդիր առաջի կայցէ նմա, բայց գիտել թէ գոյ խնացուցիւն ամենապարզ, փարատ ամենեկն ՚ի նիւթոյ և ՚ի ձեռոյ աշխարհիս, և գոյացուցիւ ամենայն իրաց: Եթէ հաստատիցէ զայս խոստովանի թէ մի է աստուած, և չիք այլ զքեզ իսկ եթէ ոչ, թէպէտ և ծաղր առնիցէ զամենայն գիտ հեթանոսաց, և գարշիցի ՚ի բազմաստուածեան մոլորութենէ, սակայն արդեամբք զբազմաստուածութիւն ՚ի ներքս մուծանէ »: Եւ յաւելլու Պայլ, զի գժուարին է գտանել զոր ՚ի նախնեաց՝ որ մի աստուած խոստովանիցի, և չխնայցէ զայն գոյացուցիւն խառն: « Արդ գոյացուցիւն այսպիսի ոչ արտապէս կոչի մի, այլ պիտակաբար ըստ կամի տեսութեամբ իբր բոլոր մի կամ էակ հաւարական » 3:

Եթէ առ ՚ի գասել ընդ բարմաստուածս բաւական էր չունել հաւաստի գիտութիւն զբնութենէ հոգւոյ, հարկ էր ըստ նմին մատենագիրն զատասպարտել ոչ միայն զՊլուծագոր, զՊլատոն, զՍոկրատ և զնախնիս առ հասարակ 4, այլ և գրեթէ զամենեկին՝ որք մինչև ցաւուրս մեր գրեցին զայսցանէ. զի այսպէս նոյն ինքն ՚ի բռնագիրս իւր ասէ. « Մինչև ցարդեւիտս ամենայն վարդապետք մեր աստուածաբանք և բնաբանք համարեցան ունել տարածութիւն հոգւոյ, աստուծոյ անսահման, իսկ հրեշտակաց և բանաւոր հոգւոյ սահմանաւոր: Բայց աննիւթական և անմասն զտարածութիւնն զայն համարէին, և ամբողջ յամենայն իսկ մասունս տեղոյն՝ զոր գրուեն: Աստի զանազանեցան երբակի տեղակալութիւնք. առաջին՝ մարմնոց, երկրորդ՝ ստեղծական հոգւոյ, և երրորդ՝ աստուծոյ: Իսկ կարգեսեանք զայս ամենայն վարդապետութիւնս

1 Պլուտ. ՚ի Կում. հտ. էջ 245:
 1. էջ 69: Վրեմ. աղեքս. 3 Պայլ, խորհրդած. յղ. յաճախասպ. գիրք Ե. էջ 586: հասարակաց, հտ. 3. յոգ. 66:
 2 ԅամբղիկ. գլ. 16. էջ 57: 4 Մոսէմ. ՚ի Քուտլորթ. Մնոնիմ. առ Փոտայ, էջ 1313: գլ. 4. յոգ. 27:
 Գիտք. ծագկաբաղ Վիտղես.

վեր 'ի վայր շրջեցին . զի ասնն չունել ինչ հողուոց ամենեին ասարածութիւն կամ տեղակալութիւն , այլ կարծիք նոցա հերքին իբր անտեղիք : Ապա մնայ ասել զի և արդ ամենայն իմաստասէրք մեր և աստուածարանք առ հասարակ ուսուցանեն ըստ մտաց ամբոխին զգոյացութիւնն աստուծոյ տարածեալ ընդ վայրս անսահմանս : Արդ այս ոչ այլ ինչ է , բայց կործանել զկանգնեալն , և դառնալ առնել զաստուած նիւթական՝ աննիւթ զնա դաւանեալն :

Ապա ուրեմն ոչ այն ինչ ինզիր առաջի կայ , զոր Պայլն 'ի ներքս ած է , այլ ինզրի՛ թէ Պլատոն և որ յառաջ քան զնա իմաստասէրք , ծանեան զէն ինքնէակ և անսկիզբն , իմացութիւն անսահման , ամենիմաստ և ամենաբարի , որ արար զտիեզերս 'ի յախտնից կամ 'ի ժամանակի , որ պահպանէ զայն և ուզէ իւրովի կամ արբանեկութեամբ պաշտանից , և որ յաշխարհի աստ կամ 'ի հանդերձելու մն վարձարէ զառաքինութիւն և պատուհասէ զանօրէնութիւն : Արդ այս ամենայն վարդապետութիւնք յայտնապէս աւանդին 'ի գիրս գրեթէ ամ նախնի իմաստասիրաց . իսկ զի խառն ընդ նոսա գտանին և մոլորութիւնք թանձունք զաստուծոյ էութենէն , առ այս ասելի է՝ զի անգիտելի էին մատենագրացն մոլորութիւնք իւրեանց , և կամ զի ոչ կարծէին՝ թէ միութիւն գերաբուն էին բառնի նորք : Եւ դարձեալ ասելի է , զի ոչ է օրէն ամբառանել զմատենագրաց՝ որ չեն 'ի միջի՛ մոլորութիւնս յառաջ ածեալս 'ի բանից նոցա , զորս նոքա հերքէին արդեօք՝ եթէ 'ի վերայ կային հեռանանցն 2 : Յաւելում և ևս . զի ինձ ոչ են կամք յուցանել թէ իմաստասէրքս , զորոց են բանքս , զնոյն ողջամիտ կարծիս բերելին զաստուծոյ զոր և մերս , այլ զի գրեթէ առ հասարակ յանաստուածութենէ և 'ի բազմաստուածութենէ 'ի բացեայ էին :

Գ . Յաւելում Բարդուղիմէոս աստուածաբանութեան Կաթողիկոսի Յուսէպոսի : (Էջ 142 :)

Առաջինք յեկեղեցական մատենագրաց որք պէտ արարեալ ժողովեցին զվկայութիւնս քերթողաց և զիմաստասիրացն Յունաց՝ նպաստամտոյցս վարդապետութեան միութեանն աստուծոյ և ինամակալութեան , և այլոց սոցին սակի կարևոր մասանց 3 , նորին դարձեալ մերձ գնելով բարոյա-

1 Մոսհեմ . ճառ . յգ . արար . 2 Նոյն , 'ի Քուսովորթ , գլ . չազործ . առ Քուսովորթ , հտ . 4 . հա . 1 . էջ 685 :
2 . էջ 315 : 3 Վղիմ . արեքս . յաճա .

կանխ մերոյ զնախնի իմաստասիրացն սահմանադրութիւնս ,
'ի միտ առին զի նոցայն թէպէտ և թերի , պատրաստեաց
զմիտս յընդունելութիւն մերոյս կարի առաւել յստակա-
դունի 1 :

Մատենաբ. բազումք 'ի ժամանակս մեր 'ի լոյս աման զվար-
դապետութենէ կրօնիցն հեթանոսաց 2 , և բազմահմուտ քնն-
նարանք խորաքնին լեալ հասու եղեն՝ զի 'ի մասունս ինչ ար-
ժանաւոր մեծագունից գտանի դովութեանց : Տես ինձ որ
ինչ ֆրերէ ասէ զկարևորագունէն 'ի մասունս կրօնից . « Ապա
ուրեմն եղիպտացիք և Յոյնք ծանեան և պաշտեցին զաս-
տուածն գերագոյն , զաստուած ճշմարիտ ; թէպէտ և ոչ ար-
ժանաւոր նմին պաշտամամք » : Իսկ զբարոյական վարդապե-
տութենէ նոցա այսպէս գերահռչակն Հուեափոս եպիսկո-
պոս Աբբինկայ ասէ . « Այլ ինձ բազում անգամ , յնթեռ-
նուլ որ ինչ Պղատոն , Արիստոտէլ , Կիկերոն և Եպիկտետոս
զուղղութենէ և զլաութենէ կենաց աւանդեն , թուի թէ 'ի
գրոց ինչ քրիստոնէից զկարգս բարեպաշտութեան ուսա-
նիցիմ՝ 3 » :

Խրախոյս առեալ 'ի մեծամեծ օրինակաց աստի , և ստիպեալ
յառաջարկութենէ գրոցս՝ տալ համառօտիւ զկերպարանս
բարոյական աստուածաբանութեան Յունաց , քաւ լիցի ինձ
'ի հաւասարութիւն ամեւ զայն ընդ մերումս՝ որ առանց հա-
մեմատութեան գեր 'ի վերոյ բերէ կարգ : Առանց ցուցանե-
լոյ աստանօր զգերագանցութիւնս՝ որովք սահմանադրութիւն
աստուածային իմաստութեանն զանազանի , զայս և և թ ազգ-
առնեմ . զի օրէնսդիրք Ելլադայ շատ համարեցան ասել ,
Պատռնէս շքիս . իսկ աւետարանն ասէ . Սիբոնիս շքիս Ատռնած
սոյմնէնս շքիս սոմնէն , և շքիսիս իբիս շքիսս 4 : Այս օրէնք ,
որ զամենայն օրէնս յինքն բովանդակէ և շունչ իմն և հոգի
է նոցա , ըստ մասին ինչ ծանօթ էր Պղատոնի . ասէ սուրբն
Օգոստինոս 5 . այլ որ ինչ Պղատոն ուսոյցն զայսմանէ , կցոր-

խապ . գիրք Ե և Զ : Լակ-
տանտ . կարգադր . գիրք Ա .
դԼ . 5 : Օգոստ . յԼ . քաղա-
քին աստուծոյ , գիրք Ը . դԼ .
9 : Եւսեբ . պատրաստ . աւետ .
գիրք ԺԱ : Մինուկիոս փելիքս ,
և այլք :

1 Կղեմ . աղէքս . յաճախապ .
գիրք Ա . էջ 331 , 366 , 376 :

2 Պիւրիկնի , յԼ . գիցարան .
Մուրկիոս , տեսութիւն Պիւ-
թագոր . անճարանութեան :

3 Հուեա . Ալեքսան . իըն-
դիրք , գիրք Բ . էջ 92 :

4 Ղուկ . դԼ . 22 . համար 37 :

5 Օգոստ . յԼ . քաղաքին
աստուծոյ , գիրք Ը . դԼ . 9 :

գեալ էր ընդ կատարածի բարւոյն զոր գնէր, նմին իրի և չօգնեաց ինչ յուզումիւն բարուցն Յունաց, մինչև Արիստոտելի անտեղի համարել զպատուէր սիրելոյ զԱրամազդ 1 :

Դ. ԶԱյոյ-մեռոյ ինչ-ծելոյ ՚ի գիր-յոյ : (Էջ 155 :

Ի ժամանակին, զոր ընտրեցի յուզեորումիւն Անաբարսեայ, յածեին ընդ Ելլադա օրհնումիւնք և այլ տաղք յանուն վաղնջուց քերթողաց. բայց գիտնոց յայանի էին կեղծիքն, մինչև Արիստոտելի երկբայել զՌոփէոսէ՝ թէ իցէ կացեալ 2 : Ապա յեա ժամանակի անուանք ականաւորք մահագրեցան ՚ի վերայ բազում գրոց, որոց անյայտ էին մատենագիրք : Այսպիսի են Ճառք ինչ, որ արդ ՚ի տպագիրս Պրատանի և Արիստոտելի կան. զորս և ես ուրեք ուրեք յանուն արանցն աւագաց նշանակեցի վասն համառօտումեան, և զի ՚ի գիրս նոցա յեռեալ են :

Ե. Թէ +մէ ինչ-բարեւոյն +եւթ-ծ+ իոյն +- Յոյն ՚ի թէլ իոյն ւրբ-րբ րբ-ն. Բ. (Էջ 156 :

Ըստ վկայութեան Սուրբասայ, Աթենէոսի և այլոց մատենագրաց, զորոց փարբիկիոս ժողովեաց զվկայութիւնն 3, ամի զթիւ քերթումեանցս յերիս հազարս : Զի թէպէտ և ոչ ամենայն թուարեբումիւնք մատենագրացս հաւատարիմք են, այլ աստանօր բազում յոյժ քերթողս թատրերգակս յիշատակեն կացեալ յառաջ քան զժամանակ ուզեորումեան Անագարսեայ և յաւուրս նորա, առանց մանրապատում առնելոյ զթիւ քերթումեանց նոցա : Արդ եթէ իցէ ևս աւելւրանումիւն ՚ի միում մասին, իցեն ևս բազում ինչ ըստ այլում մասին ՚ի բաց թողեալ. որպէս զի յիրացն Ճամարտումենէ զնոտորէ կողմն թուոյս : Եռապատիկ և քառապատիկ գտանէր աւելի, եթէ առանց սահմանելոյ ՚ի ժամանակ ինչ կամէի զհէքէն անսարանին բովանդակ տալ զպատումիւն. զի ՚ի սակաւ ինչ ևեթ յիշատակարանս, որ զիրացն տան տեղեկութիւն, յիշատակին քերթողք իբր երեքարիւր և յիսուն՝ յօրինիչք ողբերգութեանց և կատակերգութեանց 4 :

Այլ արդ եօթանեքին ևեթ ողբերգութիւնք Եսթիղեայ

1 Արիստոտ. բարոյ. աւագ. 3 Փարբիկ. մատենագրար. 7երբ Բ. ԴԼ. 11. հա. 2. էջ 30ւն. հա. 1. էջ 736 : 187 : 4 Կոյն անդ, էջ 62 և 2 Կիկեր. յղ. բն. Գից, 736 : 7երբ Ա. ԴԼ. 38. հա. 2 :

պահին ամբողջ, և եօթն Ստփոկզի, իննևտասն Եւրիպիդէայ՝
և մետասան կատակերգութիւնք Արիստոփանէայ, միաճամուռ
քառասուննչորք: Մարթ է յաւելուէլ ՚ի նոսա և զիննևտասն
կատակերգութիւնս Պղաւտեայ և զլէց Տերենտեայ, որ ՚ի կա-
տակերգութեանցն Յունաց օրինակեալ են, կամ ՚ի նմանու-
թիւն նոցին յօրինեալ:

Եւ ոչ ՚ի մի ՚ի ստեղանց հէլլէն գրականութեան խնայեաց
ժամանակն. զիբք պատմութեանց, մատեանք չափական գի-
տութեանց, վարդապետութիւնք խմաստատիրաց, ճառք քա-
ղաքականք՝ բարոյականք և բժշկականք, այլովքն հանդերձ,
գրեթէ առ հասարակ կորեան: Կմին վիճակեցան բախտի և
մատենագրութիւնք հռոմայեցւոց. իսկ եղիպտացւոցն և
փիւնիկեցւոց և այլոց ազգաց զխնաւորաց ընկուղան սպառ-
սպուռ նաւարեկեալք:

Առ յոյժ գժուարութեան բազմանալոյ օրինակաց գրենոյն,
և առ կարօտութեան դանձուց բազմաց ՚ի կազմել մատենա-
գարան ինչ փոքրիկ, յոյժ գժուարաւ տարածանէին գիտու-
թիւնք. և ՚ի նմին իսկ տեղւոջ գժուարին էր նոցա յարակայ-
ել: Այսն այսորիկ պարտ է մեզ զգոյշ լինել ՚ի համարելոյ
զնախնիս տեղեակս կամ անտեղեակս գիտութեանց ինչ:

Կարօտութիւն առաջնորդաց, որով մուրեկիննորա յաճախ
՚ի խնդիրս, ոչ ևս կատեցուցանէ զարդիս: Տպագրութիւնն,
գիպաց բարեպատեհ արգասիք, և կարևորագոյն թերևս քան
զամենայն գիւտս, կցորդէ և պահէ անկորուտ զճմտութիւնս
ամենայն ժամանակաց և ազգաց: Ոչ թողցէ նա երբէք չիջա-
նել ջահից գիտութեան. և թերևս այնչափ ևս առաւել բո-
ցածաւալ զնոսա արժարժանիցէ, զի գիտութիւնք յետնոց գեր
՚ի վերոյ քան զմերս դատնիցին որչափ մերքս քան զնախնեացն:
Ճառս գեղեցիկս մարթէր յօրինել զօգտիցն՝ զոր տպագրու-
թիւն մինչև ցայժմ՝ մատոյց մտաց, և զոր յայտմհետէ մա-
տուցէ:

Ձ. Ձառեւծառծոյ և զտ՝ յտ՝ զտ՝ զտ՝: (էջ 173):

Կստանօր յայնն γπίθος հրէֆոս ասէ, որ է ձուր՝ որով նը-
շանակի ազգ ինչ առեղծուածոց, որ արկանէին ընդ խաղ
յլնթրիս, և էր ուրեք զի տաղնապէին բազմականք յառեղ-
ծանել զնոսա: և որ ոչն կարէր առեղծուէլ, տուժէր:

Այլևայլ ազգ առեղծուածոց էին. կէսք ոչ ինչ ընդհաս

1 Սուիգ. ՚ի բառն Γριφ. Պարսպ. Արիստոփ. յիժան,
տող 20:

յառակաւոր բանից . որպէս այն , « Մեծ 'ի ծննդեան , մեծ 'ի ծերութեան , և յառոյդ հասակին փոքրիկ » 1 . ոչ էն « փռաչ » : Որպէս միւսն այն . « Քորք երկու . 'ի միմեանց անդադար ծննեալք » . ոչ էն « Ինքէր » , զի 'ի հելէն բարբառ իղա կանք են ըստ սեռս բառից :

Այլք յառեղծուածոց 'ի հոմանունաց կազմէին բառից . զոր օրինակ . « Ո՛յք իցեն , որ 'ի ծովու և 'ի ցամաքի և յերկինս կան » 2 . շնն և օյ և աբէ , զի յաստեղատունս են և անուանք նոցա :

Այլք 'ի խազս տառից և վանկից և բառից ակնարկէին . զոր օրինակ զտող ինչ ծանօթ խնդրել սկզբնատառիւն , կամ տառիւն որ չգոյր 'ի նմա , կամ որով վանկիւ սկսանէրն կամ յանդեր 3 , և կամ որոյ ոտք 'ի հաւասարածիւ տառից կաղմէին , և կամ փոխանակեալք ընդ միմեանս՝ ոչ զմաստսն և ոչ զներդաշնակու թիւն տողին եղծանէին 4 :

Քերթողք , և մանաւանդ կատակերգութեամբ , զառեղծուածս զայտօսիկ յաճախ 'ի կիր արկանէին . և թուի թէ խմբադիր ևս սոցին գոյր , զոր և 'ի գրեանն Նւկզիդեայ մատենագարանին 'ի ներքս ածի :

Յաւելի անդ , զի եին 'ի նմին մատենագարանի և տաղք ամի յափոյ յօրինեալք . նշանակելով 'ի ներքոյ զվկայութիւն Աթենէոսի՝ որ ածէ տօղս վեց 'ի Սիմոնիդեայ ամի յափոյ յօրինեալս : Աստանօր 'ի գէպ է խնդրել թէ արդեօք սովորութիւն բանաստեղծելոյ յանպատրաստից չէր ինչ ծանօթ առ Յոյնս , որոց երևակայութեան ոչ ինչ նուազ էր եռանդն քան զխտալացւոցն , և բարբառ նոցա առաւել ևս քան զխտալականն ձեռնառու էր քերթողին : Երկու ինչ հաւաստիս յաւելում առ այս . յորոց մին երկերիւր ամօք կանխեալքան զուղևորութիւն Անաբարսեայ , և միւսն երեքարիւր ամօք յետոյ :

Ա . 'Կախկին փորձք ողբերգութեան յանպատրաստից աբարան . և որպէս Արիստոսեղ ակնարկէ , էին 'ի չափ տաղի 5 :

Բ . Ստրաբոնս պատմէ զքերթողէ ումեմնէ Ճամանակակցէ իւրմէ , որ էր 'ի Տարսոնէ կիլիկեցւոց , զի զոր ինչ իրաց ոք և առաջարկէր նմա նուազել , բանաստեղծէր 'ի չափ տաղի այնու ճարտարութեամբ զի թուէր աղղեալ յԱպոլոնէ , և յա-

1	Թէողեկա . առ . Աթեն .	448 :
7	Իրք ժ . ԴՀ . 18 . էջ 451 :	4
2	Նոյն անդ , ԴՀ . 20 . էջ 455 :	
453 :		5
	Արիստոս . յղ . քերթ .	
3	Նոյն անդ , ԴՀ . 16 . էջ 44 . 4 . հո . 2 . էջ 654 :	

ջողագոյն ևս էր յողբերգել¹ : Եւ վկայէ Ստրաբոն զի բազմաց ՚ի տարսնացւոց անտի էր անջողութիւնս այս մտաց² . և աստի արդեօք սովորութիւն էզև կոչել Տարսնեանս Ղբերթողս , որք ասի յսփոյ յանպատրաստից արտասանելին հատուածս ողբերգութեան ըստ հաճոյից խնդրողացն³ :

¹ Ստրաբ. գիրք ԺԴ . էջ 676 :

² Նոյն անդ , էջ 674 :

³ Դիոգ . լայերտ . գիրք Դ . յօդ . 58 :

1870

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

1870

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

ՅԸՆԿ

Ա Ղ Ի Ի Ս Ա Կ Ա Յ Ս

- Ա. Ժամանակագրութիւն երևելի անցից պատմութեան Յունաց 'ի հիմնարկութենէ արդիական պետութեան, մինչև ցվախճան թագաւորութեան Աղէքսանդրի:
- Բ. Ամիսք ատօիկեցոց:
- Գ. Ատեանք և աւագանին աթենացոց:
- Դ. Անուանք որոց 'ի գպրութիւնս կամ՝ յարուեստս կացին երևելք 'ի գաղթելոյ փիւնիկեցոց յԵլլադա, մինչև 'ի կառուցումն ուսումնարանին յԱղէքսանդրիա:
- Ե. Նոցին անուանք այբենաւոր կարգաւ:

Յուցակ բովանդակելոց առ հասարակ իրաց 'ի գիրս յայս:
Յուցակ աշխարհագրական հին և նոր անուանց վայրացն որ 'ի գիրս յայս յիշատակին:

ՋԵԿՈՒՑՈՒՄԿ

ՋԱՂԻՒՍԱԿԱՅՍ ՈՐ ԱՌԱՋԻ ԿԱՆ :

ՋԱՂԻՒՍԱԿՔՍ զայսոսիկ պիտանի վարկայ ոչ միայն ընթեր-
ցողաց զգիրս ուղևորութեան Անաքարսեայ, այլ և որոց ոչն
կամիցին ընթեռնուլ զայն :

Առաջինն ունի տալ զգլխաւոր թուականութիւնս պատ-
մութեանն Յունաց, մինչև ցվախճան թագաւորութեան Ա
ղեքսանդրի : Բազումքննութեամբ ժամանակագրեցի զսոս-
և թէպէտ էին ինձ առաջնորդք բազմաձմուտք, ոչ վայրապար
զճետ գնացի նոցա, այլ բազդատեալ զկարծիս նոցա ընդ այ-
լոց ժամանակագրացն :

Կարգաբանութեան քննութիւնն	125
Քրիստոսի մասին	126
Յունացի քրիստոսի մասին	127
Քրիստոսի մասին ընդհանրապէս	128
Քրիստոսի մասին ընդհանրապէս ընդհանրապէս	129
Քրիստոսի մասին ընդհանրապէս ընդհանրապէս	130
Քրիստոսի մասին ընդհանրապէս ընդհանրապէս	131
Քրիստոսի մասին ընդհանրապէս ընդհանրապէս	132
Քրիստոսի մասին ընդհանրապէս ընդհանրապէս	133
Քրիստոսի մասին ընդհանրապէս ընդհանրապէս	134
Քրիստոսի մասին ընդհանրապէս ընդհանրապէս	135
Քրիստոսի մասին ընդհանրապէս ընդհանրապէս	136
Քրիստոսի մասին ընդհանրապէս ընդհանրապէս	137
Քրիստոսի մասին ընդհանրապէս ընդհանրապէս	138
Քրիստոսի մասին ընդհանրապէս ընդհանրապէս	139
Քրիստոսի մասին ընդհանրապէս ընդհանրապէս	140
Քրիստոսի մասին ընդհանրապէս ընդհանրապէս	141
Քրիստոսի մասին ընդհանրապէս ընդհանրապէս	142
Քրիստոսի մասին ընդհանրապէս ընդհանրապէս	143
Քրիստոսի մասին ընդհանրապէս ընդհանրապէս	144
Քրիստոսի մասին ընդհանրապէս ընդհանրապէս	145
Քրիստոսի մասին ընդհանրապէս ընդհանրապէս	146
Քրիստոսի մասին ընդհանրապէս ընդհանրապէս	147
Քրիստոսի մասին ընդհանրապէս ընդհանրապէս	148
Քրիստոսի մասին ընդհանրապէս ընդհանրապէս	149
Քրիստոսի մասին ընդհանրապէս ընդհանրապէս	150

ԱՂԻԻՍԱԿ Ա.

ժամանակագրութիւն էրեւելի անդից պատմութեան Եւանայ
'ի հինարիւնիկէն արգիտիւն պէտմութեան Բնիկ ցլտիճան Բագաւո-
րութեան Աղէքսանդրի :

ԿԱՐՆԻՈՐ համարիմ ազգ առնել, զի 'ի ժամանակագրութի
իրաց որ նախ քան զսկիզբն ողիմպիագից՝ գրեթէ ոչ ուրեք խո-
տորեցայ 'ի թուականութեանցն Ֆրեքեայ հանդուցելոյն ,
որպէս նա 'ի գիրսն ջատագովութեան, ժամանակագրութե կ
'ի բազում ճառս իւր յեռեալս 'ի գիրս յիշատակաց կաճա-
ռոյն բանասիրաց բերէ զհաշիւս : Իսկ 'ի սկզբանէ ողիմպիա-
գից և այսր առաջնորդ ինձ գրեթէ ամենայն ուրեք կալայ
զատտիկեան տարեգիրսն Քորսինեայ :

Այլ 'ի վերջին տպագրութեան գրոցս և ևս ճշգրտեցան
թուականութիւնք բազումք, և յաւելան այլք ըստ վաղնջուց
յիշատակարանաց և ըստ գրոց ներհուն ժամանակագրաց, և
մանաւանդ որ ինչ բազմահմուտն Լարչէ զժամանակագրու-
թեանն Երոզոտեայ գրեաց :

	ԱՄՔ Ն. Ք.
Գաղթականն ածեալ յԻնաբոսէ յԱրգոս	1970 .
Փորոնէ որդի նորա	1945 .
Ովգիդեայ ջրհեղեղն 'ի Բիտվաիա	1796 .
Գաղթականն ածեալ 'ի Կեկրոպայ յԱթէնս	1657 .
Գաղթականն ածեալ 'ի Կազմեայ 'ի Թերէ	1594 .
Գաղթականն ածեալ 'ի Գանաւոսէ յԱրգոս	1586 .
Դեկալիոնեան ջրհեղեղն շուրջ զՊարնասեաւ, կամ 'ի հարաւային կողմն Թեսաղիոյ	1580 .
Սկիզբն արուեստից յԵլլագաս	1547 .
Թագաւորել Պերսեայ յԱրգոս	1458 .
Հիմնարկութիւնն քաղաքին արովացուց	1425 .
Ծնունդ Հերակլեայ	1384 .

Հասանել Պեղոսայ յԵլլադա	1362 .
Արշաւանք Երզնայ նաւորդացն, զոր աստ ՚ի զէպէ ժամանակագրել, յամին իբր	1360 .
Ծնունդ Թեւեայ	1346 .
Առաջին պատերազմն թերացւոց, որ ընդ Ե- տէսիզ և ընդ Պողինիկէ որդի Եզիպեայ	1317 .
Թագաւորել Արեւոսի որդւոյ Պեղոսայ յԱրգոս	1310 .
Երկրորդ պատերազմն թերայ, որ և Եպիգոնայ պատերազմն	1307 .
Առումն քաղաքին տրովացւոց եօթնևտասն ա- ւուրքք յառաջ քան զամառնային յեղլէզակն	1270 .
Հերակղեանց ատրել ՚ի Պեղոսպոնես	1190 .
Մեռանել Կողրոսի, որ վերջին թագաւոր եկաց յԱթէնս . և սահմանել անդ ի խսանաց մինչև ցկեանս	1132 .
Անցանել յոնիացւոց ՚ի փոքրն Ասիա, և կանդ- նել անդ զԵփեսոս, զՄիլետոս, զԿողոփոն և զայլ քաղաքս	1130 .
Զայսու ժամանակաւ եկաց Հոմերոս, յամին իբր	900 .
Իփիտեայ զողիմպիական խաղսն սահմանել	884 .
Լիկուրգեայ օրէնսգրու թիւնն	845 .
Մահ նորա	841 .
Նիկանդրոս որդի Քարիլաւեայ թագաւորէ ըս- պարտացւոց	824 .

— 000 —

0701 . . . . .

0702 . . . . .

0703 . . . . .

0704 . . . . .

0705 . . . . .

0706 . . . . .

0707 . . . . .

0708 . . . . .

0709 . . . . .

0710 . . . . .

0711 . . . . .

0712 . . . . .

0713 . . . . .

0714 . . . . .

0715 . . . . .

ՈՒԹԵՐՈՐԴ ԳԱՐ Ն Ք

Յ-էն 800 Դէն 700

ՈՂԻՄ ԳԻՆԴԻՔ	ԱՄԲ.	ԱՄԲ Ն.Ք.
Ա.	Ողիմպիական խաղքն, յորում Կո- ռինոս յաղթեաց յասպարիզին, ուստի սկիզբն կալաւ գլխաւոր Թուականութի ժամանակագրուէ .	776 .
Բ.	Գ. Թէոպոմպ Թոռն Քարիլաւայ, քեռորդի լիկուրդեայ Թագաւո- րէ ՚ի Սպարտա	770 .
Ե.	Գ. Քաղկիսացւոց դաղթականն յԵւ- բիոյ ՚ի Նաքսոս քաղաք ՚ի Սիկիլիա .	758 .
	Դ. Հիմնարկութիւն Կրոտոնայ քաղաքի .	
	Կուսա	757 .
Զ.	Գ. Հիմնարկութի Սիրարեայ քաղաքի .	
Է.	Ա. Կեկրոպայ առաջին իշխան տասնա- մեայ կալ յԱթէնս	754 .
Թ.	Բ. Բնակչաց Նաքսոս քաղաքի որ ՚ի Սիկիլիա, արձակել Հատուած ՚ի Կատանա	752 .
ԺԴ.	Բ. Սկիզբն առաջնոյ պատերազմին մե- սենիացոց	743 .
ԺԵ.	Ա. Վախճան առաջնոյ պատերազմին մեսենիացոց	724 .
ԺԶ.	Ա. Սահման գօտեկուոցն և Հնդամար- տին յողիմպիական խաղսն . . .	708 .

ԺԹ. Բ. Փաղանտեայ սպարտացւոց ածել
գաղթականն 'ի Տարենտոն . . . . . 703.

ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ ԴԱՐ Ն.Ք.

Յ-Քէ 700 Դէւ Դ-Ք 600 :

ԻԴ. Ա. Կրէոնի առաջին իշխան տարևոր
կալ յԱթէնս . . . . . 684.

Գ. Սկիզբն երկրորդի պատերազմին մե-
սենիացւոց . . . . . 682.
Չայսու ժամանակաւ Ազկէոս քեր-
թող պայծառանայր :

ԻԵ. Ա. Կառարչաւացն քառաձիոց յողիմ-
պիական խաղսն սահմանել յամին
կրք . . . . . 680.

ԻԶ. Ա. Կարնէական խաղուցն 'ի Սպարտա
հաստատութիւն . . . . . 676.

ԻԸ. Ա. Վախճան երկրորդի պատերազմին
մեսենիացւոց առամբ ամբողջին Ի-
րայ . . . . . 668.
Հատուած 'ի մեսենիացւոց 'ի պի-
ղացւոց և 'ի մոթոնացւոց գաղ-
թեալ 'ի Չանկէէ քաղաք 'ի Սիկի-
լիա . ուստի սպաքաղաքն այն կո-
չեցաւ Մէսսանս . . . . . 667.

ԻԹ. Բ. Կիպսեղեայ գահակալել 'ի Կորըն-
թոս , որ իշխեաց զամս երեսուն .
Մեգարացւոց հիմնարկել զԲիւ-
զանդիոն :

ԼԳ. Ա. Ամենախումբ մարտին յողիմպիա-
կան խաղսն յաւելուած . . . . . 648.

ԼԴ. Ա. Տերսանդր լեսբացի քերթող և ե-
րաժիշտ ճանաչէր . . . . . 644.

ԼԵ. Ա. Ծնունդ Թաղեսի , որ յոնիական
աղանդոյն եկաց առաջնորդ . . . . . 640.

Գ. Ծնունդ Սողոնի . . . . . 638.

ԼԿ.	Ա.	Մանկուոյ ընթացք և դասեկութիւ յողմնակախան խաղան սահմանին .	632 .
ԼԸ.	Ա.	Մահ Վիգիսեղեայ բռնաւորին կո- րընթացւոց , և որդւոյ նորա Պե- րիանդրի յաջորդել նմա	628 .
ԼԹ.	Ա.	Դրակոնի իշխան և օրէնագիր կալ յԱթէնս	624 .
ԽԱ.	Ա.	Մանկուոյ բռնամարտին յողմ- ակախան խաղան յաւելուած	616 .
ԽԲ.	Ա.	Սպանութիւն համախոհիցն Վիզոնի յԱթէնս	612 .
	Բ.	Աղկեսու և Սափիփոլ քերթողք պայ- ծառանան	611 .
	Գ.	Ծնունդ Անաքսիմանարեայ իմաս- տասիրի	610 .
ԽԳ.	Ա.	Ծնունդ Պիւթագորայ . . . . . Որ մեռաւ ամաց իննսունեութից :	608 .

ՎԵՅԵՐՈՐԴ ԴԱՐ Ն Բ.

Յ-Է՛ 600 Դ՛-Է՛ 7-Է՛ 500 :

ԽԵ.	Բ.	Հիմնարկութի Մասսիլեայ քաղաքի .	599 .
	Գ.	Նուաղումն արեգական գուշակեալ 'ի Թաղեսէ , որ դիպաւ 'ի պատե- րաղմին Վիաքսարայ արքային Մա- րաց Ը Աղիատեայ արքային Վիւ- գացւոց 'ի 21 յուլիսի 'ի 5 յի ժամ առաւօտին	597 .
		Եպիմենիդէս կրեաացի սրբէ զԱ- թէնս շաղախեալ արեամբ համա- խոհիցն Վիզոնի :	
ԽԶ.	Ա.	Յամփիկափոնեան աշխարհաժողովն հաստատութի խորհրդոյն Սողոմի, դիմել 'ի վերայ Վիւռացւոց՝ որ սե- ղանակապուտք մեհէնին Դեղիեայ ամբաստանէին	596 .

	Գ.	Սողոմնի իշխան և օրէնագիր կալ . . .	594 .
ԽԷ.	Ա.	Խմատոնոյն Անաքարսեայ գնալ յԱ թէնս	592 .
	Գ.	Պիտտակեայ թագաւորել 'ի Միախի լինէ	590 .
		Որ զամս տասն կալաւ զթագաւոր բուծիւն :	
		Առումն և կործանումն Վիւռայ :	
ԽԸ.	Գ.	Երաժշտաց պայքար 'ի սլուծեան խաղոն սահմանեալ, որ կատարէին գարնայնի 'ի Դեղփիս	585 .
ԽԹ.	Գ.	Սկիզբն թուականութե Պիւծիա գից 'ի հաչիւ ամաց, յորս կատա րէին տոնք խաղուց 'ի Դեղփիս	581 .
Ծ.	Ա.	Առաջին փորձ կատակերգութեան 'ի Սովսարիոնէ	580 .
		Պիտտակոսի հրաժարել 'ի բռնակա լութեանն Միախիլինեայ :	
		Աժօք ինչ յետոյ թեոսպիս զնախն ծայողքերգութիւնն ամէ 'ի հանդէս :	
ԾԱ.	Բ.	Անաքսիմանգրոս 'ի յոնիական ա ղանդոյն խմատասեր ճանաչէր	575 .
	Գ.	Ետովայ պայծառանալ	574 .
	Դ.	Սողոմնի գնալ յԵգիպտոս և 'ի Սար գիս	573 .
ԾԵ.	Բ.	Մեռանել Պերիանգրի թագաւոր ելալ զամս եօթանասուն, և Վորըն թացուց դառնալ յազատութիւն	563 .
ԾԵ.	Ա.	Վիւրոսի թագաւորել սկիզբն ինք նակալութեան Պարսից	560 .
		Պիտտարատեայ բռնակալել յԱ թէնս :	
	Բ.	Հալածել նորա 'ի քաղաքէն	559 .
		Մեռանել Սողոմնի, կեցեալ զամս ութսուն :	
	Գ.	Սիմոնիդեայ կէացուոյ ծնունդ	558 .
	Դ.	Վերափն բռնակալել Պիտտարա տեայ	557 .
ԾԷ.	Գ.	Թէոգնիս քերթող ճանաչէր	550 .
ԾԸ.	Ա.	Այրումն դեղփիական մեհէնին, և արկմէննեանց վերափն շինել զայն	548 .

ԾԹ.	Ա.	Առ թխմբրեաւ ճակատամարտն , և Կրեւեայ արքային լիւդացւոց սար- տուածն , և առնուլ Կիւրոսի զՍար- գիս	544 .
ԿԱ.	Ա.	Մահ թաղեալի խնատասիրի : Թեապեայ զԱղկեստեայն ողբեր- գուածիւն ածել 'ի հանդէս . և սահ- ման մրցանակի ողբերգուաց	536 .
ԿԲ.	Ա.	Անակրեոնի պայծառանալ	532 .
	Դ.	Մահ Կիւրոսի , և Կամբիսեայ որ- դւոյ նորա պայազատել զնա	529 .
ԿԳ.	Բ.	Մեռանել Պիսիստրատեայ , որ բռ- նաւորերն յԱթէնս , և որդւոց նր Իպսիլասայ և Իպսարքեայ յաջոր- դել նմա	527 .
	Դ.	Էպիդեայ քերթողի ծնունդ	525 .
ԿԴ.	Ա.	Քերիզոս ողբերգու ճանաչէր	524 .
	Գ.	Մեռանել Պողիկրատայ բռնաւորին սամեցւոց , թաղաւորեալ զամս- մեասան	522 .
	Դ.	Դարեհի որդւոյ Աշտասպեայ գա- հակալել 'ի Պարսս	521 .
ԿԵ.	Բ.	Ծնունդ Պինդարեայ	519 .
ԿԶ.	Դ.	Արմոզեայ և Արիստոգիտոնի ապա- նանել զԻպսարքոս , որ բռնաւո- րերն յԱթէնս	513 .
ԿԷ.	Ա.	Դարեհի առնուլ գիւրբիլոն , և ար- կանել զնա ք իշխանութի Պարսից	512 .
	Դ.	Հալաձեւ աթենացւոց զԻպսիլաս : Կլիսթենեայ իշխան կացեալ յԱ- թէնս , որոչել տասն ցեղս փոխանակ քառիցն՝ որ էին յառաջ	509 .
	Ա.	Ազմուկ 'ի Կրոտոն ընդդէմ պիւթա- գորականաց , և հալածել նոցա 'ի սահմանաց մեծին Ելլազայ :	
ԿԸ.	Ա.	Դիմումն Դարեհի 'ի Սկիւթս	508 .
ԿԹ.	Ա.	Ապստամբել Յոնիոյ 'ի Դարեհէ , և հրդեհ 'ի Սարգիս	504 .

ՀԵՆԳԵՐՈՐԴ ԴԱՐ Կ. Ք.

Յ-Ք 500 Գ-Ք 400 :

Հ.	Ա.	Ի կառարչաւս ողիմպիական խաղոց յաւելուն կառք լծեալք 'ի զոյգ ջորոց	500 .
		Անադատգորայ իմաստասիրի ծընունդ :	
		Եսքիղեայ 'ի հանգէս մարտի ողբերգութեան ընդ Պրատինեայ և ընդ Քերիղեայ պայքարել 'ի հասակի քսաննհինգ ամաց :	
	Գ.	Ծնունդ Սոփոկղի	498 .
	Դ.	Տիրել սամեցւոց 'ի Սիկիլիա և 'ի Զանկէ	497 .
ՀԱ.	Ա.	Անուշ և կործանել Պարսից զՄիւլեոս . և Փրինիքեայ աշակերտին Թեսպեայ ողբերգութիւնն զայնմանէ, և մուծանել նորա զգէմս կնոջ 'ի տեսարան	496 .
		Ծնունդ Դեմոկրիտեայ, որ եկեաց զամս իննսուն :	
	Բ.	Ելլանիկեայ վիպագրի ծնունդ	495 .
ՀԲ.	Բ.	Գեղոնի առնուշ զԳեղա	491 .
	Գ.	Ճակատամարտն 'ի Մարաթոն, յորում յաղթեաց Միլաթիա 'ի վեցերորդի աւուր ամսեան բոյեգրոմոնի, որ հանդիպի յերեքասան ներորդ օր սեպտեմբերի	490 .
	Դ.	Միլաթադ, վասն ձախողութեան 'ի պաշարումն Պարոսի, դատափետեայ մեռանի 'ի բանախ	489 .
ՀԳ.	Ա.	Քիոնիղեայ 'ի հանգէս ածել զկատակերգութիւն յԱթէնս	488 .
	Բ.	Մեռանել Գարեհի արքային Պարսից, և Քսերքսեայ որդւոյ նորա Ճառանգել զաթոռ նորա	487 .
	Դ.	Ծնունդ Եւրիպիղեայ	485 .

		Գեղոնի նուաձեղ զՍերակուսա :	
		Ծնունդ Երոզոսեայ :	
ՀԴ	Դ	Քսերքսեայ ձմերեղ 'ի Սարգիս . . .	481 .
		Անցանեւ նորա գարնայնոյն ընդ Եւ	
		լեսպոնա , և կալ անդ ամսօրեայ մի	
		ժամանակ :	
ՀԵ	Ա	Պատերազմն 'ի Թերմոպիլէ 'ի 6 Ե-	
		կատմբէոնի , (որ է 7 օգոստոսի) . և	
		Քսերքսեայ հասանեւ յԱթէնս 'ի	
		վերջ կոյս ամսոյն	480 .
		Պատերազմն 'ի Սաղամիս 'ի 20 բոյե-	
		զրոմիոնի (որ է 13 հոկտեմբերի) .	
		և 'ի նմին աւուր կարբեղոնացւոց	
		պարտուին 'ի Գեղոնէ առ Հիմերա :	
		Անտիփոնի ճարտարախօսին ծը-	
		նունդ :	
ՀԵ	Բ	Ի Պղատիէս և 'ի Միկաղէս ճակա-	
		տամարոցն 'ի 4 բոյեզրոմիոնի , (որ	
		է 22 սեպտեմբերի)	479 .
		Առումն Սեստեայ :	
		Ասա Երոզոս հանգուցանէ զպատ-	
		մութիւնն :	
ՀԶ	Գ	Մահ Գեղոնի , և Հերոնի եղբոր	
		նորա յաջորդել նմա . և աթէնա-	
		ցւոց քաղաքին պարսպացն վերստին	
		կանգնումն	474 .
ՀԷ	Ա	Վեստվայ լերին հուր ժայթքել . . .	472 .
	Բ	Թեմիստոկղեայ խեցեկոյս վճառվ	
		աբար	471 .
	Գ	Յաղթութիւն Վիմնի լքէմ Պար-	
		սից մերձ յԵւրիսեդոն	470 .
		Ծնունդ Թուկիդիդեայ :	
	Դ	Եպիդեայ ընդ Սոփոկղե վիճել 'ի	
		մարա ողբերգութեան , և երկրոր-	
		դին առնուլ զմրցանակն	469 .
		Ծնունդ Սոկրատայ 'ի վեցերորդ ա-	
		ւուր ժարդեղիոնի , (որ է 5 յունիսի) :	
		Վիմնի փոխել զոսկերտաին Թե-	
		սեայ յԱթէնս :	
ՀԸ	Ա	Մեռանի Սիմոնիդէս ամաց հարիւ-	
		րոց	468 .

	Բ.	Մահ Արիստիդէայ	467 .
	Դ.	Մեռանել Քսերքսէայ, և Երկայնա ձեռինն Արտաշէսի յաջորդեալնմա, Թագաւորել զամս քառասուն . . .	465 .
ՀԹ.	Ա.	Սասանու թիւն երկրի 'ի Սպարաա . Երրորդ պատերազմն մեսենիացւոց, որ տևեաց զամս տասն	464 . 464 .
	Դ.	Հերակղիդէս եփեսացի պայծառա- նայր : Վիմոնի ածել զաթենացիս յօգնուի սպարաացւոց, և սոցա կասկածա- նօք նենդու թեան յետս զնոսա ար- ձակել, ուստի դժտու թի չ երկուս ազգան դրդեալ Վիմոն աքսորեցաւ .	461 .
2.	Ա.	Ծնունդ Իպոկրատայ . . . . . Եփիաղտէայ ամփոփել զիշխանու- թիւն Արիսպագին :	460 .
	Բ.	Լիւսիայ ճարտարախօսի Ծնունդ .	459 .
2Ա.	Ա.	Մահ Եսթիդէայ . . . . . Աթենացիք առաջնորդութիւն Տոլ- մի թեայ և սպա Պերիկղէայ, աւար առնուն զժողովէրս Լակոնիոյ :	456 .
	Բ.	Վրատինոս և Պղատոն քերթողք նախ- նոյն կատակերգութե ճանաչէին .	455 .
2Բ.	Ա.	Յոնէայ քերթողի զողբերգութիւն ածել 'ի Հանդէս	452 .
	Գ.	Մահ Պինդարէայ : Վիմոնի դառնալ յաքսորանացն և չ պէղտարնեսացիս և չ աթենացիս առ- նել դուլ զինուց զամս Հինգ, և յետ սակաւ միոյ դիմել զորօք 'ի Վիպրոս .	450 .
	Դ.	Մեռանել Թեմիստոկղէայ ամաց վաթսուն և Հնգից :	
	Դ.	Վիմոնի ստիպել զարքայն Պարսից յուխա խաղաղութեան չ Յոյնս, 'ի կորանս Թագաւորին	449 .
2Գ.	Գ.	Մահ Վիմոնի : Եւրիացւոց և մեգարացւոց 'ի բաց կալ 'ի միաբանութե աթենացւոց, և սոցա զորս վարու թեամբն Պերիկ- ղէայ նուաճել զնոսա	446 .

Վախճան հնդամեայ ենթադրութե
մարտին չ սպարտացիս և չ ակե
նացիս , և վերստին դուլ զինուց
զամս երեսուն :

27.

Ա.

Մեզիսոս , Պրոտագորաս և Եմպե
դոկղ խմաստասէրք ճանաչէին . .
Երոզոտեայ յողիմպիական խազս
ընթեռնուլ զգիրս պատմութեն :
Պերիկղեայ գեր 'ի վերոյ ամենեցուն
անցանել կալ . որ 'ի քսանեհինդ ա
մաց և այսր 'ի յանձանձանս իրաց
աչխարհին լեալ , և յայսմհեաէ
զամս հնգետասան վարէ զաչխարհն
գրեթէ ինքնիչնան :

444.

Գ.

Եւրիպիղեայ նախկին զմրցանակողք
երգուէն ունել 'ի քառասնամենի .

442.

28.

Գ.

Աթենացւոց գաղթականս Սմիթի
սոլիս արձակել . . . . .
Կառուցումն նախադրանցն 'ի միջ
նարերդ քաղաքին աթենացւոց .
Նաւակատիք պատկերին աթենա
սայ , զոր արար Փիղիաս . և մահ
ճարտարին :

438.

438.

Անախիոն ճարտարախօս ճանաչէր :
Կտակերգութեան վերստին դարձ,
յեա զերեամ խափանածոյն :

29.

Ա.

Սկիզբն պատերազմին կորնթացւոց
ընդ կորկիւրացիս . . . . .
Ծնունդ Իսոկրատայ :

436.

Ի նմին ժամանակի Դեմոկրիտոս ,
Եմպեդոկղ , Իպսոկրատ , Գորգիաս ,
Իպսիաս , Պրոտիկոս , Չենոն Ե
ղէացի , Պարմենիդէս և Սոկրատ ի
մաստասէրք ճանաչէին :

30.

Ա.

Ի 27 աւուր յունիսի Մետոն զժա
մադիտակ կէա ամառնամտին դի
տեալ , հնարեցաւ զնոր շրջանն՝
սկզբնակից ծննդեան լուսնին զհեա
յեղյեղակին յառաջնում աւուր
ամսեան Եկատոմբէոնի , որ հան
դիպէր յայն ամ 'ի 16 յուլիսի .

432.

Ամն քաղաքական, որ սկսանէր յառաջ ընդ ծննդեան լուսնի զհետ ձմերայնոյ յեղլեղակին, յետ այնորիկ սկսաւ ընդ լուսնի զհետ ամառայնոյ յեղլեղակին: Եւ յայնժամ հինեքին իշխանք ակեհնացոց Արքոնք առին զիշխանութիւնն . . .

432 .

Բ. Սկիզբն պեղոպոնեսական մարտին ՚ի դարնայնի ամին . . . . .

431 .

Գ. Սրածութեան ճարակել յԱթէնս. Եւ պողեայ սկիզբն կատակերգութեանցն ՚ի հանդէս ամելոյ :

430 .

Դ. Ծնունդ Պղատոնի յեօթներորդում աւուր ամսեան Թարգելիոնի, (որ է 6 յունիսի) . . . . .

429 .

Մահ Պերիկղեայ յամսեան Բոյեգրոմիոնի, որ կըռի մերումս հոկտեմբերի :

2Ը.

Ա. Մահ Անաքսագորայ . . . . .

428 .

Բ. Աթենացոց նուաճել զՄիտիլինէ, և շարաբաժին առնել զԼեսբոս յիւրեանս . . . . .

427 .

Գորգեայ ճարտարախօսի յորգորել զաթենացիս հասանել յօգնականութիւն լեոնտացոց ՚ի Սիկիլիա :

Գ. Եանայ լերինն խանձողս հանդերձ հրով վերաբերել . . . . .

426 .

Դ. Աթենացոց սրբել զԴեզոս կղզի : Նուաճել նց զՊիզոս ՚ի Պեղոպոնես. Երկայնաձեռինն Արտաշեսի մահ, և Քսերքսեայ երկրորդի ունել զաթոռ նորա :

425 .

2Թ.

Ա. Ճակատամարտն, զոր ետուն ՚ի Դեզոնն աթենացիք ընդ բիովտացիս, և բիովտացոց կանգնել զյաղթութիւն. և անդ Սոկրատայ զմանուկն Քսենոփոնն ապրեցուցանել Մահ Քսերքսեայ երկրորդի Պարսից արքայի . և Սոգդիանոսի կալեալ զաթոռ նորա, Թադաւորել զամիսս եօթն :

424 .

Բ.	Անկոչն Արիստոփանէայ նախկին ձեացումթիւն 'ի տեսարանի . . .	423.
	Այրեցումն մեհնինն Հերայ յԱր- գոս յամին յիսներորդի վեցերոր- դի քրմութեանն Բրիսեայ : Դարեհի երկրորդի հարձորդայ յա- ջորդել զՍոդդիանոս :	
Գ.	Ճակատամարտն յԱնիխուրիս, յո- րում անկան Բրասիդաս զորավար սպարտացւոց, և Վղէսն ամենա- ցւոց	422.
	Յիսնամեայ դաշն խաղաղութեան Ը ամենացիս և ընդ սպարտացիս :	
Գ.	Ամենացւոց հնարել պատճառանօք լուծանել զգաշն խաղաղութեանն, և միարանել Ը արգիացիս, ընդ Է- ղէացիս և ընդ մանտինէացիս . . .	421.
Ղ.	Ա. Ամենացւոց բնակեցուցանել ան- դրէն զԴեղոս	420.
	Գ. Կարբեգոնացւոց առնուլ զՀիմերա- 418.	
ՂԱ.	Ա. Ալկիբիադէայ յողիմպիական խաղ- արն յաղթանակ	416.
	Ամենացւոց նուաճել զՄեղոս :	
	Բ. Դիմել նոցա պատերազմաւ 'ի Սի- կիլիա	415.
	Գ. Ուխտին յիսնամեայ խաղաղութեն, որ էր ընդ սպարտացիսն և ընդ ա- մենացիս, լուծումն 'ի սպառ յեա վեց ամաց և տասն ամաց . . .	414.
	Դ. Առնուլ սպարտացւոց զԴեկեղիա, և ամրացուցանել զայն	413.
	Ամենացւոց բանակին սպառսպուռ բեկումն 'ի Սիկիլիա . և Նիկիասայ և Դեմոսթենէայ սպանութիւն յամ- սեան Մետագիանիոնի, որ սկսա- նէր 'ի 15 օգոստոսսի : Խպերրողէայ պսօր, և խեցեկոյտ վճռոյն վախճան :	
ՂԲ.	Ա. Ալկիբիադէայ 'ի բաց կալ 'ի միա- բանութենէ սպարտացւոց . . .	412.
	Դիոկղէս օրէնսդիր սիրակուսացւոց :	

ՂԳ.

ՂԴ.

Բ. Չորեքարիւր այր 'ի քաղաքայնոց
կան 'ի տեսչութիւն իրաց աշխար-
հին 'ի սկիզբն Ելափեթողոնի տա-
սեան , որ սկսանէր 'ի 27 փեա-
րուարի . . . . .

411 .

Գ. Յետ չորից ամսոց անկանին յիշա-
նութէ չորեքարիւր օրեարն . . .
Ատանօր սպառի Թուկիդիդեայ
սպատմութին յամին քսաներորդի
առաջնում պեղտպոնեասական մար-
տին :

410 .

Բ. Մահ Եւրփիդեայ . . . . .

407 .

Գ. Դիոնիսեայ երիցոյն թագաւորէլ 'ի
Սիրակուսա . . . . .
Մահ Սոփոկղի 'ի հասակի իննսուն և
երկուց ամաց :
Ծովամարտն առ Արգինուսա ,
ուր նաւատորմն աթենացւոց հա-
րաւ ընդ սպարտականին :

406 .

Դ. Լիւսանդրի պայծառ յաղթութին
ընդդէմ աթենացւոց առ Եդոս
դեառլ . . . . .
Մեռանէլ Դարեհի հարձորդւոյ .
և Ուշեղն Արտաշեսի յաջորդէլ
նմա :

405 .

Առումն քաղաքին աթենացւոց 'ի
վէշտասաներորդի աւուր Մունի-
քիոնի , (որ է 24 ապրիլի) :

Ա. Լիւսանդրի կացուցանէլ յԱթենս
երեսուն այր 'ի տեսչութիւն , որ
բռնաւորքն կոչեցան . . . . .
Յետ ութից ամսոց բառնալ զոնա-
ւորութեան նոցա :

404 .

Բ. Ընկերհաշտութեան վերտին հաս-
տատութի յԱթենս : Եւկղիդեայ
իշխան կալ , և մութհակաւն մոռա-
ցութե դառնալ միարանէլ աթե-
նացւոց առ հասարակ ը միմեանս .
Յոնիական արխաբետացն ընդունե-
լի լինէլ :

403 .

Արշաւանք կրտսերոյն Կիւրոսի :

ՉՈՐՐՈՐԴ ԴԱՐ Ե . Բ .

Յ-ժէ 400 Դէւ 7-ժ 300 :

ՂԵ .	Ա .	Մահ Սոկրատայ 'ի վերջկոյս ամսեանն թարգեղաննի, (որ է մայիս) .	400 .
	Գ .	Աստ կատարի կատեսեայ պատմութեն .	398 .
ՂԶ .	Ա .	Դիոնիսեայ սիրականացւոյ յաղթութիւն 'ի վերայ սպարտացւոց .	396 .
	Գ .	Կոնոնի յաղթութիւն 'ի վերայ ըստ սպարտացւոց առ կնիդեա	394 .
	Դ .	Ագեսիդայսի արքային սպարտացւոց սպարտութիւն առ կորոնեա 'ի թերացւոց	393 .
		Կոնոնի կանգնել վերստին զպարիսպս Պիրէոնի :	
ՂԵ .	Ա .	Զորավարութեն թրասիրուղեայ ամբել ամենացւոց 'ի կողմն մի Աեսրեայ	392 .
	Բ .	Թուկիդիդեայ դարձ յարտորանացն և մահ	391 .
ՂԸ .	Բ .	Անտաղիկոյ խաղաղութիւն ընդ Պարսս և ընդ Յոյնս	387 .
		Կալլիսթենեայ պատմագրութեն սկիզբն :	
	Գ .	Ծնունդ Դեմոսթենեայ	385 .
ՂԹ .	Ա .	Ծնունդ Արիստոտելի	384 .
Ճ .	Ա .	Փիլոքսենեայ երկդոննիին տաղից քերթողի մահ	380 .
	Գ .	Պեղոպիդեայ և այլոց փախստականաց թերացւոց չու յԱթենայ, և առնուլ զմիջնաբերդն թերայ, զոր սպարտացւոց այն ինչ նուանեալ էր	378 .
	Դ .	Նաւամարան մերձ 'ի Նաքսոս, ուր Բարբիաս զորավար ամենացւոց սպարտեաց զսպարտացիս	377 .
ՃԱ .	Ա .	Եւրուզոս ամենացի քերթող կատակերգութիւնց բազմաց ճանաչեր .	376 .

ՃԲ.

ՃԳ.

Բ. Տխնթեայ զօրավարին աթենացոց
անուէլ զԿորկիրա, և զսպարտա-
ցիս առ Լեւկադեաւ 'ի պարտու-
թիւն մասնել . . . . .

375.

Գ. Ուշեղն Արտաշիսի խաղաղութիւն
անուէլ Ելլագայ, սպարտացոց տի-
րելով որպէս յառաջն ը ցամաք,
և աթենացոց ընդ ծով. . . . .

374.

Մահ Եւագորայ արքային կիպրա-
ցոց :

Դ. Թեբացոց կործանել զՊլաթիս
քաղաք . . . . .
Երկրաշարժն 'ի Պեղոպոնեսս, յոր-
մէ Եղիքս և Բուրա քաղաքք կոր-
ծանեցան :

373.

Երևումն վարսամին 'ի ձմերայնի,
որ ընդ 373 և 372 ամս Ն. Ք. :

Ա. Ճակատամարտն 'ի Լեւկորա 'ի հին-
դերորդիաւուր Եկատամբէոնի, (որ
է 8 յուլիսի) . և Թեբացոց զօրա-
վարութիւն Եպամոնոնդայ սպարտէլ
զսպարտացիս, և զզօրավար նոցա
զԿղէտմբրոս սպանանել . . . . .
Հիմնարկուի Մեգաղուպոլսի յԱր-
կադիա :

372.

Բ. Արշաւանք Եպամոնոնդայ 'ի Լա-
կոնիա, և հիմնարկութիւն Մեսսե-
նեայ քաղաքի . . . . .

371.

Գ. Յասոնի բռնաւորին փերեսացոց
մահ . . . . .

370.

Աթենացիք զօրավարութեամբն Ի-
փիկրատայ հասանեն 'ի Թիկունս
սպարտացոց . . . . .

369.

Ափարեոս որդեգիր Իսոկրատայ ա-
ծէ ողբերգութիւնս 'ի հանգէս :

Եւգոբսեայ կնիդացոց սլայծառա-
նալ . . . . .
Երէջն Դիոնեսիոս արքայ սիրա-
կուսացոց վախճանի, և որդի նր
համանուն յաջորդէ նմա 'ի գար-
նայնի ամին :

368.

	Բ.	Արխատուելի գալ բնակել յԱթենս 'ի հասակի ութնասան ամաց . . .	367 .
ՃԴ.	Ա.	Պեղողիդայ դիմել 'ի վերայ Աղեքսանդրի բռնաւորին փերեսացւոց, և պարտել զնա . և անկանել 'ի պատերազմն	364 .
	Բ.	Ճակատամարան 'ի Մանաինէա . և մահ էպամինոնդայ յերկատասաներորդի աւուր սկիբոփորինի ամսեան, (որ հանդիպի 'ի 4 յուլիսի) .	363 .
	Պ.	Մահ Ագեոփղայոսի արքային սպարտացւոց : Մեռանի Ուշեզն Արտաշէս, և թագաւորէ Ովքոս որդի նորա ընդ նորա	362 .
		Աստ գազարէ Քսենոփոնի պատմութիւնն : Երրորդ անգամ ուղևորել Պղատոնի 'ի Սիկիլիա	361 .
		Որ եկաց անգ զամիսս իբր վեշտասան : Փիլիպպեայ թագաւորել մակեդոնացւոց	360 .
ՃԵ.	Ա.	Սկիզբն պատմագրութեանն Թէոպոմպայ : Դաշնաւորաց պատերազմն, յորում Քիոս և Հոսդոս և Կով կըզղէք և քաղաքն Բիւզանդիոն քակին 'ի միարանութենէ աթենացւոց	358 .
	Դ.	Դիմել Դիոնի զորօք 'ի Սիկիլիա . և յամսեանն մետաղիտնիտնի, (որ ըսկըսանի 'ի 26 յուլիսի,) մտանել 'ի նաւ 'ի Չակինթոս	357 .
		Խաւարումն լուսնի յիննևասաներորդ աւուր սեպտեմբերի 'ի 11 յի Ժամառաւօտին : Ծնունդ Աղեքսանդրի 'ի վեցերորդի աւուր Եկատոմբեոնի, որ հանդիպի 'ի 22 յուլիսի, յաւուր յորում այրեցաւ մեհեանն Արտեմիայ յԵփեսոս	356 .

Փիլիսպպեայ հօր նր յողիմպիական
խաղան 'ի նոյն աւուրս յաղթանակ:
Վախճան պատմութեանն Եփորոս
սի, զոր որդի նորա Դեմոփիլոս
չարայարէ:

Բ. Սկիզբն երրորդի մեհնական պա-
տերազմին . և առնուլ փովկիսա-
ցւոց զԴեղփիս, և զմեհնանն Ա-
պողոնի աւար հարկանել . . . . . 355.

Գ. ԶԻփիկրատայ և զՏիմոթեայ շարա-
խօսութիւնքն, և անկանել նոցա
'ի զօրավարութենէ . . . . . 354.

Դ. Մեռանել Մաւսոլեայ արքային կա-
րիոյ, և Արտեմիսեայ կնոջ և քեռ-
նորա յաջորդել նմա, և զերկեամ
թագաւորել . . . . . 353.

ՃԷ. Ա. Դեմոսթենեայ նախկին ատենախօ-
սութին ընդդէմ Փիլիսպպեայ մա-
կեդոնացւոց . . . . . 352.

Դ. Ողինթացիք, պաշարեալք 'ի Փիլիս-
պպեայ, կարգան զաթենացիս յօգ-
նութիւն . . . . . 349.

ՃԸ. Ա. Մահ Պլատոնի . . . . . 348.
Վախճան երրորդի մեհնական պա-
տերազմին:

Բ. Ուխտ խաղաղութե և նիզակակցու-
թեան Փիլիսպպեայ ըւթենացիս .
հրեշտակացն Փիլիսպպեայ յամփիկ-
տիոնեան աշխարհաժողովն ունել
աեղի . . . . . 347.

Գ. Փիլիսպպեայ առնուլ զքաղաքս փով-
կիսացւոց, և կործանել. և զքնա-
կիւս նոցա ցրուել 'ի գիւղս . . . . . 346.

ՃԹ. Բ. Տիմոէոնի հալածել 'ի Սիրակու-
սայ զկրասերն Դիոնեսիոս 'ի կո-
րնթոս . . . . . 343.

Գ. Ծնունդ Եպիկուրեայ յեօթներորդ
աւուր Գամելիոնի, (որ է 12 յու-
նուարի) . . . . . 342.
Ծնունդ Մենանդրի 'ի նոյն ժամա-
նակս:

	Դ.	Երևումն վարսամին զհասարակա- ծիւ	341 .
ՃԺ.	Գ.	Ճակատամարտն առ Քերոնեաւ յեօթներորդում աւուր Մեաւ- դիանիոնի, (որ է 2 օգոստոսի) . Մեռաննէլ Խտկրատայ կեցեալ զամս հարիւր և երկու :	338 .
ՃԺԱ.	Դ.	Մահ Տիմոէոնի 'ի Սիրակուսա .	337 .
	Ա.	Մահ Փիլիպպեայ արքային մահե- ղանացւոց . . . . . Աւարառութիւն քաղաքին թերա- ցւոց . . . . . Անցաննէլ Աղէքսանդրի յԱսիա : Պատերազմն Գրանիկեայ :	336 . 335 .
ՃԺԲ.	Դ.	Ճակատամարտն առ Իսեաւ . . .	333 .
	Ա.	Առումն քաղաքին տիւրացւոց . .	332 .
	Բ.	Հիմնարկութիւն Աղէքսանդրիոյ : Խաւարումն լուսնի բոլորովն 'ի քսաներորդ աւուր սեպտեմբերի 'ի Տամ 7 172 երեկոյին . . . . . Ճակատամարտն 'ի Գաւգամել կամ յԱրբեղա 'ի քսաներորդի վեցե- րորդի աւուր բոյեգրոմիոնի, (որ է 3 հոկտեմբերի) :	331 .
	Գ.	Մահ Դարեհի Կողոմանեայ, որ վերջին թագաւոր եկաց Պարսից . Սկիզբն Կալիպպեան շրջանին 'ի քսաներորդի հինգերորդի աւուր Պոսիդէոնի, (որ հանդիպի 'ի 20 դեկտեմբերի) :	330 .
ՃԺԳ.	Ա.	Փիլիմոնի զկատակերդութիւնս իւր ածել 'ի հանգէս	328 .
	Բ.	Աղէքսանդրի պարտել զՊորոս . .	327 .
ՃԺԴ.	Ա.	Մեռաննէլ Աղէքսանդրի 'ի Բաբի- լոն, կեցեալ զամս երեսուն և երես, և զամիս ութ, 'ի քսաներորդի ին- ներորդի աւուր թարգեղիոնի, (որ հանդիպի 'ի սկիզբն յունիսի) . Ի նմին աւուր և Դիոգինեայ շնա- կանի մեռաննէլ 'ի Կորնթոս ամաց իննանից :	324 .

Ի Լամիա պատերազմն, ուր Անտի-
պատրոս բեկաւ . . . . .

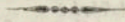
323.

Արիատտուէլ զամս երեքտասան վար
ժապեաեալ 'ի Լիկեոն, խոյս ասյ
'ի Քաղկիս, և մեռանի անդ:

Վախճան պատերազմն 'ի Լամիա,
և յաղթականին հնազանդեցուցա-
նէլ զաթենացիս . . . . .

322.

Գեմսթմենէս ասլաստանեալ 'ի Վա-
լաւրիա կղզի, երթայ զԵւրովն 'ի
վեշտասաներորդիա ուր պիանեփ-
սիոնի, որ հանդիպի յերկոտասա-
նէրորդ օր նոյեմբերի ըն Վալլիպ-
պեան շրջանին, և ըստ կարգի ա-
տիկեան ամսոց:

ԱՂԻՒՍԱԿ Բ.

Հ Ա Մ Ե Մ Ա Տ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

ԱՏՏԻԿԵԱՆ ԱՄՍՈՅ ԸՆԴ Հ ՌՈՄԷԱԿԱՆՍ.

Յառաջանալով ՁԱՂԻՒՍԱԿԻ 448 սեռերի.

ԱՄԻՍ- ՉԱՄԵՐԱՅՆՈՑ.	1 Գամեղիննի	6 փեարուարի :
	1 Անթեասերիննի	8 մարտի :
	1 Ելափեբողիննի	6 ապրիլի :
ԱՄԻՍ- ԳԱՐՆԱՅՆՈՑ.	1 Մունիքիննի	6 մայիսի :
	1 Թարգեղիննի	4 յունիսի :
	1 Սկիռոփորիննի	4 յուլիսի :
ԱՄԻՍ- ԱՄԵՐԱՅՆՈՑ.	1 Եկատմբէննի	2 օգոստոսի :
	1 Մեասագիտիննի	1 սեպտեմբերի :
	1 Բոյեղբոսիննի	30 սեպտեմբերի :
ԱՄԻՍ- ԱՇՆԱՅՆՈՑ.	1 Պիանեմսիննի	30 հոկտեմբերի :
	1 Մեմակտերիննի	28 նոյեմբերի :
	1 Պոսիգէննի	28 դեկտեմբերի :

Աղիւսակս այս յանդիման առնէ զկարգ ամաց ըստ Արպաղեան շրջանին, իսկ յաջորդգ ըստ մետոնականին : Յերկաքանցիւր շրջանսգ յաւելոյր միւս ևս ամիս՝ կոչեցեալ Պոսիգէնն երկրորդ, առ ՚ի հաւասարութիւն լուանական կամ քաղաքական ամաց ընդ ընթացս արեգական ՚ի լուսին շրջանին :

ՀԱՄԵՄԱՏՈՒԹԻՒՆ

ԱՏՏԻԿԵԱՆ ԱՄՍՈՅ ԸՆԴ ՀՌՈՄԷԱԿԱՆՍ .

Յ-----ը-----ն-----ը----- ԴԽ -----ը-----ը-----ը----- $\frac{413}{412}$ -----ը-----ն-----ը----- .

ԱՄԻՍ-Գ ԱՄԵՐԱՅՆՈՅ .	}	1 Եկատամբէննի	6 յուլիսի :
		1 Մեապղանիոնի	4 օգոստոսի :
		1 Բոյեղբորոմիոնի	5 սեպտեմբերի :
ԱՄԻՍ-Գ ԱՆՇԱՅՆՈՅ .	}	1 Պիանեփոնի	2 հոկտեմբերի :
		1 Մեմակտերիոնի	1 նոյեմբերի :
		1 Պոսիդէոնի	30 նոյեմբերի :
ԱՄԻՍ-Գ ՉՄԵՐԱՅՆՈՅ .	}	1 Գամեղիոնի	30 դեկտեմբերի :
		1 Անթեստերիոնի	28 յունուարի :
		1 Ելափեքողիոնի	27 փետրուարի :
ԱՄԻՍ-Գ ՊԱՐԱՅՆՈՅ .	}	1 Մունիքիոնի	28 մարտի :
		1 Թարգեղիոնի	27 ապրիլի :
		1 Սկիւոփորիոնի	27 մայիսի :

ԱՂԻՒՍԱԿ Գ.

ԱՏԵԱՆՔ ԵՒ ԱՒԱԳԱՆՐԵ ԱԹԵՆԱՑԻՈՑ

Արէւելք :

- Ա. Ժողով համախումբ :
- Բ. Աւագ որեարն, կամ Ժողով հինգ հարիւրոցն :
- Գ. Ատեան Արիստագին, կամ բլղոյն Արիսի :
- Դ. Ատեան Իղիեոյ, բաժանեալ յերկուս կամ յերիս Ժողովս ըստ իրացն դատելեաց :
- Ե. Ատեան 'ի վերայ կամաւոր մարդասպանութեան :
- Զ. Ատեան 'ի վերայ ակամայ մարդասպանութեան :
- Է. Ատեան 'ի վերայ սպանութեան արտրելոց :
- Ը. Ատեան 'ի վերայ սպանելոց յանկենդան իրաց :
- Թ. Ատեան 'ի վերայ եղեռանց գործեցելոց ընդ ծով, որոյ գազարէր իշխանութիւն ընդ խարխիս արկանել նաւուն :
- Ճ. Ատեան երկցագունին յինունց իշխանաց՝ որ կոչէր Մականունն. որոյ ատենակալք էին նա ինքն, և երկուք ամանք աթոռակիցք, և գպիր մի : Սմա անկ էին ինաւք որոց, և դատել զվեճա 'ի մեջ ազգականաց :
- ՃԱ. Ատեան երկրորդին յինունց իշխանաց՝ որ կոչէր Արքայ, որոյ նոյնչափ ատենակալք էին. և անկ էր նմա դատել զամպարչտութիւնս, և որ ինչ իրք կրօնից :
- ՃԲ. Ատեան մարտապետին՝ որ էր երրորդ յինունց իշխանացն. գարձեալ և 'ի սմա նոյնչափ ատենակալք էին, և ամենայն իրք եկաց և բնակաց յատեան անգր ամէկին :
- ՃԳ. Ատեան սահմանադրացն, որ ունէին զհող վաճառականութեան և զբարեկարգութեան առ հասարակ. և նախ յատեան անգր ամէկին գատ քաղաքական :
- ՃԴ. Ատեան մետասանիցն հանդերձ գպրան. սմա անկ էր պատուհասել զանկարգութիւնս քաղաքականս, և

հսկել ՚ի պահ կարգաց : Գումարէր ատեանս այս ՚ի Պարտրիստոն . և անդ դատէին գողոնք ատուրն ջենայինք մինչև ց յիսուն գրամակչիս , և գիշերայինք առ հասարակ . և նմա յանձն էր պահպանութիւն բանախց , և զդատակնիքս մահու ածել ՚ի կատարումն :

ժԵ . Ատեան քառասնիցն վիճակաւ ընարելոց , որ յամենայն աւանս Ատտիկեայ դատաւորք կացեալ՝ դատէին մինչև ցտան գրամակչիս :

ժԶ . Ատեան իրաւարարաց , որոց ոչ միշտ նոյն եկաց թիւ , այլ էր երբեմն՝ զի հազարներկերիւր իրաւարարք կային . բայց Դեմոսթենէս ետ ամբոյփել հրովարտակաւ զթիւ նոցա յերեքարիւր :

ժԷ . Նաւորդատաք , որ գումարէին ՚ի Պիրէոն ՚ի վերջնու՛մ աւուր ամսոց իւրաքանչիւր . և յատեան նոցա ելաւ ներ նախ դատ վաճառականաց և օտարականաց և նաւորդաց առ հասարակ :

Առփակն անկնադոց :

Մականուն , մի յինունց իշխանացն .

(Εἰπωνυμος) .

Արքայ , մի յինունց իշխանացն .

(Βασιλεύς) .

Մարտակա , մի յինունց իշխանացն .

(Πολέμαρχος) .

Սահմանադիրք վեցերին .

(Θεομοθέται) .

Արքոնք ինն :

Սորա իննեքին իշխանք ժողովեալ յերգարանն , կազմէին զատեան պետութեանն :

Վերակացու .

(Επιστάτης) .

Ինն յեղապետք .

(Πρόεδροι) .

Նահապետք (Πρυτάνεις) հինգհարիւր , հանդերձ վերակացուան և յեղապետք , կազմէին զատեան խորհրդոյ , և ՚ի համախումբ ժողով ժողովրդեանն պահելոց բազմին կարգաւ , ըստ կարգի նահապետութեանն :

Եփեպք (Εφέται) արք յիսուն և մի առեւտակալք կային փոխանակաւ յատեանս սոցի սոզի սպանութեանց :

- Օրինապահ (Νομοφύλακες) . տեսուչք թուարկութեան 'ի համարումք ժողովի :
- Օրենսդիրք (Νομοδότη) ընտրեալք յատենէ Իրիէոյ առաւել կամ նուազ թուով ըստ պիտոյից 'ի նորոգումն օրինաց : Քսան որեալն , որ յեա երեսնիցն բանաւորութեան կացին տեսուչք ընտրութեանց :

- Ճարտարախօսք տասն ընտրեալք վիճակաւ և սահմանեալք 'ի Սողոմէ , կալ պաշտպան օգտի ժողովրդեան յատենի աւազանւոյն և 'ի համարումք ժողովի . (Քրօտրօք) .
- Ճարտարախօսք հինգ ընտրեալք 'ի ժողովրդենէ , որք պաշտպան կային հանրակալ օրինաց յատենի օրենսդրաց 'ի խորհել նոցա խափանել ինչ յայնցանէ . (Տնօնարկ) .
- Սրբարարք , որք նախ քան զժողովս սրբէին զսորհրդարանն . (Քրօտրօք) .
- Համարակալք երեսունակց , որք ունէին զհամար եկեղցն և զեկեղց 'ի ժողով անգր ժողովրդեան . (Քրօտրօք) .
- Ատենադպիրք երեսուն , որ ժողովէին զվարկա . (Քրօտրօք) .
- Ատենադպիրք , որք բաշխէին զգիր դատին : (Քրօտրօք) .
- Գրագիրք երկու երկու ըստ ցեղից . (Քրօտրօք) .
- Ջրակա , պահապան ժամացուցին՝ որ ջրգողն կոչէր . (Քրօտրօք) .
- Քարագրք աւազանւոյն և ժողովրդեան . (Քրօտրօք) .
- Ուղղիչք համարակալացն 'ի ժողով ժողովրդեան . (Քրօտրօք) .
- Տասուկն կացուցեալք 'ի Վիսթենեայ , որք դրեթէ զնոյն ունէին իշխանութիւն յատենի աւազանւոյն . (Քրօտրօք) .

- Արձանագրողք , որ 'ի գրի առնէին զէլ և զմտա գանձուն . (Քրօտրօք) .
- Տասն վերակացուք , ելի և մտի գանձուն քննիչք . (Քրօտրօք) .
- Երկրաստան իշխանակիցք նոցին , որոց անկ էր և զտոյժս սահմանել . (Քրօտրօք) .
- Քննիչք և Խնդրակք , որպէս թուի , զնոյն ունէին իշխանութիւն ինդրելոյ զպարտապանս պետութեան : Առաջնոցն իշխանութի թուի լեալ տարեոր . իսկ յետնոցն , որպէս և առաջիկայիցս երից , ժամանակաւոր . (Քրօտրօք) .
- Վերակացուք ջուրց , որոց չէր թիւ սահմանեալ :

Վերահացուք ճանապարհաց. (Օδοποιοί) .

Վերահացուք շինութեան կամ խրամակարկատ անկերոյ պարսպաց. (Τειχοποιοί) .

Գանձապետ ամենայն աշխարհին հնգամեակ: Գանձապետութիւնն զոր կողան Արիստիդէս, և ճարտարաբանն Լիկուրգոս, և որ իշխանութիւն մեծ յաւելլոր նոցա, երկի լեալ առժամանակեայ. (Ταμίαις) .

Գանձաւորք 'ի ձեռանէ, որք 'ի փարթամագունից անախ ընարէին:

Տասունքն, որոց յանձն էր վաճառ ընչից գրաւերոց 'ի դանձա աշխարհին. (Πωληταί) .

Ռամիպակտք, որ 'ի սկզբանէ 'տաւակարարք կոչէին, էին պետք և յանձանձիւք ջեղից. (Δήμαρχοι) .

Դրամաբարակք ժողովրդեան 'ի վարձ աւելնթեր կալոյ տեսարանաց:

Վերահացուք վաճառաց ջորենոյ, հինգ 'ի Պիրէոն, և տասն յԱթէնս. (Σιτοφύλακες) .

Պահանջողք հարկաց և առժից. (Πράκτορες) .

Տեսուչ աղբերաց. (Κρηνοφύλαξ) .

Վերահացուք նաւահանգստի տասն այր, որոց յանձն էր սպառազինութիւն և բարեկարգութիւն Պիրէոնի: Եւ էին 'ի ձեռանէ նոցա

Չինիւք. (Α'ποστολείς) .

Պահապանք նաւաց. (Ναυφύλακες) .

Քննիւք կշռոց և չափուց, հինգ 'ի Պիրէոն, և տասն 'ի քաղաքի. (Μετρονόμοι) .

Ոստիկանք վաճառաց, հինգ 'ի Պիրէոն, և հինգ 'ի քաղաքի. (Αγορανόμοι) .

Ոստիկանք գրաւերոց իրաց 'ի դանձ աշխարհին. (Σύνδικοι) .

Խափանիւք գեղիութեան սեղանոց. (Օ'νοπίαι) .

Տեսուչք ծախուց կանանց. (Γυναϊκόςμοι) .

Տեսուչք դաստիարակութեան յարրուսն հասերոց. (Σωφρονοισταί) .

Հոգարարձուք սրբոց. (Օրφανοισταί, Օրφανοφύλακες) .

- Վերահացութիւն արձանագրութեան մանկանց 'ի մատանս ցեղից իւրօքանչիւր. (Φράτορες).
 Տեսուչք երգեցիկաց և դուստնաց պղտղքն հանդերձ, հինգ 'ի քաղաքի և հինգ 'ի Պիրեոն. (Α΄σύννομοι).
-

- Հարկապահանջք 'ի Յունաց գաշնաւորաց ընդ օթենացիս. (Ελληνοταμίαι).
 Բաժանարարք կաշուածոց գաղթականաց. (Κληρονοχοι).
 Վերահացութիւն քաղաքաց նուաճելոց կամ գաշնաւորաց. ժամանակաւոր էր իշխանութիւն նոցա, զանազանեալ 'ի քաղաքապետացն սպարապետաց:
 Հրեշտակք, որ ամի ամի երթային յամբիկափոնեան օշխարհաժողովն 'ի Գեղգիս և 'ի Թերմոսիլէ. (Πυλαγόροι).
-

- Ջորավարք տասն (Στρατηγοί), որոց իշխանութիւն էր 'ի դէպս ինչ գումարել ժողով համախումբ: Ժողովրդեան անկ էր ընտրել զնոսա, որպէս և զաջորդքդ:
 Գնդապետք. (Ταξίαρχοι).
 Ասպետք. երկոքին զօրավարք հեծելոց. (Γππαρχοι).
 Հաղարապետք, որք էին տասն թուով, ընդ հրամանաւ զօրագլխաց սյրուծիոյն. (Φύλαρχοι).

ԱՂԻՍԱԿ Գ.

Անասնէ որոյ ՚ի գորութիւնս իմ յարսնութս խոյն
երեւելիք ՚ի գաղթելոյ ժիւնիկեցոոց յԵՆԼՄԳՄ ֆելն ՚ի խառնոսն
առաջարանին յԱլէօսանդրիս:

ՅԱՆՆԻԱՌՄ զաղիւսակս զայս առ հեշտի ընթերցողաց, ջու-
ջանելով ՚ի սմա ակներս զտակաւ զարգացումն գիտութեանց
առ Յոյնս: Չի որակս է իսկ տեսանել ասա, թիւ գիտնաւո-
րաց և ճարտարաց կարի նուազ ՚ի դարան առաջինս՝ յաճա-
խեաց ապա յոյժ ՚ի վեցերորդ դարու նախ քան զթուակա-
նութիւն փրկչին, և ևս քան զևս յաւելաւ ՚ի հինգերորդումն
և ՚ի չորրորդում, յորում վախճան եղև թագաւորութեանն
Աղեքսանդրի: Ուստի է ՚ի միա աւնուլ, զի վեցերորդն այն
գար գտաւ առաջին, և թերևս մեծագոյնն ՚ի յեղափոխու-
թիւնս մարդկեղէն մասց:

Եւ է զարձեալ տեսանել ՚ի սմա թէ ոյժք ՚ի քաղաքաց առա-
ւել եղէն բերրիք հանճարոյ, և ոյժք ՚ի բանասիրականին տե-
սակաց առաւելագոյն խնամով ՚ի դարս իւրոցանչիւր բարգաւ-
ւաճեցին:

Աղիւսակս այս է իբր նախաշաւիզ սրամութեան արուես-
տից և գիտութեանցն Յունաց. և շնորհեաց ինձ զսա բարե-
կամն իմ Սէնթ-Քառա կաճառորդ ճեմարանին բանասի-
րութեան: Կերհուն հմտութիւնք նորա բառնան զամենայն
երկեանս փրկականաց ժամանակագրութեան. և զգժուարու-
թիւն երկասիրութեան նորա մարթ է ՚ի միա աւնուլ ՚ի բա-
նիցն գրեւոյց առ իս, զոր աւասիկ զողեմ:

Ա ՚ի յորինել զջանկս զայս, ասէ, ոչ վերջացայ ՚ի քննելոյ
զժամանակ, զգաւառ և զգործ իւրաքանչիւրոց՝ զորոց ունի սա
տալ զանուանս: Յաղբիւրս անգր մատեայ, և բազդատեցի
զայլևայլ վիայութիւնս, ոչ յախուռն զհետ երթեալ բանիցն
Պլինեայ զճարտարաց, և ոչ ՂԻՒՊԵՆԻԵայ լոյերտացւոյ յա-
զազս իմաստասիրաց:

Չժամանակս յորում կեցին՝ հաւաստեցի ՚ի յայնմի վը-
կայութեանց, իսկ ուր այտղիկ չէին ՚ի միջի, ՚ի համեմատու-
թենէ իրաց և ՚ի հաշուէ ազգարանութեանց, դուն ուրեք ա-
սանց հաւաստեաց աննելով գուշակութիւնս:

Հնգերէն դարը առաջինը թափուրք են և անյայտք և 'ի բաց թողի յայնչանէ զարս մտայածինս և առատութեայս :

Չիւրպանչիւր որ յաւուրս պայծառութեան իւրոյ նշա նակեցի . որպէս զՍոկրատ 'ի հինգերորդ դարու 'Ն . Ք . թե պէտ և 'ի սկիզբն չորրորդին մեռաւ . որով յայտ է , զի ոչ հեռի 'ի միմեանց վարկանիմ ժամանակաւ՝ զորոց անուաննս յայլ և այլ դարս ժամանակադրեմ :

Բազում ուրեք ընդ վարժապեան և ընդ աշակերտ միւս ևս համարիմ լեալ ազգ , և մերթ անընդմեջ ժամանակադրեմ զնոսա , որպէս զՔերտիփոն և զՄեռագենէս որդի նորա , զի 'ի միասին զբազմահոշակ մեհեանն յՄփեսոս ճարտարապետեցին :

Առ 'ի յայտ առնել որ ինչ գիտութեանց և արուեստից 'ի դարս իւրպանչիւր յաճախեցին և զարգացան արտոժակք , յաւելում ուրեք ուրեք և դարս ոչ յոյժ նշանաւորս , զհասարակ անուանց նոցա կարեոր համարեալ : Չի ահա յակնարկել ուրուք 'ի չորրորդ դար , 'ի միտ առնու զմեղեգին իմն զակառել Յունաց յիմաստասիրութիւն , տեսանելով զյաճախութի աշակերտացն զհեռ երթելոց Սոկրատայ և Պլատոնի :

'ի դարս յորս ինչ 'ի գիտութեանց կամ յարուեստից անտես լեալ է 'ի սպառ , անդ և զհարեանցի ինչ պարսպեալսն 'ի նոյնս յիշատակեմ :

Որ ինչ իրաց և հաւակ գտանի որ լեալ , նշանակեմ զայն . որպէս զմիագոյն նկարն , և զմիջակն կատակերգութիւն , այլովքն հանգերձ , որոց գտակ եղեն Պղեոփանտոս և Սոտագոս և այլն , և ապա ոչ ևս յաւելում երկրորդել զայն ընդ յաջորդս նոցա : Չոր օրինակ զԵրոփիզոս կոչեմ բժիշկ անդամազինն , զի սա նախ պարսպեաց մտադիւրութեամբ 'ի հանդամանս հերձանելոց զմարմնս . և զՄիլինոս կոչեմ բժիշկ ներհմուական , և զԵրասիտարոս բժիշկ տեսական . զի մին ներհմուական կարգին , և միւսն վարդապետականին եկաց առաջնորդ :

Յոր ինչ որ և նշանաւոր գտանի լեալ , զայն նշանակեմ , իմաստասերք առհասարակ պարսպելին 'ի ներշնչանակաց գիտութիւնս իւրեանց ժամանակի , և մանուանդ պիւթազորեանք . այլ ևս զայնուսիկ եւթ նշանակեմ , որք 'ի մասին ինչ գիտութեանցն կացին երեւելիք : Եւ եթէ 'ի բազումս գտան վարժք , զառաջինն եւթ յիշատակեմ՝ յոր առաւելագոյն պարսպեցին : Այլ դարանց աւագաց՝ որպիսի որ թագէան եր և Պիւթազոր , այլովքն հանգերձ , աւելորդ վարկայ զզանազանութիւնս զայս , զանուանս եւթ նոցա նշանակեալ :

Առ 'ի գործել զցանկս զայս օգտակարագոյն , յեռում նշանակս առնիմեք : Որոց հնարագիտութեամբ ինչ լեալ իցեն

երևելիք, յեռում զտառս Ա. որոց մատենիք ինչ ամբողջ հասեալ իցեն առ մեզ, յեռում զտառս Բ. որոց թէպէտ և ոչ ամբողջ՝ այլ հասուածք մեծամեծք ՚ի գրոցն հասեալ իցեն, յեռում զտառս Գ. իսկ որոց պատասխիկք ինչ հասուեցաիք՝ բաւականք առ ՚ի տալ փոքր ՚ի շատէ զկերպարանս քաջութեաննոցա, յեռում զտառս Դ. Գարձեալ և զմատենագիրս, որ ըստ գերահանձար մտացն թողին և գիրս հրաշաղանս, աստղանիչ առնեմ. թողեալ աննշան զայնոսիկ, որ համարին մատենագիրք գրոց ինչ՝ որ ոչ նոցա են. որպիսիք ոմանք են Փոկիղիգէս, Կեպէս, Գեմար փաղերացի, այլովքն հանգերձ:

Կարևոր համարիմ մեկնել և զբառս ինչ, զորս հարկ եղև ՚ի կիր ականել ՚ի ցուցակիս: Պարունակո՛ւմէ՛ կոչին նախնի մատենագիրք, որք զվէպս դիւցազանցն դարուց քերթողարանեցին. Սէհալո՛ւմ, որոց քերթուածք զարբութեանց և զխորհրդոց զիցն ճառեն. և Սիւնաթաթ, մերժեալք ոմանք ՚ի ճեմարանէն պիւթագորեանց, որոց անուանք գրոջմէին ՚ի սեան: Գարձեալ անդրիագործս կոչեմ ոչ զքանդակից միայն պատկերաց, այլ և զձուլիչս: Այլ զի չէր իսկ հնար զամենայն անդրիագործաց յիշատակելոց ՚ի Պաւսանեայ համառօտել աստ զանուանս, շատ համարեցայ զբազմութիւն յոյժ ՚ի նոցանէ յիշատակել և զերևելիս, առ ՚ի ցուցանել զզարգացումն արուեստին ՚ի դարս իւրաքանչիւր:

Բայց ցուցակս այս ընդարձակագոյն է քան զամենայն, որ մինչև ցարդ արարան. և են ՚ի սմա անուանք իբր իննհարիւր, ուր յեօինն քան զամենայն ցուցակս՝ զոր արար Յոհաննէս Պլէո՛ւ ունի հարիւր և քսան անուանս ՚ի նոյն չափ ժամանակի: Այլ նկատեացի և այն, զի գրեթէ երբ մասն յիննհարիւրոցս բովանդակին ՚ի դարն չորրորդ Ն. Ք. յորում միտք մարդկան առին առաւելագոյն քան յամենայն ժամանակս զարգացումն, և յորում յաճախեցին ըստ ոչ սովորութեան համախմբեալ արք հանձարեղք, ձեռագէտք ճարտարք, և մատենագիրք երևելիք յամենայն ազգի ազգի մատենագրութիւնս:

Ընդարձակագոյն ևս լինէր ցանկս այս, եթէ մարթէր յաւելուլ ՚ի սմա և զբազմութիւն արանց՝ որոց ժամանակ կենացն, և դարն իսկ յորում կացին, չէր անձանթ ամենին: Բազում ուրեք ՚ի մասինս յայսմիկ թերահոգ գտանին նախնիք. առանց յամելոյ ՚ի հաւաստիս բանիցս, որ առաւելագոյնք ՚ի գիրս Պլինեայ գտանին, շատ համարիմ առ այս զհասուածս բանից երկայնս պիւթագորականացն թէպէտայ, Մետոպեայ, Գիտողենեայ այլոց, զորս հասցց առ մեզ Ստրէոն: Իմաստասէրքս այսոքիկ ընդ մէջ հինգերորդ և չորրորդ դարուց երևին կացեալ և թէ կարի անաբան՝ 365 ամառ նախ

քան զթուականութիւն փրկչին, ուր դադարեաց աղանդնոցա: Այլ չիք ուրեք ցոյց ՚ի միջի, որով մարթիցէ մուծանել զնոսա ՚ի կարգ ժամանակագրութե՛հ հաւատեալ կամ գուշակելովք ։

ժԵ. ժԳ. ժԳ. ժԲ. ժԱ. ԳԱՐԲ Ե. Բ.

Յ.Ք.Ն 1500 Դ.Ք. 1000 :

- Ա. Կադմոս փիւնիկեցի, գտակ հէլլէն ալփաբետաց :
- Ա. Ամփիոն թերացի, քերթող երաժիշտ, գտակ քնարին :
Իւսաղնիս փոխւգացի գտակ սրնգին :
Երբթթմնիոս աթենացի, որ զտօնս Աթենասոյ սահմանեաց :
Կելմիս կրեոացի ՚ի լէոնէն Խոսայ . }
Դամնանէոս, անգստին . . . . . } մեաաղագործք :
Ալմոն, անգստին . . . . . }
Եւմիկէոս կիպրացի, քերթող սարունակական :
Որփէոս թրակացի, քերթող սրբազան և երաժիշտ, որ գրեաց զձննգարանութիւն զից :
Թամոյեսոս փոխւգացի, քերթող երաժիշտ :
Մուսէոս Ա. թրակացի . }
Եւմոզդոս թրակացի . . } քերթողք սրբազանք :
Ա. Տրիպտոլոմէոս ելևսացի, առաջին օրէնադիր ատտիկեցոց :
Մեղամսոս արգիացի, քերթող սրբազան :
Յասոն թեսաղացի . } նաւորդք :
Տիպիս բիովացի . }
Վիրոն թեսաղացի, ատտեղաբաշխ, բժիշկ և երաժիշտ :
Պաղամեդէս արգիացի, քերթող երաժիշտ, որ զալփաբետաս կարգաւորեաց :
Կորննոս աշակերտ նորա, քերթող երաժիշտ :
Փիզամմոն թրակացի, քերթող սրբազան :
Պամփոս աթենացի, քերթող օրհներգու :
Լինոս թերացի, քերթող օրհներգու և սրբազան :
Թամիրիս թրակացի, քերթող սրբազան, և երաժիշտ գտակ զորացի նուագաց :
Ագամեդէս թերացի . . . }
Տրոփանիոս եղբայր նորա . } խարտարասպետք :

Տիրեսխաս բիովտացի, քերթող և խղճ:

Դափնէ գուսար նորա, քերթողուհի և վհուկ:

Լիկայոն արկադացի, որ զմերկակուխ մրցութիւնս սահմանեաց:

Ողէն լիկիացի, քերթող օրհներգու:

Դեզաղոս ամենացի, ճարտարասպետ, մեքենագործ և նաւուղի:

Էւզոկոս աշակերտ նորա:

Մինովս . . . . . } օրհնագիրք կրեացուց:

Հոգաւանանթոս . }
Ակաստոս թեսաղացի, որ սահմանեաց ղխաղս դամբանականս:

Մարտիաս 'ի փոխգիտ, երաժիշտ գտակ փոխգացի նուագաց:

Ողիւմոս աշակերտ նորա, քերթող երաժիշտ:

Հերակղէս թեբացի, որ ղմըշամարտս սահմանեաց:

Թեսեսոս ամենացի, օրհնագիր հայրենեացն:

Ա. Ասկղէպիոս եպիգաւրացի, բժիշկ:

Սիսիփոս կովացի, քերթող:

Դարէս փոխգացի . } քերթողք պարունակականք:

Դիկափս կնոսացի . . }
Աւտոմենոս միկենացի, քերթող:

Դամոդոկ կորիլուրացի, աշակերտ նորա:

Փեմնոյէ, կին վհուկ և գտակ վեցոանեան տաղից:

Երոփիղէ փոխգացի, սիրիլայն անուանեալ, քերթողուհի և վհուկ:

Պոգաղեր . } բժիշկք:

Մաքաւոն . }
Փեմիոս իթակացի, երաժիշտ:

Ուբսիղոս եղէացի, օրհնագիր գորացուց բնակելոց 'ի Պեղոպոնես:

Դափնիս սիկիլիացի, առաջին քերթող հովուերգակ:

Նիկտամբոս որդի Մաքաւոնի . } բժիշկք:

Գորգաս եղբայր նորա . . . . . }
Որեքանափոս արեղենացի, քերթող պարունակական:

ՏԱՄՆԵՐՈՐԴ ԴԱՐ Ն. Ք.

Յ-Ք 1000 շահ 900 :

- Ա. Արդաղ արեղենացի, քերթող երաժիշտ :
Թաղէս կրեաացի ՚ի Գորտինայ, օրէնագիր, քերթող քնարական և երաժիշտ :
Քսենոգամոս կիթերացի, քերթող երաժիշտ :
Ոնոմակրխոս կրեաացի, օրէնագիր :
Մուսէոս Բ. օրհներգու :
Մեղիսանդր միլետացի, քերթող պարունակական :
- Ա. Դամաստ երիթրացի, նաւակառոյց երկթիոյն :
Արիստէաս սլոնիսեացի, քերթող պարունակական :
Պիւլմէաս արեղենացի, իղձ և քերթող :
Սիրադրոս, քերթող պարունակական :
Պրոնապիղէս աթենացի, քերթող և քերական :
Կրէոփիլոս սամեցի, քերթող պարունակական :

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ԴԱՐ Ն. Ք.

Յ-Ք 900 շահ 800 :

- * Հոմերոս քիացի, քերթող վիպասան :
Փիդոն արգիացի, օրէնագիր և դասակ կշռոց և չափուց :
Եւմեղոս կորնթացի, քերթող պարունակական, որ ըղ-
ձակայամարան գրեաց :
Ամինոկղէս կորնթացի, նաւակառոյց եռաթիոյն :
- Բ. Եսիոդոս եւոզացի ՚ի Կումայ, քերթող խրատերգակ և
վիպասան :
Արկաինոս միլետացի, քերթող պարունակական, որ զա-
ռուսն Տրոյվադայ երգեաց և զԵթովպականն :
Ստասինոս կիպրացի, քերթող պարունակական :
- Ա. Լիկուրգոս սպարտացի, օրէնագիր Հայրենեացն :
- Ա. Կղեոփան կորնթացի, նկարիչ միագոյն :
Քարմադաս . . . . . }
Դինիաս . . . . . } նկարիչք :
Իւզեմոն . . . . . }
- Ա. Եւմարոս աթենացի . . . . . }

- Դիկէոզէնէս, քերթող պարունակական, Կիարիականին յօրինող:
- Պողինեաս կողոփոնացի, քերթող երաժիշտ:
- Աւգիտաս արեղէնացի, քերթող պարունակական, յօրինող քերթութեանն՝ որ մակագրի Դատձք:
- Պրոզիկոս փովկէացի, քերթող պարունակական, յօրինող Սինիական գրոցն:
- Ա. Գիտիագաս լսկոնացի, ճարտարապետ, անդրիագործ և քերթող:
- Մնեմոն փովկէացի, օրէնսգիր հայրենեացն:

ՈՒԹԵՐՈՐԴ ԴԱՐ Ն. Ք.

Յ-ձէ՛ 800 ք-ճ 700 :

- Իփիտոս եղիսացի, օրէնսգիր հայրենեացն, և նորոգող ռիմսիական խաղուցն:
- Դ. Կալլինոս եփեսացի, քերթող եղերերգակ:
- Ա. Կիմոն կղէոնացի, նկարիչ:
- Կրեստին, օրէնսգիր մեսենեացուց:
- Բողարքոս լիւդացի, նկարիչ բաղմադէղեան նկարուց:
- Ա. Զալէւկոս լոկրեցի, օրէնսգիր Լոկրեաց խաղացուց:
- Կինեթոն սպարտացի, քերթող պարունակական:
- Փիլոդայոս կորնթացի, օրէնսգիր թերացուց:
- Գ. Արքիզոքոս պարոսացի, քերթող քնարերգակ և երգիծարան:
- Արիստոկղէս եղիսացի ՚ի Կիդոնէ, նկարիչ:
- Անտիմաքոս աեացի, քերթող քնարերգակ:
- Քսենոկրիտոս լոկրեցի, քերթող երաժիշտ:
- Քարոնդաս կատանացի, օրէնսգիր քաղկիսացուց ՚ի Սիկլիա:
- Պիսանդր կամիրացի, քերթող պարունակական, յօրինող Հերակղեանցն գրոց:
- Պերիկլիտոս լեսբացի, երաժիշտ:
- Եւպաղինոս մեգարացի, ճարտարապետ:
- Ա. Քրիսթեմիս կրեաացի, քերթող երաժիշտ:

ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ ԿԱՐ Ն. Ք.

Յ-ՁՆ 700 շահ 600 :

- Գ. Տիրտէոս աթենացի . }
- Դ. Աղիմանոս արգիտացի . }
- Դ. Լեպէս միախլինեցի, քերթող պարունակական, յօրինող Եղիականին փոքրկան :
- Նիմիտէոս կիզոնացի . }
- Ա. Տերպանդր լէսրացի . }
- Կզէոնաս տեգէացի . }
- Ա. Դիրոտադ կորնթացի, անդրիաստեղծ :
- Կեսպիոն երաժիշտ :
- Ստեսիգոր երէցն, խմերացի, քերթող երաժիշտ :
- Եղիանաքս եղբայր նորա, օրէնսդիր :
- Ա. Հուէոս սամեցի, ձուլիչ և ճարտարապետ :
- Արիոն մեթիմնեցի, քերթող երաժիշտ :
- Թէոդոր սամեցի, ձուլիչ, ճարտարապետ և քանդակիչ :
- Դրակոն աթենացի, օրէնսդիր :
- Դ. Աղիէոս միախլինեցի, քերթող պատերազմական և երգիծական նուագաց :
- Գ. Սափփով միախլինեցի . }
- Դ. Երիննա լէսրացի . . . }
- Դամոփիլա . . . . . }
- Գորգոս կորնթացի, օրէնսդիր ամերակեցւոց :
- Դ. Իպիկոս հուէիոնացի, քերթող քնարերգակ :
- Եպիմենիդէս կրետացի, իմաստասէր, իղծ, քերթող պարունակական և երաժիշտ :
- Փոկիդիդէս միլետացի, քերթող վճռաբան :
- Ա. Եւքիլ կորնթացի, անդրիագործ :

ՎԵՑԵՐՈՐԴ ԿԱՐ Ն. Ք.

Յ-ՁՆ 600 շահ 500 :

- Ա. Կադմոս միլետացի, պատմիչ և առաջին շարագիր :
- Ակոսիզայոս արգիտացի, պատմիչ :
- Ա. Թադէս Միլետացի, իմաստասէր, առաջնորդ յոնիական ազանգոյն :

Գլաւկոս քիացի, դարբին երկաթոյ :
Պերխանդր կորնթացի, մի յեօթանց իմաստնոցն, օրէնսգիր :
Բիաս պրիենացի, մի յեօթանց իմաստնոցն, քերթող և
օրէնսգիր :

Քիզոն սպարտացի, մի յեօթանց իմաստնոցն :
Կզէորուզ լինդացի, մի յեօթանց իմաստնոցն, օրէնսգիր :
Պիտտակոս միտիլինեցի, մի յեօթանց իմաստնոցն,
օրէնսգիր :

Միւսոն լակոնացի, մի յեօթանց իմաստնոցն .

Լիւսինոս սիկեզացի, քերթող քնարերգակ :

Դ . Սողոն աթենացի, մի յեօթանց իմաստնոցն, օրէնսգիր
և քերթող եղերերգակ :

Դրոսպիգոս Էդրայր նորա, քերթող :

Մէզաս քիացի, անդրիագործ :

Քերսիաս որբոմենացի, քերթող :

Պիստարատ աթենացի . } որբ շճամբական բնագիրն 'ի
Խալպարբոս որդի նորա . } լոյս ածին :

Ա . Էսովպոս փոխգացի 'ի Ատին քաղաքէ, առակախոս :

Արքեթմոս սիրակուսացի, իմաստասէր և պատմագիր :

Դ . Միմեւրժ կողոփոնացի, քերթող եղերերգակ :

Անդրոդամաս հաեգիոնացի, օրէնսգիր քաղկեսացւոց 'ի
Թրակիա :

Սակագաս արգիացի, քերթող եղերերգակ և երաժիշտ :

Միկիադէս քիացի, անդրիագործ :

Պողիզէլ մեսենիացի, պատմիչ :

Անախատաս Ճարտարապետ :

Բ . Ոնոմակրիտ աթենացի, քերթող օրհներգու .

Կալէսքրոս . . .

Անախմաքիդէս . . . } Ճարտարապետք :

Պորինոս . . . . . }

Դեզաղոս սիկիոնացի . . . . .

Ա . Դիպէնոս կրետացի աշակերտ նորա . . . } անդրիա-

Սիկիլիս կրետացի միւս աշակերտ նորա . . . } գործք :

Զմիդիս եգինացի . . . . .

Դոնտաս սպարտացի . . . . .

Լիկիմնիոս քիացի, քերթող քնարերգակ :

Կիսթենէս աթենացի, օրէնսգիր հայրենեացն :

Պերիդ սկրագանդացի, ձուլիչ :

Արքեմոս քիացի, անդրիագործ :

Ա . Լասոս երմիոնացի, քերթող երկգոնենին տաղից, առա-
ջին գրիչ զերաժշտութենէ :

Ա . Սովասրիոն ատտիկեցի յԻկարիոյ . } կատակերգուք
Դողոն քաղաքակից նորա . . . . } ծաղրածուք :

- Գ. Սիմոնիդէս կէացի, քերթող և քերական:
  - Բ. Թէոգնիս մեդարացի, քերթող վճռարան:
Խալկոնաքս էփեսացի, քերթող երգիծական:
Սպինդար կորնթացի, ճարտարապետ:
  - Ա. Անաքսիմանդրոս միլէտացի, իմաստասէր և աստեղաբաշխ:
  - Ա. Քսէնոփանէս կողոփոնացի, իմաստասէր և օրէնագիր:
Անտիոքոս սիրակուսացի, որդի նորա, պատմիչ:
Փոկոս սամոսացի, աստեղաբաշխ:
  - Ա. Անաքսիմենէս միլէտացի, իմաստասէր և աստեղաբաշխ:
Մատրիկէտաոս մեթիմնացի, աստեղաբաշխ:
  - Ա. Թէսպիս աթենացի, քերթող ողբերգու:
  - Ա. Կղէոստրատ տէնէդացի, աստեղաբաշխ, գտիչ ութմանակ շրջանին:
Բորազ քեացի . . . . .
Աթենիս քաղաքակից նորա . . . . .
Կղէարքոս հաէգիոնացի . . . . .
Թէոկոլ . . . . .
Դորիկոլիդաս . . . . .
Մեաոն սպարտացի . . . . .
Տեկոէոս . . . . .
Անգեղոն . . . . .
Մենէքսիոս նաւպակտացի . . . . .
Սոյիգաս քաղաքակից նորա . . . . .
Կալլոն էգիւնացի . . . . .
Դամէաս կրոտոնացի . . . . .
- անգրիագործք:
- Մեղանիպպիդէս մեղոսացի, քերթող երկդաճեննին տաղից:
  - Դամոկեդէս կրոտոնացի, բժիշկ:
  - Եւզամոն կիւրենացի, քերթող պարունակական, յօրենոլ քերթուածեանն հեռածնաց:
  - Մեմոն ճարտարապետ:
Փրինիգոս աթենացի, քերթող ողբերգու:
  - Գ. Բաքիդիդէս կէացի, քերթող երկդաճեննին տաղից, և քնարերգակ:
  - Բ. Անակրէոն տէացի, քերթող քնարերգակ և երոսեան:
Քերիզոս աթենացի, քերթող ողբերգու:
  - Ա. Փերեկիդէս սիրացի, իմաստասէր և աստեղաբաշխ:
Դամոփոն մեանիացի . . . . .
Պիւթոգոր թերացի . . . . .
Լափայէս մեանիացի . . . . .
- անգրիագործք:
- Մենեսիփիզոս տտափկեցի 'ի Փրէարայ, ճարտարախօս:
  - Ա. Պիւթագոր սամեցի, իմաստասէր և օրէնագիր:
  - Դ. Թէանոլ կրետացի, կին նորա, քերթողուհի քնարերգակ և իմաստասէր:

- Անտիոգոս սիրահուսացի, պատմիչ:
- Դ. Երակղևոսու եփեսացի. . . . . } խմատասերք:
- Ա. Պարմենիդէս յԵղէա քաղաքէ }
Իտալիոյ. . . . . }
- Արիստէոս կրօտոնացի, խմատասեր և չափարան:
- Արիգնոտէ սամեցի, խմատասիրուհի պիւթագորեան:
- Դամոնի գուսար Պիւթագորայ, խմատասիրուհի:
- Կինեթոս քիացի, հագներգու, որ զքնագիրն հովերոսի
ի լոյս էած ՚ի Սիրահուսա:
- Տեղադէս որդի և յաջորդ Պիւթագորայ:
- Արիմնեստ որդի Պիւթագորայ. } խմատասերք:
- Մնեսարքոս միւս որդի նորա. . . }
- Կղէորուղինէ լինդացի քերթողուհի:
- Դ. Ելլանիկոս լէսրացի. }
Դամաստ սիգէացի. } պատմիչք:
- Քսենոմեդէս քիացի. }
Քսանթոս լիւդացի. }
- Ա. Քսենիագէս կորնթացի, խմատասեր օգարան:
- Ա. Իպսոգիկոս քաղկիսացի, քերթող երաժիշտ, որ զպայ-
քար երաժշտաց եղ:
- Ա. Մեղիսոս սամեցի, խմատասեր անտասակեաց:
- Բոթրիս մեսանացի, քերթող:
- Բ. Պիգրէս աղիկառնացի, քերական և քերթող, յօրինող
զԴորոսոյ և զմիանց մարան:

ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ԴԱՐ Կ. Ք.

Յ-ժէ 500 Ծ-ճ 400 :

- Եսքիզոս աթենացի, քերթող եղերերգակ:
- Ագաթարգոս, ճարտարապետ աեսարանի:
- Պրատինաս փիլոսոսացի, քերթող եղերերգակ:
- Միւրաթիս անթեգոնացի, քերթողուհի քնարերգակ:
- Ոկեզոս լուկանացի, խմատասեր պիւթագորեան:
- Ա. Աղիմէոն կրօտոնացի, խմատասեր և բժիշկ:
- Դ. Բրոնափնոս մետապոնտացի, խմատասեր պիւթագորեան:
- Դ. Եկատէոս միլետացի. . . . . } պատմիչք:
- Թէագէնէս հուկիոնացի. }

Սկիզբիս սկիռնեցի, լուզորդ :

Դ. Կորիննա տանադրացի, քերթժողուհի քնարերգակ :

Ոնատաս եզինացի . . . . .

Կալլիսեդոս աշակերտ նորա .

Գալաղիսա եզինացի . . . . .

Եզիտիսա աթենացի . . . . .

Ազեղադաս արդիացի . . . . .

Եւփորիոն աթենացի, որդի

Եզբիզեայ . . . . .

Փիլոկղէս աթենացի, միւս

որդի նորա . . . . .

} անդրիադործք :

} քերթժողք եղերերգակք :

Տիմադորաս քաղկիսացի, որ առաջին զմրցանակն կալաւ
'ի Դեզիլիս 'ի հանգէս մարտի նկարչաց :

Պանենոս աթենացի, ոսոխ նորա, նկարիչ :

Դ. Պանիասիս ազիկսանացի, քերթժող վիսպասան և վճռարան :

Պինդարոս թերացի, քերթժող քնարերգակ :

Կալլիսա աթենացի, քերթժող կատակերգու :

Քսենոգեմոս, կաքաւիչ համբերգակ :

Եւզէոն սամեցի . . . . .

Դիոդոս սլրոկոնեսացի . . . . .

Եւզեմոս սլարոսացի . . . . .

Դամոդիէս փիդաղեցի . . . . .

Մեղեսագոր քաղկեդոնացի .

Քիոնիդէս աթենացի, քերթժող կատակերգակ :

} սլատմիչք :

Ա. Արսաղոս աստեղաբաշխ, գաիչ վեշտասան երեակ չըջանին :

Կալլիսարատ սամեցի, որ զյոնիական ալիաբետան
կարգաւորեաց :

Դ. Արեփրոն սիկիոնացի, քերթժող քնարերգակ :

Ա. Ենիպոդ քիացի, իմաստասէր մեքենարան, աստեղաբաշխ,
և գաիչ կենդանարեբին :

Փէաս ակրագանդացի, ճարտարապետ :

Դիոնիսիոս միլետացի .

Փերեկեդէս լերոսացի .

} սլատմիչք :

Ա. Իկետաս սիրակուսացի աստեղաբաշխ, առաջին գաիչ
արդի վարդապետութեան չըջանի աշխարհիս :

Ստամիոս . . . . .

Սոմիս . . . . .

Անաքսագոր եզինացի . . . . .

Սիմոն քաղաքակից նորա .

} անդրիադործք :

Արքիս կորնթացի, ճարտարապետ :

Սոփրոն սիրակուսացի, քերթժող կատակերգակ և համբերգակ :

- Ա. Լեւկիպպոս արդերացի, իմաստասէր, աստեղաբաշխ և բնաբան :
- Դիոգենէս ապոռզնացի, իմաստասէր, բնաբան և ճարտարախօս :
- Բ. Սկիզաքս կարիանդացի, նաւորդ աշխարհագիր : Իպպաս մետապոնտացի, իմաստասէր սիւլթադորական : Մանգրոկղէս սամեցի, ճարտարապետ :
- Ա. Զենոն յԵղէա քաղաքէ Խաալոյ, իմաստասէր, եղէական աղանդոյն պետ :
- Ա. Դեմոկրիտոս արդերացի . . . . . } իմաստասէրք :
Մեթորոս քիացի, աշակերտնր . . . }
Լամպրոս երիթրացի, քերթող երաժիշտ :
Քսանթոս քերթող քնարերգակ :
Բիոն արդերացի չափաբան :
Դիոնիսիոս հաեդիոնացի . . . } անդրիագործք :
Գրակոս մեսանացի . . . }
Սոփոկղ աթենացի, քերթող ողբերգու :
- Ա. Կորաքս սիրակուսացի, ճարտարախօս, գրիչ առաջին Ճապից յաղագս սրամաբանութեան և ճարտարախօսութեան :
- Տիտիաս սիկիլիացի, աշակերտնորա :
Ստեփանբրոտ թասեցի, պատմիչ :
Պրոտագորաս արդերացի, յեղէական աղանդոյն իմաստասէր :
- Դ. Քսենարքոս սիրակուսացի, քերթող համբերգակ : Իպոլիտս եղէացի, իմաստասէր և քերթող :
- Դ. Քարոն լամփսակեցի, պատմիչ :
Յոփոն աթենացի, որդի Սոփոկղի, քերթող ողբերգու :
Արիստոմեդէս թերացի . . . } անդրիագործք :
Սոկրատ համաքաղաքացի . . . }
- Ա. Իպոլոգամոս միլէտացի, ճարտարապետ :
Գ. Եմպեդոկղ աղրադանդացի, իմաստասէր և քերթող :
Դ. Կալլիկրատիդէս եղբայրնորա, իմաստասէր սիւլթագորեան :
- Պաւսանիաս գեղացի, բժիշկ :
Տելեսիլլա արդիացի, քերթողուհի :
Ակրոն աղրադանդացի, բժիշկ ներհմտական :
- Դ. Պրաքսիլա սիկիլոնացի, քերթողուհի երկգաննին տաղից : Եւրիփոն կինդացի, բժիշկ :
- Բ. Երոդոտ աղիկառնացի, պատմիչ :
Տիմոն կոչեցեալն Մարգասեաց, աթենացի, իմաստասէր :

- Եղազան արդիացի, անդրիագործ :
- Արիստարքոս տեղեացի, քերթող ողբերգու :
- Պրոզիկոս կէացի . . . . .
- Բ. Գորգիսան լեւոնացի . . . . .
- Պողոս ակրագանգացի . . . . .
- Բ. Աղկիգամաս յեղէա քաղաքէ
Եւոլիոյ . . . . .
- Թէոգոր բիւզանդացի . . . . .
- Խաչոհրատ կողացի . . . . .
- Թեոսաղոս որդի նորա . . . . .
- Պողիբիոս փեսայ նորա . . . . .
- Ղեքսիպոս կողացի, աշա-
կերտ նորա . . . . .
- Ապոդոնիոս, միւս աշակերտ
նորա . . . . .
- Պլեսիբրով թեոսաղացի, քերթող օրհներգու, օր զնրո-
գոսեայ բնագիրն ի լոյս եւած :
- Եւրիպիզէս աթենացի . . . . .
- Դ. Ազածոն աթենացի . . . . .
- Մագնէս . . . . .
- Դ. Կրատէս աթենացի . . . . .
- Դ. Եւպոլիոս աթենացի . . . . .
- Դ. Կրատինոս . . . . .
- Արիստոմենէս . . . . .
- Դ. Ստեփերոս կրատերն, իմերացի, քերթող Էլերերգակ :
Ամբրիասոս Էղըայր նորա, չափարան :
Փրինիս միտիլինեցի, երաժիշտ :
Պերիկլէս աթենացի . . . . .
- Կեփաղոս աթենացի . . . . .
- Եփիաղա աթենացի . . . . .
- Երոզիկոս սեղմերացի, բժիշկ դարմանական :
Ասպասիա միլետացի, քերթողու հիւ խմաստակ :
- Ա. Փիզիսան աթենացի, անդրիագործ :
Միուս, քանդակագործ :
Կորեբոս . . . . .
- Մենեսիկլէս . . . . .
- Քսենոկլէս աթենացի . . . . .
- Մեաաղենէս քսիպետացի . . . . .
- Կալ լիկրատէս . . . . .
- Իկալինոս . . . . .
- Կարպիոն . . . . .
- Լըմնախմոս կղազումնացի, խմաստակը միտատուած էան :

հռետորք կամ խմաստակ :

բժիշկ ամհասակներ կամ խօթողներ :

քերթողք ողբերգութիւնք :

քերթողք կատակերգութիւնք :

ճարտարախօսք :

ճարտարապետք :

Փիլոզղէս աթենացի, անուանեալն Մաղձ, քերթող
կատակերգակ :

Արտեմոն կղազումենացի, մեքենաբան :

Միրմէկիդէս, քանդակագործ ՚ի փիլոսկր :

Ա. Անաքսագոր կղազումենացի, իմաստասէր :

Աղկամենէս աթենացի . . } անդրիագործք աշակերտք
Ագորակրիտոս սարոսացի. } Փիդիասայ :

Կրիտիաս, անուանեալն Կղզեցի, անդրիագործ :

Կիւզիաս աթենացի, ճարտարախօս :

Դամոն աթենացի, երաժիշտ :

Ակրագաս, քանդակագործ :

Արքեղայոս միլետացի, իմաստասէր :

Երմոկրատ սիրակուսացի, ճարտարախօս :

Դ. Յոն քիացի, քերթող եղերերգակ և ողբերգու :

Կրատիզոս աշակերտ Երակղիդէայ . . } իմաստասէրք :
Երմոզիինէս աշակերտ Պարմենիդէայ . }

Ա. Սոկրատ ատտիկեցի յԱլոբէկէայ քաղաքէ, իմաստասէր :
Բատտազոս եփեսացի, քերթող գիւցաղներգակ և երա-
ժիշտ :

Բ. Անտիփոն աթենացի . . . . }
Թրասիմաքոս քաղկեդոնացի. } Հուետորք :
Պոլիկրատ աթենացի . . . . }

* Արիստոփանէս աթենացի, քերթող նախնոյն կատակեր-
գուածեան :
Լեսքոնաքս աթենացի, ճարտարախօս :

Դ. Փրինիքոս . . . . . }
Սորատիս . . . . . }
Դ. Փիլոնիդէս աթենացի . . } քերթողք կատակերգուք :
Դ. Փերեկրատէս աթենացի . }
Դ. Պլատոն աթենացի . . . }
Դ. Տելլեկղիդէս աթենացի . . }
Դ. Թեոպոմպոս աթենացի . . }

Նիկերատ աթենացի, քերթող վիպասան :

Անդոկիդէս աթենացի, ճարտարախօս :

Բ. Թուկիդիդէս ատտիկեցի յԱղիմոս քաղաքէ, պատմիչ :

- Արարոս ամենացի, որ
  - զի Արիստոփանէայ.
  - Փիլէասը միւս որդի նր.
  - Նիկոփրոն . . . . .
  - Նիկոքարէս . . . . .
  - Թէոփիլոս . . . . .
  - Արքիպպոս . . . . .
  - Սանարիոն . . . . .
  - Միւրտիղոս ամենացի .
  - Երմիպպոս եղբայր նր .
- Բ. Լիւսիաս ամենացի, Ճարտարախօս :
- Փենոս ամենացի, աստեղագրաչի :
- Ա. Մետոն ամենացի աստեղագրաչի, գաիչ իննևտասնեբեակ շրջանին :
  - Եւկանմոն ամենացի, աստեղագրաչի :
  - Թէոգոր կիւրենացի .
- Ա. Իպպոկրատ քիացի . } չափարանք :
- Դ. Անախիմոքոս կողոփոնեցի, քերթող վիպասան :
- Դ. Թէոփիլոս եպիդաւրացի, բժիշկ և քերթող կատակերգակ :
  - Իգէմոն թասեցի, քերթող ողբերգու, և ծաղրածու ծէքերով զիմաստ :
  - Քերիղոս սամեցի, քերթող և պատմիչ :
- Ա. Պողկիլէա արգիացի, անգրիադործ և Ճարտարապետ :
  - Փրագմոն արգիացի . . . . .
  - Դորգիաս . . . . .
  - Կալլոն եղևացի . . . . .
- Ա. Միւռոն ելևթերացի . . . } անգրիադործք :
- Պերեղիոս . . . . .
- Պիւթագոր հռեդիոնացի .
- Դ. Տիմոկրէոն հողացի, քերթող կատակերգու և երգիծարան :
  - Թէոփրաստ պիերացի, երաժիշտ :
  - Նիկոգոր մանաինեացի, օրէնսդիր հայրենեացն :
  - Դիադորաս մեղոսացի, յեղէական աղանդոյն իմաստասէր :
- Դ. Եւենոս պարոսացի, քերթող եղբերգակ և վճռաբան :
  - Սիմոնիդէս մեղոսացի, քերթող և քերական :
  - Դիոկղէս սիրակուսացի, օրէնսդիր հայրենեացն :
- Ա. Եպիքարմոս կովացի, քերթող կատակերգակ, իմաստասէր պիւթագորական, որ և զպիթաբետոն կարգաւորեաց :

Կրատիպպոս պատմիչ :
 Պողեզնոս թասեցի, նկարիչ :
 Հերոն Լ. սիրակուսացի, որ գրեաց յաղագս երկրա-
 գործութեան :

Երման նաւարկու :
 Կղիատդեմոս պատմիչ :
 Ալէքսիս սիկիոնացի . . . . .
 Ասոպոգոր արգիացի . . . . .
 Արիստիդէս . . . . .
 Փրինոն . . . . .
 Դինոն . . . . .
 Աթենոգոր կղիտորացի . . . . .
 Դամիաս կղիտորացի . . . . .

անգրիագործք աշակերպ
 Պողիկէտեայ :

Միկոն աթենացի . . . . .
 Դեմոփիլոս իմերացի . . . . .
 Կեսէաս թասեցի . . . . .
 Գորգաս սիկիլիացի . . . . .
 Տիմարեատ գուսար Միկոնի . . . . .
 Լիկիոս որդի Միւսոնի . . . . .
 Անտիփանէս արգիացի . . . . .
 Ագղայոփոն թասեցի . . . . .
 Կեփիստոգոր . . . . .
 Փրիւզոս . . . . .
 Եւէնոր եփեսացի . . . . .
 Պաւսոն եփեսացի . . . . .
 Դիոնիսիոս կողոփոնացի . . . . .

նկարիչք :

Կանթար սիկիոնացի . . . . .
 Կղէոն սիկիոնացի . . . . .
 Կեփանոր պարոսացի . . . . .
 Արկեսիլայոս պարոսացի . . . . .
 Լիւսիպպոս եգիպացի . . . . .
 Բրեաէս սիկիոնացի . . . . .

անգրիագործք :

նկարիչք :

Դ . Կրիաիաս աթենացի, քերթող և ճարտարախօս :
 Կղէոփոն աթենացի, ճարտարախօս :
 Քերիփոն ատտիկեցի ՚ի Սփեատիայ քաղաքէ, քերթող
 ողբերգակ :
 Թերամենէս կէացի, անուանեալն Կոշիկ թատերական,
 ճարտարախօս :
 Կարկինոս աթենացի, քերթող ողբերգակ :
 Թեատոս, աստեղարաչիս և չափարան :
 Տելէստ սելիննանացի, քերթող երկգոննենին տաղից :
 Պողիկէտ լարիսացի, պատմիչ :

Արքիևոս աթենացի, Ճարտարախօս, քերական, որ և
 զպլախարեաս աստիկեցիս կարգաւորեաց :
 Թէոդամաս աթենացի, Ճարտարախօս :
 Մնեսիգիտոն սաղամինացի, նաւակառոյց հնգամիոյն :
 Միթեկոս սիրակուսացի, իմաստակ, քերթող, որ և
 զսննդական իրաց արար ճառ :

ՉՈՐՐՈՐԴ ԴԱՐ Ն. Ք.

Յ=Ձ 400 շ=Ֆ 300 :

- Ա. Փիլոզայոս կրտսնացի, իմաստասէր պիւթագորեան և
 աստեղարաշն :
 Եւրիտոս մետապոնտացի, աշակերտ նորա, իմաստասէր :
 Կղինիաս տարենտացի, իմաստասէր :
 Իսաիէոս կողովոնացի, երաժիշտ :
 Մեւրիտոս աթենացի, քերթող և իմաստասէր :
 Նաւկիգէս արգիւացի . . . . .
 Դինոմենէս . . . . .
 Պասրոկզ կրտսնացի . . . . .
 Տեղեփանէս փովկէացի . . . . .
 Կանաքոս սիկիոնացի . . . . .
 Արիտոկղէս եղբայր նորա . . . . .
- Ա. Ապոզոգոր աթենացի, նկարիչ :
 Քերսիփրոն կնոսացի . . . . .
 Մեասդենէս որդի նորա . . . . .
- Բ. Տիմոս լոկրեցի, իմաստասէր պիւթագորեան :
 Սիմոն աթենացի, որ առաջին զհեծեւթամեակէ գրեաց :
 Ալկիբիադ աթենացի, աշակերտ Սոկրատայ, ճարտա-
 րախօս :
- Ա. Զկքսիս ՚ի Հերակղիոյ . . . . .
 Ա. Պարրաս եփեսայի . . . . .
 Ա. Տիմանթէս կիւթնացի . . . . .
 Անդրոկիգէս կիղիկեցի . . . . .
 Եւքսենիդաս սիկիոնացի . . . . .
 Եւպոմպոս սիկիոնացի . . . . .
 Դիոզինէս աթենացի, քերթող ողբերգու :
 Նիկոսարաս, որդի Արիստոփանեայ, կատակագուսան
 և կատակերգու քերթող :

- Վալ լիպիգէս , կոչնցեալն կատիկ , կատակագուսան :
- Վ . Սոտադոս ամենացի , քերթող միջակին կատակերգու թեան :
- Որթադոր թեբացի , երաժիշտ :
- Նկերարբիս , քերթող ծաղրածու ծեքելով զիմաստս , յօրինող Դեղիականին :
- Դ . Եղբինէս ամենացի , իմաստասէր յաշակերտաց Սոկրատայ :
- Անտիսթենէս ամենացի , աշակերտ Սոկրատայ , և առաջնորդ շնական աղանդոյն :
- Վերէս ամենացի .
- Վրիտոն ամենացի .
- Փեգոն Էղիսայի .
- Սիմոն ամենացի .
- Սիմիաս թեբացի .
- Արիստոփոն նկարիչ :
- Տիմոթէոս միլեսացի , քերթող երկգոննէնին տաղից և երաժիշտ :
- Յոն Էփեսացի , հագներգու :
- Եւկղիգէս մեգարացի , իմաստասէր 'ի վարժարանէն Սոկրատայ , առաջնորդ վիճակահաց աղանդոյն :
- Եկփանտոս սիրակուսացի .
- Իպպոն հուեգիոնացի . . .
- Լէոգամաս թասեցի , չափարան :
- Դ . Երբիզաս տարենտացի , իմաստասէր , մեքենարան և երաժիշտ :
- Նէոկղիտոս չափարան :
- Եքեկրատ լոկրեցի , իմաստասէր պիւթագորեան :
- Դիոգինէս սիկիոնացի պատմիչ :
- Փիլոքսենոս կիթերացի , քերթող երկգոննէնին տաղից , քնարերգակ և ողբերգակ :
- Դ . Փիղիտոս սիրակուսացի , ճարտարախօս և պատմիչ :
- Պողիկիգէս երաժիշտ , որ և զկենդանեաց գրեաց ճառս :
- Քսենազորաս սիրակուսացի , կառուցող մեծամեծ նաւացի :
- Անտիգենիգէս թեբացի , երաժիշտ :
- Դ . Անաքսանդրիգէս կամիրացի , քերթող ողբերգու և կատակերգու :
- Դ . Եփիպպոս ամենացի .
- Դ . Եւփուլոս ամենացի .
- Դ . Ամփիս ամենացի . . .
- Դ . Եպիկրատ ամբրակեցի .
- Դ . Անաքսիդաս ամենացի .

} իմաստասէրք 'ի վարժարանէն
Սոկրատայ :

} իմաստասէրք պիւթագորեան
րականք :

} քերթողք կատակերգուք :

- Ա. Սկոպաս պարտուացի . . . . . }
  - Բրիւայրսիս . . . . .
  - Տիմոթէոս . . . . .
  - Լէոքարէս . . . . .
 անդրիագործք:
- Արիստիպոս կիւրենացի, իմաստասէր աշակերտ Սոկրատայ, և առաջնորդ կիւրենական վարժարանին:
- Արեաէ դուստր նորա, իմաստասիրուհի:
- Թեմիստոզէնէս սիրակուսացի, պատմիչ:
- Պղեստանէս եղիսացի, իմաստասէր, աշակերտ Փեդոնի:
- Գ. Կտեսիա կիւրացի, բժիշկ և պատմիչ:
  - Փիաէոս . . . . .
  - Սասիրոս . . . . .
 ճարտարապետք:
- Տինիբոս քաղկիսացի, քերթող օրհներդու:
- Անաքսիմանդրոս միլէտացի, պատմիչ:
- Պաւսիա սիկիոնացի, նկարիչ:
- Արքիպոս տարենացի:
- Դ. Իպպարքոս սիւնագաս . . . . .
- Դ. Եւրիփանէս մետապոնտացի . . . . . } իմաստասէրք պիւթա
- Դ. Իպպոդամոս թուրինացի . . . . . } գորեանք:
- Պանիփոս մակեդոնացի, նկարիչ:
- Լիկոմեդէս մանտինէացի, օրհնագիր արկադացոց:
- Արիստիպոս անուանեալն Մայրուսոյց, օրգի Արեաէայ, իմաստասէր:
- Թեոգոր կիւրենացի, անուանեալն անաստուած:
- Գ. Դիոնիսիոս թեքացի, քերթող երոթիշտ:
- Դ. Ոնատաս կրտսնացի . . . . . }
  - Պերիզոյոս թուրինացի . . . . .
  - Կիզոն կրտսնացի . . . . .
 պիւթագորեանք սիւնագասք:
- Բ. Լիսիս տարենացի, իմաստասէր և քերթող հրահանգիչ:
  - Պրոքսենոս բիովտացի, հռետոր:
  - Եւփրանոր կորնթացի, նկարիչ և անդրիագործ:
  - Կիւթիաս կիւթնացի . . . . .
  - Նիկոմաքոս . . . . .
  - Կաղազէս . . . . .
 նկարիչք:
- Փիլիստին լոկրցի, բժիշկ:
- Լևոն չափարան:
- Էբիոն . . . . . } նկարիչք և անդրիագործք:
- Թերմաքոս . . . . .
- Անիկէրիս կիւրենացի, իմաստասէր յԱրիստիպոսայ վարժարանէն:
- Պղատոն աստիկէցի ՚ի Կողտով քաղաքէ, պետ նախնոյն Ագադեմիոյ:

Գլուհինն աթենացի , եզրայր նորա , աշակերտ Սոկրատայ :

Թէոգնիս աթենացի , անուանեալն Ձիւն , քերթող ողբերգու :

Կալիպպոս սիրակուսացի , հռետոր :

Բ • Քսենոփոնն աթենացի , իմաստասէր և պատմիչ :

Եւգոքս կնիգացի , իմաստասէր , աստեղաբաշխ և չափաբան :

Դիոն սիրակուսացի , իմաստասէր , աշակերտ Պլատոնի :

Բ • Իսոկրատ աթենացի , հռետոր և իմաստասէր :

Ափիկլաս արակլացի . . . . .

Մենեքմոս . . . . .

Դինոսարատ եզրայր նորա . . . . .

Թեւգիոս մագնեսացի . . . . .

Աթենէոս կիզիկեցի . . . . .

Երմոսիմոս կողոփոնացի . . . . .

Փիլիպպոս մետմեացի , աստեղաբաշխ և աշխարհագիր :

Եգեսիոս , անուանեալն մա-

հահրաւեր . . . . .

Անոխատրոս կիւրենացի . . . . .

Եւեմեր մեսենիացի , պատմիչ . . . . .

Արխտոզայոս . . . . .

Մէքսոփանէս . . . . .

Անտիգոս . . . . .

Կալլիկլէս . . . . .

Եզիկոն կիզիկեցի , աստեղաբաշխ :

Պոզիկլէս աթենացի . . . . .

Կեփիսոգոս քաղաքակից նր . . . . .

Հիւպատոգոր . . . . .

Արխտոգիտոն . . . . .

Եւքոզիգէս միլետացի , իմաստասէր և պատմիչ :

Երմիոս մետիմացի . . . . .

Աթանիս սիրակուսացի . . . . .

Տիմոչէոն կորնթացի , օրենագիր սիրակուսացուց :

Կեփաղոս կորնթացի , խմբագրիչ օրինաց նորա :

Թէոգեկոս փասեղացի , հռետոր , և քերթող ողբերգու , աշակերտ Իսոկրատայ :

} չափաբանք :
} 'ի կիւրենական աղան-
} գոյն իմաստասէրք :

} նկարիչք , աշակերտք Պաւսիատայ :

} անգրիսագործք յաթեն-
} նական վարժարանէն :

} պատմիչք :

- Գ . Թէնպտմպոս քիացի , պատմիչ . . . . .
- Նաւկրատ հաւատր . . . . .
- Գ . Եփորոս կուճացի պատմիչ . . . . .
- Սեփիտոգոս հաւատր . . . . .
- Ասկղէպիաս սիկիլիացի } քերթողք
- Ի Տրոգիդեայ . . . } ողբեր-
- Ասաիգամաս աթենացի .) գութ :
- Լակրիտոս աթենացի ճարտարախօս .
- Ափարէոս աթենացի , ճարտարախօս
- և քերթող . . . . .
- Վոկոս աթենացի . . . } հաւատրք :
- Փիլիսկոս միլետացի . }
- Լէոգամաս ահարնանացի , ճարտարախօս . . . . .
- Անգրոտինոն ճարտարախօս , որ և զմշակու թենէ գրեաց . . . . .
- Զոյլլոս ամփիպոլսեցի , հաւատր , քննաբան և քերական :
- Պոդուիդէս թեսաղացի , մեքենաբան :
- Եւփանտոս ողինթացի , իմաստասէր և պատմիչ :
- Դիոնիսիոգոր բիովտացի . } պատմիչք :
- Անաքսիս քաղաքակից նր . }
- Փաղէաս քաղկեդոնացի , քաղաքավար :
- Իփիկրատ աթենացի , ճարտարախօս :
- Մնասիթէոս ոպոսացի , հագներգու :
- Քարէս պարոսացի . } մատենագիրք զմշակու թենէ :
- Ապոդոգոր լեմնացի . }
- Ա . Պրօքսիակէս աթենացի , անգրիագործ :
- Բ . Լեկուրգոս աթենացի . } ճարտարախօսք :
- Բ . Իսէոս քաղկիտացի . . . }
- Սպևսիպոս աթենացի . . . . .
- Փիլիպոս ոպոսացի աստեղաբաշխ . . . . .
- Ամիկէոս արակլացի . . . . .
- Եսաիէոս պերինթացի . . . . .
- Երաստոս սկեփսացի . . . . .
- Սնեսիտարատ թասեցի . . . . .
- Վորիսկոս քաղաքակից նորա .
- Տիմոզայոս կիդիկեցի . . . . .
- Եւսպոն լամիսակեցի . . . . .
- Պիթոն էնփոնացի . . . . .
- Երակղիդէս քաղաքակից նր .
- Իպպոտաղ աթենացի . . . . .
- Վաղիպոս քաղաքակից նր .

Ի վարժարանէն խոկրատայ :

Ի Պղատոնի վարժարանէն իմաստասէրք :

Լատվենիա մանտինեացի . } իմաստասիրութիւնք սղատու
Լաբիտվենիա փիլիսոսացի . } նականք :

Նեոպոլիտանոս , դուստն ողբերգակ :

Բ . Ենեաս սահմիրացի , գրիչ զհրահանգաց մարտի :

Բ . Պարեգատոս ամենացի զիցարան :

Սաննիոն ամենացի , երաժիշտ , ուղղիչ պարուց ողբ .
երգութեան :

Պարմենոն . } դուստնք :

Փիլիմոն . . }
Երոզոր սիրակուսացի , աշակերտ Պլատոնի , որ և ըզ-
բնագիրս մատենից նորա 'ի լոյս էած :

Կալլիսարաս ամենացի ճարտարախօս :

Մենեկրաս սիրակուսացի , բժիշկ ներհմտական :

Կրիտորուզ , բժիշկ վերաբոյժ :

Արիստոփոն յԱլքենիայ քաղաքէ ատտիկեցի , ճարտա-
րախօս :

Երոզոր արակլացի , որ դրեաց զկենդանեաց :

Բրիսոն որդի նորա իմաստակ :

Ասկղեպիոզոր . } վերջին նկարիչք 'ի վարժարանէն
Թեոմիստոս . . } Սիկիոնի :

Տեղեփան մեգարացի , երաժիշտ :

Սիւսենեսիս կիպրացի , բժիշկ բնաբան :

Դեմոսթենէս ատտիկեցի 'ի Պէանեաց .
Բ . Խպերիգէս ատտիկեցի , 'ի Կողիտով
աւանէ . . . . . }
Բ . Եսքինէս ամենացի . . . . . } ճարտարախօսք :
Եւբուզոս անափիսաացի . . . . . }
Բ . Դեմոզէս ամենացի . . . . . }
Բ . Դինարքոս կորնթացի . . . . . }
Լեպտինէս ամենացի . . . . . }

Բ . Աստղիկոս սիտանեացի , բնադնին և աստեղաբաշխ :

Պրաքսագոր կովացի , բժիշկ :

Կլեոմեքոս թուրինացի , հռետոր :

Լըբերուզ թեբացի , քերթող քնարերգակ :

Դ . Կրիտոն եգէացի , իմաստասէր սիւթիազորեան :

Ստիկիզէս սիրակուսացի , քերթող ողբերգու :

Թեոզոր կատակադուսան :

Պոզոս . . . } դուստնք :

Մենիսկոս . }
Քրիոն սոնտացի , յԱրակլոյ իմաստասէր սղատոնական :

Դրոզոր յասուսացի , անուանեալն Կռոնոս , իմաս-
տասէր :

Ստիլպոն մեդարացի, իմաստասէր, աշակերտ Եւկղիզէայ :
 Քսենոփիլոս 'ի Քաղկիսական }
 դաւառէ թրակիոյ . . . . . } վերջինք 'ի պիւլմագոս
 Էքեկրատ փիլոսոսցի . . . . . } րեանվարժարանէն ի
 Փանտոն քաղաքակից նորա . . . . . } մաստասէրք :

Պոլեմնէս Համաքաղաքացի :

Պիւլմէաս աթենացի, ճարտարախօս :

Դինոն պատմիչ :

Քսենոկրատ քաղկեդոնացի, իմաստասէր պղատանական :

Արիստոսէլ ստագիրացի, իմաստասէր, առաջնորդ վարժարանին ճեմականաց :

Անաքսիմենէս լամփոսակեցի, իմաստակ սփյափոյ արասանօղ, և պատմիչ երգիծաբան :

Դիոգենէս սինոպացի, իմաստասէր շնական :

Ա. Երոփիլոս քաղկեդոնացի, բժիշկ անգամազնին :

Նեոփրոն սիկիոնացի, քերթող ողբերգու :

Տխնթէոս թեբացի . . . . .

Ագենոր միտիլենեցի . . . . .

Պիւլմագորասզակինթացի . . . . .

Երաստոկղէս . . . . .

Եպիգոնոս . . . . .

Դորիոն . . . . .

երաժիշաք :

Դ. Փիլիպպիդէս աթենացի, քերթող կատակերգու :

Ա. Ապեղէս կովացի, նկարիչ, և դասի բազում մասանց նկարչու թեան :

Ա. Արիստիդէս թեբացի . . . . .

Ա. Պրոտոգենէս կաւնիացի . . . . .

Անտիփիլոս նաւկրատացի . . . . .

Նիկիաս աթենացի . . . . .

Նիկոփանէս . . . . .

Ազիմաքոս . . . . .

նկարիչք :

Փիլինոս կովացի, բժիշկ ներճմտական :

Դեմոփիլոս, որդի Եփորոսի պատմիչ :

Ա. Կաղիսպոս կիդիկեցի, աստեղաբաշխ, որ այլ խն շրջան աշխարհիս եղ :

Բաքիոս տանակրացի, բժիշկ և մեկնիչ խալսկրատայ :

Երանեակ . . . . .

Կալիստով . . . . .

Ազիլիսթենէ . . . . .

Արիստարեակ . . . . .

կանայք նկարիչք :

Մենեկրատ եղեացի, նաւարկու և աշխարհագիր :

Փակինն ամենացի, խմաստասեր և ճարտարասիրտ :

Մանխնս սիրակուսացի, խմաստասեր շնական :

Մարտիաս պեղացի, պատմիչ :

- Դ. Կալլիսթենէս ողնթացի ի-
  - մաստասեր աշակերտ Ա-
  - րիստոտելի, պատմիչ . . . . .
- Աղեքսանդր պեղացի, կոչե-
- ցեալն Մեծ . . . . .
- Անդրսարքոս արգերացի, ի
- շնական աղանդոյն խմաս-
- տասեր . . . . .

որ դրնագիրնն Հոմե-
րոսի ՚ի լոյս ամին :

Բ. Արիստոքսենէս տարենացի, խմաստասեր, երաժիշտ և բազմագիր :

Ոնե սիկրիտոս եղինացի, խմաստասեր շնական և պատմիչ :

Դ. Ալեքսիս թուրինացի, քերթող կատակերգակ :

Ապոզոնիոս մինգացի, ստուեղարաշին :

Փանիաս երեսացի, բնագնին :

Անտիփանէս զեղոսացի, բնագնին :

Եպիդենէս Հսոզացի ստուեղարաշին :

Կրատէս թերացի . . . . .

Իպպարքիա մարտնէացի, կին } խմաստասերք շնականք :

Մեարոկզէս եղբայր կնոջն . }

Փիլիպպոս ակարնանացի, բժիշկ :

Կղէսն սիրակուսացի, աշխարհագիր :

Մենիպպոս փլենիկեցի, խմաստասեր շնական :

Դիոգնեսէս . }

Բեոսն . . . } զեանաշարք, աշխարհագիրք :

Կեկարուզ . }

Քերէաս ամենացի, մեքենարան, որ և զմշակութենէ գրեաց :

Դիագէս մեքենարան :

Աթենոգորոս . } դուսանք ողբերգութք :

Թեսասաղոս . . }

Ախնն սկարփեացի, կատակագուսան :

Պիրզոտեզէս քանդակիչ :

Թրատիոս մանափնէացի, բժիշկ :

Դ. Անտիփանէս Հսոզացի, քերթող կատակերգակ :

Մենեգեմոս երեսարացի, խմաստասեր, աշակերտ Սալէ պոնի :

Դինոկրատ ճարտարագետ :

Ա. Չենն կիտոնացի, խմաստասեր, սուաջնորդ ստոյիկէան աղանդոյն :

Պերսէոս կիսիոնացի, սարուկ նորա, իմաստասէր և քերական :

Ալէքսինոս եղևացի, իմաստասէր, հակառակորդ Չենոնի :

Մենեղեմոս կողոտացի, իմաստասէր շնական :

Փիլոն, սարուկ Արիստասէլի, ջատագով իմաստասիրաց :

Քրիստիպոս կնիգացի, բժիշկ :

Պողեմարքոս կիզիկեցի, աստեղարաշխ :

- Ա. Լիստրացոս սիկիոնացի .
  - Ա. Լիստարատ սիկիոնացի .
  - Սթենիս ողինթացի . . . . .
  - Եւփրոնիդէս . . . . .
  - Սոսարատ քիացի . . . . .
  - Յոն . . . . .
  - Սիզանիոն աթենացի . . . . .
- } անգրիագործք :
- Եւգեմոս հռոգացի, աստեղարաշխ, պատմիչ, երկրաչափ, և բնագնին :

Գ. Նէպրոս կրեոացի, նաւորդ աշխարհագիր :

Իփիպոս ողինթացի, պատմիչ :

Ալէքսիաս բժիշկ :

Անգրոսթենէս թասեցի, ուղևոր աշխարհագիր :

Հերոն սոլեսացի, նաւորդ :

Կրիսոդեմոս կովացի, բժիշկ :

Թրասիմաքոս կորնթացի, իմաստասէր :

Կղիաարքոս, որդի Դինոնի, պատմիչ :

Ա. Կալլիաս աթենացի, մետաղագործ :

ԵՐՐՈՐԳ ԴԱՐ Ն. Ք.

Յ-ձՆ 300 Դ-Տ 260 :

Բ. Թեոփրատ երեսացի, իմաստասէր և բնագատում :

Կղէարքոս սոլեսացի, իմաստասէր Ճեմական, անգամաշին, և բնագնին :

Գ. Մենանդր աթենացի

Գ. Փիլեմոն սոլեսացի . } քերթողք որդի կասակերգուհի :
Ապոդոր դեզացի . }

Կերկիդաս մեգաղուպոլեցի, օրենագիր և քերթող :

Տիսիկրատ սիկիոնացի . . . . .

Չէւքսիս աշակերտ նորա . . . . . } անգրիագործք համբակր

Յագէս . . . . . } Լիստրացեայ :

- Արիստարուզ պատմիչ :
  - Արիստոն քիացի . . . . .
  - Երիզուս կարբեզոնացի . . . . .
  - Սփեբոս վասփորեցի . . . . .
  - Աթենոս սողեսացի . . . . .
  - Փիլոնիդէս թեբացի . . . . .
  - Կաղիպպոս կորնթացի . . . . .
  - Պոսիդոնիոս աղեքսանդրացի .
  - Չենոն սիզոնացի . . . . .
- } իմաստասէրք աշակերտք
Չենոնի :
- Ա. Պիւստոն եղիսացի , սկես սկեսաբիկեան աղանդոյն :
  - Սարաստոն լամբասակեցի , կոչեցեալն Փիւսիկեան , իմաստասէր :
  - Կրանտոր սողեսացի , իմաստասէր սղատոնական :
  - Գ. Երակղիսոս պոնսացի , իմաստասէր և պատմիչ :
  - Դիւզոս աթենացի , պատմիչ :
  - Պամփիզոս ամփիսոյլեցի , քերական , որ և զմշակութենէ գրեաց :
  - Պոզեմոն աթենացի , իմաստասէր սղատոնական :
  - Լիկոն արովացի , իմաստասէր Ճեմական :
  - Դեմոքարէս աթենացի , ճարտարախօս և պատմիչ :
  - Ա. Պիւթէաս մասիլլացի , աստեղագրաշին նաւորդ :
  - Գ. Եպիկուրոս ատակիեցի 'ի Գարգեստեայ , իմաստասէր աղանդապետ :
  - Պաղամէոս որդի Ղազոսի . . . . .
  - Կալլիսոս սիրակուսացի . . . . .
  - Լեոնտիոն . . . . .
  - Մարմերիոն . . . . .
  - Եգիա . . . . .
  - Երոտիոն . . . . .
  - Նիկիաիոն . . . . .
- } պատմիչք :
- } իմաստասիրութիւնք եպիկուրեանիք :
- Անտանդրոս սիրակուսացի , պատմիչ :
  - Դ. Երմեսիանաբոս կողոփոնացի , քերթող եղերերգակ :
  - Դ. Մեքսաթենէս , ուղևոր աշխարհագիր :
  - Դ. Տիմէոս տաւրոմնիոնացի , պատմիչ :
  - Դ. Լեոնիդաս տարենտացի , քերթող արձանագիր :
  - Դ. Տիմոն փիլիսայի , աշակերտ Պիւստոնի , քերթող երգի-ծարան :
  - Գ. Եկատէոս արգերացի պատմիչ . . . . .
  - Եւրիդորոս եղիսացի . . . . .
  - Նաստիփանէս տէացի . . . . .
- } աշակերտք Պիւստոնի իմաստասէրք :
- Հերոնիմոս կարգիացի պատմիչ :
  - Իպպոնիկոս աթենացի , աստեղագրաշին :

- Երմակոս միախնկեցի, աշակերտ և յաջորդ Եպիկուրայ :
 Սանդէս լամբասակեցի . . . . .
 Աթենէոս . . . . .
 Պոլինոս . . . . .
 Լեոնտէաս . . . . . } լամբասակեցի .
 Թեմիստոս կին նորա . . . . . } աշակերտք Եպիկուրայ :
 Կոզրատէս . . . . . }
 Խոռմենէ . . . . . } լամբասակեցի .
 Մեարոզոր . . . . . }
 Տիմոկրատ, եղբայր նորա . . . . . }
 Պոզիտարատ, երրորդ պետ ազանգոյն Եպիկուրայ :
- Ա. Արքիսիլոյոս պիտանացի, իմաստասէր, պետ միջնոյն
 Ահադեմայ :
- Դեմետրիոս փաղերացի, Ճարտարախօս և իմաստասէր
 Ճեմական :
- Պատրոկղ, նաւորդ աշխարհագիր :
- Դիոգնէական հռոդացի, Ճարտարապետ մեքենարան :
- Ա. Քարէս լինդացի, աշակերտ Լիւսիպուկայ, ձուլիչ հռո-
 դական հսկայաձև պատկերին :
- Լեոն բիւզանդացի պատմիչ :
 Կինէաս թեոսաղացի, իմաստասէր եպիկուրեան :
 Փասաոն պղատացի, պատմիչ :
- Բ. Դիկեարքոս մեոնացի, իմաստասէր, պատմիչ, և աշ-
 խարհագիր :
- Դ. Սիմիան հռոդացի, քերթող առակարան և քերական :
 Հախնթոն սիրակուացի, քերթող ողբերգու :
 Դայխմարոս, ուղևոր և հմուտ հրահանգաց մարտի :
- Գ. Դոսիադէս հռոդացի, քերթող առակարան :
 Եպիմարոս աթենացի, Ճարտարապետ մեքենարան :
 Փիլոն Ճարտարապետ :
 Դիոնիսիոս արակլացի, կռչեցեալն Մետաթեմենոս կամ
 Յեղյեղուկ, իմաստասէր :
- Գ. Դիփիլոս սինոպացի, քերթող կատակերգու :
 Կոսիս լոկրեցի, քերթողուհի :
 Ապոլոնիդէս . . . . . } քանդակէչք :
 Կրոնիոս . . . . . }
 Բիոն պորիսթենացի, իմաստասէր :
 Սոպատրոս պափոսացի, քերթող կատակերգու :
 Կալլիաս արագացի, Ճարտարապետ մեքենարան :
- Դ. Փիլէոտոս կովացի, քերական և քերթող :
- Դ. Դամոքսենէս աթենացի, իմաստասէր եպիկուրեան, և
 քերթող կատակերգու :

- Գ. Կղէանթոս աստուացի, ինաստասեր ստոյիկեան, աշակերտ Զենոնի, և քերթող օրհնեբոյ :
- Բ. Արիստարքոս սամեցի, աստեղաբաշխ :
 Եւթիբիդէս սիկիոնացի.
 Եւթիկրատ . . . . .
 Լայիպպոս . . . . .
 Տիմարքոս . . . . .
 Կեփիսոդոս . . . . .
 Պիրամարոս . . . . .
- Ն. Երասիստրատ կովացի, բժիշկ տեսական, առաջնորդ վարժարանին Զմիւռնայ :
- Դ. Դիոկղէս կարիստիացի, բժիշկ :
 Տիմոքարիս . . . . .
 Արիստիդոս . . . . . } աստեղաբաշխք :
 Զենոդոս եփեսացի, քերթող, քերական, որ և զբնագիրն Հոմերոսի ՚ի լոյս էած :
- Ա. Ղակիդէս կիւրենացի, առաջնորդ նորոյն Ակադեմեայ :
- Դ. Պոսիդիպպոս մակեդոնացի, քերթող կատակերգու :
- Դ. Անիտէ տեգէացի, քերթողուհի :
 Եւկղիդէս երկրաչափ, տեսարան և աստեղաբաշխ :
 Տէրէկղոս փովկեացի . . . . .
 Եւանդրոս քաղաքակից նորա . . . . . } աշակերտք Ղակիդեայ :
- Բ. Լիկոփրոն քաղկիսացի, քերթող և քերական :
 Մնասէաս պատրացի, աշխարհագիր :
- Գ. Դիոսիմոս աստրամիտացի, քերթող արձանագիր :
 Սոստրատ կնիդացի, ճարտարապետ :
- Դ. Մեղանպոս բժիշկ ներհմտական :
- Բ. Անտիդոնոս կարիստացի, բնապատում և գրիչ վարուց :
 Մանեթոն դիոսուպոլսեցի, պատմիչ :
 Կտեսիբիոս մեքենարան :
- Դ. Եգիղոս սամեցի, քերթող արձանագիր :
- Բ. Արատոս սողեսացի, քերթող և աստեղաբաշխ :
- Դ. Նիկիտաս միլեացի, քերթող արձանագիր :
- Բ. Կալլիմաքոս Կիւրենացի, քերական և քերթող :
 Թէոկրիտոս սիրակուսացի, քերթող հովուերգակ :

ԱՂԻՍԱԿ Ե.

Անուանք արանց երևելեաց այբենասոր խաբաս :

Ի ՆԱԽՈՐԴ աղիւսակիս անուանք մատենագրաց և ճարտարաց ըստ կարգի ժամանակագրութեան եզան . իսկ 'ի սմա ըստ կարգի այբուբենից , հանգերձ թուագրովք դարուցն իւրաքանչիւր՝ յորս կեցին :

Այսու օրինակաւ օգնեալ իրերօք երկուց այսոցիկ աղիւսակացս , պատրաստեն խնդրողաց զգիւրութիւն գիւտի անուանց : Չոր օրինակ հանգեալ անուան Սողոմի դաեալ խնդրողին զտառս Չ , անցցէ 'ի նախորդ աղիւսակն . և խնդրեալ 'ի կարգս արանց երևելեաց՝ որ կային 'ի վեցերորդ դարու 'Ն . Ք . դացէ զՍողոմ ընդ աւագագոյնս 'ի նոցանէ , և զժամանակ պայծառութեան նորա իբր 590 ամօք 'Ն . Ք :

Իսկ աստեղանիչ անուանքն նուազունք այնոցիկ են , որ կային 'ի ՃԱ . ՃԲ . ՃԳ . ՃԴ . և ՃԵ դարս 'Ն . Ք :

Ագաթարքոս ճարտարապետ	Ե
Ագամեղէս ճարտարապետ	•
Ագեղադաս անդրիագործ	Ե
Ագենոր երաժիշտ	Դ
Ագղայոփոն նկարիչ	Ե
Ագորակրիտոս անդրիագործ	Ե
Աթանիս սլատիչ	Դ
Աթենէոս չափաբան	Դ
Աթենէոս իմաստասէր	Գ
Աթենիս անդրիագործ	Ջ
Աթենոգորոս դուստն	Դ
Աթենոգորոս իմաստասէր	Գ
Աթենոգորոս անդրիագործ	Ե
Ալէքսիաս բժիշկ	Դ
Ալէքսինոս իմաստասէր	Դ
Ալէքսիս քերթող	Դ
Ալէքսիս անդրիագործ	Ե
Ալիբրիագ ճարտարախօս	Դ
Ակմոն , հմուտ հանածոյից	•
Ակոսիղայոս սլատիչ	Ջ
Ակաստոս հնարագիւտ	•
Ակրադաս քանդակիչ	Ե
Ակրոն բժիշկ	Ե
Ալաթոն քերթող	Ե
Ալէքսանդր , բնագրաց 'ի լոյս ընծայող	Դ
Ալկամենէս անդրիագործ	Ե
Ալկէոս քերթող	Է
Ալկիդամաս հռետոր	Ե
Ալկիմաբոս նկարիչ	Դ
Ալկիսթենէ կին նկարիչ	Դ
Ալկման քերթող	Է
Ալկմէոն իմաստասէր	Ե
Ամերիտոս չափաբան	Ե
Ամիկղաս չափաբան	Ե
Ամիկղէոս իմաստասէր	Դ
Ամինոկղէս կառուցող մեծամեծ նաւաց	Ը
Ամբիոն երաժիշտ	•
Ամիիս քերթող	Դ

Մնակրէոն քերթող	2
Մնաքսազոր իմաստասեր	Ե
Մնաքսազոր անդրիազործ	Ե
Մնաքսանդրիդէս քերթող	Դ
Մնաքսաբքոս իմաստասեր	Դ
Մնաքսիղաս քերթող	Դ
Մնաքսիմանդրոս պատմիչ	Դ
Մնաքսիմանդրոս իմաստասեր	10
Մնաքսիմենէս իմաստասեր	10
Մնաքսիմենէս հռետոր	Դ
Մնաքսիս պատմիչ	Դ
Մնդեղիոն անդրիազործ	10
Մնդրոկիդէս նկարիչ	Դ
Մնդրոսթմենէս ուղեոր աշխարհազիր	Դ
Մնդրոկիդէս ճարտարախօս	Ե
Մնդրոզամիս օրէնսդիր	10
Մնդրոտիոն ճարտարախօս	Դ
Մնիտէ քերթողուհի	Գ
Մննեկերիս իմաստասեր	Դ
Մնտանդրոս պատմիչ	Գ
Մնտիգենիդէս երաժիշտ	Դ
Մնտիգոնոս բնապատում	Գ
Մնտիգոս նկարիչ	Դ
Մնտիմաքիդէս ճարտարապետ	10
Մնտիմաքոս կողոփոնացի քերթող	Ե
Մնտիմաքոս տէացի քերթող	Բ
Մնտիպատրոս իմաստասեր	Դ
Մնտիոբոս որդի Քսենոփանեայ պատմիչ	10
Մնտիոբոս պատմիչ	10
Մնտիսթմենէս իմաստասեր	Դ
Մնտիստաս ճարտարապետ	10
Մնտիփանէս բնազնին	Դ
Մնտիփանէս քերթող	Դ
Մնտիփանէս անդրիազործ	Ե
Մնտիփիլոս նկարիչ	Դ
Մնտիփոն հռետոր	Ե
Մպեղէս նկարիչ	Դ
Մպողոզոր, որ գրեաց զմշակութենէ	Դ
Մպողոզոր նկարիչ	Դ
Մպողոզոր քերթող	Գ
Մպողոնիդէս քանդակիչ	Գ

Ազոզոնիոս աստեղաբաշխ	.	.	.	.	.	Գ
Ազոզոնիոս բժիշկ	.	.	.	.	.	Ե
Ասկղեպիաս քերթող	.	.	.	.	.	Գ
Ասկղեպիոզոր նկարիչ	.	.	.	.	.	Գ
Ասկղեպիոս բժիշկ	.	.	.	.	.	.
Ասոպոզոր անգրիագործ	.	.	.	.	.	Ե
Ասպասիա քերթողուհի	.	.	.	.	.	Ե
Ասփղամնոս քերթող	.	.	.	.	.	Գ
Արատոս քերթող	.	.	.	.	.	Ե
Արարոս քերթող	.	.	.	.	.	Գ
Արժալ քերթող	.	.	.	.	.	Ժ
Արեաե իմաստասիրուհի	.	.	.	.	.	Գ
Արիզնոաե իմաստասիրուհի	.	.	.	.	.	Ձ
Արիմնեստ իմաստասեր	.	.	.	.	.	Ձ
Արիոն քերթող	.	.	.	.	.	Ե
Արիստարուզ պատմիչ	.	.	.	.	.	Գ
Արիստարեաե պատմիչ	.	.	.	.	.	Գ
Արիստարբոս քերթող	.	.	.	.	.	Ե
Արիստարբոս աստեղաբաշխ	.	.	.	.	.	Գ
Արիսաեա քերթող	.	.	.	.	.	Ժ
Արիսաեոս իմաստասեր	.	.	.	.	.	Ձ
Արիսաիզէս նկարիչ	.	.	.	.	.	Գ
Արիսաիզէս անգրիագործ	.	.	.	.	.	Ե
Արիսաիզոս աստեղաբաշխ	.	.	.	.	.	Գ
Արիսաիզպոս կիւրենացի իմաստասեր	.	.	.	.	.	Գ
Արիսաիզպոս Մայրուսոյց, իմաստասեր	.	.	.	.	.	Գ
Արիսաոզիտոն անգրիագործ	.	.	.	.	.	Գ
Արիսաոկզէս նկարիչ	.	.	.	.	.	Ը
Արիսաոկզէս անգրիագործ	.	.	.	.	.	Գ
Արիսաոզայոս նկարիչ	.	.	.	.	.	Գ
Արիսաոմեզէս անգրիագործ	.	.	.	.	.	Ե
Արիսաոմնէս քերթող	.	.	.	.	.	Ե
Արիսաոն իմաստասեր	.	.	.	.	.	Գ
Արիսաոսեւ իմաստասեր	.	.	.	.	.	Գ
Արիսաոփանէս քերթող	.	.	.	.	.	Ե
Արիսաոփոն նկարիչ	.	.	.	.	.	Գ
Արիսաոփոն Ճարտարախօս	.	.	.	.	.	Գ
Արիսաոքսենէս իմաստասեր	.	.	.	.	.	Գ
Արիփրոն քերթող	.	.	.	.	.	Ե
Արկեսիզայոս իմաստասեր	.	.	.	.	.	Գ
Արկեսիկայոս նկարիչ	.	.	.	.	.	Ե

Արևախնու քերթող	Թ
Արզազոս աստեղարաչի	Ե
Արտեմոն մեքենարան	Ե
Արքերուզ քերթող	Դ
Արքեղայոս խմաստասեր	Ե
Արքեմոս անգրիագործ	Ձ
Արքեախմոս խմաստասեր	Ձ
Արքիաս ճարտարապետ	Ե
Արքիաս խմաստասեր	Դ
Արքիղորոս քերթող	Լ
Արքինոս ճարտարախոս	Ե
Արքիպոսոս խմաստասեր	Դ
Արքիպոսոս քերթող	Ե
Աղխաս քերթող	Թ
Առաղիկոս աստեղարաչի	Դ
Առամենոս քերթող	.
Ափարեոս ճարտարախոս	Դ
Աքսիոթէա խմաստասիրուհի	Դ

Բ.

Բատաղոս քերթող	Ե
Բաքիղիզէա քերթող	Ձ
Բաքիոս բժիշկ	Դ
Բեաոն զեանաչափ	Դ
Բիաս մի յեթմն խմաստասիրացն, և քերթող	Ձ
Բին խմաստասեր	Գ
Բին չափարան	Ե
Բորազ անգրիագործ	Ձ
Բոթրիս քերթող	Ձ
Բողարբոս նկարիչ	Լ
Բրեաէս նկարիչ	Դ
Բրիաքսիս անգրիագործ	Դ
Բրիսան խմաստասեր	Ե
Բրոնախնոս խմաստասեր	Ե

Գ.

Գիտիագրաս Ճարտարապետ	Թ
Գլաւկիաս անգրիագործ	Ե
Գլաւկոն խմաստասէր	Գ
Գլաւկոս դարբին Երկաթոյ	Ձ
Գլաւկոս անգրիագործ	Ե
Գորգաս բժիշկ	.
Գորգաս նկարիչ	Ե
Գորգիաս հռետոր	Ե
Գորգիաս անգրիագործ	Ե
Գորգոս օրէնսգիր	Է

Դ.

Դամաստ նաւակառոյց Երկթիոյն	Ժ
Դամաստ սլաւոմիչ	Յ
Դամէաս անգրիագործ	Յ
Դամիաս անգրիագործ	Ե
Դամնանէոս հմուտ հանածոյից	.
Դամոզոկ քերթող	.
Դամոկեղէս բժիշկ	Յ
Դամոկղէս սլաւոմիչ	Ե
Դամոն Երաժիշտ	Ե
Դամով խմաստասիրուհի	Ձ
Դամոփիլա քերթողուհի	Է
Դամոփոն անգրիագործ	Ձ
Դամուքսենէս քերթող	Գ
Դայիմաքոս ուղևոր	Գ
Դարէս քերթող	.
Դափնէ քերթողուհի և իղձ	.
Դափննիս քերթող	.
Դեգաղոս հնարագիւտ	.
Դեգաղոս անգրիագործ	Ձ
Դեմոսթենէս Ճարտարախօս	Դ
Դեմոգէս Ճարտարախօս	Դ
Դեմեարիոս փաղերայի, Ճարտարախօս	Գ
Դեմոկրիտոս խմաստասէր	Ե

Դեմոփիլոս պատմիչ	Դ
Դեմոփիլոս նկարիչ	Ե
Դեմոգարէս ճարտարաբան	Գ
Դեքսիպոս բժիշկ	Ե
Դիագորաս իմաստասէր	Ե
Դիագէս մէքէնաբան	Դ
Դիրոտագ քանդակագործ	Է
Դիկէարբոս իմաստասէր	Գ
Դիկէոքէնէս քերթող	Թ
Դիկսիս քերթող	.
Դինարբոս ճարտարաբան	Դ
Դինիաս նկարիչ	Թ
Դինոկրատ մարտարապետ	Դ
Դինոմենէս անգրիագործ	Դ
Դինոն պատմիչ	Դ
Դինոն անգրիագործ	Ե
Դինոստրատ չափաբան	Դ
Դիոգլինէս ապոլոննացի, իմաստասէր	Ե
Դիոգլինէս սինոպպցի, իմաստասէր շնական	Դ
Դիոգլինէս պատմիչ	Դ
Դիոգլինէս քերթող	Դ
Դիոգնէտէս ճարտարապետ	Գ
Դիոգնէտէս դէսնաչափ	Դ
Դիոսիմոս քերթող	Գ
Դիոտոր իմաստասէր	Դ
Դիոկղէս օրէնսգիր	Ե
Դիոկղէս իմաստասէր	Դ
Դիոկղէս քերթող	Ե
Դիոն իմաստասէր	Դ
Դիոնիսիոգոր պատմիչ	Դ
Դիոնիսիոս պատմիչ	Ե
Դիոնիսիոս նկարիչ	Ե
Դիոնիսիոս իմաստասէր	Գ
Դիոնիսիոս քերթող	Դ
Դիոնիսիոս անգրիագործ	Ե
Դիոքոս պատմիչ	Ե
Դիպենոս անգրիագործ	Չ
Դիւլոս պատմիչ	Գ
Դիփիլոս քերթող	Գ
Դողոն կատակերգակ ծաղրածու	Չ
Դոնտաս անգրիագործ	Չ

Դասիագէտ քերթող	Գ
Դորիկղիդաս անգրիագործ	Օ
Դորին Էրաժիշտ	Դ
Դրակոն օրէնագիր	Է
Դրոպիդոս քերթող	Օ

Ե .

Եգեսիաս Պիսիժանատոս իմաստասէր	Դ
Եգեսիաս անգրիագործ	Ե
Եգիա իմաստասիրուհի	Գ
Եղիոս քերթող	Դ
Ելլանիկոս պատմիչ	Օ
Եկատէոս միլետացի պատմիչ	Ե
Եկատէոս արդերացի իմաստասէր	Գ
Եկփանտոս իմաստասէր	Դ
Եղադաս անգրիագործ	Ե
Եղիանաբս օրէնագիր	Է
Եղիկոն աստղաբաշխ	Դ
Եմպեդոկղ իմաստասէր	Ե
Ենէաս հրահանգաց մարտի հմուտ	Դ
Ենիպոզ իմաստասէր	Ե
Եպիդինէս աստղաբաշխ	Դ
Եպիդոնոս Էրաժիշտ	Դ
Եպիկուրոս իմաստասէր	Գ
Եպիկրատ քերթող	Դ
Եպիմաբոս Ճարտարապետ	Գ
Եպիմենիդէս իմաստասէր	Է
Եպիբարմոս քերթող	Ե
Եսիոզոս քերթող	Թ
Եսովպոս առակախոս	Օ
Եստիէոս իմաստասէր	Դ
Եսքիզոս քերթող	Ե
Եսքինէս Ճարտարախոս	Դ
Եսքինէս իմաստասէր	Դ
Երակղիդէս իմաստասէր	Դ
Երակղիտոս Էփեսացի իմաստասէր	Օ
Երակղիտոս պոնտացի իմաստասէր	Գ
Երանէ կին նկարիչ	Դ

Երասխարատ բժիշկ	Գ
Երաստակղէս երաժիշտ	Դ
Երաստու իմաստասէր	Դ
Երփլոս իմաստասէր	Գ
Երփննա քերթողուհի	Է
Երփթթննիոս հնարագիւտ	•
Երմակոս իմաստասէր	Գ
Երմեսիանաքս քերթող	Գ
Երմիաս պատմիչ	Դ
Երմիպոս քերթող	Ե
Երմոգինէս իմաստասէր	Ե
Երմոկրատ ճարտարախօս	Ե
Երմոն նաւարկու	Ե
Երմոտիմոս չափաբան	Դ
Երմոտիմոս իմաստասէր	Ե
Երողոս պատմիչ	Ե
Երողոր, որ գրեաց զԿենդանեաց	Դ
Երտիկոս բժիշկ	Ե
Երտիոն իմաստասիրուհի	Գ
Երտփիղէ քերթողուհի	•
Երտփիղոս բժիշկ	Դ
Եւազոն իմաստասէր	Դ
Եւանդրոս իմաստասէր	Գ
Եւբողիդէս պատմիչ	Դ
Եւբուզոս ճարտարախօս	Դ
Եւբուզոս նկարիչ	Դ
Եւզամոն քերթող	Զ
Եւզէոն պատմիչ	Ե
Եւզոկոս քանդակագործ	•
Եւզեմոս պատմիչ	Ե
Եւզեմոս աստեղաբաշխ	Դ
Եւզոքս իմաստասէր	Դ
Եւէմեր իմաստասէր	Դ
Եւէնոս քերթող	Ե
Եւէնոր նկարիչ	Ե
Եւթիկրատ անգրիագործ	Գ
Եւթիբիդէս անգրիագործ	Գ
Եւկղիդէս չափաբան	Դ
Եւկղիդէս իմաստասէր	Դ
Եւկաեմոն աստեղաբաշխ	Ե
Եւմարոս նկարիչ	Բ

Եւմեղոս քերթող	Թ
Եւմիկէնոս քերթող	•
Եւմուղպոս քերթող	•
Եւպոզինոս ճարտարապետ	Ը
Եւպոզիս քերթող	Ե
Եւպոմպոս նկարիչ	Դ
Եւրիզոբոս խմաստասէր	Գ
Եւրիպիդէս քերթող	Ե
Եւրիտոս խմաստասէր	Դ
Եւրիփանէս խմաստասէր	Դ
Եւրիփրոն բժիշկ	Ե
Եւփանտոս պատմիչ	Դ
Եւփորին քերթող	Ե
Եւփրանոր նկարիչ	Դ
Եւփրոնիդէս անգրիագործ	Դ
Եւքեր անգրիագործ	Է
Եւքսենիդաս նկարիչ	Դ
Եփիալա ճարտարախօս	Ե
Եփիպպոս քերթող	Դ
Եփորոս պատմիչ	Դ
Եքեկրատ փլեռւացի խմաստասէր	Դ
Եքեկրատ լոկրիացի	Դ
Եքիոն նկարիչ	Դ

Չ.

Չալեւկոս օրէնագիր	Ը
Չենոզոս քերթող	Գ
Չենոն եղէացի խմաստասէր	Ե
Չենոն կիտոնացի խմաստասէր	Դ
Չենոն սիգոնացի խմաստասէր	Գ
Չեքսիս նկարիչ	Դ
Չեքսիս անգրիագործ	Գ
Չմիդիս անգրիագործ	Չ
Չոյիլոս հռետոր	Դ

Թ.

Թաղէս կորկիւրացի օրէնագիր	Ժ
Թաղէս միլեաացի իմաստասէր	Գ
Թամբրիս երաժիշտ	*
Թեմիտա քերթողաւհի	*
Թեմիտոզենէս պատմիչ	Դ
Թեսէոս օրէնագիր	Գ
Թեսպիս քերթող	Դ
Թեսապոս զուսան	Դ
Թեսապոս բժիշկ	Ե
Թեստեսոս աստեղարաշխ	Ե
Թերամենէս Ճարտարախօս	Ե
Թերթմազոս նկարիչ	Դ
Թեւդիոս չափաբան	Դ
Թեւդենէս պատմիչ	Ե
Թեանով քերթողաւհի	Ձ
Թեոզնիս աթենացի քերթող	Դ
Թեոզնիս մեղարացի քերթող	Ձ
Թեոզամաս Ճարտարախօս	Ե
Թեոզեկոսոս հռետոր	Դ
Թեոզոր զուսան	Դ
Թեոզոր ձուլիչ	Է
Թեոզոր չափաբան	Ե
Թեոզոր իմաստասէր	Դ
Թեոզոր հռետոր	Ե
Թեոկո անդրիագործ	Ձ
Թեոկրիտոս քերթող	Գ
Թեոմնեստոս նկարիչ	Դ
Թեոպոմպոս պատմիչ	Դ
Թեոպոմպոս քերթող	Ե
Թեոփիլոս քերթող	Ե
Թեոփրաստ երաժիշտ	Ե
Թեոփրաստ իմաստասէր	Գ
Թուկիդիդէս պատմիչ	Ե
Թիմոյեստոս քերթող	*
Թրասիաս բժիշկ	Դ
Թրասիմաքոս իմաստասէր	Դ
Թրասիմաքոս հռետոր	Դ

Ի.

Իգեմնն քերթող	Ե
Իկետաս իմաստասեր	Ե
Իկտինոս ճարտարապետ	Ե
Իպերիգէս ճարտարախօս	Դ
Իպիկոս քերթող	Է
Իպպաս իմաստասեր	Ե
Իպպարքիա իմաստասիրուհի	Դ
Իպպարքոս բնագրին Հոմերի 'ի լոյս ածող	Յ
Իպպարքոս իմաստասեր	Դ
Իպպիաս իմաստասեր	Ե
Իպպոդամոս իմաստասեր	Դ
Իպպոկրատ քիսցի, չափաբան	Ե
Իպպոկրատ կովայի բժիշկ	Ե
Իպպոն իմաստասեր	Դ
Իպպոնաքս քերթող	Յ
Իպպոնիկոս չափաբան	Ե
Իպպոտիկոս քերթող	Յ
Իպպոտաղ իմաստասեր	Դ
Իսէոս ճարտարախօս	Դ
Իսոկրատ հռետոր	Դ
Իստիէոս երաժիշտ	Դ
Իսոմենէ իմաստասեր	Դ
Իւադնիս երաժիշտ	•
Իւգեմնն նկարիչ	Ք
Իփիկրատ ճարտարախօս	Դ
Իփիպպոս պատմիչ	Դ
Իփիտոս օրէնսագիր	Ը

Լ.

Լակրիտոս ճարտարախօս	Դ
Լամպրոս քերթող	Ե
Լայիպպոս անգրիագործ	Գ
Լասոս քերթող	Յ
Լափայէս անգրիագործ	Յ
Լէսքոնաքս ճարտարախօս	Ե

Լեւրէս քերթող	Է
Լիպտինէս ճարտարախօս	Դ
Լիպտիպոս իմաստասէր	Ե
Լևոն պատմիչ	Գ
Լևոն չափարան	Դ
Լևոնիդաս քերթող	Գ
Լևոնախոն իմաստասիրուհի եպիկուրեան	Գ
Լևոնտէաս իմաստասէր	Գ
Լեւկիպոս իմաստասէր	Ե
Լէոգամաս չափարան	Դ
Լէոգամաս ճարտարախօս	Դ
Լէոգարէս անդրիագործ	Դ
Լիկայոն հնարագիւտ	•
Լիկիննոս նկարիչ	Դ
Լիկիոս անդրիագործ	Ե
Լիկոմեդէս օրէնսդիր	Դ
Լիկոն դուսան	Դ
Լիկոն իմաստասէր	Գ
Լիկուրգոս օրէնսդիր	Թ
Լիկուրգոս ճարտարախօս	Դ
Լիկոփրոն քերթող	Գ
Լինոս քերթող	•
Լիւսիաս ճարտարախօս	Ե
Լիւսինոս քերթող	Ձ
Լիւսիպոս նկարիչ	Ե
Լիւսիպոս անդրիագործ	Դ
Լիւսիս իմաստասէր	Դ
Լիւսիսարատ անդրիագործ	Դ

Կ .

Կազմոս հնարագիւտ	•
Կազմոս պատմիչ	Ձ
Կալիփսով կին նկարիչ	Դ
Կալէպոքոս ճարտարապետ	Ձ
Կալլիաս ճարտարապետ	Գ
Կալլիաս պատմիչ	Գ
Կալլիաս մետաղագործ	Դ
Կալլիաս քերթող	Ե

Կալ լիկղէս նկարիչ	Գ
Կալ լիկրատէս ճարտարապետ	Ե
Կալ լիկրատիգէս իմաստասէր	Ե
Կալ լիմաբոս քերական	Գ
Կալ լինոս քերթող	Ը
Կալ լիսիգէս դուսան	Դ
Կալ լիսթեհէս իմաստասէր	Դ
Կալ լիստրատ քերական	Ե
Կալ լիստրատ ճարտարախօս	Դ
Կալ լիսեղոս անդրիագործ	Ե
Կալ լոն Եգիւնացի անդրիագործ	Չ
Կալ լոն Եղիսացի անդրիագործ	Չ
Կաղաղէս նկարիչ	Դ
Կաղիպպոս աստեղաբաշխ	Դ
Կաղիպպոս հռետոր	Դ
Կաղիպպոս ամթեհնացի իմաստասէր	Դ
Կաղիպպոս կորնթացի իմաստասէր	Դ
Կանաբոս անդրիագործ	Դ
Կանթար անդրիագործ	Ե
Կարկինոս քերթող	Ե
Կարպիոն ճարտարապետ	Ե
Կերէս իմաստասէր	Դ
Կերմիս հմուտ հանածոյից	.
Կեսպիոն երաժիշտ	Է
Կերկիրգաս օրէնագիր	Գ
Կեփաղոս օրէնագէտ	Դ
Կեփաղոս ճարտարախօս	Ե
Կեփիսոոգոս անդրիագործ	Դ
Կեփիսոոգոս անդրիագործ	Գ
Կեփիսոոգոր նկարիչ	Ե
Կեփիսոոգոր հռետոր	Դ
Կիլոն իմաստասէր	Դ
Կիմոն նկարիչ	Ը
Կինեթոն քերթող	Ը
Կինեթոս բնագրին հոմերի 'ի լոյս ածօղ	Չ
Կինեհաս իմաստասէր	Գ
Կիւդիաս հռետոր	Ե
Կիւդիաս նկարիչ	Դ
Կղէանդոս իմաստասէր	Գ
Կղէարբոս անդրիագործ	Չ
Կղէարբոս իմաստասէր	Գ

Վզէորուղ, մի յեօթանց իմաստնոցն և օրէնագիր	10
Վզէորուղինէ քերթողուհի	10
Վզէոն աշխարհագիր	7
Վզէոն անգրիագործ	6
Վզէոնաս քերթող	7
Վզէոփան նկարիչ	7
Վզէոփոն ճարտարախօս	6
Վզէոստրատ աստեղաբաշխ	10
Վզինիաս իմաստասէր	7
Վզինումարոս հաւտոր	7
Վզիսթենէս օրէնագիր	10
Վզիտարբոս պատմիչ	7
Վզիտողեմոս պատմիչ	6
Վոկոս հաւտոր	7
Վոզոտէս իմաստասէր	9
Վորաբս հաւտոր	6
Վորերբոս ճարտարապետ	6
Վորիննա քերթողուհի	6
Վորիննոս քերթող	6
Վորիսկոս իմաստասէր	7
Վտեսիաս բժիշկ	7
Վտեսիրիոս մեքենաբան	9
Վրանտոր իմաստասէր	9
Վրատէս իմաստասէր	7
Վրատէս քերթող	6
Վրատիղոս իմաստասէր	6
Վրատինոս քերթող	6
Վրատիպպոս պատմիչ	6
Վրեսփոն օրէնագիր	6
Վրէոփիլոս քերթող	6
Վրիտիաս անգրիագործ	6
Վրիտիաս քերթող	6
Վրիտորուղ բժիշկ	7
Վրիտողեմոս բժիշկ	7
Վրիտոն աթենացի իմաստասէր	7
Վրիտոն եգացի իմաստասէր	7
Վրոնիոս քանդակիչ	9

Հ

Հերակղէս Հնարագիւտ	Ե
Հերոն , որ զմշակուէ գրեաց	Ե
Հերոն նաւարկու	Գ
Հերոնիմոս պատմիչ	Գ
Հիւպատոզոր անգրիագործ	Գ
Հովերոս քերթող	Թ
Հռադամանթէս օրէնսդիր	.
Հռեկոս ձուլիչ	Է
Հռինթոն քերթող	Գ

Ղ

Ղակիդէս խմաստասեր	Գ
-----------------------------	---

Մ

Մագնէս քերթող	Ե
Մանգրակղէս ճարտարապետ	Ե
Մանեթոն պատմիչ	Գ
Մարբիկեառա աստեղաբաշխ	Ձ
Մարմերիոն խմաստասիրուհի	Գ
Մարսիաս երաժիշտ	.
Մարսիաս պատմիչ	Գ
Մաքառոն բժիշկ	.
Մեգասթենէս ուղիոր	Գ
Մեդոն անգրիագործ	Ձ
Մելանթիոս նկարիչ	Դ
Մելանթիպիդէս քերթող	Ձ
Մելիտոս քերթող	Դ
Մեղամպոս բժիշկ	Գ
Մեղամպոս քերթող	.
Մեղաս անգրիագործ	Ձ
Մեղեսագոր պատմիչ	Ե

	ԴԱՐ	Ն. Ք.
Մեղիսանդր քերթող	2	Փ
Մեղիսոս խմաստասեր	2	Ձ
Մեմնն ճարտարապետ	2	Ձ
Մենանդր քերթող	2	Գ
Մենեզեմոս երեսրացի խմաստասեր	2	Դ
Մենեզեմոս կողոսացի խմաստասեր	2	Դ
Մենեկրատ նաւարկու	2	Գ
Մենեկրատ բժիշկ	2	Գ
Մենեսիկղէս ճարտարապետ	2	Ե
Մենեքմոս չափարան	2	Դ
Մենեքմոս անդրխազործ	2	Ձ
Մենիպպոս խմաստասեր	2	Գ
Մենիսկոս գուսան	2	Դ
Մեռադենէս կնոսացի ճարտարապետ	2	Դ
Մեռադենէս քոնստանդուպոլսի ճարտարապետ	2	Ե
Մեռոն աստեղարաչխ	2	Ե
Մեարոկղէս խմաստասեր	2	Դ
Մեարոզոր քիացի խմաստասեր	2	Ե
Մեարոզոր լամբիսակէշի խմաստասեր	2	Դ
Մեքոփանէս նկարիչ	2	Դ
Միթէկոս խմաստակ	2	Ե
Միկիադէս անդրխազործ	2	Ձ
Միկոն նկարիչ	2	Ե
Միմնեբմ քերթող	2	Ձ
Միմոլս օրէնագիր	2	.
Միուս քանդակիչ	2	Ե
Միրմեկիդէս անդրխազործ	2	Ե
Միւռոն անդրխազործ	2	Ե
Միւռոն, մի յեօթն խմասանոցն	2	Ձ
Միւրախոս քերթող	2	Ե
Միւրախա քերթողուհի	2	Ե
Մնասէաս բժիշկ	2	Ձ
Մնասէաս աշխարհագիր	2	Գ
Մնասիթէոս հագներգու	2	Դ
Մնեմոն օրէնագիր	2	Ք
Մնեռաբբոս խմաստասեր	2	Ձ
Մնեսիգիտոն հնարագիւտ	2	Ե
Մնեսիտարատ խմաստասեր	2	Գ
Մնեսիփիլոս խմաստասեր	2	Դ
Մոնիմոս խմաստասեր	2	Դ
Մուսէոս Ա. քերթող	2	.

Մուսէոս Բ. քերթող . . . . . Ժ

Յ

Յադէս անգրիագործ . . . . . Գ
 Յասոն նաւարկու . . . . .
 Յոն քիացի քերթող . . . . . Ե
 Յոն եփեսացի հաղներդու . . . . . Դ
 Յոն անգրիագործ . . . . . Դ
 Յոփոն քերթող . . . . . Ե

Ն

Նաւկիրէս անգրիագործ . . . . . Դ
 Նաւկրատ հռետոր . . . . . Դ
 Նաւսիփանէս իմաստասէր . . . . . Գ
 Նէարբոս նաւարկու . . . . . Դ
 Նէոկղիտոս չափաբան . . . . . Դ
 Նէոպոլիտոս գուսան . . . . . Դ
 Նէոփրոն քերթող . . . . . Դ
 Նիկանոր քերթող . . . . . Ե
 Նիկերատ քերթող . . . . . Ե
 Նիկիաս աթենացի նկարիչ . . . . . Դ
 Նիկիաս միլետացի քերթող . . . . . Գ
 Նիկիաիոն իմաստասիրուհի . . . . . Գ
 Նիկոբուդ գեանաչափ . . . . . Դ
 Նիկոգոր օրէնսդիր . . . . . Ե
 Նիկոմաքոս նկարիչ . . . . . Դ
 Նիկոմաքոս բժիշկ . . . . .
 Նիկոսարատ գուսան . . . . . Դ
 Նիկոփանէս նկարիչ . . . . . Դ
 Նիկոփրոն քերթող . . . . . Ե
 Նիկոքարէս քերթող . . . . . Ե
 Նիկոքարիս քերթող . . . . . Դ
 Նիմփէոս քերթող . . . . . Է
 Նիսէաս նկարիչ . . . . . Ե
 Նոսիս քերթողուհի . . . . . Գ

Ո

Ոկեղոս իմաստասէր	Ե
Ողէն քերթող	.
Ողբւմեզ քերթող	.
Ոնատաս անգրիագործ	Ե
Ոնատաս իմաստասէր	Դ
Ոնեսիկրիտոս իմաստասէր	Դ
Ոնտմակրիտոս օրէնսդիր	Ժ
Ոնտմակրիտոս քերթող	Ձ
Որեբանախոս քերթող	.
Որթագոր երաժիշտ	Դ
Որփէոս քերթող	.
Ոքսիղոս օրէնսդիր	.

Պ

Պաղամեդէս քերթող	.
Պաղէփատոս դիցարան	Դ
Պամփիղոս քերական	Գ
Պամփիղոս նկարիչ	Դ
Պամփոս քերթող	.
Պանիասիս քերթող	Ե
Պանենոս նկարիչ	Ե
Պատրոկղ նաւարկու	Գ
Պատրոկղ անգրիագործ	Դ
Պարմենիդէս իմաստասէր	Դ
Պարմենոն գուսան	Դ
Պարբաս նկարիչ	Դ
Պաւսանիաս բժիշկ	Ե
Պաւսիաս նկարիչ	Դ
Պաւսոն նկարիչ	Ե
Պերեղիոս անգրիագործ	Ե
Պերիանգր օրէնսդիր	Ձ
Պերիկղէս Ճարտարախօս	Ե
Պերիկղիտոս երաժիշտ	Ը
Պերիղ ձուլիչ	Ձ
Պերիղայոս իմաստասէր	Դ
Պերսէոս իմաստասէր	Դ

Պիգրէս քերթող	Օ
Պիթոն իմաստասէր	Դ
Պինդարոս քերթող	Ե
Պիտանգր քերթող	Բ
Պիսիտարաս, որ զբնագիրն Հոմերի 'ի լոյս ած	Օ
Պիտտակոս, մի յեօթն իմասանոցն	Օ
Պիթոգորէս քանդակիչ	Դ
Պիրոմաքոս անգրիագործ	Գ
Պիւթագոր իմաստասէր	Օ
Պիւթագոր անգրիագործ	Ե
Պիւթագոր երաժիշտ	Դ
Պիւթէաս աթենացի ճարտարաբան	Դ
Պիւթէաս մասիկիացի աստեղաբաշխ	Գ
Պիւթէաս տրեզնացի քերթող	Ժ
Պիւթոգոր անգրիագործ	Օ
Պիւռոն իմաստասէր	Գ
Պլէսիրրով, որ զԵրոզոսեայ բնագիրն 'ի լոյս ած	Ե
Պլատոն իմաստասէր	Դ
Պլատոն քերթող	Ե
Պլիտանէս իմաստասէր	Դ
Պոզաղիւր բժիշկ	՝
Պոզեմարքոս աստեղաբաշխ	Դ
Պոզեմոն իմաստասէր	Գ
Պոզիբիոս բժիշկ	Ե
Պոզիգնոտ նկարիչ	Ե
Պոզիենոս իմաստասէր	Գ
Պոզիդէլ պատմիչ	Օ
Պոզիկիդէս բնագնին կենդանեաց	Դ
Պոզիկլէս պատմիչ	Ե
Պոզիկլէս անգրիագործ	Ե
Պոզիկիդէս անգրիագործ	Դ
Պոզիկրատ հռեաոր	Ե
Պոզիմենաս իմաստասէր	Դ
Պոզիմենաս քերթող	Բ
Պոզիտարաս իմաստասէր	Գ
Պոզիւիդէս մեքենաբան	Դ
Պոսիդիսպոս քերթող	Գ
Պոսիդոնիոս իմաստասէր	Գ
Պորինոս ճարտարապետ	Օ
Պատդմէոս պատմիչ	Գ
Պրատինաս քերթող	Ե

Պրաքսագոր բժիշկ	Գ
Պրաքսիզա քերթողուհի	Ե
Պրաքսիտելէս անդրիագործ	Դ
Պրոգիկոս քերթող	Թ
Պրոգիկոս հռետոր	Ե
Պրոնպիթէս քերթող	Ժ
Պրոտագորաս իմաստասէր	Ե
Պրոտոգենէս նկարիչ	Դ
Պրոքսենոս հռետոր	Դ
Պօզոս դուսան	Դ
Պօզոս հռետոր	Ե

Ս

Սահագաս քերթող	Չ
Սանարիոն քերթող	Ե
Սանդէս իմաստասէր	Գ
Սաննիսն երաժիշտ	Դ
Սաաիրոս ճարտարապետ	Դ
Սափփոլ քերթողուհի	Է
Սիագրոս քերթող	Ժ
Սիդանիոն անդրիագործ	Դ
Սիմիաս իմաստասէր	Դ
Սիմիաս քերթող	Դ
Սիմոն ձիավար	Դ
Սիմոն իմաստասէր	Դ
Սիմոն անդրիագործ	Ե
Սիմոնիդէս կէացի քերթող	Չ
Սիմոնիդէս մեղոսացի քերթող	Ե
Սիսիփոս քերթող	.
Սիւէննեսիս բժիշկ	Դ
Սլժենիս անդրիագործ	Դ
Սկեղաքս նաւորդ աշխարհագիր	Ե
Սկիդիաս լուզորդ	Ե
Սկիւզիս անդրիագործ	Չ
Սկոպաս անդրիագործ	Դ
Սոկրատ իմաստասէր	Ե
Սոկրատ թեբացի անդրիագործ	Ե
Սոկրատ քիայի անդրիագործ	Դ

Սողոն, յի յեօթն խմաստնոցն	10
Սովիս անգրիագործ	Ե
Սոյիդաս անգրիագործ	10
Սոսաարոս քերթող	Գ
Սոսիկղէս քերթող	Դ
Սոսարաս ճարտարապետ	Գ
Սոսարաս անգրիագործ	Դ
Սովսարինն կատակերգակ ծաղրածու	10
Սոտադոս քերթող	Դ
Սոփոկղ քերթող	Ե
Սոփրոն քերթող	Ե
Սպեսիպոս խմաստասեր	Դ
Սպինթար ճարտարապետ	10
Ստասինոս քերթող	Ք
Ստեսիմբրոս պատմիչ	Ե
Ստեսիքոր քերթող երէցն	Է
Ստեսիքոր քերթող կրտսերն	Ե
Ստիլպոն խմաստասեր	Դ
Ստովիոս անգրիագործ	Ե
Ստրասիս քերթող	Ե
Ստրատոն խմաստասեր	Գ
Սփերոս խմաստասեր	Գ

S

Տեղեկղղէս քերթող	Ե
Տեղեկոս խմաստասեր	Գ
Տեղեսիլէս քերթողուհի	Ե
Տեղեսոս քերթող	Ե
Տեղատոս անգրիագործ	10
Տեղաւղէս խմաստասեր	10
Տեղեփան երաժիշտ	Դ
Տեղեփան անգրիագործ	Դ
Տերպանդր քերթող	Է
Տիմոզորաս նկարիչ	Ե
Տիմոնթէս նկարիչ	Դ
Տիմարեաս նկարիչ	Ե
Տիմառլոս անգրիագործ	Գ
Տիմէոս պատմիչ	Գ

Հիմնու խմաստասեր	Գ
Հիմնուն օրենագիր	Գ
Հիմնկրատ խմաստասեր	Գ
Հիմնկրուն քերթող	Ե
Հիմնթէոս երաժիշտ	Գ
Հիմնթէոս քերթող	Գ
Հիմնթէոս անդրիագործ	Գ
Հիմնդայոս խմաստասեր	Գ
Հիմնն մարդասեւեց խմաստասեր	Ե
Հիմնն փղիացի խմաստասեր	Գ
Հիմնդարիս աստեղաբաշխ	Գ
Հինիքոս քերթող	Գ
Հիփաս հռետոր	Ե
Հիփկրատ անդրիագործ	Գ
Հիրեսիաս քերթող	՝
Հիրակոս քերթող	Ե
Հիփիս նաւարիու	՝
Տրիպոլոմէոս օրենագիր	՝
Տրոփոնիոս ճարտարապետ	՝

Փ

Փաղէաս քաղաքավար	Գ
Փանիաս բնագնին	Գ
Փանտոն խմաստասեր	Գ
Փեմիոս երաժիշտ	՝
Փեմոնոյէ իղձ	՝
Փենոս աստեղաբաշխ	Ե
Փերեկիդէս լերոսացի պատմիչ	Ե
Փերեկիդէս սիրոսացի խմաստասեր	Զ
Փերեկրատէս քերթող	Ե
Փէաս ճարտարապետ	Ե
Փիդիաս անդրիագործ	Ե
Փիդոն խմաստասեր	Գ
Փիդոն օրենագիր	Թ
Փիլեմոն դուստն	Գ
Փիլեմոն քերթող	Գ
Փիլէտաս քերական	Գ
Փիլէտեր քերթող	Ե

Փիլիճոս բժիշկ	Գ
Փիլիսոսի գէս իմաստասէր	Գ
Փիլիսոս մեզմէացի աստեղաբաշխ	Գ
Փիլիսոս սպոսացի աստեղաբաշխ	Գ
Փիլիսոս բժիշկ	Գ
Փիլիսոս հռետոր	Գ
Փիլիսոսին բժիշկ	Գ
Փիլիսոս ճարտարաբան	Գ
Փիլոկղէս քերթող կատակերգակ	Ե
Փիլոկղէս քերթող եղերերգակ	Ե
Փիլոլայոս օրէնագիր	Ը
Փիլոլայոս իմաստասէր	Գ
Փիլոն ճարտարապետ	Գ
Փիլոն իմաստասէր	Գ
Փիլոնի գէս իմաստասէր	Գ
Փիլոնի գէս քերթող	Ե
Փիլոքսենոս քերթող	Գ
Փիլոմեն քերթող	Ե
Փիաէոս ճարտարապետ	Գ
Փոկիլի գէս քերթող	Ե
Փոկիոն իմաստասէր	Գ
Փոկոս աստեղաբաշխ	Զ
Փսառոն պատմիչ	Գ
Փրագմեն անգրիտագործ	Ե
Փրինիս Էրաժիշտ	Ե
Փրինիքոս քերթող	Ե
Փրինիքոս քերթող	Ե
Փրինոն անգրիտագործ	Ե
Փրիւզոս նկարիչ	Ե

Ք

Քարէս, մշակութեան գրոց մասննագիր	Գ
Քարէս ձուլիչ	Գ
Քարմադաս նկարիչ	Թ
Քարոն պատմիչ	Ե
Քարոնդաս օրէնագիր	Ը
Քերէաս մեքենարան	Գ
Քերիլոս ամենացի քերթող	Զ

Քերիզոս սամոսացի քերթող և պատմիչ	Ե
Քերիփոն քերթող	Ե
Քերսիաս քերթող	Զ
Քերսիփրոն ճարտարապետ	Դ
Քիզոն, մի յեօթն իմաստնոցն	Զ
Քիոն իմաստասէր	Դ
Քիոնիդէս քերթող	Ե
Քիրոն աստեղաբաշխ	•
Քսանթոս պատմիչ	Զ
Քսանթոս քերթող	Ե
Քսենազորաս նաւահառոյց	Դ
Քսենարքոս քերթող	Ե
Քսենիադէս իմաստասէր	Զ
Քսենոդամոս քերթող	Ժ
Քսենոդեմոս կաբաւիչ	Ե
Քսենոկղէս ճարտարապետ	Ե
Քսենոկրատ իմաստասէր	Դ
Քսենոկրիտոս քերթող	Ը
Քսենոմեդէս պատմիչ	Զ
Քսենոփանէս իմաստասէր	Զ
Քսենոփիլոս իմաստասէր	Դ
Քսենոփոն իմաստասէր	Դ
Քրիստիպոս բժիշկ	Դ
Քրիստթեմիս քերթող	Ը

ՅՈՒՅԱԿ

ԲՈՎԱՆԳԻԱԿԵԼՈՅ ԱՌ ՏԵՍԱՐԱԿ ԻՐԱՅ

Ի ԳԻՐՍ ՅԵՅՍ

Աբու-Բեհեմ զԵԻՆ հափարոյն ցոսցանէն, և Բահադիրք զԵԼՆ:

Ա

Աբու-Բեհեմ սկիւթացի, իղձ հռչակաւոր. Բ 281:

Աբու-Բեհեմ Գ, 551 — 561:

Աբու-Բեհեմ աղբիւր նուիրական Մուսայից. Գ 131:

Աբու-Բեհեմ արքայ սպարապետի թագաւորէ. Գ 49: Անցանէլ նորա յԱսիա, և հարկանէլ զգորավորս Արտաշէսի, և խորհէլ ՚ի բուն իսկ մայրաքաղաք անդր նորա հասանէլ ՚ի վերայ թագաւորին. Ա 409: Աւագանույն յետս կոչել զնա, և յաղթուածին նորա ՚ի Կորոնէա. անդ: Պակուցումն նորա ընդ յաջողութիւնս Եպամոնոնդայ՝ առանց վհատելոյ Ա. 427: Ի տին ութսուն ամաց զնալ նորա յԵդիպատս յողնուածին Տագոսի. Բ 339: Ապա միաբանել նորա ընդ Կեկասանեայ, և հաստատել զնա յաթոռ, և մեռանէլ ՚ի Լիբիա. Բ 342: Աջողութիւնք մտաց նորա և առաքինութիւնք. նկարագիր բարուց նորա, և ծայրայեղ սէր փառաց. Ա 413: Խորհուրդք նորա ՚ի բարձրացուցանել զՍպարտա. Գ 47:

Աբու-Բեհեմ արքայ սպարապետի. հալածել նորա զԱլիբիադ. Ա 361:

Աբու-Բեհեմ փառակցի, դեղինական հարցկին պատգամաւ բարեբաստ քան զամենայն մարդիկ վկայեալ. Գ 74:

Աբու-Բեհեմ անգրիադործ. զն անգրիք ոմանք քանդակեալք ՚ի նմանէ վարժապետին նորա Փիդիասայ կարծեցան. Գ 290:

Աբու-Բեհեմ. կալ նորա զգորավոր կորնթացոց ՚ի պատերազմին Սաղամինայ. Ա 236: Թեմիստոկղէայ խաախ զնա կշտամբել. անդ:

Ազատութեան օճեր 'ի Պղատիէս . Տէս Տօնք . § . Գ :

Ազգաբանութիւն . զի էին ոմանք յաթենացոց որք կազմէին զիւրեանց ազգաբանութիւն , թէպէտ և չէր ինչ այն կարի սխտանացու . Բ 20 :

Ազնուապետութիւն . Տէս Վարդ տեսչութեանց :

Ա՛ւ-է-ա , որում աթենացիք ջերմագոյն տանէին սրաշուն . Բ 137 : Մ'է-հեան նորա կառուցեալ 'ի միջնաբերդին , և կոչեցեալ Վուսաստան . չափ մեհենին . Բ 141 : Պատկեր գիցուհւոյն գրօշեալ 'ի Փիդիասայ . Բ 146 : Տեղեկութիւն զքանակե սուրոյն որ 'ի նմա , և թէ ո՞ր 'ի նմա մատուցեք սուկեղէնք էին . Բ 147 : Տօնք մեծահանգէսք Աթենասայ . Տէս Համաթենական օճեր :

Ա՛ւ-է-ա-դէ . § . Ա . Բարբ նոցա . Բ 181 : Թեթեամտութիւն նոցա . Գ . 418 : Սովորութիւնք նոցա և կեանք քաղաքական . Բ 234 . Բ 517 : Արօնք նոցա , սրաշունեայք կրօնից , և յանցանք ընդդէմ կրօնից . Բ . 259 : Տօնք նոցա . Բ 349 : Տօնք նոցա և ճաշ . Բ 366 :

§ . Բ . Դաստիարակութիւն նոցա , և արարողութիւն 'ի գրեւ զմանուկ աթենացի ընդ հարազատ որդիս . Բ 401 : Արարողութիւն ժառանգելոյ նոցա զամենայն ազատութիւնս քաղաքացոց . Բ 460 : Պատուատիւ քաղաքացիք . Բ 17 :

§ . Գ . Վաճառականութիւն աթենացոց . Գ 156 : Յաճախութիւն նաւայ՝ որ 'ի նաւահանգիսան Պիրէոնի խոնէին , և զի մարթէր և ևս յաճախել նոցա . անդ : Զի օրէնք խոչ և խափան արկին վաճառականութեան . անդ : Զի բոս բարդաւաճել վաճառականութեան , հարկ է բաղմանալ օրինաց . Գ 157 : Դամանակ դատելոյ զգատաստանս իրաց վաճառականութեան . Գ 158 : Զի արդէլեալ էր հանել ջորեան յԱտախկայ . Գ 159 : Թէ ուստի յԱթէնս ածէր ջորեան . անդ : Ար ինչ յայլ և այլ գաւառաց առնուին աթենացիք . անդ : Զի յամենայն սարենից զձէթ միայն առանց բաժից օրէն էր նոցա հանել յաշխարհէն . Գ 160 : Թէ ոչ յօտարաց օրէն էր գին և վաճառ առնել 'ի շուկայն . Գ 161 : Օրէնք ընդդէմ մենավաճառութեան ջորենոյ . անդ :

§ . Դ . Գանձք և մարս աթենացոց . Գ 368 : Բաժք ելի և մաի . Գ 169 : Տեղեկութիւնք զայնցանէ Յեակոյս Գ հատորայ 'ի ակղեկուհն . Թիւ Գ . 548 : Տուրք յանձն առողաց զհաշաւէս իրա ինչ աշխարհին . Գ 169 : Մուտք 'ի հարկատու ազգաց . Գ 170 : Պարգևք կամակարք . Գ 171 : Տուրք նիղակակից ազգաց Յեակոյս Գ հատորայ 'ի ակղեկութիւնսն . Թիւ Գ . 549 : Պահանջք . Գ 172 : Գրամատուղ 'ի սրահ նաւատորմի . Գ 173 : Գեմաթենեայ գիւրին և արգարագոյն ևս զհարկն զայն

յարդարել: Դ 175: Օրէնք փոխանակութեան գրամոյց ամին իրի սահմանեալ: անդ: Նախանձ և փառասիրութիւն զօրագիտոյ նաւասորսին: Դ 176: Ա՛յլ ևս ծախք փարթամաց կամայ և ակամայ: Դ 177: Պաշտօնեայք ակաւոյք մասակարարութեան գանձուցն: անդ: Պահարանք և պահանջողք հասարակաց գրամոյց: Դ 178: Ճօխութիւնք ամենացոց, և զի բովք արծաթոյ պղիւր սուսա մեծութեանց նոցա էր: Դ 160: Թէ իւ արծաթն ՚ի տարևառս առնոյր յարգ: Դ 162: Չի կին առ նոսա սեղանաւորք, և որ ինչ գործ նոցա: Դ 164: Ոսկի յառաջ քան զՎիլիպպոս դուն ուրեք գտանէր յԱլլադա: Դ 166: Թէ ուստի հանէին զայն, և յինչ ՚ի կիր արկանէին: Դ 167: Թէ սրպէս յաճախեաց այն: անդ: Ազգի ազգի գրամք: Դ 166: Դրամակչիւս, Երկգրամեան, չորեքգրամեան, գանկանդ: և Ի: Աչիւս: Ժ 7:

§. Ե. Չինուորութիւն. զի ամի ամի ընարեին տասն զօրագարք: Բ 83, 87: Թէ յորոց տիոց մինչև յորչափ հասակի ժամանակ էր զինուորութեան: Բ 82: Թէ ո՛յք ազատ ՚ի զինուորութեանէ կին: Բ 82: Թէ ո՛ւր գրէին անուանք որոց ստորա էր գնալ ՚ի պատերազմ: Բ 83: Օրէնք զինուորականք: Բ 95: Չինուորք, և արարողութիւն մասնեւոր մանկաւոյն ՚ի զինուորութիւն: Բ 160: Չինուորք հետեակք սպասազէնք, և զէնք նոցա: Բ 84: Փոփոխութիւնն զոր արար զինուոց Իփիկրատ: Բ 87: Չինուորք մեկնակազէնք, և որ ինչ գործ նոցա: Բ 85:

§. Զ. Պատմութիւն ամենացոց. համարեալ ՚ի ճակատամարտն Քերոնեայ զՎախճան պետութեան նոցա, ոչ ինչ աւելի գամնի չափ ժամանակի պատմութեան նոցա քան զերեքարիւր ամ: Մարթ է բաժանել զայն յերիս գարս. ՚ի գարն Սոգոնի կամ օրինաց, ՚ի գարն Թեմիստոկլեայ և Արիստիդեայ՝ որ են նոցա աւուրք պայծառութեանն, և ՚ի գարն Պերիկլեայ՝ որ է ժամանակ զեղխութեան և արուեստից զարգացման: Ա 110: Չեռնաու լինել նոցա յառուին Սարգեայ: Ա 186: Բազում ինչ աշխարհակալութիւնք նոցա: Ա 284: Յարձակել նոցա ՚ի Կորնթոս և յԵպիգարոս: Ա 287: Բեկումն նոցա ՚ի Տանագրա, և գարձուցանել զՎիսնն յարստրանայ: Ա 289: Մերժել նոցա զգտակար խորհուրդ Թեմիստոկլեայ վասն անիրաւութեանն, և յեա ոչ բազում ամաց ընել անիրաւ խրատուն սամեցոց վասն օգտակարութեանն: Ա 298: Հասանել նոցա յօղնութիւն կորկիւրացոց: Ա 310: Պաշարել նոցա զՊտարգեա: Ա 311: Աւար հարկանել նոցա զժովեզերս Պեղոպոնեսեայ: Ա 328: Հարստահարել նոցա յԵրեսնից իշխանացն՝ զորս կացոյց ՚ի վերայ նոցա Վիսանդր, որք զառաձան ՚ի բանաւորութիւն: Ա 364: Գժառութիւնք

նոցա ընդ Փիլիպպեայ արքային մակեդոնացոց . և յեա բազում պատգամաւորութեանց զնել նոցա գաշն ընդ թագաւորին : Յաճախել կասկածանայ նոցա , և միարանել նոցա ընդ թերացիս , և ՚ի պարտութիւն մասնել առ Քերոնեա ՚ի Բիովաիա . Դ 346 : Տէ՛ս և Աթէնք , և Յունաստան :

Աթենացի կանայք . գաստիարակութիւն նոցա . Բ 462 : Ջարդք նոցա . Բ 241, 367 : Չի գրեթէ չէր նոցա օրէն ելանել արտաքս ՚ի սուրնջեան . Բ 244 : Պարապուսն նոցա , և սպառք սենեկացն . Բ 368 : Տէ՛ս և Կանայք :

ԱԷԷԿ . Հիմնարկութիւն նորա . Ա 27 : Չի նուիրեալ էր Աթենասայ . Ա 24 : Համառօտագիծ նկարագիր քաղաքին . Բ 6 : Մանրասպառում ստորագրութիւն նորա . Յեակոյս Բ հատորոյ ՚ի տեղեկութիւնն . Թիւ Բ 419 : Տեղեկութիւն զտեղադրութեան նորա . Բ 537 : Չի հանդոյն Ատտիկեայ ՚ի ասան յեզս բաժանէր . Բ 163 : Առնուլ զայն Քսերքսեայ , և հրձիգ առնել . Ա 235 : Առնուլ զայն Լիսանդրի , Ա 363 . և կացուցանել անդ երեսուն իշխանս . Ա 364 : Թօթափել նորա զուժ սպարացոց , և յանձն առնուլ զգաշինս խաղաղութեանն Անտաղիկոյ . Ա 367 : Չի օթեան էր նա հանձարացքան խանձարուրք . Ա 390 :

ԱԷԷԸ . Էեանն , զոր Քսերքսէս եհերձ . Ա 207 , Գ 208 :

ԱԷԷԹ . առարկնութիւնք նորա զարմանալիք Ա . 242 : Յօռութիւնք նորա . Ա 371 : Տիպք մանկութեան նորա . Բ 182 : Հաշտել նորա ընդ կնոջ իւրում , որ ինդրէր ՚ի նմանէ զսպահարդանն . Բ 246 : Հրաժարել նորա ՚ի նուագելոյ սրէղաւ , և ընդէր . Բ 424 : Աշակերտել նորա Սոկրատայ . Ա 242 . Ե 134 : Լուծանել զգուլ զնուց՝ որ ընդ Աթէնս և ընդ Սպարտա . Ա 341 : Որինչ Տիմոն մարգատեացասացն շնա . Ա 346 : Տալ նորա սահմանել պատերազմ ընդդէմ Սիկիլոյ . Ա 347 : Կալ նորա զօրավար ընդ Նիկիասայ և ընդ Դամասոսի . Ա 348 : Անբաստանել նորա յամպարչութիւն յատենի Ժողովոգեան . Ա 351 . Բ 291 : Յաղթութիւնք նորա ՚ի Սիկիլիա . Ա 354 : Յեառ կռիւցեալ յԱթէնս , խոյս առ նորա ՚ի Պեղոպոնես . Ա 355 : Խորհրդակցել նորա սպարտացոց ընդդէմ՝ աթենացոց , և միաբանել ընդ նոսա զբազումս ՚ի քաղաքաց փոքուն Ասիոյ . Ա 360 : Հաշտել նորա ընդ աթենացիս , և ստիպել զսպարտացիս ՚ի ինդիր խաղաղութեան . Ա 361 : Դարձ նորա յաղթանակաւ յԱթէնս . 362 : Չու նորա անգրէն ընդ ծով , և նաւատորմին նորա բեկումն , և անկանել նորա ՚ի զօրավարութեանն . անդ : Հրամանաւ Փառնաբազայ նախարարի սպանութիւն նորա . Ա 366 :

ԱԷԸԸ . գեա . աղբերակն նորա , և ուրէք երեւալ՝ ուրէք անտես ըննել . Գ 289 :

Աւիճիւն և Արեւիւն . Գ. 317 :

Աւերան գետ յԵպիրոս . Գ. 214 :

Ահազեմիա, պարտեզ հեռի 'ի քաղաքէն ամենացուց քա-
ռորդաւ փարսախի, ուր էր կրթարան . Բ. 21, 126 :

Աւերանի . զի աղջք բնակեալք 'ի նմա, թէպէտ և բնիկք
այլ և այլ աշխարհաց, միարանեալ էին առ հասարակ 'ի մի
նիզակահցութիւն . Գ. 226 :

Աւերայ . մի 'ի հնագոյն պատմագրաց . դատաստան զգրոց
նորա . Ե. 88 :

Աւերան թատրերգակ, բարեկամ Սոկրատայ . առաջին փորձ
նորա 'ի յողել կեղծիս, և դատաստան զքերթութեանց նո-
րա . Ե. 238 : Գեղեցիկ խմաստ նորա զթագաւորաց . Ե. 220 :

Ազբուրք և գետք . ուր զշտեմարանս նոցա բնութիւնն եգ .
Ե. 55 :

Աւիւնիւր Ա . արքայ մակեդոնացուց : Ի պատերազմին
Պարսից աղջ առնել նորա Յունաց 'ի հովան Տեմպեայ զի 'ի
վասնգի կային . Ա. 214 : Պատգամաւորել նորա յերեսաց
Մարգանիոսի առ ամենացիս 'ի խաղաղութիւն . Ա. 253 : Ի
Պրատեայ պատերազմին ծածկաբար աղջ առնել նորա Արիս-
տիդեայ զխորհուրդ Մարգանիոսի . Ա. 265 : Անգրի նորա 'ի
Դեղիսիս կանգնեալ . Բ. 202 :

Աւիւնիւր մեծն . յուժնատանմենի առաքինանալ նորա
մեծաւ քաջութեամբ 'ի ճակատամարտին Քերոնեայ . Զ. 208 :
Պատգամաւորել նորա յերեսաց հօր իւրոյ Փիլիպպեայ առ
ամենացիս 'ի խաղաղութիւն . և նկարագիր բարուց նորա .
Զ. 211 :

Աւիւնիւր բանաւոր փերեսացուց : Յոսութիւնք նորա և
անգթութիւնք . Գ. 194 : Խելթք և կասկածանք նորա . Գ. 195 :
Սոքանուն նորա յեղբարց կնոջ իւրոյ Թերեայ . Գ. 197 :

Աւիւնիւր քաղաք, ուստի էր Երոզոս . Ե. 394 : Հրապա-
րակ նորա զարդարեալ շիրման Մաւսոյեայ, և այլովք գե-
ղեցկակերտ շինուածովք . Դ. 363 :

Աղիւսակք . խաղ : Տէն ճաարիուց :

Աւիւնիւն անդրիագործ . Ա. 376, 382 :

Աւիւնիւն լեւրացի, քերթող քնարերգակ զարմանալի : Վարք
նորա համառօտ . փոխք կերպարանաց քերթութեան նորա :
Զի սիրէր նա զՍափփով, և ոչ սիրէր էր նմա . Ա. 459 և այլն :
Նուաղք բաժակաց քերթեալք 'ի նմանէ . Բ. 396 :

Աւիւնիւնիւնիւն, աղջտատճմ հզօր յԱթէն . Ա. 157 :

Աւիւն անտառ մեհնական մերձ յՈղիմպիա, ուր էրն մե-
հեան Արամազդայ և Հերայ, և այլ ևս շինուածք երևելիք, և
բազմութիւն յոյժ անդրեայ . Գ. 290 :

Աղօթք . ժամանակ աղօթս մատուցանելոյ զից . Բ 262 : Թէ որպէս աղօթելին , և որպէս պարտ համարելին աղօթել . անդ : Աշխարհապաղատ աղօթք . Բ 263 : Թէ առ սյս և վանն որոց իրաց աղօթելին . Բ 264 :

Աճառն , զորս պարտեաց թեսեսու . Ա 45 :

Ամբաստանութիւնք և հարցփորձք դատաստանի առ ամե նացիս . Բ 218 և այլն :

Ամբարձիք քաղաք , և ծոց Ամբարկիոյ յԵպիփոս . Գ 213 :

Ամենախումբ մարտ . գօտեկոխ խառն ընդ բանամարտի . Գ 332 :

Ամիշ քաղաք ՚ի Լակոնիա . Գ 415 : Մեհեանն Ապողոնի ՚ի նմա . Գ 416 : Պաշտօնեայք նորա քրմուհիք . անդ : Արձա նագիրք և վճիռք որ ՚ի նմա . Գ 417 : Միւս ևս մեհեանն անդ վաղէմի , զիցուհւոյն Ոնդայ . անդ : Որ շուրջանակի զԱմիկղաւ վայրք . Գ 419 :

Ամուրիք ՚ի Սպարտա ոչ մեծարին որպէս զայլս ՚ի քաղա քայնոց ծերունիս . Գ 517 :

Ամպարշտութեան յանցանաց պատիժք յԱթէնս . Բ 289 : Տես Եւմոզպեանք :

Ամբարձիք իզձ , մի ՚ի զօրավարաց պատերազմին թերա ցւոց . Ա 52 : Մեհեան նորա և պատգամք . Գ 124 :

Ամբարձիք արքայ ամենացւոց : Երիքթոնեայ ընկենու զնա յամսոց . Ա 30 :

Ամբիկիսիոնաց աշխարհաժողովն զինչ էր . Գ 170 : Ոյք յազգաց արձակելին հրեշտակս ՚ի ժողով անդր . Գ 554 : Եր գումն Ամբիկիսիոնաց . Գ 171 : Իշխանութիւն ժողովոյն . անդ : Դատաստանք նորա ընդդէմ սեղանակապաից զԵզփական մե հենին ահարկուք . Գ 173 : Սահմանել նորա զազգի ազգի խաղս ՚ի Դեզփիս . Բ 316 : Չօրավարել Փիլիպպեայ ամբիկ փոնեան նիզակակցութեանն . Զ 195 : Տես և Անթեղա :

Ամբարձիք քաղաք ՚ի Մակեդոնիա , մերթ ընդ ձեռամբ Փի լիպպեայ , և մերթ ընդ ամենացուք նուսձեալ . Բ 346 . Դ 429 :

Ամբարձիք փիլիպպեայ հարկանել զնոսա , և փրել քա ղաքին նոցա . Զ 202 :

Ամբ արեգակնայինք և լուսնականք . անողութիւն նոցա սահմանեալ ՚ի Մեսոնէ . Գ 549 :

Այդեգործութիւն . Տես Ատտիկէ :

Այտէն արքայ կողբիսացւոց , հայր Մեդեայ , և յաղազս գանձուց նորա . Ա 33 :

Այրուձի , հզորագոյն զօրութիւն բանակին Պարսից . Ա 178 : Այրուձիոյն ամենացւոց կազմութիւն և զէնք . Բ 93 : Զի

Թերականն գեր 'ի վերոյ էր քան զաթենականն , և իւ . Բ 109 :
 Այրու ձին թեսաղացոց երկցագոյն և հզօրագոյն քան զՅու-
 նացն առ հասարակ . Գ 146 : Հեծելոցն աթենացոց հանդէս
 համարոյ 'ի զօրապետացն . Բ 92 :

Ա՛-իւէ՛ն քերթող ծնեալ 'ի Տէոս . Ե 394 : Տիպք կերպա-
 րանաց քերթու թեան նորա . Բ 396 : Երթ նորա առ Պողիկ-
 րատ , և գտանել շնորհս առաջի նորա , և նուազել զնա 'ի
 քնար իւր . Ե 463 : Իսպաղբեայ ձգել զնա առ ինքն . Ա 155 :

Անաստուածութիւն . զի բազումք 'ի նախնի մատենագրաց
 ամբաստանին յայն . Զ 132 : Բազմագոյնք 'ի նոցանէ 'ի տարա-
 պարտուց . Տէս զայսմանէ 'ի տեղեկութիւնն . Զ 224 :

Ա՛-ւ-ւ-ւ-իւ երէցն . երթ նորա 'ի յունաստան յաւուրս Սո-
 զոնի , և ընդ եօթանեախն իմաստունս լինել 'ի համարի . Ա 120 :

Ա՛-ւ-ւ-ւ-իւ աշակերտ Թաղեսի , առաջին վարժապետ իմաս-
 տասիրութեան յԱթենս . Ա 378 . Գ 8 : Մտերմութիւն նորա
 ընդ Պերիկղեայ . Ա 301 : Զի էակ իմանալի 'ի ներքս մուծանէ
 պատճառս արդասեաց բնութեան . Գ 29 : Ամբաստանել նո-
 րա յամպարշտութիւն , և փախուտ նորա . Ա 309 : Աստեղա-
 բաշխական գիտութիւն նորա . Գ 52 , 55 :

Ա՛-ւ-ւ-ւ-իւ արքայ սպարտացոց . ստիպել զնա պարե-
 տաց յերկրորդ հարսանիս . Գ 467 :

Ա՛-ւ-ւ-ւ-իւ քերթող կատակերգու , ոչ յանձն առեալ
 հնազանդել հրամանացն՝ շնչաւակելոյ զգէմս ծանօթս 'ի տե-
 սարանի , դատապարտի 'ի սովալուկ մահ . Ե 251 :

Ա՛-ւ-ւ-ւ-իւ իմաստասէր աշակերտ Թաղեսի . Գ 8 : Որ
 ինչ կարծիք նորա զարեգակնէ . Գ 52 :

Ա՛-ւ-ւ-ւ-իւ իմաստասէր աշակերտ Թաղեսի . Գ 8 :

Ա՛-ւ-ւ-ւ-իւ լամփասկեցի պատմիչ . Ե 99 :

Անգործութիւն . նախաախնք 'ի Սողոնէ սահմանեալ այնմ
 որ ոչն ուսուցանէին զորդիս իւրեանց յարուեստ ինչ , ազատ
 էին որդիքն 'ի ծերասածելոյ զնոսա . Ա 141 :

Ա՛-ւ-ւ-իւ Ծարտարախօս . Ա 376 :

Ա՛-ւ-ւ-իւ կղզի , հեռի 'ի Տենոսէ երկոտասան ասպարիզաւ .
 լերինք 'ի նմա դալարագեղք , աղբիւրք առատահոսք , և հո-
 վիտք զուարճալիք . Զ 27 : Քաջութիւն բնակչաց նորա , և
 ջերմագոյն առ Դիոնիսոս պաշտօն նոցա . Զ 28 :

Ա՛-ւ-ւ-իւ , գիւղ կամ աւան 'ի Թեսաղիա , հռչակաւոր վանն
 մէհենին Դեմեարեայ որ 'ի նմա , և Ամփիկախոնեան աշխարհա-
 ժողովոյն անդ գումարելոյ . Գ 170 , 172 :

Ա՛-ւ-ւ-իւ աթենացի հզօր , մի 'ի չարախօսաց Սոկրատայ . Ե
 148 :

Անձաւք , յորս նախնի բնակիլք Ելլագա պատսպարէին . Ա

17: Տէ՛ս Բաւիղ: Անձաւն՝ ՚ի Կնոսա. Տէ՛ս Կրեաէ: Անձաւն Կորիկեայ ՚ի Փովկիս, և ստորագրութիւն նորա. Բ 334: Անձաւն գեղփական. Տէ՛ս Դեղփիս: Անձաւն՝ որ ՚ի Տէնարա. Տէ՛ս Տէնարա: Անձաւն արոփոնեան. Տէ՛ս Տրոփոնիս:

Անձնասպանութիւն. Օրէնք Սողոմնի զայսմանէ. Ա 132:

Անուն. զի ՚ի ծնանել մանկան առ ամենացիս, կոչէին նմա անուն. Բ 406: Որ ինչ արարողութեամբք յայանէր անուն մանկանն, և ՚ի գիւանս աշխարհին արձանագրէր. Բ 412: Յատուկ անուանք յաճախեալք առ Յոյնս. Ե 112: Որ ՚ի նմանութենէ կենդանեաց և ՚ի դունոյ երեսաց առեալ անուանք. Ե 113: Որ ՚ի նուիրմանէ նոցա ուսեք ՚ի գից. ա՛տ: Որ ՚ի դռհուսէնէ նոցա զգից. ա՛տ: Որ ՚ի սերեւոյ ՚ի գից. Ե 114: Զի յոլովագոյնք յանուանց յիշատակելոց ՚ի գիրս Հովբոսի մեծարանաց նշանակք են. ա՛տ: Զի անուանքս այսոքիկ յաւելուին յրնկալեալս ՚ի ծննդեան. Ե 115: Զի աւանդէին այնոքիկ որդւոց յորգիս. Ե 116: Զի գրեթէ և ոչ մի ինչ ՚ի գիրս Հովբոսի գտանի անուն նախատանաց նշանակ. Ե 117: Անուանք որոց ՚ի դպրութիւնս կամ յարուեստս կացին երևելք ՚ի գաղթելոյ փիւնիկեցւոց յԵլլագա մինչև ՚ի կառուցումն վարժարանին յԱզգքսանգրիս. Աշխատի՛ր Գ Ե Ե:

Արտաւիճակ սպարտացի. գաշն խաղաղութեանն զոր Լա առնել Յունաց ընդ Արտալիսի. Ա 367, 410, 416:

Արտաւիճակ կողոփոնացի, որ զթերալիդն և զԼիւգական եղերերգութիւնն յորինեաց. Զ 160:

Արտաւիճակ արկազացի. պատգամաւորել նորա առ արքային Պարսից. որ ինչ ՚ի դարձին իւրում նորա բանք. Գ 84:

Արտաւիճակ աշակերտ Սոկրատայ. հաստատել նորա վարժեարս յԱթէնս. Բ 35: Սարաուցանել նորա զաշակերտան խտտակրօնութեամբքն, զորս սահմանեաց. ա՛տ: Դիողինեայ աշակերտիլ նմա. Բ 36: Երկաքանծիւրոցն կարծիք զկատարածէ բարութեան. ա՛տ, և Գ 94:

Արտաւիճակ ճարտարախօս. Ա 376:

Աշխարհագրութիւն. զարգացումն գիտութեանս յաւուրս Անաբարսեայ. Գ 75:

Աշխարհաժողով ՚ի նեղուցն Կորնթեան, ուր յամենայն ազգաց՝ որ ոչ կամէին հնազանդել Քսերքսեայ՝ եկին հրեշտակք. Ա 210: Աշխարհաժողով Ամիհիկաիոնաց, որ ՚ի դարնայնի դումարէր ՚ի Դեղփիս, և յաշնայնի ՚ի Թերմոսիլէ. Գ 172: Տէ՛ս և Ամիհիկաիոնք: Աշխարհաժողով նիզակակից ազգաց ՚ի Պեղոսոնեա. Ա 320: Բխովտականն, որ չորիցս գումարեցաւ ՚ի խորհուրդ իրաց ազգին, և ապա թերացիք սահմանեցին զիրան. Գ 146: Թեսաղացւոցն, որում այնոքիկ

ԷԼԹ յազգաց պարտականք էին հնազանդել, որք ձեռն դնէին հրովարտակաց նորա . Գ. 182 : Ակարնանայւոցն . Գ. 226 : Եւտազացւոցն հաշակաւոր վասն հանդիսի պերճութեանցն և խաղուց և ասնից որ 'ի նմա, և վասն խռնելոյ անդր բաղմութեան 'ի վաճառաշահ և 'ի զնին . ուր և ամի ամի ընարէին իշխանք տեսուչք ազգին . Գ. 227 : Աքայեցւոցն, յոր ամի ամի գումարէին 'ի հասարակել գարնայնոյն հրեշտակք ազգաց, ուր և ընարէին իշխանք 'ի կատարումն վճռոց ժողովոյն . որոց օրէն էր և ժողով ազգային ըստ ոչ սովորութեան գումարել 'ի կարևոր ժամանակի . Գ. 276 : Եղևսականն . Գ. 283 : Արկագացւոցն . Դ. 60 : Փովկիսականն . Բ. 388 : Այն որ 'ի քաղաքս ուրեք Արդողեայ գումարէր . Դ. 105 : Աշխարհաժողովն 'ի Կորնթոս, յորում Փիլիպպոս առաջի արար խաղաղութիւն ամենայն Ելլազայ, և պատերազմ ընդդէմ Պարսից . և ընարեցաւ ինքն զօրավար ամենայն Յունաց . Զ. 213 : Աշխարհաժողովն 'ի Սպարտա, յորում ընէին խորհուրդք զիրաց սպարտացւոց և Թերացւոց . Ա. 419 : Եւտազացւոցն, յոր գումարէին հրեշտակք մեսասան քաղաքաց . Ե. 379 : Յոնիացւոցն, յոր գումարէին հրեշտակք Երկոսասան քաղաքաց . ա՛ռ : Դորացւոցն, յոր սակաւք ոմանք գումարէին հրեշտակք . ա՛ռ : Զի հրովարտակք ժողովոցս այսոցիկ ոչ ամենայն քաղաքաց աշխարհին հարկ 'ի վերայ ածէին հնազանդութեան . Ե. 384 :

Աշխարհք, զի Պեարոնն հիմերացի բաղում աշխարհս եդ . Գ. 49 :

Ապահարզան, ներեալ յԱժէնա . Ա. 136 . Բ. 246 :

Ապատան յանցաւորաց որ այն տեղիք էին . Բ. 278 :

Ապատուրեան ասնք . Բ. 411 :

Ադէշէ նկարիչ հաշակաւոր, ծնեալ 'ի Կով կամ յԵփեսոսս . Ա. 381 . Գ. 269 :

Ապերախտութեան պատուհաս խիստ 'ի Պարսս . Զ. 95 : Թէ ոյք ջնդ ապերախտս համարէին . Զ. 96 :

Ադաշէ մէհեանք . Տէ՛ս Ամիկղա, Կոտիղիոս, Դեղոս Կ . Բ. Դեղփիս :

Ադաշէ աթենացի նկարիչ . Ա. 379 :

Առակ . զի զառակս ինչ Եսովպոսի եդ Սոկրատ 'ի չափ տա զի . Գ. 9 :

Առաջին պատճառք . որ ինչ զնցէ խմաստասիրացն բանք . Գ. 23 :

Առաքինութիւն . բնիկ նշանակութիւն բառիս . Զ. 177 : Ո՞ր այն իցեն գլխաւոր առաքինութիւնք . Զ. 178 : Ամենայն առաքինութիւն, ըստ Սոկրատայ, է գիտութիւն ինչ . և ամենայն յոռութիւն մոլորութիւն . Ե. 126 : Արխատուել զառաքի-

նութիւն 'ի միջասահմանին երկուց ծայրիցն կացուցանէ . Բ 441 : Տեղեկութիւն զայսմանէ . Բ 564 :

Առեղծուածք ազգի ազգի , զորս 'ի կիր արհանէին Յոյնք . Զ 173 :

Ատ՝ . ուղևորութիւն ընդ ծովեզերս նորա , և 'ի շրջակայ կղզիս ուրեք . Ե 372 : Անօք իրր երկերիւրովք զինի պատե-
րազմին Տրովազայ , բնակել յոնիացւոց եւ ողացւոց և գորա-
ցւոց 'ի ծովեզերս նորա . Ե 378 : Զի անուանի են ծովե-
զերքն գեղով և առատութեամբ . անդ :

Ատլէդիտ՝ . Աւանգութիւն զճննդենէ նորա . Դ 112 : Տօնք
'ի պաշտօն նորա . Դ 115 : Արձանագիրն 'ի վերայ գրան մե-
հենի նորա . անդ : Պատկեր նորա գրօշեալ 'ի Թրասիմեզեայ
պարոսացւոյ . անդ : Խաբէութիւն քրմաց նորա առ 'ի ստա-
նալ համբաւ . Դ 117 : Օմն ընդեղացուցեալ 'ի նոցանէ . Դ
120 : Այլ ևս օճք յայլ մեհեանս նորին Ասկզեպեայ և Դիո-
նիսեայ և այլոց զից . անդ : Տէ՛ս Եպիգաւրոս :

Ատլէ՝ քաղաք 'ի Բիտլիա , ուստի էր Եսիոդ . Գ 131 :

Ատոտ՝ . ամբաստանել նորա յամուարչութիւն . Ա 310 :
Վարժապետել նորա Պերիկղեայ , և սպա ընեւ նմա կնութեան .
Ա 310 : Գովութիւն նորա , և զի երևելիք յաթենացւոց ժո-
ղովին զնովաւ . Ա 390 :

Ատպարակիր , սոյայ 'ի ձեռանէ զորավարին առ աթենացիս ,
որ ամենայն ուրեք ընդ նմա գնայր . Բ 21 : Տէ՛ս և Թիկնասպահ :

Ատպարեզն ողիմպիական . ստորագրութիւն նորա . Գ 305 :
Դեղիականն . Բ 317 : Աթենականն . Բ 546 :

Ատպեք . զորավարք հեծեւոց առ աթենացիս . Բ 92 :

Ատքնջականութե իրաւունք յաւուրս գիւցազանց . Ա 76 :

Ատեղարաշխութիւն . հարևանցի ինչ տեսութիւն զար-
գացման նորա յԵլլազա չորիւք դարուք 'ն . Բ . Գ 49 :

Ատեղաց ընթացք . զի . յեգիպտացւոց և 'ի քաղղէացւոց
ընկալան Յոյնք զառաջին վարժս գիտութեանն . Գ 62 :

Ատիտան՝ . քերթող Թաարերդակ . հնդեաստանեկի առ-
նուէ նորա մրջանակ . Ե 239 : Զի որդի նորա համանուն եկաց
ընդ Ասկզեպիազեայ Ափարեոսի և Թեոդեկեայ 'ի վէդ .
անդ :

Ատիտան՝ . միլետացի , ըմբիչ հռչակաւոր . Բ 64 :

Ատուած և աստուածային . այլեայլ նշանակութիւնք բա-
ռիցս առ հին մասեհագիրս . Զ 134 . 135 : Որ ինչ 'ի նշանա-
կութեանց աստի զառանցանք , և դժուարութիւնք իմացուա-
ծոյ վարդապետութեան իմաստասիրացն . անդ : Զի իմաստա-
սիրացն մերթ եզակի և մերթ յոգնակի վարեւով զանունն աս-
տուծոյ , հաճելին զամսիկն և զգիտունս : Զգոյութեանէ նորա

և զմիութենէ և զպատշաճ պաշտամանէ . Տէ՛ս 'ի Հթ գլուխ՝
և 'ի ակզէկութիւնն զայնմանէ :

Աստուածք . որ ինչ նախնի Հունացն զնոցանէ կարծիք .
Ա 83 : Թէ սրպէս զնոսա երբեմն 'ի տեսիլ ամէկին . Ե 452 :
Ծնունդ նոցա , և հարսանիք , և մահ . Ե 455 :

Ատեանք դասատանի յԱթէնս , սահմանեալք 'ի Սողոմնէ .
Ա 128 : Տասն գլխաւոր ատեանք , յորս ատենապետ կային
մի կամ բազումք յինուոց իշխանացն . Ա 202 : Նորա տային
վճիռ անբողբէլի զգասատանոց սահմանելոց 'ի ժողով ա-
ւագանոյն և 'ի համախումբ ժողով աղգին . Բ 194 : Իւրա-
քանչիւրոց և ևթ իրք ամէկին յատեանս անդր . Բ 201 : Ա-
տենակալք էին իրք վեց հազարք . որք ամի ամի վիճակաւ ըն-
տրէին : Ար ինչ հանգամանք խնդրէին 'ի նոսա . զի էին նոցա
'ի գանձուց աշխարհին երեք գանկ 'ի նուազս իւրաքանչիւր
գումարելոյ ատենին . Բ 202 և որ զկնի : Պաշտօնեայք 'ի ձե-
ռանէ նոցա շրջէին ամի ամի ընդ աւանս Ատտիկեայ , առնէին
իրաւունս , և զգասատանս ինչ յիրաւարարս սմանս ապաս-
տան առնէին . Բ 205 : Տէ՛ս և յաշխարհի արեւելոյ և արեւմտոյ
արեւելացոց :

Արեւտաբան կղզի . Տէ՛ս Սողոմն և Աշխարհագրութիւն :

Արեւս կին Դարեհի . գրգռել նորա վթապաւորն արշաւել
յԵլլագա . Ա 181 :

Արտաշէս ըմբիշ . որ ինչ պատմութեան նորա հանգամանք
անտես լեալ . Դ 469 :

Արտիկե . Գ . Ա . Հին բնակիչք նորա . Տէ՛ս Կեկրոփս : Զի
արհամարհէին զնոսա աղջք վայրենիք Ելլագայ . Ա 21 : Ժողո-
վել նոցա յԱթէնս . Ա 27 : Զարգացումն քաղաքականու-
թեան նոցա և գիտութեանց . Ա 28 : Բաժանումն նոցա յերիս
գասս : Բազմութիւն սարկաց յԱտտիկէ . Բ 10 , 11 : Հարեան-
ցի ակզէկութիւն զաշխարհէն . ա՛տք . Մանրապատում սոս-
րագրութիւն . Դ 263 : Անգաստանք նորա ցանկովք և որմովք
բաժանեալ . ա՛տք : Սիւնակք 'ի նշանակ անոց զբաւականե-
լոց . ա՛տք : Զի տեառն անգոյն չէր օրէն գուրս 'ի նմա փորել .
կամ կանգնել որմս և կառուցանել շինուած , բայց այսչափ
ինչ հեռի 'ի սահմանակից անգոյն . և ոչ զըւր՝ որ զերկիր իւր
ողողեր՝ դարձուցանել 'ի վիճակ սահմանակցին . Դ 263 :

Գ . Բ . Երկրագործութիւն յԱտտիկէ : Զի եգիպտացիք
նախակրթեցին , յայն զաթենացիս , և աթենացիք զայլ աղջս
Ելլագայ . Դ 276 : Հնարք առաջարկեալք 'ի Քսենոփոնէ առ
'ի զարգացումն նորա . Դ 289 : Իմաստասէրք՝ որ գրեցին զայն-
մանէ . Դ 277 : Հրահանգք երկրագործութեան . ա՛տք : Զ
արջառք հերկագործէին զերկիր յԱտտիկէ . Դ 275 : Մշակուի

Թիւն ծառոց . Դ 284 : Պատուատաք . անտ : Թղենիք և նանե-
նիք և այլն . Դ 285 : Պատուք որ յԱտախիկէ , անուանիք քաղ-
ցրութեամբն . Դ 286 : Զանաղանութիւն արուիւն իզի ՚ի
ծառս և ՚ի բոյսս . անտ : Հրահանգք զբանջարոց ուտելեաց .
Դ 283 :

Տ . Գ . Հրահանգք մշակութեան այգեաց . Դ 279 : Յա-
տումն որթոց , և ազգի ազգի նոցին գարմանք . առայգացուցա-
նել զորթ զառամեալ . անկորիզ զհասս խաղողոյ գործել-
սեաւ և սպիտակ որկոյղս ՚ի մի որթ հասուցանել , և ՚ի միւսմ
որկուղի հասս երկոյցնս . անտ և ոչ շէի : Կութք այգեաց , և
ազգի ազգի հնարք սահելոյ զգինի . Դ 266 : Երգք և սարք
հնձանահարաց . անտ :

Տ . Դ . Կուազք հնձոց . եզանակ զորայն հարկանելոյ . Դ
264 , 265 : Զի անք և զոհք կցորդէին աշխատութեանց երկ-
րի յԱտախիկէ . Դ 266 : Որ ինչ իւրաքանչիւր ումք մարթէր
չահել յանոյ իւրմէ յԱտախիկէ . Դ 550 :

Արագիլ . զի ՚ի Թեասղեա մեծարէին արագիլք , վասն սրե-
լոյ նոցա զերկիրն յոճից բազմութենէ . Գ 188 :

Արահաչ . սպակեր նորա և ամուս գրոշեալ ՚ի Փիզիասայ
յողմնակեան մեհենին . Գ 290 : Տեղեկութիւն զարդուց
գահոյցն . Դ 292 : Կորանչան սպակեր նորա . Դ 105 :

Արարողութիւնք . գեղեցկութիւն արարողութեանց կրօ-
նիցն յԱմէնս . Բ 263 : Արարողութիւնք ահաւորք նախ քան
զգաստաստան Արիսպագին . Բ 214 : Արարողութիւն բիով
ասցուց ՚ի ամի ոստոց սարգենեաց . Գ 128 : Արարողութիւն
սպակման գուսարայսպթ նահատակացն յողմնակա . Գ 334 :
Արարողութիւն քաւութեան սպանողի . Ա 75 : Արարողու-
թիւն յուզարկաւորութեան անկելոցն ՚ի վերայ հայրենեաց .
Բ 161 :

Արարուածոյ Թատրերգութեանն սարս է լինել ամբողջ
և կատարեալ . Ե 297 : Զմիութենէ նորա . Ե 298 : Զակողու-
թենէ . Ե 299 : Եւ զի շունչ իմն է այն և հոգի ողբերգու-
թեանն . անտ :

Արդիական նաւորդք . առաջին ընդ ծով նաւարկել նոցա ,
և առնուլ զգանձս Այեսայ արքային կողբխացուց . Ա 33 :
Ծանօթմանալ աշխարհին արշաւանօքն նոցա , և լինել սկիտանի
՚ի շահաւաճառ . Ա 403 : Զի նաւք նոցա սահելին յԱմէնս
մինչև ՚ի սպառ . Գ 35 :

Արգիշտի , աղք քաջ . Գ 93 : Արիոյթ առնել նոցա զգի-
տութեանց , և զհեա լինել արուեստից . անտ :

Արգիշտի . ուղեորութիւն ընդ այն . Գ 89 : Զի անդ էին
խանձարուրք Յունաց . անտ :

Աբոն մայրաքաղաք յԱրգոզիս . վայր բնակութեան նորա . Գ 90 : Այլ և այլ կարգք ականջութեան սահմանեալ անդ . Գ 91 : Յառնել բնակչաց նորա ընդդէմ կուսակցաց սահաւաղեալութեան . Գ 92 : Միջնաբերդն որ ՚ի նմա , մեհեանն Աթէնասայ , և նորանշան պատկերն Արամազդայ . Գ 105 : Զի նուի բեալ էր այն Հերայ . Ա 24 . Գ 99 : Ի ծիւցն որ ՚ի նմա ցամաքեալք ՚ի տապոյ արեգական . Ե 54 :

Արդարութիւն . գեղեցիկ վճիռ Սողոմնի , զի ՚ի վերայ յանցանաց առն սոսկականի յամի կատարելի է զարգարութիւն , իսկ ՚ի վերայ աւագանւոյն անդէն և անդ . Ա 144 : Տէ . և Ա տեանք :

Աբեթն գետ . Գ 213 :

Աբեթնն . Տէ . Աբիէոս :

Աբեթնի գետն և զրայր Քտերքեայ , անկանել նորա ՚ի պատերազմն Սաղամնայ . Ա 244 :

Աբեթն երաժիշտ մեթոնայի . քերթութիւնք նորա . Ա 457 : Երկգաննիս քերթութեան առ ՚ի նմանէ գիւտ կամ զարգացումն . և հանգամանք ինչ կենաց նորա . ա՛դ :

Արիւթիւն ճնարիս որ այն իցէ . Բ 447 :

Արիսպագին ստեան , տեսուչ և պահապան օրինաց և ուղղութեան բարուց յԱթէնս . Ա 129 : Սահմանեալ ՚ի Կէկրոպայ . Ա 26 : Հաստատեալ ՚ի Սողոմնէ . Բ 211 : Պերիկլեայ ամիսփէլ զիշխանութիւն նորա , և բանադատել զնա ՚ի լուսութիւն . Ա 167 . Բ 212 : Արարողութիւնք ահաւորք նախ քան զգաստատանս նորա . Բ 214 : Բննել նորա զգաստատանս սամկին . Բ 215 : Զի յոյժ ստեանն այն մեծարոյ էր . Բ 216 : Կորանշան իմն նորին վճիռ . ա՛դ :

Աբեթի գետն . զի միում յօրինացն Սողոմնի նա զհաստայր հարուածն ետ . Ա 166 . Բ 195 : Զի համարէր նա արգար և աւարինի քան զամենայն ամենայիս . Ա 193 : Կալ նորա մի ՚ի զօրավարաց ՚ի ճակատամարտն Մարաթանի , և թողուլ Միլտիադեայ զիշխանութիւն իւր . Ա 194 : Աքսորել նորա զաւուկ կուսակցաց Թեմիստոկլեայ . Ա 201 : Դարձ նորա . Ա 242 : Զօրավարել նորա ամենայնոց ՚ի պատերազմն Պլատեայ . Ա 258 : Հեղութեամբն և արգարութեամբ յինքն ձգել զնիզակակիցս , զորս Պաւսանիաս խտուրթեամբն սարսուցանէր . Ա 276 : Ի նա ապատան առնել Յունաց զդուտ աշխարհին . Ա 279 : Որ ինչ մեծարանս ամենայնք աւարինութեան նորա մատուցին . Ա 294 : Զի ըստ արգարութեան զամենայն ինչ գործէր նա . Ա 296 : Տեսութիւնք յաւուրս Արիստիգեայ . Ա 291 : Աթէնացին որ զԱրիստիգէս գաստապարեակաց , զձկանակեալ ընդ կոչել նորա արգար . Ա 201 . Ե 431 :

Աւրիստիպոս իմաստասէր . Բ 430 : Ար ինչ կարծիք նորա ,
և կարգ կենաց . Գ 81 , 82 և այլն :

Աւրիստիպոս . Տէն Արմոգիտ :

Աւրիստիպոս ՚ի զաւակէ Հերակղեայ . Ա 68 . Գ 454 :

Աւրիստիպոս իշխան մեսնիացւոց զգուսար իւր մատուցանէ
՚ի զոհ վասն Հայրենեացն . Գ 373 : Պատերազմել նորա քա-
ջութեամբ ՚ի վերայ Իթովեայ . Գ 375 : Գնալ նորա զիւրովն
առ յուսահատութեան . ա՛նդ :

Աւրիստիպոս արքայ արկազացւոց . մասնել նորա զմեսնիա-
ցիս . Գ 383 , 384 : Սպանութիւն նորա ՚ի ժողովրդենէ իւրան .
Գ 391 :

Աւրիստիպոս իշխան մեսնիացւոց . Գ 377 : Պարտել նորա
զսպարտացիս . Գ 380 : Վերաւորեալ և անդդայ անկեալ գնել .
Գ 385 : Ենթին զգալ , և դասնել ՚ի խաւարչափն ուրեք վայրի
՚ի մէջ շեղջակուսեալ գիականց և կիսամեռ վերաւորաց . ա՛նդ :
Թե որդես զերծեալ անտի՛ դասնայ առ իւրան , և խնդրէ
վե՛ժ ՚ի սպարտացւոց և ՚ի կորնթացւոց . Գ 387 : Զի ոչ ևս
կարացեալ պահել զիրա քաղաք , ժողովէ զկանայս և զման-
կունս , և գնդաւ միով զորու հասանէ յԱրկազիս . Գ 391 :
Զի յանձնէ զորդի իւր հաւատարիմ զինուորակցաց , որք ա-
ռաջնորդեալ ՚ի նմանէ՛ գնան ՚ի Սիկիլիս . Գ 392 : Մեռանել
նորա ՚ի Հոսոս . ա՛նդ :

Աւրիստիպոս իմաստասէր աշակերտ Պլատոնի . Բ 30 : Ար ինչ
սահման մտածնի բարւոց ետ . Բ 429 : Իմաստք նորա բարոյա-
կանք . Գ 436 : Մեկնել նորա յԱթենայ . Գ 406 : Պատաս-
խանիք նորա . ա՛նդ : Ինակել նորա ՚ի Միտիլենէ մայրաքաղաք
Լեսբեայ , և յանձն առնուլ զգառախարակութիւն Ազեր-
սանդրի որդւոց Փիլիպպեայ . Գ 475 : Գիրք նորա զազգի ազ-
գի կարգաց տեսչութեան . Գ 480 : Գովութիւն զնմանէ , յե-
ղանակ բանից նորա , ընդարձակութիւն խորհրդոցն , և բնա-
պատում գիրք նորա , և որ ինչ ՚ի նմա հանրաբար զփեղերաց
և զէից իւրաքանչիւր ճառեալ . Ե 22 , և որ զինի : Ար ինչ նո-
րա կարգ ՚ի բնաբանութեան և ՚ի բնապատում ճառս կալեալ .
Ե 29 :

Աւրիստիպոս քերթող կատակերգակ . Ա 375 . Ե 242 : Գեր-
թուած նորա ընդդէմ Կրէոնի լի գառնութեամբ . Ե 248 :
Ուղղել նորա ալլաբանական կատակերգութեամբ զկարեւո-
բագոյն իրս աշխարհին . Ե 249 : Կատակերգել նորա զՍոկ-
րատ ՚ի անտարանի յԱթենս . Ե 146 : Կալ լիսարատեայ և Փի-
լոնիդեայ ճարտար գուսանաց զորավիպն լինել նմա . Ե 250 :
Սանձահարկ նորա զճամարձակութիւն կատակերգութեանցն
իւրոց ՚ի վերջիցս սկզբոսնեական սխալեալովն . ա՛նդ : Գա-

ասասան նորա 'ի վերայ Եզրիզեայ, Սոփոզի և Աբիսյիզեայ .
Ե 223 : Թերուծիւնք մեծամեծք, և չքնաղ գեղեցիկութիւնք
կասակերգու թեանց նորա . Ե 362 : Տէ՛ն և կասակերգուի :

Աբիֆֆֆֆֆֆֆ ճարտարախօս ամենայնի . Բ 189 : Ամրասանեւ
նորա զԻփիկրոսա 'ի կաշառարեկութիւն . Դ 340 :

Աբիֆֆֆֆֆֆֆ . գրաւեւ նորա յինքն զչերազոյն իշխանու-
թիւնն 'ի Սիկիսն 'ի մեռանեւ Եւփրոնի . Գ 264 :

Աբիֆֆֆֆֆֆֆ Պարոյր :

Արծամթոյ յարդ առ Յոյնս յայլ և այլ ժամանակս, և
համեմատութիւն նորա ընդ սսկոյ . Դ 167 : Տէ՛ն և Բօլք :

Աբիֆֆֆֆֆֆֆ . ազատ կալ նոցա յատար ընդ . Դ 58 : Զի բա-
նասեղծութիւն, երգ, կարաւ և սոնք ամբքեցին զխառութիւն
բարուց նոցա . Դ 59 : Մարգասիրութիւն, բարերարութիւն
և քաջութիւն նոցա . Դ 60 : Զի նախանձայոյցք էին ազատու-

թեան . ա՛տ : Պետութիւնք բազումք որ 'ի նմա, նիզակակիցք
միմեանց . ա՛տ : Զի Եպամփնոնգաս տայ կառուցանեւ նոցա
զՄեղազուսզլիս, առ 'ի սանձահարեւ զսպարաացիս . Դ 61 :

Զերմագոյն պաշտան նոցա առ աստուածն Պան . Դ 67 :

Աբիֆֆֆֆֆֆֆ . ուղեորութիւն ընդ այն . Դ 55 : Գաւառ 'ի մի-
ջակեա աշխարհին պեղոսպոնեասցոյ . բազմութիւն լերանցն
որ 'ի նմա, և գեաոց և վասկայ . Դ 56 : Առասութիւն ջորե-

նոյ և բանջարոց և ծառոց 'ի նմա . Դ 57 : Հակառակ Վերեաց
պաշտամունք յայլ և այլ կողմանս նորա . Դ 64 : Մարգազո-
հին խափանելոյ սնդ ժամանակ . Դ 548 :

Արձանագիրք ցեղից յազմողաց 'ի հանգէս երաժշտութեան
և կարաւուց յԱթէնս . Բ 133 : Արձանագրութիւնք զամ-
բանականք յԱթէնս . Բ 161 :

Աբիֆֆֆֆֆֆֆ և Աբիֆֆֆֆֆֆֆֆ, զվրէժ նախատանայն՝ զոր 'ի Պի-
սիտորասեայ կրեցին՝ խնդրեն յորդուց նորա . Ա 155 : Ար ինչ
պատիւ ընծայեալ նոցա . Ա 157 : Տեղեկութիւն զերգոյն
զնոցանե . Ա 495 :

Աբիֆֆֆֆֆֆֆ, իշխան արքային Պարսից . առպինութիւնք նորա
մեծամեծք . Դ 383 :

Արուեստք . տեսութիւնք զսկզբմանե նոցա . Գ 265 : Պա-
ճառք բարոյականք առաւել քան զբնականս գործեցին
զչարգացումն նոցին յԱլլագա . Ա 389 :

Արասանութիւն . թե զորս 'ի մասանց ոգրերգութեան
արասանեկին, և զորս նուագեկին գուսանք . Տէ՛ն Տեսարան :

Աբիֆֆֆֆֆֆֆ, մի 'ի զորագլխաց Քսերքեսայ 'ի պատերազմին
Պրասեայ . Ա 264, 270 :

Աբիֆֆֆֆֆֆֆ . սոնք նորա . Տէ՛ն Դեղոս և Բրարոն : Մեհէան
նորա և սրակեր . Տէ՛ն Եփեսոս : Հեղձուցիկն Արանմս . Դ 79 :

Աբէֆօտի գլխոյ ազնկանացւոց, և ջրջակոյ կղզեաց ոմանց, ելանել նորա ՚ի պատերազմ ընդ Քսերքսեայ. Ա 239: Որ ինչ խորհրդակից լինի Քսերքսեայ. Ա 240: Որ ինչ արար նա ՚ի պատերազմին Սաղամինայ. Ա 246: Գերեզման նորա ՚ի Լեկադ. Գ 225:

Աբէֆօտի տիկին Մաւսուէայ արքային Կարիոյ. Գ 362: Գուժ սիրոյ նորա ընդ առն իւրում. ա՛ռ: Հրաւեր նորա առ Ճարասարսոսս ՚ի ներքող առն իւրոյ. Գ 364: Շիրիմ հոյակաւ կանգնէ նմա. ստորագրութիւն շիրմին. ա՛ռ:

Աբբ երևելիք, որ կացին ՚ի ժամանակս պեղողոնեանկան ժարսին. Ա 373: Որք յեա գաղթականին փիւնիկեցւոց գալոյ յԵլլագա մինչև ՚ի հաստատութիւն աղեքսանդրեան վարժարանին կացին արբ երևելիք. Աշխատի՛ Գ և Ե:

Աբէղայոս իմաստասեր, աշակերտ Թաղէտի և վարժապետ Սոկրատայ. Գ 9:

Աբէղայոս արքայ մակեդոնացւոց. հրաւիրել նորա յարքունիս իւր զարս երևելիս ՚ի գիտութիւնս և ՚ի գեղարուեստս, և Եւրիպիդէայ, Չէքսեայ և Տիմոթեայ գալ ՚ի հրաւեր նորա. Բ 343. Ե 220: Չի հրաւիրէ և զՍոկրատ գալ ամբանալ առ իւր, այլ նա ջառնու յանձն. Բ 343:

Աբէղայոս արքայ սպարտացւոց. հնարք նորա ՚ի խափանել զպեղողոնեանկան պատերազմն. Ա 316: Աւար հարկանել նորա զԱտափկէ. Ա 327:

Աբէղայոս քերթող քնարերգակ, պարտապի, զարդացուցիչ արուեստին և օրինակ կացեալ. Չ 44: Յոփ և ժանտ քերթութեմնք նորա. Չ 45: Չի ներուղեայ տարփացեալ, և մերժեալ ՚ի նմանէ, նետիք երգիծանաց լինի նմա մահառիժ. Չ 46: Երթ նորա ՚ի Թասոս ընդ գաղթեալս ՚ի Պարոսէ, և անդ տակել լինել, և նշաւակել վատութեան նորա. ա՛ռ: Աբսորել նորա ՚ի Սպարտայ. Չ 47: Տարագրել քերթութեանց նորա անտի. ա՛ռ: Պսակել նորա յողիմպիական խաղս. ա՛ռ: Կալլոնդայ նաքսեցոյ սպանանել զնա. Չ 48:

Աբրոնք, Տէ՛ս Իշխանք:

Աւագանին ամենացւոց, իշխանքն ինունք, զորավարք, հարկահանք, գանձապետք, համարակալք, և այլն. Բ 195. և Աշխատի՛ Գ: Չի ժողովուրդն ընարէր զնոսս. Ա 126:

Աւար. զի ընդ իշխանութիւնս զճրավարին համարեցաւ յամենայն ժամանակի առնել զաւարն՝ որ ինչ հաճոյ թուեր նմա, կամ բաշխել զայն. Բ 101: Չի մասն յաւարէն սահմանեալ էր յԱթէնս ՚ի պաշտօն կրօնից. Բ 150:

Աւերսոս, Տէ՛ս Աւորնոս:

Աւերսոս կամ Աւերսոս. վայր յԵպիրոս՝ ուստի մահարէր սողիւքն վերածիսին. Գ 214:

Ա-շխ աւան, առ որով նաւասորին Ագամեմոնի արդեւաւ ընդերկար . Ա 59, 478 :

Ա-տիշէն, հրեշտակ յԱթենայ 'ի ժողով սպարաացոց արձակեալ . Ա 420 :

Ա-տիշիւն առեւակալ Արիստագրին . Բ 217 :

Ափ յափոյ տաղք առ Յոյնս . Զ 173 :

Աքաղաղից մարտ . Տէն Տանագրա :

Ա*տիշիւն զի ընդ երկար ժամանակս անկցորդք եղեն նոքա իրաց աշխարհին Ելլադայ . Գ 271 : Զի իւրաքանչիւրոց 'ի քաղաքաց նոցա անկ էր հրեշտակս աւաքել 'ի սովորական ժողովն որ ամի ամի գումարէր, և զոր աւաքանին ըստ ոչ սովորութեան կարէր գումարել . Գ 276 : Թէ իւր հաստատուն առ նոսա եկաց սամկասկետութիւն . Գ 277 :

Ա*տիւ գաւառ 'ի Պեղոպոնես, ուր երբեմն յոնիացիք բնակէին : Վայր բնակութեան նորա, և հանդամանք երկրին . Գ 271 : Քաղաքք գլխաւորք երկրասասան, յորոց միում միում եօթն կամ ութ աւանք էին շուրջանակի . Գ 276 : Երկրաշարժն որ զերկուս 'ի քաղաքաց անտի կործանեաց . Գ 274 :

Ա*տիւն աւան Ատաիկեայ, վաթսուն սպարիզաւ հեռի յԱթենայ . Գ 268 : Զի էին շուրջ զնովաւ այդեստանք . Գ 273 :

Ատիւյն գետ . Գ 226 :

Ատիւն որդի Պեղեայ . Ա 33 : Մեհեան նորա մերձ 'ի Սպարտա, որոց փակեալ կային միշտ դրունք . Գ 53 :

Աքսոր . Տէն Պատիժք :

Բ

Բաբելոն . առնուլ զայն Դարեհի, նստեալ զնովաւ զամիսս իննետասն . Ա 173 :

Բազմամարդութիւն . իմաստասէրք և օրէնսդիրք Ելլադայ կարի 'ի բացեայ էին 'ի նպատակոց բազմամարդութեան . Բ 403 . Գ 527 : Օրէնք Սողոմնի զայամանէ . Ա 136 :

Բակլայ . զի Պիւթագոր շարդել զայն աշակերտացն . Ե 477 :

Բազանիք հասարակաց և իւրաքանչիւրոց ոմանց . Բ 240 :

Բանականութիւն . զի բանին և առօրինութեան ծայրայեղ անչարիութիւն դրեթէ որպէս զցանկալեաց բնութեան է վասնդաւոր . Զ 93 :

Բանակք ամենացոց . Բ 81 : Զի 'ի յեափն ժամանակս

գրեթէ առ հասարակ վարձկանք էին զօրք 'ի բանակին նոցա . 97 : Տէ՛ . և Աթենացիք . § . Բ : Բանակք սպարապետց . Դ 12 : Զօրք յորոց կազմէին . Դ 543 :

Բանաստեղծութիւն ոչ 'ի չափ և եթ տաղի է , այլ կարևոր էն 'ի նմա կեղծիք . Զ 152 : Ազգ ազգ բանաստեղծութեանց . և՛ :

Բանջարք ուտելիք ատօիկաստան երկրի . Դ 283 :

Բաշխք . Տէ՛ . Ճակասագիր :

Բարբառք այլևայլք յունական լեզուի . Ե 376 : Բարբառ զոր հոմերոս 'ի կիր արկանէ . Ե 493 :

Բարեբաստութիւն . տարածայն զայնմանէ կարծիք . Զ 81 : Կիսոց 'ի բնութենէ ժառանգել զայն , և կիսոց երկայնամիտ ճգամք ստանալ . Զ 82 : Թէ յոր ինչ բուն ծայր բարեբաստութեան հաստատեալ կայցէ . Զ 82 :

Բարեկամութեան նկարագիր և օգուտք . Զ 110 : Զի Եոյնք չկանգնեցին նմա ուրեք մեհեան . Ե 437 : Զի կանգնեցին նմա բազինս . Բ 137 : Արիտատելի զբարեկամութենէ բան . Դ 407 : Պիւթագորայ զայնմանէ բան . Ե 496 : Արիտափայտեայ իմաստք զբարեկամութենէ . Գ 86 :

Բարոյականն գիտութիւն հիւսք իմն վճռոց էր երբեմն , ապա 'ի կարգ գիտութեան ամին զայն Պիւթագոր և երիցադոյնք յաշակերտաց նորա : Զի Սոկրատ գործնականին սպարապեաց քան տեսականին բարոյական գիտութեան . Զ 175 : Թէադէս , Մեատոս և Արքիտաս բարոյախօսք , և զգրոց նոցա . Զ 176 : Տարածայնութիւն իմաստասիրաց զմասանց ինչ բարոյականին . Զ 178 : Որ ինչ Իսոկրատայ բարոյական իմաստք . Բ 433 : Որ ինչ Արիտատելի . Բ 436 : Որ ինչ Պլատոնի . Բ 450 . Տէ՛ . Ի Գ . Զ Լ :

Բարք ազգին ըստ բարուց իշխանին . զի զեղծումն բարուց խոնարհի և ոչ ամբառնայ միողէ 'ի միւսն . Ե 143 : Որ ոք միադնէ հանդամանաց և եկից ազգի ազգի կարգաց տեսութեան , 'ի միա առնու՝ զի զեղծումն բարուց բաւական է 'ի կործանել զամենակատարն կարգ պետութեան , և նոյն 'ի հաստատել զկարի խից թերին . Դ 534 : Տէ՛ . Նկարագիր բարուց : Բարք և քաղաքական կենցաղ աթենացւոց . Բ 234 , 517 : Սպարապետցն . Գ 518 : Յեղափոխութիւն բարուցն Յունաց յաւուրս Պերիկղեայ . Ե 369 :

Բառիցն 'ի Կրեաէ , առ ինչ սահմանեալ էր 'ի սկզբանէ . Ե 36 . Ե 420 : Տեղեկութիւն զայնմանէ . Ե 524 :

Բ-իւրիւրէ-քերթող հռչակաւոր քնարերգակ . Զ 39 : Հանգիտապատիւ Պինդարայ առ ժամանակ մի կալ նորա յարբուներս հերոնի արքայի . և՛ :

Բէլինքազար ամուր, պատճառ գժառութեանց ընդ սպարտացիս և ընդ արկազացիս . Գ 55 :

Բժիշկ . Իսպոկիրատայ խրատք 'ի հրահանգս բժշկի . Ե 441 : Ո՞ր այն բժիշկ իցէ, որ փառաւոր առնէ զարուեստն . Ե 448 : Որ ինչ Պղատոնի զբժշկութենէ կարծիք . Գ 129 :

Բիս սլրիկնացի, մի յեօթն խմաստնոցն Ելլագայ . Ա 119 : Որ ինչ խրատն ետ յանխացոց . Ե 385 :

Բխովապեաք, իշխանք բխովացոց . Ա 426, 430 . Գ 146 :

Բիւշաշիտ . զի էին քաջք և կորովիք . Գ 147 : Զի համարէին բիրտք և ապուշք . Գ 150 : Ախորժակք նոցա յերաժշտութիւն և 'ի խնջոյս, և բարք նոցա . Գ 161 : Սրբազան գունդ նոցա . Գ 163 : Որ ինչ Փիլիպպոս մակեդոնացի զքաջութենէ գնդին վկայեաց . Գ 164 : Պեղոսիդայ զորավար գնդին երբեմն կալ . Ա 424 :

Բիւշաշիտ, ուղեորութիւն ընդ այն . Գ 121 : Զի երկիրն առատաձեւն է ցորենոյ . Գ 147 : Զի ձմեռն սաստիկ է անդ . Գ 162 : Առակք 'ի վերայ բազմաց 'ի քաղաքաց աշխարհին . Գ 164 : Ալքք աւազք կացեալք անդ . Գ 151 :

Բիւշաշիտ, օգնեն պերինթացոց պաշարելոց 'ի Փիլիպպեայ, և Փիլիպպեայ պաշարել զքաղաքն նոցա . Զ 187 : Փսկիոնի զորավարին ամենացոց ազատել զնոսա, և նոցա վասն շնորհակալութեան կանգնել անդրի ժողովրդեանն ամենացոց . Զ 193 :

Բիւշաշիտ, ստորագրութիւն քաղաքին . Ա 436 : Զի գերագոյն իշխանութիւն անդ 'ի ձեռս ժողովրդեան է : Հանճարաբանութիւն երկրոյն Անաբարսեայ առ Սողոն . Ա 437 : Արգաւանդութիւն երկրին, և բարեբաստ վայր բնակութեան նորա . անդ :

Բիւշաշիտ . Տէս Կիսիպպոս :

Բնարանութիւն Բունաց առ հասարակ . Ե 28 : Որ ինչ Արիստոտելի, Գեմսկրիակայ, Եմպեգոկղի և Պիւթագորայ կարծիք զհոգւոյ աշխարհի, զաստուծոյ, և զվախճանական պատճառաց, այլովքն հանդերձ . Ե 29 : Բնարանութիւն սմանց լի վրիպակք և ցնորիք . Ե 57 :

Բնական պատմութիւն . Թէ սրպէս սրբոս է ուսանել զայն, և ճառել զայնմանէ . Ե 63 : Զի 'ի սակաւ ինչ դասակարգութիւնս պարտ է ամփոփել զազգս ազգս էից . Ե 66 : Բաժանումն և ստորաբաժանումն դասակարգութեանցն 'ի բազում տեսակս . Ե 61 : Բաժանումն թերի . անդ և 'ի Գլ . ԿԳ :

Բնութիւն . զի սեռէ 'ի սեռ, և տեսակ 'ի տեսակէ ընդ անզգալի աստիճանս անցանէ . Ե 72 :

Բոլորակաւ կամ սկակզբ խազ, որ այն էր. Գ. 333:

Բռնամարտ որ այն էր. Գ. 329:

Բռնաւոր և Բռնաւորութիւն. Տէ՛ւ Կարգք տեսչութեան:

Բովք Լաւրիանի յԱտփիկէ, սւտի ելաներ արծաթ բազում. Դ. 293: Ձի պարտ էր դնոց առնուլ զհրաման սկզբելոյ զբողան. Դ. 294: Ձի Թեմիսասկզէս սահմանեաց ՚ի կառուցումն նաւաց զահն՝ որ անախ. ա՛նք: Որ ինչ զբովուց և զսկզբելոյ նոցա դիտելիք. Դ. 295: Բաղգաառութիւն աշխատաւորաց ՚ի գործել զերկիր և որոց ՚ի քարահատաւ կամ ՚ի բովս անդհրահայից աշխատ լինին. Դ. 291: Ոսկեհանք և արծաթահանք ՚ի Սիփնոս կղզւոջ. Զ. 53: Ոսկեհանք զորս եգիպտ ֆիլիսպոս. Բ. 346:

Բա՛ւի՛ սպարտացի. հայրենասիրութիւն նորա. Ա. 209:

Բբբբ աւան Ատփիկեայ, ուր կատարելին ամբ Աբտեմեայ. Դ. 291: Եւ Դիոնիսեայ. Դ. 292:

Բբբբ սպարտացի զորավար քաջ. Ա. 340: Թուկիդիդէս, հարեալ ՚ի նմանէ պատերազմաւ, գովէ զնա ՚ի սրամտութեան իւրում. Ե. 94, 96:

Գ

Գաղթականք Յունաց բնակեալք մինչև ՚ի ծովս հեռաւորս, առ ինչ գաղթեցան, և զինչ իրք էին նոցա ընդ մայրաքաղաքս իւրեանց. Ա. 439. Գ. 258: Բնակել Յունաց ՚ի ծովեզերս փոքուն Ասիոյ, և ՚ի դաւառս՝ որ կոչին Եւոզիս, Յոնիս և Դոբիս. Ա. 92. Ե. 376: Բարք նոցա և կարգ տեսչութեան. Ե. 377: Գաղթականք աթենացւոց. Ա. 288:

Գանձք որ յԱթենս. Բ. 140: Որ ՚ի Դեղփիս. Բ. 302: Աբբային Պարսից գանձք. Ա. 176: Տեղեկութիւն զայսմանէ. Տէ՛ւ Եւ Մուտք գանձուց. Ա. 495:

Գբբբ սղբիւր մերձ ՚ի Պլատինս, խցեալ ՚ի Պարսից. Ա. 266:

Գեղեցկութիւն. Թէ իւ սահմանի առ հասարակ և ՚ի մի մի յեկցս. Ե. 402: Որ ինչ զայսմանէ կարծիք Պլատոնի. ա՛նք: Որ ինչ Արիստոտելի կարծիք. Դ. 403: Մրցանակ գեղոյ յԵզիս սահմանեալ. Գ. 284: Հանճարաբանութիւն Արիստոտելի զգեղեցկութենէ. Դ. 407:

Գե՛ւն՛ արքայ Սիրակուսայ, չառնու յանձն միաբանել ընդ աթենացիս ընդգէմ Բսերքսեայ, յո՛ժար ՚ի հնազանդել նմա. Ա. 211: Պատկեր նորա ՚ի կառս սղնձի յՈղիմպիս. Գ. 298:

Գեաղք և աղբիւրք, թէ ուսոյն ջուրք նոցա ըստ իմաստասիրաց . Ե 55 : Գեաղք մշանջենաւորք . անդ :

Գերեզմանական հանգէս . Տէ՛ն Դամբանական :

Գիւթիւն . քաղաք հզօր, և նաւահանգիստ գիւղող ՚ի Լակոնիա . Գ 414 :

Գիւթիւր . զօրավար սպարապետ, ծնեալ ՚ի կարգ եղոսացոց . Գ 430 : Ազատել նորա զԱլիբակուսա, զոր պաշարելին ամենացիք . Ա 355 :

Գիտաւորք . Տէ՛ն վարսաւք :

Գիտութիւնք, զորս ամին յԱլլագա թաղէս, Պիւթագոր և այլք ՚ի Յունաց, ուղեորեալ ընդ Եգիպտոս և ընդ Ասիա . Ա 383 :

Գիւրգիւն մի ՚ի Կիւկլագայց, կզգեակ սեպացեալ գահաւանդակօք քարաժայռիւք . Զ 29 :

Գիւրի . քաղաք ՚ի Թեսաղիա, առ ստորոտով Պինդայ շէրին . Գ 212 :

Գնն . քաղաք ՚ի Թեսաղիա, կարևոր յոյժ գիւղող տեղեւան . Գ 208 :

Գուրգիւն . հռեար անուանի . Ա 375 : Յաջողութիւնք նորա մեծամեծք յԱթենս, ՚ի Թեսաղիա և յամենայն Ելլագա : Անգրին կանգնեալ նմա ՚ի մեհենին որ ՚ի Դեզիիս . Բ 309 . Դ 213 : Դատաստան զնմանէ և զաշակերտաց նորա . Գ 215 : Որ ինչ նորա դատաստան զՊլատոնէ . Դ 216 :

Գուրգիւն . քաղաք ՚ի Կրեակ . վայր բնակութեան նորա . Ե 419 : Որ ինչ անդ պատուհաս շնացելոցն . անդ : Անձանուր զբախդն ասեն շեալ . Ե 420 :

Գուրգիւն . գետ յԱրկագիա, որոյ ջուրցն միշտ նոյն չափ ցրտութեան է . Դ 71 :

Գուրգիւն . քաղաք յԱրկագիա . Գ 71 :

Գուսանք . զի նոյնք երբեմն յողբերգութիւնս և ՚ի կատակերգութիւնս էին գուսանք, այլ ոչ յաջողէին յերկաքանչիւրն . Ե 266 : Զի գեպ լինէր նոցա յաճախ կրել թշնամանս ՚ի բազմութենէն . Ե 273 : Զի ժառանգէին նոցա զամենայն ազատութիւն քաղաքացոյ, և զի ոմանք ՚ի նոցանէ ՚ի հրեշտակութիւն առաքեցան . Ե 274 : Հանգերձք նոցա ըստ գիմնացն պատշաճի . Ե 276 : Տէ՛ն և Տեսարան . Գ . Բ :

Գօտեմարա . կարգ հրահանգացս յողբնական խաղն . Գ 326 :

Գօտեմարսիկք . Տէ՛ն Ըմբիչք, Կրթարան, Կոուանոց, և հրահանգք :

Գօտիք . Պիւթագոր և Թաղէս բաժանեցին զերկինս ՚ի հինգ գօտիս, և Պարմենիգէս զերկիր . Գ 77 :

Դամբանական հանգէք ՚ի Կեկրոսայ սահմանեալ . Ա 25 : Տեսարանք ՚ի դամբանական հանդիսի թագաւորաց , ուր զիւց ազունք առ հասարակ յանդիման լինէին . Ա 74 : Դամբանական հանգէս անկելոցն ՚ի վերայ հայրենեաց . Բ 161 : Տե՛ս և Մեռեալք :

Դամբանք հնագոյնք՝ էին բլուրք ձեռագործք , ընդ որոց յԵգիպտոս կանգնեցան բրդունք . Գ 424 : Տե՛ս Սիկիւն :

Դա՛նդա սպարտայի . պատասխանի նորա առ հրեշտակս Փիլիպպեայ . Գ 546 :

Դա՛նն և Փէ՛նդա , նախափոյք կատարեալ բարեկամութեան . պատմութիւն նոցա . Զ 111 :

Դա՛նաւ արքայ արգիացւոց . եկ նորա յԵլլագա . Ա 19 : Զաւակք նորա . Ա 67 :

Դասալբութիւն , յանցանք մահապարտութեան առ ակննայիս . Բ 96 :

Դասապետ կամ վերակացու այլոց մանկանց ՚ի Սպարտա . պաշտան նորա . Գ 504 . Տե՛ս Դասախարակութիւն . § Գ :

Դասախարակութիւն . § . Ա . Որք ՚ի Յունաց ՚ի տեսութիւն առաջնորդական արուեստին պարապեցին , ծանեան զի բախապետութեանց ՚ի դասախարակութիւն մանկուոյն է հաստատեալ . Գ 499 . Գ 535 : Զի դասախարակութեան գործ է տալ մարմնոյ զկորով՝ զոր անկ է նմա ունել , և հոգւոյ զկատարելութիւն՝ որում է ընդունական . Բ 401 : Զի ոչ է պարտալայոց , ՚ի հնգամենից և ՚ի իտնարհ , պարապել ՚ի վաստակ . Բ 410 : Նախնի օրէնսդիրք հասարակաց վարժեար սահմանեցին մանկուոյն . Բ 413 : Ոչ է պարտ մանկան սովորել խմիք , ընդ որ չկարիցեն յաւագոյթ հասակին հաւանել միտք նորա . և զի որ ինչ տեսանէ և որ ինչ լսէ և դիտութիւնք և հրահանգք մարմնոյ միաբանեացեն առ հասարակ անգտսին ՚ի մանկութենէ սիրելի առնել նմա և առելի որ ինչ պարտ է նմա սիրել և առել յամենայն կեանս իւր . Բ 415 , 427 :

§ . Բ . Դասախարակութիւն առ ակննայիս սկսանէր անդրստին ՚ի ծննդէնէ մանկանն և երկարաձգէր մինչև զքսան ամսիոցն . Բ 401 , 427 : Մանրապատում հանգամանք դասախարակութեան առաջնոց ամացն . Բ 405 : Հրահանգք մարմնոյ և մտաց , յորս սպա վարժէրն . Բ 415 : Տե՛ս ՚ի ԻՉ գլուխն ՚ի բուն , և ՚ի բառս Օրէնք . § Գ : Դասախարակութիւն գտակաց նոցա . Բ 462 :

§ . Գ . Դասախարակութիւն սպարտացւոց . որ ինչ ՚ի ծնա

նել մանկանն առնէին 'ի Սպարտա . Գ. 499 : Զի մինչ և ցեօթն
ամ հասակին 'ի ինամս ճնողայն թողեալ, ապա աւագանին
ունէր զհօգ նորա . Գ. 500 : Զի 'ի միասին դաստարակէին
մանկունք . Գ. 497 : Երիցադոյն խնամք զհանդերձելոց ժա-
ռանգաց . Գ. 467 : Արթել նոցա 'ի հայրենասիրութիւն . Գ.
440 . և 'ի հպատակութիւն օրինաց . Գ. 448 : Զգուշութիւն
խիստ 'ի վերայ նոցա, և նուաճումն 'ի հնազանդութիւն . Գ.
442 : Գնացք նոցա 'ի հրապարակի անմտունչ, և հանգարտ .
ա՛ռ : Ճաշել նոցա 'ի միասին . Գ. 443 : Որ ինչ ուսումն նո-
ցա . Գ. 505 : Պարագումն նոցա 'ի հրահանգս . Գ. 506 : Մըր-
ցութիւնք նոցա 'ի Պրատանիստ . ա՛ռ : Գանք նոցա 'ի միում
'ի սօնիցն Անահայ . Գ. 508 : Զի սովորութիւնս այս հակա-
ռակ էր մտաց Լիկուրգեայ . Գ. 509 : Զի օրէն էր նոցա յափը-
տակել 'ի պատերազմի որ ինչ վայել էր նոցա . և ընդէր . Գ.
450 : Յարձակմունք նոցա 'ի վերայ եղոսացոց . Տէ՛ս Գարա-
նակալութիւն : Դաստարակութիւն դատերաց, և որ ինչ խաղք
և հրահանգք նոցա . Գ. 514 : Զի մանկաւոյն, որ 'ի զինն խա-
ղուց նոցա կայր, սովորութիւն էր ընտրել 'ի նոցանէ կին . Գ.
514 : Տէ՛ս 'ի Նիլի գլուխն 'ի բուն :

Դատասխազ . զի յԱթէնս օրէն էր ամենայն ումք քաղաքա-
ցւոյ դատասխազել զյանցանաց, որ զնասակարք էին աշխար-
հին . Բ. 218 : Թէ առ ս' դատասխազն բողոքէր . և զի պարտ էր
նմա երդնուլ . Բ. 220 : Որ ինչ վտանգ պատահասի առաջի
կայր նմա . Բ. 223 :

Դատաստանական կարգք յԱթէնս . Բ. 218 :

Դաթի . հրաման Դարեհի առ նա կործանել զԱթէնս և
զԵրեւորիա . Ա. 189 : Պարտութիւն նորա 'ի Ճակատամարտին
'ի Մարաթոն . Ա. 197 :

Դարանակալութիւն . հրահանգ զինուորական սպարտա-
Գ. 514 : Տեղեկութիւն զայնմանէ . Գ. 569 :

Դաբէ՛ս որդի վշտասպեայ թագաւորէ Պարսից . Ա. 171 : Բա-
ժանել նորա զթագաւորութիւն իւր 'ի քսան նախարարու-
թիւնս . Ա. 174 : Դնել նորա օրէնս խնաստունս . ա՛ռ : Ըն-
դարձակութիւն պետութեան նորա, և մուտք գանձուն . Ա.
175 : Խրատուն Դեմոկրեայ արշաւել նորա յԵլլադա . Ա.
181 : Դիմումն նորա 'ի Սկիւթս . Ա. 182 : Կուսածել նորա զազգս
բնակեալս մերձ Դինգոս . Ա. 184 : Մահ նորա . Ա. 201 :

Դաթի՛ն գուսար Լազոնի . արկածք նորա . Դ. 72 :

Դեղաղոս սիկիոնայի, քանդակագործ երեսելի : Սա նախ,
որպէս թուի, զբազուկս, զձեռս, զբարձս և զոտս մեկնեաց 'ի
գրոշուածս անգրեաց . Գ. 268 : Տեղեկութիւն զայնմանէ . Գ.
335 : Կորա համարի գաստակերտ բաւիղն 'ի Արեաէ . Ե. 524 :

Դեղ²⁰, մի ՚ի Բոլոր կղզեաց. §. Ա. 25: Կհարագիր քաղաքին. և՛: Շքնապատ և ընդարձակութիւն կղզւոյն, և վայր բնակութեան քաղաքին. 2 15: Այլ և այլ կարգք աեսչութեան՝ որ ՚ի նմա կացին. 2 16: Գերեզմանք հին բնակչացն փոխեալ ՚ի հռենէ կղզի. և՛: 2 ի խաղաղութիւն տիրեաց անգ հանապազ. և՛:

§. Բ. Մեհեանն Ապողոնի՝ որ անգ. հնութիւն նորա, և նկարագիր. 2 8: Բագինն որ ընդ եօթանեակն հրաշակերաս ՚ի համարի է. 2 9: Միւս ևս բագինն, ուր Պիւթագոր ըլնուէրն մատուցանէր. 2 11: Պատկերն Ապողոնի քսան և չորք ասնաչափ. 2 13: Արմաւենին պղնձի. և՛: Վիճակք մեհեանկանք. 2 64:

§. Գ. Տօնք ՚ի Գեղոս տարեկանք ՚ի դարնայնի, որք ՚ի լրումն քառից ամաց պայծառագոյն ևս կատարէին. 2 7: Խոնեւանդր եկաց. 2 15: Նուիրակութիւնք կամ թափօրք մեծահանգէսք ՚ի կղզեաց և յայլ և այլ կողմանց Ելլադայ դիմեալք անգր. 2 57, 60: Նաւատորմք որ ամէին զնոսա ՚ի Գեղոս. 2 57: Նշանաւորք ազգաց իւրաքանչիւր յառաջն նաւացն. 2 71: Նուիրակութիւնք կղզեացն հռենեայ, Միկոնի, Վեայ, Անարոսի, և այլոց ոմանց անգէաց. 2 60: Աթենացւոցն, և պերճութիւն նորա. 2 61: Աթենացւոցն զարձեալ՝ որում առաջնորդեաց Նիկիաս զորավար, և նուէր նորա և զոհ. 2 63: Տենոսացւոցն, որ բաց ՚ի նուիրաց նոցա և զպերրորիացւոցն ամէր. 2 69: Ծախք թափօրոյ աթենացւոց. 2 64: Պար մանկաւոյն դեղոսացւոց, և կարաւ օրիորդացն. 2 59: Պար աթենացւոց և դեղոսացւոց, որ զաղամոզ շաւիղս կրետական բաւզին յանդիման առնէին. 2 63: Պար նաւորդաց և այլանգակ արարողութիւնն յառաջ քան զայն, կարաւել նոցա ձեռս յեաս կապեալ. 2 67: 2 ի նաւորդքն այնորիկէին վաճառականք տարաշխարհիկք. վաճառաչահ նոցա. և՛: Մրցանակ յաղթողացն. 2 64: Քաջաց քերթողաց յօրինել օրհնութիւնս վասն ասորիցն. 2 61: 2 ի յեա արարողութեանց մեհենին, աւագանին Գեղոսի յեզր Ինսպայ դետոյ տայր ճաշ՝ զոր Նիկիաս սահմանադրեաց, և զծախս նորա պատրասեալ. 2 65: Տեղեկութիւն զարձանադրութեանն, որ ՚ի ասնս յայս ակնարկեալ. 2 215:

§. Դ. Վաճառականութիւն Գեղոսի. անօթքն ցանկալք ՚ի պղնձոյն՝ որ ելանէր ՚ի բովուց նորա. 2 68: Հնարագիտութիւն դեղոսացւոց ՚ի սարարել զհաւս. և՛:

Դեղ²¹, ստորագրութիւն քաղաքին. Բ. 296: Մեհեանք որ ՚ի նմա. Բ. 292: Մեհեանն Ապողոնի. Բ. 298: Այլ մեհենին Ապողոնի. Բ. 312: Տեղեկութիւն զծխոյն որ ելանէր յայրէ

անտի . Բ 533 : Աւարել Յունաց նուէրս ՚ի մեհեան անդր
յեա ճակատամարտին Սաղամինայ . Բ 302 :

Դէմէրէն ճարտարախօս . Դ 408 : Մանկութիւն նորա . անդ :
Աւարինութիւնք նորա և յոռութիւնք . անդ : Տեղեկութիւն
զմիտքէ ՚ի բառից ճարտարախօսիս . Դ 553 : Ար ինչ յեա ճա-
կատամարտին Վերոնեայ ասաց նա ց՝Վիլիպպոս . Զ 207 :

Դէմէրէն արքայ սպարապետաց . որ ինչ ասաց նա ց՝Վսեբբ .
սէս վասն առաջարկեալ խորհրդոցն . Ա 206 :

Դէմէրէն . Տէն Ելեօփս :

Դէմէրէն . խրատել նորա զԴարեհ արշաւել յԵլլագա .
Ա 181 : Խոյս տալ նորա յԻտալիա . Ա 182 :

Դէմէրէն . զօրավար Եթէնացի . Ա 356 , 358 :

Դէմէրէն ճարտարախօս , աշակերտ Պրատոնի . Բ 31 :
Զհօրէ նորա . անդ : Յաղթել նորա հոգաբարձուաց իւրոց ՚ի
գատաստանի . անդ : Տեղեկութիւն զհայրենի Ճառանգու-
թեանց նորա . Բ 551 : Յաճախել նորա ՚ի վարժարան Իսէոսի ,
և առ ինչ երթ նորա յԱհագեմիս . Բ 31 : Օրինակել նորա
ութեկի զգատամարտութիւն Թուկիդիդեայ , առ ՚ի յարգարել
զեղանակ բանից իւրոց ըստ նորայն . Գ 3 : Ի լուր համբաւոց
անհնարին սպառազինութեան արքային Պարսից , յորդորել
նորա զԵթէնացիս ՚ի զիմակալութիւն . Դ 349 : Յուցանել
նորա զսպահնութիւն Աթէնայ ՚ի կէս հաւատարութեան
սպարապետոց ընդ Եթէնացիս . Դ 352 : Վենգանագրել զհեղ-
ութիւն Եթէնացոց և զժրութիւն Փիլիպպեայ . Դ 357 :
Յանձին բերել նախանձ մեծ ՚ի վերայ հայրենեաց . Դ 410 :
Զյաջողել յառաջին հրապարակախօսութիւնս իւր , և զօրու-
թեամբ ճգանց ընուլ սպա զԵթէն . անդ : Սողիւսք զմեանէ .
Դ 411 : Միգիտայ ածել նմա սպտակ , պարտաւորել ՚ի
նմանէ յասենի ՚ի տուգանս . Դ 412 : Դատախազել նորա
զմիտքէ յաղգականացն , իբր թէ վերաւորեալ ՚ի նմանէ . հան-
ճարարանութիւն իմն զայսմանէ . Դ 413 : Ենձնասիրութիւն
նորա . անդ : Գումարել նորա առաջի Փիլիպպեայ . Դ 422 :
Ար ինչ ընդ հրեշտակս Փիլիպպեայ արար . և ամբաստանու-
թիւն նորա զհրեշտակացն Եթէնացոց կաշառարեկութենէ .
Դ 429 , 439 : Հանճարարանութիւն Պարմենիոնի առ հրեշ-
տական . Դ 440 : Դեմոսթենեայ սաղբանօքն փութալ առ-
գանւոյն յօղնութիւն փոփխացոց . Դ 441 : Յարուցանել
նորա զյունաստան ընդգէմ Փիլիպպեայ . Զ 189 : Հնարք նո-
րա ՚ի մարանել զԵթէնացիս ընդ Եթէնացիս յախա նիզակա-
կցութեան . Զ 200 : Բուռն և վսեմ միտք նորա . Դ 443 :

Դթոբբ . զի նախնի հեղինք համարելին զայն յԵսպիրոս . Գ
214 : Զի սպա համարեցան զմուսս նորա յայլ և այլ սեպիս .
Դ 408 :

ԳԻՒՎՐԻՆ՝ մեղսացի օրէնս բարիս զնէ մանախնէացւոց . 254 : Հաւանեալ ընդ գործ ինչ անիրաւութեան , զառաձանի յանաստուածութիւն . 2, 55 : Յառնել ամենայն Ելլազայ ընդդէմ նորա . և նորա քաղաք ՚ի քաղաքէ փախստական երթեալ , կորնչել նաւաբեկութեամբ . 267 :

ԳԻՒՎՐԻՆ՝ հոգացի . յաղթել նորա յողմալիական խաղս , և անշնչանալ ՚ի վերայ բազկաց երկոցունց որդւոցն . Գ 336 :

ԳԻՄԱԿՔ գուսանաց . ՏԷ՝ Տեսարան :

ԳԻՆՎՈՐՆԻՆ՝ արդերացի . Թողուլ նորա զինչա իւր եղբոր իւրում , և կատարել զաւուրս իւր առանձինն . Գ 15 : Որ ինչ խնաստասիրական վարդապետութիւն նորա . Բ 527 . Գ 46 : Որ ինչ զվարամաց կարծեք նորա . Գ 73 : Որ ինչ զյարգոյն . Գ 75 : Գիլք նորա , գիւտք , և ներբող . Ե 27 :

ԳԻՒՎՐԻՆ՝ . Թէ որպէս զառուտն ՚ի Պղատանէ սահման մարդոց եցոյց թերի . Բ 34 : Աշակերտել նորա Անախթեանայ . Բ 36 : Վարդապետութիւն երկարանչութեանց զբարեբաստութեան . 267 : Տարազ կենաց նորա , նկարագիր մտաց և բարուց նորա . Բ 37 : Անկանել նորա ՚ի սարկութիւն . Բ 41 : Պատասխանիք նորա . Բ 525 : Հանձարարանութիւնք նորա . Բ 251 . Գ 394 : Հանձարարանութիւն Պղատանի զմանն . Բ 526 :

ԳԻՒՎՆ նախնի օրէնագիր սիրակուսացւոց . մեծարել նորա զօրէնսն զոր էդ . Ե 13 :

ԳԻՒՆ . զժառութիւնք նորա ընդ կրտսերոյն Գիտնիսեայ քեռան իւրոյ . Գ 97 : Բանք նորա ընդ Պղատանի . Գ 98 : Համարձակաստութիւն նորա առ երէցն Գիտնիսիոս . Գ 99 : Խրատք նորա առ կրտսերն . Գ 100 : Չարախօսութիւնք զմանն առ կրտսերն . Գ 103 : Աքտորել նորա ՚ի Գիտնիսեայ . Գ 105 : Արամեալ ընդ թշնամանսն , խորհել նորա գիմել ՚ի Սիկիլիա . Գ 120 : Սիրակուսացւոց ցանկալ գալտեան նորա . Գ 121 : Երթ նորա յԱթենայ ՚ի Զակինթոս , և դասնել անդ հազար այր կազմ ՚ի նաւարկութիւն . քաջութիւնք նր ՚ի Սիկիլիա . Գ 311 : Երբբող զմանն . Գ 331 : Զի խորհի նա նորոգել զկարգ տեսչութեան . Գ 332 : Կալիպպեայ բարեկամին նորա գաւ գործել ընդդէմ նորա , և կորուսանել զնա , և իւր իսկ ընդ հուս կորնչել թշուառարար . Գ 334 : Տեղեկութիւն ժամանակագրական վասն արշաւանին Գիտնի . Գ 552 :

ԳԻՏՆԻՍԻՆՈՂՈՐ պատմիչ . Ե 99 :

ԳԻՒՆԻՆԻՆ՝ երէցն , արքայ Սիրակուսայ . խօսակցութիւն նորա ընդ Պղատանի , և առնուլ ոչ սիրելի բանս պատասխանուոյ , և խորհել ՚ի կորուստ նորա . Բ 25 : Արձակել նորա հրէշ

տակն հանգիսիւ յողիմպիական խաղս, արտասանել զապօս իւր. Գ. 321: Գրուածք նորս, և հնարք որսալոյ գովութիւնս, և Փիլոբրսենեայ չառնուէլ յանձն գովել զնա. Ե. 239: Պատուոյ ուրումն կնոջ մտղթել ՚ի զից, զի մի քան զբռնաւորն լիցի երկայնակեաց, և ընդէր. Գ. 465: Ընչադ ադասութիւն նորս. Գ. 486:

Գ. 1-ին 1-ին. կրտսերն, արքայ Սիրակուսայ, թախանձէ զՊղատն գալ յարքունիս իւր. Գ. 400: Ընդունելութիւն նորս, և որ ինչ ապա արար ընդ նմա. Գ. 102: Որ ինչ արարն ընդ Գիոն. Գ. 102. և ընդ Արիստիպոս. Գ. 85: Առաքինութիւնք նորս և յուսութիւնք. Գ. 108: Ի հրաժեշտի կացուցանել նորս զՊղատուն. Գ. 109: Դարձեալ ստիպել զնա գալ առ ինքն, և դարձեալ արձակել. Գ. 100, 110: Հալածեալ ՚ի թագաւորութենէ, զերծանել նորս յաալիս. Գ. 322: Դառնալ նորս յաթու իւր. Գ. 462: Տիմուէտնի հալածել զնա յաթու ուղ. Ե. 2: Որ ինչ ՚ի Կորնթոս իրք նորս. Ե. 6: Խօսակցութիւն նորս ընդ Փիլիպպեայ մակեդոնացւոյ. Ե. 8: Վախճան նորս. անդ:

Գ. 1-ին 1-ին. սահման հասանել նորս երկրի ընդ արևելս. Ե. 34: Ժամանակ կատարելոյ յԱթենս սպանդարամետական տօնիցն, որ նմա նուիրեալ էին. Բ. 81, 538: Տեսարան նորս. 542: Տօնք նորս յԱնգրոս կղզւոջ. Զ. 28: Զի ջերմագոյն պաշտօն տանէին նմա նարսեցիք. Զ. 52: Տես և Բրաբրօն:

Գ. 1-ին. Տէ. Արամազդ:

Գիցաբանութիւն. վարդապետութիւն կրօնից նախնի Հելլենաց, ճմարտութիւնք խառն ընդ ստութիւնս, և աւանդութիւնք պաշտելիք ընդ քրմազարդ կեղծիս խառնեալ. Ե. 81:

Գիք. Տէ. Աստուածք:

Գիւցազն. զի հինք գիւցազունս կոչէին զթագաւորս, և զբարեացապարտս ազգի մարդկան, որոց և պաշտօն իսկ վասն բարեկարութեանցն մատուցին: Թէ իւ պաշտօն նոցա ընդհատ էր ՚ի գիցն պաշտամանէ. Բ. 260:

Գիւցազնութիւն. ո՞ր այն էր առ Հելլենս նախնիս. Ե. 34: Զորավարք նախանձաւորք ՚ի տալ օրինակս քաջութեան մեծամեծս քան խորհուրդս քաջս: Մենամարտութիւնք նոցա ՚ի պատերազմունս. Ե. 60: Զի արէն էր նոցա խոյս տալ ՚ի մարտէ, ուր անհաւասար էին զօրութիւնք. Ե. 62: Միարսնութիւն ՚ի զէն և ՚ի խորհուրդս յաճախեալ առ նոս. անդ:

Գ. 1-ին 1-ին. քաղաք յԵլիքոս. վայր բնակութեան նորս. մեհեանն Արամազդայ ՚ի նմա, անտառն զիցանուէր, կաղնիքն մարդարեականք, ազբիւրք հրաշալիք. Գ. 217: Տեղեկութիւն

զհրահոս սպրեբեն. Գ 554: Պատգամախօսին 'ի Գողոնէ հաս-
տատութիւն. Գ 218: Զի քրմուհիք երեք տային, զպատգամն
նորա. Գ 219: Թե սրպէս գից յայանէին քրմուհեացն զխոր-
հուրդս իւրեանց. Գ 220: Զի զգողոնեան պատգամախօսին
հրամանս պատասխանեոյ սովորութիւն էր խնդրել վիճակաւ.
Գ 221: Պատգամ՝ նորա պահեալ առ ամենացիս. Գ 222:
Ծախք խնկոց 'ի գողոնեան մեհենին. ա՛տ: Զի առ նախնի
հեղինս չգոյր պատգամախօս բաց 'ի ամանէ. Ա 23:

Գրոշիտ. անսիրելութիւն նոցա ընդ յանկացիս. Ե 377:
Տէ՛ւ և Յանկացիք:

Գրոհիտ զօրավար սպարաացի, որում չառնուէ յանձն հնա-
զանդեւ ազգք նիզակակիցք. Ա 227:

Գրոս և Եռոս որդիք Գեւհաղիոնի արքային Թեսասդիոյ,
և թոռն նորա Յոն, յորոց առին անուանակոչել երբեակ
ազգք Ելլադայ. ուստի և երբեակ գլխաւոր բարբառք յու-
նական լեզուին զանազանեցան, յորոց իւրաքանչիւր ընկալան
ապա և այլ զանազանութիւնս. Ե 376:

Գյորութիւն ամեալ 'ի Բիովախ 'ի Կաղմոսէ. Ա 29: Թե
յէր վերայ 'ի սկզբան անդ գրէին. Գ 2:

Դրախաք կոչէին 'ի Պարսս արգելոցք էրէոց և պարակզք
Թագաւորին և աւագ որերոյ. Գ 382:

Դրալան օրենագիր ամենացւոց, որոյ օրէնք զխառութեան
բարուց նորա բերեն յիւրեանս զնկարագիր. Ա 113: Խոյս
աալ նորա յԵգիմա կղզի, և մեռանել անդ. ա՛տ: Զի մեծա-
րի անուն նորա յառեանս ամենացւոց. Ա 123: Տէ՛ւ և Օրէնք
Տ. Բ:

Դրամք ամենականք. Տէ՛ւ Ամենացիք. Տ. Դ: Զի նուազ
քան զայլոց ազգացն փոփոխեցան զրամք նոցա. Դ 160:

Ե

Եփեշիտ գուսան. նոր ինչ հանդամանք պատմութեան նո-
րա. Ե 345, 521:

Եփեոս արքայ ամենացւոց, հայր Թեսեայ. Ա 35:

Եփեան քաղաք, ուր գուսարէր աշխարհածողով պետու-
թեանցն Աքայիոյ. Գ 276:

Եփեդոշիտ, առաջին օրենագիրք Յունաց. Ա 18: Կերպա-
բանափոխ առնել նոցա զԱրգոզիս, զԱրկազիս և որ չուրջ
զնորք գաւառս. Ա 19: Զի 'ի նոցանէ կալան Յոյնք զանուա-
նըս գիցն իւրեանց. Ա 23. և զաստեղարաշխական գիտու-

Թիւնս . Գ. 62 : Զի խորհրդով նոցա զողիմելիական խաղան սահմանեցին . Գ. 287 :

ԵԳԻՐ = , մի ՚ի գլխաւոր քաղաքաց Աբայիոյ . Գ. 273 :

ԵԴԻՂ = , որդի Լայոսի , արքային Թերապուոյ . Ա. 43 :

ԵՆՒԻ = քաղաք յԱտաիկէ , հռչակաւոր վասն մհհնինն և խորհրդատանիցն Գեմարեայ՝ որ անդ կատարէին . Ե. 176 : Վայր մհհնինն . Ե. 182 : Չորք գլխաւոր պաշտանեայք ՚ի նմա . ա՛տ : Վրմուհիքն որ ՚ի նմա . Ե. 183 : Զի երկրորդն յինունց իշխանաց հանդիսագիր էր տանիցն , որ տէկին զաւուրս բազումս , և օրն վեցերորդ պայծառագոյն կատարէր . Ե. 184 : Տեղի տեսարանին յԵլևսիս , ուր արարողութիւնք պաշտամանն և տեսիլք խաղուցն առնէին . Ե. 510 : Բարիքն խոստացեալք նախրեւցն ՚ի խորհրդատանն . Ե. 177 : Զի ամենացիք ՚ի մանկութենէ նախրէին յայն . Ե. 178 : Արարողութիւնք նախրանայն . Ե. 187 : Այլ ևս արարողութիւնք պաշտամանն . Բ. 365 : Որք զկարգ պաշտամաննն աղմկէին , ՚ի մահ կամ ՚ի տուգանս ծանունս դատապարտէին . Ե. 180 : Տեղեկութիւն զձեռյ բանին , զոր ՚ի պաշտամունս անդ ՚ի կիր արկանէին . Ե. 511 : Սրբազան վարդապետութիւնն , զոր անդ ուսուցանէին . Ե. 191 : Տեղեկութիւն զվարդապետութենէս զայսմանէ . Ե. 512 :

ԵԱՊԻ = . ՏԷ = Յունաստան :

ԵԱՆԻԻ = Լեօբալի . Ե. 88 : Ճառք նորա զայլ և այլ ազգաց Ելլազայ . Ե. 91 :

ԵԱՆՊՆՊ = քաղաք ՚ի նմա . Ա. 444 : Վայրն , ուր Վօերքսէս անց ընդ կիրճն բանակաւ . Ա. 445 :

ԵԻՊԻ = միլեթացի պատմիչ , մի յառաջին պատմագրաց յարձակ բան . Ե. 90 : Շրջել նորա յԵգիպտոս և յայլ դաւառս անծանօթս յայնժամ հեղինաց . ա՛տ :

ԵԿՔ յԱթէնս ո՛յք էին . Բ. 14 :

ԵՂՊՈՒ Լեառն յԱրկազիս , ուր էր այրն Գեմարեայ Սեաւ . Գ. 70 :

Եղերերգութիւն . աղգ քերթութեան սահմանեալ ՚ի նկարագրել մերթ զարկածս ուրուք յազգաց կամ զվիշտս դիւցազինն ուրուք , և մերթ զազգականաց և զբարեկամաց . և սպա զանձկութիւնս սիրոյ առին նկարագրել ՚ի նմա քերթողք . Զ. 158 : Որ ինչ չափ տաղի և եղանակ բանից պատշաճին նմա . Զ. 159 : Քերթողք նշանաւորք ՚ի նմա . ա՛տ :

ԵՀԻՆՆ Լեառն ՚ի Բիոզաիս , ուր առաւելապէս պատուէին Մուսայք . Գ. 133 :

ԵՀԻՊՈՒ մայրաքաղաք Եգիպտական դաւառին . վայր բնակութեան նորա , և թէ որպէս ածու ՚ի շինութիւն . Գ. 282 : Կաւահանդիսս նորա . Գ. 289 :

Եւ շէտիւն գաւառ 'ի Պեղորպանես . վայր բնակութեան նա
րա . Գ. 282 :

Եղբսեան գաշտք , սթեան երանութեան ըստ կրօնիցն Յու
նաց . Ա. 83 :

Եւ շէտ քաղաք յԱւրայիա . կործանուան նորա 'ի սասանու
թեանէ երկրի . Գ. 274 :

Եւ շէտ շէտ 'ի Սպարտա . սասագորանութիւն անուան նոցա .
Գ. 433 : Զի միջակէք էին ազատաց և սարկաց . աւտ : Զի 'ի վար
ձու ունէին զերկիր տերանց իւրեանց , զի աջողակէք էին յա
րուեստս մեքենականս , զի զինուորելին ընդ ծով և ընդ ցամաք .
աւտ : Զի կոչին 'ի նոցանէ արք երեկեք . Գ. 430 : Զի խառու
թիւն էր 'ի վերայ նոցա , այլ օգուտք մեծամեծք էին նոցա .
Գ. 433 : Մարթ էր նոցա արժանի լինել ազատութեան , և զքա
ղաքացոյ ունէլ կարգ . Գ. 435 : Արարողութիւնք ազատու
թեան նոցա . աւտ : Սակագ սպասամբութիւնք նոցա . աւտ :
Տեղեկութիւն զգնացիցն սպարտացոյ ընդ նոսա . Գ. 562 :
Տէ . և Գարանակալութիւն :

Եղջերու . երկայնակեցութիւն նորա . Գ. 66 :

Եւ շէտ շէտ ակրտոյանգացի , իմաստասէր յիսալական սղան
գոյն . աջողութիւն մասց նորա . Բ. 281 : Զի չորս տարերս
գնէր . Գ. 32 : Վարդապետութիւն նորա . Ե. 40 : Պայծառա
ցուցանել նորա զհայրենիա իւր օրինօք , և զիմաստասիրութիւն
գրողք իւրովք : Մտականք նորա . աւտ : Զի զհեա չոգաւ Պիւ
թագորայ 'ի վարդապետութիւնս իւր . աւտ : Զի երկուց սկրդ
րանց համարի ներգործել ընդ անէզերս զարժմունս և զկեանս .
Ե. 41 : Զի չորից սրաճառաց համարի ազգել 'ի գործս մեր .
Ե. 44 : Զի երկուս հողիս գնէ 'ի մարդ . ուստի մարմնափո
խութեանն կարծիք . աւտ : Որ ինչ մնան հողաց անմեղաց և
մեղապարտից . Ե. 45 : Նկարագիր տանջանացն , զորոց իւր իսկ
ասէր զգործ առեալ . Ե. 46 :

Եւ շէտ շէտ . սաշտպանել նորա զօրութեամբ զիրաւունս
թերացոյ յաշխարհաժողովն Սպարտայ . Ա. 420 : Յաղթա
նակել նորա 'ի վերայ սպարտացոյ 'ի Ակարա . Ա. 423 : Յեա
յաղթութեանն կառուցանել զՄեսենէ . Գ. 402 : Արկանել
նորա ընդ Պեղորպիայ արհաւիրս 'ի Պեղորպանես . Ա. 426 : Պա
սասանաւարութիւն նորա վասն վարելոյ զիշխանութիւն անգր
քան զօրինագրեալ Տամանակն . Ա. 430 : Մեռանել նորա յաղ
թող 'ի Մանանէա . Բ. 158 : Կործանել նորա զիշխանութիւն
սպարտացոյ . Գ. 21 : Շիրիմ նորա , և անոյնմէր կանգնեալք
նմա 'ի գաշտին Մանանէայ . Գ. 84 : Երկից քաղաքաց վէճ վասն
զինուորին՝ որ նմա զմահացու հարուածն էա , թէ ուստի 'ի
նոցանէ էր . Գ. 85 : Աւաքինութիւնք նորա , և ներքող զմանէ .
Ա. 407 , 482 : Տեղեկութիւն զքարուց նորա . 501 :

Եւպիգոնք կամ պայսազատք . փրկել նոցա քաղաքին թերա-
ցուց . Ա 54 :

ԵԴԻԴՄՆՆԻԿ . Տճիք՝ որ առ նոսա կատարելին ՚ի պաշտօն
Ասիղեպեայ . Դ 115 : Կարի գիւրահաւատութիւն նոցա . Դ
121 :

ԵԴԻԴՄՆՆԻԿ . քաղաք յԱրդողիս . վայր բնակութեան նորա ,
երկիրն շուրջանակի , և մեհեանն Ասիղեպեայ ՚ի նմա . Դ 111 :
Գեղեցիկ արձանագրութիւնն ՚ի վերայ դրան մեհեանին քան
դակեալ . Դ 115 : Շինուածն բոլորչի ՚ի զիցանուէր անառախ
կառուցեալ ՚ի Պողիկէտեայ և զարդարեալ ՚ի Պաւսիասայ ,
չբջատառեալ սեամբք՝ յորս արձանագրեալ կային անուանք
ախառժեաց սպարքինէլոց , ախար նոցա , և զեղք՝ որ ետուն
նոցա զառողջութիւն . Դ 116 : Տեսարանն ՚ի նմին ճարտարա-
պեակ կառուցեալ . Դ 116 :

ԵԴԻԴՄՆՆԻԿ . որդի՝ Նեոկի և Քերեսարառեայ , ծնեալ ՚ի վեր-
ջին ամս բնակութեան Անարարսեայ յԱլլադա . Ե 471 :

ԵԴԻԴՄՆՆԻԿ . կրեացի . Բ 281 : Երթ նորա յԱթենա . Ա
115 : Աւանգութիւն զքնոյ նորա և զչարթնոյ . ա՛յ : Հան-
դարեալ նորա զգոյրդեալ միտս աթենացոց , և հաստառել
՚ի նոսա զմիաբանութիւն և զուղղութիւն . Ա 116 : Փոխել նո-
րա զարարողութիւնս պաշտամանց աթենացոց . Ա 117 : Տե-
ղեկութիւն զայսմանէ . Ա 494 :

ԵԴԻԴՄՆՆԻԿ . զուարճալի տեսարանք նորա , և զաչաք պաղաղիցք .
հռչակաւոր նաւահանգստիւքն . զի բերել երկվարս թեթեւն
թացս , և արջառս վիթխարիս . Գ 213 : Զի ՚ի Պիւսոսէ որդոց
Աքիլլեայ սերեր սունն աչքունի , որ թագաւորերն յԵպիրոս .
Գ 216 : Զի մի ՚ի թագաւորաց անտի սնեալ յԱթենա՝ Էղե
երեւելի , և արքունի իշխանութեանն եզ սահման . ա՛յ :

ԵԴԻԴՄՆՆԻԿ . իմաստասէր . անկանել նորա ՚ի շնորհաց հերս-
նի , և ասելի լինել այլոց իմաստասիրաց . Գ 11 : Յօրինել նո-
րա կատակերգութիւնս , և զարգացուցանել ՚ի Սիկիլիա զա-
րուեստ կատակերգութեան . Ե 241 : Աթենացոց գովու-
թեամբ բազմաւ ընդունել զքերթածս նորա . Ե 242 : Այլ ՚ի
քերթողաց ՚ի նմանութիւն նորին կրթեցան . ա՛յ :

Եպոնիմ կամ մականուն , կուռմն երկրագունին յինունց
իշխանացն աթենացոց . Բ 198 :

Եսոսանիք պղնձիք , մրցանակք յաղթականաց ՚ի գուպարս
քերթութեան և երաժշտութեան . Գ 132 : Այլ Էսոսանիք
՚ի սպասս պաշտաման զից . Գ 145 :

ԵՊՈՒԴՄՆՆԻԿ . քերթող . Ծննդարանութեան զից քերթուածն
նորա . թուղթ նորա առ եղբայր իւր Պերսէոս . ախար կերպա-
րանաց բանից նորա . Գ 151 : Մերժումն նորա ՚ի մրցութենէ
քերթողաց ՚ի Գեղլիս . Բ 306 :

Ե՞րբ չէ՞ զի հայր ողբերգութեան 'ի դէպ է զնա կոչել. Ե 201: Կեանք նորա և բարք. Ե 200: Մուծանել նորա գուսանս բազումս յողբերգութիւնս իւր. Ե 202: Սոգխոտք 'ի նմա. ՝ՆԷ: Կերբող զնմանէ. Ե 203: Տեսութիւն յեղանակ յորինելոյ նորա զայլ և այլ մասունս ողբերգութեան. Ե 204: Զի առաջարկութիւնք նորա պարզք են. ՝ՆԷ. և պարք 'ի նմա մասն արարուածոյն. Ե 205: Կարագիւրք և բարք զիմաց իւրաքանչիւր պատկանաւորք. ՝ՆԷ: Ար ինչ Կլիտեմեա սորայ սոց բարբառել. Ե 206: Զի յողբերգութիւնս իւր 'ի կիր արկանէ զեղանակ վիպասանականին և երկդռնեանին տաղից. Ե 208: Զի ուրեք ուրեք դժուարիմաց է. Ե 210: Զի ուրեք ուրեք բերթուած նորա չէ ներգաշնակաւոր և յարգարուն. ՝ՆԷ: Կերպարան բանից նորա կարի յոյժ բարձր է և ճոռո՞ մինչև ցճամարտակութիւն. Ե 211: Զի ագոյց նա յոսս գուսանացն կոչիկս բարձունս յոյժ, զիմակ զերեսք նոցա ամ, և զգեցոյց նոցա հանգերձս պերձս և ստորտաբարչս. ՝ՆԷ: Զի նկարագրածոյ՞՞ կառոյց տեսարան, և յորինեալ կազմածովք. Ե 212: Երհաւիրք, զորս արկ 'ի տեսողս միով յողբերգութեանցն. ՝ՆԷ: Զի կրթեր քաջ զգուսանս, և ինքն ընդ նոսա խառնէր. Ե 213: Զի երգ նորա էր վեհ և պաշա՞: Զրպարտութիւն զնմանէ, իբր թէ զխորհուրդս Ելիսեայ յայանեալ. Ե 214: Գժգմութիւն նորա ընդ պսակել ոսխացն, և երթ'ի Սիկիլիա, և ընդունելութիւն նորա՞ անգ 'ի Հերոնէ. ՝ՆԷ: Մահ նորա, և արձանագիր շիրմին, և սպասք՝ որ մասունցան յիշատակի նորա. ՝ՆԷ: Թերութիւնք, զորս Սոփոկզ սագասնէ 'ի նմա. Ե 224: Տեղեկութիւն զթուոյ ողբերգութեանց նորա. Ե 514:

Ե՞րբ չէ՞ ճարտարախօս, աշակերտ Պղատանի. որ ինչ 'ի մանկութեան նորա իբք և յայլ տխ. Դ 413: Ճարտարխօսութիւն նորա, անձնասիրութիւն և քաջութիւն. Դ 414, 422: Պատգամաւորել նորա յաթենացոց առ Փիլիպպոս. Դ 421:

Ե՞րբ չէ՞ իմաստասէր, աշակերտ Սոկրատայ. Գ 87:

Ե՞րբ չէ՞ ՝ՆԷ, ազգատոհմ քրմաց յԼճէնս, պաշտօնեայք Լճենասայ. Բ 20:

Ե՞րբ չէ՞ գաւառ յԵլլագա. Գ 227:

Երազ մարգարէական պատմեալ յԵրփաստուէ. Գ 497:

Երաժիշտք 'ի յաճախել զՏնարս արուեստին, օտարանան 'ի բնութենէ. Բ 501: Զի յոնիացիք եղևն նորաձեութեանցն հաւակք. Բ 502: Զի երաժշտութիւն Տիմոթեայ չեղև սպարտացոց ընդունելի. Բ 503:

Երաժշտութիւն. Գ. Ա. Զի մասն էր այն գաստիարակութեան. Բ 465: Զի զիբք երաժշտականք սակաւք էին. ՝ՆԷ: Պէսպէս նշանակութիւն երաժշտութեան. ՝ՆԷ:

§. Բ. Արուեստական մասն երաժշտութեան. Բ 465: Որ
ինչ յերաժշտութեան զանազանելի. Բ 466: Հնչմունք, աւ-
սիճանք. աւտ: Համաձայնութիւնք. Բ 471: Ազգ ազգ նուա-
զաց. Բ 472: Եղանակք. Բ 478: Թէ որպէս զնազան նուա-
զելին. Բ 482: Խաղք. աւտ: Երաժշտութիւն 'ի շրջանս երկ-
նից յարմարեալ. Գ 59: Տեղեկութիւն զայմանէ. Բ 562:
Ամանակ. Գ 483:

§. Գ. Զրուցատրութիւն զբարոյական մասնէ երաժշտու-
թեան. Բ 489: Թէ ընդէր ոչ ևս որպէս երբեմն զարմանա-
լիս գործէ. Բ 490: Զազդեցութեանցն՝ զոր 'ի բազումս յազ-
գաց գործեաց երաժշտութիւն. աւտ: Որ ինչ Պլատոնի զե-
րաժշտութեանէ կարծիք. Դ 128, 130: Զի յանցանել ըստ
պաշաճան, տածէ նա և յաճախէ զսոցականութիւն. Բ 493:
Զ յաւելումս աղւոյն. Բ 561: Զ թուոյ քառադեաց մու-
ծելոց 'ի քնարն. Բ 562: Զ թուոյ խաղից նախնոյն երաժշ-
տութեան. աւտ: Զ գորացի և զփոխագացի նուագաց, և զազ-
դեցութեանէ նոցա. Բ 563: Կարագիր նախնոյն երաժշտու-
թեան. աւտ: Պլատոնի ասացումս ինչ զերաժշտութեանէ.
աւտ: Որ ինչ արդասիք երաժշտութեան 'ի Թարթիմեայ. Բ
564:

Երգք խառն ընդ խրախճանս կոչնոց յԱթէնս. Բ 395:
Երգք հարսանեկանք. Տէ՛ն Հարսանիք. §. Բ:

Երգումն. Թէ յոյց յԱթէնս պահանջէր երգումն. Բ 204,
207: Երգումն Յունաց նախ քան զճակատամարտն Պլատեայ.
Ա 259:

Երէ՞տէ՞ք քաղաք յԵւբիա, աւարաութիւն նորա երբեմն
'ի Պարսից. Ա 189: Կերբող զնմանէ. վէճ՝ գահէրիցութեան
նորա ընդ Քաղկեայ. Ա 472:

Երեքականք կամ ահարկուք 'ի Սպարտա ոյք էին. Դ 26:

Երևակայութիւն Յունաց համեմատեալ ընդ եգիպտա-
ցւոցն. արդասիք նորա. Ա 80:

Երևելիք յաթեհնացւոց. իմա զայնոսիկ՝ որք զառաջին կարգ
'ի մէջ քաղաքայնոց ունէին, նշանաւորք մեծութեամբքն կամ
ազնուականութեամբ կամ աստրինութեամբ և կամ աջողու-
թեամբ մտաց. Բ 19: Սոցա ոչ ինչ նախամասնութիւն էր,
և ոչ 'ի դաս ուրոյն որոշումն. Բ 20:

Երէ՛նէ՛ն աքբայ աթեհնացւոց. մեհեան նորա. Ա 30: Դա-
սակարգութիւն նորա ընդ գիւցազունս. Բ 260:

Երէ՛նէ՛ն լեառն յԱրկադիա, յորում որք վարազուց և
եղջերուաց. Դ 72:

Երէ՛տէ՛ք սպարտացի, զորավար նաւատորմին Յունաց 'ի
ճակատամարտին Սաղամիեայ. Ա 216: Տէ՛ն և Թեմիստոկէս:

Երէմիական, արքայ աթենացոց. Ա 30 :

Երկդունեին կրգք, որ 'ի սպանդարամետական տոնս նուա
դէին. Ե 196 : Համարձակութիւն տաղիցս և արտազութիւնք.
Չ 170 : Վերթողք պարապեալք յայն. Չ 172 : Կտտակա
բանութիւն Արիստոփանեայ զնոցանէ. Չ 171 :

Երկիր սրպես կայ օգակառայք. Գ 75 : Չի յաւուրս Ա
բխատակի սուղ ինչ մասն նորա էր ծանօթ, և չէր ուրուք
չօջեալ ընդ պարտս երկրի. Գ 77 : Չի չափարանք համարէին
գըջնապատ նորա չորեքարիւր հազար ասպարեղ. Գ 81 : Թէ
ուստի սասանութիւնք երկրի. Ե 63 :

Երկրագործութիւն, Տէ՛ս Ատօիկէ. Տ. Բ :

Երկրագունդ. որ ինչ կարծիք զերկրագնդոյս 'ի սկզբանէ
հետէ ստեղծմանն. Ե 47 :

Երէն քաղաք 'ի ծայր Արդողեայ. որ ինչ 'ի նմա ցանկալի
իւրք. Գ 109 : Տօնք Գեմետեայ 'ի նմա. ա՛նդ :

Երէ՛ւ և 1 է՛ւնդէ՛ս. Ա 445 :

Երէ՛դք ծնեալ յԱզիկառնաս քաղաք Կարիոյ. չօջեալ բա
զում ուրեք, կատարէ զկեանս իւր 'ի միւս՛ 'ի քաղաքաց մե
ծին յունաստանի : Համաշխարհական պատմութիւն նորա,
զոր 'ի հանգէս ողիմպիական խաղուցն, և ապա 'ի ժողով ա
թենացոց ընթերցեալ, գովեցաւ յամենեկոցն : Ներքող գըջ
մանէ. Ե 93 :

Երէ՛քքք, ականաւոր վասն այլեւց զմեհէանն Արտեմայ՝
որ յԵփեսոս. Գ 389 :

Երէ՛քքք արքայ Կիւրոսի. ընդ քաղաքացիս Աթենայ առ
նուէ նորա կարգ. Բ 18 :

Երէ՛քքք. մեհէանն որ 'ի նմա հրծիւ լեալ յԱրտարատեայ.
Գ 389 : Գեղեցկութիւն շինուածոյն. Գ 390 : Պատկերն Ար
տեմայ. ա՛նդ : Տեղեկութիւն զայնմանն. Գ 521 : Չի անտի
էր Պարբաս. Գ 395 :

Երէ՛քք կզղի. վայր բնակութեան նորա, և պարարտութիւն.
Ա 469 : Չի են 'ի նմա աղբիւրք ջերմաջուրք. երկրաշարժք 'ի
նմա յաճախ. Ա 470 : Չի էր նա նիզակակից աթենացոց.
ա՛նդ :

Երէ՛քքքքք իմաստասեր, վարժապետ մեդարեան ազանդոյն.
Իմաստասիրութեան նորա յեղանակ. Գ 234 :

Երէ՛քքքքք աստեղաբաշխ կնիդացի. տուն նորա 'ի Կնիդա,
և գիտանոցն ուստի զնէքր դասեղս. Ե 395 : Ածեւ նորա յԵ
զիպոտսէ զգիտութիւն ընթացից մոլորակաց, և ուղղել զթե
րութիւն մասնեան չօջանին. Գ 65 :

Երէ՛քքքքք և 1 է՛ւնդէ՛ն մասնեն զՅղինթոս Փիլիսոփայ.
Գ 397 : Բողոք նոցա զկշտամբանաց և զարհամարհանաց մա

կէ գոնացւոց, և պատասխանին փելիտայեայ. Գ. 398: Չարս մաս զորուսա նոցա. Գ. 401:

Ե-ի-է-է-է իմաստակէր, առաջնորդ մեզարեան ազանդոյն. Գ. 10: Զի ծարտեալ գնայր նա ՚ի լուր վարդասլետութեան Սոկրատայ. Գ. 233: Պարտապէլ նորա ՚ի դժուարին խնդիրս բնազանցութեան. Գ. 234:

Ե-ճ-դ-է-է-է, աղչատոճմ էրեւելի յԱմենա, պաշտօնեայք Դեմարեայ. Բ. 20: Իշխանութիւն նոցա ՚ի խորհրդաստանն. Բ. 287:

Ե-ռ-չ-դ-է-է. Տէ-Յոնիացիք:

Ե-ռ-չ-ւ. Տէ-Դորոս:

Ե-դ-ճ-է-ճ-ս արդիացի. դեղեցկակերտ մեհեանն Հերայ Ճարտարապետեալ ՚ի նմանէ, քառասուն ասպարիզաւ հետի յԱրգոսէ. Գ. 99:

Ե-դ-ճ-է-ք-թերթող կատակերգու. Ե. 243:

Ե-դ-ճ-դ-ւ. Հիմնել նորա ՚ի Սիկիոն վարժարան նկարչութեան. Գ. 268:

Ե-ը-է-դ-է-է, մի յերեւելագունից թատերգակ քերթուրաց. Ե. 359: Եչակերտել նորա Պրոտիկեայ ՚ի վարժս Ճարտարխտութեան, և Ենաբատարայ ՚ի վարժս իմաստասիրութեան. Ե. 219: Զի էր նախանձնիդդէմ Սոփոկլի. աւր: Զի դժգունելք բնդ զուարճարանութիւնս. աւր: Զի քերթողք կատակերգուք Հնարէին չարահամբաւել զբարս նորա. Ե. 220: Զի մերձ ՚ի վախճան կենացն խոյս ետ առ Արքեղայոս արքայ մակեդոնացւոց. աւր: Զի եզիտ անդ զԶեքսիս, ղՏիմոթէոս և զԱզոման. աւր: Պատասխանի նորա առ կտամբանս Արքեղայոսի. Ե. 221: Մահ նորա. աւր: Ընդմիջ հոյակապ կանգնեալ նմա յԱրքեղայոսէ. աւր: Ի հայրենիս նորա ՚ի Սաղամիս անձանն, յորում ասեն քերթեալ նորա զբաղմագոյնս յողբերգութեանցն. Ե. 222: Գերեզման նորա թափուր յԱմենա. Բ. 124: Տեղեկութիւն զթուոյ ողբերգութեանց նորա. Ե. 514: Եմբաստանութիւն գնմանէ, զի նուստուայոյց զբարս նախնեացն Յունաց՝ յանգիման առնելով մերթ զգչխոյս վառեալս անօրէն առ փանօք, և մերթ զմագաւորս թշուառս ծածկեալս ցնցուաւ. Ե. 225: Զի խորհեցաւ նա ասնել զողբերգութիւն վարժոց իմաստութեան. Ե. 227: Զի յաճախեաց ՚ի նստալ զԸրոս և զմաստառ ուղղութեան. աւր: Զի ճարտասանութիւն նորա զառածանի ուրեք ուրեք ՚ի Ճոսով Ճամարտակութիւն. Ե. 229: Ճարտարութիւն նորա ՚ի յանգիման ասնել զկիրս սրտի, և ամբառեալ նորա ուրեք ուրեք մինչև ՚ի վսեմն. Ե. 226: Զի սահմանեաց նա զէզու ողբերգական. և զօշոտող կերպարան բանից նորա անուս առնէ զսկարութիւն

խմաստիցն, և զկարի խակ գուհիկ բառս ազնուացուցանէ : Ե 229 : Զի յոյժ տաժանէր առ ՚ի յարգարել զտոզս գիւրինս . Ե 230 : Զի ընտրեաց նա զբաժնի քաղցր և ողոր , պատշաճ ողբերգութեան . Ե 231 : Զի ազգողագոյնք գրեթէ յամենայն ողբերգութիւնս նորա են ելք վիպացն . Ե 233 : Արտասանութիւնք նորա հակառակ կանանց . Ե 220 : Նկարագրութիւն անուանն թեւեայ ըստ առից . Ե 343 : Պատասխանաբարութիւն նորա ՚ի տեսարանի առ ամենացիս , որք զժկամակեալ ընդ մի ՚ի սուղից նորա՝ կամէին տալ հանել զայն ՚ի բաց . Ե 339 :

Ե-ը-ի-դ-ա- կիրճ , որ բաժանէ զԵւրիա ՚ի ցամաքէ . մակրնթացութիւնն և տեղատութիւն ջուրց ծովու անդ . Ա 476 :

Ե-ը-ի-է-ն-է-ն և Պը-ի-դ-ա , ՚ի զաւակէ հերակղեայ , որք վիճակեցան զլակոնիա . Գ 454 :

Ե-ը-ս-ա- արքայ լակոնացոց , որ յարձանագիրս ևեթ մէհենին Ամիկոյ յիշատակի . Գ 417 :

Ե-ը-ս-ա- գեա ՚ի լակոնիա . Գ 414 : Ընդ ամենայն ընդարձակութիւն աշխարհին գնացք նորա . Գ 423 : Յաճախութիւն կարապիցն ՚ի նմա և եղեգանց ցանկալեաց . անդ :

Ե-ի-ն-է-ն արքայ մեսենիացոց , գրգռէ զժողովուրդ իւր ՚ի պատերազմ . Գ 372 : Անկանել նորա ՚ի միում ուրեք ճակատամարտի . Գ 374 :

Ե-ի-ն-է-ն նկարել . նկարք նորա . Բ 127 : Գիրք նորա զհամեմատութենէ և զգունոց . Ե 400 :

Ե-ի-ն-է-ն . բանակալել նորա ՚ի Սիկիոն , և սպանումն նորա . Գ 264 , 265 :

Ե-ի-ն-է-ն արդատացի . փարսաս աւելի քան զերեսունն և թիւն ՚ի միում աւուր հեռակեալ , մեռանել նորա յեա սակաւ միոյ . և պատճառք սուրհանդակութեանն . Գ 130 :

Ե-ի-ն-է-ն Պոնոս . ստորագրութիւն նորա . Ա 402 : Զի գեաք որ անկանին ՚ի նա՝ նուազեն զգառնութիւն ջուրցն . Ա 403 : Զի յարեւելեան ևեթ կողմն է խորայտակ . Ա 404 :

Ե-ի-ն-է-ն-ո-ր-ո-ր-ո-ր օրէնքն հանձարեղ վասն շինուածոց հասարակաց . Ե 391 :

Ե-ի-ն-է-ն . աշակերտ Իսկրատայ , պարսպեալ ՚ի պատմագրութի . Բ 61 : Զբարուց նորա . Ե 100 : Գատաստան զգրոցն . Ե 102 :

Չ

Չակ-ի-ս, օրէնագիր լոկրեցւոց բնակելոց յիտալիա: ՎՃԻՈՔ
'ի գլուխս գրոց օրինացն կարգեալք: Գ. 536:

Չակիւ, նախնի անուանակոչութիւն քաղաքին Մեսսանայ,
որ 'ի Սիկիլիա. Գ. 538:

Չակչո աստիկեցի նուրբ և ամոք, որ զպատշաճս ընդ հա-
մարձակութեան կցորդէր. զոր յաթենացւոց իսկ սակաւք յոյժ
գիտէին 'ի կիր առնուլ:

Չէ-ն, իմաստասեր յեղէական աղանդոյն, վարժապետ
Պերիկղեայ և աթենացւոց. Ա. 301: Գումարել նորա ընդդէմ
բռնաւորի հայրենեացն իւրոց, և զմահ յանձն առնուլ արիա-
բար. Գ. 14: Չի ասեր նա թէ չիք շարժումն. Գ. 43:

Չէ-ս-ի-ս արակղացի, նկարիչ անուանի. Ա. 376, 379: Երոան
գրօշեալ 'ի նմանէ 'ի մահնի ուրեք Ասաղկան յԱթէնս. Բ.
152: Պատկերն Հեղինեայ քանդակեալ 'ի նմանէ 'ի դաւթի
ուրեք դարձեալ յԱթէնս. Ե. 399:

Չէնք. ձև նոցա, և պիտառութիւն. Բ. 91:

Չինուորութիւն յԱթէնս. Բ. 81: Պատիժք որոց հրաժա-
րէինն 'ի զինուորութենէ, որ 'ի փոխուսան դառնային, որ
մասն լինէին աշխարհին, և որ դասալիք. Բ. 94: Չինուորու-
թիւն 'ի Սպարսա. Տէ- 'ի 41. Չ:

Չի-տի-ի-ի-ի, մի 'ի փարթամագոյն և 'ի բարեկեցիկ Սիրա-
րեանց. նկարագիր մեղկութեան նորա և պերճութեան. Գ.
262:

Չի-ն-ն, զոր կործանեցին Լիւդացիք. Ե. 387: Անձան մերձ
'ի Չմիւռնա, ուր բնակիլք քաղաքին համարին հոմերոսի
զգիրան քերթեալ. Ե. 388:

Չոհք որպէս զենութիւն. Բ. 268: Թէ էրք զոհիցն զենմանց
սկիզբն. Ե. 482: Տէ- և Պատարագ:

Չոդի-ս. փրասիրութիւն նորա ընդ Գարեհի. Ա. 172:

Չուարակամարա. Տէ- Լարիսա:

Չորաժողովք յԱթէնս որպէս լինէին. Բ. 81: Հրահանգք
զօրացն. Բ. 102: Տեղեկութիւն զթուոց զօրացն՝ որոց առաջ
նորդէր Լևոնիդաս 'ի Թերմոպիլէ. Ա. 496:

Չորավարք և զորք օտարազգիք 'ի բանակս աթենացւոց. Բ.
97:

Է

Է-ի- բռնաւոր 'ի Սամա . Ե 460 :

Էք . զի հրահալական նիւթք . բոյսք և կենդանիք են օգք շղթայաբար կցորդութեան էիցս . Ե 73 : Յառաջամասնութիւնք որ նախամեծար 'ի նոսա առնեն զմարդ . անդ :

Ը

Ըմբիչք . զի էին նոցա կրթարանք յԵլլագա . ուր կէին 'ի գանձուց աշխարհին . Ա 388 : Իրք երևելիք բազմաց ականաւոր ըմբչաց . Գ 300 : Երդումն նոցա նախ քան զմրցանս . Գ 307 : Երդումն վարժապետաց նոցա . անդ : Թէ որսխիք ոմանք կարող էին մտանել 'ի մրցանս . Գ 308 : Օրէնք՝ զորս պարս էր պահել 'ի մրցանս . Գ 310 : Զի դատասպարտեալք 'ի յանցանս դաւանաց՝ պատուհասէին . Գ 338 : Որկորստեան ոմանց 'ի նոցանէ աղէտք . Բ 64 :

Ընկերհաշտութիւն . Տէ՛ս Կարգ տեսչութեան :

Թ

Թագաւորք . նկարագիր և գործ նախնի թագաւորացն Յունաց . Ա 70 : Տէ՛ս Կարգք տեսչութեան . Տ . Բ : Թագաւորք Պարսից ամենիշխանք . Ա 180 : Մեծարեալք 'ի կեանս , և արասսուեալք 'ի մահու . անդ : Թագաւորք սպարապետաց . աղատութիւնք նոցա և գործ . Գ 463 : Զի ամի ամի վերստին երդնուին . Գ 486 : Զի 'ի մեռանել նոցա պարս էր ստրկաց ընդ ամենայն Լակոնիա կոծել զմահ նոցա , և համախմբել 'ի յուզարկաւորութիւն նոցա . Գ 474 : Տեղեկութիւն զանուանակոչութենէ թագաւորի և բռնաւորի . Գ 554 :

Թաշէ՛ս միլեաացի , մի յեօթն իմաստնոց Ելլագայ , օրէնագիր և քերթող . Ա 119 : Հնադոյն յիմաստասէրս Յունաց . Ա 382 : Հիմնագիր վարժարանին 'ի Յոնիա . Գ 8 : Ծնունդ նորա , գիտութիւնք , իմաստք , և պատասխանիք լակոնիականք . Գ 4 : Միարանել նորա ընդ Լիկուրգեայ , և գնալ ընդ նմա 'ի Սպարտա . Գ 456 : Անդ ուսանել զհամառօտութիւն . Գ 531 :

Թաշէ՛ի քաղաք 'ի Թեսալիա . բարեբաստիկ վայր բնակութեան նորա . Գ 181 :

Թափօրք կամ նուիրակութիւնք, որ գնային 'ի դեղիական մեհեանն. Տէ՛ւ և Դեղոս :

Թէ՛ք-ոչի՛ք . բարք նոցա և սովորութիւնք . Գ. 162 : Սրբազան գունդն նոցա կազմեալ յերեքարիւրոց պատանեաց քաջաց . Գ. 163 : Օրէնք նոցա . Գ. 149 :

Թէ՛բէ մայրաքաղաք Բիովոյ, նուիրեալ Դիոնիսեայ . Ա. 24 : Ազէտք որ անցին ընդ նա 'ի Թագաւորել անդ զուակին Կադմեայ . Ա. 49 : Պատերազմունք նորա ընդ սպարտացիս . Ա. 411 : Ստորագրութիւն քաղաքին, և ձեռակերտք որ 'ի նմա, և կարգ տեսչութեանն . Գ. 143 : Տեղեկութիւն զչըջապատէ նորա . Գ. 553 : Տեղեկութիւն զբնակչաց նորա . և՛ : Բնակութիւն նորա զժողովրդէր 'ի ձմերայնի, և յամարայնի զուարճալի . Գ. 162 :

Թէ՛բէ կին Աղէքսանդրի արքային փերեսացւոց . Գ. 196 : Միարանեւ նորա ընդ գաւաճանս ընդգէմ առն իւրոյ, և տալ սպանանել զնա . Գ. 198 :

Թէ՛ք-իւն . զօրավար Թեմնացի . Ա. 192 : Հրամայել նորա 'ի բուն բանակին Յունաց 'ի Մարաթոն . Ա. 195 : Փաղաքէւ նորա զժողովրդէամբն, և տալ արսորել զԱրիստիդէս . Ա. 201 : Քաջալերել զՅոյնս ընդգէմ Քսերքսեայ . Ա. 214 : Յորդորել նորա զժողովուրդն 'ի նաւամարտիկ սպառազինութիւն . Ա. 215 : Հաւանեցուցանել նորա ամբանալ նոցա 'ի նաւս . Ա. 233 : Յաղթութիւն նորա 'ի Սաղամիսա . Ա. 244 : Փառաւորել նորա 'ի Սպարտա . Ա. 252 . և յողմագիական խազս . Գ. 318 : Դժպիտ լինել նորա նիզակակից ազգաց և սպարտացւոց . Ա. 281 : Աքսոր նորա, և խոյս տալ 'ի Պեղոպոնէս, և ապա 'ի Պարսս . և՛ : Մահ նորա . Ա. 282 : Հիրիմ նորա . Բ. 120 : Տեսութիւնք յաւուրս Թեմիստոկղեայ . Ա. 291 :

Թէ՛ն . արքայ Թեմնացւոց . արութիւնք նորա . Ա. 35 : Գահակալել նորա, և գնել չափ իշխանութեան իւրոյ, և փոխել զկարգ տեսչութեան Թեմնացւոց . Ա. 40 : Կացուցանել նորա զառակապետութիւն յԱթէնս . Ա. 41 : Չի ոչ յարաձգեաց նա զբարեբաստութիւն ժողովրդէանն . Ա. 43 : Չհետ լինել նորա սնտափ փառաց . զի մարթ է նկատել զնա որպէս զգիւցազն, որպէս զԹագաւոր, և որպէս զյանդուգն զոք բախտախնդիր . որ ինչ 'ի մահուն նորա սահմանեալ նմա պատիւ . Ա. 47 : Մեհեան նորա յԱթէնս . Ա. 48 : Տօնք նորա . և՛ :

Թէ՛ք-իւն 'ի Բիովոսիա . արձանք որ յաւերակս քաղաքին . Գ. 130 :

Թէ՛ք-իւն . կարգ տեսչութեան նոցա . Գ. 182 : Չօրութիւն նոցա . Գ. 183 : Չի նոքա նախ նուաճեցին զձիանն . Գ. 184 : Չի էին նոցա սարուկք բազումք, և վաճառէին զնոսա

այլոց ազգաց. Գ 185: Բարբ նոցա և սովորութիւնք. Գ 186: Անկիրթ գաստիարակութիւն նոցա. Գ 187: Մխորժակք նոցա ՚ի կաբաւս. Գ 188: Մեծարել նոցա զարագիլս. ա՜յ: Տօնախմբութիւն նոցա ՚ի յիշատակ երկրաշարժին, որ երացանցս ջուրցն Պենէոնի, և զքեղեցիկ դաշան Լարիսսայ ՚ի վեր երևեցոյց. Գ 210: Կարգալ նոցա յօգնութիւն զՖիլիպպոս մահեզոնացի ընդդէմ բռնաւորաց. Գ 199:

Թե՛սսա՛ւիւ. ստորագրութիւն գաւառիս. Գ 169: Զի եղև նա օթևան զիւցազանց, և սեւարան քաջայազմ արութեանց. Գ 182: Ազգք բնիկք գաւառին, և որ երևելիք էին անդ յաւուրս ուղևորութեանն Անաքարսեայ. ա՜յ: Բերք երկրին. Գ 184: Զի էին անդ վհուկք հռչակաւորք, մանաւանդ ՚ի հիւպատ քաղաք. Գ 174:

Թե՛ր՛սա՛ղիւ՛ն պահակ. ստորագրութիւն նորա. Ա 219: Պատերազմն որ անդ. Ա 223: Ամրանալ անդ Լևոնիդեանց. Գ 167: Արձանք որ անդ պատուիրանաւ Ամփիկաիոնաց կանգնեալ. ա՜յ:

Թե՛ր՛սա՛ քաղաք, ուր գումարեին էտողացիք ՚ի Տոլով. Գ 227:

Թզուկք ՚ի վերնագաւառս Եգիպտոսի, մերձ յակն Նեղոսի, սեաւք և կարճահասակք յոյժ, բնակեալք ՚ի ծերպս. Ե 70:

Թե՛սփե՛նէն թասեցի, ըմբիչ անուանի. Բ 64:

Թե՛ան՛ւլ քրմուհի. հրաժարել նորա յանիժանեւոյ զԱլկիբիադէս. Բ 292:

Թե՛սսա՛ւիւս արքայ սպարտացւոց. ամփոփել նորա զիշխանութիւն իւր հաստատութեամբ պարեաաց. Գ 464:

Թե՛սսա՛ւիւս աշակերտ Իսոկրատայ. պարապել նորա ՚ի պատմագրութիւն. Ե 100: Բարբ նորա և սնափառութիւն. Ե 103, 104:

Թիկնապահք սպառազինացն առ ամենացիս. Բ 90:

Թիւ. գիտութեան թուոյ զեղծումն. Տէ՛ն Պիւթագորաս. Գ Բ:

Թի՛տո՛ս, կանայք նուիրեալք ՚ի խորհուրդս Սպանգարամեան. մոլեգնութիւնք նոցա. Բ 335:

Թռչակ հետևակաց և հեծելոց յԱթենս. Բ 99:

Թո՛ւրի՛ս քաղաք հզօր ծովեզերեայ յԱտաիկէ. Գ 293:

Թուղ ազնիւ յԱթենս. զի ածէին անախ ՚ի Պարսս ՚ի սեղան արքայից արքային. Բ 383: Զի անուանի էր հանդոյն ամենականին և թուղ Նաքսոսի. Զ 50:

Թո՛ւրի՛տէն քեռայր Կիմոնի. ջանալ նորա զօրացուցանել զկողմն մեծատանց, և սքսորել յԱթենայ. Ա 305:

Թ՝-ի՛ ԴԻԴԷ՝ պատմիչ . Ա 333 : Կկրակել նորա 'ի հաւասարութիւն Երոզոսեայ . Ա 376 : Զի գրեաց նա զպատմութիւն պեղոպոնեասկան մարտին . Ե 93 : Զի Քսենոփոն շարայարեաց զպատմութիւն նորա . Ե 96 : Դատաստան զպատմութենէ նորա . Ե 94 . և զեզանակէ մատենագրութեանն . Բ 421 :

Թռչունք . զի խառութիւն եզանակաց օղջողագոյն յոյժ է 'ի նոսա . Ե 69 : Չու նոցա և դարձ մերձ յամառնային և 'ի ձմերային յեղյեզակս . Ե 70 :

Թբա՛ի՛բ՛-ը . ազատել նորա զԱթէնս 'ի ձեռաց բանաւորացն երեսնից . Ա 367 :

Թբա՛ի՛բ՛է՛ պարոսացի . Ասկզկեպեայ պատկերն գրօշեալ 'ի նմանէ . Դ 115 :

Թրծոց . Տէ՛ . Կերամիկոն :

Ժ

Ճամանակագրութիւն նախնեացն Եւրոնաց անհաւաստի . Ե 110 : Տէ՛ . Լ Ողիմպիադ :

Ճամնացոյց արեգակնային գործի նախնեաց . Գ 550 :

Ճառանգութեան օրէնք 'ի Սողոնէ սահմանեալք . Ա 138 :

Ճողով աւագանւոյն սահմանեալ 'ի Սողոնէ յԱթէնս . Բ 164 : Ափ ամի փոխել ստենակալացն և հանապաղօր գումարել նոցա , բաց 'ի ածնից և 'ի կարծեցելոց շարագուշակ աւուրց . Բ 163 : Տեղեկութիւն զատենապետացն . Բ 550 :

Ճողով ուսմկին յԱթէնս , և որ ինչ անկ էր նմա . Բ 167 :

Ճողով ուսմկին 'ի Սպարտա . ձև և իբք խորհրդոց նորա . Գ 486 : Եւ թէ որպէս սահմանէին անդ խորհուրդք . ա՛դ : Տէ՛ . Լ Աշխարհաժողով :

Ճողովուրդ Աթէնայ . կենդանագիր նորա . Բ 153 : Տէ՛ . Լ Աթէնացիք :

Ի

ԻԴ՝ լեառն 'ի Կրեակ . ստորագրութիւն լերինն . Ե 421 : Սիւս ևս լեառն համանուն 'ի Տրոլազա . Ա 446 :

ԻԲ՝-ի՛ կղզի 'ի յոնիական ծով . Գ 226 :

Ի՛ի՛բա՛ սիրակուսացի , որ զամենայն ինչ անշարժ յերկինս եղ . և զերկիրս միայն 'ի շարժման . Գ 57 :

Ի՛ր Կարտարապետ, որ զհրաշագեղ մեհեանն Ապողո-
նի կառոյց ՚ի Կոստիզ լեառն, և զԱթենասայն յԱթէնս. Դ
70: Ի Պարթեոնն ձեռակերտ նորա. Բ 145:

Ի Կահեղաս մերձ յԱթէնս. Բ 153: Մեհեանք յե-
ղերս նորա. Բ 45:

Ի զձք և հարցուկք, որոց էր ուժով ՚ի նահապետանոցին.
Ա 388: Գնալ նոցա ընդ բանակին. Բ 90, 280: Խորհրդակից
լինել նոցա խղճի մտաց. Բ 281: Մշտնջենաւորել նոցա զնան-
րահաւատ պաշտամունս. Բ 282: Տածել նոցա զմոլորութիւնս
մտաց տկարաց. Բ 283: Զի և կանայք գուեհիկք զնոյն շահա-
վաճառ առնէին. ա՛դ:

Իմանալիք. ՏԷ- Հոգիք:

Իմաստակք ղէք էին. Դ 211: Զի ոչ է պարտ ըստ արամա-
խօսութեանցն Պրատոնի առնել զնոցանէ դասաստան. Դ 217:

Իմաստասէրք. սկիզբն երևելոյ նոցա ՚ի յունաստան առ
ժամանակք Սողոմի. Գ 4: Վարժարանք նոցա. ա՛դ: Այլ և
այլ արանքք նոցա զգոյութենէն աստուծոյ, և զլինելութենէ
սշխարհիս, և զէութենէ հոգւոյ. Գ 23: Հալածումն նոցա
յԱթէնս առ Պերիկղեաւ. Ա 388:

Իմաստասիրութիւն նախնի Յունաց. Ա 82: Զեղծ մամբ ճար-
տարխօսութեան գողցես իմն ապահարզան ընդ հռետորական
և ընդ իմաստասիրական մակացութիւնս լեալ. Դ 218: Եր-
կաբանչիւրոց մակացութեանցն պիտանութիւն ՚ի հրահանգս
ճարտարախօսի. ա՛դ:

Իմաստութիւն. կէսք իմաստասիրաց Յունաց զուսումն
անյեղ լի ճշմարտութեանց կոչեցին իմաստութիւն, և այլք
զգիտութիւն բարեաց՝ որ վայելէն մարդկան: Ըստ առաջնոց՝
տեսական և եթէ իմաստութիւն, իսկ ըստ յեանոց՝ բոլորովն
գարծնական և օժանդակ բարեբաստութեան մերում. Ե 123,
126:

Իմաստունք Ելլադայ. անուանք նոցա. զի ժողովէին երբեմն
՚ի միասին՝ հաղորդել միմեանց զգիտութիւնս իւրեանց. Ա 118,
119: Իմաստք ինչ նոցա. Բ 311:

Իէք լեառն յԱտտիկէ, հռչակաւոր վասն որ անդ մեղերն.
Բ 153: ՏԷ- Մեղուք:

Իմացութիւն, ըմբռնումն մտաց լոկ. տեղեկութիւն յաղագս
յոյն բառիս Եօօօ Νοῦς. Բ 560:

Իւրաքանչեւ, առաջնորդ դաղթականին՝ որ նախ յԵ-
զիպատսէ ՚ի յունաստան հատուածեցաւ. Ա 19:

Իշխանք ատենացոց ինունք. Ա 92: Զի ՚ի սկզբանէ մինչև
ցիկանս կային, ապա տասնամեայք և ապա տարեորք. Ա 92,
93: Որ ինչ իւրաքանչիւր ՚ի նոցանէ անկ էր. Ա 129. Բ 196:

Քննութիւնք 'ի վերայ նոցա սահմանեալ . Բ 197 : Ազատութիւնք նոցա . անդ : Տեսչութիւն նոցա 'ի վերայ հասարակաց կրօնից . Բ 276 :

Իդէրբէրէօյի , ազգ բնակեալ 'ի հիւսիսակողմն Ելլագայ . որ ինչ զնոցանէ և զաջտարհէն նոցա գիտելիք . Զ 69 :

Իդէրբէրէօ ճարտարախօս ամենացի , աշակերտ Պզատունի . Բ 32 :

Իդդօրէօն կին Ալկիրիազեայ . Բ 246 :

Իդդօրօն ամենացի յաջորդէ Պիսիսարաանայ . Ա 154 : Հրաւիրէ առ ինքն զԱնտիոկոն և զԱմոնիդէս . Ա 155 : Եւրիւրէ զհարազատ բնագիր տաղիցն Հոմերոսի . Ա 101 : Սպանութիւն նորա յԱրմազեայ և յԱրիստոգիտանէ . Ա 156 :

Իդդիօն եղբայր Իպպարբեայ . Ա 154 : Անիրաութիւնք նորա . Ա 157 : Հրաժարել նորա 'ի բռնաւորութենէ , խոյս տալ 'ի Պարսս , և կորնչել 'ի Մարամոն . անդ :

Իդդիօն 'ի զաւակէ Ասկղեպեայ , որդի Հերակղիդեայ , ծնեալ 'ի Կով . Ե 439 : Հաստատել նորա զփորձս հաւատեալ , և ուղղել զտեսական գիտութիւն բժշկական արուեստին գործնականաւն . Ե 441 : Մահ նորա 'ի Թեսաղիա . անդ : Եկերող զնմանէ , և մասեանք նորա . Ե 442 : Կանոնք նորա 'ի հրահանգս բժշկի . Ե 443 : Երթ նորա յօղնութիւն ամենացոց , 'ի ճարակել սրածուծեան առ նոսա . Ա 335 : Զօգուտ արկանել նորա զնուսիսայս արձանագրեալս 'ի բակ մահնին Ասկղեպեայ . Դ 117 :

Իդդիօն , մի 'ի զօրավարաց մարտին թերացոց . Ա 52 :

Իօօն պատանի սպարապետի . դատապարտել նորա 'ի սուգանս փոխանակ զի առանց վահանի մարտեաւ , թէպէտ և յազմեաց պատերազմին . Բ 155 :

Իօն ճարտարախօս , վարժապետ Դեմոսթենեայ . Բ 31 :

Իօնիօն ճարտարախօս . որ ինչ երևելի հանգամանք կենաց նորա , և բարբ : Տխաք կերպարանաց բանից նորա , և պերճախօսութիւն . Բ 52 : Համառօտութիւն թզմոյ նորա առ Դեմոնիկոս . Բ 433 : Գիր նորա առ Փիլիպպոս մակեդոնացի լի շողովիք . Դ 474 :

Իօրէն միլեաացի , զոր Դարեհ ալքայ Պարսից կայսրց զերակացու 'ի Միլեաոս . յամառել նորա 'ի պահ կամրջին Իստերայ , և զերծուցանել զթագաւորն հանդերձ զօրք . Ա 184 , 187 : Եկա սակաւ միոյ 'ի յառնել խռովութեան 'ի Յոնիա՝ սպանումն նորա 'ի զօրագլխացն Դարեհի , և սուգ Դարեհի ընդ մահ նորա , և պատուել զյիշատակ նորա . անդ :

Իօրէն ալքայ կրեաացոց , առաջնորդ արքայից բազմաց Յունաց՝ որք 'ի պատերազմն Տրովագայ դարձեալ խնդրելին սպաստան . Ա 65 :

Իբրիէն արքայ Կարիոյ, յաջորդ Արակմիսեայ. առարել նորա օգնականութի ընդդէմ թագաւորացն Կիւլրոսի. Գ 366:

Իբն լեառն յԱրկադիա, ուր մեռնիկացիք պաշարեցան. Գ 384: Անձնատուր լինել նոցա մասնութեամբ հովուի միօջ. Գ 388:

Իբիւրոս որդի կարուակի, զօրավար ամենացի, որ զգուսար Կոտիսայ արքային թրակիոյ էառ կնութեան. Բ 42: Որ ինչ կարգք ՚ի նմանէ մուծեալ ՚ի զօրս, և հնարք նորա ՚ի սլառե-րազմի. Բ 107: Ամբաստանեալ ՚ի Քարեայ, զէն ՚ի ձեռին պատասխանի առնել նորա յատենի. Գ 340: Պատասխանի նորա՝ որոց զբռնութիւնն զայն եպերկին. անդ:

L

Լաւն գեա յԱրկադիա. ջուրք նորա ականակիսք. Գ 72: Տէն Դափնէ:

Լաւնիւն. Տէն Սպարտա:

Լաւնիւնիւնիւն կռիւն ամենայն բնակիչք Լակոնիոյ, և մա-նաւանդ բնակեալք ՚ի գաշտս և ՚ի քաղաքս գաւառին, որք առ հասարակ ՚ի մի նիզակակցութիւն միաբանեալ կային. բայց սպարտացիք, նախիշխանք ՚ի նոսա, նուաճեցին զնոսա ընդ իւրեամբք. Գ 429: Տէն Սպարտացիք:

Լաւնիւն գաւառ ՚ի Պեղսոսնես, ուղեորութիւն ընդ այն. Գ 405: Կկարագիր գաւառիս. Գ 419: Սասանութիւնք ՚ի նմա յաճախ. Գ 422:

Լաւնիւնիւն. Տէն Եւթիկրատ:

Լաւնիւն քաղաք ՚ի Թեսաղիա, և շուրջանակի գաշտքն զե-ղեցիկք. ոչ այնպէս յստակ և ջուրտ ասեն լեալ ՚ի սկզբան զօղս գաւառին. Գ 203, 211: Զի աւագանին ընտրեալ անդ ՚ի ժողովոգէնէ, յեղյեղուկ կամաց նորա հնազանդէր. Գ 212: Զուարակամարան անդ. Գ 211:

Լաւնիւն, լեառն յԱտիկէ, ուր բովք բաղումք արծաթոյ. Գ 293:

Լեղու հէլէն. Ծոխութեանցն նորա սլառճառք՝ և ուանդուն միսք Յունաց. Ա 91: Բնախօսութիւն լեղուին. Բ 418: Փո-փոխութիւնք ՚ի նմա գրութեան և արտասանութեան. Գ 246: Բարբառք ՚ի նմա զքնաղանեալք՝ զորականն, եւողականն և յոնիական. Ե 376: Թէ ոչք զորականաւն վարկին բարբառով. անդ: Զի բարք վարելոցն նովաւ գտան յամենայն ժամանակի իմսք. Ե 377:

Լէ՛հօ՞ կղզի յեգեան ծով . հրաբուզիք 'ի նմա , և աղբիւրք ջերմաջուրք . Ա 447 :

Լէ՛հօ՞ կղզի յեգեան ծով . ստորագրութիւն նորա . Ա 448 : Բնակչացն սովորութիւնք . Ա 452 : Արք երեւելիք որ կային անդ . Ա 453 : Վարժարանն երաժշտութեան որ անդ . Ա 455 :

Լէ՛-ի-դ յտաք կղզի : Վազք ընդ Լեկադ , դեղ բժշկութեան թաղանայ սիրոյ . Ա 465 . Գ 225 : Շիրիմն Արտեմիսեայ զըջ խոյին աղիկառնացւոց անդ . Գ 225 : Սափփուլայ թշուառաբար կորուսան անդ . Գ 226 :

Լէ՛-ի-դ-ո՞ իմաստասէր աշակերտ Զենոնի . Գ 15 : Վարդապետութիւն նորա . Գ 46 :

Լէ՛-ի-դ-ո՞ տարիածու Դափնեայ . Տէ՛՞ Դափնէ :

Լէ՛-ի-ն արքայ Պանտիկապեայ . բարք նորա և արիութիւն . Ա 399 : Հանճարաբանութիւն նորա զջարախոսաց . Ա 400 : Նաւահանգիսան զոր արար 'ի Թեոդոսիա , և ընդունել անդ զաթեհնացիս . և նոցա վասն շնորհակալութեան զքաղաքացւոց տալ նմա պատիւ . անդ :

Լէ՛-ի-բ-աւան 'ի Բիովտիա , ուր Եպամնոնդաս 'ի պարտութիւն մասնեայ զսպարտացիս . Ա 423 :

Լէ՛-ն բիւզանդացի . կատակաբանութիւն նորա :

Լէ՛-ն-ի-դ-ո՞ արքայ սպարտացւոց . ծնունդ նորա . Գ 467 : Դիմել նորա յառումն Թերմոպիլեայ . Ա 216 : Ճառ նորա ապարէտս . Ա 217 : Դամբանական հանգէս մարտի զնուորակցաց նր նախ քան զըուն 'ի պատերազմ . անդ : Թուղթ Քսերքսեայ առ նա , և պատասխանի թղթոյն . Ա 222 : Մարտ նորա և անկումն 'ի Թերմոպիլէ , յետ նախճիրս մեծամեծս գործելոյ 'ի պարսիկս . Ա 226 , 227 : Դիմագրաւելով նորա 'ի մահ խրախուսել Յունաց և ահաբեկել Քսերքսեայ . Ա 230 : Ոսկերտոխն նորա աւանդեալ 'ի շիրիմ մերձ 'ի տեսարանն 'ի Սպարտա . Ա 427 :

Լէ՛-փ-ի-դ-ո՞ արքայ սպարտացւոց , որ զսպարսիկս առ Միկաղեաւ 'ի Յոնիա 'ի պարտութիւն մասնեայ . Ա 274 :

Լէ՛-ի-ն նաւահանգիստ Կորնթոսի 'ի կրիսական ծով . Գ 240 :

Լէ՛-ն-դ-ո՞ . Տէ՛՞ Երով :

Լիբադիա քաղաք 'ի Բիովտիա , ուր աւանդք վաղեմիք բազուէք . Գ 134 :

Լիբն ճարտարապետ քաջ , որ զմհհեանն Արամաղայ յՈղիմպիա կառոյց . Գ 290 :

Լիլյան , արքայ արկադացւոց . զոհել նորա դից զմի 'ի մանկանց . Ա 24 :

Լիլե՛ն . Տէ՛՞ Կրթարան :

Լիլե՛ն , լեառն յԱրկադիա , ուստի տեսանի Պեղոպոնես

զբեթեաւ հասարակ . Գ 67 : Մեհեանն Պանայի լերին անդ . 27 :

Լի՛...քաղաքի ստորոտ Լիկեոնի լերին յԱրկազիս . Գ 66 : Առասպելապատում աւանդութիւնք բնակւացն . 27 :

Լի՛... օրէնսդի սպարտացւոց, որ իբր երկոքումք դարուք յառաջ քան զՍողոն զօրէնսն եղ . Ա 160 : Հանգամանք այլնայք, յորս գտանէին Լիկուրգոս և Սողոն . 27 : Զի էր նա ինամակաւ եղբորորդւոյ իւրոյ . Գ 455 : Կատածք զնմանէ, երթ նորա ՚ի Կրեակ և յԱփա . 27 : Հրախրել նորա զԹադէս քերթող ՚ի Սպարտա . Գ 456 : Զմայլէլ ՚ի Յոնիա ընդ գեղ աաղիցն համբի . 27 : Օրինակել զնոսա և ածել յԵլլագա . 27 : Զի դարձ արարեալ ՚ի Սպարտա, խորհի նա սահմանել անդ օրէնս . Գ 457 : Զի լակ նա խրատուց բարեկամացն . Գ 458 : Զի թշնամանեալ ՚ի պատանւոյ ումմնէ, յինքն յանկուցանէ զնա հեզութեամբ և համբերութեամբ . 27 : Զի ընդունելի արարեալ զօրէնսն՝ մեկնի ՚ի Դեղփիս, երգմնի արարեալ զսպարտացիս՝ մի ինչ փոխել յօրինացն մինչև ՚ի դարձիւր . Գ 459 : Զի ՚ի դեղփական հարցիկն առեալ վկայութիւն բարութեան օրինացն, յլէ զհրաման պատասխանւոյ նորա ՚ի Սպարտա, և ինքն մեռանի հեռի ՚ի հայրենեացն . Գ 460 : Լարարածին առնել նորա զԼակոնիս առ հասարակ ՚ի վիճակս որպէս զսահմանս Սպարտայ . Գ 491 : Տեղեկութիւն զյայտմանէ . Գ 567 : Ընդարձակութիւն և կորով մտաց նորա . Գ 461 : Սպարտացւոց կանգնել նմա մեհեան յետ մահուն . 27 : ՏԷ՝ Կարգ տեսչուէ Կ . Թ . Կ Օրէնք . Կ . Ե :

Լի՛... ճարտարախօս ամեկնացի, աշակերտ Պղատոնի . Բ 32 :

Լի՛... բանաւոր փերեսացւոց, խորհի նուաճել զթեւասղացիս . կարգաւ նոցա յազնութիւն զՎիլիպոս . Դ 353 :

Լի՛... օրդի Պերիանդրի բանաւորին կորնթացւոց, զոր հայր նորա հալածեաց և սքսորեաց ՚ի Կորկիւրա . Գ 254 : Սպանումն նորա ՚ի կորկիւրացւոց անախ . Գ 256 :

Լի՛... քաղաք հինաւորց ՚ի հոգոս . որ ինչ ՚ի նմա ցանկալի իբք . Ե 413 :

Լի՛... քերթող հին և երածիլա . անգրի նորա . Գ 431 : Լիւր արկանել գետոց և ծովու ՚ի գաւառս ուրէք :

Լի՛... զօրավար սպարտացի, ծնեալ ՚ի կարգ եղոսացւոց . Գ 431 : Յաղթութիւն նորա ՚ի ճակատամարտին առ Եգոս գետով, և առնուլ զԼլթէնս . Ա 363 : Արձան յաղթութեանն ՚ի Դեղփիս . Բ 299 : Խորհուրդք նորա ՚ի բարձրացուցանել զՍպարտա . Գ 47 : Արծաթն մուծեալ ՚ի նմանէ ՚ի Սպարտա՝ պատճառ եղմանն օրինաց . Գ 45 : Տեղեկութիւն

զայնմանէ . Գ 547 : Փառասիրութիւն նորա . Գ 47 : Քաղա-
քավարութեան նորա հիմունք՝ զօրութիւն և դաւ . ա՛շ : Մահ
նորա . Գ 52 . և զուգակշիւ ընդ Ազեօիզայոսի . ա՛շ :

ԼԻ--Ի-- Ճարտարախօս ամենացի . Ա 376 :

ԼԻ--Ի-- պիւթագորեան վարժապետ Եպամինոնդայ . Ա 407 :
Համբերութիւն նորա և մահ և յուզարկաւորութիւն . Ե 500 :

Լուզորդք գեղասացիք հռչակաւորք . Զ 71 :

Խ

Խաղք երաժշտականք . ՏԷ՝ Երաժշտութիւն :

Խահարարութիւն . մատենագիրք Յոյնք՝ որ զայնմանէ գրե-
ցին . Բ 385 :

Խաղք պատահականք , յորս զբօնոյր մանկաին ամենացի .
Բ 424 : Տեղեկութիւն զխաղուցս . Բ 560 : Ճարտուց Խ՝
Լիցք , նարա , և այլ Խաղք սովորականք առ ամենացիս .
Բ . 235 : Խթմեան Խաղք . Գ 239 , 285 : Կեմեան Խաղք .
Հաստատութիւն նոցա . Գ 285 : Ողիմպիական Խաղք . ա՛շ :
Պիւթեան Խաղք . Գ 284 : ՏԷ՝ Խ ՏԵ՛ք :

Խաւարումն լուսնոյ և արեգական . զի աստեղաբաշխք
Յոյնք գուշակէին զայնս . Գ 73 :

Խեցեկոյտ վճիռ սակաւամեայ արտորանաց , յոր դատա-
պարտեր ժողովուրդն զհզօրացեալս ՚ի քաղաքայնոց : Էր ու-
րեք , զի այս միայն հնարք էին փրկելոյ զպետութիւնն . Գ
525 :

Խղնջունիք ծովայինք դանակք ՚ի լերինս , և ձկունք վիմա-
տառեալք ՚ի քարահասա . Ե 49 :

Խոհեմութիւն . Արիստոտէլ կացուցանէ զայն հիմն ամե-
նայն առաքինութեանց . Բ 441 :

Խոյք յԱտօիկէ պահպանին ՚ի շանց , և մաշկաւ ծածկին .
Գ 274 : Որչափ առաւել ընպեն Խաչինք , այնչափ ևս առաւել
գիրանան . ա՛շ : Աղ յաճախէ զկամն նոցա . Գ 275 :

Խօսարանն կամ լեռքէ , գաւիթք ուր ժողովէին սպարա-
ցիք խօսակցել զիւրաքանչիւր իրաց . Գ 536 : Որ ՚ի Դեղփիս
խօսարանն զարգարեալ էր նկարուք Պողիգնոտեայ . Բ 329 :

Ծ

Ծաղիկ . զի ամենացիք խնամ ունէին ՚ի մշակութիւն ծաղ-
կանց , և ՚ի բազում ինչ ՚ի կիր արկանէին զայնոսիկ . Գ 271 :

Ծանրութիւն . թէ ընդէր մարմինք բազադրեալք աւելի կամ նուազ են ծանունք . Ե 61 :

Ծերակոյտն կամ աւագանին Սպարտայ :

Ծերք . մեծարանք նոցա և խորհրդականութիւն յաւուրս գիւցադանց . Ա 80 : Մեծարանք ալեաց առ սպարտայիս . Գ 525 :

Ծնունդ . զի օր ծննդեան մանկան օր սգոյ ազգասոհմին համարէր առ ազգս խուժադուժս . Բ 402 : Աղնուականութիւն ծննդեան որովոյն ինչ համարէր առ ամենայիս . Բ 19 :

Կ

Կ=ԳԻ . ածել նորա ՚ի Բիովտիս զգաղթականն փիւնիկեցոց . Ա 29 : Մուծանել անգր զգալութիւն . ա՛Գ : Հալածումն նորա յաթոռոյ՝ զօր կանդնեացն . Ա 49 :

Կ=ԳԻ . միլեացի . մի յառաջնոց պատմադրաց . Ա 383 :

Կ=ԱԼԻԳԻ . մարտալեռ . յորդորէ տալ զճակատամարան ՚ի Մարաթոն . և զօրտարէ անգ յաջում թեի Յունաց . Ա 194 :

Կ=ԱԼԻԳԻ . քանդակագործ երևելի . Բ 139 :

Կ=ԱԼԻԳԻԷ . գուսան . կոչեցեալն Կապիկ . առաւելեալ ՚ի ձևս շարժմանց . Ե 273 : Տեղեկութիւնք զնմանէ . Ե 519 :

Կ=ԱԼԻԳԻ . ամենայի . մտերմանալ նորա ընդ Դիոնի . և գնալ ընդ նմա ՚ի Սիկիլիս . Դ 334 : Դու գործել նմա . ա՛Գ . և գրթեալ ահագին երգմանցն՝ կորուսանել զնա . Դ 336 : Կորնչել նորա ընկճեալ յաղեաից . Դ 338 :

Կ=ԱԼԻԳԻԳԻ . ճարտարախօս ամենայի . հրեշտակ ՚ի ժողով սպարտացւոց արձակեալ . Ա 419 :

Կ=ԱԼԻԳԻԳԻ . գուսան . ՏԷ . Արխատոփանէս :

Կ=ԱԼԻԳԻ . ՏԷ . Արքիղոբոս :

Կալուած . մանրապատում հանգամանք միոյ ՚ի կալուածոց յԱթէնս :

Կախարդութիւն . վաղ ընդ փոյթ մուծեալ յԵլլագա . Գ 175 :

Կաղնի . զի պաուղ նորա էր կերակուր նախնի բնակչաց առ տիկաստան աշխարհին . Ա 22 :

Կանթեղն Դեմոսթենեայ . Բ 541 :

Կ=ՏԷԻ . որդի Կիւրոսի . նուաճել նորա զազգս բազուսս յԱփրիկէ . Ա 171 :

Կանայք յԱթէնս . զի օրէն էր նոցա ինդրել սպահարզան . Բ 246 : Զի չէր ինչ նոցա փոյթ զուղղագրութենէ . Դ

246: Զի փստրժեւի ևս էր նոցա ողբերգութիւն քան զկատակերգութիւն. Ե 360: Տէ՛ս և Աթենացի կանայք:

Կապանէ՛ս մի 'ի զօրավարաց յառաջնում պատերազմին թեբացուոց. Ա 52:

Կառարչաւք և ձերնթացք յողմնդիական խաղան. Գ. 311: Մանրապատում հանդամանք արչաւահանդիսի կառաց. Գ. 312:

Կառք. 'ի սահմանս Փիլիսպեայ խափանել կառաց, և ըէր. Դ. 458: Տէ՛ս և Կառարչաւք:

Կապանէ՛ս, աղբիւր 'ի Փովկիս. Թ. 297:

Կապանէ՛ս և Պաշտէ՛ս նահնի զիւցազունք Ելլադայ, երևելիք անմեկնելի ընդ միմեանս կցորդութեամբն. Ա 33: Թափել նոցա զհեղինէ զքոյր իւրեանց 'ի ձեռաց յափշտակողացն. Ա 46:

Կատակերգութեան պատմութիւն. Ե 241: Սկիզբն նորա. անդ: Վերթոյք կատակերգութեան երևելիք. անդ և ոչ շնի: Սոգիւտք նահնոյն կատակերգութեան. Ե 351: Մանաւանդ կատակերգութեանցն Արխատփանեայ. Ե 353: Գովութիւնք նորին քերթողի ըստ այլոց մասանց. անդ: Զի Սոկրատ չկայր երբէք 'ի զնին կատակերգութեանց, և օրէնք արգելուին աւենակալաց Արխապոզին չքերթել երբէք կատակերգութեան. Ե 355: Զի նոյն ինքն Սոկրատ փստրժէր ընդ քերթածս Եւրիպիլեսայ, և զՍոփոկլ մեծարէր. անդ: Զի Արխատփան հասու եղև ծաղրածութեան, որ յամենայն ժամանակի է փստրժելի. Ե 362: Համառօտութեան տեսչեանց բազմաց կատակերգութեանն Արխատփանեայ անուանեալ թռչնոցն. անդ: Զի փստրժակաց կատակերգութեան առ ազգս ճոխս և զիմնաւորս ևեթ մարթ է ծնանել և զարգանալ. Ե 371:

Կարգ տեսչութեան. Գ. Ա. Լուսադոյն քան զամենայն կարգս տեսչութեան սր այն իցէ: Զի բազումք յոյժ 'ի մատենագրաց Յունաց Զանացան լուծանել զինգիրս զայս. Դ 154: Զհասարակապետութենէն Պրոտանի. Դ 123: Որ ինչ զկարգաց տեսչութեան՝ Արխատեւի և այլոց խնամասիրաց կարծիք. Դ 479: Տեղեկութիւն, որ ինչ կարգ ինքն կալաւ. Դ 554: Զի չգտանէին յԵլլադա ազգք և ոչ քաղաքք երկու 'ի նոյն օրէնս կամ 'ի նոյն կարգ տեսչութեան: Զի ամենայն ուրեք անգ պետութիւն միտէր յինքնիշխանութիւն աւագանոյն կամ ժողովոցեան. Դ 490: Զի կարգ պետութեան, թեպէտ և ամենակատար, անհնարին է կամ անպատկան ամենայն ազգաց. Դ 511: Երկեակ կարգք տեսչութեանց. այն՝ ուր յօգուտ հասարակաց ամենայն ինչ սահմանի, որպէս 'ի բարեկարգեալ միապետութեան, յազնուապետութեան և 'ի բնիկն ընկերհաշտութեան. և այն՝ ուր օգուտ հասարակաց առ

ուչ ինչ համարի . որպէս 'ի բռնաւորութեան , 'ի սակաւապետութեան և 'ի սամկապետութեան , որ ոչ այլ ինչ են՝ բայց զեղծմունք երեցունց առաջնոց կարգաց պետութեան . Դ 481 : Մարթ է սահմանադրութեան գոլ բարի , թէպէտ և 'ի ձեռին միոյ ուրուք և թէ 'ի բազմաց և թէ 'ի ձեռս սամկին իշխանութիւնն կայցէ . ա՛ռ : Օրէնք կարգաց իւրաքանչիւր . Գ 508 : Պատճառք բազումք և յաճախաւորք , որք զըրրդէին կամ կործանէին յեղադա զպետութիւնս . Դ 501 : Չի 'ի բարեկարգ տեսչութեան կարևոր է արդար հատուցումն պատժոց և վարձուց . Ա 123 : Չի մի 'ի լաւագոյն կարգաց տեսչութեան՝ է իսան պետութիւն , յորում թագաւորութիւն , ազնուապետութիւն և սամկապետութիւն կցորդին ընդ միմեանս օրինոք՝ որք 'ի կշիռ հաւասարութեան ունին զնոսա 'ի զօրանալ միոյ 'ի նոցանէ քան զմիւսն . Դ 530 : Գեղեցիկ օրէնք Սողոմնի , քաղաքայնոց ամենեցուն 'ի ժամանակի խոսովութեան ընդ միում 'ի խորից պատահակեւոց միտքանէլ . որով արք լաւք չկարեն կալ 'ի մտասկարն անգործութեան . Ա 129 :

§ . Բ . Մխապետութիւն կամ թագաւորութիւն ազգի ազգի : Չի կատարելագոյն այն է , յորում թագաւոր իցէ յաշխարհին իւրում որպէս տանուաէր 'ի տան . Դ 482 : Գովութիւնք մեծամեծք իմաստասիրացն Յունաց զմխապետութենէ . Դ 528 : Բարեմասնութիւնք նորա , որպէս անյեղամտութիւն , ծածկութիւն առաջարկութեան խորհրդոց , արագութիւն 'ի գործ առաջարկութեանց . ա՛ռ : Ար ինչ ազատութիւնք թագաւորի . Դ 484 : Ար ինչ պարտք թագաւորի : Չի յորդոր գործոց նորա իցեն վառք , և սէր ժողովրդեանն և ապահովութիւն աշխարհին մրցանակ նոցա . ա՛ռ : Չի ընդ թագաւորք էին երբեմն Յոյնք . Ա 28 :

§ . Գ . Բռնաւորութիւն զեղծումն է թագաւորութեան . անդ թագաւորն ահարկութեամբ և եթ իշխէ , և յապահովութիւն և եթ անձին ուչ ունի . Դ 487 : Ար ինչ հնարս զժպչիս բազումք 'ի բռնաւորաց 'ի կիր արկին 'ի պահ իշխանութեան իւրեանց . Դ 489 : Չի բռնաւորք կացեալք 'ի Սիկիոն և 'ի Կորնթոս կալան զիշխանութիւն իւրեանց անկորուստ , ձգելով յիւրեանս զմեծարանս և զվստահութիւն ժողովրդեան , կէսք զինուորական աջողութեամբն այլք համբոյր բարոյիք , և կէսք զարձեալ ակնածութեամբ օրինաց 'ի դէպս ինչ . ա՛ռ :

§ . Դ . Ազնուապետութիւն . ընարելագոյն քան զամենայն կարգս ազնուապետութեան այն է , ուր իշխանութիւն է 'ի ձեռս արանց զիանոց և առաքինեաց . Դ 491 : Չի 'ի քաղաքավարական առաքինութեան կամ 'ի սէր հասարակաց օգտի է զօրուի նորա . և սահմանադրութիւն պետութեանն առաւել

կամ նուազ է օգտակար, ըստ չափոյ ազդեցութեան զօրութեանս այսորիկ յընտրութիւն աւագանւոյն . Դ 492 : Զի առաներկեան հաստատութիւն նորա պարս է այնպէս բարեխառնել զայն, զի գլխաւորք 'ի քաղաքայնոց դայէն 'ի նմա զօգուտ սակաւապետութեան, և ժողովուրդն զաւակապետութեան . Դ 491 : Թէ էրր 'ի վտանդի կայցէ սահմանագրութիւնս այս . Դ 493 :

§ . Ե . Սակաւապետութիւն է աղնուապետութիւն թերի, յորում ամենայն իշխանութիւն 'ի ձեռս սակաւուց ոմանց փարթաւաց ամփոփի : Զի մեծութիւնք անդ նախամեծար ընդին քան զամենայն ինչ, և ցանկութիւն մեծութեանց է սահման պետութեանն . Դ 494 : Զգուշութիւնք կարեորք 'ի հաստատութիւն և 'ի պահպանութիւն բարեկարգ սակաւապետութեան . Դ 496 : Պատճառք կործանման նորա . Դ 498 :

§ . Զ . Հասարակապետութիւն կամ ընկերհաշտութիւն կատարեալ, քան զամենայն կարգս պետութեանց լաւագոյն . Ճոխք և աղքատք դայէն 'ի սմա զօգուտս պետութեանն՝ որում ցանկան, աներկիւղք 'ի վտանգաց այնորիկ՝ զօր ասեան . Դ 519 :

§ . Է . Ռամկապետութիւն զեղծումն ընկերհաշտութեան ըստ Արիստոտելի : Զի նոյն վտանգք խռովութեանց են 'ի նմա, որ ինչ յաղնուապետութեան : Զի բարեկարգ է, ուր խոժանն տգէտ և անհանգարտ արտաքսի յիշխանութենէ . և բրաւուարական է, ուր խառնազանճն իշխէ 'ի խորհուրդս իրաց աշխարհին . Դ 492 : Զի կարեոր է 'ի աւակապետութեան սահմանել աւագութեանց առժամանակեայ, և գէթ այնոցիկ՝ առ որս ոչ խնդրին գիտութիւնք՝ բայցեւ վիճակաւ . Ա 126 : Դժպատեհութիւնք նորա և վտանգք . Բ 174 :

§ . Ը . Կարգ տեսչութեան ամենայնոց, հաստատեալ 'ի Սողոմէ : Երբեակ կարեոր մասունք 'ի նմա, ժողով ազդային, ընտրութիւն աւագանւոյն, և ատենք դասաստանի . Ա 123 : Օրէնք քաղաքականք և պատժականք . Ա 130 : Զի ոչ էր մարթ զօրութեան նոցա անէլ աւելի քան զգար մի . Ա 145 : Տեսութիւնք յորէնս Սողոմի . Ա 131 : Զի Սողոմ թէպէտ և զաւակականն ընտրեաց պետութիւն, այլ այնպէս բարեխառնեալ զայն՝ զի գտանելին գոզցիս 'ի նմա բարեմասնութիւնք սակաւապետութեան և աղնուապետութեան և աւակապետութեան առ հասարակ . Ա 163 : Ամենայն իշխանութիւն էր անդ 'ի ձեռս ժողովրդեան, այլ ամենայն վճռոց նորա պարս էր վճռել նախ յաւագանւոյն . Բ 173 : Փոփոխութիւնք զօր արար Ալիսթենէս 'ի սահմանագրութիւն պետութեան նոցա . Ա 165 : Զինչ կարգ պետութեան էր յԱթէնս յաւուրս Գեմասթենեայ . Բ 162 : Ժճ .

դով աւագանւոյն . Բ 163 : Ժողովք Ժողովագեանն . Բ 167 :
Ճարտարախօսք հասարակաց . Բ 176 : Աւագանին , որպէս
ինուոյք իշխանքն , զորավարք . այլովքն հանգերձ . Բ 195 : Ա
տեանք դատաստանի . Բ 201 : Ատեան Արխայագին . Բ 209 :
Նախնի կարգ տեսչութեան ամենացոյց . ՏԷ՝ Կեկրոփս և
Թեւեոս :

§ . Թ . Կարգ տեսչութեան սպարտացոյց . Լիկուրգեայ
այնպէս յորինեալ զայն , զի 'ի նմա գեղեցիկ ընդ միմեանս զօ
գէին միապետութիւն , ազնուապետութիւն , և ռամկապետու
թիւն : Իշխանութիւն զոր կալան ապա պարէաք , միտեցոյց
զկարգ իշխանութեանն 'ի սակաւապետութիւն . Գ 466 : Չի
երկոցունց թագաւորացն էին իշխանութիւնք մեծամեծք , գո
լով նոցա պէտք կրօնից և զորավարք զորաց . Գ 468 : Չի օրէն
էր նոցա 'ի գահակալէն թողուլ զպարտս պարտապանացն
նախորդաց իւրեանց և պետութեան . Գ 469 : Ժողով աւա
գանւոյն , յորում գահէրէցք բաղմին արքայք երկոքին , և
քսաննութ ատենակալք էին 'ի նմա , էր գերագոյն ատեան
ազգին . և սնդ սահմանէին մեծ և կարեօր իրք աշխարհին . Գ
475 : Ընթրութիւն ատենակալացն , և որ ինչ նոցա պարտք .
ռ՜դ : Պարէաք հինգ , որոց զամենայն իրաց աշխարհին էր հոգ ,
հսկէին 'ի դատախարակութիւն մանկաւոյն և յուզութիւն բա
զարայնոց ամենեցուն . Գ 478 : Չի Ժողովուրդն որ ընտրէրն
զնոսա , համարէր զնոսա պաշտպանս իւր . և յաւելոյր ան
գաղար զիշխանութիւնս նոցա . Գ 479 : Չի մարտեան նոքա
ընդ երկար ընդդէմ իշխանութեան թագաւորացն երկոցունց
և ատենակալաց . և ոչ զազարեցին 'ի հակառակութենէն , մինչև
եզեն նոցա խնամակալք . Գ 465 : Տեղեկութիւն զհաստա
աութեանէ նոցա . Գ 565 : Ժողով ազգին կրկնակ . մի 'ի սպար
ացոյց և եթ գումարեալ , որ իշխեր յաջորդութեան թագա
ւորացն , ընտրէր կամ ընկենոյր իշխանութենէ զատենակալս ,
այլք դատակնիք զյանցաւորաց պետութեան , և վճիռ 'ի իւրն
զիրս ծանունս կրօնից և օրինաց . Գ 487 : Իսկ 'ի միւսն գային
և հրեշտակք յամենայն քաղաքաց Լակոնոյ , էր զի և յազ
գաց գահաւորաց կամ որք ինդրէին զօգնութիւն 'ի սպար
ացոյց : Անդ սահմանէր օգուտ պեղորպնեասկան նիզակա
կցութեանն . ռ՜դ : Տեսութիւն յօրէնան Լիկուրգեայ առհա
սարակ . Գ 437 : Ջատագովութիւն օրինաց նորա , և պատճառք
եղծմանն . Գ 21 :

§ . Ժ . Կարգ տեսչութեան կրետացոյց արժանի դովու
թեան . Գ 504 : Չի նախատիպ եղև այն սպարտականին , Լի
կուրգեայ զբազումս յորինաց իւրոց անախ 'ի կիր առեալ . Գ
23 : Թէ ընդէր կրետացիք վաղագոյն քան զսպարտացիս զեղ
ծան . Գ 27 :

Տ. ՃԱ. Կարգ տեսչութեան կարբեդոնացոց. նմանութիւն նորա ընդ կրեաականին և ընդ սպարաականին. Դ 505 : Բարեմասնութիւնք նորա և յոռութիւնք. Դ 506 :

Կարբեդոն քաղաք յԵւրփա. զի արօտք բազումք էին զնովաւ, և քարահատք, և աղբ իմն քարի՝ յորմէ անկուածն անծախա կան. Ա 472 :

Կարբեդոն. զի կարգ տեսչութեան նորա հանդոյն իմն էր սակաւագեաութեան. Դ 493 : Բացաարութիւն կարգի տեսչութեան նորա. Դ 505 :

Կարբեդոն քաղաք ՚ի Կարփա : Չի արդաւանդ էր երկիրն, այլ տենդ ՚ի նմա յաճախեալ. Ե 405. Տէ՛. Սարատանիկոս :

Կարբեդոն քաղաք յԱրկադիա. որ ինչ ՚ի նմա երևելի իրք. Դ 79 :

Կարբեդոն. զի ոչ միայն ՚ի պաշտամունս կրօնից, այլ և ՚ի կոչունս խառնելին բնիկ կարբեդոն. և ամենացիք գեղջուկս համարելին զայնոսիկ, որք ՚ի գեղ ժամանակի հրաժարելին յայնմանէ. Բ 398 : Չի թեսաղացիք այնքան մեծարելին զայն, զի զպաշտամունս աւագանւոյն և զորավարաց բացաարելին անուամբք արուեստին. Դ 188 : Չի Կարբեդոն կոչելին և շարժուածք գուսանացն ՚ի տեսարանի, և ճեմք պարուն. Ե 270 :

Կարբեդոն բնիկ Սայիս քաղաքի՝ որ յԵրփապոս. Ա 21 : Գալ նորա յԱտաիկէ, ժողովել կրթել և ՚ի քաղաքականութիւն անել զամենացիս օրինօք. հիմնել զԱթենս և այլ քաղաքս մեաասան, և սահմանել զատեան Արիսպագին : Շիրիմ նորա, յիշատակ նորա, և որք յաջորդեցին նմա. Ա 21, 28 :

Կարբեդոնիք. Արիստոտելի ճառք զնոցանէ. Ե 68 : Չի նահանգին զօրութիւն աղէ ՚ի բարս նոցա. Ե 69 : Չամանակէ կենաց նոցա խնդիրք. Ե 71 : Չութանամեայ ջորոյն. Ե 72 :

Կարբեդոն, նաւահանգիստ Կորնթոսի. Գ 240 :

Կարբեդոն կամ Թրծոց, կողմն մի քաղաքին ամենացոց. Բ 21 : Յարապինն Կերամիկոն էին գերեզմանք. ա՛նք :

Կարբեդոն գետ, որ հոսէ մերձ յԱթենս. Բ 9 : Այլ գետ համանուն ՚ի Փովկիս. Բ 337 : Միւս այլ մերձ յԱլեքիս. Ե 181 :

Կարբեդոն կղզի առատաբեր յոյժ և բազմամարդ, ուր պաշտելին Արիստէոս, Ապոլոն, Աթենաս և Գիոնիսոս. Չ 29 : Չի անդ ՚ի Յուզիս քաղաք օրէն էր ծերոց ՚ի վամանամենից և ՚ի վեր. երթալ զիւրովին. Չ 30 : Քաջութիւն բնակչացն. Չ 31 : Պայծառութիւն քաղաքին, և զի բազում արք երևելիք կացին ՚ի նմա. ա՛նք :

Կարբեդոն քաղաքն ինչ կերայ յԱրգոս. որ ինչ անցք ընդ էր.

կասին որդիս նորա անցին ընդ բխոսն և ընդ կղեւոքիս . Գ 101 :

Կէօհէլս կղզիք ՚ի ծայր Լակոնիոյ . Գ 405 : Կարապետ կղզւոյս և բնակչաց նորա . անդ :

Կէլհիս բարձրագոյն լեռան յԱրկաղիս . Գ 76 : Կուս հանդիսու Եզիս քաղաքի . Գ 289 :

Կէլիս . ջանալ նորա յինչն գրուել զիշխանութիւն յԱ թեննս . Ա 114 : Սպանութիւն համախոհից նորա . անդ :

Կէլն , որդի Միլտիագեայ . առաջինութիւնք նորա . Ա 282 : Աբութիւնք նորա . Ա 283 : Քաղաքաւարութիւն նորա ընդ աղչս նիզակակիցս . անդ :

Եթ նորա յոչնութիւն Ինարոսի . Ա 286 : Զի ակննացիք հարեալք ՚ի Տանագրա , գարձուցանեն զնա յարտրանաց . Ա 290 :

Զի արար նա խաղաղութիւն հնդամեայ ընդ սպարաացիս և ընդ ակննացիս . անդ : Ստիպել նորա զԱբասալնս ՚ի խնդիր և յաղերս խաղաղութեան . անդ :

Բաղդասութիւն նորա ընդ Պերիկղեայ , որ եան սքսորել զնա . Ա 304 : Մահ նորա ՚ի Կիպրոս . Ա 291 :

Կինոսարգոս . Տէ՛ս Կթմարան :

Կիդալիս նուահանդիս . Գ 362 :

Կիփոս , մի ՚ի Բուրք կղզեաց , հռչակաւոր արտաւըն . Զ 40 :

Կիփոսոյս կամ Բուրք կղզիք , ընդէր այսպէս կոչեցեալք . Զ 22 : Զեոս նուածելոյ ընդ այլևայլ պետութեամբք , կալ նոցա ՚ի մի հասարակասկանութիւն . Զ 23 :

Եւ սպա նուածել նոցա ընդ ձեռամբ ակննացւոց . անդ :

Կիփոսս բարձրացուցանել նորա զիշխանութիւն Պարսից . Ա 170 : Որ ինչ արար նա ընդ Պանթեա . Գ 351 :

Կիփոսոս թագաւորէ ՚ի Կորնթոս . Գ 250 : Ի սկզբան թագաւորութեանն անդթութիւն նորա , և ապա մարգասիրութիւն . անդ :

Կիփոսոս ակննացի ստիպել զԻպուիսս հրաժարել ՚ի բըռնասրութենէ . Ա 157 : Հասաստել նորա անգրէն զսահմանադրութիւն Սողոմնի . Ա 153 : Բաժանել նորա ՚ի տասն զբրեսին ցեղակարգութիւնս , որ յառաջ քան զնա կային . Ա 165 :

Կիփոսոս արքայ սիկիոնացւոց . Տէ՛ս Սիկիոն :

Կիփոսոս ակննացի . թէ որպէս զգտասրկութիւն գանձուցն լցին . Ե 388 :

Կիփոսոս կղզի . շահ նորա մեծ ՚ի ձիթոյ . Ե 388 : Զի անտի կը Անաբասադոր . Ե 394 :

Կիփոսոս . Տէ՛ս Կիփոսոս :

Կիփոսոս լինդացի , մի յեթմանեցունց իմաստնոցն Զունաց . Ա 119 :

Կլեամբրոս արքայ սպարաացւոց , պարտութիւն նորա և

սպանութիւն 'ի Լեկորա . Ա 424 : Թե զինչ 'ի Սպարտա գոյժ պարտութեան նորա արար . ևնք :

Կշէն յաջորդէ Պերիկղէայ 'ի մեռանել նորա 'ի սրածու-
թեանէ յԱթէնս . Ա 333 : Թեթեամտութիւն նորա . Բ 182 :
Մեռանել նորա 'ի Թրակիա . Ա 340 :

Կշէն թերացի , երգեցիկ հռչակաւոր . Գ 144 :

Կշէն կորնթացի նկարիչ , որ նախ ինքն գեղով շախա
դիմաց կենդանագրեաց . Գ 268 :

Կտրոս 'ի Գորիս , ուստի էին Կտեսիաս և Եւդոքոս . Ե 396 :
Զի անուանի էր քաղաքն՝ վասն որ 'ի նմա մեհենին և պատ-
կերի Ասողանն , և զիցանուէր անտառին որ առ մեհենան .
ևնք :

Կտրոս վերջին թագաւոր ամենացոց . Ա 28 : Մասնել
նորա զանձն 'ի մահ վասն փրկութեան հայրենեացն . Ա 68 :

Կտրոս գեա յԵպիրոս . Գ 214 :

Կտրոս բլուր մերձ յԱթէնս . Բ 153 :

Կտրոս , ուստի էրն քսենոփանէս . Ե 394 :

Կտրոս . Տէ՛ն Մեղանիպոս :

Կտրոս . որ ինչ նորա բարեմասնութիւնք . Ե 438 : Որ 'ի
նմա մեհենանն Ասկղեպէայ . Ե 439 : Զի անտի էր Իպոկրատ .
ևնք :

Կտրոս արքայ Թրակիոյ . նկարագիր բարուց նորա , և մուտք
զանձուն նորա . Գ 208 : Խօշութիւնք նորա , անգթութիւնք ,
և մահ . Գ 209 , 210 :

Կտրոս սիրակուսացի , մի յառաջնոցն որ յաղագս հռե-
տորականին գրեցին ճառս . Գ 206 :

Կտրոս . Տէ՛ն Անձաք :

Կտրոս տանագրացի , աշակերտ Միւրտեայ քերթողի , և
աշակերտակից Պինդարայ . Գ 153 : Յաղթել նորա Պինդարայ
հնգիցս . Գ 161 :

Կտրոս յիս քառնարոյ 'ի նոցանէ թագաւորութեան ,
կաշան զկարգ ակնութեան նմանագոյն սակաւապետութեան
քան ուսակապետութեան . Գ 256 : Փիղոն , մի յորենագրաց
նոցա , էթող 'ի նոսա զանհաւասարութիւն ընչից , և խորհե-
ցաւ սահմանել թիւ ազգատոհմից և քաղաքայնոց . Գ 257 :
Ստիպել նոցա զսպարտացիս 'ի համարձակել զթշնամութիւն
ընդդէմ ամենացոց . Գ 258 :

Կտրոս . վայր բնակութեան նորա . Գ 240 : Մեծութիւն
նորա . ևնք : Որ ինչ ցանկալի 'ի նմա իբք . ևնք : Միջնարերդ
նորա . Գ 241 : Զի էր նա ամբարանոց Ասիոյ և Եւրոպայ . Գ
244 : Բաղժութիւն շակմարանաց և գործարանաց 'ի նմա . Գ
246 : Զի անուանի էին կորնթական գործածք պղնձոյ . Գ

247: Կանանց պոռնիկաց զեղծուցանել անդ զեկս . Գ. 248 :
 Զի ոչ էր օրէն պոռնիկաց մասնել 'ի ասն Աստղիան , զոր կա-
 տարէին պարկէշտ կանայք . Գ. 249 : Փոփոխութիւնք 'ի կարգ-
 տեսչութեան նորա . անդ : Սիրակուսա , Պոսիդէա , Կորկիւրա ,
 այլովքն հանգերձ , գաղթեալք 'ի Կորնթոսէ . Գ. 258 : Տէ՛ւ և
 Սարատոնիկոս :

Կռնէ՛ք քաղաք 'ի Բիտլիա , առ որով Ագեսիղայոս 'ի պար-
 տութիւն մասնեաց զթերացիս . Ա. 409 :

Կռնէ՛ք քաղաք 'ի Պեղոպոնես , զոր Եպամինոնդ էա կա-
 ուցանել . Գ. 364 :

Կու՛թք յԱտտիկէ . Տէ՛ւ Ատտիկէ :

Կու՛տք յԵւոզիս . բնակչաց նորա առաքինութիւն , որք իրր
 անդգայք համարէին . Ե. 386 :

Կուսաստան , մեհեան Աթենասայ յԱթէնս . Բ. 141 :
 Զափք մեհենին . անդ :

Կո՛ւտիս լի՛ճ . նկարագրութիւն նորա , և չափ մեծութեանն .
 Գ. 165 : Զրագարձք առ 'ի նուազել զյորդութիւն նորա .
 անդ :

Կո՛ւտիս կնիդացի , որ գրեաց զպատմութիւն Ասորեսա-
 նեայց և զՊարսից . Ե. 97 :

Կո՛ւտիս արքայ աթենացոց , յաջորդ Կեկրոսայ . Ա. 28 :
 Ամփիկատոնի բնկենուլ զնա յաթոսոյ . Ա. 30 :

Կո՛ւտիս քերթող կատակերգութեանց . Ե. 242 :

Կո՛ւտիս քերթող կատակերգութեանց . Ե. 242 :

Կո՛ւտիս 'նուէրք՝ զորս մատոյց նա գեղգիական մեհենին . Բ.
 304 . և 'ի մեհեան Ապողոնի 'ի Թերէ . Գ. 145 :

Կո՛ւտիս , մի 'ի Հերակղեանց , Ժառանգէ զիլխանութիւն
 Մեսենիոյ . Ա. 68 :

Կո՛ւտիս աղեղնաւորք և պարսաւորք քաջք . Ե. 424 : Զի
 Հասգամաս և Մինովս եղին նոցա օրէնս գերասպանձս , զորս
 լիկուրդոս 'ի կիր էառ 'ի դնել օրէնս սպարտացոց . Ե. 425 :

Թէ ընդէր վաղագոյն քան զսպարտականն եղձան այնորիկ
 'ի բնիկն սահմանագրութենէ . Ե. 426 :

Համակրետական օրէնք
 որ այն իցեն . Ե. 428 : Զի նշանաւորք էին կրետացիք 'ի բա-
 նաստեղծութեան և յարուեստս . անդ :

Կո՛ւտիս կղզի , որ արդ Քանտիա կոչի . Ե. 415 : Բարեբաս-
 աիկ վայր բնակութեան նորա , հանգամանք երկրին և բերք ,
 նաւահանգիստք նորա , և քաղաքք յաւուրս Հոմերոսի . Ե.
 418 : Աւանդութիւնք զնմանէ առասպելապատմք . Ե. 416 :

Նախնի աշխարհակալութիւնք նորա . Ե. 424 : Շիրիմն կամ
 այլն Արամիոզայ 'ի նմա . Ե. 416 : Լեառն Իգա . Ե. 421 .
 Տէ՛ւ և Բուիդ , և Կարգ տեսչութեան §. Ժ :

Արէ՛սի՛ւն սամեցի, ստայնջական հոմերոսի, և աւանդապահ գրոց նորա . Ե 458 :

Արթարանք ամեննացուց երեք, յԱկադեմիա, ՚ի Ղիկենն, և ՚ի Աինոսարգոս . ստորագրութիւն նոցա . Բ 47 : Որ ինչ ՚ի նոսա հրահանգք . Բ 50 : Պետք հրահանգացն, և որք ՚ի ձեռանէ նոցա մարտուսոյցք . Բ 49 :

Արօնք ամեննացուց . Բ 259 : Զի առ նոսա կրօնք հասարակաց յերևելի պաշտամունս և եթ սահմանէին . Բ 261 : Ըմպարչաութեան յանցանք . Բ 284 : Պատուհաս խօսողացն և գրողաց ընդդէմ գոյութեան գից . Բ 286 : Արօնք սպարտացուց . ՏԷ՛ . ՚ի ԳԼ . ԽԹ :

Հ

Հագներգութ, որ շրջեալ ընդ Ելլադա՝ երգէին հատուածս ՚ի տալից հոմերոսի և այլոց քերթողաց . Ը 100 . Բ 358 : Պատուէր Սողոմի յաղադս հոմերական գրոց . Ը 101 :

Հակոսնեայք . որ ինչ զնոցանէ իմաստասիրացն կարծիք . Գ 77 :

Համամենական տօնք . կարգ նոցա ՚ի տօնս Աթենասոյ . Բ 355 :

Համակրեասական օրէնք . ՏԷ՛ . Արեասցիք :

Համբախաղք որ ոչ այլ ինչ էին ՚ի սկզբանէ, բայց ծաղրածութիւնք խենեչք . որ ինչ փոփոխումն յետոյ ՚ի նոսա :

Հաւք քաղաքայնոց իւրաքանչիւր : Զի ՚ի սակաւապետութեան այնչափ ինչ հաւք խնդրէին, զի ՚ի փարթամադունից և եթ դումարէր համախումբ ժողովս, որ գժպատէհն էր : Իսկ ՚ի սամկապետութիւնս ուրեք ոչ ինչ խնդրէին հաւք, և այն չար և ս էր . Գ 521 :

Հատուածք ընդէր յաճախ երթային ՚ի Յունաց . ՏԷ՛ . Գաղթականք :

Հարկք, զորս պահանջէին ամեննացիք ՚ի քաղաքաց և ՚ի կղզեաց դաշնաւորաց . Գ 173 : Տուրք կամաւորք, զորս նոքա իւրովի մատուցանէին ՚ի կարիս պետութեան . Գ 174 :

Հարսանիք . Ծ . Ը . Օրէնք Աեկրոսայ զհարսանեաց . Ը 22 : Աստարումն հարսանեաց ՚ի Դեղոս ըստ օրինացն ամեննացուց, և արարողութիւնք հանգիստին . Զ 72 : Հանդերձանք հարսին . և հարսնաւերաց . Զ 73 : Թէ ոյց ՚ի գից մտալէին անդ զոհքն . Զ 74 : Հարսին և փետայի գիտակս ՚ի վարսիցն աւանդել ՚ի վերայ շիրմի նուիրակաց . Զ 75 : Թէ ընդէր ՚ի հանդէս հար-

սանեաց յաճախ յիշատակութիւն անուանն Հիմնի . Զ 76 :
 Զաճ հարսանեկան . Հարսանեկան երգ երեկոսին . Զ 77 : Ա
 ուստին երգ հարսանեաց . Զ 79 :

Տ . Բ . Հարսանիք 'ի Սպարաա . Գ 515 : Տեղեկութիւն
 զափոց , յորում օրէն էր սպարաացոց ամուսնանալ . Գ 575 :
 Ընտրութիւն հարսին առ նոսա . Գ 515 : Տեղեկութիւն զայս
 մանկ . Գ 574 :

Հեռակագուռնդ ամենացոց . կազմութիւն նորա . Բ 84 :
 Հէրա . մեհեան նորա հոյակապ յԱրգոս , զոր Եւզոզեմոս
 կառոյց , և Պոզիկէա զարգարեաց . Գ 99 : Քրմուհին պաշ-
 տանեայ մեհենին . Դ 100 : Հանգէս տօնիցն Հերայ յԱրգոս .
 Դ 101 : Մեհեան նորա յՈղիմպիա . Գ 296 : Խաղք որ անդ
 կատարէին . ա՛շ : Մեհեան նորա 'ի Սամոս . Ե 451 : Թէ
 ընդէր 'ի Սամոս յանդիման առնէին զայն 'ի հանդերձս հար-
 սանեաց , զոյդ սիրամարգաց և թուփ առ ոսա նորա . ա՛շ :

Հէրա՛նէ՛ս սերեալք 'ի Հերակղեայ : Բազում անգամ փորձ
 փորձել նոցա տիրելոյ 'ի Պեղոսոնես : Պեղոսեանց սանձա-
 հարել զգօրութիւն նոցա , և 'ի մեռանել Եւրիստեայ՝ յափըչ-
 տակել զթագն : Տեմնեայ , Վրեսփոնի և Արիստոդեմեայ 'ի
 զաւակէն Հերակղեայ , վերստին Տառանգել զաթոռն . Ա 67 :

Հէրա՛նէ՛ս , մի յարգիական նաւորգաց , և առաջին 'ի կիսա-
 գից . Ա 35 : Նահատակութիւնք նորա և քաջութիւնք . որ ինչ
 դատաստան պարա է զնմանէ առնել . ա՛շ և ա՛յլ : Զաւակն
 նորա . Տէ՛ս Հերակղեանք :

Հէրա՛նէ՛տէ՛ սիրակուսացի . բազատութիւն բարուց նորա
 ընդ Դիոնին . Դ 320 : Զօրավար ընդ ծով կացեալ , յաղթէ
 նաւատորմին Դիոնիսեայ . Դ 321 :

Հէրա՛նէ՛տէ՛ս իմաստասէր եփեսացի , անուանեալն Խաւարին ,
 այր սնափառ և անհամբոյր . Գ 17 : Սոկրատայ զնմանէ և զգրոց
 նորա դատաստան . ա՛շ : Ատեղարաշխական հմտութիւնք նօ-
 րա . Գ 52 : Վարդապետութիւն նորա զմարդոյ . Բ 526 :

Հէրա՛նէ՛ս , անդրիք յաճախեալք յԱթէնս . Բ 127 :

Հի՛մն . Տէ՛ս Հարսանիք :

Հի՛րա՛տ քաղաք 'ի Թեսաղիա , հռչակաւոր վասն որ 'ի նմա
 վհկացն . Գ 174 :

Հնգամարտ մրցութիւն , որ այն էր . Գ 334 :

Հոգի . որ ինչ զայնմանէ կարծիք նախնի Հեղենացն . Ա 88 :
 Հոգի տիեզերաց . Դ 304 , 305 :

Հոգիք , վարիչք աստեղաց ըստ Պլատոնի , և պատճառք
 սերնդեան մարդկան . Դ 307 : Զի չորք գլխաւոր տեսակք
 են հոգւոց . Ե 75 : Հոգին Պոզիսեայ հաշտեալ 'ի Տեմեա .
 Ե 85 : Աւելնթերակաց Սոկրատայ հոգին . Ե 143 :

Հոմերեանք կոչելին քիացիք, նախնի խրեանց համարելով զՀոմերոս. Ե 374 :

Հօճերս, չորեքարիւք ամբ յեայ քան զպատերազմն Տրոլագայ կացեալ. Ա 95 : Որ յառաջ քան զնա քերթողք. ա՛դ : Պատճառք Իզիականին և Ոգիականին. Ա 96 : Համառօտութիւն երկուց քերթութեանցս. ա՛դ : Լիկուրդեայ մուծանել զնոսա ՚ի հայրենիս խր. Ա 100 : Սողոմնի օրինադրութիւնն, պահելոյ հազներգուաց յարասանել զհոմերական տաղս՝ զկարգն կալեալ ՚ի քերթողեն. ա՛դ : Զի յաճախեն օրասօրէ փառք Հոմերի. պատիւք ընծայեալք յիշատակի նորաներբող զնմանէ. Ա 101 և այլս : Տէ՛ս և կրէօփիզոս : Տեղեկութիւն զայլ և այլ յունական բարբառոց, զորս ՚ի կիրարկանէ Հոմերոս. Ա 493 : Զի զքերթածս նորս Տերպանդր յարմարեաց ՚ի նուագ. Ա 458 : Պղատոնի կոկերել զքերթածս նորս. Դ 125 :

Հովուերդութիւն. քերթուած համառօտ, յորում նկարագրին բերիլութիւնք անդուորդական կենաց : Այս ազգքերթութեան ՚ի Սիկիլիա սկիզբն կալաւ, և ոչ յոյժ զարգացաւ յեջադա :

Հունձք Ատտիկայ. Տէ՛ս Ատտիկէ. Կ. Դ :

Հօճերս քաղաք յԱտտիկէ. վայր բնակութեան նորս. մեհեանն և պատկեր Նեմեսեայ, որ անդ ձեռակերտք Փիդիասայ. Դ 290 :

Հօճերս կղզի մերձ ՚ի Դեղոս. Զ 25 : Զի անդր գերեզմանք գեղոսացւոց փոխեցան. ա՛դ :

Հուստրական մակացութիւն զաջողութիւնս մտաց հաճոյագոյն ևս յարգարէ. Դ 202 : Որք ՚ի Յունաց զօրէնս ճարտասանական արուեստին կամ զօրինակս նոցա աւանդեցին. Դ 203 : Զի մասենագիրք Յունաց ընդ բազում դարս ոտնուոր բանիւ գրեցին. Դ 204 : Զի ՚ի շարագրածս այնոցիկ, որք նախ սկսան գրել արձակ բանիւ, չիք գեղ և քաղցրութիւն. Դ 205 : Երկեակ եղանակք ճառից առ Յոյնս, և երկեակ ազգք ճարտարախօսաց. Դ 210 : Երբեակք սեռք ճարտասանութեան. բազխոհական, ասենական, և կայրդական. Դ 219 : Որ ինչ պայմանք կարևորք ճարտարախօսի. Դ 220 : Թէ ինչ նախ քան զԱրիստօակէ հուստրականն արուեստ սահմաներ. Դ 222 : Պայծառ ակտութիւնք և կարևոր զեկուցմունք Արիստոտելի զայսմանէ. Դ 223 : Զի վայելութիւն և բացայայտութիւն են երկեակ կարևոր պայմանք ճարտասանութեան. Դ 227 : Թէ ինչ այսոքիկ սահմանեցին. ա՛դ : Զի արձակ բանին ոչ է պարտ բերել զչափ տաղի. Դ 229 : Զի ասենականն ճարտասանութիւն զանազանի ամենևին ՚ի բեմա-

կանէն. Գ. 231: Չի պարտ է ճարտարախօսին զգուշանալ 'ի յաճախութենէ չափոյ և բարդ բառից քերթողականաց, և յաւելորդ ածականաց, և 'ի նսեմ' և 'ի պատ 'ի պատ այլարանութեանց. Գ. 232: Չի պարտ է ճարտասանութեան պատշաճել ըստ բարուց ազգին. Գ. 233: Չի ոչ է պարտ զմիոյ ուրուք 'ի ճարտարախօսաց առնուլ զեղանակ ասացուածոյն 'ի նախատիպ, այլ 'ի վերայ ճառից ամենեցուն կրթել. Գ. 238: Կարի իմն փոյթ նմանութեան մեղիէ զճարտասանութիւն, իսկ իմաստասիրութիւն 'ի չիք դարձուցանէ. Գ. 240. Տէ՛ս Կարաքս. Չիք. իմաստասիրութիւն. Պրոտադորաս:

Չարարութիւն. ճարտարութիւն նոցա և վաճառաշահ, և գաղթականք 'ի նոցանէ հատուածեալք. Ե. 409: Օրէնք նոցա ծովականք, քաղաքականք և պատժականք. Ե. 410: Բարք նոցա և սովորութիւնք. Գ. 11: Որք 'ի նոսա երևելիք կացին 'ի դպրութիւնս. Ե. 414:

Չարարէ պոռնիկ. նուէր նորա 'ի դեղփական մէհէնին. Բ. 303:

Չարար. Երգ Պինդարայ զկղզւոյս. Ե. 406: Կախնի կոչումն նորա. Ե. 407: Որ ինչ հանգամանք նորա յաւուրս հոմերոսի. և՛: Կառուցումն քաղաքին հոտոացւոց. և՛: Վայր բնակութեան և մեծագործութիւն քաղաքին. Ե. 408:

Չրահանգք 'ի կրթարանս և 'ի կռուանոցս. Բ. 50:

Չրապարակի քաղաքին ամենացւոց ստորագրութիւն. Բ. 538:

Չ

Չեանածուք յԱթէնս. Բ. 399:

Չիք ճարտասանականք. բաղդատութիւն, այլարանութիւն, սուսակաղանցութիւն և հակադրութիւն. մեր իցեն վայելուչք. Գ. 233: Չի ձեոց իւրաքանչիւր պարտ է բերել ճշգրիտ և յայանի համեմատութիւն. Գ. 234: Չեոց պէտք են և 'ի ջատագովութիւն ճշմարտութեան. Գ. 242:

Չիանն մարտիկ յասպարիղին 'ի տնս խաղուց. Գ. 311:

Չիլնթացք. ասպարէզ կամ ընթացարան ձիոց և կառայ յարչուահանգիսին. Գ. 311:

Չիլնթացք. Տէ՛ս Կառարչաք:

Չիթենի. Կեկրոփս զայն յեղիպոսէ ած յԱտտիկէ. Ա. 22: Ատտիկէ ծածկեալ 'ի ձիթենեաց. Գ. 273: Ոչ ումք օրէն է աւելի քան զերկուս 'ի տարւոջ խլէլ ձիթենիս յերկրէ

իւրմէ . ևնդ : Չիթաստանք յայլևայլ տեղիս անկեպք նուիրա-
կանք Աթենասայ . ևնդ : Մի ՚ի ձիթենեաց սրբեալ նմա ա-
ռանձինն . Ա 117 :

Չկնորսութիւն ազգի ազգի ՚ի Սամոս . և որպք դոն ձկան .
Ե 470 :

Պ

Պատմութիւն զորավար ամենացեղ յարչաւէն նոցա ՚ի Սիկի-
լիա . Ա 348 :

Ճ

Ճակատագիր . սկիզբն ճակատագրական աղանդոյն . Ե 314 :
Չի ՚ի բազումս յոգբերգութեանց Սոփոկղի և Եւրիպիդեայ
ոչ ինչ ազգէ նա ՚ի կարգ արարուածոյն . ևնդ :

Ճաշք ամենացեղ և զորաց նոցա : Երկիցս յաւուրն առ-
նուին նոքա կերակուր . բայց աւագանին միանգամ ևեթ . Բ
235 : Նկարագիր մեծաւոյ ընթրեաց մեծատան ուրումն ա-
թենացոյ . Բ 372 : Ճաշք սպարտացոյ . Գ 520 : Չի Արիս-
տոսէլ զճաշ հասարակաց համարի օգտակար յոյժ ՚ի սառ-
պանութիւն միաբանութեան ՚ի քաղաքացիս . Դ 526 :

Ճաստիւց խաղ , ծանօթ առ Յոյնս՝ որպէս թուի . Տէ՛ս
Խաղք :

Ճարտասանութիւն . Տէ՛ս Հռետորական :

Ճարտարախօս . զի պարտ է Ճարտարախօսի տեղեկացու-
ցանէլ ևեթ զցատաւորս , բացարութեամբ լոկով իրացն . Դ
260 : Տէ՛ս Հռետորական մակացութիւն :

Ճարտարախօսք հասարակաց յԱթէնս . Բ 171 : Քննու-
թիւն ուղղութեան վարուց նոցա . Ա 125 : Չի գործ էր նո-
ցա քննել զօրէնս . Ա 167 : Սկիզբն պաշտաման նոցա Բ 176 :
Չի պարտ էր նոցա լինել ներհուն ՚ի գիտութիւնս , և անբա-
ղանէլի ՚ի վարս . ևնդ : Չեղծումն նոցա աջողութեամբք
մտացն . Բ 179 : Չի վտանգ առաջի կայր գիմագարձութեան
այլոց ընդդէմ նոցա կամ առաջարկութեանցն . Բ 186 : Չի
՚ի ռամիպակտութեան հրապուրելին զամբոխն . Դ 501 : Չի
մասնէին երբեմն մոլեգնութեան ամբոխին . Դ 92 :

Ճարտարապետութեան առաջին կերտուածք առ ազգս
հինս , հաստատութեամբն երևելիք . Դ 106 :

Ճոխք . ասեւուծիւն ընդ ճօխս և ընդ աղքատս , աստ
անբժշկելի յամենայն հասարակապետութիւնս Ելլադայ . Գ
264 :

Մ

Մ=ֆէւ . բերթող կատակերգու . Ե 242 :

Մ=իէտ=նշիտ . որ ինչ աթենացոց զնոցանէ կարծիք . Բ
342 :

Մ=իէտ=նշիտ . հանգամանք աշխարհին 'ի դահակալէլ Փիլիպ-
պեայ . Բ 342 :

Մ=նֆէւ= քաղաք անուանի յԱրկադիս . Բ 156 : Ճակա-
տամարան որ անդ թերացոց ընդ սպարտացիս . նշ : Որ ինչ
քաղաքէս գիտելիք . Դ 80 : Մեհեանն Արտեմեայ որ անդ
հասարակաց քաղաքայնոցն և որբումնացոց . նշ : Շիրիմ և
սխոյեան կանգնեալ Եստամինոնոցայ 'ի դաշտին . Դ 84 :

Մ=նֆ . զորավար Պարսից , որ սպանաւ 'ի ճակատամար-
տին Պղատեայ . Ա 260 :

Մ=նիւիւ . գաղթական 'ի փովկիսացոց բնակեալ . Ա 440 :

Մ=նիւիւ=նշիտ . նուէր նոցա 'ի մեհենին Աթենասայ 'ի Դեդ-
փիս , 'ի գոհուծիւն յաղթութեանցն՝ զոր կանգնեցին ընդ-
դէմ Կարբեդոնացոց . Բ 297 :

Մատեան ընտիր այն է , յոր ոչ ինչ յաւելուլ , և ոչ 'ի բաց
բառնալ ինչ անտի մարթ է . Բ 429 : Մատեանք անգիւտք
երբեմն և թանկագինք , որով գիտութիւնք յամր ծաւալէին :
Աս դրավաճառս յԱթենս զքօսացուցիչք և թ գտանէին մա-
տեանք , յորոց աս գաղթականս Յոյնս ասաքէին 'ի վաճառ .
նշ :

Մատենադարան աթենացոց ուրումն . Պիսիտրատեայ ժո-
ղովել մատեանս , և կարգել 'ի պէսս հասարակաց . Գ 1 : Ի
վերայ որպիսի ինչ նիւծոյ գրէին մատեանք , և վասն դրչաց՝
որոց արուեստ էր օրինակել զմատեանս . Գ 2 : Դասակար-
գութիւն մատենից . իմաստասիրութիւն . Գ 4 : Ատեղաբաշ-
խութիւն և աշխարհադրութիւն . Գ 43 : Տրամարանութիւն .
Դ 180 : Ճարտարխոսութիւն . Դ 201 : Բնարանութիւն և բնա-
կան սլատնութիւն . Ե 19 : Պատմագրութիւն . Ե 86 : Բա-
նաստեղծութիւն . Չ 148 : Բարոյական . Չ 175 :

Մ=ր=նշ աւան յԱտտիկէ , հռչակաւոր լեալ յաղթու-
թեամբն Միլաթիադեայ անդ ընդդէմ Պարսից . Դ 290 : Հան-
գամանք յաղթութեանն . Ա 190 : Պատկեր նորա նկարեալ 'ի

գաւթի ուրեք յԱթէնս . Ա 198 : Արձանք կանգնեալք 'ի Մա-
րաթան 'ի պատիւ Յունաց . ա՛տ : Ա՛յլ ևս արձանք 'ի Գեղցիկս
կանգնեալ . Բ 300 : Արձանք դարձեալ 'ի Պղատիէս . Գ 127 :

Մարդ . եթէ բերեր յանձին զամենայն կտարելութիւնս
որոց համարի ընդունական , գտանէր առանց համեմատու-
թեան 'ի վեր քան զամենայն էքս առ հասարակ . Դ 244 :

Մարտիտիս , զօրավար բանակին Պարսից , խաղաղութիւն ա-
րարեալ 'ի Յոնիա՝ դիմէ 'ի Մակեդոնիա . Ա 188 : Մտարերէ
յաջխարհակալութիւն Ելլագայ . Ա 202 : Արշաւէ յԱտտիկէ .
Ա 256 : Գառնայ 'ի Բիտլիա . Ա 258 : Պարսկի ուրումն զնը-
մանէ բան . Ա 259 : Պարտութիւն նորա և մահ 'ի Պղատիէս .
Ա 269 :

Մարմնափոխութիւն , կամ փոփոխումն հոգւոց՝ մարմնոց
'ի մարմինս . զի յեղիտացւոց առին Յոյնք զվարդապետու-
թիւնս զայս , և Եմպեդոկլ , պաճուճեաց զայն քերթողական
կեղծեօք . Ե 45 : Զի Պիւթագոր և առաջինք նորա աշակերտք
ոչ ընդունէին զայն . Ե 481 :

Մարտիտիս լեառն 'ի Պարոս կղզի , ուստի հատանէր կիճն
աղնիւ սպիտակ 'ի կիր առեալ յանգրիադործացն Յունաց .
Զ 49 :

Մարտիտիս արքայ Կարիոյ . փառասիրութիւն նորա . Դ 362 :
վերիակ և աղետաւոր խորհուրդք նորա . Դ 363 : Շիրիմ նո-
րա . Դ 364 :

Մարտիտիս մայրաքաղաք արկադացւոց . Դ 61 : Գաշնա-
գրութիւն նորա ընդ Արքիգամայ . Դ 62 : Խնդրել նորա օրէնս
'ի Պղատիէս . ա՛տ : Զի Եղիսոն գեա բաժանէ ընդ մէջ զքա-
ղաքն , և են 'ի նմա շինուածք հասարակաց գեղեցիկք , հրա-
պարակք , մեհեանք և անդրիք . ա՛տ :

Մարտիտիս մայրաքաղաք 'ի Մեդարիս . Գ 229 : Զի Եկաց նա
ընդ թագաւորօք , և ապա ընդ ձեռամբ աթենացւոց . ա՛տ :
Անդրիք բազումք 'ի նմա գեղեցիկք , և վարժարան իմաստա-
սիրութեան հաշակաւոր . Գ 232 : Անձուկ ուղին Մեդարայ
ընդ նեղուցն Կորնթոսի . Գ 238 :

Մարտիտիս . ածել նոցա 'ի քաղաքն աթենացւոց պարէնս ,
և մանաւանդ զաղ . Գ 230 : Մնափառութիւն նոցա . Գ 231 :

Մարտիտիս դուսար Ա յեայ արքային կողքիսացւոց , հրատու-
րեալ և յափշտակեալ 'ի Յասոնէ . Ա 33 : Ոչ արդեօք ամենայն
անօրէնութեանցն որ չարախօսին զմանէ , էր նա պարտաւոր .
Ա 78 . Գ 241 :

Մարտիտիս օրդի Կողրոսի , արքոն կամ իշխան աթենացւոց
մինչև ցիկանս կացեալ , տալով ժողովրդեան համար զդործոց
խրոց . Ա 92 :

Մէլ-նիդդոս և Կոմեթով, որ ինչ զնոցանէ պատմի . Գ 280 :
Մեհեանք . որ ինչ զմեհենաց Ելլադայ գիտելիք . Բ 141 :
Տեղեկութիւն զնեքրին սեանց մեհենաց . Բ 547 : Տեղեկու-
թիւն զԵւսամախից մեհենացն . աւր : Հասք սահմանեալք մեհե-
նաց . Բ 276 :

Մէշոս կղզի արգաւանդ յեղեան ծով . ծծումք բազում և
այլ հրահալական նիւթք 'ի նմա . Զ 53 : Լթենացւոց տարա-
պարտուց նուաճել զքնակիչս նորա , և վարել յԱտաիկէ . աւր :
Եւ ապա ստիպեալ 'ի սպարտացւոց՝ զարձուցանել զնոսս 'ի
Մեզոս . Զ 54 :

Մեզոք իմեայ լերին , և մեղր նոցա պատուական . Բ 46 :
Պարամայր մեզուայ . Գ 275 , 551 :

Մենամարտութիւնն յաճախեալ ընդ Յոյնս և ընդ արովա-
ցիս : Զի ոչ ինչ նախապիք էին խոյս տալ յայնմանէ , որ
անհաւասար էր մարտական զօրութիւն . Ը 61 : Մենամարտու-
թիւնք 'ի կրթութիւն մարմնոյ առ թմենացիս . Բ 351 : Մե-
նամարտութիւնք 'ի տեսարանս . Բ 352 : Մենամարտութիւնք
յոզիմպիական խաղս և որ ինչ 'ի նոսս կարգ . Գ 306 : Տեղե-
կութիւնք զյայմանէ . Գ 556 :

Մէն-նիդդոս քերթող , որոյ 'ի յեաին ամս բնակութեան Լ-
նաքարսեայ յԵլլադա հանգիպի ծնունդ . Ե 471 'ի սորէն ի-
նչն 'ի ծան :

Մէն-նիդդոս բժիշկ . ծաղրալից սնափառութիւն նորա . Գ 324 :
Կատակարանութիւն Փիլիպպեայ զնմանէ . աւր :

Մեռեալահարցք . Տէն վհուկք :

Մեռեալք . արարողութիւնք 'ի վերայ մեռելոյ . Բ 67 : Տոնք
վասն մեռելոց առ հասարակ . աւր : Թաղումն ընդ սրբալան
արարողութիւնս համարեալ . Բ 68 : Պատիժ որոց անթաղ
զգիականս ծնողացն թողութն . Բ 72 : Մեռելոյթք . Բ 71 : Տէն
Դամբանական հանդէս : Զի Յոյնք և արովացիք այրելին զգիա-
կունս անկէլոց իւրեանց 'ի բաժանել բանակացն երկաքանչիւր
'ի միմեանց , և արտասուօք և դամբանական խաղոք մեծարելին
զյիշատակ նոցա . Ը 61 :

Մէն-նի՛ն մայրաքաղաք 'ի Մեսսենիա . ստորագրութիւն քա-
ղաքին . Գ 365 : Զի Եպամոնոնդաս կառոյց զայն յետ յաղ-
թութեան պատերազմին 'ի Լեկորա . Գ 364 :

Մէն-նի՛ն-ուղևորութիւն ընդ այն . Գ 362 :

Մէն-նի՛ն-ոյի՛ս , ազգ բնակեալ 'ի Պեղոսոյնես . պանդխտել
նոցա ընդերկար հալածեալք 'ի սպարտացւոց , և Եպամոնոն-
դայ զարձուցանել զնոսս 'ի հայրենիսն : Զի կարգ տեսու-
թեան նոցա 'ի սկզբանէ էր թագաւորութիւն խառն ընդ սա-
կաւապետութեան . Գ 403 : Երբեակ պատերազմութեան նոցա

ընդ սպարապետն նկարագրեալ յերկա եղերերգութիւնս . 369 - 400 : Պատճառք պատերազմացն ընդ սպարապետաց . Գ. 412 : Գունդ մի 'ի մեսսեմիացուց հալածեալ 'ի հայրենեացն՝ առնուն 'ի Սիկիլիա զԶանկէ քաղաք, և կոչեն զայն Մեսսանա . Գ. 558 :

Մեղք . Տէ՛ս Մեղութ :

Մէֆոն, աթենացի աստեղաբաշխ . Ա 375 : Որ զորացոյցն հելլեն կազմեաց . Գ. 64 : Տեղեկութիւն զմեասնեան ջրջանէն . Գ. 549 : Երկայնութիւն արեգակնային և լուսնակն ամաց սահմանեալ 'ի նմանէ . Գ. 68 : Տեղեկութիւն զայսմանէ . Գ. 549 :

Մէտեդոս գեա, որ հոսէ առ Միլեոեալ 'ի Յոնիա . Ե 392 :

Միապեաութիւն . Տէ՛ս Կորդ աւսչութեան . Ծ . Բ :

Միւլթոս քաղաք 'ի Յոնիա . որ ինչ 'ի նմա ցանկալի իրք . Ե 391 : Բազմութիւն գաղթականացն 'ի նմանէ հասուածելոց . աւր : Զի անդ կային երիցագոյնք 'ի պատմագրաց և յիմաստասիրաց, և Ասպասիա անտի էր . Ե 392 : Տեսիլ քաղաքին ներքոյ և արտաքոյ .

Միւլոն կրտսնացի, ըմբիշ հռչակաւոր . Բ 64 :

Միւրիտէն զորավար աթենացուց . առաքինութիւնք նորա . Ա 192 : Ճառ նորա առ մարապեան 'ի յորդոր մարաթոնական ճակատամարտին . Ա 194 : Խնդրել նորա յեա ճակատամարտին պատկ սարգէնի, և չհասանել խնդրոյն . Ա 293 : Մեռանել նորա 'ի կապանս . Ա 200 : Շիրիմ նորա . Դ 291 :

Միւրշէ 'ի Յոնիա սարաւանդակ հռչակաւոր վն պատերազմին, զոր ետուն անդ Յոյնք ընդ պարսիկս . Ա 274 :

Միւլիոս քաղաք յԱրգոլիս, զոր արդիացիք կործանեցին . ուր էին գերեզմանք Աարեոսի, Ագամեմոնոնի, Ովրեստեայ և Ելէկարայ . Դ 103 : Ապաստանել բնակչաց նորա 'ի Մակեդոնիա . աւր :

Միւլոն կղզի յարեւելոց Դեղոսի, ոչ յոյժ բերրի, այլ բովիւք և թզենեօք հռչակաւոր . Զ 24 : Զի խստութիւն օգոց անդ ճաղատս գրնակիչան առնէր . աւր :

Միւրոս քաղաք 'ի Կարիա, ճոխ շուրջանակի անգատանօք, և բազմութիւն 'ի նմա մեհենաց . Ե 404 :

Միւրշարքայ Կրեապուց . Ա 38 :

Մինոտաւրոս, հրէշ 'ի Կրեաէ, զոր թևակոս սպան . Ա 39 :

Միջնաբերդ քաղաքին աթենացուց, և նկարագիր նորա . Բ 136 :

Միւրիլիսիոս, առ 'ի հնազանդութեան ունել զազգս նրւաճեալս, արգէլին 'ի մանկուոյ նոցա զուսումն . Բ 401 :

Միւրիլիսիոս մայրաքաղաք 'ի Լեպոս կղզի . զոր առեալ աթեն

նացուց, կործանեցին զպարխազս նորա : Ստորագրութիւն քաղաքին . Ա 449 : Պիտտակեայ աղատել զնա 'ի ձեռաց բռնաւորաց : Պատերազմ նորա ընդ ամենայնիս . Ա 454 :

Միայն մարդկեզէն . յաւուրց թաղեսի մինչև ջրերիկղէս : Ընդ ամս իբր երկերիւր, առաւել զարգանալ նորա քան յամենայն դարսն առաջինս . Ա 382 :

Մի--նի--դէ-- , զօրավար ամենայնի, նուաճէ զփոկկիս, և զխիտլտիս գրեթէ առ հասարակ . Ա 289 :

Մի--նի--քենայնի, մի յեթմն խմաստնոց Ելլադայ . Ա 119 :

Մի--նի--քէ--քերթողուհի անուանի, վարժապետ Կորիննայ և Պինդարոսի . Գ 153 :

Մոգութիւն . Տէ-- Կախարդութիւն :

Մուրակք . գիտութիւն ընթացից նոցա . Գ 66 : Որ ինչ սիւթագորեանցն զկարգէ մուրակաց կարծիք . Գ 59 :

Մու--նի--քէ-- , ազգ վաղեմի 'ի յունաստան . Գ 215 : Զի մի 'ի թագաւորաց նոցա անեալ յԱթէնս, ամոքեաց զբարս նոցա, և չափ եղ արբունի իշխանութեան . Գ 216 :

Մու--նի--քէ-- . ազգիւրն նուիրեալ նոցա . Գ 131 : Անասն սրբազանեալ նոցա, և որ 'ի նմա արձանք . ուր : Բնակութիւն նոցա յԵզդիկոն . Գ 133 : Անուանք նոցա, և նշանակութիւն անուանցն . Գ 134, 552 :

Մուտք դանձուց աշխարհին ամենացուց . թէ ուստի էին նոցա մուտք . Գ 169, 549 : Մուտք սահմանեալք 'ի սոճիկ քրմաց և 'ի ծախս մեհնայ . Բ 277 :

Յ

Յաղթութիւնք Յունաց 'ի վերայ Պարսից . արգասիք այնու ջիկ 'ի սպարտացիս և յաթենայիս . Ա 214 : Զի այնորիկ եզեն պատճառք նախնի սահմանագրութեան ամենացուց . Ա 167 : Զի յաղթութեամբքն, որ 'ի Մարածոն, որ 'ի Սաղամնա և որ 'ի Պղատիէս, 'ի յանդգնութիւն զառաժան ամենայնիք . Ա 169 :

Յ--նի--քէ-- . տօնք և խաղք 'ի պատիւ նորա, յորս նուագէր օրհնութիւն Ազոզոնի . Գ 10 :

Յանցանք . գժուարութիւն համեմատելոյ պատիժս ըստ յանցանաց, և որ ինչ իրաւագիտութիւն յԱթէնս սահմանէր առ այս . Բ 227 : Զգուշութիւն սպարտացուց 'ի քննել զյանցանս մահապարտութեան . Գ 490 :

Յ--նի--քէ-- արքայ փերեսացուց . թէ որպիսի ոք էր նա . Գ 189 :

Զի էին նորա վեց հազար զորք . և Զի իշխեր քաղցրու-
թեամբ, և էր հաւատարիմ ՚ի բարեկամութիւն . Գ 190 : Կալ
նորա զորավար նիզակահցութեան թեասաղացոյ . Գ 191 : Ա-
պատակ նորա ՚ի Փովկիս . Գ 192 : Անկանել նորա զօրօքն .
և Զ : Մտարերել նորա ՚ի խորհուրդն . զոր ապա ֆիլիսուս
և Աղեքսանդր մակեդոնացի կատարեցին , միարանելոյ զՅոյնս
և նուաճելոյ զՊարսս . Գ 192 :

Յաւն , մի յարգիական նաւորգաց . հրատուրել նորա և
առականգել զՄեակա գուար Այեայ, և կորուսանել զաթոս
թագաւորութեան թեասաղոյ . Ա 33 :

Յն թոսն Դեւկալիսնի . Տէր Դորոս :

Յն քերթող թատրերգակ , առնուլ նորա զպատկ . քեր-
թածք նորա կարի սեթեթեթեալք . Ե 237 :

Յնիւնիւ , եւորացիք և դորացիք , բնակեալք ՚ի ծովեզերս
Ասիոյ . Ե 378 : Կիզակահցութիւն նոցա . Գ 379 : Աւաճառ-
կանութիւն նոցա . և Զ : Կիւրոսի միարանել զնոսս ընդ Պարսս :
Գ 380 : Կրեսեայ նուաճել զնոսս . և Զ : Յեզափոխութիւնք
յայնմհեակ ՚ի պետութիւնս նոցա . Գ 381 : Թէ ընդէր չկա-
րացին կալ յինքնիշխան աղատութեան . Գ 383 : Յոնիացիք
բնակեալք ՚ի ծովեզերս փոքուն Ասիոյ . Ա 90 : Այրել նոցա
զՍարգիս քաղաք . Ա 185 : Զբարույ նոցա . Ե 393 : Զերաժը-
տութենէ նոցա . և Զ : Ատինի յոնիացիք . Ա 92 : Տէր Դորա-
ցիք :

Յուդարկաւորութիւն . Տէր Դամբանական հանգէս :

Յուստոստան . տարածութիւն նորա . Ա 175 : Պատմութիւն
նորա ՚ի սկզբանէ մինչև ցառումն Աթենայ 404 ամօք Ն . Բ .
՚ի նախաւորութիւն : Եւ անտի մինչև ցպատերազմն Լիկորս 372
ամօք Ն . Բ . ՚ի փութն Ա : Գրգոութիւնք նորա և պատերազ-
մունք ընդ ֆիլիսուսայ մինչև ցպատերազմն Քերոնեայ 338
ամօք Ն . Բ . ՚ի փութն ԿԱ և ՉԲ : Ժամանակագրութիւն երեկի
իրաց պատմութեանն մինչև ՚ի թագաւորութիւն Աղեքսան-
դրի . Ա 21-22 : Ա :

Ն

Նահապետ կոչեր ՚ի պետութիւնս ուրեք երիցագոյնն յա-
ւաքանւոյն . Բ 164 : ՅԱթենս նահապետք կոչէին յիսուսքն ,
որք ՚ի սահմանեալ աւուրս խորհէին առաւելապէս յօգուս
աշխարհին : Տեղի բնակութեան նոցա . և Զ :

Նահապետանոյ . տուն յԱթենս , ուր ոչ միայն Նահա-

պետք կէին 'ի գանձուց աշխարհին, այլ և 'ի քաղաքայնոց վաստակաւորք աշխարհին . Բ 164 :

Նաւահամուրջն կազմեալ 'ի Դարեհէ ընդ [Թրակեանն վաստակոր . Ա 435 : Միւս ևս կազմեալ 'ի հրամանէ նորա ընդ Խատեր կամ ընդ Դանոր, առ աներկեան նահանջ զորուն . Ա 182 : Ա՛յլ նաւահամուրջք 'ի Քսերքսեայ ընդ Ելլեպոսն կազմեալք . Ա 204 , 496 :

Ն--Դ--Ի--Ն քաղաք լոկրիսացւոց Ողտայ . երեւելի վասն որ 'ի նմա Ատողկանն մեհէնի : Կանայք այրիք անդր գնային խնդրել իւրեանց այր . Գ 228 :

Ն--Ի--Ն Եթենացի, խափանէ զՓիլիսպոս յառաջարկութենէ խորհրոյն . Գ 357 :

Ն--Կ--Կ կղզի մերձ 'ի Պարոս, մեծ և արգաւանդ . Ձ 50 : Բնակիչք նորա նշանաւորք 'ի Ճակատամարտս Սաղամայ և Պղատեայ ընդդէմ Պարսից : Աթենացւոց հնազանդեցուցանել զնոսա . Ձ 51 : Բազմագիմի պաշտօն Գիոնիսեայ առ նն . Ձ 52 :

Նէւ-- գեա յԵգիպտոս : Ձի հինք 'ի նմանէ կարծէին լիր արկեալ զստորինն Եգիպտոս առ հասարակ . Ե 50 : Որ ինչ այլևայլ կարծիք զյորդովութենէ նորա յԵգիպտոս պատմագրէ ամեալ . Ե 102 :

Նէմ-- քաղաք հռչակաւոր վասն որ անդ խողուցն, և առիւծուն՝ զոր հերակղէս անդ լախախն սատակեաց . Գ 122 :

Նէմ--Ն Տէն Արքիպոս :

Նէմ--Պ--Ն որդի Աքիլեայ : Որ ինչ սպառք յիշատակի նորա մատուցեալք 'ի Դեղիբիս . Բ 327 :

Նիզակակցութիւն աղագց Ելլագայ 'ի սկզբանէ հետէ . զի քաղաքք գաւառաց իւրաքանչիւր կցորդէին ընդ միմեանս ախախն նիզակակցութեան . Տէն Աշխարհամտողով :

Նիկի-- մի յառաջնոց և 'ի փարթամագունից քաղաքացւոց Աթենայ . Ա 339 : Չկարել նորա խափանել զառաջարկութիւն պատերազմին Սիկիլիոյ . կալ նորա զորավար . Ա 349 : Մահ նորա . Ա 359 :

Նիւրէն յարկածածուկ գաւթ աշխարհամուս յԱթենա . Բ 128 :

Նկարչութիւն . տեսութիւնք 'ի սկիզբն և 'ի զարգացումն նորա . Գ 268 : Չարգացումն այրեցական նկարչութեան 'ի ձեռն Պողոսնոտեայ, Արիստիդայ և Թէանորի . Ձ 48 :

Նշանաց բաշխումն 'ի զորս աթենացւոց :

Նուագածու կանայք սրնդահարք առ Յոյն 'ի Ճաշի . Բ 333 :

Նուերք թագաւորացն Լիւդիոյ 'ի դեղփական մեհէանն . Բ 304 : Տեղեկութիւն զչլոյց և զչնոց նոցա . Բ 552 :

Շ

- Շահաստանն յԱթենս, բաժանեալ 'ի չուկայս. Բ. 130:
- Շինուածք յԱթենս. Պերիկղէս առ 'ի զբաղեցուցանել զնամիկն, ահարկու իշխանաց 'ի խաղաղութեան, այս կառուցանել բազում շինուածս. Ա. 385: Զծախուցնոցա տեղեկութիւն. 500: Որք մերձ 'ի մհհեանն Ապոլոնի 'ի Գեղփիա էին շինուածք, 'ի բազումս յայնցանէ էին գանձք յընդք անեալք յաղջաց և յուրաբանչիւրոց ոմանց. Բ. 302: Որ յՈղլմապիա 'ի գիցանուէր անտառին յԱղտիս շինուածք. Գ. 297:
- Շնութեան պատահաս յԱթենս. Բ. 248: Առ կորկիրացիս 'ի Կրեաէ. Ե. 419: Զի ընդ բազում ժամանակս անծանօթ էր շնութիւն 'ի Սպարտա. Գ. 540:
- Շուկայ. Տէ. Շահաստան:
- Շունք լսկոնացիք ցանկալք վասն որոց. Գ. 343:
- Շշ, մի 'ի մայրաքաղաքացն Պարսից. Դ. 381:

Ո

- ՈՒՐԷՆ. Տէ. Երգարան:
- Ուրաղք բառից հելլեն բարբառոյ յօրինէին աղջ իմն ներգաշնակութեան. Բ. 419:
- Ուրիտոս սպարտացի. արիական մահ նորա. Գ. 98:
- Ողբերգութիւն. սկիզբն և զարգացումն նորա առ Յոյնս. Ե. 199: Զինչ անկ է նմա. աղջել ստակումն և գորով: Ի՞նչ ներգործէ զայնս. ձևացուցանելով արարուած ինչ երևելի, ամբողջ, և չափաւոր երկայնութեամբ. Ե. 296: Զի պարտ է արարուածոյն սահմանել 'ի չափ ժամանակի յելից մինչև ցմուտս արևու. Ե. 299: Մասունք ողբերգութեան ըստ երկայնութեանն. նախերգանք կամ յայտարարութիւն, յարակից գրուագք կամ զոգն, ելք վիպայն կամ լուծումն զոգոյն, և հանգիստք. Ե. 261: Մասունք ողբերգութեանն բաղկացուք. վէտք, բարբ, սասցուած, խնայտք, և երաժշտութիւն. Ե. 262: Յառաջագիմութիւն արարուածոյն յաջորդութեամբ տեսլեանց, զորս բաժանեն հանգիստք՝ որչափ քերթողին հաճոյ թուի. Ե. 263: Զի կարեկցութիւն 'ի անտղս ներգործի առաւելապէս 'ի վիպայն կամ 'ի կաղմածոյ առաջարկութեան. Ե. 300: Պարտ է բնականութեան իշխել յամենայն մասունս թարբերգութեան. Ե. 302: Գլխաւոր գիւցալինն ոչ է պարտ

գող ապիրատ որ . Ե 309 . սահայն պարս է նմա յեղանակաւ
 իմն արժանի գտանել արկածիցն . Ե 310 : Թէ զինչ պարս
 իցէ առնել գատաստան զողբերգութեանց , ուր զիւշազնն
 ակամայ գտանի յանցաւոր . Ե 313 : Զի 'ի բազում ողբեր-
 գութիւնս նախնայ տեսարանին չազգէր ինչ ճակատագրին
 սոհման , ոչ յարկածս աւագ զիւշազննն , և ոչ 'ի յառաջա-
 զիմութիւն արարուածոյն . աչ : Զանագանութիւն 'ի վէպս ,
 զի էն' որ պարզք էն , և էն' որ բազմայօզք . բնորէլագոյնք
 էն յեախնք . Ե 323 : Զանագանութիւն 'ի պատահարս , զի
 էն' որ սոսկումն , և էն' որ ազգէն գժութիւն . Ե 324 : Զա-
 նագանութիւն 'ի յայնութիւնս անձանօթից . յորոց զեղեց-
 կագոյնք այնքիկ էն , որ անդասին յարարուածոյն յառաջ
 եկեալ' գործէն յանկարծ փոփոխումն սոյնմանի անձանց . Ե
 327 : Զանագանութիւն 'ի բարս . յորոց ծանօթագոյնք բազ-
 մայեղանակ յորինին ըստ սաստիութեան . Ե 328 : Զանագա-
 նութիւն յարկածան , յորոց կէսք 'ի բարերաստութիւն և կէսք
 'ի թշուառութիւն յանկին , և այլք գործեալ' յորս կրկին
 յեղափոխութեամբ բարեաց և չարաց փոփոխին բախաք : Ա-
 ռաջինք պատկանին կատակերգութեան , երկրորդքն պատշա-
 ճագոյնք են ողբերգութեան . իսկ զյեախնս նախամեծար առ-
 նեն քերթողք . աչ : Ողբերգութիւն առ Յոյնս ոչ այնչափ
 'ի յոյց կրից պարսպէր , որչափ յարգասիս նոցա . զի համա-
 բէին զայն որպէս պատմութիւն իմն սոսկալի և աղիողորմ-
 վասն որոց բազում այն էր' զի 'ի կատարած ողբերգութեանց
 յարէին . Այս վախճան եղև արկածիցն . Ե 334 : Ոչ է պարս
 ողբերգութեան կարի իմն գող ահարկու . և ոչ հաճոյ թուէ-
 ին Յունաց ճապաղիք արեան 'ի տեսարանի . Ե 306 : Տեղե-
 կութիւն զտեղւոջէ տեսարանին , ուր Իսա երթայր զիւրովին .
 Ե 520 : Պարս է յողբերգութեան գող բարուց արանց առ-
 գաց առաքինի' պատշաճ և վայելուչ իւրաքանչիւր փոյն և
 սոյնմանի պատուոյն . Ե 337 : Գող իմաստիցն զեղեցիկս , և
 ըլծից բարձունս . Ե 338 : Ածել վճիռս 'ի ներքս ըստ պատ-
 շաճի համաձայնս ողջամիտ բարոյականին . Ե 339 : Թէ որ
 եղանակ բանից պատկանաւոր է ողբերգութեան . Ե 340 :
 Ծեքենայք բառից , կամակոր ստուգարանութիւնք , խեղկա-
 տակութիւնք , ծաղրածութիւնք և որ ինչ այլ թերութիւնք 'ի
 զեղեցիկ ողբերգութիւնս յոյն տեսարանին . Ե 342 :

Ուէ՛ քերթող հին Հէլլէն . Զ 61 :

Ուէ՛դի՛ կամ Պի՛ս քաղաք յեղիս . վայր բնակութեան նա-
 րս . Գ 289 : Տեսարանք պէսպէսք շուրջ զնովա յառուրս
 կատարման անդ խաղուցն . Գ 299 : Խաղք ոլիմպիականք սահ-
 մանեալք 'ի Հերակլէայ , և յետ բազմամեայ խափանման' նո-

բողեալք յՎփիտեայ՝ որ իշխէր ՚ի կողմն մի Եղիս դաւառի .
 ՚ի լըուան չորից ամաց խաղքս այսպիկ կատարէին : Սկիզբն թը-
 ւականութեան ողիմպիագից ՚ի խաղուցն , ուր Կոստիքոս նահա-
 տակ պսակեցաւ . Գ. 286 — և յԱշխարհի թագաւորութեանն , յ-
 Թ. 776 :

Ողիմպիագից սկիզբն . Տէ՛ս ՚ի Վերջ Ողիմպիա :

Ուրիշո՞ւ լեառն յէլս սահմանաց Թեոսաղիոյ ընդ հիւսիս . Ա
 213 : Բարձրութիւն նորա . Գ. 203 , 554 : Ծառաստանք ,
 թփաստանք , անձաւք և բոյսք որ ՚ի նմա . Գ. 204 : Միւս այլ
 լեառն համանուն նորին յԱրկաղիա , որ և Լիկեոն կոչի . Գ. 66 :

Ուրիշո՞ւ քաղաք . վայր բնակութեան նորա , և գեղեցիկու-
 թիւն . Գ. 388 : Փիլիսոփայեայ առնուլ զայն և կործանել . Գ.
 396 :

Ո՞ր բանից . կանոնք և սեսութիւնք առ այս պսականաւորք .
 Գ. 225 : Ազգի ազգի ո՞՞ր ասացուածոյ ըստ քերականաց . Գ.
 231 : Ասացուածոյ պարս և փոփոխել ըստ հանգամանաց . Գ.
 228 : Նախատիպք ասացուածոյ ՚ի մատենագրաց թիւնացոց .
 Գ. 238 . Տէ՛ս Լեզու Հեղին :

Ո՞րո՞ւ , նախնի անուն Աթենասայ . Գ. 417 :

Ո՞րո՞ւ իշխան փոփոխացոց . կոսիել նորա զպանձա Դեղ-
 փեայ մեհենին ՚ի զրամս , ՚ի սաղաւարտս և ՚ի սուսերս . Գ.
 348 : Հարեալ ՚ի Փիլիսոփայեայ մարտիւ , կորնչել նորա ՚ի պա-
 տերազմին . Գ. 354 :

Ոսկի . թէ ուստի հանելին Յոյնք զոսկի . Գ. 166 : Համեմա-
 տութիւն ոսկոց ընդ արծաթոյ . Գ. 168 . Տէ՛ս Բովք :

Ու՞ս լեառն . ծառք , թուփք , անձաւք և բոյսք որ անդ . Գ.
 203 :

Ուրիշո՞ւ և Պիշո՞ւ , հռչակաւորք սիրելութեամբն ընդ մի-
 մեանս . Ա. 73 :

Ուրիշո՞ւ , մի յարգիական նաւորաց . Ա. 33 : Արխատակ
 երկրպիթի թէ իցէ լեալ այնպիսի որ . Զ. 128 : Առասպելապա-
 տում աւանդութիւն զմահուանն նորա . Ա. 455 :

Որքք մինչև ՚ի փիս քսանամեայ ՚ի գանձուց աշխարհին սնա-
 նէին . Բ. 111 :

Որէ՞ս քաղաք յԵւրիա , տեղի ամուր և շուրջ զնովաւ այգե-
 ստանք բերրիք . Ա. 471 :

Որէ՞ս քաղաք , թագաւորէ մարդասիրտակս ՚ի Սիկիոն . Գ. 260 :

Որո՞ւ քաղաք ՚ի մէջ սահմանաց Ատափեայ և Բիթլիսոյ .
 Գ. 123 :

Որքք ազգիազգէք յԵղիս . Գ. 343 : Հնարագիտութիւնք
 այլեայլ ազգաց յորս ամհնի կենդանեաց . Գ. 345 :

Որո՞ւ քաղաք յԱրկաղիա , վայր բնակութեան նորա :

Զի գործէին անդ հայելիս 'ի թուխ վիմէ, որ հատանէր 'ի մեր ձակայ լէրանց. Դ 80: Պենեւելոսայ շիրիմն առ ճանապարհաւն, որ ամէր 'ի քաղաքէ անտի 'ի Մանտինեա. անդ:

Պ

Պալատեանք, ազգատոհմ հզոր յԱթէնս. հեռ նոցա ընդ թեսեայ. Ա 37: Գուն գործել նոցա 'ի գրաւել յիւրեանս զգերագոյն իշխանութիւն, և տօխել զթեսէոս 'ի հրաժեշտ. Ա 46:

Պանդա գետ 'ի Մեսենիա, որոյ ջուրք ականակիտք. Գ 364:

Պանդիւշ նկարիչ. կանգնել նորա վարժեար ծրագրութեան. Ա 381: Վարժապետ վարժարանին 'ի Սիկիոն կացեալ, զՄեւանթոս և զԱպեղէս կրթել. Գ 269:

Պան մեծարեալ առ արկազացիս ջերմ պաշտամամբ. մեհեան նորա 'ի Լիկեոն լերին. Գ 67:

Պանդիւն արքայ աթենացոց. Ա 29:

Պանիւն նկարիչ, եղբայր Փիդիասայ. Ա 379:

Պանիւն. Տէն Աբրադատ:

Պանիւն նաւահանգիստ Ատտիկեայ. Գ 292:

Պանիւնիւն, մայրաքաղաք սահմանացն Լիկոնի 'ի տարսսեանն Քերսոն. Ա 399:

Պաշտոն գերագոյն, 'ի գեղիական հարցկէն թելադրեալ. Բ 325:

Պատարագք յաճախեալք յԱթէնս. Բ 268: Մարդազոհք երբեմն յաճախեալք. Գ 65: Տեղեկութիւն զգագարելոյ այնոցիկ. Գ 548: Անասնազոհք. Բ 268: Կեկրոսայ արդելու զայն. Ա 25:

Պատգամախօսք. Տէն Դեղիիս, Դոդոնէ, և Տրոփոնիոս:

Պատերազմն Յունաց ընդդէմ Պարսից, կոչեցեալ Մարայ պատերազմն. Ա 170: Պեղոսոնեական պատերազմն. Ա 311: Նիզակակցաց պատերազմին սկիզբն, Բ 347. և վախճան. Գ 341: Մեհեանական պատերազմն յաւուրս Փիլիսոսայ. Գ 342. վախճան նորա. Գ 454: Պատերազմաւք մեսենիացոց. Տէն Մեսենիա:

Պատիժք առ աթենացիս. Բ 227: Թէ որպէս մահապարտիցն կատարէր պատուհաս. Բ 229: Ո՛յք 'ի յանցաւորաց լինէին բանտարդել. Բ 230: Զոյս յաբոսր դատապարտէին

օրէնք . 27 : Զ ի ինչք արարելոյն գրուելին 'ի գանձ աշխարհին և մեհնաց ոմանց . Բ 231 : Աթենացի անկեալ յիշխանութենէ , զիկեր բողոքովին կամ ըստ մասին յազատութեանց քաղաքացւոյ ըստ համեմատութեան յանցանացն . Բ 232 : Ուր օրէնք ոչ սահմանելին զպատիժ յանցանացն , օրէն էր յանցաւորին ընտրել զթեթեազոյնն 'ի պատժոց . Բ 228 :

Պատմագիրք . Թէ ուստի հնագոյնք 'ի պատմագրաց 'ի կիրառին զպատմութիւնսն . Ե 87 : Զ ի անխտիր առեալ կուսեցին նորա 'ի գիրս իւրեանց զառասպելս իստն ընդ ճշմարտութեան . Ե 88 : Ուրք զհետ նոցա պատմագիրք , սուղ ինչ զխառնակութիւնն լուծին . 27 : Երոզտ , Թուկիդիդէս և Քսենոփոն պատմիչք . նկարագիր նոցա . Ե 93 . Տէ- Է 'ի Գ . Կ Է :

Պարս քաղաք յԱքայիս . Գ 279 :

Պար . Տէ- Տեսարան :

Պարագլուխ , հանգիստագիր Թատերախաղից յԱթէնս . որ ինչ գործք նորա . Բ 351 :

Պարէնք . զինք կարեորաց պարենից յԱթէնս . Բ 253 : Տէ- զէկութիւն զայմանէ . Բ 551 :

Պարէտք . իշխանք 'ի Սպարտա վրէժինգիրք իրաւանց ժողովրդեան 'ի կրէլ նոցա հարստահարութիւնս . Գ 478 : Գործք նոցա , ազատութիւնք , և բանութիւնք . Գ 480 : Տէ- զէկութիւն զհաստատութենէ նոցա . Գ 565 :

Պարթէն . Տէ- Կուսաստան :

Պարթէն-դէ , մի 'ի զօրավարաց պատերազմին Թերացւոց . Ա 52 :

Պարթէն-դէ- եղէացի խնաստակ . աշակերտ Քսենոփանեայ , որ օրէնս հանձարեղս սահմանեաց հայրենեայն . Գ 13 : Վարդապետութիւն նորա զտիեզերաց . Գ 41 : Բաժանել նորա զերկիր 'ի հնդեակ դափս . Գ 77 :

Պարթէն լեառն 'ի Փովկիս , առ որոյ ոտամբն էր քաղաքն Դեղփիս . Բ 297 :

Պարս կղզի արգաւանդ և հզօր , որոյ կրկին նաւահանգիստք էին անքոյթք . Զ 41 : Անտի էր Աբբիղոքոս քերթող քնարերգակ . Զ 44 : Կիճն հռչակաւոր , որ անտի հատաներ , սպիտակ յոյժ . Զ 49 :

Պարս-դէ . զի ոմանք 'ի նոցանէ իրաւարարք կացեալ , իսղաղութիւն արարին 'ի Միլեթոս . Զ 41 : Միաբանել նոցա ընդ Դարեհի , և 'ի պարտութիւն մասնել 'ի Մարաթոն . Զ 42 : Միլափադեայ պաշարել զնոսա 'ի Պարոս , և գրժել նոցա խոստմանն իւրեանց անձնատուր լինելոյ նմա . 27 : Կիզակակիցք գուլով Քսերքսեայ , անգործ կալ նոցա 'ի նաւահանգըս .

տին Կիւթնեայ . Զ 13 : Աթենացւոց նուաճել զնոսս . ա՛նդ :
 Բրնեաց նոցա առանց պատկաց և երկոց մատուցանել զոհս
 զիցն Շնորհաց , և բնգէր . ա՛նդ :

Պարտ . զսոյնածաւալ պետութենէ Պարսից տեղեկութիւն .
 Ա 175 : Պողարբուութիւն երկրին , և ճարտարութիւն և վա-
 ճառաշահութիւն բնակչացն . Ա 176 : Բաժք սահմանեալք ՚ի
 Դարեհէ , և անփոփոխելի հաստատեալք . ա՛նդ : Թիւ և քաջու-
 թիւն և հրահանգք զորացն Պարսից . Ա 177 : Զի թագաւորք
 նոցա զհեա իւրեանց ամենայն ուրեք ածեալ տանէին գունդս
 անբաւս զորաց . ա՛նդ : Զի էր նոցա ամենագոր իշխանութիւն ,
 հաստատեալ ՚ի մեծարանս և ՚ի սէր ժողովրդեան . Ա 180 :
 Խնամք նոցա ՚ի զարգացումն երկրագործութեան . Գ 382 :
 Ոստիկանք ՚ի նոցանէ ՚ի մարդս իւրաքանչիւր կարգեալք ՚ի զի-
 նուորական և ՚ի քաղաքական տեսչութիւն . ա՛նդ : Տեղեկու-
 թիւն զգանձուց նոցա . Ա 495 :

Պարտ . Եփեսացի նկարիչ . Ա 387 : Որ զկենդանագիր ժողո-
 վրդեանն Աթենայ արար . Բ 152 :

Պարտ . զորավար սպարտացւոց ՚ի ճակատամարտին Պղա-
 տեայ . Ա 265 : Հալածել նորա զթշնամիս ՚ի կղզւոյն Կիպրեայ
 և ՚ի Բիւզանդիոնէ . Ա 268 : Հարստահարութեամբն և
 մասնութեամբ անկանել նորա ՚ի զորավարութենէ և ՚ի կե-
 նաց . Ա 273 :

Պարտ . նկարիչ ՚ի վարժարանէն Սիկիոնի . Բ 269 : Կարք
 նորա ՚ի բոլորչի մեհեանն Ըսկղեպեայ յԵպիգաւրոս . Գ 116 :

Պիւնի . քաղաք յԱքայիա . վայր բնակութեան նորա . Բ
 272 : Որ շուրջ զնովաւ մեհեանք . Բ 473 :

Պիւնի . Տէն Կարէն :

Պիւնի . հայր Աթլլեայ . Ա 33 :

Պիւնի . լեառն , տեսիլ նորա գեղեցիկ . Գ 199 : Յուրան
 անդ սաստիկ . ծառք , բոյք և թուփք որ ՚ի նմա . Գ 200 :

Պիւնի . զորավար թեբացի . քաջութիւնք նորա . Ա 415 :
 Աջակցութեամբ Եպամոնոնդայ արկանել նորա արհաւիրս ՚ի
 Պեղոպոնեսս , և խուժան աւերանաց զեղուլ զաշխարհաւն . Ա
 224 : Կալ նորա բեռվասպետ յեա ճակատամարտին ՚ի կորայ .
 Ա 226 : Կալ նորա իրաւարար ՚ի Մակեդոնիս , և մեծարել ՚ի
 զբան արքունի ՚ի Շօշ . Ա 431 : Կորնչել նորա ՚ի թեսաղիա .
 Ա 432 :

Պիւնի . պատերազմն որ անդ . Ա 308 : Զեղծումն բա-
 րուց ատենացւոց ՚ի պեղոպոնեսական մարտին . Ա 373 :

Պիւնի . սորուկք թեսաղացւոց . Գ 185 :

Պիւնի . գետ հաչակաւոր ՚ի թեսաղիա . Գ 203 : Որ շուրջ
 զնովաւ քաղաք . ա՛նդ : Միւս ևս գետ համանուն յԵփս . Գ 282 :

Պէնէլէպէ կին Ոգիտեաց . շիրիմ նորա . Գ. 80 : Զհաւասար-
մութեան նորա կասկածք չարաշուկք 'ի Մանտինէա . ա՛տ :

Պէնֆէլիս լեառն յԱտաիկէ , ուստի հասանէր կի՞ճ աղնիւ .
Բ. 145 :

Պէֆօն իմերացի , որ աշխարհս բազումս եղ . Գ. 49 :

Պէրիսէր արքայ կորնթացոց . բարեմասնութիւնք նորա .
Գ. 251 : Բանանալ նորա 'ի վերայ Ժողովրդեան . Գ. 253 :

Հալածել նորա և սքսորել զորդի իւր զ'իկափրոն . Գ. 254 :

Զուր ջանք նորա 'ի դարձուցանել զորդին , և 'ի խնդրել վրէժս
'ի կորկիւրացոց . Գ. 255 :

Պէրիլէս . սկիզբն պայծառանալոյ նորա . Ա. 289 : Պար-
պել նորա կանխաւ յիմաստասիրութիւն . Ա. 299 : Պերճա-

խօսութիւն նորա , զխօսութիւնք և քաղաքավարութիւն . ա՛տ :

Տիրել նորա յԱթէնս . Ա. 303 : Զի եա Ժողովրդեան տարա-
պայտան իշխանութիւն . Ա. 166 :

Զի լսեցոյց զատեան Արիս-
պագին , կասպեալ 'ի նմանէ զիշխանութիւնսն . Ա. 167 :

Զի ընդարձակեաց նա աշխարհակալութեամբք զասհմանս աշխար-
հին . Ա. 306 :

Զի խոժոռեցոյց նա զգաշնաւորս աթէնացոց .
Ա. 308 : Ատենախօսութիւն նորա զերից հրեշտակութեանցն

սպարտացոց . Ա. 322 : Ամաստանի պատճառք լեալ պեղո-
պոնեսական մարտին . Ա. 325 :

Զարդարէ զԱթէնս առ 'ի զբա-
ղեցուցանել զժողովուրդն . Ա. 385 : Ամաստանի վասն ծա-

խելոյ յայն զգանձս աշխարհին , և արձակի 'ի Ժողովրդենէ
անպարս . Ա. 386 :

Անու իւր կնութեան զԱսպասիա զհաշա-
կաւորն , որում յառաջագոյն առփայտալն էր . Ա. 370 : Մե-

ռանէլ նորա 'ի սրածութենէ յԱթէնս . Ա. 337 : Որ 'ի մեռա-
նէն բան նորա . Ա. 338 : Շիրիմ նորա . Բ. 21 : Տեսութիւնք

յաւուրս նորա . Ա. 368 :

Պէրիլէս իմաստասէր պիւթագորեան . իմաստութեան
զիրք նորա . Գ. 12 :

Պէրիլէս , կից ընդ Ոթրիագայն անգրի նորա . Գ. 98 :

Պէրսէպէս քաղաք 'ի Պարսս . դամբարանքն որ 'ի նմա և
ապարանք արքունի . Գ. 381 : Զի արքունիքն այն նոյն և միջ-

նարերգ քաղաքին էին . ա՛տ :

Պիֆէս . որ արար զիզիականն 'ի չափ և զերերգական տաղի .
Զ. 163 :

Պիտէս . Տէս Ովրեասէս :

Պիտէս քաղաք 'ի Մեսսեներա . զի բնակիչք նորա թագաւոր
իւրեանց համարելին զՆեստոր . Գ. 362 :

Պիտէս , աշակերտ Միւրաեայ , զերահաշակեալ տաղիքն .
Գ. 152 : Հանձար նորա և աշխոյժք խանդիցն . Գ. 154 : Հան-

գամանք կէնաց նորա , և նկարագիր բարուց . Գ. 159 : Որ ինչ
նմա մատուցեալ սպառք . Գ. 161 :

Պիւր-ը լեառն, որ բաժանէր ընդ Թեառղիս և ընդ Եպի-
րոս . Գ. 213 :

Պիւր-ը բանաւոր աթենացոց . քաջամասնութիւնք նո-
րա . Ա 148 : Հնարք նորա առ 'ի տիրել Հայրենեացն . Ա 150 :
Նուիրել նորա զկեանս իւր յօգուտ աշխարհին . Ա 152 : Գնել
օրէնս պիտանին . ա՛նդ : Կառուցանել մատենադարան հաս-
րակաց . Ա 153 : Տխար մեծախոհութեան նորա . ա՛նդ : Տալ
նորա ածել 'ի լըյս անեղծ զքնագիր հոմերական տաղիցն . ա՛նդ :
Սահմանել սոճիկ տկար զօրականին անխափան մինչև ցմահ
նոցա . Ա 152 : Բերել նորա յանձին զամենայն գլխաւոր ա-
ւագութիւնս . և առաջնորդ մշտնջենաւոր կացեալ սամկա-
պետութեան՝ վարել իշխանութիւն անպայման . Ա 159 :

Պիւր . Տէր Ողիմպիս :

Պիւր-ի միտիլինեցի , մի յեօթն իմաստնոցն Յունաց . Ա
119 : Վարժել նորա 'ի Սպարտա 'ի համառօտութիւն . Գ. 531 :
Ազատել նորա զՄիտիլինէ 'ի ձեռաց բանաւորաց և 'ի զինուց
աթենացոց , և հաստատել անդ խաղաղութիւն , գնել նմա
օրէնս , և հրաժարել 'ի գերագոյն իշխանութենէ . Ա 453 :

Պիւր-ի ազգիւր 'ի Կորնթոս , ուր Բեյլերօփոնի ասէն գը-
տեալ զՊեդաս երկվոր . Գ. 244 :

Պիւր-ի նաւահանգիստ Աթենայ՝ զոր կառուց- թեմիստոկ-
ղէս . Ա 275 :

Պիւր-ի նախանձորդ և բարեկամ Թեսեայ . քաջութիւնք
նորա . Ա 44 :

Պիւր-ի յարմար . Գ. Ա . ծնեալ 'ի Սամոս . Ե 458 : Աշակեր-
տել նորա Թաղեսի . ուղեորել յԵգիպտոս և յայլ կողմանս ,
և 'ի դառնալն այսրէն՝ դտանել զՀայրենին իւր հարստահա-
րեալ 'ի Պողիկրատեայ . և երթալ բնակել 'ի Կրտտն քաղաք
յիտալիս : Գործել նորա անդ յեղափոխութի մեծ յիմաստս
և 'ի բարս : Հալածումն նորա մերձ 'ի կատարած կենայն , և
յեռ մահուն աստուածային իմն գողցես մատուցեալ նմա
պաշտօն . Գ. 6 : Զի հաւասար նա պատգամաց հանգոյն Սոկ-
րատայ , և ասէր զօրէնս իւր օրպէս զԻկուրգեայն հաստա-
տեալ պատգաման Ապոլոնի . Ե 486 : Որ ինչ կարծիք նորա
զմարմնափոխութենէ . Ե 480 : Զի չարգել նա աշակերտացն
չուտել բակայ . Ե 477 : Զի արգել նա զարբեցութիւն և
զուսայտութիւն . Ե 479 : Թէ ընդէր իմաստասիրութիւն նորա
քօզարկեալ . Ե 487 :

Տ . Բ . Աշակերտք Պիւթագորայ . 'ի դասս դասս բաժանեալ ,
կային 'ի միասին . փորձ ընդերկար նախ քան զմուտս նոցա յա-
շակերտութիւն . Ե 489 : Պարասումն նոցա հանապաղորդ .
ա՛նդ : Զի էին նոցա կաճառորդք և որդեգիրք . Ե 491 : Հա-

մամիս միարանուծիւն նոցա ընդ միմեանս . Պիւծադոր պաշտեցեալ 'ի նոցանէ , իշխեր նոցա որպէս թագաւոր , և յանձանձէր զնոսս որպէս հայր . Ե 496 : Որ ինչ նորա օտար 'ի վարդապետութենէ քրմայն եղիպտացւոց սահմանագրութիւն . Ե 502 : Զեղծումն սահմանագրութեան նորա . Ե 504 : Որք 'ի վարժարանէ նորա կացին օրէնսդիրք բազումք և երկրաչափք և աստեղարոյշք և իմաստասէրք , ծագելով զայս գիտութեանց յԵԸագա . Ե 506 : Որ ինչ նոցա զկարգէ մուրրակաց կարծիք . Գ 57 : Զի համարեցան գտանել 'ի թիւս զօրէնս երաժրչաութեան , զքնարանութեան և զբարոյականին . Գ 32 : Որ ինչ նոցա զհօգւոյ աշխարհիս կարծիք . Գ 30 : Տեղեկութիւն զասացուածոյ ինչ պիւծադորականաց . Բ 561 :

Պիւծադորէն . Տէս Պիւծադորաս :

Պիւծադորէն + կամ հարցուկք , հաւահմայք պաշտօնեայք թագաւորայն սպարապետաց . Դ 463 :

Պիւծիա , գեղեփական հարցուկն . զի միանգամ յամսեան ելանէր նա յեռոտանին . Բ 319 : Զի երբեակ հարցուկք կարգաւ մտանէին 'ի պաշտօնն . Բ 320 : Պատրաստութիւնք նախքան զինդրել 'ի նմանէ հրաման պատասխանւոյ . ա՛դ : Մուղեղնութիւնք նորա . Բ 322 : Խարէութիւնք քրմաց մեհնին . Բ 323 :

Պիւծանգացի , ճարտարախօս հաշակաւոր , ջատագով Փիլիպպեայ ընդդէմ Թեոփիլոսացւոց . Զ 201 :

Պիւծադորէն , կրթարան մանկաւոյն սպարապետաց . Գ 428 :

Պիւծադորէն . պատերազմ նոցա 'ի Մարաթոն . Ա 193 : Որ առնոսս ամի ամի կատարէր ամն 'ի յաւեժ յիշատակ յազմութեանն Պղատեայ պատերազմն . Գ 127 :

Պիւծադորէն . քաղաք 'ի Բիտլիսիա , առ որով Մարգոնիոս 'ի պարտութիւն մասնեցաւ . Ա 186 : Թեքացւոց երկիցս զքաղաքն զայն աւերել . Գ 127 :

Պիւծադորէն իմաստասէր . նկարագիր նորա . Բ 22 : Պարապումն նորա 'ի մանկութեան . Բ 23 : Տարազ կենաց նորա , և մատեանք . Բ 24 : Անկանել նորա 'ի ստրկութիւն . Բ 26 : Ուղեւորութիւնք նորա 'ի Սիկիլիա . ա՛դ և Գ 95 : Տեղեկութիւն զճրչգրիս ժամանակագրութենէ ուղեւորութեանցն . Գ 550 : Յոյնագիտական խազս ծափաձայն գրուատիք զնմանէ . Գ 318 : Զի ամբաստանի ծաղր արարեալ 'ի գիրս իւր զբազումս յերեւելի հռետորաց ժամանակին , և ստայօգեալ զբուցատրութիւնս 'ի գիմաց Սոկրատայ . Բ 27 : Զլինելութենէ աշխարհիս ճառք նորա . Դ 301 : Թէ որպէս անդ մեկնէ զպատճառս չարի . Դ 310 : Ի միում ուրեք 'ի թղթոցն այլադի իմն մեկնութիւն խնդրոյս . Դ 403 : Համառօտութիւն հասարակապետութեան

նորա . Դ 113 : Պատկեր պայմանի մարդկութեանս , և որպէս
 ՚ի ծերտի ուրեք թաղեալ կալ մարդկան . և աշխարհք կրկին ,
 զգալի և իմանալի . Դ 146 : Տեղեկութիւն զասացուածոց ինչ
 նորա յազոզս երաժշտութեան . Բ 563 : Որ ինչ զգաստիւ
 րակութենէ ասացուած նորա . Դ 395 : Որ ինչ զառաքինու
 թենէ իմաստք նորա . Բ 450 : Որ ինչ զճմարիան գեղոց . Բ
 511 : Որ ինչ զմարդկային կենաց . Բ 530 : Մահ նորա և կտակ .
 Դ 402 :

Պղինձ . գիւտ նորա յԵւրփա կղզի , և սխտառութիւն . Ա
 470 :

Պիւր կամ ժողովեաղն , շինուած հասարակաց յԱթէնս . Բ
 544 :

Պւշիկոս թասեցի նկարիչ հաշակաւոր . Ա 380 : Նկարք նո
 րա ՚ի Դեղիփի . Բ 331 . ՚ի Պղատիկոս . Գ 129 :

Պւշիկոս ըմբիչ անուանի . Գ 323 : Տեղեկութիւն զայս
 մանէ . Գ 557 :

Պւշիկոս արգիացի , անգրիագործ և ճարտարապետ երեւե
 լի . Ա 382 : Զձեռակերտաց նորա . Դ 94 : Զի մի ՚ի նոցանէ
 կոչեցաւ Կանոն . Դ 95 : Գրոշուածք նորա ՚ի մեհենին շերայ
 յԱրգոս . Դ 99 : Մեհեանն Ասկղեպեայ ճարտարապետաւ
 ՚ի նմանէ . Դ 116 :

Պւշիկոս , որդի Էակեայ , բռնաւոր սամեցուց . Ե 460 :
 Սպանանել նորա զմի յեղբարց իւրոց , և արտրել զմիւսն .
 Ե 461 : Պնացք նորա յեա գահակալութեանն . ա՛դ : Ամրա
 ցուցանել նորա զՍամոս , և պայծառացուցանել զնա ձեռա
 կերտք . Ե 462 : Բազմացուցանել ՚ի սահմանս իւր զաղքս
 աղքոս ընտանի կենդանեաց . Ե 463 : Մուծանել նորա զԵրախ
 ճանս և զգրգանս . Ե 464 : Ի միջէ ՚ի նախարարաց չարատանջ
 սպանումն նորա . Ե 466 : Տեղեկութիւն զմատանուցն Պողկ
 րատեայ . Ե 527 :

Պւշիկոս հայր Եսպամինոնդայ , խնամակալ մանկանն Փիլիպ
 պեայ , եղբոր Պերդիկկայ արքային մակեդոնացուց . Ա 490 :

Պւշիկոս ճարտարափոս . յորդորել նորա զաթենացիս ՚ի
 տաակրազմ և Փոկիոնի զնմանէ ասացուածն . Զ 203 :

Պւշիկոս , շինուած աշխարհամուտ յԱթէնս . Բ 124 :

Պրոփետուս անն յԱտափէ , և նաւահանգիստ նորա Պանոր
 մոս գիւրին և ապահով . Դ 292 :

Պրոփետուս անգրիագործ . նոխազտան Պայն գրոշեալ ՚ի
 նմանէ . Դ 471 : Երտան քանդակեալ ՚ի նմանէ . ա՛դ : Որ ՚ի
 Կնիդոս պատկերն Աստղիան ձեռակերտ նորա . Ե 396 : Անգրին
 հեծեալ և սլլ ևս ձեռակերտք նորա . Բ 125 :

Պրիտանիոն . Տէ՛ւ Նահապետանոց :

Պրիսանիս . Տէ՛ն Նաճապէա :

Պրօքիլիոս կէացի իմաստակ . պերճախօսութիւն նորա . Զ 40 :
 Ընարեւ նորա զբառս , և խօսիբս զանազանութեան նրբինս
 դասնեւ ՚ի համանշանակ կարծեցեալ բառս : Պլատոնի ծաղր
 առնել զնա . Դ 216 : Աղնուականութիւն և սարգուծիւն
 ճարտասանութեան նորա . ա՛նդ : Ամբաստանի իմաստս ամ
 պարշտութեան վարդապետեալ , և դատասպարտեն զնա ամեւ
 նացիք ՚ի մահ . Զ 40 :

Պրօիշէս . Տէ՛ն Եւրիսթենէս :

Պրօիշէ կամ նախադրուիք , կառուցեալ հրամանաւ Պերիկ
 ղեայ . որ ինչ ծախք ՚ի շինուած նորա . Ա 500 :

Պրօպոքիս ծով . քաղաքք որ շուրջ յեզերս նորա կառու
 ցեալք . Ա 439 :

Պրօքոփօրոս իմաստակ , աշակերտ Դեմոկրիտեայ . Ա 375 :
 Որ եղ օրէնս թուրիոնացւոց . և ամբաստանեալ յամպարշտու
 թիւն , սքսորեցաւ յԱտօիկեայ . Բ 389 : Նա ժողովեաց նախ
 զկռէցեալ հասարակ ակզիս հռետորականին . Դ 207 :

Ջ

Ջահ . ՚ի համաթենական տօնսն ջահ ՚ի ձեռին արշաւա
 շանդէս . Բ 359 : Ջահալոյց ՚ի Սիկիոն տօնքն . Տէ՛ն Տօկք :

Ջորի . Տէ՛ն Կենդանիք :

Ջուր ծովու խառնեալ ընդ ըմպելի . Բ 394 :

Ջուր սրբարար . Բ 270 :

Ռ

Ռամկապետութիւն . Տէ՛ն Կարգ տեսչութեան :

Ս

Սահաւապետութիւն . Տէ՛ն Կարգ տեսչութեան :

Սահման . Տէ՛ն Տրամաբանութիւն . Ծ . Դ :

Սահմանագլուխք Ատօիկեայ , պատասպարեալ յամուր ա
 մուր քաղաքաց . Դ 289 :

Ս=ւ=մ= կամ Սաղամիս կղզի հանգեւոյ Ելեւոսայ . Ա 236 :
 Հս. չակաւոր ճակատամարտն առ նովաւ . ա՛տ : Թեւեւեա և
 Թեւեւեթե ՚ի սահմանս Կասիկեայ, բայց ցորեան անդ վազա-
 գոյն հասանէր ՚ի հունձս . Դ 276 : Տարածութիւն կղզւոյն .
 Բ 8 :

Ս=ւ=չ=ի . փարթամութիւն նոցա . Ե 458 : Հանճար նոցա ,
 ճարտարութիւն, և ժրութիւն . Ե 459 : Զի նոքա եղևն գախէք
 Տարեւեայ կղզւոյ . ա՛տ : Զի յեա մահուն Պոզիկրատեայ
 զազգի ազգի բանաւորութեանց զփորձ աւին . Ե 467 :

Ս=մ= կղզի . ստորագրութիւն նորա . Ե 450 : Որ ՚ի նմա մե-
 հեանքն և շինուածք, բերք նորա . անձան որ ՚ի նմա, կիրճն,
 և ամբարտակ նաւահանգստին . Ե 451 : Մեհեանն Հերայ անդ,
 և պատկեր աստուածուհւոյն . ստորագրութիւն պատկերին .
 ա՛տ . Տե՛ւ և Հերա : Ընդբիք շուրջ զմեհեանն . Ե 452 : Զի
 անտի էր Պիւթագորաս . անտի և Հսեկոս և Թեոգոր, կեն-
 ջազոգուա իրաց հնարագիւտք . Ե 458 : Զի բերբի էր Երկիրն
 ակաաբոյժ բուսոց, և ՚ի գործ բրտի պիտանի . Ե 459 : Տե-
 ղեկութիւն զընդարձակութենէ կղզւոյն . Ե 527 :

Սանդարամեոք, բանա գառապարտելոց ըստ կրօնիցն Յու-
 նաց . Ա 89 :

Սասիրական քերթուած լ'ւ զանազանի յոլբերգութեան
 և ՚ի կատակերգութեան . Ե 253 : Եպիլոս, Սսփոկղ, Եւրի-
 տիդէս, Աքէոս և Իդէմն քաջք ՚ի քերթութեանս . Ե 254 :

Ս=տ=ի=ւ= . Տե՛ւ Փիլիպպոս . Գ . Ա :

Ս=ւ=չ=ի= կղզի . արեւլ կարբեգոնացոց ՚ի կողմն մի նորա,
 և արգելուլ բնակչացն չսերմանել և չվարել զերկիր իւրեանց .
 Դ 157 :

Ս=ւ=չ=ի= մայրաքաղաք Լիւզիոյ, զոր հրձիգ արարին յոնիա-
 ջիք . Ա 186 : Աթենացոց ձեռնառու լինել յառուսն քաղա-
 քին . ա՛տ :

Ս=ի=ի=լ Լեւրացի, նախագաս ՚ի քնարերգակ քերթողս . Ա
 459 : Իմաստք ինչ նորա . Ա 462 : Պատկեր նորա տպաւորեալ
 ՚ի գրամս Միտիլինեցոց . ա՛տ : Զի ամ նա Եսանդն բանասի-
 րութեան կանանց Լեւրացոց . Ա 463 : Խոյս տալ նորա ՚ի Սի-
 կիլիա, ուր կանգնեցին նմա անդրի ՚ի մահուն . Ա 464 : Սի-
 բեալ նորա զփառն, և ոչ սիրեց լինել նմա . վաղք նորա ընդ
 Լիկազ, և կորնչել յալիս . ա՛տ : Կերբոզ քերթութեանց նո-
 րա . Ա 465, 501 :

Սիւս . սեղեկութիւն զնմանէ . Դ 283, 351 :

Սեղանաւորք յԱթենս . Տե՛ւ Աթենացիք :

Սե=ի=ի= կղզի, ուր են խիս առ խիս Լերինք սեպացեալք .
 Զ 52 :

Սերօ զն նախնի չեղևիք համարելին էակ անասնան զսեր .
 Ա 82 : Այլևայլ իմաստք բառիս . Ե 435 : Չիք ուրեք ՚ի Յու-
 նաց մեհեան սիրոյ կանգնեալ . Ե 437 : Հրաշակերս ՚ի Պրաք-
 սիսեղեայ գրօշեալ պատկերն սիրոյ . Գ 471 :

ՍԷՆՆՆՆՆՆ . յորդորել նորա զսպարտացիս ՚ի սեղադոնե-
 սական պատերազմն . Ա 319 :

ՍԷՆՆՆՆՆՆ . որ ՚ի կղզեոջ անդ յեղափոխութիւնք լեալ յա-
 լուրս կրտսերոյն Գիննիսեայ . Գ 459 : Տէ՛ս ՚ի ԳԼ . ԼԳ . Կ .
 ԿԱ . ԿԳ : Չի բազումք կային անդ հանճարեղք . Գ 11 : Պա-
 տերազմունք նորա ընդ ամենացիս . Ա 347 :

ՍԷՆՆՆՆՆՆ . անդաստանք նորա արգաւանդք և գեղեցիկք յոյժ .
 Գ 258 : Դամբարանք նորա արաստոյ քաղաքին . Գ 259 : Զա-
 հալոյց տօնք նորա . անդ : Որ թագորայ թագաւորել անդ մարդա-
 սէր քաղցրութեամբ . Գ 260 : Աստիճանութիւն և արիութիւն
 Կլիթեանայ արքային սիկիոնացւոց . անդ : Չի յաղթող լեալ
 յսիկիոնական խազս , հրաւեր կարգայր ՚ի հարսանիս դասեր
 իւրոյ Ագրիտակայ՝ որ կամէին առնուլ զնա կնուութեան . Գ
 261 : Բարգաւաճութիւն արուեստից ՚ի Սիկիոն , և վարժա-
 րանն նկարչութեան կանգնեալ անդ նոր . Գ 265 :

ՍԷՆՆՆՆՆՆՆ . քաղաք ՚ի Թեսաղիս , մերձ յՈսսա լեառն , մի ՚ի
 բաղնազուարճ վայրաց յԵլլագա . Գ 202 :

ՍԷՆՆՆՆՆՆՆՆ . կէացի , մեծարեալ ՚ի թագաւորաց և յիմաստնոց
 և ՚ի մեծամեծաց ժամանակին . Չ 32 : Արագ և հանճարեղ
 պատասխանիք նորա . անդ : Չի էր նա քերթող և իմաստասէր .
 և գրուածք նորա գործականք . Չ 34 : Համառօտութիւն ի-
 մաստասիրութեան նորա . Չ 36 : Ինչ ինչ սագտանելի յի-
 մաստս և ՚ի վարս նորա . Չ 37 : Մահ նորա . Ա 38 :

ՍԷՆՆՆՆՆՆՆՆ . պաշարունն նորա յաթեանացւոց . Ա 357 :

ՍԷՆՆՆՆՆՆՆՆ . մի ՚ի Բոլոր կղզեաց , ուր Փերեկիդէս իմաստասէր
 ծնաւ . Չ 45 :

ՍԷՆՆՆՆՆՆՆՆՆ . սպարտացի . ճան նորա առ Գեղան արքայ սիրա-
 կուսացւոց , և պատասխանին Գեղոնի . Ա 211 :

ՍԷՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆ . յորս քանդակելն ուխտք գաշանց նիդակակցութե-
 ր . Գ 302 : Որ յԱտաիկէ նշանակքն անդոց և տանց գրաւակա-
 նելոց . Գ 262 : Որ յԵպիդարոս շուրջ զմեհենաւն Ասիզե-
 պեայ կանգնեալք , յորս արձանագրեալ կային անուանք ախ-
 տաժեսոց , և ախտից նոցա , և գեղոց՝ որովք ապաքինեալն
 էին . Գ 84 :

ՍԷՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆ . մի ՚ի Բոլոր կղզեաց , ուր էին բովք առատաբեր
 սակոյ և արծաթոյ , զորս ծածկեաց ծով . Չ 53 :

ՍԷՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆ . գունդ ընտիր ՚ի զորս սպարտացւոց . Գ 13 :

ՍԷՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆ . յաղթել նոցա Պարսից . Ա 181 : Գունդն սկիւ-

Թացի յԱթէնս 'ի պահ Քաղաքական կարգաց . Բ 252 : Ճաշ սկիւթացոց . Բ 377 : Աջոզակութիւն նոցա . Բ 409 :

Սիւրբ քանդակագործ . Ա 382 : Ճարտարապետել նորա զմէհեան Աթենասոյ 'ի Տեղէա . Դ 87 :

Սիւրբ . § . Ա . Անուն և արուեստ հօր նորա և մօր . Ե 119 : Չառնուլ նորա յանձն զհրամանս բանաւորաց , որ կաջին 'ի հայրենիս նորա . Ա 366 : Յաճախել նորա առ խնամասէրս և առ իմաստակա . Ե 119 : Չի զգիտութիւն պարտուցն և եթ համարէր նա կարևոր մարդոյ . Ե 120 : Օրէնք մասց նորա . ա՛շ : Չի խորհեցաւ նա հրահանգել զմարդիկ և ածել յառաքինութիւն 'ի ձեռն ճշմարտութեան . Ե 128 : Չի ածէր զնոսա զեւրն զեզով ճառիցն . Ե 129 : Եղբինեայ ասացուածն զմամն , և նորա պատասխանին . Ե 130 : Չի խրատք նորա էին զոչոյք ընտանեկանք . Ե 131 : Վճիռք նորա . ա՛շ : Աշակերտք նորա Ակիբիազ և Կրիտիաս . Ե 134 : Կկարագիր նորա , և բարք , և առաքինութիւնք . ա՛շ : ՏԷ՝ և Կատակերգութիւն : Հոգին առնթերակաց նմին . Ե 139 : Որ ինչ զնրմանն պարտ իցէ բերել կարծիս . Ե 140 : Չախոզակի կարծիք զՍոկրատայ . Ե 144 : Չի բազուիք 'ի քերթողաց յանգիման արարին զնա 'ի տեսարանի . Ե 146 : Տեղեկութիւն զհենդուութենէ նորա . Ե 509 : Չի արար նա կենցաղգուտ զմաստասիրութիւն . Ե 110 : Գիրք որ 'ի վարժարանէ նորա ելեալք , գրեթէ առ հասարակ բերեն զձե զուցարութեան . Գ 9 :

§ . Բ . Միջիտեայ , Անիտոսի և Լիկոնի շարախօսութիւնք զնմանէ . Ե 150 : Որ ինչ զխաւօր պատճառք ամբաստանութեան զնմանէ . անխառվութիւն նորա 'ի լուր շարախօսութեանցն զինքենէ . Ե 152 : Պատասխանատրութիւն նորա . Ե 160 : Դատասպարտութիւն նորա . Ե 164 : Անխառվ զգատակնիք մահուն ընդունել . Ե 166 . և զնալ նորա կամակար 'ի բանան . ա՛շ : Կալ 'ի բանտի անդ զաւուրս երեսուն , խօսակցելով ընդ աշակերտս իւր . Ե 167 : Չի կամին նոցա զերծուցանել զնա 'ի բանտէ . Ե 168 . և հերքէ զնախանձ նոցա օտար յօրինաց մասց իւրոց . Ե 169 : Բանասպետին արտասուօք ազգ առնել նմա զժամ ըմպելոյ զեղոյն . Ե 173 : Անուլ նորա զբաժակն , և ճաշակել անվրգով . Ե 174 : Քաջակերել նորա զբարեկամն , որ ողբային արտասուօք . Ե 175 : Տեղեկութիւն զլէր 'ի վերոյ սարջանացն աթենացոց ընդ մահ նորա . Ե 509 :

Սուրբ աթենացի , վեհադոյն յիմաստունս Ելլագայ . Ա 118 : Հայրենիք նորա . ա՛շ : Չի ընդ մեծամեծ աջոզութիւնս մասց յանձին բերէր և զհանձար բանաստեղծական . Ա 120 : Չեռնարկել նորա 'ի ստորագրութիւն քերթողական պատերազ

մայ Առաքանդական կղզւոյն . ԹՅ : Որ ինչ 'ի նմա սարսանելի .
 Ա 121 : Զօրութիւն նորա և երկայնատութիւն . ԹՅ : Առա-
 ջարկել նորա զօրեանն . Ա 122 : Երդմի՛ն առնել զամենայնիս՝
 զի մի ինչ մինչև 'ի դարձ իւր արասցեն 'ի նոսա փոփոխումն ,
 և ուղևորել յԵդիպատոս և 'ի Կրեակ . Ա 147 : Մեծարանք օ-
 րինաց նորա յԱլլագա և յԽաալիա . Ա 145 : Զի օրէնք նորա
 'ի սկզբանէ 'ի միջնաբերդն աւանդեալ սրահէին , և ապա փո-
 խեցան 'ի նահապեամնոցն . Ա 146 : Զի յաւուրս նորա եղև
 յեղափոխութիւն մտաց զարմանալի , սկիզբն ընալ յայնժամ
 իմաստասիրութեան , սրտամազրութեան , ողբերգութեան ,
 և կատակերգութեան . Գ . 4 . Տէ՛ն Կարգ անուութեան . Կ . Ը .
 Օրէնք Կ . Դ : Ատեանք . Ատեան աւաղանւոյ , և Լիկուրգոս :
 Ս֊֊֊֊֊ , ըմբիշ անուանի . Գ 332 :

Ս֊֊֊֊ն հրուանդան յԱտտիկէ , յորոյ զերայ մեհեանն
 Աթենասայ կառուցեալ էր գեղեցիկ . Գ 297 :

Ս֊֊֊֊ք քերթող սքանչելի թարերգակ . Ա 375 : Ժամա-
 նակ ծննդեան նորա . Ե 216 : Ի տիս քսաննու՛թ ամաց ոսփել
 նորա ընդ Եսրիլեայ , և առնուլ զսրակ . Ե 218 : Յութանա-
 մնի ամբաստանեալ յորդւոյն իբր ասիկար առանին իրաց
 անուութեան . և թէ սրպէս հերքեաց զամբաստանութիւնն .
 Ե 216 : Նկարագիր զԼուցազանց նորա . Ե 224 : Գերազանց
 ճարտարութիւն նորա 'ի կարգաւորութիւն ողբերգութեանց .
 Ե 232 : Զի Արիստոփան նախադատէր զնա քան զԵւրիպի-
 զէս . Ե 223 : Տեղեկութիւն զթուոյ ողբերգութեանց նորա .
 Ե 514 : Համառօտութիւն Անտիգոնեայ ողբերգութեանն .
 Բ 114 :

Սուրհանդակք , որոց 'ի դանձուց աշխարհին էր քոճիկ . Բ
 187 :

Սպասք գերեզմանականք մատուցեալք անկելոցն 'ի սղա-
 տեան ճակատամարտին : Նոյն և Ստուերաց Նեոպազումեայ ,
 որդւոյ Աքիլեայ . Տէ՛ն և Դամբանական և Մեռեալք :

Ս֊֊֊֊ կամ Լ֊֊֊֊֊ն . զի չեն նորա սարիսաք և ոչ
 միջնաբերդ . Գ 424 : Զի 'ի հինգ աւանայ կազմէր քաղաքն ,
 որ բաժանեալ էին 'ի միմեանց , և յիւրաքանչիւր 'ի նոցանէ
 բնակէր մի 'ի հնդեակ ցեղից . ԹՅ : Տեղեկութիւն զթուոյ ցե-
 ղից . Գ 559 : Տեղեկութիւն զտեղադրութեանէ Լակեդեմոնի .
 Գ 560 : Որ 'ի մեծի քաղաքին ձեռակերտք . Գ 425 : Ի բար-
 ձրացոյն բլրին մեհեանն Աթենասայ սղոնձակերա . ԹՅ : Սրահք ,
 դաւիթք , ձիւնթացք , և Պղատանխան . Գ 428 : Զի տունք
 անդ փոքրիւնք էին և անհարթք , շիրիմք անշարդք , և ոչ ինչ
 նշանակք զանազանութեան 'ի շիրիմս քաղաքայնոց . Գ 520 :
 Կործանումն քաղաքին դրեթէ առհասարակ յահեղ սասա-

նութենեկ երկրի, և ինդրեւ օգնութիւն յաթենացոց ընդ-
զեմ սարկացն վտարանջեւոց. Ա 287:

Սպարտոսի և Լաթիւնիանոսի. §. Ա. Երկոյքին անուանիս
անխափր 'ի կիր արկեալ, զի և հինք բազում ուրեք չխարեն
զնոսս. բայց բնիկ սպարտացիք էին բնակիչք մայրաքաղաքին,
իսկ լակեդեմոնացիք բոլոր գաւառին բնակիչք. Գ 429: Զի առ
'ի կոչել սպարտացի, պարտ էր հօր և մօր սպարտացոյ գոյ-
որդի. որ ինչ ընդ անուանս ընդ այսմիկ կցորդ ազատութիւնք.
Գ 431: Զի պետութեանն երկցագոյն ինամք էին զսպարտա-
ցոց քան զլակեդեմոնացոց. ա՛տ:

§. Բ. Կարգ անսչութեան և օրէնք սպարտացոց. Տէ՛ս
Կարգ անսչութեան. §. Թ: Կրօնք նոցա և ամբք. Գ 5: Գաս-
տիարակութիւն նոցա. Տէ՛ս Գաստիարակութիւն:

§. Գ. Զինուորութիւն. Գ 12: Տեղեկութիւն զկազմածոյ
բանակի նոցա. Գ 541:

§. Դ. Զբարուց նոցա և զսպորութեանց. Գ 518: Զի 'ի
քանանմենի ոչ ևս վերայն զհերս և զմարտս. ա՛տ: Զդես-
տաց նոցա սպորութիւն և խոշորութիւն. ա՛տ: Սակաւապի-
տութիւն նոցա. Գ 220: Զսեաւ համեմոյն. Գ 521: Պաս-
կառանք ալեաց առ նոսս. Տէ՛ս Երեք: Զի հանդերձ ազգի
ազգի գինեացն առ նոսս յաճախութեամբ ոչ արբենային
բնաւ. Գ 522: Հասարակաց ճաշ նոցա: Զի ոչ պարապելին 'ի
գիտութիւնս. Գ 523: Ախորժակք նոցա առ ազգ երաժշտու-
թեան որ յորդորե յառաքինութիւն. Գ 528: Հակառակու-
թիւն նոցա ընդ հակառական արուեստին. ա՛տ: Ճարտասա-
նութիւն նոցա պարզ, և բացատրութիւն ազգու և հակիրճ.
Գ 529: Զի արուեստք և պերճութիւն արդէլեալ էին առ
նոսս. Գ 534: Եղովել նոցա 'ի սրահս, որ խոսարանքն կո-
չէին, և ճառս արկանել ընդ միմեանս. Գ 536:

§. Ե. Սպարտահիք. զի էին հսկայք, արիք, առոյգք և
զեղանիք. Գ 538: Դայեակք ընտիրք յԵլլագաս. Բ 405:
Զդեստք նոցա և օրիորդաց. Գ 538: Զի ոչ էր պարտ նոցա
վտատակել. Գ 433: Գաստիարակութիւն նոցա. Տէ՛ս Գաս-
տիարակութիւն:

§. Զ. Թե ընդէր կիսամերկ զցենուին օրիորդք. Գ 538:
Զի օրիորդք նոցա բացաւ երեսոք զնային, իսկ կանայք որս-
զեալ. Գ 540: Թե քանի մեծարելին առ նոսս պարկեշտու-
թիւն ազատութիւն. Գ 540: Յեղափոխութիւն բարուց նոցա.
Գ 541. Տէ՛ս Հարսանիք:

§. Է. Բնիկ լակեդեմոնացիք. հայրենիք նոցա. Գ 171:
Միտրանութիւն նոցա, որոց զԼուիս սպարտացիք էին. Գ 432:
Աշխարհածողով նոցա, որ 'ի Սպարտա գումարեր. ա՛տ: Զի

ու նոյն դաստիարակութիւն էր շահեցեմանացուց և սպար-
տացուց. «և» : Չի ասեմին նորա զսպարտացիս. «և» : Միտրան
ընդ սպարտացիս կալ նոցա ընդ բազում ժամանակս զլուսի
պեղոսպոնեասական նիզակահցութեանն. Ա 311 : Ճառ և կըշ
աստիութիւն սպարտականորին կորնթացուց առ նոսա . Ա
312 : Պատերազմունք նոցա ընդ մեսսենիացիս և ընդ սահմա-
նակից արցս . Գ 40 : Չեմն արդեօք նորին անիրաք . Գ 41 :

Սդէրթիս սպարտացի . հայրենասիրութիւն նորա . Ա 209 :

Սթիթաշ լեառն . քաղաք . լիճ և գետ յԱրկադիա . Գ 76 :

Սթիսս . վտակ յԱրկադիա . որ ինչ զհանգամանաց ջուրց
նորա կարծիք . Գ 75 :

Ստուերք կամ ուրուականք մեռելոց . վհկաց թեազացուց
կուէլ զնոսա . Գ 175 : Արարողութիւնք կոշմանն . «և» :

Ստրաքսիս քնարահար . Ե 373 : Բալք նորա և արագ արագ
սպասասխանիք . «և» : Աստակարանութեանց նորա արգասիք
ի Կունոս և ի Կորնթոս . Ե 406 :

Ստրուկք . բազմութիւն նոցա յԱլլագա . Բ 10 : Կրկին
ազք նոցա , և որ ՚ի նոցանէ վաճառաշահն . «և» : Չի յաճա-
խագոյն էր թիւ նոցա քան զքաղաքայնոցն . Բ 11 : Ստրուկք
յԱթենս . գործք նոցա . սպաիթք նոցա . զի արդէլեալ էր
դանել զնոսա . և զի յազատանալն խառնին նորա ընդ եկս . Բ
13 - 16 : Ստրուկք սպարտացուց . Բ 11 . Տէս և Եզոսացիք :
Ստրուկք թեազացուց . Գ 185 :

Սրածութիւն յԱթենս . կիրք փափն . Ա 333 :

Սրբութիւն սրաի . զի սահանջե զայն աստուած . Չ 144 :
Չի վարդասպետութիւնս այս քարոզեալ յիմաստասիրաց , ծա-
նօթ էր և առ քուրմն . «և» :

Սթիսս . գուսար Լայոսի արքային թերացուց ՚ի սրանկու-
թեննէ ծնեալ . որ զուզեօրս արդէլեալ դասողական հարցա-
փորձիք՝ մուրեցուցանէր զնոսա յազամուղ շախիզս ֆինեայ
լերին , և մասնէր զնոսա ՚ի ձեռս աւազակաց . Ա 50 :

Վ

Վալքք ընդ Լեկադ . Տէս Լեկադ :

Վահանք ակեմնացուց փայտակերպք , զարդարեալք գրուա-
դոք և արձանագրութեանիք . Բ 85 : Չի ընդէր նախասփեք
մեծ էին կորուսանել զվահան . Բ 91 : Պատուհաս սպարտա-
ցւոյն , զի առանց վահանի մարտեալ . Գ 511 :

Վաճառականութիւն . Տէս Աթենացիք § . Բ . Կորնթոս ,
և հասոցացիք :

Վաճառանոց . Տէ՛ւ Շահաստան :

Վաճառք պլեկայլ . գինք նոցա յԱթէնս . Բ 253 : Տեղեկութիւն զայնմանէ . Բ 551 :

Վայելլութիւն , մի 'ի գլխաւոր պայմանաց ճարտասանութեան , որ յեղանակի ըստ բարուց խօսողին և զորոց խօսի , և ըստ իրացն ճառելոց և հանգամանաց ժամանակին . Գ 278 :

Վարժարանն յԱղէա հիմնեալ 'ի Քսենոփանեայ . Գ 13 :

Վարժարանն 'ի Յոնիա . յուսմէ հիմնեալ , և ոյք 'ի նմա կացեալ իմաստասէրք . Գ 8 :

Վարժարանն խաշական . իմաստասէրք որ 'ի նմա կացին . Գ 8 : Ընդէր առաւել քան 'ի յոնիականն պայծառացան 'ի նմա գիտութիւնք . Գ 10 :

Վարժարանն 'ի Մեգարա . հիմնադիր նորա . Գ 233 : Ծայրայեղ նրբութիւնք նորա 'ի բնազանցութեան և 'ի արամարանութեան . ա՛դ :

Վարժարանք նկարչութեան . Գ 269 :

Վարսամք . որ ինչ զնոցանէ կարծիք . Գ 73 : Չի նախնիք ոչ գիտացին զնձացս նոցա . ա՛դ :

Վէպք . եղանակ կարգաւորութեան արարուածոյ զիւցալեական քերթութեան : Յողբերգութիւնս ուրեք պարզք , և ուրեք բազմայօգ են վէպք . լուսագոյնք յեախնիք :

Վիպասանական կամ զիւցաղնական քերթուած , յորում յանդիման առնէ քերթողն գործ ինչ երևելի , չափաւոր , ջանկալի , զարդարեալ յարակից իրօք զարմանալեօք , և զարմանալան գեղով ասացուածոյն . 2 151 : Բազում այն է զի կարգաւորութիւն իրացն առաւել աշխատ առնէ զքերթողն և յաճախէ նմա պարծանս , քան յօրինուած տաղոյն . 2 152 : Չի բազումք 'ի հին քերթողաց երգեցին զարովական պատերազմն . և կէսք 'ի քերթութիւնս իւրեանց զամենայն նահատակութիւնս Հերակղեայ և Թեսէոսի բովանդակեցին , ոչ ինչ 'ի բաց թողեալ . որ հակառակ է այս օրինաց վիպասանական քերթութեան . 2 155 :

Վկայք յԱթէնս 'ի ձայն բարձր տային զվկայութի . Բ 221 :

Վհուկք թեսաղայիք . Գ 174 : Գործ նոցա . ա՛դ : Արարութիւնք 'ի կօշէլ զմեռեալս . Գ 175 :

Վճիռք աւագանւոյն և Ժողովրդեանն Աթէնայ 'ի յանձանձանս իրաց աշխարհին . Բ 211 : Տեղեկութիւն զայնմանէ . Բ 550 :

Վճիռք սանկիցն աթէնացւոց ընդդէմ ամպարչոաց . Բ 289 : Ընդդէմ սեղանակապախից . Բ 293 : Ընդդէմ Եղբիղեայ , Վիսագորայ , Պրոտագորայ , Պրոդիկեայ , Ընտրագորայ և Ալկիբիադեայ ամբաստանելոց յամպարչութիւն . Բ 289 :

Վշտոյ թրակեան . Ա 434 :

Վշտոյ կիսիկերեան . Ա 399 :

S

Տաշիւր . սպարտացի . պատասխանին նորա առ պատգա-
մաւորն Ֆիլիպպեայ . Գ 546 :

Տաղք աղջի աղջի առ Յոյնս . նուազք բաժակաց , երգք
պատերազմականք , ցուցք 'ի կուժս այգեստանեաց , և այլն .
Տէ՛ս Երգ և Արմոզիոս և Ալի յափոյ սազք :

Տանճիւր . քաղաք 'ի Բիովփա . Գ 124 : Տունք 'ի նմա այրե-
ցական նկարուք արձնեալ . աւր : Բնակչաց նորա հիւրասիրու-
թիւն , հաւատարմութիւն , ժիր մշակութիւն , և ասորժակք
'ի դուպար արազաղից . Գ 125 :

Տարերք . տեսութիւնք 'ի չորեսին տարերս , և 'ի ձևս մա-
սանց նոցա . Ե 58 : Ի պատճառս շարժման և դադարման նո-
ցա . Ե 59 : Էական յասկութիւնք նոցա . Ե 60 : Զի Եմպե-
զովզ չորս տարերս եդ . Գ 32 :

Տարտար . Տէ՛ս Սանդարամետք :

Տարտար արքայ եգիպտացուոց . գժգմութիւն նորա ընդ գա-
լուստ Ագեսիդայոսի յոգնութիւն , և չտալ նմա զառաջնորդու-
թիւն զորացն . Բ 340 :

Տէճիւր , մի 'ի գլխաւոր քաղաքաց 'ի Պեղոպոնես : Բնակչաց
նորա արիւթութիւն 'ի Պղասեայ ճակատամարտին , և 'ի պատե-
րազմունս իւրեանց ընդ մանաինեացիս և ընդ սպարտացիս . Գ
86 : Հոյակապ մեհեանն Աթենասայ 'ի Տեգեա , զոր Սկոպաս
կառոյց . Գ 87 :

Տէնիւր . արգիացի , որ պայծառացոյց դրովք իւրովք զհայ-
րենիսն , և քաջութեամբ իւրով կեցոյց զնա . Գ 96 :

Տէշիւր . գուսան անուանի , Ժամանակակից Եգիպեայ . Ե
213 :

Տէնուր . քաղաք և նաւահանգիստ Ղազնիոյ . Գ 407 : Մե-
հեանն Պիսիդոնի անդ , և անձաւն համարեալ մի 'ի մտից գժա-
խոց . աւր :

Տէնիւր 'ի զաւակէ հերակղեայ , որ վիճակեցաւ զԱրտ-
ղիս . Գ 454 :

Տէնիւր հովիտ զուարճալի ընդ Ողիսիոս և ընդ Ռոսա լե-
րինս . Գ 202 :

Տէնուր , մի 'ի Բուրի կղզեաց , յարևմտեան հիւսիսակողմն
'ի Եգիպտոս . անտառն զիցանուէր որ 'ի նմա , և հոյակապ մե-

հեանն Պիտիդնի, և շուրջ զնովա շինուածք բազումք մեծա-
կառոյցք. Զ 26: Արգաւանդութիւն երկրին, և ուղղումն
ի բազմազուարճ աղբերաց. ա՜յ:

Տեսարան. Գ. Ա. Տեսարան փայտակերտ էր ՚ի սկզբանէ
յԱթէնս, և ապա կառուցաւ քարաշէն. Ե 255: Համառօտ
ստորագրութիւն մասանց նորա. Բ 111: Հանդէպ թառե-
րախաղիցն՝ որ ՚ի նմա. Բ 112: Զի չէր այն յարկածածուկ,
և զի առաջ նորա բաժանէին յերկուս. Ե 256: Զի մարթէր
կալ ՚ի նմա երկից բիւրուց արանց. Բ 114: Աջմուկ զետղ առ-
նչոյ անդ բազմութեանն. Բ 113: Զի հրապարակ տեսարանին
գատարկ մնայր, և ընդէր. Ե 256: Զի լինէին անգ յաճախ
մրցութիւնք կամ վեճք քերթողաց, երաժշտաց և կարաւազաց.
Ե 257: Զի ՚ի նմին ՚ի միում աուուր ՚ի տեսիլ ածան անդ մի
յողբերգութեանց Եւրիպիդէայ, և խաղալիկք խօշականք.
ա՜յ: Թէ արդարև էին անդ զետեղեալ անօթք պղնձիք առ
ի զօրացուցանել զբարբառ. Ե 518: Զի նկարասպաճոյճ ըստ
պատշաճի խաղուցն յօրինէր. Ե 282: Զի փոփոխէր տեսա-
րանն ՚ի մէջ խաղուն. ա՜յ: Զի առ ՚ի ձևացութիւն թատերա-
խաղիցն բազում կազմածոց պէտք էին. Ե 284: Զի հանգի-
սաղիքք տեսարանին ՚ի սկզբան անդ ոչ պահանջէին աուուրս ՚ի
տեսողաց. ապա գրամակշիռ առ այր հատառ սակ: Պերիկղէայ
նուագեղ զսակն. և առ ՚ի յինքն յանկուցանել զաղքատս,
սահմանեաց բաշխել նոցա երկուս դանկս առ այր, մի ՚ի գինս
կայիցն, և միւս ևս ՚ի սակս պիտոյից իւրաքանչիւր. Ե 290:

Գ. Բ. Պատմութիւն հելլէն տեսարանին. սկիզբն և զար-
գացումն թատրերգական արուեստին. Ե 195: Տօնք յորս ՚ի
տեսիլ ածէին թատրերգութիւնք. Ե 257: Հանդէս մրցանա-
կի թատրերգութեանց. Ե 258: Թէ ոչց առաջի լինէր հան-
դէսն, և ոչք բազմէին գատաուրք. Ե 259: Զի երեւեազոյնք
ի քերթողաց խառն ընդ դուսանս ելանէին երբեմն ՚ի տե-
սարան. Ե 275: Երկեակ յազգք դուսանաց. կէտք զկարգ ա-
րարուածոյն յառաջ ածէին, և կէտք յօրինէին զպար. Ե 261:
Զի կանայք չելանէին երբեք ՚ի տեսարան, այլ արք ՚ի գէմս
նոցա կերպարանէին. Ե 280: Հանդերձք նոցա, և նշանակք՝
զոր երբեմն կրէին. Ե 276: Թէ ընդէր կրէին զխմակս. Ե 280:
Տեղեկութիւն զգլխակաց. Ե 520: Զի հնդեասասն այր յող-
բերգութեան յօրինէին զպար, իսկ ՚ի կատակերգութեան քսան
և չորք. Ե 264: Որ ինչ անկ էր նոցա. ա՜յ: Որ այն մասունք
էին՝ որ արտասանէին, և ո՞ր այն որ նուագէին. Ե 264: Տե-
ղեկութիւն զնուագելոյ և զարտասանելոյ յողբերգութեան.
Ե 514: Զի սրինգ կցորդէր նուագին, և քնար արտասանու-
թեան. Ե 514: Որ այն աղբք նուագաց մերժեալ էին ՚ի տե-

տարանէ . Ե 269 : Երկեակ ազգ կարաւուց էին 'ի տեսարանի-
բուն կարան, և որ զարժմունս և զդէտպէս ձևս մարմնոյ
ուզդէ . Ե 270 : Թէ իւ հեղէն ողբերգութիւնն այժմու նը-
ւագայարգար թատերգութեանս նմանէր, և իւ ընդհատ էր
'ի սմանէ . Ե 289 :

Տէրդանդ : Լեւրացի երաժիշտ, որ բազում անգամ 'ի խաղս
Ելլագայ յաղթող գտաւ, և զարգացոյց զքնար և զբանա-
ստեղծութիւն . Ը 458 :

Տէր քաղաք 'ի Յոնիա, ուստի էր Ընակրէոն . Ե 394 :

Տիմոթէն նկարիչ . Ը 381 :

Տիմոթէն զորավար ամենացի . բարբ նորա և աջողութիւնք
մտաց . Բ 43 : Մեծամեծ յաղթութիւնք նորա, և միարանէլ
եթմանասուն և հինգ քաղաքս ընդ հասարակապետութեան .

Դ 338 : Դասապարտեալ 'ի տարապարտուց, խոյս սալ նորա
'ի Քաղկիս Եւրիոյ . Դ 339 : Հանձարարանութիւն նորա ընդ-
դէմ Քարեսի, որ անկմանն նորա եղև առիթ . առ :

Տիմոթէն միլետացի քերթող և երաժիշտ անուանի, որ ե-
մոյժ նորաձևութիւն յերաժշտականն . Բ 503 : Տարազրու-
թիւն երաժշտութեան նորա 'ի Սպարտայ . Բ 505 :

Տիմուս ծնեալ 'ի Աորնթոս . բարեմասնութիւնք հոգւոյ
նորա . Բ 75 : Ի ճակատամարտի ուրեք փրկել նորա զեղբայր
իւր զՏիմոփանէս 'ի մահուանէ . Բ 76 : Տիմոփանեայ և ոչ ա-
ղերսական յանգիմանութեանցն նորա լուեալ, բռնակալել 'ի
վերայ հայրենեացն . և նորա հաւանել ընդ ստրանութիւն եղ-
բօրն . Բ 77 : Դիմել նորա յօգնութիւն սիրակուսացւոց . Ե
9 : Մատչել նորա յԽաալիա, և սպա 'ի Սիկիլիա, անցեալ
զառաջեաւ նաւատորմին կարբեդոնացւոց . Ե 10 : Ստիպեալ
զկրասերն Դիոնիսիոս լինել անձնատուր, դադարեցուցանել
նորա զսիրակուսացիս, և դարձուցանել յազատութիւն զՍի-
կիլիա . Ե 11 : Ուղղել նորա զօրէնս Սիրակուսայ, Ե 12 :
Հաստատել բարեբաստութիւն և միաբանութիւն 'ի Սիկիլիա .
Ե 14 : Դառնալ և կեալ նորա իբրև զհասարակապետիւ որ,
այլ ոչ ինչ նուազ այնու սիրելի և մեծարոյ լինել սիրակու-
սացւոց . Ե 15 : Կոծ նոցա ընդ մահ նորա, և մեծաշուք հան-
դէս յուղարկաւորութեանն, և ամի ամի պատուել զյշատակ
նորա . Ե 17 :

Տիմոթէն ըմբիշ և քերթող, արձանագիր շիրմին նորա 'ի
Սիմոնիդեայ . Ե 414 :

Տիմո մարդատեսաց ամբաստանել նորա իբր ստեցող ամե-
նայն մարդկան, և ջատագովութիւն նորա . Ե 432 : Որ ինչ
ուս Ըկկիթիագ ասացուած նորա . Ը 346 :

Տիդորոս արքայ սպարտացւոց, հայր Կաստորի և Պոզիտու-
կեայ . Ը 30 :

Տէր՝ աւան մերձ 'ի Սիկիոն . Գ. 270 :

Տէր՝ քաղաք յԱրգողիս . պարբնապէս նորա 'ի ստուար քարանց, կառուցեալ 'ի Կիկղոսպոլսն՝ որպէս ունին զրոյցք . Գ. 105 : Զի տիրին թացիք ծաղը առնէին զամենայն . Գ. 108 :

Տէր՝ քաղաք թերթող, որ յորդորեաց տաղիւքն իւրովք զսպար տացիս 'ի պատերազմ . Գ. 378 :

Տէր՝ քաղաք . աւար հարկանեւ նորա զծովեզերս Պեղոսանեւ սեայ . Ը. 289 :

Տունք ամենացուոց, աւելի քան զբիւր մի . բաղմագոյնք 'ի նոցանէ փոքրկունք, և հողակերտ տանեօք ծածկեալ . Բ. 366 : Ամենացուոց ուրումն մեծատան սպարանք . Բ. 367 : Տեղեկութիւն զմիտջէ 'ի յունական տանց, և բացատրութիւն նորա . Բ. 553 :

Տրամաբանութիւն . § . Ա . Յոյնք 'ի Խաւալացիք և սիկիլիացիք, նորա նախ միա եղին արուեստի խորհեւոյ և խօսեւոյ . Գ. 180 : Զենոն եղէացի, նա գրեաց նախ գիրս արամաբանականս . անդ : Արիստոտէլ զարգացոյց յոյժ զսճ արամաբանութեան . Գ. 181 :

§ . Բ . Յաղագս ստորոգութեանց . Գ. 183 : Յաղագս անհաւտից . Գ. 184 : Յաղագս անասկաց . անդ : Զսեպից և զզանազանութեանց . Գ. 185 : Յաղագս յատկի . Գ. 186 : Յաղագս որակի . անդ : Յաղագս բանի . Գ. 187 : Ենթակայ նորին , անդ . Բայ . Գ. 188 . և Ստորոգելի . անդ :

§ . Գ . Դասումն, որ այն իցէ . Գ. 188 : Ազգ ազգ բանից . Գ. 189 : Մոլորութիւնքս մեր ուստի իցեն . Գ. 190 : Զի պարտ է իմաստասիրին զընդեւազոյնս 'ի բացատրութեանց առնուլ 'ի կիր, և սահմանել զիմաստս բառից իւրոց . Գ. 191 :

§ . Դ . Սահման զինչ իցէ, և որ բարւոյ սահմանի պայմանք . Գ. 191 : Յինչ իրաց կազմի . անդ :

§ . Ե . Զարարանութեանէ . Գ. 192 : Որ ինչ բաղկացու մասունք նորա . անդ : Հնարք, որ այն իցեն . Գ. 194 : Զի ամենայն ցուցակութիւն շարարանութիւն է . Գ. 198 : Զի ամենայն շարարանութիւն կամ ցուցական է կամ հակաճառական և կամ վիճարանական . Գ. 199 : Պիտառութիւն շարարանութեան . անդ : Զեղծումն նորին . Գ. 236 : Զի ոչ է օրէն յիւրաքանչիւրոց ոմանց հանրական ինչ իմաստասիրել . և ոչ բացառութիւն ինչ և զծանէ զկանոն . Գ. 200 : Պիտանութիւն արամաբանութեան . անդ :

Տէր՝ քաղաք յԱրգողիս Գ. 110 : Չեռակերտք որ 'ի նմա . Գ. 111 : Վայր բնակութեան քաղաքին . օգք նորա մըձկուարք . զինին խոտան, և ջուրք զնասակարք . անդ :

Տրիեբուպեայ, կամ զօրավարք պատերազմիկ նաւայն աթե-
նացոց . Գ 174 :

Տրւլաք . գաւառ . պատերազմն որ անդ . Ա 59 : Նկար Պո-
ղիզնոսեայ, որ զՏրովագոյ պատերազմն յանգիման առնէր .
Բ 339 :

Տրւլաք . այր նորա և պատգամախոս . Գ 135 : Տեղեկու-
թիւն զչողուղի մտից այրին . Գ 553 : Արարողութիւնք 'ի խն-
դրել անդ հրաման պատասխանոց . Գ 135 :

Տօնք . § . Ա . ՅԱմիկդա 'ի պաշտօն Յակնիթոսի . Տէ՛ . Յա-
կնիթոս . ՅԱրդոս 'ի պաշտօն Հերոյ . Տէ՛ . Հերա :

§ . Բ . ՅԱթէնս . Բ 349 : Չի կէսք 'ի տօնիցն 'ի յիշատակ
նախնի փառաց նոցա սահմանեալ էին . Բ 350 . Կ Աշխատի
Բ : Չի առաւել քան զաւուրս ութսուն պարապէին յա-
րուեսակց և յերկրագործութեանէ . Բ 351 : Ստորագրութիւն
համաթիւնական տօնիցն 'ի պաշտօն Աթենասայ . Բ 355 : Նկար
արդիր աւաղ տօնիցն սպանդարաձեռականաց 'ի պաշտօն Դիո-
նիսեայ . Բ 360 : Ապատուրեան տօնք . Բ 211 : Չի աւանայ
խրաբանչիւր յԱտափիկ էին տօնք և խաղք առանձինն . Գ 267 :

§ . Գ . Ի Դեղոս . Տէ՛ . Դեղոս : Յեղևիս 'ի պաշտօն Դեմե-
արեայ . Ե 176 . Տէ՛ . Եղևիս : ՅԵպիգարոս 'ի պաշտօն Ասի-
զեպեայ . Դ 115 : ՅԵրմիոն 'ի պաշտօն Դեմարեայ . Դ
109 : Ի Նաքսոս 'ի պաշտօն Դիոնիսեայ . Չ 52 : Ի Պլատինս .
Ա 273 : Կարգ պաշտամանցն 'ի նմա . Գ 127 : Ի Սիկիոն ջա-
հալոյց տօնք . Գ 259 : Ի Սպարտա . Դ 8 : Ի Տանագրա 'ի պաշ-
տօն Հերակայ . Գ 125 : Ի Թեբէ . Գ 148 : Ի Թեսաղիա . Գ
210 :

Յ

Յորեան . Չի աթենացիք ածէին զայն յԵդիպատակ . 'ի Սի-
կիլիոյ, 'ի տաւրոսեանն Քերսոնէ՛ որ արգ կոչի Խրիմ՛, որ էին
հունձք առաւ . Գ 159 : Առատութիւն ցորենոյ 'ի Բիւովիա .
Գ 147 : Նոյն և 'ի Թեսաղիա . Գ 185 : Չի ցորեան աստիկա-
տան երկրին ոչ էր ստածիչ իրրև զբիւովականն . Գ 275 : Չի
կանխագոյն 'ի Սաղամոնա կողմ քան յԱտափիկ հասանէր ցո-
րեան 'ի հունձս . Գ 276 : Չի արգելեալ էր յԱթենայ պղուր
ածել ցորեան . Գ 159 : Չի արգելեալ էր խրաբանչիւր ումք
յԱթենս աւելի քան զայսչափ ինչ զնէլ ցորեան . Գ 161 :
Սովորական գինք ցորենոյ . ա՛դ : Եղանակ յճակու թեան նորս
և պահպանութեան . Գ 278 :

Փարս քաղաք յԱբաղիա . զիբն պաշտեցեալք անդ . Գ. 278 :

Փարս քաղաք 'ի Թեսաղիա . Գ. 181 :

Փեթիտոս սպարտացի . առնուլ նորա մատուցեալ զմիջ նարերգն թերացուց . Ա. 411 : Սպարտացուց ցասունն ընդ այն , և պատուհասեւ զՓեթիդաս . այլ զմիջնարերգն չտալ 'ի գուրս . Գ. 412 :

Փեթիտոս կին Աբշամայ . նկարագիր նորա համառօտագիծ . Զ. 14 . Տէ . և Աբշամ :

Փեթիտոս քաղաք յԱրկադիա . Դ. 74 : Խորածորն մերձ 'ի քաղաք անդր բացեալ 'ի դաշտի 'ի հին ժամանակաց 'ի հոսունն հեղեղապից . Դ. 77 :

Փեթիտիտոս խնամատէր ծնեալ 'ի Սիրոս , վարժապետ Պիւթագորայ . գալ յԽաալիոյ աշակերտին նորա , և 'ի շունչ վախճանին առննթեր կալ նմա . Զ. 40 :

Փեթիտիտոս լերոսացի պատմիչ . Ե. 89 :

Փերեկրատ քերթող կատակերգակ . Ե. 242 :

Փերեթ քաղաք 'ի Թեսաղիա . Գ. 193 . Տէ . Աղեքսանդր . Լիկոսիրոն , և Յասոն :

Փիտոն քաղաք յԱրկադիա , կառուցեալ 'ի քարածայտի սեպացելոյ : Անդրին որ 'ի հրապարակ քաղաքին . Դ. 69 : Տօնքն անդ , յորում սարուկք ընդ տեարս իւրեանց ճաշէին . Դ. 70 :

Փիտիտոս անդրիագործ երևելի . Պերիկլեսայ կացուցանել զնա վերակացու ձեռակերտացն , որովք պայծառացոյց զԱթէնս : Ամբաստանի խորեալ մասն ինչ յոսկւոյն , 'ի յեռուլ զայն 'ի պատկերն Աթենասայ . Ա. 309 : Քանգակել նորա զպատկերն Աթենասայ 'ի Պղատիէս . Գ. 129 : ԶՇնորհացն յԵղիս . Գ. 285 : ԶԱրամաղղայն յՈղիմպիա . Գ. 292 :

Փիտոն օրէնագիր կորնթացուց . Գ. 257 :

Փիլիպոս արքայ մակեդոնացուց . Գ. Ա . Զբարուց նորա և զբարեմասնութեանց . յաճախել նորա առ Եղատինոնդաս . Ա. 491 : Փոխարինել անիրաւութեանն , զոր մի 'ի զորականէն ազահ և ապերախտ ետ նմա գործել . Դ. 355 : Ե յԵլայլ նկարագիրք նորա . Դ. 368 : Որ ինչ բանք նորա զճարտարախօսացն՝ որ թշնամանէին զնա . և զժողովրդէնէն՝ որ ճշմարտութիւնս զժպհիս ասէին նմա . Դ. 227 : Երկայնամտել նորա առ երկուս կանայս 'ի ժողովրդէնէն . Դ. 278 : Յիշել նորա զերախախտ . և Դ . Երձակել նորա 'ի կապանաց զգերին և վանն իրա-

առն զոր ետ նմա . Դ 229 : Հեղու թիւն նորա ընդ այնոսիկ , որ բամբասակինն զնա . ա՛տ : Ազատել նորա զերկոսին գտաբնս Ազոդոսիանեայ վասն աղաչանաց Ստատիրոսի կատակերգուի . Դ 238 : Արգելուլ նորա զկառս յաշխարհին իւրում , և ընդէր . Դ 458 : Դատաստան նորա զերկուց յանցաւորաց . Դ 474 :

Տ . Բ . Քաղաքական և զինուորական իբք նորա : Խոյս տալ նորա 'ի Թերայ , և զնալ 'ի Մակեդոնիա . Բ 343 : Քաջալերել զմակեդոնացիս և պարտել զԱրգէոս . Բ 344 : Դաշն խազաղու թեան նորա ընդ Աթէնս . ա՛տ : Կուածել զԱնիխուլոսիս և զայլ քաղաքս ոմանս . Բ 345 : Գործք նորա և ժրութիւն , և կորուսանել զմի յաչացն 'ի պաշարել զՄեթոնէ քաղաք . Դ 354 : Հասանել յօգնութիւն թեսաղացոց , զորս լիկոսիրոն բանաւոր փերեսացւոց կամէր նուածել . և հարկանել նորա պատերազմաւ զփոփխացիս . Դ 353 : Չարմացումն Յունաց ընդ նա և ամենայն ուրեք յԵլլագա զաջողութենէ մտաց նորա և զառարինութեանց բանք . Դ 355 : Կուսիկղեայ խափանել զառաջարկութիւն խորհրդոց նորա : Որսալ նորա և պատրել զողինթացիս պարգևաք . Դ 357 : Որ ինչ զՆարից նորա ընդ գէւմ ողինթացոց բանք . Դ 389 : Բեկումն զորաց նորա յԵրիա 'ի Փոկիոնէ . Դ 394 : Անուլ նորա և կործանել զՍղինթոս , մասնութեամբ Եւթիկրատեայ և Լասթենեայ . Դ 401 : Հրեշտակութիւն ամենացւոց առ նա . Դ 419 : Դաշն խազաղութեան նորա և դաշն նիզակակցութեան ընդ ամենացիս , Դ 434 , և որ ինչ պայմանք դաշինն . Դ 435 . Այլ ևս աշխարհակալութիւնք նորա 'ի Թրակիա . Դ 436 : Հրովարտակ ժողովոյ ամենացւոց . 'ի պաշտպանութիւն նորա և յաջորդաց նորա . Դ 446 : Տալ նորա դատապարտել զփոփխացիս , և զիլսանութիւնս նոցա փոխել 'ի Թագաւորս Մակեդոնիոյ . Դ 453 : Կործանել նորա զքաղաքս փոփխացւոց . Դ 454 : Որ ինչ նորա յարչաւանաց անտի արդասիք . Դ 456 : Անուլ նորա աւար բաղում 'ի Լիւրիկէ , և ուղղել զիրս Թեսաղիոյ . Դ 466 : Կալ նորա պաշտպան Մեսսենիացւոց և արգիացւոց . Դ 467 : Բողոք նորա զամենացւոց . Դ 468 : Յարձակել նորա 'ի Պերինթոս . Զ 186 : Ի հասանել բիւզանդացւոց յօգնութիւն քաղաքին , լուծանել նորա անտի զպաշարումն , և երթալ պաշարել զԲիւզանդիոն . Զ 187 : Զի ստիպի նա բառնալ անտի զպաշարումն . Զ 191 : Անցանել նորա ընդ Թերմոպիլէ , խաղալ 'ի ներքս 'ի Փոփխիս , և անկանել 'ի վերայ Եզատեայ . Զ 198 : Արհաւիրք ամենացւոց ընդ առումն քաղաքին . ա՛տ : Ճոտք և հրովարտակն առաջարկեալ 'ի Դեմոսթենեայ յաղագս այնորիկ . Զ 199 : Փիլիպպեայ հարկանել պատերազմաւ զամփխացիս , և փրկել քաղաքին նոցա . Զ 202 :

Յազմութիւն նորա՝ ՚ի Ճակատամարտին Քերանեայ ընդդէմ
 Եթեմալուոց եւ Թեբալուոց . Զ 206 : Անճահ խրախուծիւն նո-
 րա . Հանճարարանութիւն Դեմասեայ , եւ Թագաւորին տալ
 արձակել զնա ՚ի կապանաց . Զ 207 : Յանձն առնուլ Եթեմա-
 լուոց զգաշն խաղաղութեան եւ նիզակակցութեան առաջար-
 կեալ նոցա յԱզգերանդրէ . եւ պայմանք գաշինն գիրբինք . Զ
 211 : Փիլիպպեայ յաշխարհաժողովն Կորնթոսի առաջարկել
 խաղաղութիւն համաշխարհական ընդ Ելլազա , եւ պատերազմ
 ընդդէմ Պարսից . Զ 212 : Հաճոյ թուին առաջարկուծիւնքն
 երկաբանեօք , եւ ընտրի նա սպարապետ ամենայն բանակին Յու-
 նաց , եւ գառնայ յաշխարհ իւր՝ կազմել ՚ի պատերազմն . Զ
 213 :

Փիլիպպոս , զոր երէցն Դիոնիսիոս պատրեաց . գարձ նորա
 յարտորանացն , եւ զբարբառել զՎիտն եւ զՊլատան . Գ 105 : Զի
 գրեաց նա զՏոմասութիւն Աիկիլիոյ , եւ զկեանս երկոցունց
 Դիոնիսեանցն . Ե 98 : Յրուել նաւասորմին՝ որում զբարվա-
 րէրն , եւ կորնչել նորա թշուառութեամբ . Գ 322 :

Փիլիպպոս թատրերգակ , անուանեալն Մազձ , վասն երգի-
 ծական գառնութեան քերթուածոցն : Աթեմալուոց նախա-
 մեծար առնել զմի ՚ի քերթութեանց նորա քան զգեղեցկա-
 գոյնն յողբերգութեանցն Մոսիկոյ . Ե 238 :

Փիլիպպոս Ճարտարախօս , բանք զմասնէ պէսպէս . Գ 421 ,
 431 :

Փիլիպպոս առաջնորդ փովկիսացոց . սմբանալ նորա ՚ի Գեղ-
 փիս . Գ 344 : Առնուլ զմասն ինչ ՚ի գանձուց մեհենին . Զ 277 :
 Կորնչել նորա . Գ 346 :

Փիլիպպոս գուսան . Տէ՛ն Արիստոփանէս :

Փիլիպպոս լեւոսն ՚ի Բիսպիս . Ա 50 :

Փիլիպպոս . Տէ՛ն Դաման :

Փիլիպպոս քաղաք յԱբայիս . բնակչաց նորա յանձն առնուլ
 զազգեստ մարտի եւ զսովոյ առ ՚ի Յրթեկոյ գաշնաւորաց իւ-
 րեանց . Գ 270 :

Փիլիպպոս ծնունդ նորա եւ լաւութիւն . Բ 40 : Յաճախել նո-
 րա յԱկազեմիս . զնուորել ընդ Քարբիսասա . կեսլ գոս՝ ՚ի
 կարտութեան . Բ 41 : Պարտել նորա յԱբիս զգոնդա Փի-
 լիպպոսի . Գ 394 : Հալածել նորա ՚ի կղզւոյ անախ զբանա-
 ւորս՝ զորս կացոյց անդ Փիլիպպոս . Զ 277 : Իմաստութիւն նորա
 եւ մարդասիրութիւն նախ քան զՃակատամարտն եւ յետոյ . Գ
 315 : Բարեմասնութիւնք նորա . Գ 415 : Խափանել նորա
 զբիթլասցիս ՚ի նուաճելոյ զՄեդարա . Զ 186 : Որ ինչ հան-
 գամանք պատմութեան նորա անտես լեալ . Զ 187 : Զի փո-
 խանակ Քարեսի առաքի նա յօգնութիւն բիւզանդացոց . Զ

493: Հակառակել նորա խորհրդոյն Գեմասթեանեայ յառաջ մղելոյ զպատերազմն . և պատասխանատուութիւն նորա առ ճարտարախօսս . Զ 203:

Փ-վէ=, մի 'ի վաղնջուց քաղաքաց Եննիոյ . որոյ բնակիչք հիմնեցին զԱզէա քաղաք յԽապիւս , զՄասսիլիս 'ի Գազզիս , և այլ քաղաքս : Գազթականք 'ի նմանե բնակեալք . Ե 381:

Փ-վի=, նկարագրութիւն գաւառիս . Բ 336:

Փ-վի=+ , նախանձու ազատութեան նոցա հանգէս մեծաբանչ . Բ 338: Դատապարտեալք յԱմփիկախանայ , առնուն զմեհեանն զեղիփական , ուստի մեհեանական պատերազմն զրդեցաւ . Դ 344: Բառնան 'ի գանձուց մեհեանին աւելի քան զբիւր մի քանքարաց . Բ 306: Չուլեն 'ի զէնս զգեղեցիկ պատկերս սղնձիս՝ որ էին շուրջ զմեհեանան . Դ 347: Փիլիսոսփայ նուաճել զնոսս , և զքաղաքս նոցա կործանել . Դ 454: Կորուսանել նոցա զիրաւունս գատողակից լինելոյ յաշխարհաժողովն Ամփիկախանայ , փոխելով իշխանութիւնն 'ի թագաւորս Մակեդոնիոյ . Դ 452:

Փ-բնէ= . Տէ= Ինպրոս :

Փսոփիս քաղաք հինաւուրց 'ի մջ սահմանայ Արկազիոյ և եղիսական գաւառին . Դ 73:

Փրէնէ պոռնիկ . հանգամանք նորա . Դ 470: Ճարտարութիւն նորա յնարութիւն գեղեցկագունին 'ի ձեռակերաց Պրաքսիտեղեայ . Դ 471: Ամբաստանել նորա յամպարշաութիւն , և Իսկրիդեայ հնարք յանկուցանելոյ զգատաւորս . Դ 472:

Փրէնէ+ս սոսիս Եսփիղեայ . մուծանել նորա զգէմս կնոջ 'ի տեսարան . յաջողութիւնք նորա . Ե 237: Առնուլ նորա 'ի կիր զլափ ասողի ճահաւորագոյն թատրերգութեան . Ե 200:

Ք

Ք-բէլի= զորավար ամեհնացի . Բ 41: Աջողութիւն մտաց նորա 'ի զինուորական հնարս . Բ 347: Կորնչել նորա 'ի նաւահանգստին Քիայ . Բ 348:

Քաղաքացի . զի բաւական էր յԱմէնս ծնողաց քաղաքայնոց գուրդի առ 'ի զքաղաքացւոց ունել կարգ . Բ 16: Զի թագաւորք բազումք խնդրեցին համարել ընդ քաղաքացիս Ամեհնայ . զժուարութիւնք շնորհին . Բ 17: Զի յայլս 'ի քաղաքաց այնորիկ եւեթ համարէին քաղաքացիք , որ 'ի հաւուց նախնեաց քաղաքայնոց սերէին . Դ 514: Թէ յոր տիս մանկը-

տին յԱթէնս ժառանգէր զազատութիւնս քաղաքացւոյ . Բ 461 : Զի ըստ Արիստոտէլի չէր պարտ կոչել զոք քաղաքացի , բայց միայն որ անզբազ յամենայն հոգոց՝ պարտաւէր ՚ի սպասաւորութիւն եւթ հայրենեացն . որով աղայք և ծերք զառամեալք պիտակարար կրէին զանուն քաղաքացւոյ , և տարագրառուց այնորիկ՝ որ ՚ի ծառայական արուեստս պարտաւէին . Գ 515 : Որպիսի ինչ հաւասարութիւն կարեոր է ՚ի քաղաքացիս : Զի ՚ի սակաւապետութեան ոչ է մարթ կալ հաւասարութեան . և զի հայթայթեալն ՚ի աւսկապետութեան հաւասարութիւն տապալէ զամենայն կարգ հպատակութեան . Գ 516 : Զի օրէնսդիրք կամեցան զհաւասարութիւն ընչից սահմանել ՚ի քաղաքացիս , այլ յաջողեաց նոցա . Գ 518 : Զի ազատութիւն քաղաքացւոյ ոչ այն է՝ զի կարող իցէ առնել որ ինչ կամօջի , այլ զի մի հարկ ՚ի վերայ կայցէ նմա առնել աւելի քան զհրամանս օրինաց . ա՛տ :

Ք-ւ-չ-է-ւ-՝-ի- . Զի ՚ի նոցանէ ընկալան Յոյիք ըստ մասին զգիտութիւն աստեղաբաշխութեան . Գ 62 :

Ք-ւ-չ-ի- . քաղաք յԵւրիա . Ա 473 : Վայր բնակութեան նորա . Ա 476 :

Քանդակագործութիւն . Տեսութիւնք ՚ի սկիզբն և ՚ի զարգացումն արուեստին . Գ 266 :

Ք-ւ-չ-է- . զօրավար ամենացի սնափառ և անհանճար . Բ 348 : Զի էր նա կաշառակուրծ , ազահ , և որ խրախութեամբ եւթ ասնից յինքն յանկուցանէր զժողովուրդն . Գ 416 : Զի ՚ի առգանս ետ դատասպարտել զզօրավարակիցս իւր զՏիմոթէոս և զԻփիկրատ . Գ 339 : Վարձկանել նորա Արտաւազայ . Գ 341 : Աթենացւոց ըստ բողոքոյ Արտաշիսի կոչել զնա յեսս , և առնել խաղաղութիւն . ա՛տ : Զի առաքի նա յօգնութիւն ողինթացւոց , և դառնայ անգործ . Գ 390 : Ընդդէմ Փիլիպպեայ , և հարկանի ՚ի նմանէ առ Քերոնեա . Զ 201 :

Քարոզք . զի չէր օրէն ձեռն արկանել ՚ի նոսա . որ ինչ գործ նոցա . Բ 89 :

Ք-ւ-չ-ւ-՝- . օրէնսդիր այլեայլ ազգաց ՚ի Սիկիլիա . Գ 536 : Գեղեցիկ իմաստք նորա ՚ի սկիզբն . մատենի օրինացն . Գ 537 :

Քաւութիւն սպանողաց որպէս կատարէր . Բ 271 :

Ք-ւ-չ-ւ-՝- . վայր ՚ի Բիտլիա , անուանի յաղթութեամբն՝ զոր կանգնեաց անդ Փիլիպպոս , Զ 204 , և պաշտամամբն անդ գաւազանին հէփեստեայ . Գ 143 :

Ք-ւ-չ-ւ-՝- . Թրակիոյ . զի ամենացիք ժառանգեալ զայն , համարձակ ընդ Ալլե սպինտ նաւարկէին . Գ 429 :

Ք-ւ-չ-ւ-՝- . տաւրոսեան . արգաւանդութիւն նորա և վաճառաւար . Ա 400 :

Վիշն սպարապետի, մի յեօթն խնամանոցն Յունաց. Ա 199: Թեոանել նորա առ ինգուծեան յընգունել զորդին իւր յազմող յողմոյիական խազս. Գ 336:

Վիւս. նկարագիր կղզւոյն. Ե 374: Զի բնակիչք նորա քաղաքակից իւրեանց համարեին զհոմերոս. աւր: Զի իշխանութիւն նոցա և մեծութիւնք եղին նոցա փաստակարք. Ե 375:

Վիւն մարդացուլ բժիշկ անուանի 'ի Թեսաղիա. Գ 200: Բնակութիւն նորա յայրի ուրեք 'ի Պիլիոն, ուր զուակ նորա աւանգապահս գաղանեաց արուեստին՝ ձրի զհիւանդս բժշկէր. աւր:

Վուրմք նախապատիւք յԵղիպտոս քան զամենայն դասս աւագաց. Բ 278: Բազմութիւն քրմաց յԱթէնս. Բ 274: Զի քուրմք յԵլլադա մեծարեալք էին, այլ չէր նոցա դաս ուրոյն. Բ 279: Զի յաւանս շատ էր մի ոք քուրմ. իսկ 'ի քաղաքս ուրեք մեծամեծս էր բազմամբոս ուխտ քրմաց. Բ 274: Զի 'ի հանդերձս մեծապատիւս կատարեին զպաշտամունսն. Բ 275: Վուրմք Ապոլոնի 'ի Դեղիբիս. Բ 314:

Վսնիւրդուս ամենացի, որ յազմեաց Պարսից 'ի Միկաղէ. Ա 274:

Վսնիւս Լիւդացի պատմիչ. Ե 91:

Վեւիւրուս աշակերտ Պզատոնի. Բ 30:

Վեւիւրուս, որ զվարժարանն յԵղէս կանգնեաց, որում աշակերտեցան Պարմենիդէս. Գ 13: Որ ինչ կարծիք նորա զԼինելութենէ աշխարհիս, զոր մշտնջենակաց համարեցաւ. Գ 41:

Վեւիւրուս ամենացի աշակերտ Սոկրատայ, պատմագիր պէղագունեական մարտին. Ա 333: Զինուորել նորա կտակար 'ի բանակ կրտսերոյն Վիւրսի, և ընդ այլս 'ի սպայից դարձուցանել զՅոյնս 'ի հայրենիս իւրեանց. Բ 74: Յետ սակաւ ժամանակի արտասահմանել նորա յամենացուց, և խոյս տալ 'ի Սկիզոն. Բ 75: Երթ նորա 'ի Վորնթոս, և անդրէն 'ի Սկիզոն դարձ. Գ 341: Պարապումն նորա յառանձնութեանն. աւր: Տիպք կերպարանաց բանից նորա. Բ 421: Զի 'ի գրոց նորա քան 'ի պղատանականացն 'ի միս առնուլ է զկարծիս Սոկրատայ. Բ 351: Կազմութիւն նորա 'ի պատերազմ. Բ 371: Բազդատութիւն նորա ընդ Երոզոտեաց և ընդ Թուկիդիսեայ. Ե 96:

Վեւիւրուս արքայ Պարսից. Ա 201: Զի խորհի նա նուաճել զՅոյնս. Ա 202: Արկանել նորա կամուրջս կրկին յԵլլեսպոնս. Ա 204: Ապականել նորա զատտիկատտան երկիր. աւար հարկանել և հրձիգ առնել նորա զԱթէնս. Ա 234: Դարձ նորա ընդ Ելլեսպոնս մակուկաւ. Ա 251:

Քրմուհին Հերայ 'ի մեհենին որ յԱրդուս . Դ 101 : Զքրմայ բազմայ գիտելիք . աշ . Տէ՛ւ և Վիտապէ : Այլ ևս քրմուհիք . Բ 274 :

O

Օճք նուիրեալք Ասկղեպեայ . Դ 120 : Վանայք 'ի Պեւա . որ տածեն օձս . աշ :

Օտարք դժուարաւ 'ի Սպարտա ունեին մուսս . Գ 437 : Օտարք յԱթէնս . Տէ՛ւ Եկք :

Օրացոյց հեւեն կազմեալ 'ի Մեոնէ . Գ 68 :

Օրէնսգիր . զի սարս է նմա հիմն քաղաքավարութեան զուզութիւն բարուց հաստատել . Տէ՛ւ Բարք : Զի բազումք յօրէնագրացն Յունաց զուր Զանացան առնել հաւասարութիւն ընդից 'ի քաղաքացիս . Դ 518 :

Օրէնք . § . Ա . Զի սակաւք էին թուով և ամենապարզք 'ի գարս զիւցազանց . Ա 79 : Զի սարս է նոցա գոլ բացայայտ , ճիշտ , հանրական , պաշտօն՝ նահանգին , և ամենեին նպաստամատոյց առարկնութեան . և զի որքան է հնար՝ սակաւ ինչ թողցեն գատաւորաց սահմանելի . Դ 531 : Իմաստասիրաց բացատրել զպատճառս և զզօրութիւն օրինաց իւրաքանչիւր , որպէս զի գիտութեամբ հնազանդեացին ժողովուրդք . Դ 532 : Պշատանի բացատրութիւնքն օրինաց ինչ Դիմիտեայ արքային սիրականացոց . Գ 107 : Զաշէկեայ և Քարոնդայ 'ի սկիզբն մատենից օրինացն իմաստք , որ են իրր հիմունք բարոյականին . Դ 536 : Զի վտանգ է 'ի փոփոխմունս առնելոյ ստեպ յօրէնս . Դ 534 : Զգուշութիւն ամենացոց չյաւելլոյ օրէնս . Բ 173 : Զգուշութիւն գարձեալ զխափանելոյ ինչ յօրինաց . Բ 186 :

Առ լոկրիսացիս բնակեալս յԻտալիս՝ վտանգ մեծ յանգրդնելոյն առաջարկել զխափանումն կամ զփոփոխումն իրիք յօրինաց . Դ 533 , 555 : Յաճախութիւն նոցա նշանակ զեզման աշխարհին . Դ 532 :

§ . Բ . Օրէնք Դրակոնի խիտք , որ թեթեալոյն ինչ յանցանաց զմահ սահմանեին պատուհաս . Ա 113 : Զի 'ի խափանել կամ յամոքել օրինացն այնոցիկ , որ ինչ 'ի նոսա մարդասպանութիւն էին պատկանաւորք՝ պահեցան անխափան . Ա 123 :

§ . Գ . Օրէնք Սողոնի առաջնորդականք : Հաւասարութիւն իմն հնարեալ 'ի նմանէ յայլեայլ կարգս քաղաքայնոց 'ի հասարակապետութեան . Ա 123 : Աւանդել նորա համախումբ

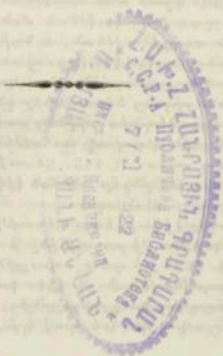
ժողովոյ ազգին զգերազոյն իշխանութիւն . ա՛ռք : Սահմանել նորա ատեան աւազանւոյ յուզգութիւն ժողովրդեան . Ը 124 : Զի ամենայն վճռոյ ժողովրդեան սարտ էր վճռել նախ յատենէ անտի . ա՛ռք : Ճարտարախօսաց հասարակաց , որոց ցիցէ ՚ի հանգէս քննութեան վկայեալ ուզգութիւն բարուց , չհրամայէ խտել զիրաց աշխարհին . Ը 125 : Թէ ո՞յց աւանդէ զիշխանութիւն պատուհասելոյ . Ը 126 : Զընարութիւն աւագանւոյն յանձն առնէ ժողովրդեան , աւելով նմա իշխանութիւն պահանջելոյ ևս ՚ի նոցանէ զհամար դործոցն : Օրինադրէ ՚ի փարթամաց ընարել զաւագանին . ա՛ռք : Որոչէ զքաղաքացիս Ատափկեաց ՚ի չորս դասս . ա՛ռք : Զվճիռս զերազոյն դատաւորաց ներքոյ արկանէ ատենից արդարութեան . Ը 128 . Տէ՛ս Ե Ատեանք : Իշխանութիւն մեծ աւանդէ ատենի Աբխսպազին . ա՛ռք : Սահմանէ պատուհաս այնոցիկ , որք ՚ի ժամանակի խռովութեան չյայտնին կուսակիցք միում ՚ի պատակտելոյ կողմանցն . Ը 129 : Մահագարտ առնէ զքաղաքացի , որ յինքն ջանայցէ դրուել զգերազոյն իշխանութիւն . Ը 130 : § . Գ . Օրէնք Սողոմի քաղաքականք և պատժականք . նկատէ նա զայր քաղաքացի առանձինն , ըստ սարտուցն , և ըստ վարուցն . Ը 131 : Օրէնք ընդդէմ սպանողաց նոյնք , որ ինչ Գրական սահմանեաց . Ը 130 : Ընդդէմ անձնատարանից . Ը 132 : Լսութիւն նորա ամենեկն զհայրասպանից , առ ՚ի սուկումն արկանելոյ . Ը 133 : Օրէնք ՚ի պաշտպանել զանուագն ՚ի բանութենէ և ՚ի հարստահարութենէ . ա՛ռք : Վասն ժառանգութեան և կտակի . Ը 136 : Վասն հայրենի իշխանութեան . Ը 138 : Վասն ամուսնութեան միամոր գտակաց . Ը 139 : Վասն դատախարակութեան մանկաւոյ . Ը 141 : Սահմանէ վարձս առսքինութեան , և նախատինս յառութեան , ևս և աւազանւոյն . Ը 142 : Որդւոց անկելոցն ՚ի պատերազմի սահմանէ ռոճիկ յաշխարհէն . ա՛ռք : Վանանց օրինադրէ սարկելաութիւն , և որդւոց ծերատածել զճնորս իւրեանց , ազատ կացուցեալ զսոսնկորդիս յօրինաց աստի . Ը 143 : Զի օրէնք Սողոմի համարէին պատգամք առ ամենացիս , և նախատիւք օրինաց առ այլ ազգս . Ը 145 : Տեսութիւք յօրէնագրութիւն նորա . Ը 160 : Թէ ընդէր աննման Լիկուրգեաց օրինագրութեանն էին . ա՛ռք . Տէ՛ս Սողոմ :

§ . Ե . Օրէնք Լիկուրգեայ . Տեսութիւն յօրէնս նորա ահասարակ . Գ 437 : Զի բազում ինչ ՚ի կիր էառ նա յօրինաց Մինովայ . Գ 463 : Զի օրէնք նորա լինն զցանկութիւն բնութեան և զփարանութեան . Գ 451 : Խորաշին տեսութիւնք նորա . զի կատեայ նա զյարգ յինչից , և զնախանձայուզութիւն ՚ի սիրոյ . Գ 489 : Թէ որով կրիւք խափանեաց զկիրս ,

որք թշուառացուցանեն զազգս . Գ. 440 : Թե ընդ էր չեամուսու
 օտարաց 'ի Լակունիա , և ոչ իւրոցն առ օտարս . Գ. 437 : Թե
 ընդ էր հրամանն ետ մանկաւոյն գողանալ . Գ. 439 : Զատագո-
 վու թիւն օրինաց նորա , և պատճառք եղծման նոցա . Գ. 21 .
 Տէ՛ւ և կարգ տեսչութեան . Կ . Թ :

Կ . 2 . Օրէնք երևելիք առ այլեայլ ազգս : ՅԵգիպտոս
 պարտ էր ամենայն ումեք տալ համարս զընչից իւրոց և զհա-
 սից . Ա 141 : Զի 'ի Թեբե չէր օրէն լքանել ծնողաց զման-
 կունս 'ի բաց . Գ. 149 : Զի դատաւարտէին անդ 'ի տուգանս
 քերթողք և անդրիագործք անպարկեշտք . ա՛նդ : Զի 'ի Թե-
 սաղիս սպանողք արագլայց զմարդասպանաց կրէին զպատիժս ,
 և ընդ էր . Գ. 188 : Զի 'ի Միտիլինէ կրկնապատիկ սահմանեալ
 էին 'ի Պիտտակեայ պատիժք յանցանաց գործեցելոց յարբե-
 ցութեան , և ընդ էր . Ա 454 : Զի յԱթէնս 'ի դատաւարտել
 զոք 'ի մահ , ջնջէին նախ զանուն նորա 'ի կարգէ քաղաքայ-
 նոց . Ե 411 :

Օրհնութիւնք , տողք քնարականք 'ի պատիւ զից և գու-
 պարայաղթ նահատակաց . 2 168 : Զի պարտ է եղանակի
 քերթութեան նոցա և երաժշտութեան պատշաճ իմաստիցն
 գող . ա՛նդ : Քերթողք քաջք 'ի քնարերգական բանաստեղծու-
 թեան . 2 169 :

ՅՈՒՅԱԿ

ԱՇԽԱՐՀ ԱԳՐԱԿԱՆ

ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ԱՆՈՒԱՆՅ ՎԱՅՐԱՅՆ

ՈՐ Ի ԳԻՐՍ ՅԱՅՍ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ :

Ա

ԱՐԴԵՐԱ քաղաք Յունաց 'ի Թրակիա, յեզր եզևական ծովու : Աւերակք 'ի հրուանդանն Պաղուտարայ, 'ի մուտս մարտնեան ծոցոյն, մերձ 'ի բերան Խաչատու գետոյ :

ԱԲԻԱ քաղաք 'ի Մեասեհիա :

ԱԲԻԴՈՍ քաղաք Յունաց 'ի ծովեզր Ելլեսպոնեայ : Նաւազիւր և աւերակ :

ԱԳԱՆԻՊՊԷ աղբիւր 'ի Բիովտիա :

ԱԴՐԱՆՈՆ քաղաք Յունաց 'ի Սիկիլիա : Ասէլու աւան :

ԱԴՐԻԱԿԱՆ կամ ՀԱՆԴՐԻՆ ծով : Տէս Ծով :

ԱԹԱՄԱՆՔ, ազգ բնակեալ յԵպիրոս :

ԱԹԷՆՔ մայրաքաղաք յԱտտիկէ, մի յերկուց հզորագոյն քաղաքաց յունաստանի : Աթինա քաղաք աւերակ :

ԱԹՈՍ լեառն 'ի քաղկիսական աշխարհի 'ի ծովն եզևական : Աթուսու :

ԱՎՓԷՈՍ գետ 'ի Պեղոպոնես : Օբֆէ կամ Թաֆէ գետ :

ԱՎՍՈՒՆ քաղաք յԵզիս : Աւերակք մերձ 'ի գիւղն Տէրիւ լեւորի :

ԱՎՊԵՆՈՍ աւան Լոկրեցւոց մերձ 'ի Թերմոպիլէ : Նեօթուրի :

ԱԿԱԴԵՄԻԱ պարտեզ և կրթարան արտաքոյ պարսպաց Աթենայ :

ԱԿԱՆԹՈՍ քաղաք 'ի քաղկիսական գաւառի : Հէրապոլիս քաղաք :

ԱԿԱՐՆԱՆԻԱ գաւառ 'ի յունաստան : Քաչուի :

ԱԿՐԱԳԱՆԴ քաղաք Յունաց 'ի Սիկիլիա : Ճիւրճիւրի քաղաք :

ԱՂԻԱՐՏ քաղաք 'ի Բիովտիա :

ԱՂԻԿԱՌՆՈՍ քաղաք Յունաց 'ի Վարիա : Պարտուսի բերդ
և աւերակք :

ԱՂԻՓԵՐ քաղաք յԱրկադիա :

ԱՂՈՆԵՍ կղզի յԵգեան ծով :

ԱՂՈՍ քաղաք 'ի Թեսաղիա :

ԱՂՏԻՍ անառա գիցանաւեր մերձ յՈղիմպոս : Միշտահո :

ԱՄԱԶՈՆՔ կամ Միասանիք, ազգ կանանց պատերազմո
ղաց յԱփա, բնակեալ առ արիանիք Թերմոզոնի, 'ի հարաւային
ծովեղջ Եւրոսինեանն Պոնտոսի : Յաւուրս Անաքարսեայ ոչ
ևս գոյր :

ԱՄԲՐԱԿԻԱ քաղաք յԵպիրոս : Ահիւս քաղաք :

ԱՄԲՐԱԿԻԱ ծոց ծովու ընդ Եպիրոս և ընդ Ակարնանիա :
Ծոց Ահիւսի :

ԱՄԲՐԻՍՈՍ քաղաք 'ի Փովկիս : Տիւնոն գիւղ և աւերակ :

ԱՄԻԿՂԱ քաղաք 'ի Լակոնիա : Սալուստի գիւղ :

ԱՄՄՈՆ վայր 'ի Լիբիա : Սիւս :

ԱՄՈՐԳՈՍ մի 'ի Վիւկլադայց : Ամուր :

ԱՄՓԻՊՈԼԻՍ քաղաք Յունաց 'ի Մակեդոնիա : Էմպուլ
աւան :

ԱՄՓԻՍԱ մայրաքաղաք Լոկրիսացոց Ողոլայ : Սալուս քա
ղաք :

ԱՆԱԿՏՈՐԻՈՆ քաղաք յԱկարնանիա : Աւերակք մերձ 'ի
Վիւսիցոս :

ԱՆԱՓԷ կղզի, մի 'ի Վիւկլադայց : Անաֆի Կանֆիո :

ԱՆԴՐՈՍ կղզի, մի 'ի Վիւկլադայց : Ամուր. Ամուրի. Կանֆիո :

ԱՆԹԵԴՈՆ քաղաք 'ի Բիովտիա :

ԱՆԹԵՂԱ աւան 'ի Թեսաղիա, մերձ 'ի Թերմոպիլէ : Աւե
րակք մերձ 'ի գիւղն Քասիդիցոս :

ԱՆԹԵՄՈՆԴ քաղաք 'ի Մակեդոնիա :

ԱՆՏԻԿԻՐԱ քաղաք 'ի Փովկիս, 'ի ծոց Վրիսայ : Ամուր
իւլիոս. գիւղ և աւերակ :

ԱՆՏԻՍԱ քաղաք 'ի Լեարոս կղզեոջ : Սիւրի, գիւղ և գղեակ :

ԱՊՈՂՈՆԻԱ քաղաք Յունաց 'ի Սիկիլիա :

ԱՍԻԱ մի յերկնց մասանց աշխարհի :

ԱՍԻԱ վայրք կամ մանաւանդ ստորին Ափա. մասն Ափոյ
մեծ, որ մերձաւորագոյն և Եւրոպայ. և յորում առաւելա
պէս բնակելին Յոյիք : Բազում դաւառք էին 'ի նմա, և եր այն
ընդ ձեռամբ Պարսից : Ամուրս :

ԱՍԻԱՐՈՍ գետ 'ի Սիկիլիա : Կոնո :

ԱՍԿԵԱ քաղաք վոլորիկ 'ի Բիովտիա :

ԱՍՈՊՈՍ քաղաք 'ի Լակոնիա :

ԱՍՈՊՈՍ գեա 'ի Բիոզախա :

ԱՍՈՊՈՍ գեա Թեազղայ 'ի Տրաքինիա :

ԱՍՈՐԵՍՏԱՆ աշխարհ մեծ յԱսիա , որոյ մայրաքաղաք էր Բարսիլան , և էր աշխարհն ընդ ձեռամբ Պարսից : Քիւրթոսան , Ալեքէիէր և Իւրտաւրի , դաւառք ասիական Թուրքաստանի :

ԱՍՏԱԿՈՍ քաղաք ծովեզերեայ 'ի Բիւթանիա : Վազու ևս կործանեալ և անհետ լեալ :

ԱՍՏԻՊԱԼԷԱ կղզի , մի 'ի Սպորազեանց : Սոմէթուէս :

ԱՏԱՐՆԷԱ քաղաք 'ի Միւսիա : Աւուլա +էշի- :

ԱՏԼԱՆԴԱԿԱՆ ծով . Տեա Ծով :

ԱՏԼԱՆԴԱԿԱՆ կղզի 'ի ծովն համանուն . երեկ կղզիս այս մտացածին ինչ 'ի Սոլոնէ և 'ի Պլատոնէ հնարեալ , և ոչ երբէք առեալ գոյութիւն :

ԱՏՏԻԿԷ դաւառ յունաստանի : Երկիրն որ շուրջ զքաղաքան ամենացուց :

ԱՄԱԲԻԱ դաւառ մեծ յԱսիա :

ԱՄԱԲԻՈՅ ծոց . Տեա Ծով կարմիր :

ԱՄԱԿՂԻԱ քաղաք Եւանաց յԱսիա , յեզր Եւքսինեանն Պոնտոսի : Էրէ+ւէ :

ԱՄԱԿՂԻԱ քաղաք 'ի Թեսաղիա մերձ 'ի Թերմոպիլէ . փոքր մի հեռի 'ի տեղւոջէ Տրաքեայ քաղաքս այս կառուցաւ , փոխանակելով նմին . Տեա Տրաքիս :

ԱՄԱՄԱԶԴԱՅ քարայրն և շիրիմ 'ի Կրեաե կղզի մերձ 'ի Կնոսոս : Որ և շարդ կոչի գերեզման Գիոսի :

ԱՄԱՔՍ հրուանդան յԱքայիա : Քրէշ խրէշ :

ԱՄԳՈՂԻՍ դաւառ յունաստանի 'ի Պեղոսպոնես : Արեւլակոզմն Մոսայի :

ԱՄԳՈՍ մայրաքաղաք յԱրգոլիս :

ԱՄԵԹՈՆ գեա յԵզերոս : Գեա որ անկանի 'ի ծոցն Արթայ :

ԱՄԵԹՈՒՍԱ աղբիւր 'ի Քաղիս քաղաք յԷբիս :

ԱՄԵԹՈՒՍԱ աղբիւր 'ի Սիրակուսս քաղաք 'ի Սիկիլիա :

ԱՄԻՍԻԱ քաղաք 'ի Լեարոս կղզի : Ի բազմաց հետե անհետ լեալ :

ԱՄԿԵԳԻԱ դաւառ յունաստանի 'ի Պեղոսպոնես : Աերքասակոզմն Մոսայի :

Արձանք հերակղեայ , կիրճն Գասիրայ , որ բաժանէ զԵրոսոս յԱֆրիկեայ կամ 'ի Լիբիոյ : Ճիւրտաւր :

ԱՄՆԷ քաղաք 'ի Թեսաղիա :

ԱՐՈՒՍԻԱ կոզմն մի Քիայ կղզոյ : Ի սահմանաց սրբոյն հեղինեայ :

ԱՐՏԵՄԻՍԻՈՆ մեհեան Արտեմեայ 'ի ծովեզր Եւբոյ :

- ԱԻԵՐՆՈՍ . Տէս Ատրնոս :
- ԱԻՂԻՍ աւան և նաւահանգիստ Բիսպօսիոյ :
- ԱԻՈՐՆՈՍ կամ ԱԻԵՐՆՈՍ վայր յԵպիբոս :
- ԱՓԵՏԷՍ վայր և հրուանդան 'ի Թեասղիա :
- ԱՓԻՂԵՆ աւան յԱտաիկէ :
- ԱՓՐԻԿԷ . Տէս Լիբիա :
- ԱՔԱՅԻԱ գաւառ յունաստանի 'ի Պեղոսոնեա : Հիւսիսակողմն Մոսկղոյ :
- ԱՔԱՐՆԷՍ աւան յԱտաիկէ : Մեծքի գիւղ :
- ԱՔԵՂՈՅՈՍ գետ յԱկարնանիա : Առէրէթեթե կամ Սոթիքի գետ :
- ԱՔԵՐՈՆ գետ յԵպիբոս : Գետ որ բղկե մերձ 'ի ծովակն Եմեթ :

Բ

- ԲԱԲԻՈՆ մայրաքաղաք Ատրեւստանի , մի 'ի Թաղաւոս քանիստ քաղաքաց Պարսից : Կոյս աւերակաց :
- ԲԱԿՏՐԻԱԿԱՆ աշխարհ յԱսիա , ընդ ձեռամբ Պարսից : Բաւ , 'ի սահման Ինքնիշխան Թաթարստանի :
- Բաւիղն կրեաական մերձ 'ի Գորաինա : Ստորերկրեայ վայր մերձ 'ի շեառն Իդա :
- ԲԵԼՄԻՆԱ քաղաք հզօր 'ի Լակոնիա :
- ԲԻԲՂԻՆՈՍ գետ 'ի Նաքսոս կղզւոջ :
- ԲԻԲՂԻՍ աղբիւր մերձ 'ի Միլետոս : Աղբիւր մերձ 'ի գիւղն կոչեցեալ Եմեթե +եօիք :
- ԲԻԲՂՈՍ քաղաք 'ի Փիւնիկէ :
- ԲԻՈՎՏԻԱ գաւառ 'ի յունաստան : Սահմանք Լիւքիոյ և Թիւսի :
- ԲԻՍԱՆԹՈՍ քաղաք Թրակիոյ յեզր Պրոսոնեակայ : Ուրբոս , Թեթիք քաղաք :
- ԲԻԻԶԱՆԴԻՈՆ քաղաք Յունաց 'ի Թրակիա , յեզր Պրոսոնեակայ : Մասն քաղաքին Կոստանդնուպօլիս :
- ԲԻԻԹԱՆԻԱ աշխարհ 'ի փոքրն Ասիա , յեզր Պրոսոնեակայ և Եւրոսինեանն Պոնտոսի : Քոսմոփիլի :
- ԲՈՐԻՍՅԵՆԷ գետ մեծ 'ի Սկիւթիա : Տնեբեր գետ :
- ԲՈՒԹՐՈՏՈՆ քաղաք յԵպիբոս : Պոթրինթօ քաղաք փոքրիկ :
- ԲՈՒՂԻՍ քաղաք 'ի Փոպիլիա : Խորշ սրբոյն Ղուկայ 'ի ծոց Լեպանդիոյ :
- ԲՈՒՐԱ քաղաք Մաքայիա : Պարս աւերակ :

ԲՐԱՆԲՐՈՆ աւան յԱտափկէ : Վհւնս գիւղ :
 ԲՐԻՍԻԱ քաղաք 'ի Լակոնիա : Վհւնս գիւղ :
 ԲՐՈՒՏԱՅԻՔ , ազգք բնակեալք 'ի Վաղարբիա , յերկասին
 համանուն քաղաքս 'նէապօլսոյ :

Գ

ԳԱԴԻՐ : փրկիկեցի կոչումն միոյ 'ի քաղաքաց Իբերիոյ :
 Վաղիքս քաղաք 'ի Սպանիա :

ԳԱՂՂԻԱ կամ Վեղտաց աշխարհ . սահմանք ընդարձակք
 յԵւրոպա , բնակեալ 'ի Վեղտաց : Ֆրանսա :

ԳԱՐԳԱՓԻԱ աղբիւք 'ի Բիովօիա :

ԳԵՂԱ քաղաք Յունաց 'ի Սիկիլիա :

ԳԵՐԵՆԻԱ քաղաք 'ի Մեանիա : Զհւնս քաղաք փոք-
 ըրիկ :

ԳԻԹԻՈՆ քաղաք 'ի Լակոնիա , և նաւահանգիստ երեսուն
 ասպարիզաւ հեռի 'ի քաղաքէն : Քուրտնս քաղաք , և նաւա-
 հանգիստ ասպարիզաւ հեռի :

ԳԻՐՏՈՆ քաղաք 'ի Թեսաղիա :

ԳԻՒՆԸՈՍ կղզի , մի 'ի Վիւկղաղայց : Յուր :

ԳՈՄՓԻ քաղաք 'ի Թեսաղիա :

ԳՈՆՆՈՍ քաղաք 'ի Թեսաղիա : Քուրտնս :

ԳՈՐՏԻՆԱ , մի յերկուց գլխաւոր քաղաքաց 'ի Վրեան
 կղզի : Գիւղ և սեւրակք :

ԳՈՐՏԻՆԻՈՍ գետ յԱրկաղիա : Քուրտնս :

ԳՈՐՏԻՍ աւան յԱրկաղիա : Քուրտնս 'ի Մօուա :

Դ

ԴԵՎԵՂԻԱ աւան և բերդ յԱտափկէ : Վհւնս գիւղ :

ԴԵՂՈՍ կղզի , փոքրագոյն և երեսնագոյն 'ի Վիւկղաղայց :
 Սորտի :

ԴԵՂԻՈՆ քաղաք փոքրիկ 'ի Բիովօիա :

ԴԵՂՓԻՍ քաղաք հստակաւոր 'ի Փովկիա : Քուրտնս գիւղ :

ԴԻՄԷ քաղաք յԱքայիա : Աւերակք :

ԴԻՍՊՈՆՏԻՈՆ քաղաք յԵղիս : Աւերակք :

ԴՈՒՈՆԷ քաղաք յԵպիրոս :

ԴՈՂՈՊԻ , ազգք բնակեալ 'ի Թեսաղիա : Որք յաւուրս Ա-
 նաբարսեայ գրեթէ սպառեալ էին :

ԴՈՐԱՅԻՒՄ ԵՆԻՄ: Այսպէս կոչելին ամենայն ազգք բնակեալք 'ի յունաստան, սերեալք 'ի Գորայ յորդանոյ Հելլենի, որպէս սաղարացիք, մեսեդիացիք, արգիացիք, կորնթացիք, այլովքն հանդերձ, և դաղթականք նոցա:

ԴՈՐԻՍ զաւառ Կարիոյ 'ի փոքրն Ասիա, յորում բովանդակելին և կղզիք բազումք եղէական ծովուն: Յամաք կղզի ընդ ծոց Սեւեջեոյ և Սիփո:

ԴՈՐԻՍԿՈՍ զաշա 'ի Թրակիա:

Ե

ԵԲՐՈՍ զէա 'ի Թրակիա: Մարտիոս կամ Մարտիոս:

ԵԳԱՂԷԱ Լէառն 'ի Մեսսեդիա: Սարգիս Նիւրայոս Լէառն:

ԵԳԵՍՏԱ քաղաք Յունաց 'ի Սիկիլիա: Քալեփոս քաղաք Եգիպտոս:

ԵԳԷԱԿԱՆ ծով Տէա Ծով:

ԵԳԻՆԱ կղզի 'ի սարոնեան ծով: Էնիփո:

ԵԳԻՈՆ զԼիւսուոր քաղաք յԱքայիա: Վալեփոս քաղաք փոքրիկ:

ԵԳԻՊՏՈՍ աշխարհ մեծ յԱֆրիկէ կամ 'ի Լիբիա, ընդ մեռամբ Պարսից: Մարտիոս:

ԵԳՈՍ կամ ԱՅԾ ԳԵՏ 'ի Թրակեանն Քերսոն: Ինճիլ Էնիփո:

ԵԹՈՎՊԱՅԻՄ, ազգ բնակեալ 'ի ներքսահողմն Աֆրիկեայ կամ Լիբիոյ: Բնակիչք Նուբիոյ և Աբիսինիոյ:

ԵԼԵԻՍԻՍ քաղաք յԱտաիկէ: Լեփոս գիւղ և աւերակք:

ԵԼԼԱԻՆ, աշխարհ մեծ յԵւրոպա, բնակեալ 'ի Յունաց: Հարաւակողմն Եւրոպական Թուրքաստանի: Բազում ուրեք անուամբս այսուիկ է իմանալ ոչ միայն զքամաք երկիրն յունաստանի, այլ և զկղզիս, է զի և զքաւառս բնակեալս 'ի դաղթականացն Յունաց:

ԵԼԼԱԻՆ մեծն. այսպէս կոչի հարաւակողմն Իտալիոյ բնակեալ 'ի դաղթականացն Յունաց:

ԵԼԼԵՍՊՈՆՏՈՍ կիրճ կըսորգութեան Պրոպոնտեայ ընդ եգէականն ծով: Տարփանէլի:

ԵԿԲԱՏԱՆ մայրաքաղաք Մարաց, և մի 'ի Թաղաւորանիստ քաղաքացն Պարսից: Համփան:

ԵԿՈՊԱՅ շիրիմն 'ի Թրակեանն Քերսոն յէջր Ելլեսոսն աւայ: Հին դղեակ Եւրոպայ 'ի Տարփանէլի:

ԵՂԱՅՈՍ Լէառն յԱրկադիա:

- ԵՂԱՏԻԱ քաղաք 'ի Փովկիս : Թ-ռ-ր-ռ-ր-ր-ր :
- ԵՂԱՏԻԷՍ քաղաք 'ի Թեասաղիս :
- ԵՂԷԱ քաղաք Եռնայ յԻտաղիս : Ք-ռ-ռ-ռ-ռ-ռ-ռ-ռ 'ի սահ-
մանս 'նեասաղիս :
- ԵՂԻԿՈՆ լեառն 'ի Բիսպիսիս : Զ-ռ-ռ-ռ-ռ :
- ԵՂԻՍ մայրաքաղաք եզխասիան գաւառին : Ք-ռ-ռ-ռ-ռ-ռ-ռ-ռ զիւղ
և աւերակք :
- ԵՂԻՍԱԿԱՆ գաւառ Ելլաղայ 'ի Պեղոսոնես : Արևմտա-
կողմն Մ-ռ-ռ-ռ-ռ :
- ԵՂԻՍՈՆ գետ յԱրկաղիս :
- ԵՂԻՔՍ քաղաք յԱքայիս, կործանեալ 'ի սասանութեանէ
երկրի, և ծածկեալ 'ի Զուրբ ծովու :
- ԵՂԻՔՍ աւան յԱքայիս յեզր ծովու մերձ 'ի հին քա-
ղաքն : Թ-ռ-ռ-ռ-ռ-ռ :
- ԵՂՈՍ քաղաք 'ի Լահնիս :
- ԵՄՈՍ լեառն 'ի Թրակիս : Պ-ռ-ռ-ռ-ռ : Ք-ռ-ռ-ռ-ռ-ռ-ռ-ռ :
- ԵՆԻԱՆՔ աղբ բնակեալ 'ի Թեասաղիս :
- ԵՆՈՍ քաղաք Եռնայ 'ի Թրակիս, յեզր եդեական ծո-
վու : Է-ռ-ռ-ռ-ռ-ռ-ռ-ռ քաղաք :
- ԵՆՈՎԷ աւան յԱտսիկէ մերձ յԱլեպիս : Աւերակք :
- ԵՊԻԻԱՄՆՈՍ քաղաք Եռնայ 'ի Լիւբիկէ : Տ-ռ-ռ-ռ-ռ-ռ քա-
ղաք :
- ԵՊԻԻԱԻՐՈՍ քաղաք մերձ յԱրգողիս, յեզր սարոնեան
ծովուն : Փ-ռ-ռ-ռ-ռ-ռ :
- ԵՊԻՐՈՍ գաւառ յԵրտոպ, 'ի հիւսիսային արևմտակողմն
յունաստանի : Հարաւակողմն Ալպանիոյ :
- ԵՏԱ լեառն, որ բաժանեւ ընդ Փովկիս և ընդ Թեասաղիս :
Ք-ռ-ռ-ռ-ռ-ռ-ռ-ռ :
- ԵՏԱՅԻՔ աղբ Թեասաղիոյ, որք բնակէին 'ի լեառն Ետա :
- ԵՏՆԱ լեառն 'ի Սիկիլիս :
- ԵՏՈՂԻԱ գաւառ 'ի յունաստան : Հիւսիսակողմն Լեպան-
դեայ :
- ԵՐԵԿՈՐՆԱԿԱՆ սարակղբ, տեղի անդոյ մտացածին, հա-
մարեալ 'ի Եռնայ յարևմտեան ծագ աշխարհի :
- ԵՐԵՍՈՍ քաղաք 'ի Լեպոս կղզւոջ :
- ԵՐԵՏԻԱ քաղաք յԵրիս կղզի :
- ԵՐԷԱ, քաղաք ամուր 'ի Թրակիս, յեզր Պրոսպոնտայ :
- ԵՐԻԹԻԷՍ քաղաք Ենիոյ 'ի վտարն Ասիս : Աւերակք :
- ԵՐԻՄԱՆ ԹՈՍ գետ յԱրկաղիս :
- ԵՐԻՄԱՆ ԹՈՍ լեառն յԱրկաղիս :
- ԵՐԿԻՆԱ գետ 'ի Բիսպիսիս : Լ-ռ-ռ-ռ-ռ-ռ :
- ԵՐՄԻՈՆ քաղաք մերձ յԱրգողիս յեդեան ծով : Ք-ռ-ռ-ռ-ռ-ռ
զիւղ :

ԵՐՄՈՍ գեա 'ի փոքրն Ասիա : Սուրբաբն գեա :

ԵՐՈՎԱՅ աշտարակն մերձ 'ի Սեաստս 'ի Թրակեանն Քերսսն : Որ չիք արդ 'ի միջի :

ԵՒԲԻԱ, կզզի մեծ յեգեան ծով : Էյրէրու, Կեյրոթօնէ :

ԵՒԲԻԱ լեառն յԱրդողիս մերձ 'ի Միկէնա :

ԵՒԵՍՊԵՐԵԱՆ նաւահանգիստ յԱփրիկէ կամ 'ի Լիբիա, ուր յետոյ կառուցաւ Բերկնիկէ քաղաք :

ԵՒՈՂԻՍ գաւառ փոքունն Ասիոյ, հանգէպ Լեւրեայ՝ որ է մասն նորա : Ծովէզէքք ընդ մջ գաւառին Սուրբաբնն և Քուրտնն :

ԵՒՈՂԱՅԻՔ Յոյնք : Այսպէս կոչէին ամենայն ազգք Եւլազայ, սերեալք յԵւոզեայ յորդուոյ Հելլենի, որպէս Թեսալացիք, լոկրեցիք, այլովքն հանգերձ, և գաղթականք նոցա :

ԵՒՐԻՊՈՍ կիրճ որ բաժանէ ընդ Եւրիս և ընդ ցամաք երկիրն յունաստանի : Էյրէրու :

ԵՒՐՈՊԱ. մի յերկց մասանց աշխարհի :

ԵՒՐՈՏԱՍ գեա 'ի Լազոնիս : Վասիլիքօնէն այս ինքն արքունի գեա :

ԵՒՔՍԻՆԵԱՆ ՊՈՆՏՈՍ, ծով մեծ ընդ Եւրոպէ և ընդ Ասիա : Սեաւ ծով :

ԵՓԵՍՈՍ քաղաք Յոնիոյ 'ի փոքրն Ասիա : Աստուտ գիւղ և աւերակք :

Չ

ՉԱԿԻՆԹՈՍ կզզի 'ի յոնիական ծով : Չանն :

ՉԱՆԿԼԷ. Տէս Մեասենա :

ՉԱՐԵՏՐԱ ամրոց յԵւրիս :

ՉՄԻՒՌՆԱ քաղաք Յոնիոյ 'ի փոքրն Ասիա : Որ այժմ անհեա լեալ : Սուղ ինչ յետոյ քան զԱնաքարոսիս քաղաքս այս ակալափոխեալ բնակեցաւ 'ի ակալոջ, ուր է այժմուս Չմուռնա քաղաք : Իւրի :

Ի

Իասայ գերեզմանն 'ի Տրովադա, 'ի ծովէզք Ելլեսպոնտեայ : Ինքէնէ բլրակ :

ԹՎ

ԹԱՍՈՍ կղզի յեղեան ծով, մերձ 'ի ծովեղբ Թրակիոյ :
Թաւշ :

ԹԱՒՄԱԿԻ քաղաք 'ի Թեսաղիա :

ԹԵԲԱՅԻԴ գաւառ յԵգիպտոս, որոյ մայրաքաղաք Թեբէ : Վերնագաւառ Եգիպտոսի, վերինն Եգիպտոս :

ԹԵԲԻ քաղաք յԵգիպտոս, մայրաքաղաք Թերաքիոյ : Գիւղ և աւերակ մեծ :

ԹԵԲԻ մայրաքաղաք Բիովաիոյ : ԹԻ— քաղաք փոքրիկ :

ԹԵԲԻ քաղաք Փիլիովասոյ 'ի Թեսաղիա :

ԹԵՍԱԳԱՅԻՔ բնիկք, հզորագոյնք 'ի բնակիչս Թեսաղիոյ, որ ունէին զՊենէոնի հովանն և զամենայն զհիւսիսակողմն :

ԹԵՍԱԳԻԱ գաւառ յեղբ սահմանաց յունաստանի 'ի հիւսիսոյ : Սահման Լարիսայ և Զէյթունի :

ԹԵՍՊԻՒՍ քաղաք 'ի Բիովաիա : Գիւղ և աւերակք :

ԹԵՐԱ կղզի, մի 'ի Կիւկլադայոց : Սահմանքն :

ԹԵՐՄԱՅԻԿՈՍ ծոց ընդ մէջ Մակեդոնիոյ և Թեսաղիոյ : Ծոց Թեսաղոնիկեայ :

ԹԵՐՄՈՂՈՆ կամ ԹՈՒՄՈՆՈՍ գետ 'ի փոքրն Ասիա, որ անկանի յԵփեսոսն և առ գետեզերքն բնակէին Անազոնք : Թէրմէ գետ :

ԹԵՐՄՈՂՈՆ վտակ 'ի Բիովաիա :

ԹԵՐՄՈՊՈՒԼԻ կիրճ ընդ ծով և ընդ լեռինս, որ գաւառն էր մտից 'ի Թեսաղիոյ 'ի գաւառս Լոկրիսացոց և Փովկիսացոց : Զէրմուկք Թէրմի :

ԹԵՐՄՈՍ մայրաքաղաք Եսոզիոյ :

ԹԵՐՈՆ գետ 'ի Կրետէ կղզի :

ԹԶՈՒԿՔ ազգ որոյ չիք ուրեք լեալ, թէպէտ և Արիստոսէլ համարի լեալ զնոսս, և Յոյնք համարէին բնակել նոցա 'ի խորս հարաւոյ յԱֆրիկէ :

ԹԻՈՂՈՍԻԱ քաղաք 'ի տաւրոսեանն Քերսոն : Քաճառ : Քէճէ :

ԹԻՈՒՆՍ գետ յԱրկադիա :

ԹԻԲԷԱ քաղաք 'ի Կինուրիա գաւառ յԱրգոզիս :

ԹՈՐԻԿՈՍ աւան և ամրոց յԱտափկէ :

ԹՈՒՐԻՈՆ քաղաք Յունաց յատափա, որ յառաջ կոչէր Սիբարիս : Թաւշ Պրոֆանիէս, աշտարակ և աւերակք Սիբարիայ :

ԹՐԱԿԻԱ աշխարհ մեծ յԵւրոպա, յեղբ Եփեսոսն Պոն

տասի և եղևան ծովու, գրեթէ առ հասարակ ընդ իշխանու-
թեամբ արքային մակեդոնացւոց : Մասն մեծ Ռոմէլէի և
Բուլղարաց :

ԹԲԱԿԻԱ ծովեզերեայ կոչեին ոչ միայն սահմանք Թրա-
կիոյ՝ որ առ եզր եզկտկան ծովու, այլ և ծովեզերք Մակե-
դոնիոյ մինչև ՚ի Թեսաղիա . զի Թրակացիք երբեմն մինչև անգր
տարածեցան, բայց Յոյնք և մակեդոնացիք հալածեցին զնոսա,
և յաւուրս Անաբարսեայ սահմանէր անուան այն յանձուկ
սահմանս Թագաւորութեան ՚ի ծովեզր ևեթ Թրակիոյ . զոր
և զայն ընդ հուսոյ կաշաւ Փիլիպպոս :

ԹԲՈՆԻՈՆ մայրաքաղաք Լօկրիսացւոց եպիկրեմիդեանց :
Աւերակք :

Ի

ԻԲԵՐԻԱ աշխարհ մեծ յԵւրոսպա : Սպանիա :

ԻԴԱ շէտան մեծ ՚ի Կրեաէ կղզի :

ԻԴԱ շէտան ՚ի Տրովագա ՚ի փոքրն Ասիա :

ԻԹԱԿԱ կղզի ՚ի ծովն յոնիական : Թիւսի :

ԻԹՈՄԷ շէտան և բերդ ՚ի Մեսենիա :

ԻԿԱՐԻԱ կամ ԻԿԱՐՈՍ կղզի յեզեան ծով : Նիւսիսի կամ
Բոսնիսի :

ԻԿԱՐԻԱ աւան յԱտափէ :

ԻՂԻԿԱ ծովակ ՚ի Բիովաիա :

ԻՂԻՈՆ . Տէս Տրովագա :

ԻՂԻՍՈՍ գետ փոքրիկ մերձ յԱթէնս :

ԻՄԲՐԸՍՈՍ գետ ՚ի Սամոս կղզի : Միւսիսիս, կամ Ա-
զորեաց գետ :

ԻՄԲՐՈՍ կղզի յեզեան ծով : Ինչոս :

ԻՄԵՏ շէտան յԱտափէ :

ԻՄԵՐԱ քաղաք Յունաց ՚ի Սիկիլիա : Աւերակք մերձ ՚ի
քաղաքն Թիւսիսի :

ԻՆԱՐՈՍ գետ յԱրգոլիս :

ԻՆԴՈՍ գետ մեծ յԱսիա, որ սահմանէր զաշխարհ Պար-
սից ընդ արեւելս : Սիւս :

ԻՆՈՊ գետ ՚ի Դեղոս կղզի :

ԻՈՍ կղզի, մի ՚ի Կիւկլադայց : Նիւսիսիսիս :

ԻՊԵՐԲՈՐԷԱՅԻՔ . ազգ անգոյ, զոր համարեին Յոյնք ՚ի
հիւսիսակողմն Ելլագայ . այլ անուան այս ոչ այլ ինչ նշանա-
կէ, բայց զբնակիչս անգր քան զհիւսիսս :

ԻՊՊՈԿՐԵՆԷ աղբիւր ՚ի Բիովաիա :

ԻՍԻԿՍ քաղաք յԱրդողիս :

ԻՍՏԵՐ, գեա մեծ յԵւրոպա, որ անկանի յԵւֆոնեանն Պոնտոս : Դանուբ, Թաւն :

ԻՏԱԼԻԱ, աշխարհ մեծ յԵւրոպա :

ԻՐԱ լեառն և բերդ ՚ի Սեաննիա :

Լ

ԼԱԴՈՆ գետ յԱրկազիս :

ԼԱԿԵՂԵՄՈՆ, Տէս Սպարտա :

ԼԱԿՈՆԻԱ գաւառ յունաստանի ՚ի Պեղոսոնես : Զաւնի :

ԼԱՄԻԱ քաղաք ՚ի Թեսաղիա : Զաւնի քաղաք :

ԼԱՄՓՍԱԿՈՆ քաղաք Յունաց յԱսիա, յեզր Ելլեսպոնեանայ : Լաւնի աւան :

ԼԱՊԻԹԱՅՔ, նախնի բնակիչք Թեսաղիոյ : Որք յաւուրս Անաքարսեայ ոչ ևս գոյին :

ԼԱՏՄՈՍ լեառն ՚ի փոքրն Ասիա, ՚ի մեջ սահմանաց Յոնիոյ և Կարիոյ :

ԼԱՐԻՍԱ գլխաւոր քաղաք ՚ի Թեսաղիա : Ենի շէնի :

ԼԱՐԻՍՈՍ գետ, որ բաժանէ ընդ Եղիս և ընդ Աքայիա :

ԼԱՐԻՈՆ լեառն յԱտաիկէ :

ԼԵԲԱԴԻԱ քաղաք ՚ի Բիովաիա : Լաւնի քաղաք :

ԼԵԲԵԴՈՍ քաղաք Յոնիոյ ՚ի փոքրն Ասիա : Աւերակք յեզր ծովու ընդ Զմիւռնան և ընդ Կողովոն :

ԼԵԹԷ աղբուր մերձ ՚ի Լեբազիա ՚ի Բիովաիա :

ԼԵԼԱՆՏՈՍ գետ յԵւրիա :

ԼԵՄՆՈՍ կղզի յեդեան ծով : Սաւնի կամ Եւնի :

ԼԵՊԵԹԻՄՆՈՍ լեառն ՚ի Լեսբոս կղզի :

ԼԵՍԲՈՍ կղզի մեծ յեդեան ծով, մասն Եւոզեայ : Մի քիւնի :

ԼԵՏՐԻՆԷՍ քաղաք փոքրիկ յԵղիս, մերձ ՚ի բերան Ալփեայ :

ԼԵՐԻՆՔ ՍՊԻՏԱԿՔ ՚ի Կրեան : Լեբիք մերձ ՚ի Սֆաւնի քաղաք :

ԼԵՐՆՈՍ կամ ԼԵՐՆԱ ծովակ յԱրդողիս : Որ արդ Ազոբիք կոչի վասն աղորեայն՝ որ կան ՚ի բերան լճին :

ԼԵՐՈՍ կղզի, մի ՚ի Սպարազեանց : Լիւնի :

ԼԵԻԿԱԴ, կղզի կամ ցամաք կղզի ՚ի ծովեզր Ակարնանիոյ : Ալիա խոր :

ԼԵԻԿԱԴ հրուանդան ՚ի Լեկազ կղզի, յորոյ վերայ մեծեան Ապոլոնի կառուցեալ կայ : Գլուխ Տաւնի :

ԼԵՒԿՏՐԱ աւան 'ի Բիտլիա :
 ԼԵՒՈՆՏԻՈՆ քաղաք Յունաց 'ի Սիկկիլիա : ԼԷՆԻԷԻ :
 ԼԵՔԷԱ նաւահանգիստ Կորնթոսի 'ի կրիսական ծով :
 ԼԻՐԻԱ կամ Ափրիկէ, մի յերկը մասանց աշխարհի :
 ԼԻՐԻԱԿԱՆ ծով. Տէս Ծով :
 ԼԻԼԵՈՆ քաղաք 'ի Փովկիս :
 ԼԻՎԱՊԵՏՈՍ ԲԸՐԻ 'ի ներքսակողմն քաղաքին աթենա

յւոց :

ԼԻՎԻՈՆ կամ ՈՂԻՄՊՈՍ լեառն յԱրկադիա :
 ԼԻՎԻԱ աշխարհ 'ի փոքրն Ասիա : Սահմանք Մէմֆէն և
 Թէբէն գաւառաց :
 ԼԻՎՈՍՈՒՐ քաղաք յԱրկադիա :
 ԼԻՎՈՐԻԱ, ծագ Պարնասեայ լերին 'ի Փովկիս : ԼԻՎՈՐՆՆ
 լեառն :

ԼԻՎՏՈՍ քաղաք 'ի Կրեաէ :
 ԼԻՆԴՈՍ քաղաք փոքրիկ 'ի Հոսդոս :
 ԼԻՒԴԻԱ աշխարհ 'ի փոքրն Ասիա : Ընդարձակ սահմանք
 Արշն և Սուրիոն գաւառաց :
 ԼԻՒՐԻՎԻ աշխարհ մեծ յԵւրոպա, զորոյ զկողմն մի կա-
 լաւ փիլիսոսոս արքայ մակեդոնացւոց : Ի սահմանս սորա բո-
 վանդակէին Դաղմատիա և Ալբանիա :

ԼՈՎՐԻՍ ԵՊԻՉԵՓԻՒՍ քաղաք Յունաց յԽաալիա : ՄՅԷ-
 ԲՈՒ Պրոպոնտոս, աւան և աւերակք :
 ԼՈՎՐԻՍԱԿԱՆ աշխարհ, յորում են գաւառք յունաստա-
 նի երեք այլևայլք, բնակեալք յազգաց՝ որ անդստին 'ի միոջէ
 նախնոյ սերեալ էին, և կոչէին Լոկրիք եպիկինեմիդացիք, Լոկ-
 րիք սպարացիք, և Լոկրիք Ոզոքք :
 ԼՈՒՎԱՆԻԱ գաւառ յԽաալիա : Ի սահմանս Նէապոլսոյ
 Պարիսիս, և Բրիտիսիս լիբիէրիցէ :

Խ

ԽՈՒԺԱՍՏԱՆ աշխարհ մեծ յԱսիա ընդ Լիւանուլիանք
 Պարսից, որ և Շուշան կոչէր : Խուժաստան գաւառ Պարսից :

Ծ

ԾՈՎ ԱԴՐԻՒՆԿԱՆ կամ ՀԱՆԴՐԻՆ, որ՞ բախէ զՏիւսի-
 սային եզերս Խաալիոյ : Ծոց վէնեակոյ :
 ԾՈՎ ԱՏԼԱՆԴԱԿԱՆ անդր քան զՀերակղեայ արձան

որն, որում համարէին հասանել և մինչև 'ի հեղիկս : Առլան-
զական Ովկիանոս :

ԾՈՎ ԵԳԻՒԱԿԱՆ, որ անջրայեակը ընդ յունաստան և ընդ
փոքրն Ասիա, և կղզիք բազումք էին 'ի նմա : Աբշխակզացոս :

ԾՈՎ ԼԻԲՒԱԿԱՆ, որ տարածանէր 'ի Սիկիլիոյ մինչև 'ի
Փիւնիկէ, և Թանայր զափուես Եւրոպայ, Ասիոյ և Աֆրի-
կեայ : Մասն միջերկրականին, որ տարածանի 'ի Սիկիլիոյ մինչև
Յեզիպոսոս :

ԾՈՎ ԿԱՍԲԻՅ 'ի ներքսկողմն Ասիոյ : Ծով Կասբիա-
կան :

ԾՈՎ ԿԱՐՄԻՐ կամ ԾՈՅԱՐԱՐԻՈՅ, որ բաժանէր ընդ
Արարիա և ընդ Եզիպոսոս : Ծոց Արարիոյ : Կարմիր ծով :

ԾՈՎ ԿՐԻՍԱԿԱՆ, որ բաժանէր ընդ Աքայիա և ընդ
Փովկես : Ծոց Լեպանտեայ :

ԾՈՎ ՅՈՆԻԱԿԱՆ, որ բաժանէր ընդ Իտալականն յու-
նաստան և ընդ Սիկիլիա : Մասն միջերկրական ծովուն, որ է
'ի մէջ Թուրքաստանի, Իտալիոյ և Սիկիլիոյ :

ԾՈՎ ՍԱՄՈՆԵԱՆ, որ ընդ Աստիկէ, ընդ Կորնթոս և ընդ
Արգոսիս : Ծոց Եզինայ :

ԾՈՎ ՏՈՒՐԵՆԵԱՆ, որ առ հարաւային ափամբք Իտա-
լիոյ կղզիս բերելով յինքեան զՍիկիլիա, զԿորսիկա, և զՍար-
դենիա : Ծով Թուրանոյ :

Կ

ԿԱՌԻՐ : Տես հերակղեան արձանք :

ԿԱԼԻՌՈՆ քաղաք յԵսոզիա : Աւերակ մերձ 'ի Մաւրա-
թի գիւղ :

ԿԱԼՓՈՍՈՎ, կղզի մերձ 'ի ծովեզերս Իտալիոյ, ոչ ինչ հե-
ռի 'ի Կրոտոնէ : Եայս մերձ 'ի հրուանդանն կոչեցեալ սեանց :

ԿԱՄԱՐԻԱ քաղաք Յունաց 'ի Սիկիլիա : Քաւաւն գիւղ
և աւերակ :

ԿԱՄՐԻԱ քաղաք փոքրիկ 'ի Հաոզոս կղզւոյ : Քաւաւն գիւղ :

ԿԱՅԻՍՏՐԱ գետ 'ի Յունիա : Քիւլիս Միսթէր, կամ Մե-
անդրոս փոքր :

ԿԱՊԱՌՈՎ ԿԻԱ կամ ԳԱՄՐԻՔ աշխարհ 'ի փոքրն Ասիա :
Քաւաւն :

ԿԱՍԲԻՅ ծով : Տես Ծով :

ԿԱՍՍԵՆԵՐԵԱՆ կղզիք 'ի ծովն առլանդական : Սորին-
կեան կամ Բրիտանեան ևս կղզիք :

ԿԱՍՏԱԼԻԱ աղբիւր մերձ 'ի քաղաքն Գեղիկիս : Քիւլիս Միսթէր :

ԿԱՏԱՆԱ քաղաք Յոճնայ 'ի Սիկիլիա : Բաբանէա :

ԿԱՐԵՍՈՍ կամ ԿՈՐԵՍՈՍ քաղաք և նաւահանգիստ Կէայ կղզւոյ : Բաբանէա :

ԿԱՐԻԱ աշխարհ 'ի փոքրն Ասիա : Մէնթէնէա :

ԿԱՐԻՍՈՍ քաղաք յԵւբիա կղզի : Բաբանէա . Բաբանէա առաջ , բերդ ամուր :

ԿԱՐՄԻՐ . Տէս Ծով կարմիր :

ԿԱՐԲԵԴՈՆ քաղաք մեծ 'ի ծովեզր Լիբիոյ կամ Աֆրիկէայ : Աւերակք մերձ 'ի քաղաքն Թաւուս :

ԿԱՆՆՈՍ քաղաք ծովեզրեայ 'ի Կարիա :

ԿԱՓԻԷՍ քաղաք յԱրկադիա :

ԿԵՂՏԲ ազգ մեծ յԵւրոպա , բնակեալ 'ի Գաղղիա կամ 'ի կեղտական աշխարհն : Ֆրանսոյ :

ԿԵՆՏԱՆԻՐԵԱՆԻ կամ ՉԻԱՅՈՒԼԻՔՆ անուանեալ նախնի բնակիչք Թեսսալիոյ , որք յաւուրս Անաքարեսայ ոչ ևս գոյին :

ԿԵՆՔԻԷԱ նաւահանգիստ Կորնթոսի 'ի սարոնեան ծով :

ԿԵՐԱՄԻԿՈՆ արտաքին , աւան յԱտաիկէ մերձ յԱթէնս :

Սէրօլէ քիւղ :

ԿԵՓԱՂԵՆԻԱ կղզի 'ի յոնիականն ծով : Չեֆալոնէա :

ԿԵՓԻՍ գետ 'ի Փովկիա :

ԿԵՓԻՍ գետ , որ հոսէ մերձ յԱթէնս :

ԿԵՓԻՍ գետ մերձ յԵլևսիա :

ԿԷՈՍ կղզի , մի 'ի Կիւկլադայց : Չէա :

ԿԷԴՈՆԵԱ քաղաք 'ի Կրեաէ կղզւոջ : Ակլադիա գիւղ և աւերակք :

ԿԷԶԻԿՈՆ քաղաք Յոճնայ 'ի Պրոպոնտիս : Աւերակք :

ԿԷԹԵՐԻԱ կղզի 'ի հարաւակողմն Լափոնիոյ : Չեթիօ :

ԿԷԹԵՐՈՆ լեառն ընդ Ատաիկէ և ընդ Բիտլիա : Եղատիա լեառն :

ԿԷԼԻԿԻԱ աշխարհ 'ի փոքրն Ասիա : Բաբանէա :

ԿԷԼԼԵՆԷ քաղաք ծովեզրեայ յԵղիս : Բաբանէա քաղաք :

ԿԷԼԼԵՆԷ լեառն յԱրկադիա :

ԿԷՆԵԹԱՅԻՔ , բնակիչք Կինեթայ քաղաքի յԱրկադիա : Բաբանէա քաղաք :

ԿԷՆԹՈՍ լեառն 'ի Գեղոս կղզւոջ :

ԿԷՆՈՍԱՐԳԷՍ պարակղ և կրթարան արտաքոյ պարսպաց Աթէնայ :

ԿԷՊԱՐԻՍԻԱ քաղաք 'ի Մեոնիա : Արկադիա քաղաք :

ԿԷՊՐՈՍ կամ Բիպրոս կղզի 'ի ծովն լիբիական : Խըրսոյ :

ԿԷՌԱ քաղաք ծովեզրեայ 'ի Փովկիա : Աւահանգիստ Սալոնայ :

ԿԷՍՍԻԱՅԻՔ , ազգ բնակեալ 'ի խաժաստան յԱսիա , որ էր գաւառ Պարսից :

ԿԻՐՓԻՍ ՂԵԱՆՆ Ի ՓՈՎԿԻՍ : ՍԵՒ-- :

ԿԻՒԴՆՈՍ զԵՍ ԿԻՆԿԻՅՅ ԵՄՈՒՄ : ԳԵՍ ՏԱՐԱՆԻ :

ԿԻՒԹՆՈՍ ԿՂՉԻ, ՄԻ Ի ԿԻՆԿԻՅՅՅ : ԹԵՐՄԻՍ ԿՂՉԻ :

ԿԻՒԿԼԱԴԱՅՔ ԿՈՒՐՄԱՆ ԿՂՉԻՔ, ԽՈՒՄԻ ԿՂՉԻՅՅ ԵՒ
 զԵՍԿԱՆ ԾՈՎ, ՈՐ ՍՐԳ ՄԻ ԸՄՈՒ ՄԻՅԷ ԱՆՈՒՄԻՆ և ՍՆ ևՍ ՀԱՄԱՆ
 ԽՈՒՄԻ :

ԿԻՒԿԵՆԱԿԱՆ ՍԵՒՄԱՐՆ ԵՄՓՐԻԿԵ ԿՈՒՐՄԱՆ Ի ԼԻՐԻՍ : ԳԱՆ
 ԱՍՏՆԱՄԻՆՆԻՆ ՏՐԻՍՏՆԱՆ Ի ՊԱՐՐԱՍ :

ԿԻՒԿԵՆԵՒ ՔՈՂՄԻ ԶՈՒՄՅՅ, ՄԱՅՐԱՔՈՂՄԻ ԿԻՆԿԵՆԱԿԱՆ
 ՍԵՒՄԱՐՆԻՆ : ՔՈՂՄԻ ԳԻՆՂ և ԱԵՐԱԿ :

ԿՂԱԶՈՍԵՆԵՒ ՔՈՂՄԻ ԶՈՒՄՅՅ Ի ՓՈՐՐՈՒՄ ԵՄՈՒՄ : ԿՂՉԻ ՍՐԳ
 ՐՈՅՆ ԶՈՒՄՅՅՆՈՒ, և ԱԵՐԱԿ Ի ԾՈՅ ԶՄԻՆՈՒՄՅՅ :

ԿՂՍՈՐ ՔՈՂՄԻ ԵՄՓՐԻՍՏԱՆ : ԱԵՐԱԿ :

ԿՆԻՒՌՈՍ ՔՈՂՄԻ Ի ԳՈՐԻՍ Ի ՓՈՐՐՈՒՄ ԵՄՈՒՄ : ԱԵՐԱԿ :

ԿՆՈՍՈՍ, ՄԻ ԵՄՓՐԻՍՏԱՆ ՔՈՂՄԻՅՅ Ի ԿԵՆԱԿԱՆ ԿՂՉ
 ՂՄՅՅ : ՄԵՆԱՍՏԱՆ և ԱԵՐԱԿ :

ԿՈԿԻՍՈՍ զԵՍ ԵՄՓՐՈՍ :

ԿՈՂՈՆԵՒ ԱՆՆՆ ԵՄՈՒՄ : ԵԿԵՂԵՅՆ ԵՄՐՈՅՆ ԵՄՓՐՈՍՅՅ :

ԿՈՂՈՆԻՒԵՍ ՔՈՂՄԻ ՓՈՐՐՈՒՄ Ի ՄԵՆԱԿԱՆՆԱՆ :

ԿՈՂՈՆԻՒԵՍ ՔՈՂՄԻ ՓՈՐՐՈՒՄ Ի ՄԵՆԱԿԱՆՆԱՆ :

ԿՈՂՈՓՈՒՄ ՔՈՂՄԻ ԶՈՒՄՅՅ Ի ՓՈՐՐՈՒՄ ԵՄՈՒՄ : ՈՆ ևՍ ԵՒ Ի ՄԻՅԻ :

ԿՈՂՐԻՍ ԿՈՒՐՄԱՆ ԿՈՒՐՄԱՆ ԵՄՓՐՈՍ ՍԵՒՄԱՐՆ ԻՆՍ ԵՄՈՒՄ
 ՍԻՆԱՍՏԱՆՆԻՆ ՊՈՒՍՏՈՒՄ : ՉԵՐԿԵՒ ԵՒ ԵՒ ԵՒ ԵՒ : ԵՒ ԱՆՆ
 ՔՈՒՍՏԱՆ ՄԻՆԻՍԵՆԻՍ, ԳՈՐԻՍ, և ԻՆԵՆԻՍ :

ԿՈՊԱՅԻՍ ԾՈՎԱԿ Ի ԲԻՍՈՒՄ : ԹԵՐՄԻՍ :

ԿՈՎՂ ԿՂՉԻ, ՄԻ Ի ՍԱՐՐԱՔԵԱՆՅՅ, ՄԱՍՆ ԳՈՐԻՍ ՔՈՒՍՏԱՆ
 ԻՆԻՍՏԱՆՅՅ :

ԿՈՐԻԿԻՍՈՍ, ԱՆՃԱՆ Ի ՓՈՎԿԻՍ :

ԿՈՐԻԿԻՐԱ, ԵՐԵՄԻ ԿՈՆՏԵՅԵԱԼ ԿՂՉԻ ՓԵՍԿԵԱՆՅՅ, Ի ՅՈՒՄԱ
 ԿԱՆՆ ԾՈՎ : ՔՈՂՄԻ :

ԿՈՐԻԹԵՍ ՆԵՂՈՒՄՅՅ, ՈՐ ՔՈՆՏԱՆՏԻՆՈՒՍ ԿՂՉԻ ԸՆԴ ԶԱՄԱՔ
 ԵՐԿԻՐՆ ԵՄՈՒՄ : ԵՒ ԵՒ ԵՒ :

ԿՈՐԻԹՈՍ ՄԱՅՐԱՔՈՂՄԻ ԿՈՐԻՍԹԱՆԱՆ ՔՈՒՍՏԱՆՆԻՆ Ի ՊԵՂՐՈՍ
 ԱՆՆԱՆ : ԿԵՐԿԵՆ :

ԿՈՐՈՆԵՒ ՔՈՂՄԻ Ի ՄԵՆԱԿԱՆՆԱՆ : ԱԵՐԱԿ :

ԿՈՐՈՆԵՒԱ ՔՈՂՄԻ Ի ԲԻՍՈՒՄ :

ԿՈՒՄԱ ՔՈՂՄԻ ԶՈՒՄՅՅ ԵՄՈՒՄ : ԱԵՐԱԿ ԻՆՍ Ի
 ՆԵՍՏՈՒՄ :

ԿՈՒՄԱ ՔՈՂՄԱՆ ՔՈՂՄԻ ԵՄՈՒՄ Ի ՓՈՐՐՈՒՄ ԵՄՈՒՄ : ՆԵՒ
 ՏՈՐԻ ԳԻՆՂ :

ՀԱՅԱՍՏԱՆ աշխարհ մեծ յԱսիա :

ՀԵՐԱԿՂԵԱՅ ՄԵԼԱՄՊԻԳԵԱՅ վեմն . բազին կամ անդրի հերակղեայ առ լոկրիսացիս , մերձ 'ի Թեքմոսպիլէ :

ՀԵՐԱՅ մհհեանն մերձ 'ի Սամս քաղաք : Դեռ ևս սիւն մի նորա կայ կանգուն :

ՀԵՐԱՅ մհհեանն որ ընդ Միկէնս և ընդ Արդոս :

ՀԻՒՊԱՏ քաղաք 'ի Թեասոզիս : Փռւրուի :

ՀՆԳԱԲԼՈՒՐ , վայր մերձ 'ի Սպարսա :

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ , աշխարհ մեծ յԱսիա , ծագ արեւելից յաւուրս Անաքարսեայ , ուր բնակէին հնդիկք , և մասն ինչ նորա էր ընդ ձեռամբ Պարսից : Հիւրիւքան :

Հոմերոսի քարայրն , յակն Մեղէս գետոյ 'ի Յոնիս :

ՀՌԱՄՈՆ աւան յԱտաիկէ : Գիւղ և ամրոց :

ՀՌԵՒԻՈՆ քաղաք Յունաց յԽաալիս : Ռեճճէ քաղաք :

ՀՌԵՆԵԱ կղզի , մի 'ի Կիւկլադայց : Դեղոս մեծ , մի յերկուց կղզեաց՝ զորս նաւորգք Սփիւրս կոչեն :

ՀՌՈՒՂՈՍ կղզի , որ երբեմն կոչէր Ոփիուսա , վերջին 'ի կղզիս եգէան ծովու առ եղերքք Կարիոյ , և մասն Դորիս գաւառի : Ռուրու :

ՀՌՈՒՂՈՍ մայրաքաղաք 'ի Հոտոս կղզի : Ռուրու :

ՀՌՈՒՂՈՍ քաղաք Յունաց յԻրերիս : Ռուրու քաղաք 'ի Սպանիս :

ՀՌՈՎՄ քաղաք յԽաալիս :

Մ

ՄԱԳՆԵՍԻԱ գաւառ 'ի Թեասոզիս բնակեալ 'ի Մագնեսաց : Ծռւրու և Մուրիւից :

ՄԱԳՆԵՍԻԱ մհանդրեան , քաղաք Յունաց 'ի Կարիս մերձ 'ի Մեանդրոս : Կերմուղէի :

ՄԱԼԷԱՅԻՒԲ , աղց բնակեալ 'ի Թեասոզիս :

ՄԱԼԷՈՍ հրուանդան 'ի Լակոնիս : Գլուխ ձալէ կամ Սանթանդէի :

ՄԱԼԷՈՍ հրուանդան 'ի Լեորոս կղզի : Չէլիւն գաւառ :

ՄԱԿԵՒՈՆԵԱ աշխարհ մեծ յԵւրոպա 'ի հիւսիսակողմն յունաստանի : Մասն Ռումէլի , որ 'ի հիւսիսոյ Թեասոզոնիկեայ տարածանի մինչև 'ի լերինս : Մակեդոնիս կոչին և ամե-

նայն սահմանք իշխանութեանն Փիլիպպեայ արքային մակե-
դոնացւոց, որ տիրէր և ՚ի Թրակիա և ՚ի կողմն մի Լիւրիկեայ:

ՄԱՆՏԻՆԷԱ քաղաք յԱրկազիա: Կռէշշ = գիւղ և աւե-
րակք:

ՄԱՍԻԼԻԱ, քաղաք Յունաց ՚ի Գաղղիա: Մռէշշ = ՚ի
Յռւնա:

ՄԱՐԱԹՈՒՆ աւան մեծ յԱտիկէ: Մարաթոն գիւղ:

ՄԱՐՊԵՍՈՍ շէտան ՚ի Պարոս կղզի:

ՄԱՐԲ կամ ՄԵՂԲ աշխարհ մեծ յԱսիա, բնակեալ ՚ի
Մարաց, ընդ ձեռամբ արքային Պարսից: Իշշ = ձէ՛՛, գա-
ւառ Պարսից:

ՄԵԳԱՂՈՒՊՈԼԻՍ մայրաքաղաք Արկազիոյ: Սիւն = աւան
և աւերակք:

ՄԵԳԱՐԱ քաղաք փոքրիկ ՚ի Սիկիլիա: Յամաք կղզի Մագ-
նեայ:

ՄԵԳԱՐԱ մայրաքաղաք ՚ի Մեգարիս: Մեգարս քաղաք
փոքրիկ:

ՄԵԳԱՐԻՍ գաւառ փոքրիկ յԵլլադա:

ՄԵԴԻՄՆԷ քաղաք ՚ի Լեօբոս կղզի: Մշշ = աւան և բերդ:

ՄԵԴԲ. Տէս Մարք:

ՄԵԹՈՒՆ քաղաք ՚ի Մակեդոնիա:

ՄԵԼԻՏԻՆԷ կղզի ՚ի հարաւոյ Սիկիլիոյ: Մււ = կղզի ՚ի
միջերկրական ծով:

ՄԵՂԱՍ գետ ՚ի Պանփիլիա:

ՄԵՂԻՍ վտակ ՚ի Չմիւռնա: Գետ ՚ի Չմիւռնա:

ՄԵՂՈՍ կղզի, մի ՚ի Կիւկլադայց: Միւ = Պիւլի + Կէշշ =
Դշւի +:

ՄԵՄՓԻՍ մայրաքաղաք Եգիպտոսի: Որոյ շէն արդ հետք ՚ի
միջի:

ՄԵՆԱՂՈՍ շէտան յԱրկազիա:

ՄԵՆԴԷ քաղաք ՚ի ջամաք կղզւոջն Պալլենէ ՚ի Մակեդոնիա:

ՄԵՆԵՂԱՅՈՒՆ շէտան ՚ի Լակոնիա:

ՄԵՍՍԵՆԱ կամ ՄԵՍՍԱՆԱ, երբեմն Չանկլէ, քաղաք
Յունաց ՚ի Սիկիլիա: Մշշ = քաղաք:

ՄԵՍՍԵՆԷ մայրաքաղաք Մեսսենիոյ: Մշշ = Միւլի քաղաք
և աւերակք:

ՄԵՍՍԵՆԻԱ գաւառ յունաստանի ՚ի Պեղոպոնես: Արև-
մբտեան հիւսիսակողմն Մշշ =:

ՄԵՍՍԵՆԻՈՅ ծոց, որ ընդ Մեսսենիա և ընդ Լակոնիա:
Ծոց Կորոնայ:

ՄԵՏԱՊՈՆՏՈՍ քաղաք Յունաց յԱտալիա: Թշշ = ՚ի
Տշշ, աշտարակ և գիւղ:

ՄԻՆԿԻՐՈՍ գեա մեծ 'ի փոքրն Աօխա : Պէշիւս Մէիւքէր :
 ՄԻՆՈՎ ՏԵԱՆ ծովակ, լիճ մեծ՝ որ կցորդի ընդ Եւփրինեանն
 Պանտասի ընդ կիսմէրեանն Վասփոր : Աշուս ծով :

ՄԻՂԻԱ քաղաք յԱրգոսիս :

ՄԻԱՍԱ քաղաք Կարիոյ 'ի փոքրն Աօխա :

ՄԻԼԵՏՈՍ մայրաքաղաք Յանիոյ 'ի փոքրն Աօխա : Գիւղ և
 աւերակք :

ՄԻԼԻՔՈՍ գեա յԱքայիս :

ՄԻԿԱՂԷ Լեառն Յանիոյ 'ի Փոքրն Աօխա : Սահառն Լեառն :

ՄԻԿԵՆՔ քաղաք յԱրգոսիս : Քշուս գիւղ և աւե-
 րակք :

ՄԻԿՈՆԷ կղզի, մի 'ի Կիւկլադայց :

ՄԻՆԴՈՍ քաղաք Կարիոյ 'ի փոքրն Աօխա : Գիւղ և աւե-
 րակք :

ՄԻՆՈՎԱ ծովեզերեայ քաղաք 'ի Սիկկլիս : Թուսն քիւս-
 ըս քիւսնս, աշտարակ և աւերակք :

ՄԻՏԼԻՆԷ քաղաք 'ի Լեսբոս :

ՄԻՈՒՍ քաղաք Յանիոյ 'ի փոքրն Աօխա : Վաղու ևս կոր-
 ծանեալ և անհետ լեալ :

ՄԻՍՍԱ աշխարհ 'ի փոքրն Աօխա, որ տարածանէր 'ի
 Պրոսպոնտեայ մինչև յԵգեան ծով : Պաւառ Խարասեայ, և
 մասն գաւառին Խիւքուէն քիւիւրոյ :

ՄԵՄՈՍԻՆԷ աղբիւր մերձ 'ի Լերագիս 'ի Բիովաիս :

ՄՈԹՈՆԷ քաղաք 'ի Մեսսեիս : Մշոն քաղաք :

ՄՈՂՈՍՔ, աղք բնակեալ յԵփիրոս : Բնակէին 'ի կողմն
 մի Ալքանիոյ :

ՄՈՓՍՈՆ քաղաք 'ի Թեսաղիս :

ՄՈՒՆԻՔԻԱ, մի 'ի նաւահանգստից Աթենայ :

ՄՈՒՍԱՅԻՑ աղբիւրն և անտառ զիցանուէր 'ի Բիովաիս :

3

ՅԱՂԻՍ քաղաք փոքրիկ 'ի Հոռոգոս կղզի : Աւերակք մերձ
 'ի Լեառն Ֆիլիւրն :

ՅԱՈՍ քաղաք Կարիոյ 'ի փոքրն Աօխա : Հուսն քիւիւ-
 րերդ և աւերակք :

ՅՈՆԻԱ գաւառ 'ի փոքրն Աօխա, յորում բովանդակէին
 ծովեզերք Լիւզիոյ, և մասն ինչ ծովեզերաց Սարիոյ, և Քիոս
 և Սամոս կղզիք : Ծովեզերեայ Սուրուսն և Ալքէն գաւառաց-
 Ենիւս :

ՅՈՒՆԻԱԿԱՆ ծով. Տէս Ծով:

ՅՈՒՆԻԱՅԻՔ Յոյնք. այսպէս կոչէին ամենայն ազգք Եւրոպայ, սերեալք 'ի Յունէ 'ի կրասեր որդւոյ Հելլենի. որպէս ամենայնք և այլն, և դաղթականք նոցա:

ՅՈՒԼԻՍ մայրաքաղաք 'ի Վեոս կղզի: Աւերակ:

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ. Տէս Ելլագա:

Ն

ՆԱԿԿԻՍԵԱՅ աղբիւրն 'ի Բիւլոսիա:

ՆԱԿԲԱՏԻՍ քաղաք Յունաց յԵղիպտոս:

ՆԱԿԱԿՏՈՆ քաղաք յաշխարհին Լոկրիսացւոց Ողոջաց: Լիպանտոս քաղաք:

ՆԱԿԼԻԱ քաղաք յԱրգողիս: Նաբուէ քի Ռամանէ քաղաք:

ՆԱԲՍՈՍ կղզի, մի 'ի Վիւկլագայց: Նաբոն:

ՆԱԲՍՈՍ քաղաք Յունաց 'ի Սիկիլիա: Քառնէլ Սախոս ամրոց:

ՆԵԴԱ գետ, որ բաժանէ ընդ Եղիսական գաւառն և ընդ Մեսսենիա:

ՆԵՂՈՍ գետ մեծ յԱֆրիկէ կամ 'ի Լիբիա: Նիւի Կառնէլ:

ՆԵՄԵԱՅ անտառն մերձ 'ի քաղաք անգր Նեմէս:

ՆԵՄԵԱՅ առիւծոն անձան յԱրգողիս: Քարայրն որ ընդ Արգոս և ընդ Վորնթոս:

ՆԵՄԷԱ գիւղ, երբեմն քաղաք յԱրգողիս: Աւերակք:

ՆԵՍՏՈՍ գետ 'ի Թրակիա: Նեստոս, Մէնոս:

ՆԷԱՊՈԼԻՍ. Տէս Պարթենոպէ:

ՆԻԿԻԱ ամրոց և երկիր Լոկրիսացւոց մերձ 'ի Թերմոպիլէ:

ՆԻՍԻԱ նաւահանգիստ Մեգարայ 'ի սարոնեան ծով: Երկրասան եկեղեցիք, գիւղ:

ՆՈՆԱԿԻՍ քաղաք փոքրիկ յԱրկադիա:

Շ

ՇԱԿՔ. Տէս Սակք:

ՇՕՇ մայրաքաղաք Խուժաստանի, մի 'ի Թագաւորանիստ քաղաքացն Պարսից:

Ո

- ՈՂԲԻՈՍ գեա յԱրկադիա, որ և Արոյանիս:
- ՈՂԻՄՊԻԱ կամ ՊԻՍԱ քաղաք Հռչակաւոր յեղիսական
 դաւառի: Միչոտ գիւղ և աւերակք:
- ՈՂԻՄՊԻԱՍ աղբիւր յԱրկադիա, ոչ մշտահոս:
- ՈՂԻՄՊՈՍ կամ Դիւքնկէց լեառն, որ բաժանէ ընդ Թե-
 սացիա և ընդ Մակեդոնիա:
- ՈՂԻՄՊՈՍ լեառն յԱրկադիա. Տէս Լիկէսն:
- ՈՂԻՆԹՈՍ քաղաք ՚ի քաղկիսական դաւառի ՚ի Մակեդո-
 նիա: Գիւղ:
- ՈՄՈՂԻՍ քաղաք փոքրիկ ՚ի Թեսաղիա: Պազա աւան:
- ՈՊՈՍ մայրաքաղաք Լոկրեայ սպասացւոց:
- ՈՍՍԱ լեառն ՚ի Թեսաղիա: Քիսազ լեառն:
- ՈՎԲԱ լեառն յԵւբիա կղզի:
- ՈՐԷՆ քաղաք յԵւբիա կղզի: Օրէո աւան և նաւահան-
 դիս:
- ՈՐՈՊ քաղաք ՚ի Բիովտիա, վան որոյ ընդերկար պատե-
 րազմեցան ընդ միմեանս ակեհացիք և Թերացիք: Գիւղ:
- ՈՐՔՈՄԵՆՈՆ քաղաք ՚ի Բիովտիա: Գիւղ և աւերակք:
- ՈՐՔՈՄԵՆՈՆ քաղաք յԱրկադիա:
- ՈՓՈՒՍԱ. Տէս Հոռոս:

Պ

- ՊԱԳԱՍՈՍ քաղաք և նաւահանդիս ՚ի Թեսաղիա: Վշտ
 ամրոց և նաւահանդիս:
- ՊԱԳԷ քաղաք ՚ի Մեդարիա: Գիւղ:
- ՊԱԼԼԵՆԷ ցամաք կղզի ՚ի քաղկիսական դաւառի ՚ի Մա-
 կեդոնիա: Յամաք կղզի Կասսանդրեայ:
- ՊԱԿՏՈՂՈՍ գեա ՚ի Լիւդիա:
- ՊԱՄԻՍՈՍ գեա ՚ի Մեսսեիա:
- ՊԱՄՓԻԼԻԱ աշխարհ ՚ի փոքրն Ասիա: Ի սահմանս Հ֊ՓՊԻ
 և Թէսէի:
- ՊԱՄՓԻՂԱԳՈՆԻԱ աշխարհ ՚ի փոքրն Ասիա, յեղը Եւք-
 սինեանն Պոստոսի: Ի սահմանս Քաթակեայ և Պելոս:
- ՊԱՆԳԷԱ լեառն ՚ի Մակեդոնիա, յեւս սահմանայ Թրա-
 կիոյ:

ՊԱՆՈՊԷԱ կամ ՓԱՆՈՊԷԱ քաղաք 'ի Փովկիս :

ՊԱՆՈՐՄՈՍ նաւահանգիսա յԱտտիկէ : Ռաֆթի նաւահանգիսա :

ՊԱՆՏԻՎԱՊԷ քաղաք 'ի Բերսոն Տաւրոսի 'ի կիմիլերեանն վասիոր :

ՊԱՍԱԳԱՐ քաղաք 'ի բուն Պարոս :

ՊԱՏՄՈՍ կղզի, մի 'ի Սպարազեանց :

ՊԱՏԲԱ քաղաք յԱքաշիս : Փաթրա քաղաք :

ՊԱԲԱՂՈՍ գաւառ յԱտտիկէ յարեւելց և 'ի հարաւոց Աթենայ :

ՊԱԲԱՊՈՏԱՄԻԿՍ քաղաք 'ի Փովկիս :

ՊԱԲԹԵՆՈՊԷ կամ 'նէԱՊՕԼԻՍ քաղաք Յունաց յառաւիտ : 'նաթուխ :

ՊԱԲՆԱՍՈՍ գաղիք շերանց բազմաց 'ի Փովկիս : Տես Վիկաբիս :

ՊԱԲՈՍ կղզի, մի 'ի Կիւկլադաց :

ՊԱԲՍԿԱՍՏԱՆ սահմանք ընդարձակք որ և կոչեն ասհմանք արքայից արքային : Բովանդակել 'ի նմա Արիս գրեթէ առ հասարակ, և յԱփրիկեայ կամ 'ի Լիբիոց Եգիպտոս և Կիւրենական գաւառն :

ՊԱԲՍԿԱՍՏԱՆ բնիկ, աշխարհ մեծ յԱրիս բնակեալ 'ի Պարսից, որոյ մայրաքաղաք էր Պերսեպոլիս : Փաթրա Փաթրաքան գաւառ Պարսից :

ՊԱԲԻՆՈՆ հրուանդան 'ի Սիկիլիս : Հրուանդան Փաստաբոյի :

ՊԵԼԼԱ մայրաքաղաք Մակեդոնիոյ : Աւերակք :

ՊԵԼԼԱՆԱ քաղաք 'ի Լակոնիս :

ՊԵԼԼԵՆԷ քաղաք յԱքաշիս : Քաթրաքա քաղաք :

ՊԵՂԻՈՆ լեւոն 'ի Թեսաղիս : Փէթրա լեւոն :

ՊԵՂՈՊՈՆԵՍ ցամաք կղզի, հարաւակողմէ յունաստանի, կցորդեալ ընդ ցամաք կորնթեան նեղցիւն : Մոսա :

ՊԵՆԵԼՈՊԵԱՅ շերիտ յԱրկադիս :

ՊԵՆԷՈՆ գետ 'ի Թեսաղիս : Սաթրաքա գետ :

ՊԵՆԷՈՆ գետ յեղիսական գաւառի : Իւթաք :

ՊԵՆՏԵԼԻՎՈՆ լեւոն յԱտտիկէ : Փէթիէլի լեւոն :

ՊԵՊԱԲԹՈՍ կղզի յեգեան ծով : Փիթիէլի :

ՊԵՌԵԲԱՏԻԲ աղց Թեսաղիոյ բնակեալ 'ի Պեոերիս գաւառ : Էլին և այլ պեոերացիք յԵպիրոս :

ՊԵՐԻՆՔՈՍ քաղաք Յունաց 'ի Թրակիս յեզր Պրոպոնտեայ, որ ապա կոչեցաւ Արակիս : Աւերակք Արակիոյ :

ՊԵՐՄԵՍՈՍ գետ 'ի Բիտլիս :

ՊԵՐՍԵՊՕԼԻՍ մայրաքաղաք բնոյն պարսկաստանի, և երբեմն թագաւորանիսա քաղաք Պարսից : Աւերակք մերձ յաթրաքա քաղաք :

ՊԻՈՆՏԻԱ քաւառ 'ի Մակեդոնիա, յիւս սահմանաց Թրակիոյ: Գաւառ մերձ յակն Մաշիշ քաւառոյ:

ՊԹՈՎՍ Լեւան 'ի Բիովփա:

ՊԻԲԵՂԱ քաղաք Յոնիոյ 'ի փոքրն Ասիա:

ՊԻԵՐԱՅԻԲ արդ բնակեալ 'ի Պանդէոն լէրին 'ի մէջ սահմանաց Մակեդոնիոյ և Թրակիոյ:

ՊԻՂՈՍ քաղաք 'ի Մեասենիա: Ի խորս նաւահանգստին Նաշիշ:

ՊԻՆԴՈՍ քաղաք լէրանց, որ բաժանեն ընդ Թեսալիա և ընդ Եպիրոս:

ՊԻՌԱ քաղաք 'ի Լեւոս կղզի: Աւերակք:

ՊԻՍԱ Տէս Ողիմպիա:

ՊԻՐԵՆԵԱՆ Լէրինք, քաղաք լէրանց՝ որ բաժանեն ընդ Իբերիա և ընդ Գաղլիա:

ՊԻՐԵՆԵՒ արքիւր 'ի միջնարեւոյն Կորնթեայ:

ՊԻՐԷՈՆ աւան մեծ յԱտտիկէ, մի 'ի նաւահանգստից Ալեքսանդրիայ:

ՊԻՐԴԵԱ քաղաք 'ի Մակեդոնիա: Քիշտ աւան:

ՊՂԱՏԱՆԻՍ կրթարան մերձ 'ի Սպարսա:

ՊՂԱՏԻՍ քաղաք 'ի Բիովփա: Քաւառ և աւերակք:

ՊՂԱՏՈՍ քաւառ 'ի Փովկիա, որ իջանէ 'ի Դեղփեայ:

ՊՈՍԻԴՈՆԻ չրուանդանն և մեհեան 'ի Սամոս: Չրուանդան և եկեղեցի սրբոյն Յովհաննու:

ՊՈՏՈՒԷԱ քաղաք Յունաց 'ի ծովեզերս Թրակիոյ կամ 'ի Մակեդոնիա, որ կոչեցաւն Կասանդրիա: Աւերակք 'ի ծոց Թեսաղոնիկեայ:

ՊՐԱՍԻՒՍ աւան յԱտտիկէ: Աւերակք:

ՊՐԻԵՆԵՒ քաղաք Յոնիոյ 'ի փոքրն Ասիա: Ամրոց և աւերակք:

ՊՐՈԿՈՆԵՍ կղզի 'ի Պրոպոնտիա: Մաշիշ կղզի:

ՊՐՈՊՈՆՏԻՍ ծովակ անձուկ ընդ Եւրոպա և ընդ Ասիա, կցորդեալ ընդ Եւքսինեանն Պոնտոսի ընդ Թրակեանն Վոփոր, և ընդ եգեան ծովու ընդ կիրճն Ելլեսպոնտեայ: Ծով Մաշիշ:

Ս

ՍԱԳԱՆԷԱ քաղաք 'ի Բիովփա: Սրբոյն Գէորգեա վանք և աւերակք:

ՍԱԿԻ, արդ մեծ բնակեալ 'ի խորս Ասիոյ, յորոց կէտք էին ընդ իշխանութեամբ Պարսից: Բնակէին յաղան Թաթարստան:

ՍԱՂԱՄԻՆԱ կամ ՍԱՂԱՄԻՍ կղզի 'ի սարսնեան ծով,
մասն Ատաթիկայ: Քաղաք է:

ՍԱՂԱՊԻԱ քաղաք Յունաց յԱտալիա, որ ապա սեղափո-
խեալ բնակեաց հեռի 'ի ծովէ:

ՍԱՄՈԹՐԱԿԷ կղզի յեգեան ծով: Սէֆէֆէ:

ՍԱՄՈՍ կղզի յեգեան ծով, մասն Յոնիոյ: Սառմաք:

ՍԱՅԻՍ քաղաք յԵգիպտոս: Սոյ, կամ Մէնթալի-Քեդիլ:

ՍԱՆԴՈՒՂԻՔ. Ճանապարհ որ ամէր յԱրկադիոյ յԱր-
գողիս:

ՍԱՏՈՒՐՆՈՍ լեառն յեղիսական գաւառի, մերձ 'ի քա-
ղաքն Ողմակիս:

ՍԱՐԴԻՆԻԱ կամ Սարդոնիա, կղզի մեծ 'ի արեւելեան
ծով: Սարթէնէ:

ՍԱՐԴԻՍ մայրաքաղաք Լիւզիոյ: Սարթ քաղաք յատիականն
Թուրքաստան:

ՍԱՐՈՆԵԱՆ ծով. Տես Նով:

ՍԱՒՈՍ աղբիւր 'ի Կրեակ կղզի:

ՍԵԼԻՄԲԻՒԱ քաղաք Յունաց 'ի Թրակիա յէջր Պրոպոն-
տեայ: Սէֆէլիք քաղաք փոքրիկ:

ՍԵԼՆՈՆ քաղաք Յունաց 'ի Սիկիլիա: Աշտարակ և աւե-
րակ մեծ:

ՍԵԼՆՈՍ վտակ յեղիսական գաւառի, որ անցանէ ընդ
Սկիլոն:

ՍԵՍՏՈՍ քաղաք 'ի Թրակեանն Քերսոն յէջր Ելլեպոն-
տեայ: Աս-Պալ-Էնթոն, նաւահանգիստ, ամրոց և աւերակք:

ՍԵՐԻՐՈՍ կղզի, մի 'ի Կիւկլադայց: Սէֆէօ:

ՍԻՐԱՐԻՍ. Տես Թուրիան:

ՍԻՒՈՆ քաղաք 'ի Փիւնիկէ: Սոյքո:

ՍԻՎԻԼԻԱ կղզի մեծ մերձ յԱտալիա, բնակեալ գրեթէ առ-
հասարակ 'ի Յունաց. կէսք ընդ իշխանութեամբ Կարբեգո-
նացոց կային, և կէսք ազառ:

ՍԻՎԻՈՆ մայրաքաղաք Սիկիլոնիոյ 'ի Պելոպոնես: Վալի-
պոս և աւերակք:

ՍԻՎՈՒՐԻՈՆ քաղաք 'ի Թեսաղիա:

ՍԻՆՈՊ քաղաք Յունաց 'ի հարաւային ծովեջր Էսթրինեանն
Պոնտոսի: Սիֆոյ:

ՍԻՐԱԿՈՒՍԱ քաղաք մեծ Յունաց 'ի Սիկիլիա, և մայրա-
քաղաք կղզւոյն:

ՍԻՐՈՍ կղզի, մի 'ի Կիւկլադայց: Շիքո, Սիքո:

ՍԻՓՆՈՍ կղզի, մի 'ի Կիւկլադայց: Սիֆոնթո:

ՍԿԱՄԱՆԴՐՈՍ գետ 'ի Տրովադա, զոր համբոս յիշատակէ:

ՍԿԱՄԱՆԴՐՈՍ այլ գետ 'ի Տրովադա, զոր համբոս Սի-
մոյիս կոչէ: Սիֆէլիք:

ՍԿԱՆԴԻՆՈՍ աւան և նաւահանգիստ Վիթերայ կղզւոյն :
Սուրբ Կիկելայոս ամբոյ և նաւահանգիստ :

ՍԿԻՂՈՒՆ աւան յեղիսական գաւառի 'ի Պեղոսոնեա :

ՍԿԻՒՏԻՍՍ գաւառ փոքրիկ յԱրկադիա, յեղս սահմանայ
Լակոնիոյ, որ եկաց ընդ Երկար ընդ Իշխանութեամբ սպար-
ասցւոց :

ՍԿԻՐՈՒՆ ճանապարհ, որ 'ի Մեգարեայ ամէր 'ի Կորըն-
թական գաւառն ընդ Տայոս առ ծովեզերքն :

ՍԿԻՐՈՍ կղզի յեգեան ծով :

ՍԿԻԻԹԻԱ աշխարհ մեծ յԵւրոպա, յԻտալերայ գետոյ մինչև
ցՏանայիս սահմանք նորա : Բովանդակէին 'ի նմա Թաթարք,
Խրիճ, Մուսուլիս, և Վալաքիս :

ՍԿԻՒՌՆՆՈՍ կամ ԿԻՒՌՆՆՈՍ կղզի 'ի փարենական ծով :
Քուրիս :

ՍՈՎՆԻՈՆ հրուանդան յԱտտիկէ : Քուրիս Բուլղարիս :

ՍՈՎՆԻՈՆ քաղաք և ամբոյ յԱտտիկէ : Աւերակք :

ՍՈՐՈՆ անառ յԱրկադիա :

ՍՊԱՐՏԱ կամ ԼԱԿԵՒԵՄՈՆ, մայրաքաղաք Լակոնիոյ,
և մի 'ի հզորագոյն քաղաքաց Զունաստանի : Աւերակք մերձ 'ի
Մուսուլիս քաղաք :

ՍՊԵՐՔԻՈՍ գետ 'ի Թեսալիա : Փոլիսի-Թիս հէլլասիս :

ՍՏԱԿԻՐԱ քաղաք 'ի քաղկիսական գաւառի 'ի Մակեդո-
նիա : Կաւահանգիստ և աւերակք :

ՍՏԻՄՓԱՂ, լեռան, քաղաք, լին, և դեռ յԱրկադիա :

ՍՏԻՒՔՍ հռչակաւոր վտակ յԱրկադիա :

ՍՓԱԿՏԵՐԻԱ կղզի առ ծովեզերք Մեսսենիոյ : Կղզի մեծ
առ նաւահանգափուն, որ կոչի 'Եսուրիս :

Վ

ՎՈՍՓՈՐ կիմերեան, կիրճ կցորդութեան Մեովանան
ծովակին ընդ Եւքսինեանն Պոնտոս : Կիրճ Կաթայի, Քէֆէ :

ՎՈՍՓՈՐ Թրակեան, կիրճ կցորդութեան Եւքսինեանն
Պոնտոսի ընդ Պրոպոնտայ : Պուլղարիս իւլ :

Տ

ՏԱԵՏ ծագ Տայգետայ լերին 'ի Լակոնիա :

ՏԱՄԻՆԷՍ գաղա յԵւրիա :

- ՏԱՅԳԵՏՈՒՆ գօտիք լերանց բազմաց 'ի Վահանիա :
 ՏԱՆԱԳԻՐԱ քաղաք 'ի Բիտլաիա :
 ՏԱՆԱՅԻՍ գեա մեծ 'ի Սկիւթիա, որ անկանի 'ի Միով-
 տեան ծովակն : Տճ գեա յեւրոպականն Ռուսաստան :
 ՏԱՐԵՆՏՈՒՆ քաղաք Յունաց յառաջիա : Թուրանի քաղաք :
 ՏԱՐՏԵՍՈՍ կղզի 'ի ծովն ասլանդական առ ծովեղերբն
 Իբերիոյ : Կղզի մեծ 'ի բերան Կարապիտի գետոյ 'ի Սպանիա :
 ՏԱԻՐՈՄԵՆԻՈՒՆ քաղաք Յունաց 'ի Սկիւթիա : Թուրանի
 քաղաք :
 ՏԵԳԻԱ քաղաք յԱրկադիա : Աւերակք 'ի Մուս, մերձ
 'ի Թրիբուլիոն :
 ՏԵԼՔԻՆԱՅԻՒՔ հին բնակիչք Կրեայ կղզոյն, որ գաղ-
 թեցան 'ի Հոռոս, և յաւուրս Անաքարսեայ ոչ ևս էին :
 ՏԵՄԵՍԱ քաղաք Յունաց յառաջիա :
 ՏԵՄՊԻ հռչակաւոր հովիտ 'ի Թեսաղիա, մերձ 'ի բերան
 Պենէոն գետոյ :
 ՏԵՆԱՐՈՍ քաղաք 'ի Վահանիա :
 ՏԵՆԱՐՈՍ հրուանդան 'ի Վահանիա : Գլուխ Մաթարան :
 ՏԵՆԵՒՈՍ կղզի յեգեան ծով, մասն Եւոզեայ : Պուստ
 քաղաք :
 ՏԵՆՈՍ կղզի, մի 'ի Կիւկլադայց : Թիւս, Իսթիւսիւ :
 ՏԷՈՍ քաղաք Յոնիոյ 'ի փոքրն Ասիա : Պուստիւն զիւղ և
 աւերակք :
 ՏԻԹՈՐԷԱ քաղաք 'ի Փովկիս :
 ՏԻՏԱՆԱ աւան 'ի Սկիւթիա 'ի Պեղոսպոնես : Գիւղ :
 ՏԻՏԱՐԵՍԻՈՍ գեա 'ի Թեսաղիա :
 ՏԻՐԻՆԹՈՍ քաղաք յԱրգոզիս : Աւերակք :
 ՏԻՐԵՆԵԼԿԱՆ - Տես Ծով :
 ՏԻՐՈՍ մայրաքաղաք Փիւնիկեայ : Սուր կամ Ծուր քա-
 ղաք և աւերակք :
 ՏՈՄԱՐՈՍ լեառն 'ի վեր քան զԴոզոնէ յԵպիրոս :
 ՏՐԱՊԻՉՈՒՆ քաղաք յԱրկադիա :
 ՏՐԱՔԻՆԻԱ գաւառ 'ի Թեսաղիս մերձ 'ի Թերմոպիլէ :
 ՏՐԱՔԻՍ քաղաք Տրաքիոնիոյ 'ի Թեսաղիա : Յաւուրս Անա-
 քարսեայ ոչ ևս էր քաղաքս այս, այլ փոխանակ սը Արակիս
 փոքր մի 'ի բացեայ 'ի տեղւոյն նորին շինեալ : Տես Արակիս :
 ՏՐԵՉԻՆ քաղաք մերձ յԱրգոզիս յեղբ սարսնեան ծովու :
 ՏՐԻՈՊԻՈՒՆ հրուանդան 'ի Դորիս 'ի փոքրն Ասիա : Գլուխ
 Բիլիոն :
 ՏՐԻՓԻՂԻԱ ճարմանդք յեղիսական գաւառի 'ի Պեղոսպո-
 նես : Երկիրն որ առ բերանով Ռափիս գետոյ :
 ՏՐՈՎԱ կամ ԻՂԻՈՒՆ քաղաք 'ի Տրովագա, որ կործանեալ

'ի Յունաց վերստին շինեցաւ յետոյացւոց 'ի նմին տեղւոջ, և զնոյն կոչումն կաշաւ : Տբաբա, Էսի սպաճոջ, գիւղ և աւերակ :

ՏՐՈՎԱԿԱՆ գաւառ 'ի փոքրն Ասիա յեզր Ելեւսպոնեայ և եգէական ծովուն, յորում էր քաղաքն Տրովա : Արեմաս կոչին գաւառին Քարասեայ յԱրշիպեղազոս :

ՏՐՈՓՈՆ ԻՈՍԻ այրն մերձ 'ի Լերագիա 'ի Բիովաիա :

Փ

ՓԱՂԱՆՆԱ քաղաք 'ի Թեսաղիա :

ՓԱՂԵՐԱ աւան յԱտաիկէ, և մի 'ի նաւահանգստից Աթենայ : Սուրբ Կիկոզայոս գիւղ և նաւահանգիստ :

ՓԱՍԻՍ գետ 'ի Կողքիս : Ճորտն :

ՓԱՄԱ քաղաք յԱքայիա :

ՓԱՄԱՆՂԻԱ քաղաք 'ի Թեսաղիա : Կործանեցաւ այն յետ աւուրց ուղևորութեանն Անաքարսեայ, և կոչեցաւ հին փարսաղոս :

ՓԵՆԷՆՈՍ քաղաք յԱրկադիա : Ֆոնտ քաղաք :

ՓԵՍՏՈՍ քաղաք 'ի Կրետէ կղզի, վաղու ևս կործանեալ, և հետք իսկ նորա չերևին արդ 'ի միջի :

ՓԵՐԱ քաղաք 'ի Մեսսենիա :

ՓԵՐԷՍ քաղաք 'ի Թեսաղիա :

ՓԷԱԿԵԱՆՑ կղզի . Տէս Կորնիւրա :

ՓԹԻՈՎՏԱՅԻՔ ազգ Թեսաղիոյ, որ բնակէին 'ի Փթիովաիա գաւառի :

ՓԻԳԱՂԷԱ քաղաք յԱրկադիա :

ՓԻՂՈՍ աւան և ամրոց յԱտաիկէ :

ՓԻՆԷՈՆ կամ Սփինգիոս լեառն 'ի Բիովաիա :

ՓԻՆԷՆԻԿ վտակ Թեսաղիոյ որ անկանի յԱսոպոս մերձ 'ի Թերմոպիլէ :

ՓԻՆԷՆԻԿԷ ծովեզերեայ աշխարհ յԱսիա, որոյ մայրաքաղաք էր Տիւրոս, և էր աշխարհն ընդ իշխանութեամբ Պարսից : Ծովեզերեայք Ասորոց :

ՓԼՈՐՆՏ մայրաքաղաք Փլիասիոյ 'ի Պեղոպոնեոս : Գիւղ և աւերակք :

ՓՈՎԿԻԱ քաղաք Յոնիոյ 'ի փոքրն Ասիա : Հինն փովկիա աւան և աւերակք :

ՓՈՎԿԻՍ գաւառ 'ի յունաստան : Սահմանք ինչ Սուսոս, և Լիւսիոս, և Թուրանիոսիոս :

ՓՈՒԻԳԻԱ աշխարհ 'ի միջերկրայո փոքուն Ասիոյ : Լիւսոս, :

Քի-թաւեայ, Տէնիշու, Աքիւն - Քարաւիտաբ, Էնիիւրիւ և այլք :
 ՓՍԻՏՏԱՂԻԱ կղզեակ 'ի սարոնեան ծով մերձ 'ի Սաղամինա :
 ՓՍՈՓԻՍ քաղաք յԱրկազիա : Տի՛իշուա :

Ք

ՔԱՂԴԻԱՅԻՔ, ազգ բնակեալ շուրջ զԲարիլոնիւ : Ի դա-
 ւառ. Թուրքաստանի Իշաք - Աշադի :

ՔԱՂԿԵՌՈՆ քաղաք Յունաց 'ի Բիւթանիա, յեզր Պրո-
 պոնեայ : Քաբլ +էշիւ- :

ՔԱՂԿԻՍ գլխաւոր քաղաք յԵւրիա : Էյրիպու . Էնիիւրիւնիւ :

ՔԱՂԿԻՍԱԿԱՆ դաւառ 'ի ծովեզր Թրակիոյ, կամ մանա-
 ւանդ 'ի Մակեդոնիա յեզր Էգեական ծովուն : Ման ցամաք
 Երկրին՝ որ է մերձ 'ի լեառն Անուշու :

ՔԱՒՈՆԱՅԻՔ, ազգ բնակեալ յԵպիրոս յարևելեան եզր
 յանիական ծովուն :

ՔԵՐՈՆԷԱ քաղաք 'ի Բիովիա :

ՔԵՐՍՈՆ Թրակիոյ, ցամաք կղզի ընդ Պրոպոնտիս և ընդ
 Էգեան ծով : Կէլիպու- :

ՔԵՐՍՈՆ Տաւրոսի, ցամաք կղզի ընդ մեովտեան ծովակն
 և ընդ Եւրոսինեանն Պոնտոս : Խշիւ, Քշու :

ՔԷՆ, վայր 'ի Լակոնիա :

ՔԻՈՍ կղզի յԷգեան ծով, մասն Յոնիոյ : Ըիւ - Սաշու - քաբլ :

ՔՐԻՍՈՐԻՈՎ գետ, որ հոսէ մերձ 'ի Տրեզնի : Տաւու գետ :

ՔՐԻՍՈՒՊՈՒՍ քաղաք փոքրիկ յԱսիա, 'ի Թրակեանն
 վասիոր : Ի-իի-քաբլ :

